

Λημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

Αρ.Θ. ελ. 79. 1956

ΔΩΡΕΑ

62VCK-00224

Χ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΙΣΤΡΙΩΤΟΥ

ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΕΝ ΤΩ ΕΘΝΙΚΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΙ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Α—Ο

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
ΟΔΟΣ ΑΘΗΝΑΣ ΑΡ. 56

1886

Αρ. ΕΙΔ. 739

32
Ταμ.
Μουσ.
ΑΝΘΡΩΠ.
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πᾶρ ἀντίτυπον μὴ γέρον τῇ ὑπογραφῇ μου θεωρεῖται
κλοπιμαῖον καὶ καταδιώκεται κατὰ τὸν νόμον.

Τ. Μοῦσης

ΥΠΟΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ Α ΟΜΗΡΟΥ ΡΑΨΩΙΔΙΑΣ

Ἄγαμέμνων αὐτός τε ὀπλίσáμενος καὶ τοὺς ἄλλους καθοπλίσας Ἑλλήνας ἐξάγει ἐπὶ τὸν πόλεμον. Ἐκτῶρ δέ, Διὸς κελεύσαντος, ἀναχωρεῖ τῆς μάχης, ἕως Ἄγαμέμνων ἐπὶ τὸν ναύσταθμον διασώζεται. Μετὰ ταῦτα Ὀδυσσεύς, κυκλωσαμένων αὐτὸν τῶν Τρώων, ἀμύνεται αὐτούς, Αἴαντος καὶ Μενελάου βοηθησάντων αὐτῷ. Τιτρώσκονται μέντοι τῶν Ἑλλήνων οἱ ἄριστοι, Ἄγαμέμνων μὲν ὑπὸ Κρόνου, Ὀδυσσεύς δὲ ὑπὸ Σώκου, ὑπὸ δὲ Ἀλεξάνδρου τοξεύονται Διομήδης καὶ Εὐρύπυλος καὶ Μαχάων, οὓς ἐπανιόντας σὺν Νέστορι θεασάμενος Ἀχιλλεὺς διαπέμπεται Πάτροκλον μαθησόμενον, τίς εἴη ὁ τετρωμένος. Ὁ δὲ ἀφικόμενος καὶ μαθὼν Μαχάονα εἶναι παρὰ τοῦ Νέστορος προτρέπεται ἢ τὸν Ἀχιλλεῖα πείσαι συμμαχεῖσθαι τοῖς Ἑλλησιν ἢ αὐτὸς γοῦν λαβὼν τὴν παντευχίαν τοῦ Ἀχιλλεύος ἐξελθεῖν εἰς μάχην. Ἐπανερχόμενος δὲ περιτυχὼν Εὐρύπυλῳ, κομίσας εἰς τὰς ναῦς θεραπεύει.

ΙΛΙΑΔΟΣ Λ.

ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΟΣ ΑΡΙΣΤΕΙΑ.¹

Ἡὼς δ' ἐκ λεχέων παρ' ἀγαυοῦ Τιθωνοῦ²

¹) Ἡ ἀριστεία τοῦ Ἀγαμέμνονος παρεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ διὰ τῆς ἀποτυχίας τῆς πρεσβεύσεως πρὸς τὸν Ἀχιλλέα. Ἐν τῇ ὁγδόῃ βραψυδίᾳ οἱ Ἀχαιοὶ ἡττήθησαν καὶ ὁ Ἔκτωρ ἀπειλεῖ ὄλεθρον τοῖς πολεμίοις. Τῶν Ἀχαιῶν ἡττηθέντων ὁ Ἀτρεΐδης διὰ τὴν πρὸς τὸν Ἀχιλλέα ἀδικίαν μεταμεληθεὶς ἔπεμψε πρεσβεῖαν ταπεινὴν, ἥτις ἀπέτυχε διὰ τὴν ἀκαμψίαν τοῦ υἱοῦ τοῦ Πηλέως. Ἡ περιφρόνησις αὕτη δὲν ἔμελλεν ἄρά γε νὰ διεγείρῃ ἐν τῷ Ἀγαμέμνονι τὴν φιλοτιμίαν, ὅπως καὶ ἄνευ τοῦ σκληροῦ Ἀχιλλέως σῶσῃ τὸν στρατόν, οὗ ἡγείται, ἀπὸ μεγίστου κινδύνου; Ὡς ἡ προσδοκία βοηθείας παρ' ἄλλου ταπεινοῖ τὸν προσδοκῶντα, οὕτως ἡ ἀνεπιστία τίκει θάρρος. Διὰ ταῦτα οὐδὲν τὸ παράδοξον, ὅτι ὁ Ἀτρεΐδης ἐκ τῆς ταπεινώσεως θάρρος ἀντλήσας ἀριστεύει· τὴν ἀριστείαν ὑπαινίσσεται καὶ ὁ λόγος τοῦ Διομήδους ἐν τῷ I, 709. Τοῖς πλείστοις ὁμῶς τῶν κριτικῶν ἡ ἀριστεία φαίνεται ὡς διαταράσσουσα τὴν ἐνότητα τοῦ ἔπους. Ἀλλ' ἂν ὁ ἡγιομὼν τῶν Ἀχαιῶν μετὰ τὴν ταπεινώσιν ἐδείκνυε καὶ δειλίαν, δὲν ἠδύνατο, ὡς νομίζομεν, νὰ ᾔῃαι σπουδαῖον πρόσωπον ἡρωϊκοῦ ἔπους. Ὁ Friedländer ἀπορεῖ, ὅτι οἱ Τρῶες ἐπέτρεψαν τοῖς Ἀχαιοῖς, ἵνα οὗτοι ἐξελεθόντες τοῦ στρατοπέδου προσβάλωσι, καὶ δὲν ἐπειράθη-

σαν νὰ καθεῖρξωσιν ἐν αὐτῷ, ὅτι ὁ Ἔκτωρ οὐδὲν ἔπραξε πρὸς τέλεσιν τῶν ἀλαξονικῶν αὐτοῦ ἀπειλῶν καὶ ὅτι ὁ Ζεὺς δὲν ἐκώλυσε τὴν μεταβολὴν τῆς θέσεως τῶν δύο στρατῶν πρὸς ὄφελος τῶν Ἀχαιῶν. Ἀλλὰ τύχη ἀγαθὴ ἡ πολιορκητικὴ τέχνη τοῦ ἡρωϊκοῦ αἰῶνος δὲν ἦτο οὕτω τελεία, ὅπως πληρώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ κριτικοῦ, ὁ δὲ Ἔκτωρ μετὰ τὴν πρώτην ὁρμὴν τῶν Ἀχαιῶν ἐξετέλεσεν ἀνδρείως τὸ καθήκον αὐτοῦ καὶ ὁ Ζεὺς προβαίνει μὲν πρὸς τέλεσιν τῆς ἀποφάσεως, ἀλλὰ κατὰ τοὺς νόμους, καθ' οὓς τελοῦνται τὰ ἀνθρώπινα. Στρατὸς ἀνδρείων μαχητῶν ἐπὶ πολλὰ ἔτη πολιορκῶν τοὺς Τρῶας δὲν ἠδύνατο ἐν μιᾷ νυκτὶ νὰ ἀποβάλῃ ὅλον αὐτοῦ τὸ θάρρος. Ἐν τῷ πολέμῳ συμβαίνουναι πολλαὶ περιπέτειαί, ἃς ὥφειλε νὰ περιγράψῃ ποιητῆς μακροῦ ἔπους. Ἡ τοῦ Διὸς ὁμῶς βούλησις πληροῦται, διότι ἐν τῇδε τῇ βραψυδίᾳ τιτρώσκονται οἱ ἄριστοι τῶν Ἀχαιῶν, ὁ Ἀγαμέμνων, ὁ Ὀδυσσεύς, ὁ Διομήδης, ὁ Εὐρύπυλος καὶ ὁ Μαχάων. Διὰ τοῦτο καμφθεὶς ὁ Ἀχιλλεὺς πέμπει τὸν Πάτροκλον, ὅπως μάθῃ, τίς εἶναι ὁ τρωθεὶς. Οὕτω παρασκευάζεται ἡ λύσις τοῦ μύθου τοῦ ὅλου ἔπους. Ὅρα καὶ Ἱστορ. τῶν Ὀμηρ. ἐπῶν σελ. 279.

²) Ὁ Τιθωνὸς ἦτο υἱὸς τοῦ Λαομέδοντος, ἀνὴρ κάλλιστος, οὗ ἔρα-

ὠρνυθ', ἔν' ἀθανάτοισι φόως φέροι ἡδὲ βροτοῖσιν·
 Ζεὺς δ' Ἐριδα προΐαλλε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
 ἀργαλέην, πολέμοιο τέρας¹ μετὰ χερσὶν ἔχουσαν.
 στῆ δ' ἐπ' Ὀδυσσῆος μεγακῆτεϊ² νηϊ μελαίνῃ, 5
 ἥ ῥ' ἐν μεσσήτῳ ἔσκε γεγωνέμεν ἀμφοτέρωσσε,
 ἡμὲν ἐπ' Αἴαντος κλισίας Τελαμωνιάδαο
 ἡδ' ἐπ' Ἀχιλλῆος, τοί ῥ' ἔσχατα νῆας εἴσας
 εἵρυσαν, ἡγορή πῖσυνοι καὶ κάρτεϊ χειρῶν.
 ἔνθα στᾶσ' ἤϋσε θεὰ μέγα τε δεινόν τε 10
 ὄρθη³, Ἀχαιοῖσιν δὲ μέγα σθένος ἔμβαλ' ἐκάστω
 καρδίῃ, ἄλληλκτον πολεμίζειν ἡδὲ μάχεσθαι.
 [τοῖσι⁴ δ' ἄφαρ πόλεμος γλυκίων γένετ' ἡὲ νέεσθαι
 ἐν νηυσὶ γλαφυρῇσι φίλῃν ἐς πατρίδα γαῖαν.]
 Ἀτρεΐδης δ' ἐβόησεν ἰδὲ ζώννυσθαι ἄνωγεν 15
 Ἀργεῖους· ἐν δ' αὐτὸς ἐδύσετο νώροπα χαλκόν.
 κνημίδας μὲν πρῶτα περὶ κνήμησιν ἔθηκεν
 καλὰς, ἀργυρέοισιν ἐπισφυρίοις ἀραρυίας·
 δεύτερον αὖ θώρηκα περὶ στήθεσσιν ἔδυνεν,

σθεῖσα ἡ Ἥως καὶ εἰς Αἰθιοπίαν μετα-
 κομισαμένη μετέλαβε τῆς κοίτης αὐ-
 τοῦ. Οὗτος παρὰ τῆς θεᾶς ἀθανασίαν,
 οὐχὶ δὲ καὶ ἀγήρασίαν αἰτησάμενος,
 ἔτυχε μὲν τοῦ θώρου, ἀλλὰ γέρων γε-
 νόμενος καὶ ἐπὶ τῷ γήρατι ἀχθόμενος
 παρεκάλει τὴν θεάν, ὅπως τύχῃ θα-
 νάτου. Ἐπειδὴ ὅμως τοῦτο ἦτο ἀδύ-
 νατον, ἡ Ἥως μετέβαλεν εἰς τέττιγα,
 ἵνα ἀκούουσα αὐτοῦ τέρπηται. Ἐν Τ
 1 ἡ Ἥως ἐγείρεται οὐχὶ ἐκ τῆς κλίνης
 τοῦ Τιθωνοῦ, ἀλλ' ἐκ τοῦ Ὠκεανοῦ.

1) Κατὰ πολλοὺς τρόπους οἱ ἄρ-
 χατοὶ ἐπειρῶντο νὰ ἐρμηνεύσωσι τὴν
 φράσιν· οἱ μὲν ἐνόουν περιφραστικῶς

τὸν πόλεμον, οἱ δὲ τὴν ἀστραπὴν, ο
 δὲ ξίφος καὶ ἄλλοι λαμπάδα. Ἐκ τῶν
 νεωτέρων ὁ Nägelsbach καὶ ὁ Ameis
 νοοῦσι τὴν αἰγίδα. Ὅρα Ε, 593 καὶ
 737.

2) Τὴν ἐρμηνείαν τῶν στίχων 5—9
 ἰδὲ ἐν Θ, 222—226.

3) Ὅρθια, ἀνατεταμένως, μεγα-
 λοφώνως.

4) Δικαίως οἱ στίχοι οὗτοι ἡθε-
 τοῦντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων· διότι ἐν Β,
 453, ὅθεν ἐλήφθησαν, κεῖνται προση-
 κόντως, ἐνταῦθα δ' ἀκαίρως· διότι δὲν
 πρόκειται περὶ νόστου.

τόν ποτέ οἱ Κινύρης¹ δῶκε ξεινήϊον εἶναι. 20
 πεύθετο² γάρ Κύπρονδε μέγα κλέος, οὔνεκ' Ἀχαιοὶ
 ἐς Τροίην νήεσσιν ἀναπλεύσεσθαι³ ἔμελλον·
 τοὔνεκά οἱ τὸν δῶκε, χαριζόμενος βασιλῆϊ.
 τοῦ δ' ἦτοι δέκα οἴμοι⁴ ἔσαν μέλανος κυάνοιο,
 δώδεκα δὲ χρυσοῖο καὶ εἴκοσι κασσιτέροιο⁵. 25
 κυάνεοι δὲ δράκοντες ὀρωρέχαιο⁶ προτὶ δειρὴν

¹) Βασιλεὺς τῆς Κύπρου ζάπλουτος γένόμενος. Τινὲς τῶν ἀρχαίων ἐνόμιζον, ὅτι ὁ Κινύρας ἔδωκε τὸν θῶρακα, ὅπως ἀπαλλαγῇ τῆς στρατείας, ὡς ὁ Ἀγγισιάδης Ἐχέπωλος τὴν πολυθρόνητον Αἴθην, τὴν ἔππον τοῦ Ἀγαμέμνονος Ψ, 295. Τοῦτο δέχεται μὲν ὁ Gladstone, ἀλλὰ δὲν φαίνεται πολὺ πιθανόν· διότι ὁ Κινύρας ἔδωκε τὸν θῶρακα οὐχὶ ὡς δῶρον ἀστρατείας, ἀλλὰ χαριζόμενος βασιλῆϊ. Πάντως τὸ κράτος τοῦ Ἀτρείδου ἠθελεν εἶναι μέγα, ἂν μέχρι Κύπρου ἐξετείνετο. Οὐχ ἤττον ὀφειλομένον νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ὁ διαπρεπὴς τῆς Ἀγγλίας πολιτευτὴς Ἰσως ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ὀμήρου ἐν Β, 108 καὶ τὴν τοῦ Θουκυδίδου Ι, 9. Ὁ αὐτὸς ἀνὴρ ἀποφάνεται, ὅτι οἱ Κύπριοι ἦτο λαὸς Πελασγικός, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἐνταῦθα λατρεία τῆς Ἀφροδίτης θ, 362, ἥτις ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Ὀμήρου ἦτο Πελασγικὴ θεότης.

²) Δηλαδή ὁ Κινύρας. Τὸ ἐπόμενον οὔνεκα κεῖται ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ ὅτι, ὡς ἐν ε, 216 καὶ ἀλλάγου.

³) Διὰ τοῦ ῥήματος τούτου δηλοῖ ὁ ποιητὴς τὸν πλοῦν τῶν Ἀχαιῶν εἰς τὴν Τροίαν, ὡς ἀλλάγου μεταχειρίζεται τὸ ἀνάγειν, Ζ, 292.

⁴) Ἐκ τῆς ῥίζης οἶ, ἐξ ἧς καὶ τὸ

οἶσω σημαίνει δὲ βραδύσσεις, ζῶνας. Τί ἦτο ὁ κύανος, ὑπάρχει πολλὴ διαφωνία παρὰ τοῖς ἀσχοληθεῖσι περὶ τὰ μέταλλα τοῦ ἡρωϊκοῦ χρόνου. Ἰσως εἶναι κυανοδαφὴς χάλυψ.

⁵) Ἐπειδὴ ὁ τῶν νεωτέρων κασσίτερος (καλλῆ) ἔνεκα τῆς μαλακότητος αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μέρος ἀμυντικοῦ ὅπλου, εἰκάζεται, ὅτι ἦτο διάφορον τούτου μέταλλον ἢ μίγμα μετάλλου. Ὁ Εὐστάθιος λέγει οὕτως: «Τὰς δὲ κασιτέρinas οἴμους σίδηρον νοητέον ἀλειφόμενον κασσίτερι εἰς ἀργύρου σχῆμα, ὡς καὶ τὰς κυανέας ἔγκαουσιν ἐχούσας ἢ χύμευσιν μέλαιναν τὴν διὰ κυάνου. Ἰσως δὲ καὶ αἱ χρυσαὶ σίδηρος ἦσαν χρυσῶ συγκαλυπτόμενος».

⁶) Ἰωνικός ὑπερσυντελικὸς τοῦ ὀρέγομαι ἦσαν ἐξηπλωμένοι περὶ τὸν λαιμόν. Εὐφυνῶς παρατηρεῖ ὁ Εὐστάθιος: «Καὶ ἐστὶ τὸ σχῆμα δεινὸν καὶ ὡς εἰπεῖν τεράστιον, καταχάσκοντες δειρῆς κυάνεοι δράκοντες. Ὡς γὰρ ἐπὶ ἀρπαγῇ ἔχασκον συντεινόμενοι. Ἐοίκασι δὲ καὶ ἐπικυρτοῦσθαι τοῖς αὐχένας οἱ τοιοῦτοι δράκοντες κατὰ τινα κυκλικὴν καμπήν. Διὸ καὶ ἱριδιέκαστος αὐτῶν ἔοικε τοῦτο γε· οὐ γὰρ δήπου κατὰ τὸ χοῶμα».

τρεῖς ἐκάτερθ', ἱρῖσιν¹ ἐοικότες, ἄστε Κρονίων
 ἐν νέφει στήριξε, τέρας μερόπων ἀνθρώπων².
 ἀμφὶ δ' ἄρ' ὤμοισιν βάλετο ξίφος· ἐν δέ οἱ ἦλοι
 χρύσειοι³ πάμφαινον, ἀτὰρ περὶ κουλεὸν ἦεν 30
 ἀργύρεον, χρυσέοισιν ἀορτήρεσσιν⁴ ἀρηρός.
 ἂν δ' ἔλετ' ἀμφιβρότην⁵ πολυδαίδαλον ἀσπίδα θοῦριν,
 καλήν, ἣν πέρι μὲν κύκλοι δέκα χάλκεοι ἦσαν,
 ἐν δέ οἱ ὀμφαλοὶ ἦσαν εἴκοσι κασσιτέριοι
 λευκοί⁶, ἐν δὲ μέσοισιν ἔην μέλανος κυάνιοι. 35
 τῇ δ' ἐπὶ μὲν Γοργῶ βλοσυρῶπις⁷ ἐστεφάνωτο
 δεινὸν δερκομένη, περὶ δὲ Δεῖμός τε Φόβος τε.
 τῆς δ' ἔξ ἀργύρεος τελαμῶν ἦν· αὐτὰρ ἐπ' αὐτοῦ
 κυάνεος ἐλέλιχτο δράκων, κεφαλὰ δέ οἱ ἦσαν
 τρεῖς ἀμφιστρεφές⁸, ἐνὸς αὐχένος ἐκπεφυυῖαι. 40
 κρατὶ δ' ἐπ' ἀμφίφαλον κυνέην θέτο τετραφάληρον
 ἔππουριν· δεινὸν δὲ λόφος καθύπερθεν ἔνευεν.

1) 'Ομοιάζοντες πρὸς ἱριδας. Ἱρις εἶναι τὸ οὐράνιον τόξον. Μέχρι τοῦδε οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων θεωροῦσιν ὡς θεῖον σημεῖον. 'Ο φιλόσοφος ὅμως Ξενοφάνης ἔλεγεν· « Ἦν τ' Ἱριν καλέουσι, νέφος καὶ τοῦτο πέφυκε πορφύρεον καὶ φοινίκεον καὶ χλωρόν ἰδέσθαι ».

2) 'Ο ποιητὴς ἠδύνατο νὰ εἴπῃ καὶ μερόπεςσι βροτοῖσιν, ὡς ἐν B, 285.

3) 'Εν B, 45 ὁ 'Αγαμέμνων ἔχει ξίφος ἀργυρόηλον, ἀλλ' ἐνταῦθα μεταχειρίζεται τὸ πολυτιμότερον αὐτοῦ ξίφος ἕνεκα τῆς ἀριστείας.

4) 'Εκ τοῦ ἀείρω· κατὰ τὸν Σχολιαστήν· « Τοῖς ἀπαιωροῦσι τὸ ξίφος ἱμάσιν ».

5) 'Η τὸν βροτὸν περικαλύπτουσα. "Ορα B, 389.

6) 'Εξαίρει τὸ ἐπίθετον ἕνεκα τῆς ἐπομένης ἀντιθέσεως τοῦ μέλανος. Ὑποκείμενον τοῦ ἐπομένου ἔην κατὰ μὲν τὸν Koch εἶναι ἡ ἀσπίς, κατὰ δὲ τὸν Ameis, La Roche καὶ ἄλλους ὁ ὀμφαλός.

7) 'Ο Ὅμηρος λέγει καὶ βλοσυροῖσι προσώπασιν ἐν H, 212, ὅπου ἰδὲ καὶ τὸ ἔτυμον τῆς λέξεως. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· « Λέγονται γὰρ αἱ Γοργόνες καὶ φοβεραὶ εἶναι οὕτως, ὡς δοκεῖν καὶ ἀπαλοῦσθαι μικροῦ δεῖν ὑπὸ θεοῦς τοὺς ἐκείναις ἐμβλέποντας ».

8) Ἄλ λ η λ α ι ς σ υ μ π ε π λ ε γ μ ἔ ν α ι, συνήθως ὅμως ἐρμηνεύεται, ἀμφοτέρωσε ἐστραμμέναι.

εἴλετο δ' ἄλκιμα¹ δοῦρε δύω, κεκορυθμένα χαλκῷ,
 ὀξέα² τῆλε δὲ χαλκός ἀπ' αὐτόφιν³ οὐρανὸν εἴσω
 λάμπ'· ἐπὶ³ δ' ἐγδοῦπησαν Ἀθηναίη τε καὶ Ἥρη, 45
 τιμῶσαι βασιλῆα πολυχρῦσοιο Μυκῆνης.

Ἦνιόχῳ μὲν ἔπειτα ἐφ' ἐπέτελλεν ἕκαστος
 ἵππους εὖ κατὰ κόσμον ἐρυκέμεν αὖθ' ἐπὶ τάφρῳ⁴,
 αὐτοὶ δὲ πρυλῆες⁵ σὺν τεύχεσι θωρηχθέντες
 ῥῶοντ'⁶. ἄσβεστος δὲ βοή γένετ' ἡῶπι πρό⁷. 50
 φθάν⁸ δὲ μέγ' ἱππῶν ἐπὶ τάφρῳ κοσμηθέντες,
 ἱππῆες δ' ὀλίγον⁹ μετεκίαθον. ἐν δὲ κυδοιμὸν
 ὥρσε κακὸν Κρονίδης, κατὰ δ' ὑψόθεν ἤκεν¹⁰ ἑῖρσας

1) Ἀντὶ νὰ εἴπῃ, ἀλκιμοποιά.

2) Αὐτόφιν=αὐτῶν, δηλ. τῶν δο-
 ράτων.

3) Πρὸς τούτοις ἐδρόντησαν ἡ Ἀ-
 θηνᾶ καὶ ἡ Ἥρα. Ἀξίον σημειώσεως,
 ὅτι καὶ αἱ δύο αὗται θεαὶ βροντῶσιν,
 ἐν ᾗ τὴν δύναμιν ταύτην ἔχει ὁ Ζεὺς.
 Ὁ λαμπρὸς ὀπλισμὸς τοῦ ἥρωος καὶ
 ὁ γδοῦπος τῶν θεῶν προσημαίνουσι
 τὴν ἀριστείαν τοῦ ὀπλισθέντος· διότι
 δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ αἰσχύνη ὁ ποιητὴς
 τὴν ἀρετὴν τῶν ὀπλων διὰ τῆς φαν-
 λότητος τῶν ἔργων.

4) Παρέλειψεν ὁ ποιητής, ὅτι προ-
 ἤλασαν μέχρι τῆς τάφρου.

5) Ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ τῶν
 πεζῶν, ἀλλὰ περὶ τῶν ἡρώων, οἵτινες
 καταδάντες ἐκ τῶν ἀρμάτων ἤθελον νὰ
 πολεμήσωσιν ὡς πρόμοι, ἢ πρόμαχοι,
 δηλ. τὸ πρυλῆες εἶναι κατηγορούμενον.

6) Ἐρρωμένως ἐκινουῦντο.

7) Ἐκ πρωίας· ἀνάλογα εἶναι τὰ
 Ἰλιόθι πρό καὶ οὐρανόθι πρό.

8) Φθάν=ἐφθασαν. Ἀντὶ τῆς γενι-
 κῆς ἱππῶν περιεμένομεν αἰτιατικῇν,

ἀλλὰ τὸ φθάν κατὰ σημασίαν εἶναι
 συγκριτικόν, δηλ. πρότεροι ἐκο-
 σμήθησαν ὡς ἐν Ψ, 444 «φθῆσονται
 τούτοις πόδες καὶ γοῦνα καμόντα ἢ
 ὑμῖν» καὶ λ, 58. Ἱππῆες ἔνταῦθα
 εἶναι οἱ ἡνίοχοι.

9) Ὀλίγον διάστημα· ἐν μικρᾷ
 ἀποστάσει παρηκολούθουν. Τὸ ὀλίγον
 μόνον ἔνταῦθα κεῖται τοπικῶς.

10) Κατὰ-ἤκεν ἀντὶ τοῦ συνηθετέ-
 ρου κατέχευεν. Ἐρση εἶναι ἡ δρόσος·
 μυδαλέα δὲ (ἐκ τοῦ μύδος, μυδάω) λέ-
 γεται ἡ κάλυγρος. Ἐν Π, 459 ὁ Ζεὺς
 καταχέει αἵματόεσσας ψιᾶδας.
 Τοῦθ', ὅπερ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλ-
 λήνων καὶ πολλῶν νεωτέρων θεωρεῖται
 ὡς τι κακὸν σημεῖον, ἐξηγεῖται φυσι-
 κῶς. Ἐνταῦθα ὁ Εὐστάθιος μνημο-
 νεύει ἀξίων σημειώσεως· «Περὶ γὰρ τὰ
 τὰ Ἀρμένια ὕρη καὶ χιόνες, φασίν,
 ἐρυθραὶ καταρρήγνυνται διὰ τὸ ἐκ μι-
 τώδους γῆς ἀναθυμιάσεις τοιαύτας ἀνα-
 φερομένας ὅμοιον ἀποτελεῖν τὸν πί-
 πτοντα νιφετόν. Καὶ τοιόνδε μὲν καὶ
 τοῦτο. Τεθεωρηται δὲ οὐ πρό πολλοῦ

αἶματι μυδαλέας ἐξ αἰθέρος, οὔνεκ' ἔμελλεν
πολλὰς ἰφθίμους κεφαλὰς Ἄϊδι προῖάψειν¹.

55

Τρῶες δ' αὖθ' ἐτέρωθεν ἐπὶ θρωσμοῦ πεδίοιο,
Ἑκτορά τ' ἀμφὶ μέγαν καὶ ἀμύμονα Πουλυδάμαντα²
Αἰνεΐαν θ', ὃς Τρωσὶ θεὸς ὥς τίετο δῆμῳ,
τρεις τ' Ἀντηνορίδας, Πόλυβον³ καὶ Ἀγήνορα δῖον
ἡΐθεόν τ' Ἀκάμαντ' ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν.

60

Ἑκτωρ δ' ἐν πρώτοισι φέρ' ἀσπίδα πάντοσ' εἴσῃν.
οἷος δ' ἐκ νεφέων ἀναφαίνεται οὐλῖος⁴ ἀστήρ
παμφαίνων, τοτὲ δ' αὖτις ἔδου νέφεα σκίοεντα,
ὥς Ἑκτωρ ὅτε μὲν τε μετὰ πρώτοισι⁵ φάνεσκεν,
ἄλλοτε δ' ἐν πυμάτοισι κελεύων⁶ πᾶς δ' ἄρα χαλκῷ
λάμφ' ὥστε στεροπὴ πατρός Διὸς αἰγιόχοιο.

65

Οἱ δ' ὅτ' ἀμητῆρες ἐναντίοι ἀλλήλοισιν
ὄγμον¹⁰ ἐλαύνωσιν, ἀνδρὸς μάκαρος κατ' ἄρουραν

καὶ τῆς τῶν Μακεδόνων γῆς περὶ τὸν
εἶτε Ἀξίον εἶτε Βαρδάριον καταρρα-
γεῖσα ὕψαιμος ἀδρὰ χάλαζα, σημαί-
νουσα ὡς ἔοικε δεινάν.

1) Πρόδῃλος ἡσχέσις τοῦ στίχου
πρὸς τὸ προῖμιον, ὅπερ ἰδὲ μετὰ τῶν
σημειώσεών μου.

2) Τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως λείπει,
ὅπερ ἐξάγεται ἐκ τῆς ἡγουμένης μετο-
χῆς κοσμηθέντες, δηλ. ἐκασμή-
θησαν.

3) Ὁ Πολυδάμας ἦτο υἱὸς τοῦ
Πάνθου, διακρινόμενος κατὰ τὴν σύ-
εσιν καὶ ἀνδρείαν αὐτοῦ. Ὁρα Σ, 250.

4) Κατὰ τινὰς μὲν Πολύβιος, κατ'
ἄλλους δὲ Πολύβοιος.

5) Ἐκ τοῦ οὐλῖος, ὀλέθριος, ἐπι-
βλαστής. Ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὸν ἀστέρα
τοῦ κυνός, τὸν Σείριον, περὶ οὗ ἐν Χ,

30 λέγει· «λαμπρότατος μὲν ὅγ' ἐστὶ,
κακὸν δὲ τε σῆμα τέτυκται, καὶ τε φέ-
ρει πολλὸν πυρετὸν δειλοῖσι βροτοῖσιν».

6) Ἡ φράσις εἶναι ἀτελής, διότι
δὲν προηγείται ποτὲ μὲν, ὡς ἐν τῇ
ὅτε μὲν - ὅτε δέ.

7) Δηλαδὴ ὁ Ἑκτωρ ὅτε μὲν ἦτο
πρόμαχος, ὅτε δὲ οὐραγός.

8) Ἀντὶ τῆς μετοχῆς περιεμένομεν
κέλευεν.

9) Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἤδη εἰ-
ρημένους ἡγεμόνα, οἱ στρατοὶ τῶν
Ἀχαιῶν καὶ τῶν Ἑλλήνων. Τὸ ἀμητῆρ
παραγόμενον ἐκ τοῦ ἀμᾶ σημαίνει
τὸν θειστήν.

10) Προδῃλως ἡ λέξις παράγεται ἐκ
τοῦ ἄγω καὶ σημαίνει τὴν σειράν, τὴν
αὐλακίαν.

πυρῶν ἢ κριθέων¹. τὰ δὲ δράγματα ταρφέα πίπτει·
 ὡς Τρῶες καὶ Ἀχαιοὶ ἐπ' ἀλλήλοισι θορόντες 70
 δήρουν, οὐδ' ἕτεροι μνώνοντ' ὀλοοῖτο φόβοιο·
 ἴσας δ' ὕσμίνῃ² κεφαλὰς ἔχεν· οἱ δὲ λύκοι ὡς
 θῦνον³. Ἐρίς δ' ἄρ' ἔχαιρε πολύστονος εἰσορώσα·
 οἷη γάρ ῥα θεῶν παρετύγχανε μαρναμένοισιν,
 οἱ δ' ἄλλοι οὐ σφιν πάρεσαν θεοί⁴, ἀλλὰ ἔκηλοι 75
 σφοῖσιν ἐνὶ μεγάροισι καθείατο, ἥχι ἐκάστω
 δώματα καλὰ τέτυκτο κατὰ πτύχας Οὐλύμποιο.
 [πάντες⁵ δ' ἡτιόωντο κελαινεφέα Κρονίωνα,
 οὔνεκ' ἄρα Τρῶεσσιν ἐβούλετο κύδος ὀρέξαι.
 τῶν μὲν ἄρ' οὐκ ἀλέγιζε πατήρ· ὁ δὲ νόσφι λιασθεῖς 80
 τῶν ἄλλων ἀπάνευθε καθέζετο κύδει γαίῳν,
 εἰσορόων Τρώων τε πόλιν καὶ νῆας Ἀχαιῶν
 χαλκοῦ τε στεροπὴν, ὀλλύντας τ' ὀλλυμένους τε.]
 Ὅφρα μὲν ἡὼς ἦν καὶ ἀέξετο ἱερὸν ἡμαρ,
 τόφρα μάλ' ἀμφοτέρων βέλε' ἤπτετο, πῖπτε δὲ λαός· 85

¹) Αἱ γενικαὶ ἐφαρτῶνται ἐκ τοῦ ὕμνου. Δράγμα λέγεται, ὅσον δύναται τις νὰ πιᾷ μετὰ τὸ χέρι, τὸ ἀπλόχειρον, ἢ ἀπλογερίαν· παράγεται δὲ ἐκ τοῦ δράσσομαι· τὸ δὲ ταρφέες, οὗ τὸ ἐνικὸν δὲν ἀπαντᾷ παρ' Ὀμήρῳ, ἐκ τοῦ τάρφος, τρέφω. Τὰ δὲ ἀπλόχειρα πίπτουσι συχνά.

²) Ἄλλοι μὲν ἔγραφον, ἴσας δ' ὕσμινῃ κεφαλὰς ἔχον, ὁ δὲ Ἀρίσταρχος, ὡς φέρεται ἐν τῷ κειμένῳ. Περὶ τῆς φράσεως ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ· «μετηνέχθη μὲν τροπικῶς ἀπὸ ἀνθρώπων ἐχόντων ἰσότητα μεγέθους· Ἔστι δὲ ἀλληγορία ῥητορική, καὶ δηλοῖ ὡς οὐδεὶς τῶν τέως ὑπερεῖχε μαχόμενος, ἀλλ' ἰσοκέφαλος οἶν μὲχρι τινὸς ἢ

μάχῃ ἦν διὰ τὸ ἀνυπέροχον καὶ ἰσοπαλές».

³) Οὗτοι δὲ ὡς λύκοι ἔτρεχον ὀρμητικά. Τὸ ἐπιθετον πολύστονος ἐνταῦθα ἔχει ἐνεργητικὴν σημασίαν, δηλ. ἢ πολλοὺς στεναγμοὺς διεγείρουσα.

⁴) Οἱ κριτικοὶ παρατηροῦσιν, ὅτι τοῦτο ἀντιφάσκει πρὸς τὸ ἐν στίχ. 45 εἰρημένον, ὅτι ἡ Ἀθηναῖα καὶ ἡ Ἡρα ἐγδοῦπσαν. Δὲν δυνάμεθα ἄρα γε νὰ ὑπολάβωμεν, ὅτι αἱ θεαὶ ἔπραξαν τοῦτο ἐκ τοῦ Ὀλύμπου;

⁵) Τοῦτο δὲν εἶναι ἀκριβές· διότι μόνον οἱ φίλοι τῶν Ἀχαιῶν θεοὶ ἠδύναντο νὰ αἰτιῶνται τὸν Δία, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ ἐχθροὶ τούτων, ὡς ὁ Ἀπόλλων, ὁ Ἄρης, ἢ Ἀρτεμις καὶ οἱ ἄλ-

ἦμος δὲ δρυτόμος¹ περ ἀνὴρ ὠπλίσατο δειπνον
οὔρεος ἐν βήσσησιν, ἐπεὶ τ' ἐκορέσσατο² χεῖρας
τάμνων δένδρεα μακρά, ἄδος³ τέ μιν ἴκετο θυμόν,
σίτου τε γλυκεροῖο περὶ φρένας ἥμερος αἰρεῖ,
τῆμος σφῆ ἄρετῇ Δαναοὶ ῥήξαντο⁴ φάλαγγας,
κεκλόμενοι ἐτάροισι κατὰ στίχας. ἐν δ' Ἀγαμέμνων
πρῶτος ὄρουσ', ἔλε δ' ἄνδρα Βιήνορα, ποιμένα λαῶν,
αὐτόν⁵, ἔπειτα δ' ἐταῖρον Ὀϊλῆα πλήξιππον.
ἦτοι δγ' ἔξ ἵππων κατεπάλμενος⁶ ἀντίος ἔστη·

90

λοι. Τούτου ἕνεκεν οἱ ἐξ ἐπόμενοι
στίχοι ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρινῶν ἠθε-
τοῦντο. Πρὸς τούτοις φαίνεται ἀντιφα-
τικὸν τὸ ἡτιόωντο πρὸς τὸ προηγού-
μενον ἐκῆλοι. Τὴν ἀθέτησιν ἐνισχύ-
ουσι καὶ τὰδε· περὶ τοῦ Διὸς λέγει, ὁ
δὲ νόσφι λιασθεῖς τῶν ἄλλων
ἀπάνευθε, ἀλλ' οἱ ἄλλοι θεοὶ δὲν
ἦσαν συνηθροισμένοι ἐπὶ τὸ αὐτό, διότι
ἐκαστοὶ ἐκάθηντο σφοῖσιν ἐνὶ με-
γάροισι. Ἐν τέλει δὲ παρετηρήθη,
ὅτι ὁ Ζεὺς θεᾶται τὴν μάχην οὐχὶ ἀπὸ
τοῦ Ὀλύμπου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς Ἰδης.
Τὴν ἀθέτησιν ἐπιδοκιμάζουσι πάντες οἱ
νεώτεροι.

¹) Δρυτόμος εἶναι οὐ μόνον ὁ δρυτο-
τόμος, ἀλλὰ πᾶς ξυλοκόπος ἢ ὑλοτό-
μος. Ἐνταῦθα ἐγείρεται σπουδαῖον
ζήτημα· ἐννοεῖ ὁ ποιητὴς πρόγευμα ἢ
τὸ κατὰ τὴν μεσημέριαν γεῦμα; ἂν
ἐννοῇ τὸ δεύτερον, ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ
γίνονται δύο μεσημέριαι, ἐνταῦθα καὶ
ἐν Π, 777, ἐνθα ὁ Ὅμηρος λέγει,
ὄφρα μὲν Ἡέλιος μέσον οὐ-
ρανὸν ἀμφιβεβήκει, ὅπερ φύσει
εἶναι ἀδύνατον. Νομίζομεν, ὅτι ἐν τῷ
προκειμένῳ χωρίῳ σημαίνει πρόγευμα,

ὡς καὶ ἐν Β, 381. Καὶ νῦν ἔτι οἱ ἐν
τοῖς ἀγροῖς ἐργαζόμενοι προγευματί-
ζουσι περὶ τὴν 10ην ὥραν π. μ. "Ὁρα
Ἱστορ. τῶν ὁμηρ. ἐπῶν σελ. 343.
Βεβαίως ἐν τῷ ὀλίγῳ τούτῳ χρόνῳ
τελοῦνται πολλὰ πράξεις, ἀλλ' ἡ τα-
χεῖα ῥοή τῶν συμβάντων εἶναι ποιη-
τικόν, ὡς διὰ μακρῶν ἀνεπτύξαμεν ἐν
τινι κεφαλαίῳ σελ. 334 καὶ ἐξῆς τοῦ
εἰρημένου συγγραμματος.

²) Ἐνταῦθα ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ
ἐκαμε.

³) Συνήθως παράγεται ἐκ τοῦ ἄδην
καὶ σημαίνει κύρον, πλησμονήν. Ὁ
Ἀρίσταρχος ὅμως ἔγραφεν ἄδος καὶ
ὁ Buttmann παράγων ἐκ τοῦ ἀδέω,
ἀηδέω ἐτόνιζεν ἄδος.

⁴) Διέσπασαν τὰς φάλαγγας τῶν
πολεμίων, διέκοψαν τὸν συνασπισμὸν
τῶν πολεμίων. Ὁ τοῦτο ποιῶν λέγε-
ται ῥηξήνωρ. Τοῦτο δὲ κατώρθωσαν
οἱ Δαναοὶ οὐχὶ διὰ τῆς θείας ἀρωγῆς,
ἀλλὰ διὰ τῆς ἰδίας ἀνδρείας.

⁵) Τὸν ἴδιον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν
ἐταῖρον. Ἐξαίρει τὸν Βιήνορα ὡς τὸ
κύριον πρόσωπον.

⁶) Πηδύσας κάτω ἐστάθη ἀντικρῶ.

τὸν δ' ἰθὺς μεμαῶτα μετώπιον¹ ὀξείῃ δουρὶ
 νύξ', οὐδὲ στεφάνη δόρυ οἱ σκέθε χαλκοβάρεϊα²,
 ἀλλὰ δι' αὐτῆς ἦλθε καὶ ὀστέου, ἐγκέφαλος δὲ
 ἔνδον ἅπας πεπάλακτο³. δάμασσε δέ μιν μεμαῶτα.
 καὶ τοὺς μὲν λίπεν αὖθι ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
 στήθεσι παμφαίνοντας⁴, ἐπεὶ περιδύσε χιτῶνας⁵ 100
 αὐτὰρ ὁ βῆ ῥ' Ἴσόν τε καὶ Ἀντιφον ἐξεναρίζων,
 υἱὲ δ' ὡς Πριάμοιο, νόθον καὶ γνήσιον, ἄμφω
 εἰν ἐνὶ δίφρῳ ἐόντας· ὁ μὲν νόθος ἡνιόχευεν⁶,
 Ἀντιφος αὖ παρέβασκε⁷ περικλυτός· ὦ ποτ' Ἀχιλλεὺς
 Ἴδης ἐν κνημοῖσι⁸ δίδη μόσχοισι λύγοισι, 105
 ποιμαίνοντ' ἐπ' ὅεσσι λαβῶν, καὶ ἔλυσεν ἀποιόνων.⁹
 δὴ τότε γ' Ἀτρεΐδης εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων

1) Μετώπιον εἶναι διάφορος τύπος τοῦ μέτωπον. Ὁ Σχολιαστὴς ἐρμηνεύει· «Τὸ μεταξύ τῶν ὠπῶν, ἐπάνω τῆς ρινός».

2) Θηλυκὸν τοῦ χαλκοβαρέως, δηλ. ὁ βαρυνόμενος ὑπὸ χαλκοῦ. Τοῦτο δηλοῖ, ὅτι ἡ πληγὴ ἦτο γενναία, διότι ἡ στεφάνη καίπερ βαρεῖα ἐκ χαλκοῦ, ὅμως δὲν ἐμπόδισε τὸ δόρυ.

3) Ὅλος δὲ ὁ ἐγκέφαλος ἐντὸς ἐτραντάχθη.

4) Διὰ τῆς φράσεως ταύτης σκώπτει τὸ τρυφερόν καὶ γυναικοειδὲς τῶν φονευθέντων πολεμιστῶν. Ἐφάνησαν δὲ τὰ στήθη, διότι ἐξέδυσεν αὐτοὺς τοὺς χιτῶνας.

5) Ἐπειδὴ οἱ νόθοι ἤττον ἐτιμῶντο, ἐχρησίμευον ὡς ἡνίοχοι τῶν γνησίων. Ὅρα II, 738.

6) Ἦτο παραβάτης, ὁ πολεμιστὴς τοῦ ἄρματος. Ὅρα, ὅτι ὁ ποιητὴς συχνάκις εὐρίσκει ἀφορμὴν, ἵνα μνησθῇ

τοῦ Ἀχιλλέως, ὅστις εἶναι ὁ ἥρωες τοῦ ἔπος.

7) Εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Ἴδης. Τὸ δίδη εἶναι παρατατικὸς τοῦ δίδημι = δέω, δένω. Ὁ Σχολιαστὴς ἐρμηνεύει· «Ἐδέσμευσε ταῖς νέαις καὶ ἀπαλαῖς λύγοις καὶ βλαστήμασι. Λύγος δὲ ἱμαντῶδὲς τι φυτὸν καὶ ἀπαλόν, ὃ καὶ οἶσον καλοῦσιν, ἐξ οὗ καὶ τὸ οἶσόκαρπον. Τινὲς δὲ αὐτὸ ἄγνον καλοῦσιν· ὁ γὰρ τούτου καρπὸς ἐσθιόμενος ἀφανιστικὸς ἐστὶ τῆς γονῆς· καὶ οἱ ἱερεῖς δὲ τοῦ φυτοῦ τούτου τὰς κόμας τῇ ἑαυτῶν κλίνῃ ὑποτιθέασιν ὡς φυσικὴν τινα δύναμιν ἔχοντα πρὸς ἀγνείαν». Σημειώτεον, ὅτι ἄλλοι θεωροῦσι τὸ λύγος ὡς ἐπιθετον (εὐλύγιστος) καὶ τὸ μόσχος ὡς οὐσιαστικόν.

8) Τὸ πληρὲς εἶναι ποιμαίνοντε, ὁ Ζηνόδοτος ὅμως δεχόμενος ποιμαίνοντα ἔγραψεν ὅν ποτε.

9) Γενικὴ τοῦ τιμήματος, ὡς ἐν X,

τὸν μὲν ὑπὲρ μαζοῖο κατὰ στήθος βάλε δουρί,
 Ἄντιφον αὖ παρὰ οὖς ἔλασε ξίφει, ἐκ δ' ἔβαλ' ἵππων.
 σπερχόμενος¹ δ' ἀπὸ τοῖν ἐσύλα τεύχεα καλὰ,
 110
 γιγνώσκων²· καὶ γάρ σφε πάρος παρὰ νηυσὶ θοῇσιν
 εἶδεν, ὅτ' ἐξ Ἴδης ἄγαγεν πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς.
 ὡς δὲ λέων ἐλάφοιο ταχείης νήπια τέκνα
 ῥηϊδίως συνέαξε³, λαβὼν κρατεροῖσιν ὁδοῦσιν,
 115
 ἐλθὼν εἰς εὐνὴν, ἀπαλὸν τέ σφ' ἦτορ⁴ ἀπηύρα·
 ἡ δ' εἵπερ⁵ τε τύχησι μάλα σχεδόν, οὐ δύναται σφιν
 χραϊσμεῖν· αὐτὴν γάρ μιν ὑπὸ τρόμος αἰνὸς ἰκάνει·
 καρπαλίμως δ' ἤϊξε διὰ δρυμὰ⁶ πυκνὰ καὶ ὕλην
 σπεύδουσ', ἰδρώουσα⁷ κραταιοῦ θηρὸς ὑφ' ὀρμῆς·
 120
 ὡς ἄρα τοῖς οὐ τις δύνατο χραϊσμησαί⁸ ὄλεθρον
 Τρώων, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ὑπ' Ἀργείοισι⁹ φόβοντο.
 Αὐτὰρ ὁ Πείσανδρόν τε καὶ Ἴππόλοχον μενεχάρμην,
 υἱέας Ἀντιμάχοιο δαΐφρονος¹⁰, ὅς ῥα μάλιστα

50 «χαλκοῦ τε χρυσοῦ τ' ἀπολυσόμεθ'».

1) Σπεύδων, μετὰ σπουδῆς.

2) Διότι ἐγίνωσκεν, ὅτι οἱ φονευθέντες ἦσαν Πριαμίδαι. Τούτου ἕνεκεν ἤθελε νὰ ἔχη τὰ ὅπλα αὐτῶν πρὸς ὁφείλαν.

3) Συνέθλασε, συνέθραυσεν.

4) Ἐννοεῖ τὴν ζωὴν, ὡς καὶ ἐν Π, 660.

5) Ἡ δὲ μήτηρ καὶ ἂν τύχη πολὺ πλησίον, δὲν δύναται νὰ βοηθήσῃ τὰ τέκνα τῆς.

6) Περιφραστικῶς ἀντὶ κατὰ τὸ δάσος· δρυμὰ καὶ ὕλη εἶναι συνώνυμα.

7) Ἰδρώσα. Ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ ἀπὸ ἀσυνδέτου καὶ γοργῶ τοῦ

σχήματος τὸ περισπερχέας τῆς φευγούσης ἐλάφου δηλοῖ.

8) Κανεῖς ἐκ τῶν Τρώων δὲν ἠδύναντο νὰ ἀπομακρύνῃ τὸν ὄλεθρον ἀπὸ αὐτοῦ. Κατὰ τὸν Dünzer ὄλεθρος ἐνταῦθα εἶναι ἡ δυστυχία τῆς συλήσεως τῶν πτωμάτων, ἀπερ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ σώσωσιν. Νομίζομεν ὅμως, ὅτι πρόκειται περὶ τῆς ζωῆς τῶν Πριαμίδων, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἕτερον μέρος τῆς παραβολῆς, ἐν ᾗ ἡ ἔλαφος ἤθελε νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν τῶν τέκνων.

9) Ἀλλὰ καὶ οἱ ἴδιοι διὰ τὸν φόβον τῶν Ἀργείων ἔφευγον.

10) Ὁ Ζηνόδοτος ἀντὶ δαΐφρονος ἔγραφε κακὸς φρονος. Ἡ πρότασις αὕτη μένει ἀτελής, διότι δὲν ὑπάρχει

χρυσὸν Ἀλεξάνδροιο δεδεγμένος¹, ἀγλαὰ δῶρα,
 οὐκ εἶασχ' Ἑλένην δόμεναι ξανθῷ Μενελάῳ, 125
 τοῦ περ δὴ δὺ· παῖδε λάβε κρείων Ἀγαμέμνων
 εἰν ἐνὶ δῖφρῳ ἐόντας, ὁμοῦ δ' ἔχον² ὠκέας ἵππους·
 ἐκ γάρ³ σφεας χειρῶν φύγον ἡνία σιγαλόεντα,
 τῷ⁴ δὲ κυκηθήτην· ὁ δ' ἐναντίον ὤρτο λέων ὥς
 Ἀτρείδης· τῷ δ' αὖτ' ἐκ δῖφρου γουναζέσθην⁵. 130
 »Ζώγρει, Ἀτρεὺς υἱέ, σὺ δ' ἄξια δεῖξαι ἄποινα·
 πολλὰ δ' ἐν Ἀντιμάχοιο δόμοις κειμήλια κεῖται,
 χαλκὸς τε χρυσὸς τε πολύκμητός τε σίδηρος,
 τῶν κέν τοι χαρίσαιο πατὴρ ἀπερείσι' ἄποινα,
 εἰ νῶϊ ζωοὺς πεπύθοιτ' ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν.« 135
 Ὡς τῷγε κλαίοντε προσαυδήτην⁶ βασιλῆα

κύριον βῆμα. Δύναται ὁμως νὰ νοηθῇ
 ἐκ τοῦ στίχου 101 τὸ βῆ, ὅπου ἡ
 φράσις ὑπάρχει πλήρης. Τὸ ἐπόμενον
 μάλιστα προσδιορίζει τὸ εἶσνε.

¹) Μόνον ἐνταῦθα κεῖται ἐν τῇ κυ-
 ρίᾳ σημασίᾳ, διότι ἀλλαχού σημαίνει
 περιμένων, караδοκῶν. Ὅτι τὸ δέχο-
 μαι συντάσσεται καὶ πρὸς γενικήν, εἵ-
 δομεν ἐν Α, 596. Τὸ ἀγλαὰ δῶρα
 εἶναι παράθεσις εἰς τὸ χρυσόν, δια-
 φέρει δὲ κατ' ἀριθμόν, ὥς καὶ ἐν Υ',
 268 «χρυσὸς γὰρ ἐρύκακε, δῶρα θεοῖο».
 Ὁ Ἀντίμαχος ἀνῆκεν εἰς τοὺς περὶ
 τὸν Πάριν, πρὸς οὓς ἀντεπολιτεύετο ὁ
 συνετός Ἀντήνωρ. Ὅρα Γ, 148 καὶ
 Η, 347.

²) Ὁ Σχολιαστὴς ἐρμηνεύει· «Ὁ-
 μοῦ ἐπεχειροῦν κρατεῖν τοὺς ἵππους
 διὰ τὸ ἐκφυγεῖν τὰς ἡνίας». Πότερος
 ἦτο ἡνίοχος καὶ πότερος παραιδότης,
 δὲν εἶπεν ὁ ποιητής.

³) Αἰτιολογεῖ τὸ δύο παῖδε λάβε.

Ἡ σύνταξις ἔχει, ὥς καὶ ἐν Θ, 137.
 «Νέστορα δ' ἐκ χειρῶν φύγον ἡνία».

⁴) Δηλαδή οἱ ἵπποι συνεταράχθη-
 σαν, ἐθουρηθήσαν.

⁵) Ὁ στίχος οὗτος λέγεται ὁλο-
 σπύονδριος ἢ δωδεκασύλλατος καὶ
 ἀπαντᾷ σπανίως παρ' Ὀμήρῳ· ἐν ὅλῃ
 τῇ ποιήσει αὐτοῦ μόνον ἐπτά τοιοῦτοι
 στίχοι ὑπάρχουσιν. Τοὺς τοιοῦτους
 στίχους οἱ ἀρχαῖοι ἔφεγον, ὡς ἀναγι-
 νώσκουμεν παρ' Εὐσταθίου· «τὰ τοιαῦτα
 ἔπη εὐτελεῖ φασὶν οἱ παλαιοὶ τῇ τῆς
 στιχοποιίας κατασκευῇ διὰ τὸ ὀλιγο-
 σύλλατον. Δωδεκασύλλατοι γὰρ ἐξ ἀ-
 νάγκης εἰσὶ. Τοὺς γε μὴν ὀλοδακτύ-
 λους ἢ πολυδακτύλους μεγαλοπρεπε-
 στέρους κρίνουσι».

⁶) Μόνον ἐνταῦθα καὶ ἐν Χ, 90
 ὑπάρχει τὸ βῆμα ἄνευ αἰξήσεως· ἀλ-
 λαχού ἀπαντᾷ προσηύδα καὶ προσ-
 ηύδων.

μειλιχίοις ἐπέεσσιν· ἀμείλικτον¹ δ' ὅπ' ἄκουσαν·

»Εἰ μὲν δὴ Ἀντιμάχοιο² δαίφρονος υἱέες ἐστόν,
 ὅς ποτ' ἐνὶ Τρώων ἀγορῇ Μενέλαον ἄνωγεν,
 ἀγγελίην³ ἐλθόντα σὺν ἀντιθέῳ Ὀδυσῇ,
 αὖθι κατακτείνει μηδ' ἐξέμεν⁴ ἄψ ἐς Ἀχαιοούς,
 νῦν⁵ μὲν δὴ τοῦ πατρὸς ἀεικέα τίσετε λῶδην. «

140

Ἡ καὶ Πείσανδρον μὲν ἄφ' ἵππων ὥς χαμᾶζε,
 δουρὶ βαλὼν πρὸς στήθος· ὁ δ' ὕπτιος οὐδεὶ ἐρείσθη.
 Ἰππόλοχος δ' ἀπόρουσε⁶, τὸν αὖ χαμαὶ ἐξενάριξε,
 χεῖρας ἀπὸ ξίφει τμήξας⁷ ἀπὸ τ' αὐχένα κόψας,
 ὄλμον⁸ δ' ὥς ἔσσευε κυλίνδεσθαι δι' ὀμίλου.
 τοὺς μὲν ἕασ'· ὁ δ' ἔθι πλεῖσται κλονέοντο φάλαγγες,
 τῇ ῥ' ἐνόρουσ', ἅμα δ' ἄλλοι εὐκνήμιδες Ἀχαιοί.
 πεζοὶ μὲν πεζοὺς ὄλεον φεύγοντας ἀνάγκη,

145

150

¹) Ἀδυσώπητον, σκληρὸν λόγον ἤκουσαν.

²) Οἱ μὲν υἱοὶ τοῦ Ἀντιμάχου ἐδήλωσαν τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, ὅπως διὰ τούτου γνωστοῦ ὄντος ἐπὶ πλούτῳ κεντρίσῃσι τὸ φιλοχρήματον τοῦ Ἀτρεΐδου, οὗτος δὲ ἐκλαμβάνει τὸ αὐτὸ ὄνομα ὡς αἰτίαν μίσους.

³) Περὶ τοῦ ὀνόματος τούτου εἰπομεν τὰ δέοντα ἐν Γ, 205. Ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Μενέλαος ἐπρέσθουσιν εἰς Ἴλιον πρὸ τοῦ πολέμου.

⁴) Ἐξέμεν καὶ ἐξέμεναι ἀπαρέμφατον τοῦ ἐξίημι· καὶ νὰ μὴ ἀφήσῃσι νὰ ἐξέλθῃσι πάλιν εἰς τοὺς Ἀχαιοούς.

⁵) Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ προηγούμενον ποτέ.

⁶) Ἐπήδησεν ἐκ τοῦ ἄρματος, ἵνα φύγῃ πεζός.

⁷) Ἀποχωρίσας διὰ τοῦ ξίφους τὰς χεῖρας. Ἡ σκληρότης αὐτῇ καὶ ἄλλαι παραπλήσιαι ἐν Ψ, 175, Ζ, 55 καὶ Χ, 441 δὲν δεικνύουσιν ἰδιόζουσαν ἀγριότητα τῶν ὁμηρικῶν ἀνθρώπων· διότι δικαιολογοῦνται πάντοτε ἐκ τοῦ ἐγκλήματος τῶν τιμωρουμένων.

⁸) Κατὰ τὸν Döderlein ὡς τὸ ὄλμος παράγεται ἐκ τοῦ εἴρειν, οὕτω καὶ τὸ ὄλμος ἐκ τοῦ εἴλειν. Περὶ τῆς σημασίας τῆς λέξεως ὑπάρχει διαφωνία τις· ὁ μὲν Ἡσύχιος λέγει· «ὄλμος περιφερὴς λίθος· μάρμαρος», ὁ δὲ Σχολιαστὴς· «ὄλμος δὲ ἐστὶ κοῖλος λίθος, εἰς ὃν κόπτεται ὕσπρια καὶ ἄλλα τινά». Νομίζομεν, ὅτι αἱ δύο αὗται σημασίαι δὲν ἀπέχουσι πολὺ ἀλλήλων· διότι ὁ περιφερὴς λίθος δύνανται νὰ ᾖ ἐντὸς κοίλος, οἷον τὸ ἰγδίον. Οὕτως ὁ λόγος ἐνταῦθα κτᾶται

ἵππεϊς δ' ἵππηας (ὕπὸ δέ σφισιν ὤρτο κονίη
 ἐκ πεδίου, τὴν ὥρσαν ἐρίγδουποι πόδες ἵππων)
 χαλκῷ δηϊόωντες². ἀτὰρ κρείων Ἀγαμέμνων
 αἰὲν ἀποκτείνων ἔπετ', Ἀργείοισι κελεύων.
 ὥς δ' ὅτε πῦρ ἀΐδηλον ἐν ἀξύλῳ³ ἐμπέσῃ ὕλῃ,
 πάντῃ τ' εἰλυφόων⁴ ἄνεμος φέρει, οἱ δέ τε θάμνοι
 πρόρριζοι πίπτουσιν ἐπειγόμενοι⁵ πυρὸς ὀρμῇ·
 ὥς ἄρ' ὑπ' Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι πίπτε κάρηνα
 Τρώων φευγόντων, πολλοὶ δ' ἐριαύχενες ἵπποι
 κείν⁶ ὄχεα κροτάλιζον ἀνὰ πτολέμοιο γεφύρας,
 ἡνιόχους ποθέοντες⁷ ἀμύμονας. οἱ δ' ἐπὶ γαίῃ
 κείατο, γύπεςσιν πολὺ φίλτεροι ἢ ἀλόχοισιν.⁸

155

160

Ἐκτορα δ' ἐκ βελέων ὑπαγε Ζεὺς⁹ ἐκ τε κονίης

εἰρωνεῖαν τινά, ἣν συχνάκις ἐν παρα-
 πλησίαις περιστάσεσιν ἐπιτηδεύεται ὁ
 ποιητής.

¹) Πάντα τὰ χειρόγραφα πλὴν ἐνός
 ἔχουσιν ἵππεϊς δ' ἵππηας ὑπὸ
 δέ σφισιν. Ὁ Lelirs διώρθωσεν εἰς,
 ἵππηας δ' ἵππηας ὑπὸ σφίσι δ'·
 διότι ἡ κατάληξις εἰς εἰς μόνον
 ἐνταῦθα εὔρηται. Ἀλλ' ὁ La Roche
 παρατηρεῖ, ὅτι ἀπαντὰ πολεῖς ἐν M,
 708 καὶ βασιλεῖς παρ' Ἡσιόδ. ἐν
 Ἔργ. 273. Τούτου ἕνεκεν δὲν δέχεται
 τὴν διόρθωσιν, ἃν καὶ οἱ πλείστοι τῶν
 ἐκδοτῶν ταύτην ἐπεδοκίμασαν.

²) Διὰ τοῦ χαλκοῦ καταστρέφον-
 τες, ἀφανίζοντες.

³) Ἀξύλος ὕλη λέγεται τὸ μὴ ξυ-
 λευθὲν δάσος, ὡς λέγει ὁ Εὐστάθιος·
 «Ἀξύλος δὲ ὕλη ἡ δασεῖα καὶ πολύ-
 ξυλος κατὰ ἐπίτασιν, ἢ κατὰ Πορφύ-
 ριον, ἀφ' ἧς οὐδεὶς ἐξυλεύσατο, ἣν
 ξύλοχον λέγει ἐν ἄλλοις διὰ τὴν ἐν

αὐτῇ πυκνὴν τῶν ξύλων συνέχειαν».

⁴) Εἰλυφάω σημαίνει, ὅ,τι καὶ τὸ
 εἰλυφάζω (εἰλύω), δηλ. συστρέφω,
 στρεφογυρίζω, γ', 492 ἀπάντῃ τε κλο-
 νίων ἄνεμος φλόγα εἰλυφάζει. Κατὰ
 τὸν Σχολιαστὴν· «ἀθλοὶ γὰρ τὴν μετὰ
 ἐλίξεως καὶ περιστροφῆς τοῦ πυρὸς
 κίνησιν».

⁵) Ἐχει παθητικὴν σημασίαν, ὡς
 ἐν Φ, 362, σ, 297 καὶ ψ, 335.

⁶) Κεῖνός ἐπικῶς ἀντὶ κενός. Μετὰ
 κρότου ἔσυρον ἄδεια τὰ ἄρματα. Ὁ
 Σχολιαστὴς ἐρμηνεύει· «ἔλκοντες ἡχὴν
 ἐποιοῦν».

⁷) Μετεχειρίσθη τὸ ῥῆμα τοῦτο,
 ὥσπερ οἱ ἵπποι ἦσαν λογικὰ ὄντα.

⁸) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Αἱ μὲν
 γὰρ οὐκ ἂν θέλοιεν ἰδεῖν τούτους νε-
 κρούς, οἱ δὲ χαίρουσι κειμένους βλε-
 ποντές».

⁹) Τεχνήντως ὁ ποιητὴς ἐξήγαγε
 τὸν Ἐκτορα ἔξω τῶν βελῶν διότι δὲν

ἔκ τ' ἀνδροκτασίης ἔκ θ' αἵματος ἔκ τε κυδοιμοῦ·

Ἀτρείδης δ' ἔπετο σφεδανὸν¹ Δαναοῖσι κελεύων.

165

οἱ δὲ παρ' Ἴλου σῆμα παλαιοῦ Δαρδανίδαο,

μέσσον κάπ πεδίον, παρ' ἔρινεόν² ἐσσεύοντο

ιέμενοι πόλιος³· ὁ δὲ κεκληγῶς ἔπετ' αἰεὶ

Ἀτρείδης, λύθρῳ⁴ δὲ παλάσσετο χεῖρας ἀάπτους.

ἀλλ' ὅτε δὴ Σκαιάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἔκοντο⁵,

170

ἔνθ' ἄρα δὴ ἴσταντο καὶ ἀλλήλους ἀνέμιμνον.

οἱ δ'⁶ ἔτι κάμ μέσσον πεδίον φοβέοντο, βόες ὥς,

ἅς τε λέων ἐφόβησε⁷ μολῶν ἐν νυκτὸς ἀμολγῷ

πάσας⁸· τῇ δέ τ' ἰῆ ἀναφαίνεται αἰπὺς ὄλεθρος·

ἤρμοξε νὰ ἐλαττώσῃ τοῦτον πρὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος· δὲν ἠδύνατο δὲ καὶ αὐτός ὁ Ἐκτωρ νὰ φεύγῃ, διότι τοῦτο ἦτο ἀλλότριον τῆς θρασυτήτος αὐτοῦ.

¹) Δάβρος, ὀρμητικός, ἀκάθεκτος. Εἶναι τῆς αὐτῆς ῥίζης, ἐξ ἧς καὶ τὸ σφοδρός καὶ σφαδάζω. Ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Ἀτρέως ἐδίωκεν ἀκαθέκτως.

²) Οἱ ἀρχαῖοι ἐνταῦθα εὕρισκον τοπογραφικὴν ἀντίφασιν, διότι ὁ ἔρινεός (ἀγρ'α συκῇ) ἔκειτο παρὰ τῇ πόλει, ὡς λέγεται ἐν Ζ, 433, ἐν ᾧ ἐνταῦθα ὁ ποιητὴς λέγει οὕτως, ὥσει ἔκειτο ἐν τῷ μέσῳ τῆς πεδιάδος. Ἀλλ' ὁ Σχολιαστὴς ἐρμηνεύων τὸ χωρίον εὐφυῶς αἶρει τὴν ἀντίφασιν· «παρέρχονται μὲν γὰρ τὸ μέσον πεδίον, ἐν ᾧ τὸ Ἴλου σῆμα, σεύονται δὲ πρὸς τὸν ἔρινεόν, ἵενται δὲ τῆς πόλεως. Ὡς εἰ οὕτως ἔλεγεν, οἱ δὲ διὰ μέσου τοῦ πεδίου παρὰ τὸ Ἴλου μνημεῖον ἔφυγον πρὸς τὸν ἔρινεόν, σπεύδοντες εἰς τὴν πόλιν». Ὅρα καὶ Ἱστορ. τῶν Ὀμηρ. ἐπῶν σελ. 323.

³) Ὁρεγόμενοι, τείνοντες πρὸς τὴν πόλιν· ὡς ἐφετικὸν συνετέχθη πρὸς

γενικὴν, ὡς Ψ, 371 καὶ 718. Ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Ἀτρέως φωνάζων, ἀλαλάζων ἐδίωκε πάντοτε.

⁴) Ὑπὸ ἀκαθαρσίας αἵματος ἐμολύνετο κατὰ τὰς ἀπροσπελάστους χεῖρας.

⁵) Ὑποκείμενον δὲν εἶναι πάντες οἱ Τρῶες, ἀλλὰ μόνον ἐκεῖνοι, ὅσοι πορρωτάτω εἶχον φύγει, ὡς δεικνύει καὶ ἡ ἀντίθεσις, οἱ δὲ ἐν στίχ. 172.

⁶) Ὅσοι δὲν εἶχον φθάσει μέχρι τῶν Σκαιῶν πυλῶν.

⁷) Εἰς φυγὴν ἔτρεψεν. Ἡ φράσις ἐν νυκτὸς ἀμολγῷ σημαίνει ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτός. Τὸ ἔτυμον τῆς λέξεως ἀμφισβητεῖται· διότι συνήθως αὕτη ἐτυμολογεῖται παρὰ τὸ ἀμέλγω, ὅπερ δέχεται μὲν ὁ Oertel, ἀλλ' ἀποκρούουσιν ὁ Buttmann καὶ ὁ Curtius. Ἀλλ' ἡ ἐτυμολογία αὕτη, ὅσονδήποτε παιδαριώδης καὶ ἂν θεωρηθῇ, εἶναι ὥς πιθανωτέρα ἐκείνων, ὅσας τινὲς τῶν νεωτέρων προτείνουσιν· διότι πρὸς τὴν ἀκμήν καὶ τὸ μολύνειν δὲν δύναται νὰ ἔχῃ πολλὴν τὴν συγγένειαν.

⁸) Τὸ πάσας ἔθηκεν ἐν τῷ τέλει

τῆς δ' ἐξ αὐχέν¹ ἔαξε λαβὼν κρατεροῖσιν ὁδοῦσιν. 175

πρῶτον, ἔπειτα δέ θ' αἶμα καὶ ἔγκατα² πάντα λαφύσσει·
ὥς τοὺς Ἀτρείδης ἔφεπε κρείων Ἀγαμέμνων,
αἰὲν ἀποκτείνων τὸν ὀπίστατον· οἱ δ' ἐφέβοντο,
πολλοί³ δὲ πρηνεῖς τε καὶ ὕπτιοι ἔκπεσον ἵππων
Ἀτρίδew ὑπὸ χερσὶ· περιπρὸ⁴ γάρ ἔγχρῃ θῦεν. 180

ἀλλ' ὅτε δὴ τάχ' ἔμελλεν ὑπὸ πτόλιν⁵ αἰπύ τε τεῦχος
ἔξεσθαι, τότε δὴ ῥα πατήρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε

Ἰδης ἐν κορυφῇσι καθέζετο πιθήεσσης,
οὐρανόθεν καταβάς· ἔχε δ' ἀστεροπὴν μετὰ χερσίν⁷.

Ἴριν δ' ὠτρυνε χρυσόπτερον ἀγγελέουσιν. 185

»Βάσκ' ἴθι, Ἴρι ταχεία, τὸν⁸ Ἑκτορι μῦθον ἐνίσπες.

τῆς προτάσεως, ὅπως ποιήσῃ ἀντίθε-
σιν πρὸς τὸ ἐπόμενον τῇ δ' ε' τ' ἰ ῃ.

¹) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «ἰδιότης
καὶ νῦν λέαντος, ὃς βοὸς δραξάμενος
καταγνύει πρῶτον τὸν αὐχένα δέει τῶν
κεράτων, εἴτα λαφύσσει».

²) Τὰ ἐντόσθια· κατὰ τὸν Böder-
lein ἐκ τῆς ἐν καὶ κατὰ. Παρ' Ἰπ-
ποκράτει 899 εὔρηται καὶ ἐπίρρημα
ἐ γ κ α ς. Τὸ δὲ ἐπόμενον ῥῆμα ὁ μὲν
Σχολιαστὴς ἐρμηνεύει· «μετὰ ποιοῦ
ἤχου ἀναρροφεῖ ἢ κενὸς ἐσθίων», ὁ δὲ
Εὐστάθιος· «ὑπερὸννοματοποιίας τρόπῳ
τὸ βραδύως καταπίνειν δηλοῖ, γενό-
μενον ἐκ τοῦ λάπτω».

³) Ὅδε ὁ στίχος καὶ ὁ ἐπόμενος
ἠθετοῦντο ὑπὸ τινων Ἀλεξανδρινῶν·
διότι ἀρμόζουσι μᾶλλον τῇ ἀριστείᾳ
τοῦ Πατρόκλου, Π 379 καὶ 699.

⁴) Ἄλλοι μὲν γράφουσιν ἐν μιᾷ
λέξει, ἄλλοι δὲ κατὰ διάστασιν. Ἀπαν-
τῶσι δ' ἀνάλογα ἀμφιπερὶ καὶ δια-
πρὸ. Διότι περισσῶς ἐμαίνετο διὰ τοῦ
δόρατος.

⁵) Πρὸ τῆς πόλεως, ἣτις ἔκειτο
ἐπὶ ὑψηλοῦ λόφου. Παράβαλλ. Β, 216,
ὅπου ἰδὲ καὶ τὴν σημεῖωσιν.

⁶) Τὸ ἐπιθετον πιθήεις μόνον ἐν-
ταῦθα ἀπαντᾷ, ἀλλαχοῦ δ' εὔρηται
πολυπιδᾶξ.

⁷) Ὅτι ὁ Ζεὺς φέρει μεθ' ἑαυτοῦ
τὸν κεραυνόν, ὅπως ἐν ἀνάγκῃ μεταχει-
ρισθῇ τοῦτον, φαίνεται παράδοξον τοῖς
κριτικοῖς, ἐξ ὧν ὁ Düntzer εἰκάζει,
ὅτι ὁ στίχος 184 βραδύτερον παρενε-
βλήθη. Ὁ Εὐστάθιος ὁμῶς παρατη-
ρεῖ· «οὕτω καὶ ὁ Ζεὺς νῦν ἔχει στερο-
πὴν μετὰ χερσὶ καθὰ καὶ τι βέλος· ὅ
λόγῳ καὶ ἐγγεικέρανον ἢ λυρική Μοῦσα
καλεῖ, ὡς οἶα καὶ δόρατι χρώμενον
αὐτῷ, καθὰ δηλοῖ καὶ ὁ φράσας ὅτι
ἐναγκοινεῖται· ὁ Ζεὺς κεραυνόν ὡς ἐν
σχήματι αἰχμητοῦ πολεμησιέοντος».

⁸) Εἰπὲ εἰς τὸν Ἑκτορα τοῦτον τὸν
λόγον, τὴν ἐξῆς ἐντολήν. Δὲν εἶναι δ'
ἀνάγκη νὰ ἐννοήσωμεν τὴν φράσιν,
ὅν ἐρῶ, ὡς νομίζει ὁ Krüger.

ὄφρ' ἂν μὲν κεν ὄρᾳ Ἀγαμέμνονα, ποιμένα λαῶν,
θύνοντ' ἐν προμάχοισιν, ἐναίροντα στίχας ἀνδρῶν,
τόφρ' ἀναχωρεῖτω,¹ τὸν δ' ἄλλον λαὸν ἀνώχθω
μάρνασθαι δηίοισι κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην. 190
αὐτὰρ ἐπεὶ κ' ἦ δουρὶ τυπεῖς² ἢ βλήμενος ἰῶ
εἰς ἵππους ἄλεται,³ τότε οἱ κράτος ἐγγυαλίζω
κτείνειν,⁴ εἰς ὃ κε νῆας ἐϋστέλμους ἀφίκηται
δύη τ' ἡέλιος καὶ ἐπὶ κνέφας ἱερὸν ἔλθῃ».

Ὡς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησε ποδὴν ὤκεία Ἴρις, 195
βῆ δὲ κατ' Ἰδαίων ὀρέων εἰς Ἴλιον ἱρὴν.⁵
εὖρ' υἱὸν Πριάμοιο δαΐφρονος, Ἑκτορα δῖον,
ἔσταότ' ἐν θ' ἵπποισι καὶ ἄρμασι κολλητοῖσιν
ἀγχοῦ δ' ἵσταμένη προσέφη πόδας ὤκεία Ἴρις:

«Ἑκτορ, υἱὲ Πριάμοιο, Διὶ μῆτιν ἀτάλαντε, 200
Ζεὺς με πατὴρ προέηκε τεῖν⁶ τάδε μυθήσασθαι.
ὄφρ' ἂν μὲν κεν ὄρᾳ Ἀγαμέμνονα, ποιμένα λαῶν,
θύνοντ' ἐν προμάχοισιν, ἐναίροντα στίχας ἀνδρῶν,
τόφρ' ὑπόεικε μάχης, τὸν δ' ἄλλον λαὸν ἀνώχθῃ

1) Ὁ Ζεὺς δὲν ἐννοεῖ, ἵνα ὁ Ἑκτωρ καταλίπῃ ὅλως τὸ πεδῖον τῆς μάχης, ἀλλὰ μόνον, ἵνα ἀποφεύγῃ τὴν μάχην.

2) Τὸ μὲν τύπτειν λέγεται ἐπὶ δόρατος, τὸ δὲ βάλλειν ἐπὶ βέλους, ὡς μαρτυρεῖ τὸ προκείμενον χωρίον.

3) Ἀλεται= ἄλγεται.

4) Οἱ στίχοι 193 καὶ 194 ἀθετοῦνται ὑπὸ τῶν νεωτέρων κριτικῶν· διότι ἡ ὑπόσχεσις αὕτη δὲν μνημονεύεται μετ' ὀλίγον (στίχ. 288) ὑπὸ τοῦ Ἑκτορος καὶ διότι ὁ Πάτροκλος διώκει τοὺς Τρῶας ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῶν νεῶν. Ἀλλὰ οἱ λόγοι οὗτοι δὲν φαίνονται μοι πολλὸ ἰσχυροί· διότι ὁ

Ἑκτωρ ἐνθαρρύνων τοὺς πολεμιστὰς αὐτοῦ οὕτε ἀνάγκην, οὕτε συμφέρον εἶχε νὰ μνησθῇ τῆς ἀκριβείας ταύτης. Ὁ Πάτροκλος ἀπεδίωξε μὲν τοὺς Τρῶας, ἀλλ' οὗτοι ἦσαν νικηταὶ μέχρι τῆς ἐπ' ἀνόδου τοῦ Ἀχιλλεύως, ὡς ἀπῆται ἡ τοῦ Διὸς ὑπόσχεσις πρὸς τὴν Θέτιδα.

5) Λέγει τὴν πόλιν ἀντὶ τῆς πέριξ χώρας, ὡς καὶ ἐν Η, 20.

6) Ὑπὸ τῶν ἀρχαίων θεωρεῖται δωρικός τύπος ἀντὶ τοῦ σ σ ἰ. Ἐν μὲν τῇ Ἰλιάδι ἀπαντᾷ μόνον ἐνταῦθα, ἐν δὲ τῇ Ὀδυσσεΐᾳ συχνότερον, δ, 619 καὶ 829, λ, 560 καὶ ο, 119.

μάρνασθαι δηίοισι κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην. 205
 αὐτὰρ ἐπεὶ κ' ἦ δουρὶ τυπείς ἢ βλήμενος ἰῶ
 εἰς ἵππους ἄλεται, τότε τοι κράτος ἐγγυαλίξει
 κτείνειν, εἰς ὃ κε νῆας εὖσσέλμους ἀφίκηται
 δύη τ' ἠέλιος καὶ ἐπὶ κνέφας ἱερὸν ἔλθῃ».

Ἡ μὲν ἄρ' ὥς εἰποῦσ' ἀπέβη πόδας ὠκέα Ἴρις, 210
 Ἐκτωρ δ' ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἄλτο χαμαῖζε,
 πάλλων δ' ὀξεία δοῦρα κατὰ στρατὸν ὥχετο πάντη,
 ὀτρύνων μαχέσασθαι, ἔγειρε δὲ φύλοπιν αἰνῆν.
 οἱ δ' ἐλελίχθησαν¹ καὶ ἐναντίοι ἔσταν Ἀχαιῶν,
 Ἀργεῖοι δ' ἐτέρωθεν ἐκαρτύναντο² φάλαγγας. 215
 ἀρτύνθη³ δὲ μάχη, στὰν δ' ἀντίοι· ἐν δ' Ἀγαμέμνων
 πρῶτος ὄρουσ', ἔθελεν δὲ πολὺ προμάχεσθαι ἀπάντων.

Ἔσπετε νῦν⁴ μοι, Μοῦσαι Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
 ὅστις δὴ πρῶτος Ἀγαμέμνωνος ἀντίος ἦλθεν
 ἢ αὐτῶν Τρώων ἢ ἐκλειτῶν ἐπικούρων. 220

Ἰφιδάμας Ἀντηνορίδης, ἡὺς τε μέγας τε,
 ὃς τράφη ἐν Θρήκῃ ἐριβώλακι, μητέρι μήλων·
 Κισσῆς⁵ τόνγ' ἔθρεψε δόμοις ἐνὶ τυτθὸν ἐόντα

¹ Ἐστράφησαν, ἐγύρισαν. Λέγει τοῦτο ὁ ποιητής, διότι μέχρι τοῦδε οἱ Τρῶες ἔφευγον. Μεταχειρίζεται τὸ ῥῆμα ἐπὶ αἰφνιδίας τροπῆς.

² Ἐνεδυνάμωσαν τὰς φάλαγγας, ἐπτοίχισαν ἰσχυράς φάλαγγας διὰ συγκεντρώσεως.

³ Παρεσκευάσθη, διεκοσμήθη δὲ μάχη.

⁴ Τώρα, ἀφ' οὗ ἐκ νέου ἤρξατο ἡ μάχη. Ὁ ποιητής ἐπικαλεῖται τὰς Μούσας ἐν τοῖς δυσχερέσιν αὐτοῦ προβλήμασι καὶ ὁσάκις θέλει νὰ διεγείρῃ

τὴν προσοχὴν τοῦ ἀκροατοῦ, ὡς λέγει ὁ Σχολιαστής: « αἱ γὰρ τοιαῦται παρασκευαὶ ἀκμαιότερας ποιοῦσι τὰς προσοχὰς τοῖς ἀκροαταῖς. »

⁵ Συνηρημένον ἐκ τοῦ Κισσέας ἢ Κισσέης, ὡς Ἑρμῆς ἐκ τοῦ Ἑρμείας καὶ Ποδῆς ἐκ τοῦ Ποδέας P, 575. Οἱ ἀρχαῖοι εἶκαζον, ὅτι ὁ Ἀντήνωρ ἐξέπεμψε τὸν υἱὸν εἰς Θράκην, ὡς καὶ ὁ Πρίαμος τὸν Πολύδωρον πρὸς Πολυμήστορα, ἵνα ἐν εἰρηνικοῖς χωρίοις ἐκτρέφῃται.

μητροπάτωρ¹, ὃς τίκτε Θεανὼ καλλιπάρηρον·
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἤβης ἐρικυδέος ἔκετο μέτρον²,
 αὐτοῦ μιν κατέρυκε, δίδου δ' ὄγε θυγατέρα ἦν³
 γήμας δ' ἐκ θαλάμοιο⁴ μετὰ κλέος ἔκετ' Ἀχαιῶν
 σὺν δυοκαίδεκα νηυσὶ κορωνίσιν, αἳ οἱ ἔποντο.
 τὰς μὲν ἔπειτ' ἐν Περκώτῃ⁵ λίπε νῆας εἵσας,
 αὐτὰρ ὁ πεζὸς ἐὼν εἰς Ἴλιον εἰληλούθει·
 ὃς ῥα τότε Ἀτρεΐδew Ἀγαμέμνονος ἀντίος ἦλθεν.
 οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
 Ἀτρεΐδης μὲν ἄμαρτε, παρὰ δὲ οἱ ἐτράπετ' ἔγχος,
 Ἰφιδάμας δὲ κατὰ ζώνην⁶, θώρηκος ἔνερθεν,
 νύξ', ἐπὶ δ' αὐτὸς ἔρεισε, ⁷ βαρεῖη χειρὶ πιθήσας·
 οὐδ' ἔτορε⁸ ζωστῆρα παναίολον, ἀλλὰ πολὺ πρὶν
 ἀργύρῳ ἀντομένη, μόλιθος⁹ ὥς, ἐτράπετ' αἰχμῇ.
 καὶ τόγε¹⁰ χειρὶ λαβὼν εὐρυκρεῖων Ἀγαμέμνων
 ἔλκ' ἐπὶ οἷ¹¹ μεμαῶς ὥς τε λῖς, ἐκ δ' ἄρα χειρὸς¹²

225

230

235

1) Οὕτω λέγεται ὁ πατὴρ τῆς μητρὸς, ὁ πρὸς μητρός πάππος. Ἡ Θεανὼ ἦτο γυνὴ τοῦ Ἀντήνορος καὶ ἰέρεια τῆς Ἀθηνᾶς ἐν Τροίᾳ. Ὅρα Ε, 70 καὶ Ζ, 298.

2) Ὅτε ἤβησεν, ὅτε ἔφθασεν εἰς ὦραν γάμου.

3) Οὕτως ὁ Ἰφιδάμας ἔλαβε γυναικα τὴν ἀδελφὴν τῆς μητρὸς, ὥς καὶ ὁ Διομήδης. Ὅρα Ε, 412.

4) Ἐννοεῖ τὸν γαμικὸν θάλαμον, δηλ. ἐστρατεύσατο εὐθὺς μετὰ τὸν γάμον. Ἡ φράσις μετὰ κλέος σημαίνει ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ, ἐπὶ τῇ εἰδήσει τῆς ἀφίξεως τῶν Ἀχαιῶν.

5) Ἡ Περκώτι εἶναι πόλις τοῦ Ἑλλησπόντου, Ὅρα Β, 831. Δὲν ἠδύνατο νὰ ἔλθῃ μετὰ τῶν νεῶν, διότι οἱ Ἀχαιοὶ ἐθαλασσοκράτουν.

6) Ἡ ζώνη ἀλλαχοῦ λέγεται ζωστήρ, περὶ οὗ ἰδὲ ἐν Δ, 132.

7) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον « ὥθησε τὸ ἔγχος θαρρήσας τῇ βρωμαλεύτῃ.

8) Ἀόριστος ὁ τοῦ τορέω καὶ δὲν διετρώπησε τὴν ζώνην.

9) Ἐπικῶς ἀντὶ μόλυβδος.

10) Δηλαδὴ τὸ ἔγχος ἡ δόρυ, ὅπερ ἐννοεῖται ἐκ τοῦ προηγουμένου αἰχμῇ.

11) Εἶλε πρὸς τὸ μέρος του. Τὸ ὥς τε λῖς προσδιορίζει μόνον τὸ μεμαῶς. Τὸ ὄνομα λῖς (λέων) ὁ μὲν Ἀρίσταρχος ὀξύνει, ὁ δὲ Αἰσχρίων περισπᾷ, διότι ἡ αἰτιατικὴ περισπᾷται. Τῷ Ἀριστάρχῳ ὁμῶς ἐπέσθη ἡ παρὰδοσις. Ἡ αἰτιατικὴ ἀναμφιβόλως περισπᾷται Δ, 480.

12) Ἡ χεὶρ εἶναι τοῦ Ἰφιδάμαντος.

σπάσσατο· τὸν δ' ἄορι πληξ' αὐχένα, λῦσε δὲ γυῖα. 240

ὥς ὁ μὲν αὖθι πεσὼν κοιμήσατο χάλκεον ὕπνον¹
οἰκτρὸς, ἀπὸ² μνηστῆς ἀλόχου, ἀστοῖσιν ἀρήγων,
κουριδίης, ἧς οὐ τι χάριν ἶδε, πολλὰ⁴ δ' ἔδωκεν·
πρῶθ' ἑκατὸν βοῦς⁵ δῶκεν, ἔπειτα δὲ χίλι' ὑπέστη,
αἶγας ὁμοῦ καὶ οἷς, τὰ οἱ ἄσπετα ποιμαίνοντο. 245

δὴ τότε γ' Ἀτρεΐδης Ἀγαμέμνων ἐξενάριξεν,
βῆ δὲ φέρων⁶ ἄν' ὅμιλον Ἀχαιῶν τεύχεα καλὰ.

Τὸν δ' ὥς οὖν ἐνόησε Κόων, ἀριδείκετος⁷ ἀνδρῶν,
πρεσβυγενῆς⁸ Ἀντηνορίδης, κρατερόν ῥά ἐ πένθος
ὀφθαλμοὺς ἐκάλυψε, κασιγνήτοιο πεσόντος. 250

στῆ δ' εὐράξ⁹ σὺν δουρὶ, λαθὼν Ἀγαμέμνονα δῖον,
νύξε δέ μιν κατὰ χεῖρα¹⁰ μέσσην, ἀγκῶνος ἔνερθεν,
ἀντικρὺ δὲ διέσχε¹¹ φαεινοῦ δουρὸς ἀκωκῆ.
ρίγησέν τ' ἄρ' ἔπειτα ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·

1) Τὸν αἰώνιον ὕπνον, ἦτοι τὸν θάνατον.

2) Μακρὰν τῆς μνηστῆς ἀλόχου.

3) Ὑπερβατικῶς συνάπτεται μετὰ τῆς μνηστῆς ἀλόχου· κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «ὑστερον ἐπίτηδες κεῖται, ἵνα εὐθὺς ἐπισυνάψῃ συνεχῶς τὴν περὶ τῆς ἀλόχου ἱστορίαν».

4) Ἄν καὶ ὁ πενθερὸς ἦτο θεῖος τοῦ Ἰφιδάμαντος, ὅμως ἔδωκε πολλὰ ἔδνα.

5) Διὰ τοῦτο λέγονται καὶ παρθένοι ἄλφειβοῖαι, ἦτοι φέρουσαι εἰς τοὺς γονεῖς βόας, ἃς λαμβάνουσι παρὰ τῶν γαμβρῶν Σ, 593.

6) Ὁ Ἀγαμέμνων στρέφει ὀλίγον πρὸς τὰ ὀπίσω, ὅπως τὴν πανοπλίαν τοῦ φονευθέντος Ἰφιδάμαντος δώσῃ τινὲ τῶν θεραπόντων.

7) Ἐκ τοῦ ἐπιτακτικοῦ ἀρι καὶ δεί-

κνυμι· ὑπὸ πολλῶν δεικνυόμενος, ὁ ἐπιφανής, ὁ ἔνδοξος.

8) Πρεσβύτερος κατὰ τὴν ἡλικίαν, μεγαλειότερος.

9) Τὸ ἐπὶ ῥῆμα ἐκ τοῦ εὗρος παραγόμενον σημαίνει κυρίως κατὰ πλάτος, εἴτα δὲ ἐκ πλαγίου. Περὶ τοῦ το- νισμοῦ ἀναγινώσκουμεν παρ' Εὐσταθίου τὸν ἐξῆς κανόνα· «τὰ εἰς αξ ἐπιρρή- ματα ὀξύνεται πλὴν τοῦ ἀπαξ· ἢ καὶ ἄλλως καθολικώτερον, τὰ εἰς ξ λή- γοντα ἐπιρρήματα ὀξύνονται, ἀπρίξ, ὑποδράξ, διαμπάξ, πύξ, γυνύξ, πλὴν τοῦ ἀπαξ καὶ πέρειξ. Τὸ παρὲξ διφο- ρεῖται, καὶ παρ' Ὀμήρῳ μὲν ὀξύνεται, παρὰ δὲ τοῖς ὑστερον βαρύνεται».

10) Ἐνταῦθα σημαίνει τὸν βραχίονα, ὡς ἐν Ν, 539.

11) Διήλθε, διήλασεν.

ἀλλ' οὐδ' ὥς ἀπέληγε¹ μάχης ἡδὲ πτολέμοιο, 255
 ἀλλ' ἐπόρουσε Κῶνι ἔχων ἀνεμοτρεφές² ἔγχος.
 ἦτοι ὁ Ἰριδάμαντα κασίγνητον καὶ ὄπατρον
 ἔλκε³ ποδὸς μεμαώς, καὶ αὐτεὶ πάντας ἀρίστους·
 τὸν δ' ἔλκοντ' ἄν' ὁμίλον ὑπ' ἀσπίδος ὀμφαλοέσσης
 οὔτησε ξυστῶ χαλκῆρεϊ, λῦσε δὲ γυῖα· 260
 τοῖο⁴ δ' ἐπ' Ἰριδάμαντι κάρη ἀπέκοψε παραστάς.
 ἔνθ' Ἀντήνορος υἱὲς ὑπ' Ἀτρεΐδῃ βασιλῆϊ
 πότμον ἀναπλήσαντες ἔδυν⁵ δόμον Αἰδὸς εἴσω.
 Αὐτὰρ ὁ τῶν ἄλλων ἐπεπωλεῖτο στίχας ἀνδρῶν
 ἔγχει τ' ἄορί τε μεγάλοισι τε χερμαδίοισιν, 265
 ὄφρα οἱ αἶμ' ἔτι θερμὸν ἀνήνοθεν⁷ ἐξ ὠτειλῆς.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τὸ μὲν ἔλκος ἐτέρσετο,⁸ παύσατο δ' αἶμα,
 ὀξεῖαι δ' ὀδύναι⁹ δύνον μένος Ἀτρεΐδαο.
 ὥς δ' ὅτ' ἂν ὠδίνουσιν¹⁰ ἔχη βέλους δξὺ γυναῖκα,

1) Τοῦτο δεικνύει τὸ γενναῖον τοῦ Ἀτρεΐδου· διότι τὸ μὲν ῥιγῆσαι ἐπὶ τῇ πληγῇ ἀνθρώπινον, τὸ δὲ ὑποστῆναι τὴν μάχην ἀνδρεῖον.

2) Ἀνεμοτρεφές ἔγχος λέγεται τὸ τεθραμμένον ἐν ἀνεμώδεσι τόποις. Ἐπειδὴ δὲ οὕτως αἱ ἴνες τοῦ δένδρου οἰονεῖ ἐγγυμνάζονται, τὸ ξύλον γίγνεται εὐτονον καὶ σκληρόν.

3) Ὁμόπατρος, ὁμοπάτριος.

4) Ἐλκεν ἐκ τοῦ ποδὸς τὸ πτώμα τοῦ ἀδελφοῦ θέλων νὰ σώσῃ ἐκ τῶν ἐχθρικῶν χειρῶν. Καὶ μεγαλοφύνως προσεχάλει ὅλους τοὺς ἀρίστους.

5) Τὴν κεφαλὴν τοῦ Κῶνος ἀπέκοψεν ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ Ἰριδάμαντος, ὅπερ μετεχειρίσθη ὡς ἐπικόπανον.

6) Πληθυντικὸν ἀντὶ ἔδυσαν.

7) Ἐν ὅσῃ τὸ αἶμα ἀκόμη ζεστόν

ἀνέδλυζεν ἐκ τῆς πληγῆς. Περὶ τοῦ ῥήματος ὅρα ἐν Β, 249.

8) Ἐξηραίνεται. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον ἐντεῦθεν ἐκλήθη καὶ ἡ πόλις Ταρσός· «παυσαμένης τῆς τῶν ὑδάτων ἐπιρροίας ἐπ' αὐτήν».

9) Δὲν εἶναι σχῆμα ἐτυμολογικόν, ὡς ἐπίστευον οἱ ἀρχαῖοι, διότι οἱ νεώτεροι πιθανώτερον παράγουσιν ἄλλοθεν· ὁ μὲν Lobeck ἐκ τοῦ δούη, ὁ δὲ Döderlein ἐκ τῆς ῥίχης ἐδ, ἐξ ἧς τὸ ἔδω, τρώγω. Τὸ ἔτυμον τοῦτο ὑποστηρίζουσι καὶ τὰ ἐπίθετα θυμοδόρος, θυμοδακῆς, δακέθυμος, curae edaces.

10) Τὸ ἔτυμον τῆς λέξεως ἀμφίβολον· διότι ὁ μὲν Döderlein παράγει ἐκ τοῦ ὀδύνῃ, ἄλλοι δὲ ἐκ τοῦ δίνῃ.

δριμύ,¹ τό τε προΐεϊσι μογοστόχοι Εἰλεῖθυιαι, 270

Ἦρης θυγατέρες πικράς ὠδίνας ἔχουσαι,

ὥς ὄξει² ὀδύναι δῶνον μένος Ἀτρεΐδαο.

ἐς δῖφρον δ' ἀνόρουσε, καὶ ἠνιόχῳ ἐπέτελλεν

νηυσὶν ἐπὶ γλαφυρῇσιν ἐλαυνέμεν· ἤχθετο γὰρ κῆρ³.

ἦϋσεν δὲ διαπρύσιον Δαναοῖσι γεγωνώς· 275

«ὦ φίλοι, Ἀργείων ἡγήτορες ἡδὲ μέδοντες,

ὕμεῖς μὲν νῦν νηυσὶν⁴ ἀμύνετε ποντοπόροισιν

φύλοπιν ἀργαλήην, ἐπεὶ οὐκ ἐμέ⁵ μητίετα Ζεὺς

εἴασε Τρώεσσι πανημέριον πολεμίζειν».

Ὡς ἔφαθ', ἠνίοχος δ' ἵμασεν καλλίτριχας ἵππους 280

νῆας ἐπὶ γλαφυράς· τῷ δ' οὐκ ἄκοντε πετέσθην·

ἄφρεον⁶ δὲ στήθεα, ραίνοντο δὲ νέρθε κονίη,

τειρόμενον βασιλῆα μάχης ἀπάνευθε φέροντες.

Ἐκτωρ δ' ὥς ἐνόησ' Ἀγαμέμνονα νόσφι κιόντα,

1) Διαπεραστικόν· ἐπιτείνει τὴν σημασίαν τοῦ ὄξυ. Τὸ μογοστόχος εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ μόγος καὶ τίκτω· κατὰ τὸν Düntzer ἔπρεπε νὰ ᾔῃ μογοτόχος ἢ μογοιτόχος κατὰ τὸ ὁδοιπόρος, τὸ δὲ σ παρενεβλήθη, ὥς ἐν τῷ δικασπῶλος καὶ θεόδοτος. Σημαίνει τὴν παράγουσαν πόνους. Αἱ Εἰλεῖθυιαι ἀπαντῶσιν ἐν πληθυντικῷ ἀριθμῷ ἐνταῦθα καὶ ἐν Τ, 419, ἀλλαχού δὲ ἐν ἐνικῷ Π, 187. Τ, 103 καὶ τ, 188. Οἱ ἀρχαῖοι παρᾶγουσι τὸ ὄνομα ἐκ τῆς ῥίξης ἐλευθ, ὥς λέγει ὁ Εὐστάθιος· «αἱ μογοστόχοι Εἰλεῖθυιαι ὥς ἐπιστατοῦσαι τόκους καὶ ἐν τῷ ποιεῖν τὰ ἔμβρυα εἰς φῶς ἐλεύθειν μόγους ταῖς τικτούσαις ἐκ τῶν ὀδυνῶν ἐπάγουσαι». Τινὲς ὁμῶς τῶν νεωτέρων παράγουσιν ἐκ τοῦ εἴλω, εἰλέω, εἰλύω.

2) Δηλαδὴ ὄξει· εἶναι τὸ μόνον παράδειγμα, ἐν ᾧ τὸ αἰ ἐκλίβεται ἐν ὀνόματι.

3) Συχνότερον ἀπαντᾷ ἀχνύμενος κῆρ Η, 428 καὶ ἀπαξ, κῆρ ἀχέων Ε, 399.

4) Ὁ Ἀγαμέμνων ἐν τῇ μικροψυχίᾳ αὐτοῦ φοβεῖται διὰ τὰς ναῦς, ἐν ᾧ οἱ Τρῶες μέχρι τῶν τειχῶν τῆς πόλεως ἔφυγον.

5) Ἡ ἀντίθεσις γίνεται ἀνωμάλως· διότι ἐπειδὴ προηγείται τὸ ὕμεῖς μὲν, ἔπρεπε νὰ ᾔῃ, αὐτὰρ ἐγώ.

6) Ἐκ τοῦ ἀφρός, ἡφρίζον. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ἔστιν ἰδεῖν τὸν ἀφρόν τῶν ἵππων μέχρι τῶν στηθῶν καταφερόμενον καὶ τὸν κονιορτὸν ἀναφερόμενον κάτωθεν».

Τρωσί τε καὶ Λυκίοισιν¹ ἐκέκλετο μακρὸν αὔσας· 285

«Τρῶες καὶ Λύκιοι καὶ Δάρδανοι ἀγχιμαχηταί,
ἀνέρες ἔστε, φίλοι, μνήσασθε δὲ θούριδος ἀλκῆς.
οἶχετ'² ἀνὴρ ὤριστος, ἐμοὶ δὲ μέγ' εὖχος ἔδωκεν
Ζεὺς Κρονίδης. ἀλλ' ἰθὺς ἐλαύνετε μώνυχας ἵππους
ἰφθίμων³ Δαναῶν, ἵν' ὑπέρτερον εὖχος ἄρῃσθε.» 290

Ὡς εἰπὼν ὥτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἐκάστου.
ὡς δ' ὅτε πού τις θηρητὴρ κύνας ἀργιόδοντας⁴
σεύη ἐπ' ἀγροτέρῳ συτὶ κάπριῳ ἢ λέοντι,
ὡς ἐπ' Ἀχαιοῖσιν σεῦε Τρῶας μεγαθύμους
Ἔκτωρ Πριαμίδης, βροτολοιγῶ ἴσος Ἄρῃ. 295
αὐτὸς δ' ἐν πρώτοισι μέγα φρονέων ἐβεβήκει,
ἐν δ' ἔπεσ' ὕσμινη ὑπεραεὶ⁵ ἴσος ἀέλλῃ,
ἥ τε καθαλλομένη⁷ ἰοειδέα πόντον ὀρίνει.

Ἐνθα τίνα⁸ πρῶτον, τίνα δ' ὕστατον ἐξενάριξεν
Ἔκτωρ Πριαμίδης, ὅτε οἱ Ζεὺς κύδος ἔδωκεν ; 300

1) Οἱ Λύκιοι εἶναι οἱ ἐπιφανέστατοι τῶν ἐπικούρων.

2) Ἀπῆλθεν, ἀνεχώρησεν. Πρῶτος ὁ Ἔκτωρ παρετήρησε τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ἀγαμέμνονος· διότι ἐγίνωσκεν ἐκ τοῦ λόγου τῆς Ἰριδος στίχ. 207. Μετεχειρίσθη τὸν ὄριστον ἔδωκεν διὰ τὴν ἀγγελίαν παρὰ τοῦ Διός.

3) Περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως ὄρα Λ, 3. Τὸ ὑπέρτερον κατὰ δύο τρόπους ἐρμηνεύει ὁ Σχολιαστής· «ἢ τοῦ τῶν Ἑλλήνων ὑπέρτερον, ἢ οὐ πρότερον ἐκτίσασθε».

4) Εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ ἀργός καὶ ὁδούς καὶ σημαίνει τὸν ἔχοντα λευκοὺς ὀφθαλμούς. Συνήθως οἱ κύνες παρ' Ὀμήρῳ λέγονται καρχαρόδοντες, ἀρχιποδες, πόδας ἀργοὶ καὶ ὑλακόμωροι.

5) Ἐφορμῶ, παρακινεῖ ἐναντίον ἀγρίου χοίρου. Τὸ κάπριος εἶναι ἐπικός τύπος τοῦ κάπρος.

6) Ὑπὸ τῶν ἀρχαίων κατὰ δύο τρόπους ἐρμηνεύεται τὸ ἐπιθετον ἢ ὑπερβαλλόντως πνεούση ἢ ἀνωθεν φερομένη. Ἀλλ' αἱ δύο ἐρμηνεῖαι συμπίπτουσι, διότι αἱ ἀνωθεν φερόμεναι πνοαὶ εἶναι σφοδραί. Αἱ τοιαῦται λέγονται καταγίδες ἀπὸ τοῦ κάτω ἀττίσσειν.

7) Καταπηδῶσα, ἐνσκήπτουσα. Ἰοειδὴς λέγεται ὁ ἔχων χρῶμα ἰου, σκοτεινοῦ γαλάζιου.

8) Ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ· «ἀπειρίαν τίνα ὑποδηλοῖ ὡς μήτε ἀρχῆς μήτε πέρας ὑπερβαίνοντων τῶν τιῶν πιπτόντων ἀριθμῶν».

Ἄσαϊον μὲν πρῶτα¹ καὶ Αὐτόνοον καὶ Ὀπίτην
καὶ Δόλοπα Κλυτίδην καὶ Ὀφέλτιον ἡδ' Ἀγέλαον
Αἰσυμόν τ' Ὠρόν τε καὶ Ἴππόνοον² μενεχάρμην.
τοὺς ἄρ' ὅγ' ἡγεμόνας³ Δαναῶν ἔλεν, αὐτὰρ ἔπειτα
πληθύν,⁴ ὥς ὅποτε νέφεα Ζέφυρος στυφελίξῃ⁵
ἀργεστᾶο⁶ Νότοιο, βαθείη λαίλαπι τύπτων·
πολλὸν⁷ δὲ τροφὴ κῦμα κυλίνδεται, ὑψόσε δ' ἄχνη
σκιδνάται ἐξ ἀνέμοιο πολυπλάγκτοιο ἰωῆς⁸.
ὥς ἄρα πυκνὰ καρήαθ'⁹ ὕφ' Ἐκτορι δάμνατο λαῶν.

305

¹) Ἡ ἀπόδοσις εἶναι εἰς τὸ αὐτὰρ ἔπειτα ἐν στίχ. 304. Ἐπειδὴ οἱ ἐνταῦθα φονευόμενοι οὐδαμοῦ ἄλλοθι μνημονεύονται, φαίνεται, ὅτι εἶναι ὑποδεέστεροι ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ, οἷοι ἐν τῇ δευτέρᾳ βαψωδίᾳ ὀνομάζονται.

²) Ἄξιον σημειώσεως, ὅτι μόνον ἐνταῦθα τὸ Ἴππύνοος καὶ ἐν P, 217 τὸ Ἴππόθοος εἶναι ὀνόματα σύνθετα ἐκ τοῦ Ἴππος ἐν τῷ στρατῷ τῶν Ἀχαιῶν, ἐν δὲ παρὰ τοῖς Τρωσὶ εἶναι συνήθη, Ἴπποδάμης, Ἴππόδαμος, Ἴπποτίων, Μελάμπροπος, Φειδιππος καὶ Εὐίππος. Βραδύτερον ἐν Ἀθήναις οἱ ἀριστοκρατικοὶ εἶχον ὀνόματα σύνθετα ἐκ τοῦ Ἴππος, ὥς Ξάνθιοπος, Ἴππίας, Ἴππαρχος καὶ τὰ τοιαῦτα.

³) Κατηγορηματικῶς, δηλ. ἦσαν ἡγεμόνες, οὓς ἐφόνευσεν.

⁴) Τὸ ῥῆμα λείπει καὶ κατὰ μὲν τὸν Εὐστάθιον ἐννοεῖται τὸ ἔλεν κατὰ δὲ τὸν Kochi τὸ ἐστὺφελίξεν ἐκ τοῦ ἐπομένου.

⁵) Ἀπώση, ἀποδιώξη.

⁶) Ἐκ τοῦ ἀργός γίνεται ἀργεστής. Ἀργεστής δὲ εἶναι ἄνεμος, ὃν ὁ Ὀ-

μηρος ἀγνοεῖ. Σημαίνει δὲ τὸν ταχύν ἢ τὸν λευκόν, ἢ τὸν Λευκόντοτον, ὡς οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον, Horat. carm. I, 7, 15. Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ «ὅτι τὰ συνιστάμενα ὑπὸ τοῦ Λευκόντου νέφη διατινάσσει. Ὁ δὲ καλούμενος Λευκόντοτος σφοδρότερός ἐστιν», Ἡ γενικὴ ἀργεστᾶο Νότοιο ἀνήκει εἰς τὸ νέφεα, δηλ. νέφεα, ἅπερ συνήθροισεν ὁ ἀργεστής Νότος. Παραπλήσιον εἶναι τὸ ἐν B, 396 «οὐ ποτε κύματα λείπει παντοίων ἀνέμων». Ἀντὶ τοῦ βαθείη ὁ Nauck ἐν τῇ ἐκδόσει αὐτοῦ εἰκάζει βαρεῖη. Φαίνεται, ὅτι ὁ ποιητὴς μεταχειρίζεται τὸ ἐπίθετον τοῦτο ἐπὶ πυκνῆς ἢ ἀνεξαντλήτου πληθύος, ὡς i, 144 «ἀήρ γὰρ παρὰ νηυσὶ βαθεῖ» ἦν.

⁷) Κατὰ μὲν τὸν Ameis κεῖται κατηγορηματικῶς, κατ' ἄλλους δὲ ἐπιρρηματικῶς. Τὸ ἐπίθετον τροφίς σημαίνει, ὅτι καὶ τὸ τροφίς = τεθραμμένος, παχύς, ὡς O, 621 «κύματά τε τροφόντα» καὶ κῦμα ἀνέμοιο τροφίς αὐτόθι 625.

⁸) Περὶ τοῦ ὀνόματος ὅρα Δ, 276.

⁹) Περιφρασὶς ἀντὶ πολλοὶ ἐφονεύοντο.

Ἐνθα κε λοιγὸς ἦν καὶ ἀμήχανα ἔργα γέγοντο, 310
καὶ νῦ κεν ἐν νήεσσι πέσον φεύγοντες Ἀχαιοί,
εἰ μὴ Τυδεΐδῃ Διομήδεϊ κέκλετ' Ὀδυσσεύς·

»Τυδεΐδῃ,¹ τί παθόντε λελάσμεθα θούριδος ἀλκῆς;
ἀλλ' ἄγε δεῦρο, πέπον, παρ' ἔμ' ἵστασο· δὴ γὰρ ἔλεγχος²
ἔσσεται, εἰ κεν νῆας ἔλῃ κορυθαίολος Ἑκτωρ«. 315

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρατερός Διομήδης·
»Ἦτοι ἐγὼ μενέω καὶ τλήσομαι· ἀλλὰ μίνυνθα
ἡμέων ἔσσεται ἦδος,³ ἐπεὶ νεφεληγερέτα Ζεὺς
Τρῶσιν δὴ βόλεται⁴ δοῦναι κράτος ἥπερ ἡμῖν.«

Ἡ καὶ Θυμβραῖον μὲν ἄφ' ἵππων ὥσε χαμαῖζε, 320
δουρὶ βαλὼν κατὰ μαζὸν ἀριστερόν· αὐτὰρ Ὀδυσσεύς
ἀντίθεον θεράποντα Μολλίονα τοῖο ἀνακτος.
τοὺς μὲν ἔπειτ' εἶασαν, ἐπεὶ πολέμου ἀπέπαυσαν·
τὼ δ' ἂν ὀμίλον ἰόντε κυδοίμεον⁵, ὥς ὅτε κάπρω
ἐν κυσὶ θηρευτῇσι μέγα φρονέοντε⁶ πέσητον· 325
ὥς ὄλεκον Τρῶας παλινورμένω⁷· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
ἀσπασίως⁸ φεύγοντες ἀνέπνεον Ἑκτορα δῖον.

1) Ἐντεῦθεν ἄρχεται ἀριστεία τις τοῦ Ὀδυσσεύς.

2) Διότι ἀληθῶς θὰ ἦναι ἐντροπὴ εἰς ἡμᾶς.

3) Ἀλλὰ ἐπ' ὀλίγον χρόνον τὸ ὄφελος, ἢ εὐχαρίστησις ἡμῶν θάυμαρξ.

4) Ἀρχαιότερος τύπος ἀντὶ βοῦλομαι, ὡς κ, 234 καὶ π, 387. Ὁ Ζεὺς προσιμᾷ νὰ θῶσῃ νίκην εἰς τοὺς Τρῶας παρὰ εἰς ἡμᾶς.

5) Ἐπρὸξένουν ταραχὴν, σύγχυσιν, φόβον.

6) Τὸ μέγα φρονέοντε παρ-
έχει τὸν ὄρον τῆς παραβολῆς.

7) Ὁ μὲν Τυραννίων ἔγραφε δύο λέξεις πάλιν ὀρμένω, ὁ δὲ Ἀρίσταρχος καὶ ὁ Ἑρμαππίας ἐν μιᾷ. Κατὰ τοὺς γραμματικούς· τούτους τῆς ἀρχαιότητος διαίρουσιν καὶ οἱ νεώτεροι, ὧν οἱ πλείστοι δέχονται τὴν πρώτην γραφήν, ὡς ὁ Bekker, ὁ Düntzer, ὁ Döderlein καὶ ἄλλοι. Σημαίνει δὲ εἰς τὰ ὀπίσω ὁρμήσαντες, εἰς τὰ ὀπίσω τρέξαντες, δηλ. κατὰ τῶν Τρῶων, ἐν ᾧ πρότερον ἔφευγον τούτους.

8) Ἡ σύνταξις ἔχει οὕτως· ἀσπασίως ἀνέπνεον φεύγοντες Ἑκτορα δῖον.

Ἐνθ' ἐλέτην¹ δίφρον τε καὶ ἀνέρε δῆμου ἀρίστω,
 υἷε δ' ὡς² Μέροπος Περκωσίου, ὃς περὶ πάντων
 ἤδ' εἰς μαντοσύνας, οὐδὲ οὐς παῖδας ἔασκεν 330
 στείχειν ἐς πόλεμον φθισήνορα· τῷ δέ οἱ οὔτι
 πειθέσθην· κῆρες γὰρ ἄγον μέλανος θανάτοιο.
 τοὺς μὲν Τυδείδης δουρικλειτὸς Διομήδης
 θυμοῦ καὶ ψυχῆς κεκαδὼν³ κλυτὰ τεύχε' ἀπηύρα·
 Ἴπποδάμον δ' Ὀδυσσεὺς καὶ Ὑπείροχον ἐξενάριξεν. 335
 Ἐνθα σφιν⁴ κατὰ ἴσα μάχην ἐτάνυσσε Κρονίων
 ἐξ Ἰδῆς καθορῶν· τοὶ δ' ἀλλήλους ἐνάριζον.
 ἦτοι Τυδέος υἱὸς Ἀγαστροφόν⁵ οὔτασε δουρὶ
 Παιονίδην ἥρωα κατ' ἰσχίον⁶· οὐδέ οἱ ἵππῃ
 ἐγγὺς ἔσαν προφυγεῖν⁷, ἀάσατο δὲ μέγα θυμῷ. 340
 τοὺς μὲν γὰρ θεράπων ἀπάνευθ' ἔχεν, αὐτὰρ ὁ πεζὸς
 θύνε διαὶ προμάχων, εἰὼς φίλον ὤλεσε θυμόν.
 Ἐκτωρ δ' ὀξὺ νόησε⁸ κατὰ στίχας, ὥρτο δ' ἐπ' αὐτοὺς
 κεκληγῶς· ἅμα δὲ Τρώων εἶποντο φάλαγγες.
 τὸν δὲ ἰδὼν ῥίγησε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης, 345
 αἶψα δ' Ὀδυσσῆα προσεφώνεεν ἐγγὺς ἐόντα·

¹) Συλληπτικῶς εἶπεν ἐλέτην, ἐν ᾧ μόνος ὁ Διομήδης εἶναι ὁ ἀνελών, ὡς γίνεται δῆλον ἐν στίχ. 333. Ἐνταῦθα εἶναι ζευγμα, διότι τὸν μὲν δίφρον κατέλαβον, τοὺς δὲ ἀνδράς ἐφόνευσαν.

²) Οἱ δύο υἱοὶ τοῦ Μέροπος ὀνομάζονται ἐν Β, 830 Ἀδρηστος καὶ Ἀμφιος.

³) Ἀόριστος ὁ τοῦ χάζομαι καὶ σημαίνει ἀποχωρίσας, στερήσας. Ἄλλοι: ὁμως ἀνάγουσιν εἰς τὴν ῥίζαν καδ, ἐξ ἧς τὸ κήδομαι.

⁴) Δηλαδὴ τοῖς Τρωσὶ καὶ τοῖς

Ἀχαιοῖς. Ἡ μάχη ἦτο ἰσόρροπος, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀντιφάσκει εἰς τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Διὸς τὴν δοθεῖσαν ἐν στίχ. 193· διότι ὁ Ζεὺς ὑπέσχετο μὲν τῷ Ἑκτορι νίκην, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀποκλείει τὸ ἀμφίρροπον τῆς μάχης.

⁵) Ἐκ τοῦ ἄγαν καὶ στρέφω, οἰονεῖ ἄγαν εὐστροφος.

⁶) Ἐπλήγωσε κατὰ τὸ κωλομέριον. Ἡ ἐπομένη πρότασις αἰτιολογεῖ τὴν προηγουμένην.

⁷) Νὰ φύγη ἐμπρός, μακράν.

⁸) Τοῦτο, δηλ. τὴν δίωξιν τοῦ Διομήδους καὶ Ὀδυσσεύς.

»Νῶϊν δὴ τόδε πῆμα κυλίνδεται¹, ὄβριμος Ἐκτωρ·
ἀλλ' ἄγε δὴ στέωμεν καὶ ἀλεξώμεσθα μένοντες.»

Ἡ ῥα καὶ ἀμπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
καὶ βάλεν, οὐδ' ἀφάμαρτε², τιτυσκόμενος κεφαλῇφιν, 350
ἄκρην καὶ κόρυθα· πλάγχθη³ δ' ἀπὸ χαλκῶφι χαλκός,
οὐδ' ἔκετο χροῖα καλόν· ἐρύκακε γὰρ τρυφάλεια
τρίπτυχος αὐλῶπις⁴, τήν οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων.
Ἐκτωρ δ' ὦκ' ἀπέλεθρον⁵ ἀνέδραμε, μίκτο δ' ὀμίλῳ,
στῆ δὲ γυνὴ ἐριπὼν καὶ ἐρείσατο χειρὶ παχείῃ 355
γαίης·⁶ ἀμφὶ δὲ ὅσσε κελαινὴ νύξ ἐκάλυψεν.⁷
ὄφρα δὲ Τυδεΐδης μετὰ δούρατος ὦχετ' ἐρωήν⁸
τῆλε διὰ προμάχων, ὅθι οἱ καταείσατο⁹ γαίης,
τόφρ' Ἐκτωρ ἄμπνυτο¹⁰, καὶ ἄψ ἐς δίφρον ὀρούσας
ἐξέλασ' ἐς πληθύν, καὶ ἀλεύατο κῆρα μέλαιναν. 360

1) Ὁ Σχολιαστὴς ἐρμηνεύει· «ἀντὶ τοῦ βαρέως ἡμῖν καταφέρεται, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἀφ' ὧν καταφερομένων σωμάτων καὶ ἐπιπιπτόντων τοῖς ὑποκειμένοις».

2) Ἡ πρῶτασις αὕτη κεῖται παρηνθετικῶς. Καταστοχασάμενος τῆς κεφαλῆς, σημαδεύσας τὴν κεφαλὴν ἐπέτυχεν.

3) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «ἐξεκρούσθη καὶ ἐξέπεσε τοῦ σκοποῦ».

4) Ὁρα Ε, 182.

5) Ἐπιρρηματικῶς, εἰς ἄμετρον ἀπόστασιν ἀνεχώρησεν, ἔτρεξεν εἰς τὰ ὀπίσω, ὡς ἐν Ε, 599. Τοῦτο ἔπαθεν ὁ Ἐκτωρ ἐκ τοῦ ταραγμοῦ καὶ τῆς ἐκπλήξεως.

6) Ἐστηρίχθη ἐπὶ τῆς γῆς μὲ τὴν χειρὰ του.

7) Προδῆλως ἐνταῦθα δὲν πρόκει-

ται περὶ θανάτου, ἀλλὰ περὶ λειποθυμίας. Τοὺς στίχους 355 καὶ 356 οἱ Ἀλεξανδρινοὶ θέτουν, ὡς ἀναγινώσκωμεν παρὰ τοῦ Σχολιαστῆ· «Ὁ ὀδελὸς καὶ ὁ ἀστερίσκος, ὅτι ἐν ἄλλῳ τόπῳ (Ε, 309) ὀρθῶς κεῖται, ἐνταῦθα δὲ οὐ· οὐ γέγονε γὰρ σφοδρὰ πληγὴ, ὡς ἐπ' Αἰνείου».

8) Ὁ Τυδεΐδης ἐπορεύθη, ἵνα λάβῃ τὸ δῦρον αὐτοῦ. Παράβαλ. Ν, 513.

9) Ἀόριστος τοῦ κάτειμι, ὡς ἐν Ν, 504 «Αἰχμὴ δ' Αἰνείας κραδαινομένη κατὰ γαίης ὦχετ'». Ἡ γενικὴ γαίης ἀνήκει εἰς τὸ καταείσατο, κατ' ἄλλους ὅμως εἰς τὸ ὅθι. Ὁ Παραφραστὴς ἐξηγεῖ· «ὅπου αὐτῷ κατῆλθεν ἐπὶ γῆς».

10) Ἀνέπνευσεν, ἔλαβεν ἀναφυγὴν, συνῆλθεν.

δουρί δ' ἐπαίσσων προσέφη κρατερὸς Διομήδης·

» Ἐξ' αὖ νῦν ἔφυγες θάνατον, κύον· ἡ τέ τοι ἄγχι
ἤλθε κακόν· νῦν αὖτέ σ' ἐρύσατο Φοῖβος Ἀπόλλων,
ὃ μέλλεις² εὐχέσθαι ἰὼν ἐς δοῦπον ἀκόντων.

ἡ θὴν σ' ἐξανύω³ γε καὶ ὕστερον ἀντιβολήσας, 365
εἰ ποῦ τις καὶ ἐμοί γε θεῶν ἐπιτάρροθός⁴ ἐστι.

νῦν⁵ αὖ τοὺς ἄλλους ἐπιείσομαι, ὃν κε κιχέω. «

Ἦ καὶ Παιονίδην δουρικλυτὸν ἐξενάριζεν⁶.

αὐτὰρ Ἀλέξανδρος, Ἐλένης πόσις ἠυκόμοιο,
Τυδεΐδῃ ἔπι τόξα τιταίνετο, ποιμένι λαῶν, 370

στήλῃ κεκλιμένος⁷ ἀνδροκμήτῳ ἐπὶ τύμβῳ

Ἴλου Δαρδανίδαο, παλαιοῦ δημογέροντος⁸.

¹) Ἡ τμήσις ἐξάγει τὴν σημασίαν τῆς ἐξ, ὡς καὶ ἐν τῇ φράσει ἀλλ' ἐκ τοι ἐρέω. Τὸ δὲ αὖ δεικνύει, ὅτι πολλάκις τοῦτο συνέθη. Αἱ ἐπόμεναι ἐμπαθεῖς φράσεις δὲν ἀρμόζουσι κατὰ τοὺς κριτικούς εἰς τὸ στόμα τοῦ μετριόφρονος Διομήδους· αὐταὶ αὖται εὐρίσκονται καὶ ἐν Υ', 449-454, ἐνθα λέγει ταύτας ὁ Ἀχιλλεὺς πρὸς τὸν φονέα τοῦ Πατρόκλου. Εἶναι δίκαιον ὅμως νὰ ἐνθυμώμεθα, ὅτι ὁ Τυδεΐδης εἶχε πάθος κατὰ τοῦ Ἑκτορος, ὅτι ὑβρίσθη ὑπὸ τούτου ἐν Θ, 162.

²) Συνήθως ὁ Ἀρίσταρχος ἐξηγεῖ τὸ μέλλω τοῦτο διὰ τοῦ ῥοικα, ὡς ἐν Α, 564, Β, 116, Κ, 326 καὶ ἀλλαχοῦ. Δοῦπος ἀκόντων εἶναι ἡ μάχη ἢ μᾶλλον τὸ φοβερώτερον μέρος αὐτῆς.

³) Κατὰ μὲν τὸν Ameis εἶναι ἐνεστώσ, κατὰ δὲ τὸν La Roche μέλλον ὡς τὸ τελείω ἐν Β, 330, κυρέω ἐν Θ 379, ἐρύω Α, 454, τανύω φ, 97. Σημαίνει δέ, ἐπὶ τέλος ἄξω, κατεργάσσομαι, φονεύσω.

⁴) Ἡ νίκη κατὰ τὴν ἐποπτεῖαν τῶν ὁμηρικῶν ἀνθρώπων ἐξαρτᾶται μᾶλλον ἐκ τῆς θείας βοήθειας ἢ ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης ἀρετῆς. Ὅρα Γ, 439, Η, 102, 194, καὶ ἀλλαχοῦ.

⁵) Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ προηγούμενον ὕστερον. Τώρα πάλιν θὰ ἐπελθῶ ἐναντίον τούτων τῶν ἄλλων.

⁶) Ὁ μὲν Ζηνόδοτος ἀνεγίνωσκεν ἐξενάριζεν, ὁ δὲ Ἀρίσταρχος ἐξενάριζεν· ὁρθῶς δὲ παρατηρεῖ ὁ Σχολιαστής· « Διὰ τοῦ ζ οὖν γραπτέον παρατατικῶς· σκυλεύοντα γὰρ αὐτὸν βάλλει ὁ Ἀλέξανδρος ». Παιονίδης εἶναι ὁ ἐν στίχ. 338 φονευθεὶς Ἀγαστροφος, οὗ τὴν σκύλευσιν ἐκύλευσεν ὁ ἐπελθὼν Ἑκτωρ.

⁷) Ἦτο κεκλιμένος ὅπισθεν τῆς στήλης, ἤτοι κεκρυμμένος, ὅπερ ἱκανῶς χαρακτηρίζει τὴν δειλίαν τοῦ Πάριδος. Ἀνδρόκμητος λέγεται ὁ ὑπ' ἀνδρῶν κατεσκευασμένος, χειροποίητος.

⁸) Ὅρα Γ, 149,

ἦτοι ὁ μὲν¹ θώρηκα Ἀγαστρόφου ἰφθίμοιο
αἶνυτ' ἀπὸ στήθεσφι παναίολον ἀσπίδα τ' ὤμων
καὶ κόρυθα βριαρήν· ὁ δὲ² τόξου πῆχυν ἀνελκε 375
καὶ βάλεν³, οὐδ' ἄρα μιν ἄλιον βέλος ἔκφυγε χειρός,
ταρσόν⁴ δεξιτεροῦ ποδός· διὰ δ' ἀμπερές⁵ ἰός
ἐν γαίῃ κατέπηκτο. ὁ δὲ μάλα ἡδὺ γελάσσας
ἐκ λόχου ἀμπήδησε καὶ εὐχόμενος⁶ ἔπος ηὔδα·

»Βέβληται, οὐδ' ἄλιον βέλος ἔκφυγεν· ὡς ὄφελόν τοι 380
νείατον ἐς κενεῶνα⁷ βαλὼν ἐκ θυμὸν ἐλέσθαι.
οὕτω⁸ κεν καὶ Τρῶες ἀνέπνευσαν κακότητος,
οἳ τε⁹ σε πεφρίκασι λέονθ' ὡς μηκάδες αἶγες.»

Τὸν δ' οὐ ταρβήσας προσέφη κρατερός Διομήδης·
»Τοξότα¹⁰, λωδητήρ, κέραι ἀγλαέ, πα· θενοπῖπα, 385

¹) Δηλαδὴ ὁ Τυδείδης.

²) Εἶναι ὁ Πάρις. Κατὰ τὸν Εὐ-
στάθιον καὶ τὸν Σχολιαστὴν τὸ πῆ-
χυν τόξου εἶναι περίφρασις· «Τὸ
τόξον περιφραστικῶς· τὸ γὰρ ὄλον τό-
ξον ἐκ δύο κεράτων σύγκειται, ὧν ἑ-
κάτερον πῆχυς καλεῖται». «Ἄλλοι ὅ-
μως νομίζουσιν, ὅτι πῆχυς εἶναι ὁ
συνδέων τοὺς δύο βραχίονας.

³) Καὶ ἐπέτυχε τὸν ταρσόν· ἡ ἐ-
πομένη πρότασις κεῖται παρενθετικῶς.

⁴) Ἡ λέξις ταρσός ἐκ τοῦ τέρσω
παραγομένη σημαίνει τὸ κάτω πλατὺ
μέρος τῶν ποδῶν, τὸ μεταξὺ τῶν δα-
κτύλων καὶ τῆς πτέρνης. Τοῦτο δὲ
συνέβη, διότι ὁ τοξότης ἦτο κεκλιμέ-
νος. Τὸ δεξιτερός κατὰ μὲν τὸν Dö-
derlein ἐγένετο κατὰ συγκοπὴν ἐκ τοῦ
δεξιώτερος, ὅπερ ἀπίθανον, κατὰ
δὲ τὸν Εὐστάθιον· «ὡς γὰρ ἐκ τοῦ
ἀρίστου ἀριστερόν, οὕτως ἐκ τοῦ δε-
ξιοῦ δεξιτερόν».

⁵) Ἀντὶ δ' αμπερές δ'· ἐνταῦθα

περιεμένομεν τὴν μετοχὴν ἰών, δηλ.
τὸ βέλος πέρα καὶ πέρα διελθὼν ἐπή-
χθη εἰς τὴν γῆν.

⁶) Ἐκ τῆς ἐνέδρας ἀνεπήδησε καὶ
καυχώμενος εἶπε τὸν ἐξῆς λόγον.

⁷) Ὅρα Ε, 284. Ὁ Πάρις ἤθελε
νὰ τρώσῃ τὸν Διομήδην ἐν τῇ κενεῶνι,
ὅπου τὸ τραῦμα εἶναι θανατηφόρον.

⁸) Συγχεφαλαιοὶ τὴν προηγουμέ-
νην εὐχὴν. Ὁ ἐπόμενος καὶ δημοῖς,
πλὴν τῆς ἐμῆς δόξης, ὅτι ἐφόνευσα
γενναῖον Ἀχαιοόν, καὶ οἱ Τρῶες ἤθε-
λον ἀναπνεύσει.

⁹) Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «ὡς
δειλὸς καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὑπελιθρεν
ὡς φοβουμένων. Ἔστι δὲ καὶ ἀνοή-
των τὸ τοὺς οἰκείους ἐπὶ τῶν πολεμίων
ἐλπίγειν». Περὶ δὲ τοῦ μηκάδες ὁ
Εὐστάθιος λέγει· «Τὸ δὲ μηκάδες μί-
μημα ὃν φωνῆς ἀρμόζει οὐ μόνον ἐπὶ
αἰγῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ κεμάδος, ὡς προ-
ερρεῖται, καὶ λαγωῶν».

¹⁰) Τοῦτο λέγεται μετὰ περιφρονη

εἰ μὲν δὴ ἀντίβιον¹ σὺν τεύχεσι πειρηθείης,
οὐκ ἄν τοι χραισμησι² βιὸς καὶ ταρφέες ἰοί·
νῦν δέ³ μ' ἐπιγράψας ταρσὸν ποδὸς εὐχεαι αὐτως.
οὐκ ἄλέγω, ὥς εἴ με γυνὴ βάλοι ἢ πάϊς ἄφρων·
κωφὸν⁴ γὰρ βέλος ἀνδρὸς ἀνάλκιδος οὐτιδανοῖτο. 390
ἦ τ' ἄλλως ὑπ' ἐμεῖο, καὶ εἴ κ' ὀλίγον περ ἐπαύρη⁶,

σεως, διότι ὁ τοξότης μάχεται πόρρωθεν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν μαχόμενον διὰ θόρατος καὶ ξίφους. Διὰ τοῦτο οἱ ἄριστοι ἡδοῦντο νὰ τοξεύωσιν. Ὁ Ὀδυσσεὺς μόνον ἀπαξ χειρίζεται τόξον κατὰ τὴν νυκτεγερσίαν. Λωδνητὴρ εἶναι ὁ ὑβριστής, ὁ αἰσχρολόγος. Τινὲς τῶν ἀρχαίων λέγουσιν, ὅτι κέρας εἶναι ἐμπλοκὴ τῶν τριχῶν, ὡς παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις ὁ κρωβύλος, ὅστις ἦτο δαίγμα τῶν εὐγενῶν καὶ ἰθαγενῶν. Ἀλλ' ἡ ἐρμηνεία αὕτη ἀπορρίπτεται σχεδὸν ὑπὸ πάντων τῶν νεωτέρων, οἵτινες δέχονται, ὅτι διὰ τῆς λέξεως κέρα ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τόξον. Καὶ ὁ μέγας τῆς ἀρχαιότητος φιλόσοφος, ὁ Ἀριστοτέλης, ἐξηγεῖ, ὡς τῷ τόξῳ σεμνυνόμενε. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐρμηνεία αὕτη δὲν εἶναι ἀπηλλαγμένη δυσκολιῶν, ὡς παρατηρεῖ ὁ Hentze· πρῶτον, ὅτι τὸ κέραν ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ παρ' Ὀμήρῳ μόνον ἐνταῦθα σημαίνει τόξον καὶ δεύτερον, ὅτι τὸ ἐπίθετον ἀγλαὸς σημαίνει λαμπρόν, ἐνδοξόν καὶ οὐχὶ ἀγαλλόμενον. Κατὰ τὸν Döderlein ἀναφέρεται εἰς τὰ κοσμήματα τοῦ τόξου καὶ σημαίνει, κέρατι μόνῳ ἀγλαέ, ἀλλ' οὐ νευρᾷ δεινέ. Διὰ τί γράφεται κέρα καὶ οὐχὶ κέρα, ὅρα Θ, 563. Τὸ δὲ παρθενόπιπης εἶναι σύνθετον ἐκ παρ- + πει- + νος καὶ ὁ πιπεύω κατὰ τὴν σύνθεσιν ταύτην λέγεται ὁ προσβλέπων (μετ' ἐπιθυμίας)

εἰς τὰς παρθένους. Ἀνάλογα εἶναι τὰ γυναικοπίπης, οἰνοπίπης καὶ πυρροπίπης. Ἐκ τῶν τεσσάρων τοῦ κειμένου ὀνομάτων τὸ πρῶτον ἔχει λόγον πρὸς τὸ δεύτερον, ὃν λόγον ἔχει τὸ τρίτον πρὸς τὸ τέταρτον. Τὰ δύο τελευταῖα ἔχουσι σημασίαν ἐντονωτέραν τῆς τῶν δύο πρώτων.

¹) Ἀνὴρ πρὸς ἄνδρα ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἐξ ἐνέδρας μάχην τοῦ Πάριδος. Καὶ τὸ σὺν τεύχεσι δηλοῖ τὴν πλήρη πανοπλίαν τῶν αἰχμητῶν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ψιλοτήτα τοῦ τοξότου.

²) Ἀντὶ τῆς ὑποτακτικῆς περιεμένομεν εὐκτικὴν μετὰ τοῦ κέν ἢ ἄν. Παραπλησία σύνταξις ὑπάρχει ἐν Γ, 54. Τὸ ταρφέες ἰοί λέγει μετὰ σκώματος.

³) Διὰ τοῦ νῦν δὲ ἀντιτίθεται ἡ πραγματικότης πρὸς τὴν ἀπραγματοποίητον ὑπόθεσιν. Ὁ μὲν Πάρις ἀποκαλύπτει τὴν στενοχωρίαν τῶν ὁμοφύλων τῷ πολέμῳ, ὁ δὲ Διομήδης ἐπικρύπτει τὸ οἰκεῖον δυστύχημα, ἐπιγραφὴν ἢ ξέσιν ἐπιπολῆς λέγων τὸ τραῦμα.

⁴) Κωφός εἶναι τὸ ἀντίθετον τοῦ ὁξύς. Ἐγενεν ἡ μεταφορὰ κατὰ τοὺς παλαιούς ἐκ τῶν κατὰ τὴν ἀκοὴν εἰς τὴν ἀφῆν.

⁵) Κατ' ἄλλον τρόπον ἐνεργεῖ τὸ κτύπημά μου.

⁶) Ἀόριστος δ' τοῦ ἐπαυρίσχω καὶ ἂν ὀλίγον βέβαια ἐγγίξῃ.

ὁξὺ βέλος πέλεται, καὶ ἀκήριον¹ αἶψα τίθησιν·
τοῦ δὲ γυναικὸς μὲν τ' ἀμφίδρυφοί² εἰσι παρειαί,
παῖδες δ' ὀρφανικοί· ὁ δὲ θ' αἵματι γαῖαν ἐρεύθων³
πύθεται, οἶωνοι δὲ περὶ πλέες⁴ ἤε γυναικες. α

395

Ὡς φάτο, τοῦ δ' Ὀδυσσεὺς δουρικλυτὸς ἐγγύθεν ἐλθὼν
ἔστη πρόσθ'· ὁ δ' ὀπισθε καθεζόμενος βέλος ὦκὺ
ἐκ ποδὸς ἔλκ', ὁδύνη δὲ διὰ χροὸς ἦλθ' ἀλεγεινή.
ἐς δίφρον δ' ἀνόρουσε, καὶ ἡνιόχῳ ἐπέτελλε
νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσιν ἐλαυνέμεν· ἤχθετο γὰρ κῆρ.

400

Οἰώθη δ' Ὀδυσσεὺς δουρικλυτὸς, οὐδέ τις αὐτῷ.
Ἀργείων παρέμεινεν⁵, ἐπεὶ φόβος ἔλλαβε πάντας·
ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν·

» Ὡμοὶ ἐγώ, τί πάθω; μέγα μὲν κακόν, αἶ κε φέδωμαι
πληθύν⁶ ταρβήσας· τὸ δὲ ῥίγιον, αἶ κεν ἀλώω⁷
μοῦνος· τοὺς δ' ἄλλους Δαναοὺς ἐφόβησε Κρονίων.
ἀλλὰ τί μοι ταῦτα φίλος διελέξατο⁸ θυμός;

405

1) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ α (στερητ.) καὶ κῆρ, ἄνευ καρδίας, ἄψυχος, νεκρός. Ὁ Εὐστάθιος ἐρμηνεύει· « Ὁξὺς θανατοῖ ». Τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος, τινά, λείπει, τὴν ἑλλειψιν δὲ θέλων νὰ ἀναπληρώσῃ ὁ Ἀρίσταρχος τὸ αἶψα ἔτρεπεν εἰς ἄνδρα, ὅπερ δέχεται ὁ La Roche.

2) Εἶναι διάφορος τύπος τοῦ ἀμφιδρυφής, ὅπερ ὑπάρχει ἐν B, 700.

3) Ὁ Παραφραστὴς ἐρμηνεύει φοινίσσων, κοκκινίζων. Παράγεται ἐκ τῆς ῥίζης ἐρυθ, ὡς καὶ τὸ ἐρυθρός.

4) Συγκριτικόν, πλεόνες, πλείους, ὡς καὶ ἐν B, 429 τὸ πλέας. Γυναῖκες ἐνταῦθα εἶναι αἱ θρηνητοί. Ὡστε εἶναι διάφορον τὸ λεγόμενον ἐν στίχ. 162.

5) Ὁ La Roche παρατηρεῖ, ὅτι

ὁ ἄοριστος ἐνταῦθα ἔχει σημασίαν ὑπερσυντελικοῦ. Κατὰ τὸν Ἀρίσταρχον φόβος παρ' Ὀμήρῳ σημαίνει πάντοτε φυγὴν· ἐπειδὴ ὅμως ἐν τῇ φράσει οὐδέ τις παρέμεινε κεῖται ἡ ἔννοια τῆς φυγῆς, ὁ Ameis εἰκάζει, ὅτι φόβος ἐνταῦθα σημαίνει δέος. Ὁ Düntzer νομίζει, ὅτι ἡδυνάτο τις νὰ ἀναγνώσῃ τρῶμος ἀντὶ φόβος.

6) Τὴν αἰτιατικὴν πρέπει νὰ συνάψωμεν μετὰ τοῦ φέδωμαι μᾶλλον ἢ μετὰ τοῦ ταρβήσας.

7) Ἐὰν φονευθῶ μόνος, ὡς ἐν M, 172 καὶ σ, 265. Ὁ Ὀδυσσεὺς φοβεῖται, μὴ τὸ πτώμα αὐτοῦ πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῶν πολεμίων.

8) Τί διελογίσθην; Τί ἤλθεν εἰς τὸν νοῦν μου. Διὰ τῆς φράσεως ταύ-

οἶδα γὰρ ὅττι κακοὶ¹ μὲν ἀποίχονται πολέμοιο,
ὅς δέ κ' ἀριστεύῃσι μάχῃ ἐνι, τὸν δὲ μάλα χρεώ
ἐστάμεναι κρατερῶς², ἦτ' ἔβλητ' ἦτ' ἔβαλ' ἄλλον· α 410

Εἶος³ ὁ ταυθ' ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
τόφρα δ' ἐπὶ Τρώων στίχες ἤλυθον ἀσπιστῶν,
ἔλσαν⁴ δ' ἐν μέσσοισι, μετὰ σφίσι⁵ πῆμα τιθέντες.
ὥς⁶ δ' ὅτε κάπριον ἀμφὶ κύνες θαλεροὶ τ' αἰζηροὶ
σεύωνται, ὁ δὲ τ' εἶσι βαθείης ἐκ ξυλόχοιο⁷ 415

θήγων λευκὸν ὀδόντα μετὰ γναμπτῆσι γένυσσιν,
ἀμφὶ δέ τ' αἴσσονται⁸, ὑπαὶ δέ τε κόμπος ὀδόντων
γίγνεται, οἱ δὲ μένουσιν ἄφαρ¹⁰, δεινὸν περ ἐόντα,
ὥς ῥα τότ' ἀμφ' Ὀδυσεῖα διίφιλον ἐσσεύοντο
Τρῶες. ὁ δὲ πρῶτον μὲν ἀμύμονα Διήιοπίτην 420
οὔτασεν ὦμον ὕπερθεν ἐπάλμενος δῆξι δουρί,
αὐτὰρ ἔπειτα Θόωνα καὶ Ἐννομον ἐξενάριξεν.

της ἀποδοκιμάζει τὴν προηγηθεῖσαν ἀμφιβολίαν αὐτοῦ.

¹) Οἱ δειλοὶ φεύγουσιν ἐκ τοῦ πολέμου.

²) Εἶναι μεγάλη ἀνάγκη νὰ κρατῇ τὴν θέσιν του σταθερῶς.

³) Ἀντὶ τοῦ ποιητικοῦ εἶος τὰ χειρόγραφα ἔχουσι τὸ πεζὸν ἔως, ὅπερ φέρεται ἐν τισιν ἐκδόσεσιν.

⁴) Τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος εἶναι ὁ Ὀδυσσεύς. Εἰς τὸ μέσον συνέκλεισαν τὸν Ὀδυσσεῖα.

⁵) Κατὰ δύο τρόπους ἐρμηνεύει ὁ Εὐστάθιος· « ἢ ὅτι ἔλσαν ἐν σφίσι τὸν Ὀδυσσεῖα πῆμα τιθέντες αὐτῷ, ἢ ὅτι ἔλσαν αὐτὸν πῆμα τιθέντες σφίσι αὐτοῖς ». Ἡ δευτέρα ἐρμηνεία εἶναι ὀρθότερα.

⁶) Περὶ τῆς παραβολῆς λέγει ὁ Σχολιαστής· « Ἐναργὲς τὸ παράδειγ-

μα πρὸς τὸ καθ' ἓνα μὲν ὑπερέχειν τῶν κυκλωσάντων, ὀχλεῖσθαι δὲ τῷ πλήθει ».

⁷) Ἐκ τοῦ ξύλου ἔχειν, δάσος, τόπος ἔχων πολλὰ ξύλα καὶ ὡς τοιοῦτος χρησιμεύων ὡς φωλεὰ τῶν θηρίων.

⁸) Ἀκονῶν, ὀξύων λευκὸν ὀδόντα ἐντὸς τῶν εὐκάμπτων σιαγόνων. Ἐπὶ λέοντος καὶ ἵππου λέγονται γ α μ φ η λ α ι N, 200. Π, 489 καὶ T, 394.

⁹) Δηλαδή οἱ νέοι καὶ οἱ κύνες. Τὸ ὑπαὶ κατὰ δύο τρόπους δύναται νὰ συνταχθῇ· ἢ ἐπικρηματικῶς, διὰ ταύτην τὴν ἀφορμήν, ὡς ἐν θ, 380 καὶ Ἡσιόδ. ἐν Θεογον. 835 « ὑπὸ δ' ἤχεεν οὔρεα μακρὰ » ἢ δυνάμεθα νὰ συνάψωμεν μετὰ τῆς ἐπομένης γενικῆς, ὡς ποιεῖ ὁ Παραφραστής « ὑπὸ δὲ τῶν ὀδόντων ψόφος γίνεται », ὡς N, 140.

¹⁰) Παρευθὺς, ἀμέσως, ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ.

Χερσιδάμαντα δ' ἔπειτα, καθ' ἵππων αἶξαντα¹,
 δουρὶ κατὰ πρότμησιν² ὑπ' ἀσπίδος ὀμφαλοέσσης
 νύξεν· ὁ δ' ἐν κόνιῃσι πεσὼν ἔλε γαῖαν ἀγοστῶ³. 425
 τοὺς μὲν ἔασ', ὁ δ' ἄρ' Ἴππασίδην Χάροπ' οὕτασε δουρί,
 αὐτοκασίγνητον εὐηγενέος⁴ Σῶκοιο.
 τῷ δ' ἐπαλεξήσων Σῶκος κίεν, ισόθεος φῶς·
 στῇ δὲ μάλ' ἐγγὺς ἰὼν καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν·
 »Ω Ὀδυσσεῦ πολύαινε, δόλων ἄτ'⁵ ἡδὲ πόνοιο, 430
 σήμερον ἢ δοιοῖσιν ἐπεύξεαι Ἴππασίδην,

¹) Τὰ πλεῖστα μὲν χειρόγραφα ἔχουσιν αἶσσοντα, τὰ ἄριστα ὅμως αἶξαντα. Ὁ Παραφραστής ἐξηγεῖ κατὰ πηδῆσαντα. Φαίνεται, ὅτι ὁ Χερσιδάμας ἐπήδησεν ἐκ τοῦ ἄρματος, ἵνα ἐνισχύσῃ τοὺς Τρῶας τοὺς περικυκλοῦντας τὸν Ὀδυσσεῖα.

²) Περὶ τὴν σημασίαν τῆς λέξεως ταύτης ὑπῆρχε διαφωνία παρὰ τοῖς Ἀλεξανδρινοῖς· ὁ μὲν Διονύσιος ὁ Θραξ ἔλεγε τὴν ὀσφύν, ὁ δὲ Φιλότιμος ὁ ἱατρὸς τὸν τράχηλον, ὁ δὲ Ἀρίσταρχος «τὸ ἀπὸ τῆς ἥθης ἕως τοῦ ὀμφαλοῦ, τὸ ἥτρον» καὶ ὁ Παρμενίσκος τὸν ὀμφαλόν· «ὅτι τὸ τοῦτον πρῶτον ἐκτέμνεσθαι γεννωμένου τοῦ βρέφους, ἢ ὅτι κατ' αὐτὸν εἰς δύο τέμνεται ἴσα ὁ ἄνθρωπος». Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα σημαίνει τὸν ὀμφαλόν. Ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ Döderlein εἰκάζει, ὅτι ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὴν καὶ βραδύτερον ὀνομαζομένην προτομήν, δηλ. τὸ μέτωπον, τὸ πρόσωπον. Ἡ εἰκασία ὅμως αὕτη δὲν φαίνεται πολὺ πιθανή.

³) Κατὰ τινὰς ἀρχαίους ἐκ τοῦ ἄγω, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ τοῦ ἄγνυμι, ὅπερ εἶναι ὀρθότερον. Ὡσαύτως καὶ

περὶ τὴν σημασίαν ὑπάρχει διαφωνία· διότι σημαίνει ἢ τὸν ἀγκῶνα, ὑπὲρ οὗ συνηγορεῖ ὁ Döderlein, ἢ τὴν παλάμην, ὅπερ δέχεται ὁ Εὐστάθιος λέγων· «τοῦτέστιν ἀγκῶνι κατὰ τινὰς, μάλιστα δὲ καθ' ἑτέρους τῷ πλατεῖ τῆς χειρὸς ἤγουν τῇ δρακί. Κρεῖττον γὰρ φασὶ τὴν δράκα οὕτω νοεῖν, ἐνθα περιάγονται τὰ ὅσα τῶν δακτύλων ἢ ἄγνυνται κατὰ τὰς σκυταλίδας καμπυμένων· ἀγκῶνι γὰρ οὐδεὶς δράττεται». Ἡ ἐρμηνεία αὕτη κυροῦται καὶ ἐκ τῆς φράσεως, «κόνιος διδραγμαένος αἵματοέσσης» Ν, 393.

⁴) Εὐηγενής=εὐγενής. Σημειωτέον, ὅτι κατὰ πρότασιν τοῦ Nauck, ὁ Bekker καὶ ὁ Düntzer ἔγραψαν ἐὺ-η φενέος (ἐκ τοῦ εὖ καὶ ἄφενος κατὰ τὸ βυηφενής), ὡς καὶ ἐν Ψ, 81, ὅπου ὁ Ἀριστοφάνης καὶ ὁ Ῥιανὸς ἀνεγίνωσκον ἐὺη φενέων ἀντὶ εὐηγενέων. Ἄν ἐδεχόμεθα τὴν διόρθωσιν ταύτην, ἤθελεν εἶναι ὅλως παράδοξον, ὅτι ὁ Ὅμηρος δὲν ἤθελεν ἔχει οὐδὲν ἐπιθετον πρὸς δῆλωσην τοῦ εὐγενοῦς, δηλ. ἐννοίας ὅλως ἀρμοζούσης εἰς τὸν βίον τοῦ ἡρωικοῦ αἵωνος.

⁵) Ἀχόρεστε δόλων καὶ πόνοιο.

τοιῶδ' ἄνδρε¹ κατακτείνας καὶ τεύχε' ἀπούρας,
ἥ κεν ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ τυπείς ἀπὸ θυμὸν ὀλέσσης. α

Ἦς εἰπὼν οὔτησε κατ' ἀσπίδα πάντοσ' εἴσθη.
διὰ μὲν ἀσπίδος ἦλθε φαεινῆς ὄβριμον ἔγχος, 435

καὶ διὰ θώρηκος πολυδαιδάλου ἡρήρειστο,
πάντα δ' ἀπὸ πλευρῶν χροά ἔργασθεν², οὐδέ τ' ἔασεν
Παλλὰς Ἀθηναίη μιχθήμεναι³ ἔγκασι φωτός.

γνῶ δ' Ὀδυσσεὺς δ'⁴ οἱ οὔτι τέλος κατακαίριον ἦλθεν,
ἄψ δ' ἀναχωρήσας⁵ Σῶκον πρὸς μῦθον ἔειπεν· 440

» Ἄ δειλ⁶, ἥ μάλα δὴ σε κιχάνεται αἰπὺς ὄλεθρος.
ἦτοι μὲν ῥ' ἐμ' ἔπαυσας ἐπὶ Τρώεσσι⁷ μάχεσθαι·
σοὶ δ' ἐγὼ ἐνθάδε φημι φόνον καὶ κῆρα μέλαιναν
ἥματι⁸ τῷδ' ἔσσεσθαι, ἐμῷ δ' ὑπὸ δουρὶ δαμέντα

¹) Δηλαδὴ οὕτως ἀνδρείους. Περὶ τοῦ δευτέρου ἡμιστίχου ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «ἀκαίρως προσέριπται τὸ ἡμιστίχον· οὐ γὰρ ἐπιτρέπει τὰ τῆς περιστάσεως σκυλεύειν».

²) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «τὸ δόρυ διελθὼν τὴν πανοπλίαν ὅλον τὸν ἐπὶ ταῖς πλευραῖς χροῶτα ἐχώρισεν αὐτῶν, οἷον διέσπασε τὰς σάρκας ἀπὸ τῶν ὀστέων».

³) Ἡ Ἀθηνᾶ δὲν ἀφῆκεν, ἵνα τὸ ἔγχος εἰσδύσῃ βαλέως καὶ ἀψῆται τῶν ἐντοσθίων.

⁴) Ὅ=ὅτι. Τὸ οὔτι προέταξε μετ' ἐμφάσεως. Ὁ μὲν Ζηνοδότος· ἔγραφε βέλος, ὅπερ σχεδὸν ἔχουσι καὶ πάντα τὰ χειρόγραφα, ἀλλ' ὁ Ἀριστάρχος τέλος. Τὴν γραφὴν τοῦ Ζηνοδότου ἀποδοκιμάζει ὁ Σχολιαστὴς λέγων· «κακῶς· οὐ βέβηλται δέ, ἀλλ' ἐκ χειρὸς πέπληγε». Διὰ τὴν παρατήρησιν ταύτην ὁ Lehrs συνί-

στησι τὴν Ἀριστάρχειον γραφὴν, ἣν δέχονται ὁ Bekker, ὁ La Roche καὶ ὁ Baeumlein. Ὁ Wolf ὅμως, ὁ Spitzner καὶ ἄλλοι προτιμῶσι τὴν τοῦ Ζηνοδότου. Καὶ τὸ κατακαίριον ἄλλοι μὲν γράφουσιν ἐν μιᾷ λέξει, ἄλλοι δὲ ἐν δυοῖ. Ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος εἶναι ἡ τὸ ἔγχος, δηλ. τὸ ἔγχος ἦλθεν εἰς θανατηφόρον τέλος, ἦτοι εἰσέδυσε τοσοῦτον, ὥστε εὔρε θανατηφόρον θέσιν· ἢ τέλος κατακαίριον=τέλος θανάτου.

⁵) Ὁ Ὀδυσσεὺς τρωθεὶς ὑπεχώρησεν ὀλίγον, ἀλλ' εὐθὺς ἐπανέρχεται, ὅπως προσβάλλῃ τὸν Σῶκον.

⁶) Ἀθλίε, ταλαίπωρε.

⁷) Βεβαίως ἐμὲ μὲν ἔπαυσας ἀπὸ τοῦ νὰ μάχωμαι ἐναντίον τῶν Τρώων.

⁸) Τοῦτο δὲν λέγει διστακτικῶς, ἀλλὰ βεβαιωτικῶς, διαβεβαιῶ.

⁹) Λέγει μετὰ τινος ὑπαινιγμοῦ πρὸς τὸ σήμερον τοῦ Σώκου.

εὖχος ἐμοὶ δώσιν, ψυχὴν δ' Ἀΐδι κλυτοπόλῳ¹. α 445

Ἡ καὶ ὁ μὲν φύγαδ' αὖτις ὑποστρέψας ἐβεβήκει,
τῷ δὲ μεταστρεφθέντι μεταφρένῳ ἐν δόρυ πῆξεν
ὤμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασεν.
δούπησεν δὲ πεσών· ὁ δ' ἐπέυξατο δῖος Ὀδυσσεύς·

»Ω Σῶχ', Ἰππᾶσου υἱὲ δαΐφρονος², ἱπποδάμοιο, 450
φθῆ³ σε τέλος θανάτοιο κιχήμενον, οὐδ' ὑπάλυξας.
ἃ δειλ', οὐ μὲν σοίγε πατήρ καὶ πότνια μήτηρ
ᾔσσε καθαιρήσουσι⁴ θανόντι περ, ἀλλ' οἰωνοὶ
ὠμησταί⁵ ἐρύουσι, περὶ πτερὰ πυκνὰ βαλόντες⁶.
αὐτὰρ ἔμ⁷, εἴ κε θάνω, κτεριοῦσί γε¹⁰ δῖοι Ἀχαιοί. α 455

Ὡς εἰπὼν Σῶχοιο δαΐφρονος ὄβριμον ἔγχος
ἔξω τε χροδός¹¹ ἔλκε καὶ ἀσπίδος ὁμφαλοέσσης·

¹) Κλυτοπόλος λέγεται ὁ ἔχων ὀνομαστοὺς ἵππους. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «ὅτι οὐδεὶς τὸν θάνατον διαφυγεῖν δύναται». Κατ' ἄλλους ὁμῶς εἶναι τιμητικὸν ἐπίθετον, ὡς τὸ ἱππότης καὶ ἱππηλάτας, διότι καὶ τῷ Ἀΐδι ἀπέδιδον ἄρμα καὶ ἵππους, ὡς καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς.

²) Τὸ μὲν φύγαδ' ἀνήκει εἰς τὸ ὑποστρέψας, τὸ δὲ αὖτις εἰς τὸ ἐβεβήκει.

³) Ἐπέυξατο=εἶπεν ἐπευχόμενος.

⁴) Συνήθως λέγεται ἐπέυξατο φωνησέν τε, ὡς ἐν N, 373, 413 καὶ ἄλλαχοῦ.

⁵) Περὶ τῆς συνθέσεως καὶ τῆς σημασίας τοῦ ἐπιθέτου ὅρα B, 23.

⁶) Μετ' ἐμφάσεως προετράχθη τὸ ῥῆμα ὡς κύρωσις τῆς ἐν στίχ. 443 γενομένης ἀπειλῆς. Ὁ Ζηνόδοτος καὶ ἐνταῦθα ἀντὶ τέλος ἀνεγίνωσκε βέλος.

⁷) Δὲν θὰ κλείσωσι τοὺς ὀφθαλμούς σου ἀποθανόντος.

⁸) Ἐκ τοῦ ὠμός καὶ ἔδω, ὠμοφάγος, σαρκοβόρος. Ὁ μὲν Τυραννίων ἀνεγίνωκεν ὠμήστης, ὁ δὲ Ἀρίσταρχος ὠμηστής, ὅπερ κατὰ τὸν κανόνα τοῦ Σχολιαστοῦ προτιμᾶται· «τὰ εἰς στής λήγοντα, τῷ η παραληγόμενα, ἔχοντα πρὸ τοῦ τ τὸ σ, ὑπὲρ δύο συλλαβὰς ὄντα ὀξύνεται, ἐρπηστής, ὀρχηστής. Οὕτως οὖν καὶ ὠμηστής». Τὸ ἐρύουσι εἶναι μέλλοντος, ὡς καὶ ἐν O, 351. Φ, 588 καὶ ἄλλαχοῦ.

⁹) Τὰ χειρόγραφα ἔχουσιν, αὐτὰρ ἐπεὶ κε θάνω, κτεριοῦσί με. Ἀλλὰ δικαίως προτιμᾶται ἡ γραφὴ τοῦ Ἀρίσταρχου· διότι ἡ ἀντιθεσις ἀπαιτεῖ τὴν ἀντανυμ' ἀν ὀρθοτονουμένην, δ λ. ἐμέ.

¹⁰) Διὰ τοῦ γε ἐξάρεται ἡ ἀντιθεσις πρὸς τὸ ἐρύουσι. Ἐμὲ θὰ κηδεύσωσι βέβαια οἱ θεοὶ Ἀχαιοί.

¹¹) Οἱ ἄρχαιοι ἐξήγησαν, πότερον, ὁ Ὀδυσσεύς εἴλκεν ἐκ τοῦ χρωτός τοῦ

αἷμα δὲ οἱ σπασθέντος¹ ἀνέσσυτο, κῆδε δὲ θυμόν².
Τρῶες δὲ μεγάθυμοι δπως³ ἴδον αἶμ' Ὀδυσῆος,
κεκλόμενοι⁴ καθ' ὅμιλον ἐπ' αὐτῷ πάντες ἔβησαν. 460
αὐτὰρ ὅγ' ἐξοπίσω ἀνεχάζετο, αὔε δ' ἐταίρους.
τρίς μὲν ἔπειτ' ἤϋσεν, ὅσον κεφαλῇ⁵ χάδε φωτός,
τρίς δ' ἄϊεν ἰάχοντος⁶ ἀρηίφιλος Μενέλαος.
αἶψα δ' ἄρ' Αἴαντα προσεφώνεεν ἐγγὺς ἐόντα·

»Αἴαν διογενὲς Τελαμώνιε, κοίρανε λαῶν, 465
ἀμφὶ μ' Ὀδυσῆος ταλασίφρονος ἔκετ' αὐτή,
τῷ⁷ ἰκέλη ὡς εἰ ἐ βιώατο μοῦνον ἐόντα
Τρῶες, ἀποτμήξαντες ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ.
ἀλλ' ἴομεν καθ' ὅμιλον· ἀλεξέμεναι γὰρ ἄμεινον.
δεῖδω μή τι πάθῃσιν ἐνὶ Τρώεσσι μονωθείς, 470
ἐσθλὸς ἐὼν, μεγάλη δὲ ποθὴ Δαναοῖσι γένηται. α

Ὡς εἰπὼν ὁ μὲν ἤρχ', ὁ δ' ἄμ' ἔσπετο ἰσθθεὸς φώς.
εὖρον ἔπειτ' Ὀδυσῆα διίφιλον· ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτὸν

Σώκοιο τὸ ἑαυτοῦ ἔγχος, ἢ ἐκ τοῦ ἰδίου χρωτός τὸ τοῦ Σώκου δόρυ, ὅπερ εἶναι τὸ μόνον ἀληθές, ὡς μαρτυροῦσι τὰ ἐπόμενα καὶ ἰδίως ἡ φράσις, κῆδε δὲ θυμόν.

¹) Τὸ ὑποκείμενον ἔγχος λέγει, ὅπερ σπανιώτατα συμβαίνει ἐπὶ γενικῆς ἀπολύτου.

²) Ἐθόλιε τὴν καρδίαν.

³) Τὰ ἄριστα τῶν χειρογράφων ἔχουσιν, ὅπως ἴδον, τὰ πλείστα δὲ τὸ σύνηδες, ἐπεὶ ἴδον, ὡς ἐν Δ, 217, E, 27 καὶ ἄλλαχοῦ. Διὰ τοῦτο συνεπῶς ὁ Λυκούργος ἐνομοθέτησεν, ἵνα οἱ Λακεδαιμόνιοι φορῶσιν ἐσθῆτα φοινικῆν, ὅπως οἱ τρωθέντες λαμβάνωσιν.

⁴) Κεκλόμενοι= παρακλεισάμενοι.

⁵) Οὕτω μεγαλοφώνως, ὡς ἐχώρει ἡ κεφαλὴ του, ὡς ἡδύνατο. Καὶ οἱ Γάλλοι λέγουσι, crier à pleine tête.

⁶) Τρίς ἤκουσε βοῶντος, φωνάζοντος.

⁷) Τινὲς νομίζουσιν, ὅτι εἶναι ἀρσενικοῦ γένους ἀντί, τῇ αὐτῇ τούτου· εἶναι ὅμως οὐδετέρου, ὅπερ ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ἐπομένου ὡς εἰ. Παραπλήσιον εἶναι τὸ ἐν X, 410 «τῷ δὲ μάλιστ' ἄρ' ἔην ἐναλίγκιον, ὡς εἰ ἄπασα Ἰλίου ὄφρυός σσα πυρὶ σμύχλιτο κατ' ἄκρης». Ἡ εὐκτική βιώατο εἶναι ἀντὶ τοῦ βιῶντο· ὡς ἐὰν στενοχωρῶσιν αὐτὸν ὄντα μόνον. Ὁ Ὀδυσσεύς δὲν εἶχε καιρὸν νὰ δηλώσῃ σαφῶς τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ μόνον ἐβόα.

Τρῶες ἔπονθ' ¹ ὡς εἴ τε δαφνοῖοι θῶες ὄρεσφιν
 ἀμφ' ἔλαφον κεράον βεβλημένον, ὄντ' ἔβαλ' ἀνὴρ 475
 ἰὼ ἀπὸ νευρῆς· τὸν ² μὲν τ' ἤλυξε πόδεσσιν
 φεύγων, ὄφρ' αἶμα λιαρὸν ³ καὶ γούνατ' ὀρώρη·
 αὐτὰρ ἐπειδὴ τόνγε δαμάσσεται ὠκύς οἰστός,
 ὠμοφάγοι ⁴ μιν θῶες ἐν οὔρεσι δαρδάπτουσιν
 ἐν νέμει ⁵ σκιερῷ· ἐπὶ τε λῖν ⁶ ἤγαγε δαίμων 480
 σίντην ⁷· θῶες μὲν τε διέτρεσαν, αὐτὰρ ὁ δάπτει·
 ὣς ῥα τότε ἀμφ' Ὀδυσηα δαίφρονα ποικιλομήτην
 Τρῶες ἔπον πολλοί τε καὶ ἄλκιμοι, αὐτὰρ ὄγ' ἤρως
 αἵτσων ὧ ἔγχει ἀμύνετο νηλεὲς ἥμαρ.

¹) 'Ο La Roche καὶ ὁ Nauck εἰ-
 κάζουσιν, ὅτι τὸ ἐπ ο ν θ πρέπει νὰ
 γραφῇ ἔπον, ὡς ἐν στίχ. 483· διότι
 τὸ μέσον τοῦ ἀμυρίεω μόνον ἐνταῦθα
 ἀπαντᾷ. Ἐν τῇ ἐπομένῃ προτάσει τῇ
 ἀρχομένη διὰ τοῦ ὡς εἰ λείπει τὸ
 ῥῆμα, ἀλλ' ἐννοεῖται ἐκ τῶνδε. Πα-
 ράδολλ. Τ, 366, καὶ Ψ, 598. Περὶ
 τοῦ ἐπιθέτου δαφνοῖος ὅρα Β, 308.
 Τὸ δὲ θῶς ἴσως ἐγένετο παρὰ τὸ θοός
 καὶ σημαίνει τὸ παρ' ἡμῖν καλούμενον
 τσακάλι. Τὸ ζῶον τοῦτο διακρίνεται
 διὰ τὰς φωνὰς αὐτοῦ· τοῦτου ἐνε-
 κεν λέγομεν, τί φωνάζεις 'σάν τσα-
 κάλι.

²) Καὶ ἀπὸ μὲν τὸν ἀνθρωπιν ἐ-
 σωθῇ ἢ ἔλαφος φεύγουσα διὰ τῆς τα-
 χύτητος τῶν ποδῶν.

³) Τὸ λιαρὸς ἰσοῦται πρὸς τὸ χλι-
 αρός, ὡς τὸ λαῖνα πρὸς τὸ χλαῖνα.
 Ἐννοεῖται τὸ ῥῆμα ἦ.

⁴) Ὡμοφάγοι σημαίνει, ὅτι καὶ
 τὸ πρὸ ὀλίγου εἰρημένον ὠμησταί.
 Τὸ δαρδάπτω εἶναι ἐπιτεταμένος τύ-
 πος τοῦ δάπτω = σπαράσσω. Κατὰ

τὸν Εὐστάθιον ἐγένετο καθ' ὁμοιότητα
 τοῦ μαίρω, μαρμαίρω.

⁵) Νέμος παραγόμενον ἐκ τοῦ νέ-
 μω σημαίνει τόπον ἐπιτήδειον εἰς
 νομὴν ἀγρίων θηρίων, δάσος. Ὁ Ζη-
 νόδοτος ἔγραφε γλαφυρῷ, ἀλλ' ὁ
 Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· « τοῦτο δὲ
 σπηλαίω ἢ ἀντρω οἰκεῖον, νομάς δὲ
 ἔχοντι ὑπὸ συνδένδρῳ τόπων ἀνάρ-
 μωστον ».

⁶) Ὁ Fick παρατηρεῖ, ὅτι τὸ
 λῖς ἔχει πρὸς τὸ λέων, ὡς τὸ Πάρι-
 μενις πρὸς τὸ Παρμένων, οντος. Οἱ
 ἀρχαῖοι περισπῶσι τὴν αἰτιατικὴν λῖν
 κατὰ τὸν κανόνα, ὃν ἀναγινώσκουμεν
 παρὰ τῷ Σχολιαστῇ· « πᾶσα γὰρ αἰ-
 τιατικὴ μονοσύλλαβος εἰς ν λήγουσα
 περισπᾶται, ἀπέστραπται δὲ τὸν ὀξύ-
 τόνον, μὴ μνᾶν σὺν ὤν. Ταύτη καὶ ἡ
 κλειδα αἰτιατικὴ γενομένη κλειν περι-
 σπᾶται, τῆς εὐθείας ὀξυνομένης ».

⁷) Τὸ σίντης παράγεται ἐκ τοῦ σί-
 νομαι καὶ σημαίνει τὸν ληστὴν, τὸν
 ἀρπακτικόν.

⁸) Καὶ ὁ Ἀριστοτέλης παρατήρη-

Αἶας¹ δ' ἐγγύθεν ἤλθε, φέρων σάκος ἤυτε πύργον,
 στῆ δὲ παρέξ². Τρῶες δὲ διέτρεσαν ἄλλουδῖς ἄλλος.
 ἦτοι τὸν Μενέλαος ἀρήϊος ἕξαγ' ὁμίλου
 χειρὸς ἔχων³, εἴως θεράπων σχεδὸν ἤλασεν ἵππους.

485

Αἶας δὲ Τρώεσσιν ἐπάλμενος εἴλε Δόρυκλον
 Πριαμίδην, νόθον υἱόν⁴, ἔπειτα δὲ Πάνδοκον οὔτα,
 οὔτα δὲ Λύσανδρον καὶ Πύρασον ἠδὲ Πυλάρτην.
 ὥς δ' ὁπότε πλήθων ποταμὸς πεδίωνδε κάτεισιν
 χειμάρρους κατ' ὄρεσφιν, ὁπαζόμενος Διὸς ὄμβρῳ,
 πολλὰς δὲ δρυὸς ἀζαλέας⁵, πολλὰς δέ τε πεύκας
 ἐσφέρεται⁶, πολλὸν δέ τ' ἀφυσγετόν⁷ εἰς ἄλα βάλλει,
 ὥς ἔφεπε κλονέων πεδίων⁸ τότε φαίδιμος Αἶας,

490

495

σεν, ὅτι οἱ θῶες καὶ οἱ λέοντες, ὄντα
 θηρία σαρκοφάγα καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν
 τὴν τροφὴν ποριζόμενα, εἶναι πολέμια
 ἀλλήλων.

1) Οἱ μὲν διώκοντες τὸν Ὀδυσσεῖα
 παραβάλλονται πρὸς θῶας, ὁ δὲ Αἶας
 πρὸς λέοντα.

2) Ἐστάθη δὲ πλησίον οὕτως,
 ὥστε υπερήσπικε τὸν κινδυνεύοντα Ὀ-
 δυσσεῖα. Κυρίως πρὸ συμφώνου εἶναι
 παρὲξ, ἀλλ' ἀπαντᾷ καὶ ἀλλαχοῦ
 παρὲξ πρὸ συμφώνου μ, 276 καὶ 443
 καὶ ξ, 168.

3) Ἐν μόνον χειρόγραφον ἔχει
 ἐλὼν, ὅπερ προτιμᾷ ὁ Duentzer.
 Προτιμότερον ὅμως εἶναι τὸ ἔχων,
 διότι ὁ Μενέλαος δὲν ἔλαβεν ἀπαξ
 τὸν Ὀδυσσεῖα, ἀλλ' ἐκράτει τοῦτον
 διὰ τῆς χειρὸς ὡς τετρωμένον. Ὁ θε-
 ράπων καὶ οἱ ἵπποι ἀνήκουσι τῷ Με-
 νελάῳ καὶ οὐχὶ τῷ Ὀδυσσεῖ.

4) Δηλαδὴ Πριάμου, ὅπερ νοεῖται
 ἐκ τοῦ ἡγουμένου πατρωνυμικοῦ. Ὁ
 Emperius εὕρισκει ἐν τοῖς ἐπομένοις

τέσσαρσιν ὀνόμασιν τέσσαρα ἐπιθέτα
 τοῦ θεοῦ τοῦ "Αἰδου, ἀλλ' ὁ Her-
 werden ἀμφισβητεῖ τοῦτο λέγων, ὅτι
 μόνον τὸ Πυλάρτης εἶναι ὄντως ἐπι-
 θετον τοῦ Πλούτωνος.

5) Ὁ Εὐστάθιος ἐρμηνεύει «ἐπει-
 γόμενος, ὃ ἔστι κατόπιν ἐλαυνόμενος
 τῷ ἔξ ἀέρος ὄμβρῳ». Ἐπειδὴ τὸ πα-
 θητικόν τοῦ ὁπαζω εὐρηταί μόνον ἐν-
 ταῦθα, οἱ ἐρμηνευταὶ προσκρούουσι καὶ
 δὴ ὁ Nauck εἰκάζει, ὅτι πρέπει νὰ
 γραφῇ, ἀεξόμενος κατὰ τὸν Κό-
 ῖντον τὸν Σμυρναῖον IX, 45.

6) Ἀζαλέος = ξηρός, παρὰ τὸ ἄζη.

7) Ἐννοεῖται ὁ προσδιορισμὸς πε-
 δίωνδε.

8) Ὁ μὲν Τυραννίων ἔγραφεν ἀ-
 φύσγετον, ὁ δὲ Ἀρίσταρχος ἀφυσ-
 γετόν· τοῦ μεγάλου τοῦτου γραμ-
 ματικοῦ ἡ γνώμη ἐκράτησεν. Ἡ λέ-
 ξις παραγομένη παρὰ τὸ ἀφύσσω
 σημαίνει ἰλυώδη συρφετόν, λάσπην.

9) Συντακτέον οὐχὶ μετὰ τοῦ κλο-
 νέων, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ἔφεπε, δηλ. δι-

δαίζων ἵππους τε καὶ ἀνέρας. οὐδέ πω Ἐκτωρι
 πεύθετ', ἐπεὶ ῥα μάχης ἐπ' ἀριστερὰ μάρνατο πάσης,
 ὄχθας πὰρ ποταμοῖο Σκαμάνδρου, τῇ ῥα μάλιστα
 ἀνδρῶν πῆπτε κάρηνα, βοή δ' ἄσβεστος ὀρώρει 500
 Νέστορά τ' ἀμφὶ μέγαν καὶ ἀρήϊον Ἴδομενῆα.
 Ἐκτωρ μὲν μετὰ τοῖσιν ὁμίλει, μέρμερα ῥέζων
 ἔγχρ' ὁ ἵπποσύνη τε, νέων² δ' ἀλάπαζε ῥάλαγγας·
 οὐδ' ἄν πω χάζοντο κελεύθου³ δῖοι Ἀχαιοί,
 εἰ μὴ Ἀλέξανδρος, Ἑλένης πόσις ἠυκόμοιο, 505
 παῦσεν⁴ ἀριστεύοντα Μαχάονα, ποιμένα λαῶν,
 ἰφ' τριγλώχινι⁵ βαλὼν κατὰ δεξιὸν ὦμον.
 τῷ ῥα περιδίσσαν⁶ μένεα πνείοντες Ἀχαιοί,
 μή πως μιν πολέμοιο μετακλιθέντος⁷ ἔλοιεν.
 αὐτίκα δ' Ἴδομενεὺς προσεφώνεε Νέστορα δῖον· 510
 »ὦ Νέστορ Νηληϊάδη, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν,
 ἄγρει, σῶν ὀχέων ἐπιβήσεο, πὰρ δὲ Μαχάων
 βαϊνέτω, ἔς νῆας δὲ τάχιστ' ἔχε μώνυχας ἵππους·
 ἱητρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων⁸

έτρεχε τὴν πεδιάδα ἐμβάλλων εἰς τα-
 ραχὴν.

¹) Ἐπανέρχεται ὁ ποιητὴς εἰς τὸν
 Ἐκτορα, ὃν κατέλιπεν ἐν στίχ. 360.
 Νῦν τὸ πρῶτον μαθαίνομεν, ὅτι οὗ-
 τος ἐμάχετο κατὰ τὸν μεταξὺ χρόνον
 ἐπ' ἀριστερὰ (δηλ. τῶν Ἀχαιῶν).

²) Κατὰ τὸν Koch δηλοῖ ἀσήμους
 ἀνθρώπους καὶ διὰ τοῦτο ὁ ποιητὴς
 δὲν μνημονεύει τῶν ὀνυμάτων αὐτῶν.
 Σημειωτέον, ὅτι ὁ Ἀρίσταρχος καὶ
 ἄλλοι κριτικοὶ τῆς Ἀλεξανδρείας ἔγρα-
 φον νεῶν, δηλ. τῶν πρὸ τῶν νεῶν
 τάξεων, ὅπερ δὲν φαίνεται πιθανόν.

³) Καὶ ἀκόμη δὲν ἠθελον ἀπο-

συρθῇ ἀπὸ τὴν ὁδόν, δὲν ἠθελον ὑπο-
 χωρήσει. Παράβ. Γ, 406.

⁴) Ἐννοητέον τὴν γενικήν, μάχης,
 χάρμης, ἢ μάχεσθαι.

⁵) Περί τῆς σημασίας τῆς λέξεως
 ὅρα Ε, 393.

⁶) Κοινῶς ἐγράφετο περιδίσσαν,
 ἀλλ' οἱ πλείστοι νῦν γράφουσι δι' ἐνός δ.

⁷) Ἐὰν ἡ μάχη κλίνη πρὸς τὸ
 ἄλλο μέρος. Ὁ Σχολιαστὴς ἔρμη-
 νεύει· «μεταβληθέντος τοῦ πολέμου
 καὶ ἐπικρατεστέρων γενομένων τῶν
 Τρώων».

⁸) Μενεχράτης ὁ Συρακούσιος οὕτω
 μέγα ἐφρόνει ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ τέχνῃ, ὥστε

[ιούς¹ τ' ἐκτάμνειν ἐπὶ τ' ἥπια φάρμακα πάσσειν]. « 515

Ὡς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ.

αὐτίκα δ' ὦν ὀχέων ἐπεδήσετο, πᾶρ δε Μαχάων

βαῖν', Ἀσκληπιοῦ υἱὸς ἀμύμονος ἱητῆρος·

μάστιξεν δ' ἵππους, τῷ δ' οὐκ ἄκοντε πετέσθην

νῆας ἐπὶ γλαφυράς· τῇ γὰρ φίλον ἔπλετο θυμῷ³. 520

Κεβριόνης⁴ δὲ Τρῶας ὀρινομένους ἐνόησεν

Ἐκτορι παρθεθαώς, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν·

»Ἐκτορ, νῶϊ μὲν⁵ ἐνθάδ' ὀμιλέομεν Δαναοῖσιν,

ἐσχατιῇ πολέμοιο δυσσηχέος· οἱ δὲ δὴ ἄλλοι

Τρῶες ὀρίνονται ἐπιμίζε⁶, ἵπποι τε καὶ αὐτοί. 525

Αἴας δὲ κλονέει Τελαμώνιος· εὖ δέ μιν ἔγνων·

εὐρύ⁷ γὰρ ἄμφ' ὥμοισιν ἔχει σάκος. ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς

κεῖσ' ἵππους τε καὶ ἄρμ' ἰθύνομεν⁸, ἔνθα μάλιστα

ἤθελε νὰ ἐπονομάζηται Ζεὺς, διότι ἦτο μόνος αἰτίας τοῦ ζῆν διὰ τὴν ἰατρείαν καὶ δὴ ἔγραψε πρὸς τὸν Φίλιππον ἐπιγράψας· «Μενεκράτης Ζεὺς Φίλιππον χαίρειν». Ὁ δὲ Μακεδὼν σκώψας τοῦτον προσεφώνησε· «Φίλιππος Μενεκράτει ὕγιαίνειν». Καὶ παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ φέρεται ἡ προσβλητικὴ ῥῆσις· «εἰ μὴ ἱατροὶ ἦσαν, οὐδὲν ἂν ἦν τῶν γραμματικῶν μωρότερον».

¹) Ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρινῶν ἠθετεῖτο ὁ στίχος, ὡς λέγει ὁ Σχολιαστής· «Ἀθετεῖται, ὅτι οὐκ ἀναγκαῖα ἡ ἐξαριθμῆσις· μεῖοι γάρ, εἰ μόνον ἰοὺς ἐκτέμνειν καὶ φαρμακεύειν οἶδεν. Καὶ Ἀριστοφάνης προσηύτει· Ζηγύδοτος δὲ οὐδὲ ἔγραψεν». Ἡ αἰτία δὲ εἶναι πολὺ σπουδαία, διότι ἐν πολέμῳ αὕτη ἡ ἐνέργεια τοῦ ἱατροῦ εἶναι ἀναγκαῖα·

ἡ προσθήκη ὅμως ποιεῖ ἀσθενεστέραν τὴν δύναμιν τῆς κυρίας ἐννοίας.

²) Κατὰ τὸν Preller παρὰ τὸ ἄλλω καὶ ἡπιος.

³) Δηλαδὴ τῶν ἵππων, οἵτινες ἤθελον νὰ φάγῃσι καὶ ἀναπαυθῶσιν.

⁴) Ὅρα Θ, 318. Ὁ δὲ Κεβριόνης ἐνόησεν, ὅτι οἱ Τρῶες ταράσσονται, ἐκφοβοῦνται.

⁵) Ἡ ἀντίθεσις κεῖται ἐν τῷ, Αἴας δὲ κλονέει. Ἡμεῖς μὲν ἐδῶ συμπλεκόμεθα μὲ τοὺς Δαναοὺς. Ὁ Κεβριόνης ἐλέγχει τὸν ἀδελφόν, ὅτι δὲν μάχονται ἐν τῷ κέντρῳ, ἀλλ' ἐν ἀποκέντρῳ.

⁶) Ἀνακατωμένοι ἵπποι καὶ ἄνδρες, ὅπερ δηλοῖ τὸν κίνδυνον.

⁷) Διὰ τοῦτο ὁ υἱὸς τοῦ Αἴαντος ὠνομάσθη Εὐρύσάκης.

⁸) Εἶναι αὐθυπότακτον ἀντί, ἰθύνομεν.

οἳ τέ μιν οὐκ εἰῶσι βοῶν ἐκ πῖαρ¹ ἐλέσθαι
 πάννυχον ἐγρήσσοντες²· ὁ δὲ κρειῶν ἐρατίζων
 ἰθύει³, ἀλλ' οὔτι πρήσσει· θαμέες γὰρ ἄκοντες
 ἀντίον ἀΐσσουσι θρασειάων ἀπὸ χειρῶν,
 καιόμεναί τε δεταί, τὰς τε τρεῖ ἐσσύμενός⁵ περ·
 ἡῶθεν δ' ἀπὸ νόσφιν ἔβη τετιηότι⁶ θυμῷ·
 ὥς Αἴας τότ' ἀπὸ Τρώων τετιημένος ἦτορ
 ἦιε, πόλλ' ἀέκων· περὶ γὰρ δῖε νηυσὶν Ἀχαιῶν.
 ὥς δ'⁸ ἔτ' ὄνος παρ' ἄρουραν ἰὼν ἐδίησατο παῖδας
 νωθής,⁹ ᾧ δὴ πολλὰ περὶ ῥόπαλ'¹⁰ ἀμφὶς ἐάγη,

550

555

ἀόριστος, ὡς ἀνεγίνωσκεν ὁ Ἀρίσταρχος· διότι ὁ παρατατικός ἐν ταῖς παραβολαῖς δὲν ἐγγωρεῖ. Τὸ δὲ ἀγροιώτης εἶναι ποιητικός τύπος ἀντὶ ἀγρότης.

¹) Δὲν ἀφίνουσι νὰ ἐκλέξῃ κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «τὴν κρατίστην καὶ λιπαρωτέραν τῶν βοῶν».

²) Καθ' ὅλην τὴν νύκτα γρηγοροῦντες.

³) Ὁ δὲ λέων κρεάτων ὀρεγόμενος ἐπιτίθεται, ἀλλὰ δὲν κατορθώνει τίποτε.

⁴) Ἡ λέξις δετή παρὰ τὸ δέω παραγομένη σημαίνει κυρίως δέσμη, ὡς λέγει ὁ Εὐστάθιος· «Δεταί δὲ δεσμοὶ δάδων, τουτέστι λαμπάδων, αἱ δὲ λέων ποιοῦνται. Τοῦ δὲ τοιοῦτου φόβου φασὶν αἴτιον τὸ ἐνθερμον αὐτοῦ καὶ οἷον πυρῶδες, διὸ καὶ δέδιε τὸ πῦρ. Διὰ τοῦτο δέ, φασιν, οὐδὲ μῦει κοιμώμενος, ὡς δὲ Δημόκριτός φησιν, οὐδὲ τικτόμενος».

⁵) Διὰ τὰς ὁποίας φεύγει περιδεής καίπερ ὀρεγόμενος.

⁶) Μακρὰν ἀπῆλθε περίλοιπος.

⁷) Διότι περισσῶς ἐφοβεῖτο διὰ τὰς ναῦς τῶν Ἀχαιῶν.

⁸) Ἡ ἐπομένη παραβολὴ σκοπεῖ νὰ καταστήσῃ ἐναργεῖ οὐχὶ τὴν ὑπομονὴν τοῦ ὄνου, ἀλλὰ τὴν ματαίαν σπουδὴν τῶν Τρώων, ὅπως ἀποδιώξωσι τὸν Αἴαντα. Ὅστις ἔζησεν ἐν ἀγροῖς, αἰσθάνεται τὸ κάλλος τῆς φυσικῆς ἀληθείας τοῦ θεσπεσίου ποιητοῦ, ὅστις καίπερ τὸν Αἴαντα πρὸς ὄνον παραβαλὼν, ὅμως τοῦτον λίαν τιμᾷ, διότι οἱ Τρῶες παραβάλλονται πρὸς παῖδας μὴ δυναμένους νὰ ἐκδιώξωσιν ὄνον.

⁹) Κατὰ μὲν τὸν Döderlein εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ νη καὶ ὄθεσθαι σχηματισθὲν κατὰ τὸ νωλεμῆς καὶ νωχελῆς, κατὰ δὲ τὸν Clemm ἐκ τοῦ νη καὶ ὠθ εἶν, δηλ. λέγεται ἐκεῖνος, ὃν δὲν δύναται νὰ ὠθήσῃ ἐκ τῆς θέσεως. Ἐκ τούτου προήλθε βραδύτερον ἢ συνήθως σημασία, ὀκνηρός. Ἐν τῇ αὐτῇ περιστάσει ὄντως διὰ τῆς νωθρότητος νικᾷ τοὺς παῖδας.

¹⁰) Παρὰ τὸ ῥέπω παραγόμενον σημαίνει ῥάβδον πρὸς τὰ κάτω παχεῖαν. Ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ· «παρείληπται δὲ τὰ ἐαγὰ ῥόπαλα πρὸς ἐνδειξιν τῆς πολλῆς τοῦ ὄνου νωθείας».

κείρει¹ τ' εἰσελθὼν βαθὺ λήϊον· οἱ δέ τε παῖδες
τύπτουσιν ῥοπάλοισι· βίη δέ τε νηπίη² αὐτῶν·
σπουδῇ³ δ' ἐξήλασαν, ἐπεὶ τ' ἐκορέσσατο φορβῆς·
ὥς τότε ἔπειτ' Αἴαντα μέγαν, Τελαμώνιον υἱόν,
Τρῶες ὑπέρθυμοι πολυηγερέες⁴ τ' ἐπίκουροι
νύσσοντες⁵ ξυστοῖσι μέσον σάκος αἰὲν ἔποντο.
Αἴας δ' ἄλλοτε μὲν μνησάσκετο θούριδος ἀλκῆς
αὐτὶς ὑποστρεφθεῖς⁶, καὶ ἐρητύσασκε φάλαγγας
Τρώων ἱπποδάμων· ὅτε δὲ τρωπάσκετο φεύγειν.
πάντας⁷ δὲ προέεργε θοὰς ἐπὶ νῆας ὁδεύειν,
αὐτὸς δὲ Τρώων καὶ Ἀχαιῶν θῦνε⁸ μεσηγὺ
ἱστάμενος. τὰ δὲ δοῦρα θρασειάων ἀπὸ χειρῶν⁹
ἄλλα μὲν ἐν σάκει· μέγαλ' ὅρμενα¹⁰ πρόσσω,

560

565

570

¹) Τὸ ῥῆμα κατὰ τὸν La Roche δηλοῖ, ὅτι ὁ ὄνος ἔτρωγε βραδέως.

²) Ἡ λέξις κεῖται ἐν ἀσυνήθει σημασίᾳ, ἀσθενής.

³) Μόλις καὶ δυσχερῶς, μετὰ κόπου, ὡς ἐν B, 99.

⁴) Τὰ μὲν χειρόγραφα ἔχουσι τηλεκλειτοί, ἀλλ' ὁ Ἀρίσταρχος ἀνεγίνωσκε πολυηγερέες, ὅπερ κατὰ τὸν Σχολιαστὴν σημαίνει, ἐκ πολλῶν ἀγερθέντες. Ὁ μὲν Rekker μετὰ πολλῶν ἄλλων ἀκολουθεῖ τοῖς χειρογράφοις, ὁ δὲ La Roche τῷ Ἀριστάρχῳ.

⁵) Κεντώντες μὲ τὰ δόρατα. Κατὰ μὲν τὸν Koch ἡ αἰτιατικὴ Αἴαντα πρέπει νὰ συνταχθῇ πρὸς τὸ νύσσοντες, κατὰ δὲ τὸν Düntzer πρὸς τὸ ἔποντο, ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν κυρίαν ἔννοιαν.

⁶) Στραφεὶς πρὸς τὰ ὀπίσω. Εἶναι θαμιστικὸν τοῦ τρέπομαι, ὡς τὸ στρω-

φάω τοῦ στρέφω, τὸ πωτάομαι τοῦ πέτομαι καὶ τὸ τρωχάω τοῦ τρέχω.

⁷) Δηλαδή Τρῶας. Ἐπειδὴ ἡ πρό ἐν τῷ προέεργε μένει ἀνεξηγήτος, ὁ Döderlein θέλει νὰ γραφῇ πρὸ ἔεργε καὶ ἡ πρό νὰ ἀναφέρηται εἰς τὸ ὁδεύειν. Ἀλλὰ τὸ προοδεύειν εἶναι ἄχρηστον καὶ μόνον παρὰ Λουκιανῷ ἀπαντᾷ. Ὅλους δὲ τοὺς Τρῶας ἐμπόδιζεν ἀπὸ τοῦ νὰ προχωρῶσιν εἰς τὰς ταχείας ναῦς.

⁸) Ὅρμα εἰς τὸ μέσον ἱστάμενος. Ὁ Σχολιαστὴς ἐρμηνεύει· « ὁρμῶν γὰρ ἵστατο καὶ ἀπετείχιζε Τρῶας, εὐκαιρίαν ἀκίνδυνον τοῦ φεύγειν ἐμποίων τοῖς φίλοις ».

⁹) Ἐννοεῖται μετοχή τις, δηλ. βαλλόμενα ἢ αἰσώμενα.

¹⁰) Ἀόριστος τοῦ ὀρνυμι, ἐφορμῶντα, πετώντα. Ὁ Εὐστάθιος παρρηθεῖ· « Πέφρασται δὲ τερατωδέ-

πολλὰ δὲ καὶ μεσσηγύ, πάρος χροῖα λευκὸν ἐπαυρεῖν¹,
ἐν γαίῃ ἴσταντο, λιλαιόμενα χροὸς ἄσαι².

Τὸν δ' ὥς οὖν ἐνόησ³ Εὐαίμονος ἀγλαὸς υἱὸς 575
Εὐρύπυλος πυκινοῖσι βιαζόμενον⁴ βελέεσσι,
στῆ ῥα παρ' αὐτὸν ἰὼν, καὶ ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ,
καὶ βάλε Φαυσιάδην Ἀπισάονα, ποιμένα λαῶν,
ἦπαρ ὑπὸ πραπίδων⁵, εἶθαρ δ' ὑπὸ γούνατ' ἔλυσεν.
Εὐρύπυλος δ' ἐπόρουσε καὶ αἶνυτο τεύχε' ἀπ' ὤμων 580
τὸν δ' ὥς οὖν ἐνόησεν Ἀλέξανδρος θεοειδὴς
τεύχε' ἀπαινύμενον Ἀπισάονος, αὐτίκα τόξον
ἔλκετ' ἐπ' Εὐρυπύλῳ, καὶ μιν βάλε μηρόν⁶ οἰστῶ
δεξιόν. ἐκλάσθη δὲ δόναξ⁷, ἐβάρυνε δὲ μηρόν.
ἂψ δ' ἐτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο κῆρ' ἀλεείνων⁸, 585
ῥῆυσεν δὲ διαπρύσιον Δαναοῖσι γεγωνώς·

»Ω φίλοι, Ἀργείων ἡγήτορες ἡδὲ μέδοντες,

στερον ὥς ἐπὶ ἐμψύχων, καθά καὶ τὸ
χροῖα ἐπαυρεῖν καὶ τὸ ἴσταντο καὶ τὸ
λιλαιόμενα χροὸς ἄσαι».

1) Πρὶν νὰ ἐγγίξωσι τὸ λευκὸν
σῶμα.

2) Ἐπιθυμοῦντα νὰ χορτάσωσιν
ἀπὸ σῶμα, ὡς ἐν Φ, 70 «τεμένη χροὸς
ἄμμεναι ἀνδρομέοιο».

3) Καλῶς ποιεῖ ὁ Ὅμηρος, ὅτι ὁ
γενναῖος Αἴας δὲν ἐπικαλεῖται βοηθόν,
ἀλλ' ὁ Εὐρύπυλος αὐτόματος ἔρχεται.

4) Ἔχει παθητικὴν σημασίαν. Ὁ-
ρα, ὅτι βέλη λέγει τὰ ἐπαφιέμενα δό-
ρατα.

5) Αἱ πραπίδες βραδύτερον ἐλέ-
γοντο διάφραγμα, περὶ οὗ ὁ Εὐστά-
θιος κατὰ τοὺς παλαιούς λέγει· «ἔστι δὲ
νευρώδης ὑμὴν τὰ σπλάγχνα διεζω-
κώς, ᾧ ὡς νευρώδει συμπάσχει φλε-
γμαίνοντι καὶ ὁ ἐγκέφαλος καὶ παρα-

φρονεῖν ποιεῖ, πηγὴ δὲ τοῦ νευρώδους,
ὡς ἀρτηριῶν ἡ καρδία καὶ τὸ ἦπαρ
φλεβῶν». Τὸ εἶθαρ κατὰ τινὰς μὲν
παράγεται παρὰ τὸ εἶμι, κατ' ἄλ-
λους παρὰ τὸ εὐθύς, καὶ κατὰ τὸν
Hartung παρὰ τὸ ἰθύς, ἔθα εἶθα ἄρα.
Ὁ Σουῖδας ἐρμηνεύει· «χρονικόν, ἀντὶ
τοῦ εὐθέως ἢ εὐθύς».

6) Σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος,
δηλ. ἔτρωσε τὸν μηρόν αὐτοῦ.

7) Ἐσπασεν ὁ κάλαμος τοῦ βέ-
λους, ἦτοι τὸ βέλος. Τὸ βέλος κατε-
σκευάζετο ἐκ μετάλλου, ἀλλὰ διετή-
ρησε τὸ ἀρχαῖον ὄνομα, ὡς καὶ ἐν ἄλ-
λοις συνέδη, π. χ. ἡ Κλεοπάτρα ἔ-
λεγε τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ σκευὴ ἀρ-
γυρᾶ καὶ χρυσᾶ κερᾶμια καὶ ὁ καν-
νάβινος κάλως ἔχει τὸ ὄνομα τοῦ πα-
λαιγενοῦς σχοινίου.

8) Ὁ Koch καὶ ὁ Duentzer στί-

στῆτ' ἐλελιχθέντες καὶ ἀμύνετε νηλεὲς ἡμᾶρ
 Αἶανθ' ¹, ὃς βελέεσσι βιάζεται· οὐδὲ ἔφημι
 φεύξεσθ' ² ἐκ πολέμοιο δυσηγέος· ἀλλὰ μάλ' ἄντην· 590
 ἴσταθ' ἄμφ' Αἶαντα μέγαν, Τελαμώνιον υἱόν· «

ᾧς ἔφατ' Εὐρύπυλος βεβλημένος· οἱ δὲ παρ' αὐτόν
 πλησίοι ἔστησαν, σάκε' ὥμοισι κλίναντες,³
 δοῦρατ' ἀνασχόμενοι· τῶν δ' ἀντίοι ἤλυθεν Αἶας,
 στῆ δὲ μεταστρεφθεὶς, ἐπεὶ ἔκετο ἔθνος ἑταίρων. 595
 ὥς οἱ μὲν μάρναντο δέμας πυρὸς αἰθομένοιο·
 Νέστορα δ' ἐκ πολέμοιο φέρον Νηληϊάϊ ἐπιοῖ
 ἰδρῶσαι, ἦγον δὲ Μαχάονα, ποιμένα λαῶν.
 τὸν δὲ ἰδὼν ἐνόησε ¹⁰ ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
 ἐστῆκει γὰρ ἐπὶ πρυμνῇ μεγακῆτεϊ νηί, 600

ζουσι τελείαν στιγμήν, διότι νομίζου-
 σιν, ὅτι ὑποκείμενον τοῦ μὲν ἐχάζετο
 εἶναι ὁ Ἀλέξανδρος, τοῦ δὲ ἦυσεν ὁ
 Εὐρύπυλος. Ἄν τοῦτο ἦτο πιθανόν,
 ἤθελε χαρακτηρίσει ἱκανῶς τὴν δει-
 λείαν τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἀλλὰ παρέ-
 χει δυσκολίαν τινὰ ἢ ἀλλαγὴν τοῦ ὑπο-
 κειμένου.

¹) Δηλαδή Αἶαντι. Ὁ Ζηνόδοτος
 ἔγραψεν, Αἶαντος βελέεσσι, ὅπερ
 δὲν ἀρμόζει ἐνταῦθα.

²) Ὁ Σχολιαστὴς ἐρμηνεύει κατὰ
 δύο τρόπους· «Τῆς ἀρετῆς Αἶαντος
 ἐνδείξεις, ὅτι οὐ φεύγεται, ἀλλὰ μέχρι
 θανάτου μενεῖ μαχόμενος, ἢ οὐχ οἷός
 τε ἔσται τὸν πόλεμον ἐκφυγεῖν, καίπερ
 γενναῖος ὢν». Τὸ δεύτερον εἶναι ὀρθόν.

³) Ἀντικρὺ τῶν πολεμίων. Ὅρα,
 ὅτι ὁ ἀγαθὸς Εὐρύπυλος δὲν φροντίζει
 περὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ περὶ τοῦ Αἶαντος.

⁴) Ἐννοεῖ τὸν Εὐρύπυλον.

⁵) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Ἀντὶ

τοῦ τοὺς ὤμους ταῖς ἀσπίσι περιτερεί-
 σαντες».

⁶) Τὰ δόρατα ἀνατείναντες κατὰ
 τῶν Τρώων.

⁷) Ὁ Αἶας εἶχεν ἐστραμμένον τὸ
 πρόσωπον πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς, ὅτε
 ὅμως ἔφθασαν οἱ ἑταῖροι, ἔστρεψε πά-
 λιν αὐτὸ κατὰ τῶν πολεμίων.

⁸) Αἰτιατικὴ περιπεσοῦσα εἰς ἐπιρ-
 ρηματικὴν σημασίαν, ὡς τὸ χάριν. Οἱ
 πεζογράφοι ἐν τοιαύτῃ σημασίᾳ μετα-
 χειρίζονται τὸ δίκην.

⁹) Ἴπποι ἐλκουσαι τὸ γένος ἐκ τῶν
 ἵππων τοῦ Νηλέως, ὡς Τρώϊοι ἵπποι
 ἐν Ε, 222, ὅπου ἰδὲ τὴν σημείωσίν μου.

¹⁰) Ὁ Σχολιαστὴς ἐρμηνεύει· «Τὸν
 Νέστορα ἰδὼν ἐγνώρισεν». Κατὰ τοὺς
 νεωτέρους ὅμως σημαίνει παρετῆ-
 ρησεν. Ἀφ' οὗ οἱ Ἀχαιοὶ ἔφθασαν
 εἰς μέγαν κίνδυνον, ὁ ποιητὴς παρα-
 σκευάζων τὴν λύσιν τοῦ μύθου πέμπει
 τὸν Πάτροκλον.

εισορόων¹ πόνον αἰπὺν ἰῶκά τε δακρυόεσσαν.
αἶψα δ' ἐταῖρον ἐὼν Πατροκλῆα προσέειπεν,
φθεγξάμενος παρὰ νηός· ὁ δὲ κλισίηθεν ἀκούσας
ἔχμολεν² ἴσος Ἄρηϊ, κακοῦ δ' ἄρα οἱ πέλεν ἀρχή.
τὸν πρότερος προσέειπε Μενoitίου ἀλκιμος υἱός·

605

»Τίπτε με κικλήσκεις, Ἀχιλεῦ; τί δέ σε χρεῶ³ ἐμεῖο; «
τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·

» Δτε Μενoitιάδῃ, τῷ ἐμῷ κεχαρισμένε θυμῷ,
νῦν⁴ οἶώ περὶ γούνατ' ἐμὰ στήσεσθαι Ἀχαιοὺς
λίσσομένους· χρεῖώ γάρ ἰκάνεται οὐκέτ' ἀνεκτός.
ἀλλ' ἴθι νῦν, Πάτροκλε δίφιλιε, Νέστορ' ἔρ·ιο⁵
ἔντινα⁶ τοῦτον ἄγει βεβλημένον ἐκ πολέμοιο.
ἦτοι μὲν τάγ' ὅπισθε Μαχάονι πάντα⁷ ἔοικεν
τῷ Ἀσκληπιάδῃ, ἀτὰρ οὐκ ἶδον ὄμματα⁸ φωτὸς·
ἵπποι γάρ με παρήϊξαν⁹ πρόσσω μεμαυῖται. «

610

615

¹) Τοῦτο δηλοῖ τὸ φιλοπόλεμον τοῦ Ἀχιλλέως ἦθος. Αἰπὺς πόνος εἶναι ὁ δύσκολος ἀγών. Ἡ ὀνομαστική ἰὼ ξ δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ κατὰ μεταπλασμόν λέγεται ἰωκή = ταραχή τῆς μάχης. "Ορα Ε, 522.

²) Ἐξῆλθε τῆς σκηνῆς ἴσος μὲ τὸν Ἄρη. Ἐνταῦθα, ἔνθα ὑπάρχει ἡ πρώτη αἰτία τοῦ θανάτου τοῦ Πατρόκλου, οὗτο; εἰκονίζεται ἐν τῇ ἡρωϊκῇ αὐτοῦ μορφῇ. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ Πατρόκλου πρὸς τὸν Νέστορα ἐγένετο ἀφορμή, ἵνα οὗτος φονευθῇ· διότι πεισθεὶς ὑπὸ τοῦ Νέστορος (στίχ. 796), ὅπως ἔλθῃ εἰς βοήθειαν τῶν Ἀχαιῶν, ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Ἑκτοροῦ.

³) Δηλαδὴ ἐστὶ. Τίς ἀνάγκη ὑπάρχει εἰς σὲ ἐμεῖο; "Ορα Ι, 75.

⁴) Προέταξε τὸ χρονικὸν ἐπίρρημα πρὸς ἔμφασιν· τῶρα, ὅτε οἱ Ἀχαιοὶ

ἔφθασαν εἰς μέγιστον κίνδυνον. Ἡ ἐπομένη πρότασις εἶναι περιγραφή ἀντὶ τοῦ γουνοῦσθαι, ἵκετε εἰν. Κατὰ τοὺς πλείστους κριτικούς τὸ χωρίον τοῦτο ὑποδεικνύει, ὅτι μ' ἔχει τοῦδε πρεσβεία τῶν Ἀχαιῶν πρὸς τὸν Ἀχιλλέα δὲν ἐγένετο, ὅπερ ἐλέγχει νοθεῖαν τοῦ Ι τῆς Ἰλιάδος. Ἡ γνώμη ὅμως αὕτη δὲν εἶναι ὀρθή. "Ορα τὴν σημείωσίν μου ἐν ἀρχῇ τοῦ Ι.

⁵) Ἐρώτησον· ὁ τύπος οὗτος τοῦ ἔρ·ομαι εὐρετα· μόνον ἐνταῦθα καὶ ὁ Curtius ἀπαιτεῖ νὰ γράφῃται ἐρεῖο κατ' ἀναλογίαν τοῦ αἰ·δεῖο ι, 269.

⁶) Βραχυλογικῶς ἀντὶ νὰ εἴπῃ, ὅς τις οὗτός ἐστιν, ὃν ἄγει.

⁷) Κεῖται ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ πάντως.

⁸) Ὅμματα ἐνταῦθα εἶναι τὸ πρόσ·ωπον.

⁹) Παρέδραμον ὀρμητικὰ πρὶν νὰ

“Ὡς φάτο, Πάτροκλος δὲ φίλῳ ἐπεπείθειθ’ ἐταίρῳ,
βῆ δ’ ἰθέειν παρά τε κλισίας καὶ νῆας Ἀχαιῶν.

Οἱ δ’ ὅτε δὴ κλισίην Νηληιάδew ἀφίκοντο,
αὐτοὶ μὲν ῥ’ ἀπέβησαν² ἐπὶ χθόνα πουλυπότειραν,
ἵππους δ’ Εὐρυμέδων θεράπων λύε τοῖο γέροντος **620**
ἔξ ὀχέων· τοὶ δ’ ἰδρῶ ἀπεψύχοντο³ χιτώνων,
στάντε ποτὶ πνοίην παρὰ θῖν’ ἄλός· αὐτὰρ ἔπειτα
ἔς κλισίην ἐλθόντες ἐπὶ κλισμοῖσι καθίζον.
τοῖσι δὲ τεύχε κυχειῶ⁴ εὐπλόκαμος Ἑκαμήδη,
τὴν ἄρετ⁵ ἐκ Τενέδοιο γέρων, ὅτε πέρσεν Ἀχιλλεύς, **625**
θυγατέρ⁶ Ἀρσινόου μεγαλήτορος, ἣν οἱ Ἀχαιοὶ
ἔξελον⁷, οὐνεκα βουλῇ ἀριστεύεσκεν ἀπάντων.
ἦ σφῶιν πρῶτον μὲν ἐπιπροΐηλε⁸ τράπεζαν
καλὴν κυανόπεζαν⁹ εὖξοον, αὐτὰρ ἐπ’ αὐτῆς¹⁰

δυνηθῶ νὰ ἀναγνωρίσω, τίς ἦτο.

1) Κατὰ τοὺς πλείστους ἐρμηνευ-
τάς νοοῦνται ὁ Νέστωρ, ὁ ἡνίοχος
αὐτοῦ Εὐρυμέδων καὶ ὁ Μαχάων,
κατὰ τὸν La Roche ὅμως μόνον ὁ
Νέστωρ καὶ ὁ Μαχάων· διότι ὁ ἡνίο-
χος δὲν ἠδύνατο ὡς τρίτος νὰ ὑπάρχῃ
ἐν τῷ ἄρματι. Καὶ ὁ Σχολιαστὴς πα-
ρατηρεῖ: «Πεζὸς Εὐρυμέδων εἶπετο·
σχολαίτερον γὰρ Νέστωρ ἤλαυνε διὰ
Μαχάωνα. οὐ γὰρ τρεῖς ἐν τῷ ἄρματι».

2) Κατέβησαν τοῦ ἄρματος, ἐπέ-
ξευσαν.

3) Ἐδρoσίζοντο στεγνόνοντες τὸν
ἰδρῶτα τῶν χιτῶνων σταθέντες εἰς τὴν
πνοὴν τῶν ἀνέμων. Ἡμεῖς οἱ νεώτεροι
τὴν δίαιταν ταύτην θεωροῦμεν λίαν
ἐπικίνδυνον.

4) Παρὰ τὸ κυκῶν παραγόμενον τὸ
ὄνομα σημαίνει εἶδος μ. π. ο ζ ᾠ ἢ κουρ-
κουτίου. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «εἰ καὶ

μεταξὺ βρωτοῦ καὶ πατοῦ ὁ κυκεὼν
εἶναι δοκεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον οἷα ζωμός
τις βροφητός ἦν». Ἦτο δὲ ἐν ἱκανῶς
ὕγρῃ καταστάσει, διότι ἐπίνετο. Ὅρα
στίχ. 612 καὶ κ 316.

5) Τὴν ὀποίαν ἔλαβεν ἐκ τῆς Τενέδου.

6) Παράθεσις εἰς τὸ τῆν.

7) Δηλαδή ὡς γέρας ἐξάρετον ἔ-
δωκαν. Ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ ἐπιταφίῳ
ἀγωνί ὁ Νέστωρ λαμβάνει ἀριστεῖον
συνέσειως. Βραδύτερον ὁ Ἰσοκράτης
ἤλεγχε τοὺς Ἑλληνας διὰ τὴν ἔλλει-
ψιν ταύτην λέγων· «Πῶς Ἑλληνες
γυμνὰ τιμῶντες, σφίρας γέρας οὐ
πορίζονται;».

8) Μόνον ἐνταῦθα ἀπαντᾷ ἀντὶ τοῦ
συνήθους παρέθηκε ε, 92.

9) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Κυανῶ
τοῦ· πόδας χειρισμένην, μελανόπουρον».

10) Ἐκ τοῦ ἐπιπροΐηλε πρέπει νὰ
ἐννοήσωμεν τὸ παρέθηκε.

χάλκειον κάνεον,¹ ἐπὶ δὲ κρόμυον, ποτῶ ὄφον, 630
 ἥδ' ἐ μέλι χλωρόν, παρὰ δ' ἀλφίτου² ἱεροῦ ἀκτὴν,
 πᾶρ δὲ δέπας περικαλλές, ὃ οἴκοθεν ἦγ' ὁ γεραιός,
 χρυσείοις ἥλοισι πεπαρμένον· οὐατα δ' αὐτοῦ
 τέσσαρ' ἔσαν, δοιαί δὲ πελειάδες ἀμφὶς ἕκαστον⁴
 χρύσειαι νεμέθοντο, δῦω δ' ὑπὸ πυθμένεσσι ἦσαν. 635
 ἄλλος μὲν μογέων ἀποκινήσασκε τραπέζης
 πλείον ἔόν, Νέστωρ δ' ὁ γέρων ἀμογητὶς ἄειρεν.
 ἐν τῷ ῥά σφι κύκησε⁷ γυνὴ εἰκυῖα θεῇσιν

1) Μνημονεύεται καὶ χρυσοῦν κά-
 νεον ἐν κ, 355. Τὸ κρόμυον εἶναι ἐ-
 ρειστικὸν πρὸς πόσιν, ὡς παρατηρεῖ
 καὶ ὁ Εὐστάθιος· «Τὸ δὲ κρόμυον λέ-
 γει ποτῶ ὄφον διὰ τὸ διψητικούς ποι-
 εῖν τοὺς προσιεμένους αὐτό, καθὰ καὶ
 τὰ τραγήματα καὶ θερμὸν ὄν ὄχλειν εἰς
 πότον πλείον».

2) Τὸ ἔτυμον τῆς λέξεως ἀμφίβο-
 λον· συνήθως θεωρεῖται συγγενὲς τῷ
 ἀλφός, ἄλφω, ἄλδω, αλο. Τὸ
 δὲ ἐπίθετον ἱερός κατὰ δύο τρόπους
 δύναται νὰ ἑρμηνευθῇ, ἢ ἄλφιστον ἰσχυ-
 ρόν, ἀκμαῖον, ἢ ὅτι παρήχθη ὑπὸ τὴν
 προστασίαν θεοῦ.

3) Τινὲς εἰκάζουσιν, ὅτι τὸ δέπας
 ἦτο ξύλινον· πιθανώτερον ὅμως φαίνε-
 ται, ὅτι ἦτο ἀργυροῦν.

4) Ἐν συνόλῳ ὑπῆρχον ὀκτώ πε-
 λειάδες.

5) Πολλὴν δυσχέρειαν παρέσχε τοῖς
 ἀρχαίοις ἡ ἑρμηνεία τοῦδε τοῦ χωρίου·
 διότι ὅντως φαίνεται παράδοξον, ὅτι ὁ
 τριγέρων Νέστωρ εὐκολώτερον παντός
 ἄλλου ἠδύνατο νὰ ἀποκινή τὸ δέπας.
 Πρὸς ἄρσιν τῆς δυσκολίας πολλὰ καὶ
 ποικίλα ἐπενοήθησαν. Τινὲς ἤθελον

νὰ δασύνωσι τὸ ἄλλος ἐννοοῦντες τὸν
 Μαχάονα· ἄλλοι ἔγραψαν, ἀλλ' ὅς
 μὲν, δηλ. οὗτος μὲν ὁ Μαχάων μο-
 γῶν ἀπεκίνει τὸ δέπας. Ἄλλ' ὁ Εὐ-
 στάθιος ἀποδοκιμάζει τοῦτο λέγων «ὡ-
 φειλε γὰρ μὴ εἰπεῖν ἄλλος, ἀλλ' ἑτε-
 ρος. Δύο γὰρ οὗτοι πίνουσιν. ἐπὶ δὲ
 δύο οἶκειον οὐ τὸ ἄλλος, ἀλλὰ τὸ
 ἑτερος». Ἐνιοὶ ἐνόουν ἀπὸ κοινοῦ τὸ
 γέρων· οὕτως ἡ σύγκρισις γίνεται
 μεταξὺ τοῦ Νέστορος καὶ ἄλλων γε-
 ρόντων καὶ τέλος ἄλλοι ὑπελάμβανον,
 ὅτι τὸ δέπας ἦτο εὐμεταχειρίστον τῷ
 Νέστορι ἐξ ἐμπειρίας, λέγοντες, ὅτι τὰ
 ἄχθη φέρουσιν οὐχὶ οἱ ἰσχυροί, ἀλλ'
 οἱ ἐμπειροί. Ὅπως δὲ ποτε ἂν μὴ κατὰ
 τινα τῶν εἰρημένων τρόπων ἐξηγηθῇ
 τὸ χωρίον, παρὰ δύοσαν ἐξάρεται ἡ
 ἰσχὺς τοῦ Νέστορος. Παραπλήσιον
 λέγεται περὶ τῆς ἰσχύος τοῦ Ἀχιλ-
 λέως II, 141 καὶ P, 388, ἀλλὰ περὶ
 τούτου τοῦ ἥρωος τὸ πρᾶγμα εἶναι
 νοητόν. Ἡ μετοχὴ μογέων ἰσοδυναμεῖ
 πρὸς ἐπὶ ῥήματα μόγις, ὡς ἐν M, 29.

6) Παρὰ τὸ ἀμόγητος, ἀπόνως,
 εὐκόλως.

7) Κατὰ μὲν τὸν Ameis τὸ ῥῆμα

οἶνω Πραμνεΐω¹, ἐπὶ δ' αἶγειον κνή² τυρόν
 κνήστι³ χαλκείῃ, ἐπὶ δ' ἄλφιτα λευκὰ πάλυνεν⁴, 640
 πινέμεναι δ' ἐκέλευσεν, ἐπεὶ ῥ' ὤπλισσε κυκείω.
 τῷ δ' ἐπεὶ οὖν πίνοντ' ἀφέτην πολυκαγκέα⁵ δίψαν,
 μύθοισιν τέρποντο πρὸς ἀλλήλους ἐνέποντες,
 Πάτροκλος δὲ θύρῃσιν ἐφίστατο, ισόθεος φῶς.
 τὸν δὲ ἰδὼν ὁ γεραῖος ἀπὸ θρόνου ὤρτο φαινοῦ, 645
 ἐς δ' ἄγε χειρὸς ἐλών, κατὰ δ' ἐδριάσθαι ἄνωγεν.
 Πάτροκλος δ' ἐτέρωθεν ἀναίνετο εἵπέ τε μῦθον·

»Οὐχ ἔδος ἐστὶ⁶, γεραῖε διοτροφές, οὐδέ με πείσεις.

κεῖται ἀπολύτως, ἄνευ ἀντικειμένου, κατὰ τὸν Koch ὅμως καὶ τὸν Duentzer ἐννοεῖται ἡ αἰτιατική ὁ δὲ ρ.

1) Περὶ τοῦ ἐπιθέτου παρὰ τε τοῖς ἀρχαίοις καὶ νεωτέροις ὑπάρχουσι πολλὰ γινώμαι, ὧν τινες μέχρι τοῦ γελοίου φθάνουσιν, δηλ. τινὲς παράγουσι παρὰ τὸ παραμένειν καὶ ἄλλοι παρὰ τὸ πράννειν τὸ μένος. Πιοανώτερον τὸ ἐπιθετον δηλοῖ τὴν χῶραν, ἐν ἣ ἐφύετο ἡ ἄμπελος καὶ δὴ λέγεται, ὅτι ἐν τῇ νήσῳ Ἰκάρῳ ἢ ἐν τῇ Καρίᾳ ὑπῆρχεν ὄρος ὀνομαζόμενον Πράμνη ἢ Πράμνον, ὅπου ἐγίνετο οὗτος ὁ οἶνος. Ὁρα Ἀθήν. I, 28-30. Ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ Duentzer γράφει πρᾶμνεΐω παρὰ γὰρ ἐκ τοῦ ἀχρήστου πράμνος ἢ πράμνον, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ Koch ἡ παραγωγὴ αὐτῇ ἀποδοκιμάζεται. Καθ' ὅλου ὁ Πράμνειος θεωρεῖται ὡς δυνατὸς οἶνος. Ἡ σύνθεσις ὅμως τοῦ κυκεῶνος, ὡς ἑκαστός παρατηρεῖ, ἔπρεπε νὰ ᾔηται ἐπιδαλῆς τῷ τρωθέντι· διότι τὰ τοιαῦτα εἶναι φλεγματώδη καὶ πολέμια τοῖς τραυματίαις. Οἱ ἀρχαῖοι κατὰ πολλοὺς τρόπους ἐπειράθησαν νὰ λύσωσι

τὴν ἀπορίαν λέγοντες, ὅτι οἱ ἥρωες ἠγνόουν τὴν διαίταν ἢ ὅτι ἡ πληγὴ ἦτο ἐξ ἐπιπολῆς ἢ ὅτι ὁ μέλας οἶνος παχύνων τοὺς χυμοὺς συστέλλει τὴν τοῦ αἵματος ἐπίρρυσιν. Πιοανωτέρα φαίνεται ἡμῖν ἡ ἐξῆς τοῦ Σχολιαστοῦ παρατήρησις· αἱ δὲ νῦν πάντες οὐκ εἶναι χαλεπὸν τὸ τραῦμα, οὐδὲ πρὸς θεραπείαν διδοσθαι τὸ πόμα, τῷ δὲ κοινῷ ἔθει πίνειν οὐ μόνον τὸν Μαχάονα, ἀλλὰ καὶ τὸν Νέστορα τὸ τοῖς κεκημηκόσι σκευαζόμενον ποτόν.

2) Δηλαδὴ ἔκνη, ὅπερ θεωρεῖται ὡς ἀόριστος δεύτερος τοῦ ἀχρήστου θέματος κνήμι. Τὸ ῥῆμα εἶναι συγγενὲς τοῦ κόνις καὶ ciniis· ἔτριβεν αἶγαιον τυρόν.

3) Ὁ Εὐστάθιος ἐρμηνεύει τυρόν τὸ μὲν μάχαιραν· ἴσως εἶναι ὁ παρ' ἡμῖν καλούμενος τυροτρίφτης.

4) Ἐπασπάλισε λευκὰ ἄλφιτα.

5) Τὸ δεύτερον συνθετικὸν μέρος εἶναι κάγκος, ἐξ οὗ τὸ κάγκανος = ξηρόν ξύλον· ἀφείλοντο τὴν πολλὴν ξηρότητα ἔχουσαν, τὴν διακαῇ δίψαν.

6) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν φράσιν, οὐκ ἔστιν ἔδους καιρὸς ἢ και-

αἰδοῖτο, νεμεσητὸς¹ ὃ με προέηκε πυθέσθαι
 ὄντινα τοῦτον ἄγεις² βεβλημένον· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς 650
 γιγνώσκω³, ὁρώω δὲ Μαχάονα, ποιμένα λαῶν.
 νῦν⁴ δὲ ἔπος ἐρέων πάλιν ἄγγελος εἶμ' Ἀχιλῆϊ.
 εὔ δὲ σὺ οἶσθα, γεραῖε διοτρεφές, οἷος ἐκεῖνος
 δεινὸς ἀνὴρ· τάχα κεν καὶ ἀναίτιον αἰτιόωτο⁵.

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα Γερήνιος ἱππότης Νέστωρ· 655
 »Τίπτε τ' ἄρ' ὧδ' Ἀχιλεὺς ὀλοφύρεται⁶ υἱᾶς Ἀκίωνα,
 ὅσσοι δὴ βέλεσιν⁷ βεβλήηται; οὐδέ τι οἶδεν
 πένθεος⁸ ὅσπον ὄρωρε κατὰ στρατόν· οἱ γὰρ ἄριστοι
 ἐν νηυσὶν κέαται βεβλημένοι οὐτάμενοί τε.
 βέβληται μὲν ὁ Τυδεΐδης, κρατερός Διομήδης, 660
 οὐτάσται δ' Ὀδυσσεὺς δουρικλυτὸς ἡδ' Ἀγαμέμνων⁹.
 [βέβληται¹⁰ δὲ καὶ Εὐρύπυλος κατὰ μηρόν δις τῷ].

ρός μοι τοῦ καθεξέσθαι· δὲν εἶ-
 ναι καιρὸς νὰ καθίσω.

1) Ἀξίος σεβασμοῦ· φοβερός εἶναι
 ἐκεῖνος, ὅστις μ' ἔπειψε νὰ μάθω.

2) Κατὰ τὸν Ameis ἐνταῦθα ἔχει
 σημασίαν παρακειμένου. Ὁ Axti ὁμῶς
 καὶ ὁ Döderlein προτείνουσι νὰ γραφῇ
 ἄγεις. Κατὰ τὸν Koch ὁ Πάτροκλος
 μετεχειρίσθη ἐνεσιῶτα κατὰ τὴν ἐντο-
 λὴν τοῦ Ἀχιλλέως ἐν στίχ. 612.

3) Ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος τὸν γνωρίζω,
 διότι βλέπω, ὅτι εἶναι ὁ Μαχάων.

4) Δηλαδή ἄφ' οὗ ἔμαθον, τίς εἶ-
 ναι ὁ τρωθεὶς. Ἐπος ἐνταῦθα σημαίνει,
 τὴν ἀπόκρισιν. Ἡ δοτικὴ Ἀχιλῆϊ ἐξ-
 αρτᾶται ἐκ τοῦ ἄγγελος, ὡς ἐν B,
 786 «Τρωσὶν δ' ἄγγελος ἦλθε».

5) Ὁ Πάτροκλος εἰκονίζει τὸν Ἀχιλ-
 λέα ὡς ἐτοιμομεμφῇ καὶ μεμφίμοιρον.

6) Ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Νέστορος ὑ-
 πάρχει πολλὴ πικρία. Ὁρῶς ἐρμη-

νεύει ὁ Σχολιαστής· «Διὰ τί, φησὶν,
 οἰκτεῖται τοὺς τετρωμένους, ἀγνοῶν
 τὴν παντελῆ ἀπώλειαν; Διὰ τί τὸ
 κατ' ἀνδρα ἔλπει Ἀχιλλεύς, μὴ εἰδὼς
 τὸ πᾶν;».

7) Πρῶτερον ἐγράφετο βελέεσσι,
 ἀλλ' ἐν ταῖς ἀρίστοις χειρογράφῳις ὑ-
 πάρχει βέλεσιν. Τὸ σχῆμα εἶναι
 ἐτυμολογικόν, ὡς ἐν τῇ φράσει κληῖ-
 σαι κληῖδι φ, 241.

8) Ἡ γενικὴ συντακτέα μετὰ τοῦ
 οἶδεν, ὡς ἐν M, 229 «ὡς σάφα θυμῷ
 εἰδεῖν τεράων».

9) Ὅρα, ὅτι δὲν προσέθηκεν ἐπί-
 θετον τιμητικόν εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα,
 διότι οὗτος ἦτο μισητὸς τῷ Ἀχιλλεῖ.

10) Ὁ στίχος οὗτος δὲν φέρεται ἐν
 τοῖς ἀρίστοις χειρογράφῳις καὶ εἰκάζε-
 ται, ὅτι παρενεβλήθη ἐκ τοῦ Π, 27·
 διότι ὁ Νέστωρ κατέλιπε τὴν μάχην
 πρὶν νὰ βληθῇ ὁ Εὐρύπυλος.

τοῦτον¹ δ' ἄλλον ἐγὼ νέον ἤγαγον ἐκ πολέμοιο
 ἰὼ ἀπὸ νευρῆς βεβλημένον. αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς²
 ἐσθλός³ ἐὼν Δαναῶν οὐ κήδεταί οὐδ' ἐλεαίρει.

665

ἦ μένει εἰς ὃ κε δὴ νῆες θοαὶ ἄγχι θαλάσσης,
 Ἀργείων ἀέκητι⁴, πυρός δηϊόιο θέρωνται⁵,
 αὐτοὶ τε κτεινώμεθ' ἐπισχερώ⁶; - οὐ γὰρ ἐμὴ ἴς
 ἔσθ' οἷα πάρος⁷ ἔσκεν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσιν.
 εἶθ' ὥς ἡβώοιμι, βίη δέ μοι ἔμπεδος εἴη,
 ὥς ὁπότ' Ἡλείοισι⁸ καὶ ἡμῖν νεῖκος ἐτύχθη
 ἀμφὶ βοηλασίῃ⁹, ὅτ' ἐγὼ κτάνον Ἴτυμονῆα¹⁰,
 ἐσθλὸν Ὑπειροχίδην, ὃς ἐν Ἥλιδι ναιετάασκεν,

670

1) Ἐννοεῖ τὸν Μαχάονα.

2) Ἡ ἐκτενὴς διηγήσις ἐν τῇς φράσεως αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς μέχρι τῇς αὐτῆς φράσεως ἐν στίχ. 762 σχεδὸν ὑπὸ πάντων τῶν κριτικῶν θεωρεῖται ὡς μεταγενεστέρα παρεμβολὴ ποιηθεῖσα κατὰ τὸ ὑπόδειγμα ἐν Η, 132. Διότι ὁ Πάτροκλος ἔσπευδε καὶ δὲν εἶχε καιρὸν πρὸς ἀκρόασιν οὕτω μακρᾶς διηγήσεως.

3) Δυνατός, δυνάμενος, ὥστε νὰ σώσῃ ἡμᾶς. Ἐκ τῆς γενικῆς Δαναῶν πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν τὴν ἐλλείπουσαν αἰτιατικὴν εἰς τὸ ἐλεαίρει.

4) Παρὰ τὴν θέλησιν τῶν Ἀργείων, μ' ὅλην τὴν ἀντίστασιν, ἣν παρέχουσιν οἱ Ἀργεῖοι.

5) Μέχρις οὗτου τὰ ταχέα πλοῖα καίωνται ὑπὸ ἐχθρικοῦ πυρός. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· ἀπὸ τοῦ παρακολουθοῦντος αὐτὸ τὸ πρᾶγμα δηλοῖ εὐφημότερον.

6) Ἐγένετο ἐκ τῆς ἐπὶ καὶ σχερός· τὸ ἐπίρρημα σημαίνει ἐφεξῆς, κατὰ σειράν. Ὁ Σχολιαστὴς παρατη-

ρεῖ· «παρίστησι δὲ διὰ τῆς λέξεως, ὅτι καὶ ἐπὶ Μυρμιδόνας ἦξει ὁ κίνδυνος».

7) Ὁ πολυπείρος γέρον γινώσκει νὰ ἐρεθίσῃ τὸ φιλότιμον τοῦ Πατρώκλου, ὡς λέγει ὁ Σχολιαστὴς· «Ἐντέχνως δὲ πρὸς μὲν τοὺς θυμουμένους τὴν φρόνησιν, πρὸς δὲ τοὺς ἀργοῦντας τὴν ἥβην φέρει, ζῆλον ἐμποιῶν τῶν ἔργων».

8) Μόνον ἐνταῦθα λέγονται Ἡλεῖοι, ἀλλαχοῦ δὲ Ἐπειοί, ω, 431 «καὶ ἐς Ἥλιδα δῖαν, ὅθι κρατέουσιν Ἐπειοί». Ἡμῖν = Πυλίοισι. Νεῖκος ἐνταῦθα εἶναι ὁ πόλεμος, ὃν περιγράφει ἐν στίχ. 707 καὶ ἐξῆς· διότι τὰ πρὸ τῆς διηγήσεως ταύτης εἰρημένα εἶναι εἰσαγωγικά.

9) Βοηλασία σημαίνει ἀπέλασιν βοῶν, ἢ καθ' ὅλου ζῶων, ἀρπαγὴν βοσίων, συῶν, αἰγῶν καὶ τῶν τοιοῦτων. Τὴν ἀφορμὴν τῆς βοηλασίας δίδωσιν ὁ ποιητὴς ἐν στίχ. 688.

10) Τὸ πρῶτον συνθετικὸν μέρος εἶναι ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίζης, ἐξ ἧς καὶ τὸ ἱτης, ἱταμός,

ῥύσι¹ ἐλαυνόμενος. ὁ δὲ ἀμύνων ᾗσι βόεσσιν
 ἔβλητ' ἐν πρώτοισιν ἐμῆς ἀπὸ χειρὸς ἄκοντι,
 καὶ δ' ἔπescen, λαοὶ δὲ περίτρεσαν² ἀγροιώται.
 ληΐδα δ' ἐκ πεδίου συνελάσσαμεν ἥλιθα³ πολλήν,
 πεντήκοντα βοῶν ἀγέλας, τόσα πῶεα οἰῶν,
 τόσσα συῶν συβόσια⁴, τόσ' αἰπόλια πλατέ' αἰγῶν,
 ἵππους δὲ ξανθὰς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα,
 πάσας θηλείας⁵, πολλῇσι δὲ πῶλοι ὑπῆσαν⁶.
 καὶ τὰ μὲν ἤλασάμεσθα Πύλον⁷ Νηλήϊον εἴσω.
 ἐννύχιοι⁸ προτὶ ἄστυ· γεγῆθει δὲ φρένα Νηλεύς,
 οὐνεκά μοι τύχε⁹ πολλὰ νέφ' πόλεμόνδε κιόντι.
 κήρυκες δ' ἐλίγαινον¹⁰ ἄμ' ἧοῖ φαينوμένηφιν
 τοὺς ἴμεν οἴσι χρεῖος¹¹ ὀφείλετ' ἐν Ἥλιδι δίη·

675

680

685

¹) Ὁ Εὐστάθιος ἐρμηνεύει τὴν λέ-
 ξιν οὕτως· « ἀντὶ τῶν προαρπασθέν-
 των ἀρπαζόμενα, ὥστε ῥύσια ἐλαύνειν
 ὁ Νέστωρ λέγει τὸ ἐρυσιάζειν καὶ λαμ-
 βάνειν ἀνθαρπάγματα ἥγουν ἐνέχυρα
 χρέους ». Εἶναι γνωστόν, ὅτι ὁ Αὐ-
 γέας κατέσχε τοῦ Νηλέως τέσσαρας
 ἀθλοφόρους ἵππους μετ' αὐτῶν τῶν
 ὀχημάτων. Ἡ μετοχή ἐλαυνόμενος
 συναπτεῖα μετὰ τοῦ ἐγώ, δηλ. ἐγὼ ἐ-
 φόνευσα τὸν Ἰτυμονέα, ὅτε ἐλάμβανον
 ἀν' ἀρπάγματα.

²) Ἐφυγον περίξ ἐκ τοῦ φόδου.

³) Τὸ ἐπίρρημα εἶναι συγγενὲς τῷ
 ἄλ'ις, ἱκανῶς, λίαν.

⁴) Ἡ κοινῶς παραδεδομένη γραφή
 εἶναι συβόσια· τινὲς δ' ἔγραψαν
 συβόσεια.

⁵) Δὲν ἔρκει τὸ προηγούμενον θη-
 λυκὸν γένος κατὰ τὸν Εὐστάθιον διὰ
 τὴν ἐξῆς αἰτίαν· « χάριν σαφηνείας
 κεῖται, ἵνα μὴ καὶ ἄρρενες πολλοὶ ἀ-
 ναμίξ νοοῖντο. Τὸ γάρ, ἵππους ξανθὰς,

οὐκ ἔρκει μόνον αὐτὸ πρὸς θήλεος
 γένους παράστασιν, ὡς τοῦ ποιητοῦ
 κατὰ θηλυκὸν γένος πολλαχοῦ συλλη-
 πτικῶ τρόπῳ ἐκάτερα τὰ γένη προά-
 γοντας».

⁶) Οἱ πῶλοι ὑποτρέχουσι τὰς μη-
 τέρας ἐν τῷ θηλάζειν. Ἐντεῦθεν καὶ
 τὸ ἐπίθετον ὑπόρρητος ἐν Κ, 216.

⁷) Πύλος λέγεται καὶ ἡ πόλις καὶ
 ἡ χώρα· ἐνταῦθα ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὸ
 δεύτερον. Παράκειται τὸ ἐπίθετον Νη-
 λήϊος, διότι καὶ κατὰ τὸν ποιητὴν τῆς
 Ἀντιγόνης ἡ πόλις τοῦ κρατοῦντος
 νομίζεται.

⁸) Ἐν νυκτί, διὰ νυκτός.

⁹) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «προσε-
 γέγοντο εὐτυχῶς καὶ κατὰ συγκυρίαν
 ἀγαθὴν».

¹⁰) Παρὰ τὸ λιγὺς καὶ σημαίνει ἐκ-
 ρυσσον, ὁξέως ἐδῶν.

¹¹) Χρεὸς ὀνομάζει τὰ ὑπὸ τῶν
 Ἐπειῶν ἀρπαγέντα θρέμματα τῶν Πυ-
 λίων, τὴν ἀποζημίωσιν.

οἱ δὲ συναγρόμενοι Πυλίων ἡγήτορες¹ ἄνδρες
 δαίτρευν· πολέσιν γὰρ Ἑπειοὶ χρεῖος ὄφειλον,
 ὡς ἡμεῖς παῦροι κεκακωμένοι² ἐν Πύλῳ ἤμεν.
 ἐλθὼν³ γὰρ ῥ' ἐκάκωσε βίη Ἑρακλῆϊ
 τῶν προτέρων ἐτέων⁴, κατὰ δ' ἔκταθεν ὅσσοι ἄριστοι.
 δώδεκα⁵ γὰρ Νηλῆος ἀμύμονος υἱέες ἤμεν·
 τῶν οἶος λιπόμην, οἱ δ' ἄλλοι πάντες ὄλοντο.
 ταῦθ'⁶ ὑπερφηφάνοντες Ἑπειοὶ χαλκοχίτωνες,
 ἡμέας ὑβρίζοντες⁷, ἀτάσθαλα μηχανόωντο.
 ἐκ δ' ὁ γέρων⁸ ἀγέλην τε βοῶν καὶ πῶϋ μέγ' οἶων
 εἴλετο, κρινάμενος⁹ τριηκόσι' ἠδὲ νομῆας.
 καὶ γὰρ τῷ χρεῖος μέγ' ὀφείλετ' ἐν Ἥλιδι δίη,
 τέσσαρες¹⁰ ἀθλοφόροι ἵπποι αὐτοῖσιν ὄχεσφιν,
 ἐλθόντες¹¹ μετ' ἄεθλα. περὶ τρίποδος γὰρ ἔμελλον

690

695

700

1) Οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, οἱ γέροντες.

2) Ὅτε ἡμεῖς εἴμεθα ὀλίγοι ἐν Πύλῳ, διότι ἐκακώθημεν, ἐδλάθημεν. Οἱ Ἑπειοὶ ὠφελήθησαν ἐκ τῆς ἡμετέρας ἀσθενείας.

3) Σχῆμα κατὰ σύνεσιν, ὡς π., 478 «μεῖδῃσεν δ' ἱερὴ ἱς Τηλεμάχοιο ἐς πατέρ' ὀφθαλμοῖσιν ἰδῶν», βρα καὶ λ., 94.

4) Γενική δηλοῦσα τὸν χρόνον.

5) Ἐν λ., 285 λέγεται, ὅτι Χλῶρις ἡ τοῦ Νηλέως γυνὴ ἐγέννησε τρεῖς υἱούς· τὸν Νέστορα, τὸν Χρόμιον καὶ τὸν Περικλόμενον καὶ μίαν θυγατέρα, τὴν Πηνελόπειαν.

6) Ὁ Παραφραστὴς ἐρμηνεύει διὰ τοῦτο, κατὰ τὸν Koch ὅμως ἡ αἰτιατική ἀνήκει εἰς τὸ ὑβρίζοντες. Τὸ ὑπερφηφάνοντες εἶναι μετοχή τοῦ ἀχρήστου βήματος ὑπερφηφάνω = ὑπερφηφάνεω. Ἡ μετοχή δηλοῖ, ὅτι καὶ τὸ ὑπερφίαλος καὶ ὑπερφηφάνοντες.

7) Ἀτιμάζοντες, βιαίως φερόμενοι καθ' ἡμῶν. Τὸ δὲ ἀτάσθαλος παραγόμενον ἐκ τοῦ ἀτάω, ἀτέω σημαίνει τὸν ὑβριστήν, τὸν ἀκόλαστον.

8) Ἐννοεῖ τὸν Νηλέα. Οὕτως ἡ διήγησις ἐπανέγεται εἰς τὸν στίχ. 687.

9) Ἐκλέξας, ὡς δεικνύει καὶ τὸ ἔκκριτος = ἐπίλεκτος. Μετεχειρίσθη τὸ οὐδέντερον γένος, τριακόσια, ὡς καὶ ἐν στίχ. 245.

10) Εἶναι γνωστόν, ὅτι οἱ ἥρωες ἐν τῇ μάχῃ δὲν μετεχειρίζοντο τέθριππον. Ὅρα σημείωσίν μου ἐν Θ., 185. Ἵσως ἐγένετο χρῆσις τοιούτων ἐν τοῖς ἀγῶσιν, ἂν οὕτως ἐρμηνευθῇ τὸδε τὸ χωρίον. Εἰκάζεται μὲν, ὅτι ἦσαν δύο συνωρίδες, ἀλλὰ πρὸς τὴν εἰκασίαν ταύτην δὲν συμφωνεῖ τοῦτο, ὅτι ὑπῆρχεν εἰς ἑκατέρω.

11) Ἐλθόντες εἰς τὴν Ἥλιν, ἵνα λάβωσιν ἄεθλα. Δὲν εἶναι βέβαιον, ὅτι

θεύσεσθαι¹. τοὺς δ' αὖθι ἀναξ ἀνδρῶν Αὐγείας²
 κάσχεθε³, τὸν δ' ἐλατῆρ' ἀφίει ἀκαχήμενον ἵππων.
 τῶν ὁ γέρων ἐπέων⁴ κεχολωμένος ἡδὲ καὶ ἔργων
 ἐξέλετ' ἄσπετα πολλά· τὰ δ' ἄλλ' ἐς δῆμον ἔδωκεν
 [δαίτρευσιν⁵, μὴ τις οἱ ἀτεμβόμενος κίοι ἴσης].
 ἡμεῖς μὲν τὰ ἔκαστα διείπομεν, ἀμφὶ τε ἄστυ⁶
 ἔρδομεν ἱρὰ θεοῖς· οἱ δὲ τρίτῳ ἤματι πάντες⁷
 ἦλθον ὁμῶς αὐτοὶ τε πολεῖς καὶ μώνυχες ἵπποι,
 πανσυδῆ⁸· μετὰ δέ σφι Μολιόνε⁹ θωρήσσοντο
 παῖδ' ἔτ' ἐόντ', οὐπω μάλα εἰδότε θούριδος ἀλκῆς.
 ἔστι δέ τις Θρυόεσσα¹⁰ πόλις, αἰπεῖα κολώνη¹¹,
 τηλοῦ ἐπ' Ἀλφειῷ, νεάτῃ¹² Πύλου ἡμαθόεντος·

705

710

ὁ ποιητὴς ἐνταῦθα ἐννοεῖ τοὺς Ὀλυμ-
 πιακοὺς ἀγῶνας.

1) Μελλων τοῦ θεοῦ· διότι περί-
 ποδος ἔμελλον νὰ τρέξωσι, δηλ. τὸ
 ἄθλον ἦτο τρίπους.

2) Ὁ Αὐγέας (ποιητ. Αὐγείας) μό-
 νον ἐνταῦθα καὶ ἐν στίχ. 739 μνημο-
 νεύεται. Ἦτο υἱὸς τοῦ Ἥλιου ἢ τοῦ
 Ποσειδῶνος ἢ τοῦ Φόρβαντος καὶ πα-
 τὴρ τοῦ Φυλῆως B, 629.

3) Προῆλθεν ἐκ τοῦ κάτ-σχεθε=
 κατέσχεθε.

4) Φαίνεται, ὅτι ὁ Αὐγέας ἐν τῇ ἀ-
 φαιρέσει τῶν ἵππων εἶπε καὶ προσβλη-
 τικοὺς λόγους.

5) Ὁ στίχος οὗτος ἠθετεῖτο ὑπὸ
 τῶν κριτικῶν τῆς Ἀλεξανδρείας δι' αἰ-
 τίαν, ἣν ἀναγινώσκουμεν παρὰ τῇ Σχο-
 λιαστῇ· «ἐνταῦθα δὲ οὐκ ἐπέβαλλεν
 ἐξ ἴσου μερίζεσθαι, ἀλλ' ἀνάλογον ἐκά-
 στῳ τοῖς ὀφειλομένοις· οὐ γὰρ ἐκ πο-
 λέμου λαφυραγωγίας. Ζηνόδοτος οὐδὲ
 ἔγραφεν». Λέγεται δ', ὅτι ὁ στίχος
 μετέχεται ἐκ τοῦ ι, 42.

6) Ἐννοεῖ τὴν Πύλον.

7) Διὰ τῶν λέξεων πάντες, πο-
 λεῖς καὶ πανσυδῆ ὁ Νέστωρ ἐξαί-
 ρει τὸν ἀπειλοῦντα κίνδυνον.

8) Περὶ τοῦ ἐπιρρήματος ὄρα B, 42.

9) Οὗτοι ἦσαν υἱοὶ τοῦ Ἀκτορος
 καὶ τῆς Μολιόνης· τούτου ἔνεκεν λέ-
 γονται Ἀκτορίωνες 750 καὶ Ψ,
 638 καὶ Μολιόνες. Σημειωτέον,
 ὅτι εἶναι τὸ μόνον παράδειγμα μητρω-
 νυμικοῦ ὀνόματος παρ' Ὀμήρῳ. Κατὰ
 τὸν Σχολιαστήν· «διψυεῖς γὰρ ἦσαν,
 ἔχοντες ἐκάτερος δύο κεφαλὰς, τέσσαρας
 δὲ χεῖρας καὶ πόδας τοὺς ἴσους, ἐν δὲ
 σῶμα. Διὰ τοῦτο τοὺς πολεμικοὺς καὶ
 γυμνικοὺς ἐνίκων ἀγῶνας». Ὡνομά-
 ζοντο δὲ ὁ μὲν Κτέατος, ὁ δὲ Εὐρυτος.

10) Ἡ αὕτη λέγεται καὶ Θρύον
 ἐν B, 592, ὅπου ἰδέ.

11) Ὑψηλὸς λόφος· εἶναι δὲ παρά-
 θεσις εἰς τὸ προηγούμενον, ὡς ἐν B,
 506· «Ὀρχηστὸν θ' ἱερὸν, Ποσειδῆτον
 ἀγλαὸν ἄλσος».

12) Ὁρα I, 453. Κατὰ τὸν Σχο-

τὴν ἀμφестρατόωντο διαρραῖσαι¹ μεμαῶτες.
 ἀλλ' ὅτε² πᾶν πεδῖον μετεκίαθον, ἄμμι δ' Ἀθήνη
 ἄγγελος ἦλθε³ θεοῦσ' ἀπ' Ὀλύμπου θωρήσσεσθαι
 ἔννυχος⁴, οὐδ' ἀέκοντα Πύλον κάτα λαὸν ἄγειρεν,
 ἀλλὰ μάλ' ἐσσυμένους⁵ πολεμίζειν. οὐδέ με Νηλεὺς
 εἷα θωρήσσεσθαι⁶, ἀπέκρυψεν δέ μοι ἵππους·
 οὐ γάρ πώ τί μ' ἔφη ἰδμεν πολεμήϊα ἔργα.
 ἀλλὰ καὶ ὥς ἱππεῦσι μετέτρεπον⁷ ἡμετέροισιν,
 καὶ πεζός⁸ περ ἐὼν, ἐπεὶ ὥς ἄγε νεῖκο, ⁹ Ἀθήνη.
 ἔστι δέ τις ποταμὸς Μινυήϊος¹⁰ εἰς ἄλλα βάλλων
 ἐγγύθεν Ἀρρήνης¹¹, ὅθι μείναμεν Ἡῶ διαν
 ἱππῆες Πυλίων, τὰ δ' ἐπέρρεον¹² ἔθνεα πεζῶν.
 ἔνθεν πανσυδῆι σὺν τεύχεσι θωρηχθέντες

715

720

725

λιαστήν· «Ἔστι δὲ ὄριον ἔσχατον, ὁρίζον Πύλον καὶ Ἥλιν».

1) Θέλοντες νὰ διαφθεῖρωσι, νὰ ἀφανίσωσιν.

2) Οὕτως ἔχουσι τὰ χειρόγραφα, ἀλλ' ὁ Bekker καὶ ὁ Nauck γράφουσιν ἄλλοτε καὶ οὕτω συνάπτουσι τὴν πρότασιν μετὰ τῶν ἡγουμένων. Ἀλλ' ὅτε διήλθον ὅλην τὴν πεδιάδα.

3) Τὸ ἄγγελος ἦλθε ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἦλθεν ἀγγέλλουσα, ὡς ἐν Ω 194 καὶ μ, 374.

4) Μόνον ἐνταῦθα ἀπαντᾷ ἔννυχος, ἀλλαχοῦ δ' ἐννύχιος.

5) Ἐνταῦθα περιεμένομεν ἐνικὸν ἀριθμὸν κατὰ τὸ Πύλον, ἀλλ' ἔθηκε πληθυντικὸν πρὸς τὸ σημανόμενον.

6) Ὁ Νηλεὺς ἐφοβήθη διὰ τὸν υἱόν, διότι πρότερον ἦτο βοηλασία καὶ συμπολοχὴ πρὸς ἀγρότας (676), νῦν δὲ

πόλεμος πρὸς καλῶς ὀπλισμένους ἄνδρας.

7) Διέπρεπον μεταξὺ τῶν ἡμετέρων ἱππέων.

8) Ἐν ἀρχῇ τῆς μάχης, διότι τῆς μάχης ἀρχαίνοντες τὸν Μούλιον φονεύσας ἔλαβε τὸ ἄρμα τοῦτου.

9) Διότι οὕτως διηύθυνε τὴν μάχην ἡ Ἀθηνᾶ.

10) Κατὰ τὸν Στράβωνα VIII, 346 καὶ τὸν Πausanίαν V, 6, 2 ὁ ποταμὸς βραδύτερον ἐκαλεῖτο Ἀνιγρός. Ὁ Εὐστάθιος λέγει· «Μινυήϊος ἀπὸ Μινυῶν, τῶν μετὰ Χλώριδος τῆς μητρὸς Νέστορος αὐτόθι ἐλθόντων ἐκ τοῦ Μινυεῖου Ὀρχομενοῦ».

11) Ὁ Στράβων καὶ ὁ Πausanίας λέγουσιν, ὅτι βραδύτερον ἐκαλεῖτο Σαμικόν.

12) Οἱ πεζοί, ὡς εἰκός, ἦλθον βραδύτερον τῶν ἁρματηλατῶν.

ἔνδιοι¹ ἰκόμεσθ' ἱερὸν ῥόον 'Αλφειοῖο,
 ἔνθα Διὶ ῥέξαντες ὑπερμενεῖ ἱερὰ καλὰ,
 ταῦρον δ' 'Αλφειῶ, ταῦρον δὲ Ποσειδάωνι,
 αὐτὰρ 'Αθηναίῃ γλαυκώπιδι βοῦν ἀγελαίην,
 δόρπον ἔπειθ' ἐλόμεσθα κατὰ στρατὸν ἐν τελέεσσιν 730
 καὶ κατεκοιμήθημεν ἐν ἔντεσιν οἷσιν ἕκαστος
 ἀμφὶ ῥοᾶς ποταμοῖο. ἀτὰρ μεγάθυμοι 'Επείοι
 ἀμφίσταντο δὴ ἄστυ διαπραθέειν μεμαῶτες.
 ἀλλὰ σφι προπάροιθε⁵ φάνη μέγα ἔργον 'Αρης·
 εὔτε γὰρ ἡέλιος φαέθων ὑπερέσχεθε⁶ γαίης, 735
 συμφερόμεσθα⁷ μάχῃ, Διὶ τ' εὐχόμενοι καὶ 'Αθήνῃ.
 ἀλλ' ὅτε δὴ Πυλίων καὶ 'Επειῶν ἔπλετο νεῖκος,
 πρῶτος ἐγὼν ἔλον ἄνδρα, κόμισσα δὲ μώνυχας ἵππους,
 Μούλιον αἰχμητὴν· γαμβρὸς δ' ἦν Αὐγείας,
 πρεσβυτάτην δὲ θύγατρ' εἶχε⁸ ξανθὴν 'Αγαμήδην, 740
 ἣ τόσα φάρμακα ἦδη ὅσα τρέφει εὐρεῖα χθών.
 τὸν μὲν ἐγὼ προσιόντα βάλον χαλκῆρεϊ δουρί,
 ἥριπε δ' ἐν κοινίῃσιν· ἐγὼ δ' ἐς δίφρον ὀρούσας
 στῆν' ῥα μετὰ προμάχοισιν. ἀτὰρ μεγάθυμοι 'Επείοι
 ἔτρεσαν ἄλλυδις ἄλλος, ἐπεὶ ἶδον ἄνδρα πεσόντα 745

¹) Τὸ δεύτερον συνθετικὸν μέρος κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶναι τὸ Ζεὺς, ὡς μαρτυρεῖ καὶ τὸ εὐδὲ καὶ εὐδιδος. "Ἠλθομεν μεσημβρινοί, κατὰ τὴν μεσημβρίαν.

²) Τοῖς ποταμοῖς θεοῖς καὶ τῷ Ποσειδῶνι θύονται ταῦροι Υ', 403. Περὶ τοῦ γένους τῶν θυμάτων ὅρα σημείωσιν ἐν Γ, 103.

³) Βοῦν ἀνήκουσαν εἰς ἀγέλην.

⁴) 'Εν τοῖς τάγμασι. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «δείκνυσι δὲ ὅτι οὐδὲ

κοιμώμενοι ἢ ἐσθλόντες διέλυνον τὰς τάξεις».

⁵) Χρονικῶς, ὡς ἐν Κ, 476, δηλ. πρὶν νὰ καταστρέψωσι τὴν πόλιν.

⁶) Δηλαδὴ ὅτε ὁ λαμπρὸς ἥλιος ὑψώθη ὑπεράνω τῆς γῆς.

⁷) Συνηρχόμεθα, συνεκρούμεθα ἐν τῇ μάχῃ.

⁸) 'Εννοεῖ γυναῖκα, ὡς ἐν Γ, 123.

'Ἡ 'Αγαμήδην ἦτο φαρμακίς, ὡς ἡ Μήδεια καὶ ἡ Κίρκη.

⁹) Συνήθως ὑπάρχει ἡ φράσις,

ἡγεμόν' ἱππῶν, ὅς ἀριστεύεκε μάχεσθαι.
 αὐτὰρ ἐγὼν ἐπόρουσα¹ κελαινῇ λαίλαπι ἴσος,
 πεντήκοντα δ' ἔλον δίφρους, δύο δ' ἀμφὶς ἕκαστον
 φῶτες ὁδᾶξ² ἔλον οὔδας, ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ δαμέντες.
 καὶ νύ κεν Ἀκτορίωνε Μολλίονε παῖδ' ἀλάπαξ³, 750
 εἰ μὴ σφωε πατὴρ⁴ εὐρυκρείων ἐνοσίχθων
 ἐκ πολέμου ἐσάωσε, καλύψας ἥερι πολλῇ.
 ἔνθα Ζεὺς Πυλίοισι μέγα κράτος ἐγγυάλιξεν·
 τόφρα γὰρ οὖν ἐπόμεσθα διὰ σπιδέος⁵ πεδίοιο,
 κτείνοντές τ' αὐτοὺς ἀνά τ' ἔντεα καλὰ λέγοντες⁶, 755
 ὄφρ' ἐπὶ Βουπρασίου⁷ πολυπύρου βήσαμεν ἵππους

μετὰ προμάχοισιν ἐμίχθη. Τῷ La Roche φαίνεται παράδοξον τὸ στῆν, διότι ὁ Νέστωρ ὠχεῖτο ἐν ἄρματι.

¹) Ἀντὶ τοῦ ἐπόρουσα χειρόγραφο ἐκ τῶν καλῶν ἔχουσιν ἐνόρουσα, ὅπερ ὁ Duentzer εἰσήγαγεν εἰς τὸ κείμενον. Ἡ παραβολὴ πρὸς λαίλαπα δηλοῖ τὴν μεγάλην ὀρμὴν τῆς προσβολῆς.

²) Περὶ τοῦ ὁδᾶξ ὄρα Β, 418.

³) Μόνον ἐνταῦθα κεῖται τὸ ῥῆμα ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἀπέκτεινα. Ἡ διήγησις τοῦ Νέστορος ἔχει τι ἀλαζονικόν, διότι οἱ Ἀκτορίωνες ἐτόλμησαν νὰ ἀντιστῶσι καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Ἡρακλέα. Ὁ δὲ Εὐστάθιος παρατηρεῖ· «Ἐθεράπευσε δὲ τὸν ἀλαζόνα λόγον δις παρασημηγόμενος παῖδας ἔτι αὐτοὺς εἶναι, ἀγαθοὺς μὲν εἰς μάχην, οὕτω δὲ ἀκαταγωνίστους». Παράβαλλ. Ψ, 638.

⁴) Ἀξίον σημειώσεως, ὅτι, ἐν ᾧ οἱ δίδυμοι ἀδελφοὶ λέγονται Ἀκτορίωνε, προστίθεται ὁ Ποσειδῶν ὡς

πατὴρ αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ ἡ Ἑλένη λέγεται Τυνδαρίς καὶ ὁ Ἡρακλῆς Ἀμφιτρωνιάδης, ἂν καὶ ἀμφότερα ἦσαν τέκνα τοῦ Διός. Τὸ εὐρυκρείων μόνον ἐνταῦθα ἀποδίδεται τῷ Ποσειδῶνι, ἀλλαχοῦ δὲ αἰέποτε τῷ Ἀγαμέμνονι.

⁵) Ὁ μὲν Ἀρίσταρχος ἀνεγίνωσκεν ἀσπιδέος, ὁ δὲ Ζηνόδοτος, οὗ τὴν γνώμην ἐδέχετο καὶ Ἡρωδιανός, σπιδέος. Ἡ τελευταία ἀνάγνωσις ἐπεκράτησε παρὰ τοῖς νεωτέροις. Πεδῖον ἀσπιδὲς ἤθελε σημαίνει κυκλοτερές, περιφερὲς δίκην ἀσπίδος. Τὸ δὲ σπιδὲς παράγεται ἐκ τῆς ῥίζης σπιδ, ἐξ ἧς καὶ τὸ σπιθαμή, σπίζω = ἐκτείνω παρὰ τῷ Σχολιαστῇ Ἀριστοφάν. ἐν Σφηξ. 118 σπῖδιον πεδῖον = μακρόν παρ' Αἰσχύλῳ. Ὅρα λεξ. Ebeling ἐν λ. Σημαίνει λοιπὸν πεδῖον ἐκτεταμένον, ἐκτενές.

⁶) Συναβροῦντες καλὰ ὅπλα.

⁷) Κατὰ τὸν Koch ἡ σειρά τῶν τοπικῶν ὀνομάτων ἀντεστράφη, διότι τὸ Βουπράσιον εἶναι τὸ ἔσχατον ση-

πέτρης τ' Ὀλυνείης, καὶ Ἀλυσίου¹ ἔνθα κολώνη
 κέκληται· ὅθεν αὖτις ἀπέτραπε λαὸν Ἀθήνη.
 ἔνθ' ἄνδρα κτείνας πύματον λίπον· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
 ἄψ' ἀπὸ Βουπρασίῳ Πύλονδ' ἔχον ὠκέας ἵππους, 760
 πάντες δ' εὐχετόωντο² θεῶν Διὶ Νέστορί τ' ἀνδρῶν.
 ὥς³ ἔον, εἶποτ' ἔον γε μετ' ἀνδράσιν. αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
 οἷος⁴ τῆς ἀρετῆς ἀπονήσεται· ἦ τέ μιν οἶω
 πολλὰ μετακλαύσεσθαι⁵, ἐπεὶ κ' ἀπὸ λαὸς ὄληται.
 ὦ πέπον, ἦ μὲν σοίγε Μενοίτιος ὦδ' ἐπέτελλεν 765
 ἤματι τῷ ὅτε σ' ἐκ Φθίης Ἀγαγέμενονι πέμπεν.
 νῶϊ⁶ δέ τ' ἔνδον ἐόντες, ἐγὼ καὶ δῖος Ὀδυσσεύς,
 πάντα μάλ' ἐν μεγάρῳις ἡκούομεν ὥς ἐπέτελλεν.
 Πηλῆρος δ' ἐκόμεσθα δόμους εὐναιετάνοντας

μεῖον τῆς καταδιώξεως. Κατὰ τὸν
 Αμειψ ὅμως τὸ Βουπράσιον εἶναι ἢ
 χώρα, εἰς ἣν ἀνήκουσιν οἱ ἐπόμενοι
 τόποι. Ὅρα Β, 617.

1) Ἡ κοινὴ γραφὴ εἶναι Ἀλυσίου,
 ἀλλ' ὁ Ἀρίσταρχος ἀνεγίνωσκεν Ἀλι-
 σίου, ὅπερ ἔχουσι καὶ τίνα χειρό-
 γραφα. Κυρίως ἔπρεπε νὰ εἴπῃ καὶ
 Ἀλυσίου κολώνης· καὶ μέχρις ἐ-
 κείνου τοῦ σημείου, ὅπερ ονομάζεται
 λόφος τοῦ Ἀλυσίου.

2) Ἐσέδοντο, ἐτίμων, ὡς ἐν Η,
 298 πρὸς δῆλωσιν ζωηρᾶς εὐγνωμο-
 σύνης. Ὅρα, ὅτι διὰ τὸ φρόνημα δὲν
 λέγει ἐμοί, ἀλλὰ Νέστορι. Παράδοξον
 φαίνεται τῷ Duentzer, ὅτι ἐνταῦθα
 δὲν μνημονεύεται ἡ Ἀθηνᾶ. Νομίζο-
 μεν ὅμως, ὅτι ὁ γέρον ἐμνημόνευσε
 τοῦ Διὸς ὡς τοῦ ὑπάτου τῶν θεῶν
 ὑποδηλών, ὅτι ὁ Νέστωρ ἐφαίνετο
 τοῖς Πυλίοις ὡς ὁ ὑπάτος τῶν ἀν-
 θρώπων.

3) Εἶναι κατηγορούμενον τοῦ ἔον,
 ὡς ἐν Α, 416 καὶ Γ, 63. Διὰ τῆς
 ἐπομένης φράσεως ὁ Νέστωρ δηλοῖ,
 ὅτι τὸ παρελθὸν παρίσταται ἐν τῇ
 διανοίᾳ αὐτοῦ ὡς γλυκὺ ὄνειρον, ὡς
 ἐν Γ, 480.

4) Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ μετ'
 ἀνδράσιν· δηλ. ἐκ μὲν τῆς ἐμῆς ἀν-
 δρείας ὠφελεῖτο ὅλος ὁ λαός, ἐκ δὲ
 τῆς τοῦ Ἀχιλλέως ὠφελεῖται μόνον
 ὁ ἴδιος. Κατὰ τὸν Bentley ἀντὶ τῆς
 πρέπει νὰ γραφῇ ἔης.

5) Βεβαίως νομίζω, ὅτι βραδύτε-
 ρον πολὺ θὰ κλαύσῃ μεταμειλούμενος.

6) Τὸ χωρίον ἀπὸ τοῦδε τοῦ στί-
 χου μέχρι τοῦ 785 ἡθετέτο ὑπὸ τῶν
 Ἀλεξανδρινῶν «οἱ τὴ σύνθεσις αὐτῶν
 πεζή, καὶ διαφωνεῖ τοῖς ἐν ταῖς Λιταῖς
 ταῦτα». Διὰ τοῦ ἔνδον ἔννοεῖ ἐν τοῖς
 ἀνακτόροις τοῦ Πηλέως. Ἡ πρεσβεῖα
 τοῦ Ὀδυσσεύς καὶ Νέστορος εἰς Φθίαν
 μνημονεύεται καὶ ἐν Η, 425 καὶ Ι, 252,

λαὸν ἀγείροντες κατ' Ἀχαιῖδα πολυβότειραν. 770
 ἔνθα δ' ἔπειθ' ἤρωα Μενόιτιον¹ εὔρομεν ἔνδον
 ἡδὲ σέ, πάρ δ' Ἀχιλῆα. γέρων δ' ἰππηλάτα Πηλεὺς
 πίονα μηρί' ἔκαιε² βοὸς Διὶ τερπικεραύνῳ
 αὐλῆς ἐν χόρτῳ³. ἔχε δὲ χρύσειον ἄλειςον,
 σπένδων αἶθοπα οἶνον ἐπ' αἰθομένοις ἱεροῖσιν. 775
 σφῶϊ⁴ μὲν ἀμφὶ βοὸς ἔπετον κρέα, νῶϊ δ' ἔπειτα
 στῆμεν ἐνὶ προθύροισι· ταφῶν δ' ἀνόρουσεν Ἀχιλλεύς,
 ἐς δ' ἄγε⁵ χειρὸς ἐλών, κατὰ δ' ἐδριάσθαι ἄνωγεν,
 ξεινιά τ' εὖ παρέθηκεν, ἃ τε ξείνοις θέμις ἐστίν.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τάρπημεν⁶ ἐδῆτύος ἡδὲ ποτῆτος, 780
 ἦρχον ἐγὼ μύθοιο, κελεύων ὕμῃ ἄμ' ἔπεσθαι·
 σφῶ δὲ μάλ' ἡθέλετον⁷, τῷ δ' ἄμφω πόλλ' ἐπέτελλον.
 Πηλεὺς μὲν ᾧ παιδὶ γέρων ἐπέτελλ' Ἀχιλῆι
 αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων¹⁰.
 σοὶ δ' αὖθ' ὧδ' ἐπέτελλε Μενόιτιος, Ἄκτορος υἱός· 785
 τέκνον ἐμόν, γενεῇ¹¹ μὲν ὑπέρτερός ἐστιν Ἀχιλλεύς,

¹) Ὁ Μενόιτιος δὲν ἔμνε διαρκῶς
 παρὰ τῷ Πηλεῖ, ἀλλὰ φαίνεται, ὅτι
 εἶχεν ἔλθει πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ υἱοῦ.
 Ὅρα Ψ, 85 καὶ Σ, 326.

²) Τὰ χειρόγραφα οὐχὶ ὀρθῶς ἔ-
 χουσιν ἔκαψε.

³) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν καὶ τὸν
 Παραφραστὴν, ἐν τῷ περιφράγ-
 ματι τῆς αὐλῆς. Ἐνταῦθα ὑπῆρ-
 χεν ὁ βωμός τοῦ ἑρκείου Διὸς Π,
 231 καὶ Χ, 334.

⁴) Ὁ Εὐστάθιος λέγει, ὅτι εἶναι
 ἐκ τοῦ α (στερητ.) καὶ λείον ἐπενθε-
 σει τοῦ σ «οἶονεὶ τὸ μὴ λείον, ἀλλὰ
 τραχὺ τοῖς ἐμπαίσμασιν». Σημαίνει δὲ
 ποτήριον κεκοσμημένον.

⁵) Σὺ καὶ ὁ Ἀχιλλεύς.

⁶) Πρῶτον μὲν εἰς τὴν αὐλήν, εἶτα
 δεῖ, ὡς εἰκός, εἰς τὰ ἔνδον τῶν ἀνα-
 κτόρων.

⁷) Ἐκ τοῦ παρέθηκεν ἐννοητέον
 τὸ ἀπαρέμφατον παραθεῖναι.

⁸) Κατὰ τὸν Παραφραστὴν ἐκ ο-
 ρέσθημεν.

⁹) Ὑμεῖς ἦσθε προθυμότατοι. Διὰ
 τοῦ τῷ δ' ἄμφω ἐννοεῖ τὸν Πηλεῆ
 καὶ τὸν Μενόιτιον.

¹⁰) Νομίζομεν, ὅτι τὰ ἐνταῦθα λε-
 γόμενα δὲν ἀντιφάσκουσι πρὸς τὰ ἐν
 Ι, 254-8 εἰρημένα, ὡς πολλοὶ κριτικοὶ
 πιστεύουσι· διότι ἐνταῦθα ὑπάρχει μόνον
 περίληψις τοῦ λόγου τοῦ Πηλεῶς.

¹¹) Ὁ Ἀχιλλεύς εἶναι ἀνώτερος
 σοῦ κατὰ τὸ γένος· διότι καὶ ἡ μήτηρ

πρεσβύτερος δὲ σύ ἐσσι· βίη δ' ὄγε πολλὸν ἀμείνων.
 ἀλλ' εὖ οἱ φάσθαι¹ πυκινὸν ἔπος ἢ δ' ὑποθέσθαι
 καὶ οἱ σημαίνειν· ὁ δὲ πείσεται² εἰς ἀγαθὸν περ'.
 ὡς ἐπέτελλ' ὁ γέρων, σὺ δὲ λήθεις. ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν 790
 ταῦτ' εἰποῖς Ἀχιλλῆϊ δαΐφρονι, αἶ κε πίθηται.
 τίς δ' οἶδ' εἰ κέν οἱ σὺν δαίμονι θυμὸν ὀρίναις
 παρειπών; ἀγαθὴ δὲ παραΐφασίς ἐστιν ἑταίρου.
 εἰ δέ τινα φρεσὶν ᾗσι θεοπροπίην³ ἀλεείνει
 καὶ τινα⁴ οἱ παρ Ζηνὸς ἐπέφραδε πότνια μήτηρ, 795
 ἀλλὰ σέ περ προέτω, ἅμα δ' ἄλλος λαὸς ἐπέσθω
 Μυρμιδόνων, αἶ κέν τι φόως Δαναοῖσι γένῃαι·
 καί τοι τεύχεα καλὰ δότω πόλεμόνδε φέρεσθαι,
 αἶ κέ σε τῷ ἴσκοντες⁵ ἀπόσχωνται πολέμοιο
 Τρῶες, ἀναπνεύσωσι δ' ἀρήϊοι υἱες Ἀχαιῶν 800
 τειρόμενοι· ὀλίγη¹⁰ δέ τ' ἀνάπνευσις πολέμοιο.

τοῦ Πηλεΐδου ἦτο θεὰ καὶ ὁ Πηλεὺς
 ἦτο Αἰακίδης, ὁ δὲ Αἰακὸς ἀνῆγε τὸ
 γένος εἰς τὸν Δία. Ὅρα Φ, 187.

¹) Τὰ ἀπαρέμματα κείνται ἀντὶ
 προστακτικῆς.

²) Ὁ Duentzer καὶ ὁ Koch θέ-
 τουσιν μεταξὺ δύο κομμάτων τὴν φρά-
 σιν, ὁ δὲ πείσεται, θεωροῦντες ταύ-
 την παρενθετικὴν. Οὕτω τὸ εἰς
 ἀγαθὸν συνάπτουσι μετὰ τοῦ ση-
 μαίνειν.

³) Εὐπρεπῶς τὴν ἀπειθειαν λήθην
 λέγει.

⁴) Σὺν ἀγαθῇ τύχῃ, μὲ τὴν βοή-
 θειαν θεοῦ τινος, ὡς ἐν Ο, 403.

⁵) Παραίνεσις, προτροπή.

⁶) Ἐὰν ὁμοῦ ἀποφύγῃ πρόρρησιν
 θεῶν. Ταύτην ὄντως γινώσκει ὁ Ἀχιλ-
 λεὺς λέγων ἐν Ι, 410 «μήτηρ γάρ τέ
 με φησι θεὰ, Θέτις ἀργυρόπεζα, διχθα-

δίης κῆρας φερέμεν θανάτοιο τέλοσδε.
 Εἰ μὲν κ' αὖθις μένων Τρώων πόλιν
 ἀμφιμάχωμαι, ὦλετο μὲν μοι νόστος,
 ἀτὰρ κλέος ἄφθιτον ἔσται».

⁷) Δηλαδὴ θεοπροπίην. Λέγει παρὰ
 τοῦ Διός, διότι ἡ Θέτις δὲν ἔχει τὴν
 δύναμιν τοῦ προορᾶν τὰ μέλλοντα.

⁸) Ἐὰν κατὰ τι γένηται σωτηρία εἰς
 τοὺς Δαναοὺς, ὡς ἐν Ζ, 6.

⁹) Ὁ μὲν Ἀρίσταρχος ἔγραφε διὰ
 τῆς εἰς, ὁ δὲ Ἀλεξίων, οὗ ἡ γραφή
 ἐπεκράτησε, διὰ τοῦ ι. Παρομοιάζον-
 τες μὲ τὸν Ἀχιλλεῖα, νομίζοντες, ὅτι
 εἶναι ὁ Ἀχιλλεύς. Τοῦτο κολακεύει
 πάντως τὸν Πάτροκλον, ὅτι φέρων
 τὴν πανοπλίαν τοῦ Ἀχιλλέως ἠδύ-
 νατο νὰ ἐκληφθῇ ὡς τοιοῦτος. Ὅντως
 τοῦτο συνέβη ἐν Π, 281.

¹⁰) Προέταξε τὴν λέξιν πρὸς ἔμφα-
 ξιν. Κατὰ τὸν Koch τὸ ἀνάπνευσις

ρεῖα¹ δέ κ' ἀκμηῆτες κεκμηότας ἀνδράς αὐτῇ
ῶσαισθε προτὶ ἄστυ νεῶν ἄπο καὶ κλισιάων. α

Ὡς φάτο, τῷ δ' ἄρα θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ὄρινε,
βῆ δὲ θέειν² παρὰ νῆας ἐπ' Αἰακίδην Ἀχιλλῆα. 805

ἀλλ' ὅτε δὴ κατὰ νῆας Ὀδυσσεὺς θείοιο
ἔξε θεῶν Πάτροκλος, ἵνα σφ' ἀγορή³ τε θέμις τε
ῆην⁴, τῇ δὴ καὶ σφι θεῶν ἐτετεύχατο βωμοί⁵,
ἔνθα οἱ Εὐρύπυλος⁶ βεβλημένος ἀντεβόλησε,
διογενὴς Εὐαιμονίδης, κατὰ μηρὸν δίστῳ, 810
σκάζων⁷ ἐκ πολέμου· κατὰ δὲ νότιος⁸ ῥέεν ἰδρώς
ῶμων καὶ κεφαλῆς, ἀπὸ δ' ἔλκεος ἀργαλείο⁹

εἶναι ὑποκείμενον καὶ κατηγορούμενον, ὥστε ἡ φράσις ἦτο· ὀλίγη ἀνάπνευσις πολέμοιο ὅμως ἀνάπνευσίς τις ἐστι.

1) Ὁ στίχος οὗτος καὶ ὁ ἐπόμενος ἠθετοῦντο ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρινῶν, ὡς ἀναγινώσκωμεν παρὰ τῷ Σχολιαστῇ· α' Ἀθετοῦνται ἀμφοτέρω, καὶ ἀστερίσκοι παράκεινται, ὅτι οἰκειότερον κείνεται πρὸ τῆς Πατρόκλου ἐξόδου (Π 44), ὅτε καὶ τῷ ὄντι κεκμήκασιν τῆς ἐπὶ ναυσὶ μάχης συνεστῶσης· οὐδὲ γὰρ ἂν συμβέηκεν ἤδη τοὺς Τρῶας ἐπὶ ταῖς ναυσὶν αὐταῖς καὶ ταῖς κλισίαις εἶναι ἐντός τοῦ τείχους γεγονότας. Ἀλλ' αἱ αἰτίαι εἶναι ἀσθενεῖς καὶ οἱ τολμηρότατοι τῶν νεωτέρων δὲν συναινοῦσιν εἰς τὴν ἀθέτησιν.

2) Πεισθεὶς ὑπὸ τῶν λόγων τοῦ Νέστορος ὁ Πάτροκλος σπεύδει πρὸς τὸν Ἀχιλλεῖα.

3) Οὐχὶ ὀρθῶς λέγει ὁ Σχολιαστὴς· α' Ὅπου αὐτοῖς τὰ τε ὄνια ἐπιπράσκετο καὶ τὰ δικαστήρια ἐγένετο· διότι α-

γορὰ σημαίνει τὸν τόπον, ἐν ᾧ συνήρχετο ὁ λαός. Αἱ νῆες τοῦ Ὀδυσσεύς ἔκειντο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ στρατοπέδου, Λ, 5.

4) Ὁ τύπος οὗτος εὑρίσκεται ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου, ὡς τ, 83, ψ, 316 καὶ ω, 343.

5) Ἐνταῦθα ὑπῆρχε καὶ βωμός τοῦ πανομφαίου Διὸς ζ, 49 καὶ 222.

6) Τῷ Εὐρύπυλῳ οὐδεὶς ἠκολούθησε, διότι πάντες ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ ἀμύνωνται κατὰ τῶν Τρῶων.

7) Ὁ Döderlein θεωρεῖ τὸ σκάζειν συγγενὲς τοῦ σκαίος· χωλαίνων, κουτσαίνων. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· α' Διὰ βραχέων πολλὰ δεδήλωκε· τοῦ μὲν γὰρ καμάτου σημεῖον ὁ ἰδρώς, τοῦ τραύματος τὸ αἶμα, τῆς ἀλγηδόνος δὲ τὸ σκάζειν.

8) Ὑγρὸς ἰδρώς, ὡς ἐν Ψ, 715.

9) Ἀπὸ τοῦ ἔλκεος τοῦ ποιοῦντος ἀλγηδὺνα, πόνον. Συνήθως λέγεται ἔλκος λυγρόν, κακόν, καρτερόν.

αἷμα μέλαν κελάρυζε¹· νόος γε μὲν ἔμπεδος² ἦεν.
τὸν δὲ ἰδὼν ᾤκτειρε Μενoitίου ἄλκιμος υἱός,
καὶ ῥ' ὀλοφυρόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

815

» Ἄ δειλοί, Δαναῶν ἡγήτορες ἡδὲ μέδοντες³,
ὥς ἄρ' ἐμέλλετε, τῇλε φίλων καὶ πατρίδος αἵης,
ἄσειν⁴ ἐν Τροίῃ ταχέας κύνας ἀργέτι δημῷ.
ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ, διοτρεφές⁵ Εὐρύπυλ' ἥρωος,
ἡ ῥ' ἔτι που σχήσουσι⁶ πελώριον Ἑκτορ' Ἀχαιοί,
ἡ ἤδη φθίσονται ὑπ'⁷ αὐτοῦ δουρὶ δαμέντες. «

820

Τὸν δ' αὖτ' Εὐρύπυλος πεπνυμένος⁸ ἀντίον ἦ᾽ οὐδα·
» Οὐκέτι, διογενὲς Πατρόκλεις, ἄλκαρ Ἀχαιῶν
ἔσσεται⁹, ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνησιν πεσέονται.
οἱ μὲν γὰρ δὴ πάντες, ὅσοι πάρος ἦσαν ἄριστοι,
ἐν νηυσὶν κέαται βεβλημένοι οὐτάμενοί τε
χερσὶν ὑπο Τρώων· τῶν δὲ σθένος ὄρνυται αἰέν¹⁰.

825

¹) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Τὸ δὲ κελαρύζειν δαψίλειαν τοῦ ῥέοντος αἵματος δηλοῖ, ὡς οὐχ ἀπλῶς καταρρέοντος, ἀλλὰ καὶ μετὰ τινος ποιοῦ ἤχο.

²) Αἱ διανοητικαὶ δυνάμεις ἦσαν ἀδολαβεῖς. Λέγει τοῦτο ὁ ποιητής, διότι ἡ τοῦ αἵματος ῥύσις λειποθυμίαν καὶ ἄλλοφροσύνην ἐμποιεῖ.

³) Ὁ Πατρόκλος δὲν ἀποτείνει τὸν λόγον πρὸς τὸν Εὐρύπυλον, διότι ἐν τῇ ἔλσεινῃ θέσει τούτου τοῦ ἥρωος ἐμβλέπει τὰ παθήματα συμπάντων τῶν Ἀχαιῶν.

⁴) Κατὰ τὸν Παραφραστὴν κορεσέν.

⁵) Ἐπειδὴ ἤρχε τεσσαράκοντα νεῶν (B, 737), πάντως ἦτο βασιλεύς. Ὡς τοιοῦτος δὲ λέγεται διοτρεφής.

⁶) Θὰ ἐμποδίσωσι, θὰ κρατήσωσιν, ὡς ἐν M, 4. Ἐν τοιαύτῃ σημασίᾳ συνηθέστερον τίθεται τὸ μέσον.

⁷) Ἡ πρόθεσις συναπτέα τῷ δουρί, δηλ. ὑπὸ τῷ δουρὶ αὐτοῦ.

⁸) Τὰ χειρόγραφα ἔχουσι βεβλημένος καὶ πεπνυμένος, ὅπερ προτιμῶσιν οἱ πλείστοι τῶν νεωτέρων ἐκδοτῶν.

⁹) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τήνδε τὴν φράσιν· Ἀχαιοὶ οὐκέτι ἀλέξασθαι δυνήσονται.

¹⁰) Τῶν δὲ Τρώων ἡ δύναμις πάντοτε ἐγείρεται, ἐρεθίζεται. Πάντα τὰ χειρόγραφα ἔχουσιν αἰέν, ἀλλ' ὁ Bekker εἶκασεν, ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ αἰεὶ, διότι κατὰ τοῦτον ἐν τέλει τοῦ στίχου μόνον αἰεὶ δύναται νὰ ὑπάρχῃ.

ἀλλ' ἐμὲ μὲν σὺ σάωσον ἄγων ἐπὶ νῆα μέλαιναν,
 μηροῦ δ' ἔκταμ' οἷστόν, ἀπ' αὐτοῦ δ' αἶμα κελαινὸν
 νίζ' ὕδατι λιαρῷ, ἐπὶ δ' ἥπια φάρμακα πάσσε, 830
 ἐσθλά, τά σε προτί¹ φασιν Ἀχιλλῆος δεδιδάχθαι,
 ὃν Χείρων ἐδίδαξε, δικαιοτάτος² Κενταύρων.
 ἱητροὶ μὲν γὰρ Ποδαλείριος ἠδὲ Μαχάων³,
 τὸν μὲν⁴ ἐνὶ κλισίῃσιν ὄϊομαι ἔλκος ἔχοντα,
 χρητίζοντα καὶ αὐτὸν⁵ ἀμύμονος ἱητῆρος, 835
 καίτθαι· ὁ δ' ἐν πεδίῳ Τρώων μένει ὄξυν Ἀρηα.^α

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Μενoitίου ἄλκιμος υἱός·
 »Πῶς τ' ἄρ' εἰς⁶ τάδε ἔργα; τί βέξομεν, Εὐρύπυλ' ἥρωες;
 ἔρχομαι⁷, ὄφρ' Ἀχιλλῆϊ δαίφροني μῦθον ἐνίσπω,
 ὃν Νέστωρ ἐπέτελλε Γερήνιος, οὔρος⁸ Ἀχαιῶν. 840

1) Τὰ ὅποια λέγουσιν, ὅτι ἔχεις διδαχθῆ ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως.

2) Δὲν δηλοῖ, ὅτι οἱ ἄλλοι Κένταυροι ἦσαν δίκαιοι, διότι οὗτοι ἦσαν ἄγριοι φῆρες, γνωστοὶ διὰ τὴν ὕβριν αὐτῶν. Κεῖται λοιπὸν ἀντὶ τοῦ θετικοῦ, δηλ. δίκαιος ἐν Κενταύροις, ὡς Ζεὺς θεῶν ὀλοώτατος; ἀντὶ ὀλοός ἐν θεοῖς.

3) Πλὴν τῶν δύο τούτων ἱατρῶν ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι Ν, 213 καὶ Π, 28, ἀλλ' ἐνταῦθα ὁ ποιητὴς ὀνομάζει τοὺς ἐπιφανεστάτους.

4) Ἐπειδὴ προηγείται τὸ ἱητροὶ μὲν, ἐνταῦθα περιεμένομεν, ὁ μὲν ἔλκος ἔχει. Θέλων ὅμως ὁ ποιητὴς νὰ παρεμβάλλῃ τὸ ὄϊομαι κατέστησε τὸν λόγον ἀνασκόλουτον, ὡς ἐν I, 356-61.

5) Οὐ μόνον δὲν δύναται νὰ θεραπεύσῃ ἄλλον, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ἔχει ἀνάγκην ἱατροῦ.

6) Ἡ εὐκτική κεῖται ἄνευ τοῦ κε, ὡς ἐν K, 247. Δὲν εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ τρέψωμεν τὸ χωρίον εἰς, πῶς κε ν εἶοι, ὡς ποιεῖ ὁ Bekker. Τὴν φράσιν ταύτην λέγει ὁ Πάτροκλος μὴ γινώσκων, τί πρέπει νὰ πράξῃ· διότι ἔνθεν μὲν σπεύδει, ὅπως ἐκτελέσῃ τὴν ἐντολὴν τοῦ Νέστορος, ἔνθεν δὲ προκαλεῖται, ὅπως θεραπεύσῃ τὸν τετρωμένον Εὐρύπυλον. Νικᾷ ὅμως ὁ ἔλεος πρὸς τὸν πάσχοντα.

7) Τὸ ἀσύνδετον ἐτέθη πρὸς ἐπεξήγησιν.

8) Περὶ τὸ ἔτυμον καὶ τὴν σημασίαν τῆς λέξεως ὑπάρχει διαφωνία· κατὰ τὸν Κοραῆν ἐν Ἡλιοδώρ. II, 345 παράγεται ἐκ τοῦ ὕρρυμι, ὅπερ ὑποστηρίζει ὁ Zehlike. Κατὰ τὸ ἔτυμον τοῦτο σημαίνει τὸν διεγείροντα, τὸν ἐνθαρρύνοντα. Ἄλλοι ὅμως συνάπτουσι μετὰ τοῦ ὀράω καὶ ἐξηγοῦσιν ἔσπον, ἐπόπτην.

ἀλλ' οὐδ' ὥς περ σείο μεθήσω¹ τειρομένοιο. «

Ἦ καὶ ὑπὸ στέρνοιο² λαβὼν ἄγε ποιμένα λαῶν

ἐς κλισίην· θεράπων δὲ ἰδὼν³ ὑπέχευε βοείας.

ἔνθα⁴ μιν ἐκτανύσας ἐκ μηροῦ τάμνε μαχαίρῃ

ὄξυ βέλος περιπευκές⁵, ἀπ' αὐτοῦ δ' αἶμα κελαινὸν 845

νίζ' ὕδατι λιαρῷ⁶, ἐπὶ δὲ ῥίζαν⁷ βάλε πικρὴν

χερσὶ διατρίψας⁸, ὀδυνήφατον, ἧ οἱ ἀπάσας

ἔσχ' ὀδύνας· τὸ μὲν ἔλκος ἐτέρσετο, παύσατο δ' αἶμα.

¹) Κατὰ τὸν Ζηνόδοτον σείε' ἀμελήσω· ἀλλ' ὁ La Roche εἰκάζει, ὅτι τοῦτο ἴσως δὲν εἶναι γραφή, ἀλλ' ἐρμηνεία τῆς φράσεως.

²) Ὁ Σχολιαστὴς ἐρμηνεύει· «Ἵπολαβὼν αὐτὸν τοῦ στήθους».

³) Ὅτι ἔφθασαν εἰς τὴν σκηνήν, δὲν εἶπεν ὁ ποιητής, ἀλλ' ὑπεδήλωσε διὰ τοῦ ἰδὼν, ὅπου ἐννοεῖται τὸ ἐλθόντα. Ὁ θεράπων ὑπέστρωσε βόειον δέρμα, ὅπως τεντωθῇ ὁ τραυματίας.

⁴) Ὅπου (δηλ. ἐπὶ τῶν βοείων δερμάτων) ἐξαπλώσας αὐτὸν ἐξέσπα τὸ βέλος ἐκ τοῦ μηροῦ.

⁵) Μόνον ἐνταῦθα λέγεται περιπευκές, ἀλλαχοῦ δὲ ἐχεπευκές, περὶ οὗ ὅρα Α, 51.

⁶) Ὁ Εὐστάθιος ἐξηγεῖ τὴν αἰτίαν· «τὸ μὲν γὰρ θερμὸν φασιν, εἰ καὶ πραύνει τὰς ἀλγυδόνας, ἀλλὰ αἵματός ἐστιν ἀγωγόν. Τὸ δ' αὖ ψυχρὸν φρίκην ἐμποιεῖ. Ἀριστον οὖν καὶ ἐνταῦθα τὸ μέσον».

⁷) Ῥίζα, αἰολ. βρίζα καὶ γερμ. Wurzel. Τὸ ἀκεσαίπονον τοῦτο φάρμακον κατὰ τὸν Εὐστάθιον ἔλεγον Ἀχιλλεῖον, ἀριστολόχειον καὶ ἱσχαίμον.

⁸) Τὸ ῥῆμα ἐν τῇ κυρίᾳ σημασίᾳ εὔρηται μόνον ἐνταῦθα. Ὀδυνήφατον = ἀκεσώδυνον, παυσίπονον. Τοῦτο ἐρμηνεύεται διὰ τῆς ἐπομένης ἀναφορικῆς προτάσεως.

⁹) Ἡ ὁποία ὅλας τὰς ὀδύνας κατέπαυσεν, ἐσταμάτησεν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ
ΤΗΣ Μ ΟΜΗΡΟΥ ΡΑΨΩΙΔΙΑΣ

Ἀποβάντες οἱ Τρῶες τῶν ἵππων διαβαίνουσι τὴν τά-
φρον, καὶ τοι ἀπαισίου αὐτοῖς φανέντος οἰωνοῦ. Καὶ εἰς
πέντε τάξεις διαιρεθέντες προσβάλλουσι τῷ τείχει τῶν
Ἑλλήνων, ἔνθα Σαρπηδὼν ἑπαλξιν κατασπᾷ. Ἐκτωρ δὲ
λίθῳ βαλὼν τὰς πύλας ἐπέβη ταῖς ναυσὶ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ
πάντες Τρῶες.

THE M. OMINOY PANDIAS
YPOBELL

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ
ΕΝ ΤΗ ΚΑΡΘΑΓΙΝΗ ΣΥΝΟΔΟΥ
ΕΝ ΤΗ ΚΑΡΘΑΓΙΝΗ ΣΥΝΟΔΟΥ
ΕΝ ΤΗ ΚΑΡΘΑΓΙΝΗ ΣΥΝΟΔΟΥ
ΕΝ ΤΗ ΚΑΡΘΑΓΙΝΗ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΙΛΙΑΔΟΣ Μ'

ΤΕΙΧΟΜΑΧΙΑ

"Ως ὁ μὲν ἐν κλισίῃσι Μενoitίου ἄλκιμος υἱὸς
ἰᾶτ' Εὐρύπυλον βεβλημένον· οἱ δ' ἐμάχοντο
Ἀργεῖοι καὶ Τρῶες ὀμιλαδόν². οὐδ' ἄρ' ἔμελλε
τάφρος ἔτι σχῆσιν³ Δαναῶν καὶ τεῖχος ὑπερθεῖν

¹) Καὶ αὐτοὶ οἱ τῶν μικρῶν ἀσμάτων θηρευταί, ὁ Köchly, ὁ Causer καὶ ὁ Ribbeck, δὲν ἐγείρουσι πολλὰς ἀντιρρήσεις κατὰ τῆς ἐνότητος τῆς δωδεκάτης ῥαψωδίας καὶ ὀλίγα μόνον ἀθετοῦσι. Τοῦναντίον ὑπάρχουσι πλείστοι δεσμοὶ τὴν τειχομαχίαν μετὰ τῶν ἀμέσως ἡγουμένων καὶ τῶν πλείστων μερῶν τοῦ ἔπους συνάπτοντες. Εὐρίσκομεν τὴν τάφρον καὶ τὸ τεῖχος, ὅπερ οἱ Ἀχαιοὶ ἐν τῇ ἐβδόμῃ ῥαψωδίᾳ κατεσκεύασαν· οἱ ἐν τῇ ἡγουμένῃ τρωθέντες ἥρωες ἐνταῦθα δὲν μετέχουσι τῆς μάχης καὶ οἱ δύο Αἴαντες μετὰ δευτερευόντων ἡρώων βοηθοῦσι τοῖς κινδυνεύουσιν. Οὐδὲν δὲ τὸ παράδοξον, ὅτι ὁ Μενέλαος καὶ ὁ Ἰδομενεὺς δὲν ἐμφανίζονται, διότι οὗτοι καὶ ἐν τῇ ἡγουμένῃ ῥαψωδίᾳ δευτερεύουσιν θέσιν κατεῖχον. Ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἐκεῖ, ὁ

Ἐκτωρ ἐξαίρεται, ἔχων παρ' ἑαυτῷ τὸν Πολυδάμαντα, ὡς ἐν Λ, 75. Ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Ἀσίου (M, 164) καὶ τοῦ Ἐκτορος (M, 235) ὑπόκειται ἡ ὑπόσχσεις τοῦ Διὸς (Λ, 200). Βεβαίως καὶ ἐνταῦθα δεικνύονται ἀντιφάσεις, ἀλλὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον δύνανται νὰ ἀρθῶσι. Ἀξίον σημειώσεως, ὅτι καὶ ὁ συντηρητικὸς Nitzsch τὸ περὶ Σαρπηδόνας μέγα τμήμα 290-429 θεωρεῖ ὡς μεταγενεστέραν προσθήκην.

², Ἡ μάχη ἐγίνετο καθ' ὁμίλους καὶ οὐχὶ κατὰ ἕνα ἄνδρα, ὡς τὸ φυλάδων δηλοῖ κατὰ φυλάς.

³) Ἐννοεῖται ἐκ τοῦ ἡγουμένου στίχου ἡ αἰτιατικὴ Τρῶας, δηλ. ἡ τάφρος τῶν Δαναῶν δὲν ἐμελλε νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς Τρῶας. Τὸ ὑπερθεῖν σημαίνει ἀγῶθεν τῆς τάφρου.

εὐρύ, τὸ ποιήσαντο νεῶν ὑπέρ¹, ἀμφὶ δὲ τάφρον
 ἤλασαν, οὐδὲ² θεοῖσι δόσαν κλειτάς ἑκατόμβας,
 ὄφρα σφ' ἔν νηῆς τε θαῶς καὶ ληΐδα πολλήν
 ἐντὸς ἔχον³ ῥύοιτο· θεῶν δ' ἀέκητι τέτυκτο
 ἀθανάτων· τὸ⁴ καὶ οὔτι πολὺν χρόνον ἔμπεδον ἦεν.
 ὄφρα μὲν⁵ Ἑκτωρ ζῶος ἔην καὶ μήνι' Ἀχιλλεύς⁶
 καὶ Πριάμοιο ἄνακτος ἀπόρρητος πόλις ἔπλε,
 τόφρα δὲ καὶ μέγα τεῖχος Ἀχαιῶν ἔμπεδον ἦεν.
 αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ⁷ μὲν Τρώων θάναον ὄσσοι ἄριστοι,
 πολλοὶ⁸ δ' Ἀργείων οἱ μὲν δάμεν, οἱ δ' ἐλίποντο,
 πέρθετο δὲ Πριάμοιο πόλις δεκάτῃ ἐνιαυτῷ⁹,
 Ἀργεῖοι δ' ἐν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδ' ἔβησαν,
 δὴ τότε¹⁰ μνητιόωντο Ποσειδάων καὶ Ἀπόλλων
 τεῖχος ἀμαλδῦναι, ποταμῶν μένος¹⁰ εἰσαγαγόντες,

5

19

15

¹) Πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν νεῶν, ὡς ἐν H, 449.

²) Ἡ πρότασις αὕτη κεῖται παρ' ἐν-
 λεκτικῶς· ὥστε τὸ ὄφρα-ῥύοιτο ἐξαρ-
 τᾶται ἐκ τοῦ ποιήσαντο καὶ ἤλα-
 σαν.

³) Δηλαδὴ τὸ τεῖχος. Συνηθέστε-
 ρον ἢ φράσις λέγεται ἐντὸς ἐέργειν,
 ὡς ἐν B, 616. Ὅτι οἱ Δαναοὶ ἡγει-
 ραν τὸ τεῖχος παρὰ τὴν θέλησιν τῶν
 θεῶν, εἶπεν ὁ ποιητὴς ἐν H, 443.

⁴) Διὰ τοῦτο, ὡς ἐν Γ, 176. Ὁ
 Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «Οὐκ ἔστιν
 ἀντὶ τοῦ ἀσφαλές· ἐπεπόρητο γὰρ ὑπὸ
 Σαρπηδόνης καὶ Ἑκτορος· ἀλλ' ἀντὶ
 τοῦ ἐν τῷ πεδίῳ κείμενον· ὕστερον γὰρ
 ἀλλ' ἴπλοον ἐγένετο σὺν τοῖς θεμε-
 λίοις».

⁵) Ἡ ἀπόδοσις ὑπάρχει ἐν τῷ αὐ-
 τὰρ ἐπεὶ. Καὶ ἡ ἐνταῦθα μνημονευομένη
 μῆνις τοῦ Ἀχιλλεύως συνδέει τὴν βραψύ-

δίαν μετὰ τῆς ὑποθέσεως τοῦ ἔπους.

⁶) Τὴν πρόθεσιν πρέπει νὰ συνά-
 ψωμεν μετὰ τοῦ θάναον.

⁷) Ὁ στίχος οὗτος θεωρεῖται ὡς
 περισσὸς ὑπὸ τῶν νεωτέρων κριτικῶν,
 οἵτινες νομίζουσιν, ὅτι ἐλήφθη ἐκ τοῦ
 δ, 495.

⁸) Ἡ ἄλωσις τῆς πόλεως τοῦ
 Πριάμου ἦτο ὑπόθεσις τῆς Ἰλίου
 πέρσεως τοῦ Ἀρκτίνου.

⁹) Ἀντὶ νὰ εἴπῃ, τότε δὴ· τοῦτο
 λέγεται ἀναστροφὴ τῶν Μιλησίων κατὰ
 τοὺς παλαιούς. Ὁ Ποσειδῶν ἔλαβε
 τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ Διὸς νὰ κατα-
 στρέψῃ τὸ τεῖχος H, 459. Καὶ ὁ
 Ἀπόλλων εἶχε συμφέρον πρὸς ἐξα-
 φάνισιν τοῦ τεύχους, ὡς γίνεται δῆλον
 ἐν H, 452.

¹⁰) Παραπλήσιον εἶναι τὸ μένος
 πυρὸς ἐν Z, 182. Ἐννοεῖ τὰ ἰσχυρὰ
 βέρυματα τῶν ποταμῶν.

ὄσσοι ἅπ' Ἰδαίων¹ ὀρέων ἄλαδε προρέουσιν,
 'Ρῆσός² θ' Ἐπτάπορος τε Κάρησός τε Ῥοδῖος τε 20
 Γρήνικός τε καὶ Αἴσηπος δῖός τε Σκάμανδρος
 καὶ Σιμόεις, ὅθι³ πολλὰ βοάγρια καὶ τρυφάλειαι
 κάππεσον ἐν κονίησι καὶ ἡμιθέων⁴ γένος ἀνδρῶν·
 τῶν πάντων ὁμόσε⁵ στόματ' ἔτραπε Φοῖβος Ἀπόλλων, 25
 ἐννημαρ⁶ δ' ἐς τεῖχος ἵει ρόον· ὕε δ' ἄρα Ζεὺς

1) Ἡ Ἰδῆ εἶχε πολλὰς κορυφάς, τὸ Λεκτόν, τὴν Φαλάκραν, τὸ Γάργαρον καὶ τὸ Σίγειον. Τὴν τοπογραφίαν τοῦ Τρωϊκοῦ πεδίου ὅρα ἐν Ἰστορ. τῶν ὁμηρ. ἐπ. σέλ. 318.

2) Ἐκ τῶν ἐνταῦθα ὀνομαζομένων ποταμῶν μόνον οἱ τρεῖς τελευταῖοι μνημονεύονται καὶ ἀλλαγῶς ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ. Ὁ Ῥῆσος ἐκβάλλει εἰς τὸν Γράνικον. Τὸν Ἐπτάπορον ἔλεγον καὶ Πολύπορον κατὰ τὸν Γεωγράφον· διεβαίνετο δὲ ἐπτάκις ἐν τοῖς χωρίοις τοῖς κειμένοις περὶ τὴν καλὴν πεύκην· συνέβαινε δὲ τοῦτο, διότι εἶχε πολλὰς καμπάς. Ἡμεῖς οἱ νεώτεροι τοὺς τοιοῦτους ποταμούς λέγομεν σαρρανταπόταμα. Περὶ τοῦ τονισμοῦ τοῦ ὀνόματος Κάρησος ἀναγινώσκουμεν παρ' Εὐσταθίῳ τὸν ἐξῆς κανόνα· «Τὰ εἰς σος ὑπὲρ δύο συλλαβὰς τῇ ἡ παραληγόμενα ἔχοντα καὶ ἕτερον σ ὁξύνεται· Ἀλικαρνασσοί, Λυκαθησσοί, Ταρτησσοί, Λυρνησσοί. Τὸ Κάρησος, μὴ διςσὸν ἔχον τὸ σ, ἐξηλλάγη κατὰ Ἀρίσταρχον, εἰ καὶ ὁ Τυραννίω οὐ βούλεται. Τὴν γνώμην τοῦ Τυραννίωτος προτιμᾷ ὁ Bekker γράφων Καρησός. Ὁ Ῥοδῖος ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἑλλησποντον ἀντικρὺ τοῦ Κυνὸς σημεα.

3) Ἀναφέρεται μόνον εἰς τοὺς δύο

τελευταίους ποταμούς. Κατὰ τὸν Döderlein τὸ βοάγριον ἐγένετο ἐκ τοῦ βοὸς ἄγρη, δηλ. λεῖα ἐκ βοός, δέρμα βοός. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τοιοῦτου δέρματος κατεσκευάζον ἀσπίδας, λέγεται καὶ αὐτὴ ἡ ἀσπίς, ὡς χαλκός λέγεται ἀντὶ ξίφους. Ἀνάλογα εἶναι τὰ ἀνδράγρια καὶ ζωάγρια.

4) Ὁ Σχολιαστὴς ἐρμηνεύει· ἀήμι-θεοὶ οἱ ἕνα θεὸν ἔχοντες γονέα καὶ ἕνα ἄνθρωπον. Τοιοῦτοί εἶναι οἱ ἥρωες, Πίνδαρ. ἐν Ὀλυμπ. II, 2 «Τίνα θεόν, τίνα ἥρωα, τίνα δ' ἄνδρα κελευδόμεν», Ἀντιφῶν I, § 27 «οὕτε θεοὺς οὐδ' ἥρωας οὐτ' ἀνθρώπους δεῖσασαν». Ἐπειδὴ ὅμως οὕτως ὀνομάζει τοὺς ἥρωας ὁ Ἡσίοδος καὶ οὐχὶ ὁ Ὅμηρος, ἡγέρθη ἀμφιβολία παρὰ τοῖς κριτικοῖς, ἐξ ὧν ὁ Axt καὶ ὁ Nauck νομίζουσιν, ὅτι πρέπει νὰ γρῶν, κονίη καὶ ἀρηιθίων.

5) Ὅλων τούτων τῶν ποταμῶν τὰ στόματα πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος ἔτρεψεν.

6) Κράτης ὁ Μαλιώτης ἀνεγίνωσκον ἐν ἡμαρ, διότι ἐθεώρει ἄτοπον, ὅτι οἱ μὲν Ἀχαιοὶ ἐν μιᾷ μόνῃ ἡμέρᾳ ἔκτισαν τὸ τεῖχος, ὁ δὲ Ἀπόλλων καὶ ὁ Ποσειδῶν εἶχον ἀνάγκην ἐννέα ἡμερῶν, ὅπως τοῦτο ἀφανίσωσιν. Ἀλλ' ὁ Ὅμηρος εἶναι εὐεπίφορος εἰς τὸν ἀριθ-

συνεχές¹, ὄφρα κε θᾶσσον ἀλίπλοα² τείχεα θείη.
 αὐτὸς³ δ' ἐννοσίγαιος ἔχων χεῖρεςσι τρίαιναν⁴
 ἡγεῖτ', ἐκ δ' ἄρα πάντα θεμέλια κύμασι⁵ πέμπε
 φιτρῶν⁶ καὶ λάων, τὰ θέσαν μογέοντες Ἀχαιοί,
 λεία⁷ δ' ἐποίησεν παρ' ἀγάρροον Ἑλλήσποντον,
 αὖτις δ' ἠϊόνα μεγάλην ψαμάθοισι κάλυψε,
 τεῖχος ἀμαλδύνας· ποταμούς δ' ἔτρεψε νέεσθαι
 καὶ ῥόον⁸, ἥπερ πρόσθεν ἱεν καλλίρροον ὕδωρ.

30

Ὡς ἄρ' ἔμελλον ὀπισθε⁹ Ποσειδάων καὶ Ἀπόλλων
 θησέμεναι· τότε δ' ἀμφὶ μάχῃ ἐνοπη τε δεδῆι¹⁰
 τεῖχος εὐδμητον, κανάχιζε δὲ δούρατα¹¹ πύργων
 βαλλόμεν· Ἀργεῖοι δὲ Διὸς μάστιγι¹² δαμέντες

35

μὴν ἐννέα. Σημειωτέον, ὅτι μόνον ἐν-
 ταῦθα καὶ ἐν Ω, 107 ἀπαντᾷ μόνον τὸ
 ἐννημαρ, διότι ἀλλαχοῦ ἐπεται τῇ
 δεκάτῃ.

¹) Ἡ πρώτη συλλαβὴ ἐγένετο μα-
 κρά, ὡς ἐν ι, 74.

²) Κατὰ μὲν τὸν Παραφραστὴν τῇ
 θαλάσῃ ἐπιπλέοντα, κατὰ δὲ
 τὸν Σχολιαστὴν ὑπὸ θαλάσῃ πλέ-
 οντα. Παράβαλλ. ε, 319.

³) Ὁ Ποσειδῶν εἰκονίζεται ὡς τὸ
 κύριον πρῶτον πον τῆς καταστροφῆς.

⁴) Ὅτι ἡ λέξις τρίαινα ἐκ τοῦ
 τρεῖς, πρὸς ἧλον· πάνυ δ' ἀπιθάνως ὁ
 Döderlein θεωρεῖ τὴν λέξιν συγγενῇ
 τῷ τετορεῖν καὶ τετραῖνεν.

⁵) Κύματα ἀναμφιβόλως εἶναι τὰ
 τῆς θαλάσσης· ἡ δὲ δοτικὴ εἶναι ὀρ-
 γανικὴ, δηλ. ἐπεμπεν ἐκτός εἰς τὴν
 θάλασσαν διὰ τῶν κυμάτων.

⁶) Εἶναι γενικὴ τῆς ὕλης εἰς τὸ
 θεμέλια, δηλ. τὰ θεμέλια συν-
 στατο ἐκ κορμοῦ δένδρων καὶ λίθων,

Ἡ λέξις φιτρός παράγεται ἐκ τοῦ
 φῖτυ, φιτύω.

⁷) Ὁμαλά, ἰσοπέδα. Εἰς τὸ παρ'
 Ἑλλήσποντον ἐνηντέον τὴν μετοχὴν
 ἑόντα· οἱ Ἀττικοὶ παραλείποντες
 τὴν μετοχὴν λέγουσι τὰ παρ' Ἑλλή-
 σποντον· τὰ παρ' Ἑλλήσποντον ἰσο-
 πέδωσεν. Περὶ τοῦ ἀγάρρους ἰδὲ ἐν
 Β, 845.

⁸) Τοὺς ποταμούς ἔτρεψε νὰ ῥέωσι
 κατὰ τὸν πρῶτον αὐτῶν ῥοὺν, δηλ.
 ἐπανήγαγε εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν
 κοίτην. Ἰεν=ἴεσαν.

⁹) Βραδύτερον, ἐν τῷ μέλλοντι.

¹⁰) Καὶ παρ' ἡμῖν λέγεται ἀναψεν
 ὁ πόλεμος.

¹¹) Τὰ ξύλα τῶν πύργων βαλλό-
 μενα ὑπὸ τῶν λίθων τῶν Τρώων ἤχουν.
 Ὅρα I, 573. Ὁ Duentzer ἀπορεῖ,
 ὅτι οἱ Τρῶες ἠδύναντο νὰ βάλλωσι
 τοὺς πύργους τῶν Ἀχαιῶν, ἐν ᾧ δὲν
 διέδωσαν τὴν τάφρον.

¹²) Οἱ μὲν ἀρχαῖοι ἐρμηνευταὶ λέ-

νηυσὶν ἔπι γλαφυρῇσιν ἐελμένοι¹ ἰσχνόωντο.

Ἐκτορα δειδιότες, κρητερὸν μῆστωρα φόβοιο·
αὐτὰρ ὅγ', ὥς τὸ πρόσθεν, ἐμάρνατο ἴσος ἀέλλῃ.

40

ὥς δ' ὅτ' ἂν ἔν τε κύνεσσι καὶ ἀνδράσι θηρευτῇσι
κάπριος ἡ ἐλέων στρέφεται σθένει βλεμεαίνων².

οἱ δέ τε πυργηγδὸν³ σφέας αὐτοὺς ἀρτύναντες
ἀντίοι⁴ ἴστανται καὶ ἀκοντίζουσι θαμειάς

αἰχμὰς ἐκ χειρῶν· τοῦ δ' οὐποτε κυδάλιμον⁵ κῆρ
ταρβέι οὐδὲ φοβεῖται⁶, ἀγηνορίῃ δέ μιν ἔκτα⁷.

45

ταρφέα⁸ τε στρέφεται στίχας ἀνδρῶν πειρητιζῶν·
δπηρ τ' ἰθύση⁹, τῇτ' εἰκουσι στίχες ἀνδρῶν·

ὥς Ἐκτωρ ἂν ὁμίλον ἰὼν ἐλλίσσεθ¹⁰ ἑταίρους,

γούσιν, ὅτι εἶναι ὁ κεραυνός, οἱ δὲ νεώτεροι, ἢ κολάζουσα, ἢ σωφρονίζουσα χεὶρ τοῦ Διός. Μάστιξ, ὡς νομίζομεν, εἶναι ἡ αἰσθητοποιήσις τῆς ἰσχυρᾶς τοῦ Διός βουλήσεως.

¹) Αἱ ἄρισται τῶν πηγῶν ἔχουσιν ἐελμένοι καὶ οὐχὶ ἐεργμένοι. Παρακεῖμενος τοῦ ἐλλω, στενοχωρημένοι εἵργοντο, ὡς ἐν Θ, 345 «παρὰ νηυσὶν ἐρητύοντο μένοντες».

²) Γαυριῶν, ἐπαιρόμενος διὰ τὴν δυνάμιν του. Ὅρα Θ, 337.

³) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Πύργος δὲ νῦν ἐρρέθη διάταξις στρατιωτικῇ τετραγωνοειδῆς κατὰ πλινθίων συντεταγμένη, πύκνωμα πολὺ ἔχουσα ἐν τῷ τοῦς μὲν προστάτας εἶναι, τοὺς δὲ κατὰ νώτου αὐτοῖς τετάχθαι, τοὺς δὲ καὶ τριστάτας ἴσασθαι καὶ εἰσέτι τυχὸν ἐπὶ πλέον».

⁴) Ὁ Ἀρίσταρχος ἔγραφεν ἀντίον. Ἀκοντίζειν κυρίως σημαίνει ῥίπτειν ἁκόντιον, ἐνταῦθα δὲ περιπίπτει εἰς

τὴν σημασίαν τοῦ βάλλειν, ὡς καὶ ἐν Ξ, 422, χ, 165 καὶ ἀλλαχοῦ.

⁵) Ἡ θυμοειδής, ἡ εὐτολμος καρδιά.

⁶) Κατὰ τὸν La Roche δὲν σημαίνει φεύγειν, ὡς συνήθως παρ' Ὁμήρου, ἀλλὰ δεδιέναι· διότι ἄλλως ἀναγκαζόμεθα νὰ υπολάβωμεν, ὅτι τὸ υποκειμενον μετεβλήθη.

⁷) Ἄλλ' ἡ τόλμη ἐφόνευεν. Ἡ Ἀνδρομάχη λέγει τῷ Ἐκτορι ἐν Ζ, 407 «φθίσει σε τὸ σὸν μένος».

⁸) Κεῖται ἐπιρρηματικῶς, ὡς ἐν Ν, 718 καὶ Χ, 142· συχνὰ πυκνά, ἀλλεπαλλήλως.

⁹) Ὅπουδῆποτε καὶ ἂν ὁρμήσῃ, ἐκεῖ υποχωροῦσιν αἱ τάξεις τῶν ἀνδρῶν.

¹⁰) Τινὲς τῶν ἀρχαίων ἔγραφον εἰλίσσεθ¹, ὅπερ δὲν ἐπιδοκιμάζεται ὑπὸ τῶν νεωτέρων. Ὁ Σχολιαστὴς λέγει· «καὶ σημαίνει ἢ τὸ παρεκάλει παρὰ τὸ λίσσεσθαι, ἢ ἐστρέφετο παρὰ τὸ ἐλίσσω ῥῆμα, ἐπεὶ καὶ λέοντι αὐτὸν εἰκάζει». Τί σημαίνει τὸ ἐλλίσσετο,

τάφρον ἐποτρύνων διαβαινέμεν. οὐδὲ οἱ¹ ἵπποι
τόλμων ὠκύποδες, μάλα δὲ χρεμέτιζον² ἐπ' ἄκρῳ
χείλει³ ἐφεσταότες· ἀπὸ γὰρ δειδίσσετο⁴ τάφρος
εὐρεῖ⁵, οὐτ' ἄρ' ὑπερθορέειν σχεδὸν⁶ οὔτε περῆσαι
ῥηϊδίη⁷ κρημνοί⁸ γὰρ ἐπηρεφές περὶ πᾶσαν
ἔστασαν ἀμφοτέρωθεν, ὕπερθεν δὲ σχολόπεσσιν
ὀξέσιν ἡρήρει⁹, τοὺς ἔστασαν υἷες Ἀχαιῶν
πυκνοὺς καὶ μεγάλους, δητῶν ἀνδρῶν ἀλεωρήν¹⁰.
ἔνθ' οὐ κεν ῥέα ἵππος εὐτροχον ἄρμα τιταίνων
ἐσθαίη, πεζοὶ¹¹ δὲ μενοίνεον εἰ τελέουσιν.

δὴ τότε Πουλυδάμας θρασὺν Ἑκτορα εἶπε¹⁰ παραστάς· 60

» Ἑκτορ τ' ἡδ' ἄλλοι Τρώων ἀγοὶ ἡδ' ἐπικούρων,
ἀφραδέως διὰ τάφρον ἐλαύνομεν¹¹ ὠκέας ἵππους.
ἡ δὲ μάλ' ἀργαλέη περάαν· σχολόπεζ γὰρ ἐν αὐτῇ
ὀξέε· ἐστᾶσιν, ποτὶ δ' αὐτοὺς τεῖχος¹² Ἀχαιῶν.

ὀρίζεται ἀκριδέστερον διὰ τῆς ἐπομέ-
νης μετοχῆς ἐποτρύνων.

1) Διπλαρὴ τῷ Ἑκτορι.

2) Τῆς αὐτῆς ῥίζης εἶναι τὸ χρέ-
μαδος = τριγμός.

3) Κατὰ τινὰς μὲν τὸ ὄνομα εἶναι
συγγενὲς πρὸς τὸ λείγω, κατ' ἄλλους
ὅμως πιθανώτερον πρὸς τὸ χάω,
χαυδάνω.

4) Ἡ εὐρεῖα τάφρος ἐφώδιζε τοὺς
ἵππους.

5) Τὸ ἐπὶ ῥρημα ἐπέχει θέσιν κατη-
γορουμένου, δηλ. ἡ τάφρος δὲν ἦτο
πλησίον, ὥστε νὰ τὴν πηδῇσιν. Ὁρ-
θῶς δὲ ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «Καὶ
ἔστι τὸ μὲν οὐτ' ἄρ' ὑπερθορέειν ἐξη-
γησις τοῦ εὐρεῖα, τοῦ δὲ οὔτε περῆσαι
τὸ ἐπιφερόμενον».

6) Πρώδηλος ἡ παραγωγή ἐκ τοῦ
κρεμάννυμι. Τὸ δὲ ἐπηρεφές σημαίνει

ἐπικρεμάμενοι, ἐπικείμενοι, ὡς καὶ ἐν
κ, 131.

7) Μὲ σχολόπας ἦτο ὠχυρωμένη
ἡ τάφρος. Ὁ Ἀρίσταρχος ἔγραφεν
ἔστασαν = ἔστησαν, ὁ δὲ Koch ἔστα-
σαν, καὶ ὁ Nauck ἀναγινώσκει μὲν
ἔστασαν, ἀλλ' εἰκάζει, ὅτι πρέπει νὰ
γραφῇ ἤραρον.

8) Πρὸς ὑπεράσπισιν κατὰ τῶν
πολεμίων.

9) Προετάρχη ἔνεκα τῆς ἀντιθέ-
σεως, εἶναι ὅμως κατηγορούμενον εἰς
τὸ τελέουσιν, δηλ. ἐσκέπτοντο, ἂν
πεζοὶ θὰ διαβῶσιν.

10) Τὸ εἰπεῖν καὶ ἀλλαχοῦ συντάσ-
σεται πρὸς ἀπλὴν αἰτιατικὴν, ὡς P,
237, 334, 651.

11) Πειρώμεθα, δοκιμάζομεν νὰ ἐ-
λάσωμεν τοὺς ἵππους.

12) Ἐκ τοῦ προηγουμένου ἐστᾶ-

ἐνθ' οὕτως ἔστιν καταβήμεναι οὐδὲ μάχεσθαι 65
 ἱππεῦσι· στεῖνος¹ γάρ, ἔθι τρώσεσθαι ὅτω.
 εἰ μὲν γὰρ τοὺς² πάγχυ κακὰ φρονέων ἀλαπάξει
 Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, Τρώεσσι δὲ ἴετ' ἀρήγειν,
 ἦ³ τ' ἂν ἐγὼ γ' ἐθέλοιμι καὶ αὐτίκα τοῦτο γενέσθαι,
 νωνύμνους⁴ ἀπολέσθαι ἀπ' Ἀργεος ἐνθάδ' Ἀχαιοὺς· 70
 εἰ δέ χ' ὑποστρέψωσι⁵, παλίωνις δὲ γένηται
 ἐκ νηῶν καὶ τάφρῳ ἐνιπλήξωμεν⁶ ὄρυκτῃ,
 οὐκέτ' ἔπειτ' ὅτω οὐδ' ἄγγελον ἀπονέεσθαι
 ἄσφορρον προτὶ ἄστῳ ἐλιχθέντων ὑπ'⁸ Ἀχαιῶν.
 ἀλλ' ἄγεθ', ὥς ἂν ἐγὼν εἴπω, πειθώμεθα πάντες. 75

σιν ἐννοεῖται τὸ ἐστίκει· ἄλλοι
 ὁμως συμπληροῦσι διὰ τοῦ δέδημηται
 κατὰ τὸ Η, 337.

¹) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Στεῖνος
 μὲν ἐστὶ τὸ μεταξὺ τῆς τάφρου καὶ τοῦ
 τείχους στενοχώρημα». Τὸ τρώσεσθαι
 ἔχει παθητικὴν σημασίαν, ὡς τὸ τελευ-
 τήσεσθαι ἐν Ν, 100, τὸ τεύξεσθαι ἐν
 Ε, 653 καὶ πλείστα ἄλλα. Ὑπὸ τε
 τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων ἐρμηνεύε-
 ται ἐλαττωθῆσεσθαι, ἡττηθῆ-
 σεσθαι, ὡς λέγει ὁ Σχολιαστής·
 «Ἵωνες γὰρ τὰς τροπὰς τρώματα κα-
 λοῦσιν».

²) Δηλαδή τοὺς Ἀχαιοὺς. Σημειω-
 τέον, ὅτι τὰ ἄριστα τῶν χειρογράφων
 ἔχουσιν, εἰ μὲν γὰρ δὴ, ὕπερ θεω-
 ροῦμεν ἄξιον συστάσεως. Τὸ πάγχυ
 συναπτεῖον μετὰ τοῦ ἀλαπάξει, δηλ.
 ἐὰν ὁ Ζεὺς θέλῃ τὸν παντελῆ ὄλεθρον
 τῶν Ἀχαιῶν.

³) Ὁ Döderlein, ὁ Franke καὶ
 ὁ Koch θεωροῦσι τὴν πρότασιν ταύτην
 ὡς παρένθεσιν. Οὗτοι νομίζουσιν, ὅτι
 ἀπόδοσις τῆς προηγουμένης ὑποθέ-

σεως παρελείφθη. Ἀλλ' εἰς τοιαύτην
 εἰκασίαν οὐδὲν ἀναγκάζει ἡμᾶς, ἀφ' οὗ
 ἔχομεν πρόχειρον τὴν ἀπόδοσιν.

⁴) Νὰ ἀπολεσθῶσιν ἄγνωστοι, ἄ-
 δοξοι, ἀφανεῖς. Ὁ La Roche λέγει,
 ὅτι εἶναι χάριν τοῦ μέτρου ἀντὶ νώ-
 νυμος, ἀλλ' ὁ Curtius παράγει ἐκ
 τῆς βίβλης ὀνομαζόμενον, ἐξ ἧς τὸ ὀνο-
 μαίνω. Εἶναι λοιπὸν συγκεκομμένος
 τύπος ἀντὶ νωνύμανος.

⁵) Γυρίσωσιν ὀπίσω. Τὴν παλίων-
 ξιν ὁ Σχολιαστής ἐρμηνεύει οὕτως·
 «πάλιν διώξας, ὅταν μεταβαλλόμενοι
 διώκωσιν οἱ διωκόμενοι».

⁶) Ἐμπέσωμεν εἰς τὴν τάφρον.

⁷) Ὁ καὶ ὁ ἐν τῷ οὐδὲ ὑπάρχων
 εἶναι ἐπιδοτικός· νομίζω, ὅτι καὶ ἄγ-
 γελος δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ. Τοῦτο εἶναι
 παροιμιώδες ἐπὶ πανωλεθρίας, καθ' ἣν
 οὐδ' ὁ μνηστὴρ τὰ σκυθρωπὰ ὑπολεί-
 πεται.

⁸) Κατὰ τὸν Duentzer ἐννοεῖται
 τὴν μετοχὴν φεύγοντα· δὲν εἶναι ὁμως
 τοιαύτη ἀνάγκη· διότι ἡ προηγουμένη
 φράσις σημαίνει ἐν ἄλλαις λέξεσι· νο-

ἵππους μὲν θεράποντες ἐρυκόντων ἐπὶ τάφρῳ,
αὐτοὶ δὲ πρυλῆες¹ σὺν τεύχεσι θωρηχθέντες
Ἑκτορι πάντες ἐπώμεθ' ἀολλῆες· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
οὐ μενέουσ', εἰ δὴ σφιν ὀλέθρου πείρατ' ἐφῆπται. «

Ὡς φάτο Πουλυδάμας, ἅδε δ' Ἑκτορι μῦθος ἀπήμων², 80
αὐτίκα δ' ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἄλτο χαμᾶζε.

οὐδὲ μὲν ἄλλοι Τρῶες ἐφ' ἵππων ἠγερέθοντο³,
ἀλλ' ἀπὸ πάντες ὄρουσαν, ἐπεὶ ἶδον Ἑκτορα δῖον⁴.

ἠνιόχῳ μὲν ἔπειτα ἐῷ ἐπέτελλεν ἕκαστος
ἵππους εὖ κατὰ κόσμον ἐρυκέμεν αὖθ' ἐπὶ τάφρῳ· 85
οἱ δὲ διαστάντες⁵, σφῆας αὐτοὺς ἀρτύναντες,
πένταχα⁶ κοσμηθέντες ἅμ' ἠγεμόνεσσιν ἔποντο.

Οἱ μὲν ἅμ' Ἑκτορ' ἴσαν καὶ ἀμύμονι Πουλυδάμαντι,
οἱ πλεῖστοι καὶ ἄριστοι ἔσαν, μέμασαν δὲ μάλιστα
τεῖχος ῥηξάμενοι κοίλῃς ἐπὶ νηυσὶ μάχεσθαι. 90
καὶ σφιν Κεβριόνης τρίτος εἶπετο· παρ' δ' ἄρ' ὄχεσφιν⁷
ἄλλον Κεβριόναο χερεῖονα κάλλιπεν Ἑκτωρ.
τῶν δ' ἐτέρων Πάρις ἤρχε καὶ Ἀλκάθοος⁸ καὶ Ἀγήνωρ,
τῶν δὲ τρίτων Ἑλένος καὶ Δηίφοβος⁹ θεοειδής,

μῖζω, ὅτι πάντες ἀνεξαιρέτως θὰ καταστραφώμεν διὰ τοὺς Ἀχαιοὺς, ἥτοι ἕνεκα τῶν Ἀχαιῶν ἐλιγθέντων.

1) Πεζοὶ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἄρματιλάτας.

2) Ἦρεσεν εἰς τὸν Ἑκτορα ἡ ἀκίνδυνος, ἡ ἀβλαβὴς συμβουλή.

3) Οὐδὲ ἔμμενον συνηθροισμένοι ἐπὶ τῶν ἁρμάτων.

4) Ἐκ τῶν ἠγουμένων πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν τὴν φράσιν, ἀπορούσαντα ἅφ' ἵππων.

5) Τρεῖς μετοχαὶ ἐτέθησαν ἀσυνδέτως χάριν γοργότητος.

6) Οἱ ἀρχαῖοι ἐπειρώοντο νὰ ἀνεύ-

ρωσι τὸν λόγον τῆς τοιαύτης διαιρέσεως, ὡς λέγει ὁ Σχολιαστής· «Τοσαῦται τῶν Τρῶων ἠγεμονίαι. Οἱ δέ, ἐπεὶ πάντε ἦσαν πύλαι. Ἡ ἵνα ἀνά δύο μέσον δορυφοροῖεν Ἑκτορα». Τοιαύτην διαίρεσιν ἔχουσι καὶ οἱ Μυρμιδόνες II, 171 καὶ οἱ Βοιωτοὶ B, 494.

7) Λέγει τοῦτο, διότι ὁ Κεβριόνης ἦτο ἠνιόχος τοῦ Ἑκτορος.

8) Ὁ Ἀλκάθοος ἦτο υἱὸς μὲν τοῦ Αἰσῆτου, γαμβρὸς δὲ τοῦ Ἀγχιῆσου, φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἰδομενέως N, 427.

9) Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πάριδος οὗτος ἔλαβε γυναῖκα τὴν Ἑλένην.

υἱε δ'ὡν Πριάμοιο· τρίτος δ' ἦν Ἄσιος ἥρωρ,
 Ἄσιος¹ Ὑρτακίδης, ὃν Ἀρίσβηθεν φέρον ἵπποι
 αἰθωνες μεγάλοι, ποταμοῦ ἄπο Σελλήεντος.
 τῶν δὲ τετάρτων ἦρχεν ἐὼς πάϊς Ἀγχίσαο,
 Αἰνείας, ἅμα τῷγε δ'ὡν Ἀντήνορος υἱε,
 Ἀρχέλοχος τ' Ἀκάμας τε, μάχης εὖ εἰδότε πάσης. 100
 Σαρπηδῶν δ' ἠγήσατ' ἀγακλειτῶν ἐπικούρων.
 πρὸς δ' ἔλετο Γλαῦκον καὶ Ἀρήϊον Ἀστεροπαῖον².
 οἱ γὰρ οἱ εἴσαντο διακριδὸν³ εἶναι ἄριστοι
 τῶν ἄλλων μετὰ γ' αὐτόν· ὁ δ' ἔπρεπε⁴ καὶ διὰ πάντων.
 οἱ δ' ἐπεὶ ἀλλήλους ἄραρον τυκτῆσι βόεσσι⁵, 105
 βάν ρ' ἰθὺς Δαναῶν λελιημένοι⁶, οὐδ' ἔτ' ἔφαντο
 σχήσεσθ'⁷, ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνησιν πεσέεσθαι.
 Ἐνθ' ἄλλοι Τρῶες τηλεκλειτοὶ τ' ἐπικούροι
 βουλῇ Πουλυδάμαντος ἀμωμήτοιο⁸ πίθοντο·
 ἀλλ' οὐχ Ὑρτακίδης ἔθελ' Ἄσιος, ὄρχαμος ἀνδρῶν, 110
 αὖθι λιπεῖν ἵππους τε καὶ ἡνίοχον θεράποντα,
 ἀλλὰ σὺν αὐτοῖσιν⁹ πέλασεν νήεσσι θοῇσι,

1) Διὰ τῆς ἐπαναλήψεως σκοπεῖ ὁ ποιητὴς νὰ διεγείρῃ τὴν προσοχὴν τοῦ ἀκροατοῦ. Ὅρα Β, 672.

2) Ἦτο υἱὸς τοῦ Πελάγονος καὶ ἡγεμὼν τῶν Παιόνων ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως φονευθεὶς, Φ, 140.

3) Διότι οὗτοι ἐφάνησαν εἰς αὐτόν, ὅτι εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἄριστοι.

4) Οὗτος διέπρεπε μεταξὺ ὅλων. Ἐν:εὔ'εν τὸ διαπρεπής.

5) Εἰργασμέναις βύρσαις, δηλ. ἀσπίσιν. Οἱ πολεμισταὶ οὕτω συνεπυκνώθησαν, ὥστε ἀπετέλεσαν εἰδός τι χελώνης. Τοῦτο περιγράφει ἀκριβέστερον ὁ ποιητὴς ἐν Ν, 130.

6) Ὁρεγόμενοι τῆς μάχης, ἐπιθυμοῦντες νὰ πολεμήσωσι. Τὰ χειρόγραφα ἔχουσιν, οὐδέ τ', ἀλλ' ὁ Barnes διώρθωσεν εἰς οὐδ' ἔτ, ὅπερ ἐπεκράτησεν ἐν ταῖς ἐκδόσεσιν.

7) Κατὰ τινὰς μὲν ὑποκείμενον εἶναι οἱ Δαναοί, κατ' ἄλλους δὲ οἱ Τρῶες, ὅπερ πιθανώτερον· καὶ ἐπίστευον, ὅτι πλέον δὲν θὰ κρατηθῶσιν.

8) Ἐκ τοῦ α (στερητικ.) καὶ μωμέομαι, ἄμωμος, ἀκατηγόρητος. Ἀλ-λαχοῦ λέγεται ἀμύμων.

9) Δηλαδὴ ἵπποις τε καὶ ἡνιόχῳ θεράποντι.

νήπιος, οὐδ' ἄρ' ἔμελλε, κακὰς ὑπὸ κῆρας ἀλύξας,
 ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν ἀγαλλόμενος παρὰ νηῶν
 ἂψ ἀπονοστήσειν προτὶ Ἴλιον ἡνεμόεσσαν·
 πρόσθεν γάρ μιν μοῖρα δυσώνυμος² ἀμφεκάλυψεν
 ἔγχεϊ Ἰδομενῆος, ἀγαυοῦ Δευκαλίδας³.
 εἶσατο⁴ γὰρ νηῶν ἐπ' ἀριστερά, τῇ περ Ἀχαιοὶ
 ἐκ πεδίου νίσσοντο⁵ σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν·
 τῇ ῥ' ἵππους τε καὶ ἄρμα διήλασεν, οὐδὲ πύλῃσιν⁶
 εὖρ' ἐπικεκλιμένας σανίδας καὶ μακρὸν ὄχληα,
 ἀλλ' ἀναπεπταμένας ἔχον' ἀνέρες, εἴ τιν' ἐταίρων
 ἐκ πολέμου φεύγοντα σαώσειαν μετὰ νῆας.
 τῇ ῥ' ἰθὺς⁸ φρονέων ἵππους ἔχε, τοὶ δ' ἅμ' ἔποντο
 ὀξέα κεκλήγοντες⁹. ἔφαντο γὰρ οὐκέτ' Ἀχαιοὺς
 στήσεσθ', ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνῃσιν πεσέεσθαι,
 νήπιοι, ἐν δὲ πύλῃσι δὴ ἀνέρας εὖρον ἀρίστους,
 υἷας ὑπερθύμους Λαπιθῶν¹⁰ αἰχμητῶν,

115

120

125

1) Ἡ πρότασις αὕτη αἰτιολογεῖ· διότι ὥντως δὲν ἔμελλε νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς τὸ Ἴλιον.

2) Ἡ κακὸν ὄνομα ἔχουσα, ἡ μισητή.

3) Τὸ πατρωνυμικὸν ἐσχηματίσθη ὥστε ὁ πατήρ αὐτοῦ ἐκαλεῖτο Δευκαλός. Παραπλήσιον εἶναι τὸ Ἀνθιμίδης ἀντὶ Ἀνθιμίωνιδης ἐν Δ, 488.

4) Ἀρίστος τοῦ εἶμι, δηλ. ἐπορεύθη ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ τῶν νεῶν ὥς πρὸς τὸν Ἄσιον ἦτο δεξιόν.

5) Ὅπου οἱ Ἀχαιοὶ ἐπανήρχοντο ἐκ τῆς πεδιάδος. Ὁ Ἄσιος ἐν τῇ ἀφροσύνῃ αὐτοῦ ἐπίστευσεν, ὅτι δύναται νὰ συνεισεέλθῃ μετὰ τῶν φευγόντων.

6) Ἡ δοτικὴ ἐφαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐπικεκλιμένας καὶ δὲν εὖρε τὰς

πύλας κεκλεισμένας διὰ σανίδων καὶ μακροῦ ὄχλους.

7) Ἀλλ' ἐκράτουν αὐτὰς ἀνεωγμένας.

8) Ὁ Koch τὸ ἰθὺς συνάπτει μετὰ τοῦ φρονέων, ὥς ἐν N, 135, ἄλλοι ὅμως μετὰ τοῦ ἔχον, ὅπερ δὲν εἶναι πιθανόν. Ὁ Εὐστάθιος ἐρμηνεύει· «θαρρυνόμενος ἐπὶ τὰ ἀντικρὺ καὶ προϊένας θίλων».

9) Τοῦ La Roche μαρτυροῦντος σχεδὸν πάντα τὰ χειρόγραφα ἔχουσι κεκλήγοντες, ὅλγιστα δὲ κεκληγότες ἢ κεκληγῶτες· προὔποτιθεται ἐνεστώ· κεκλήγω. Μεγαλοφώνως βοῶντας (δηλ. οἱ ἐταῖροι τοῦ Ἀσίου).

10) Συνήθως τὸ ὄνομα θεωρεῖται

τὸν μὲν Πειριθόου υἱά, κρατερόν Πολυποίτην,
 τὸν δὲ Λεοντῆα¹, βροτολοιγῶ ἴσον Ἄρηι. 130
 τῷ μὲν ἄρα προπάραιθε πυλάων ὑψηλῶν
 ἔσταναν ὥς ὅτε τε δρύες οὔρεσιν ὑψικάρηνοι²,
 αἵτ' ἄνεμον μίμνουσι³ καὶ ὑετὸν ἥματα πάντα,
 ῥίζησιν μεγάλῃσι διηνεκέεσσ'⁴ ἀρχρυῖται·
 ὥς ἄρα τῷ χεῖρεσσι πεποιθότες ἡδὲ βίηφιν 135
 μίμνον ἐπερχόμενον μέγαν Ἄσιον οὐδ' ἐφέβοντο.
 εἰ δ'⁵ ἰθὺς πρὸς τεῖχος εὐδμητον, βόας αὖτας⁶
 ὑψόσ' ἀνασχόμενοι, ἔκιον μέγαλῳ ἀλαλητῶ
 Ἄσιον ἀμφὶ ἀνακτα καὶ Ἰαμενόν' καὶ Ὀρέστην
 Ἀσιάδην τ' Ἀδάμαντα Θῶνά τε Οἰνόμαόν τε. 140
 οἱ⁸ δ' ἦτοι εἴως μὲν εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς
 ὄρνυον ἔνδον ἐόντες ἀμύνεσθαι περὶ νηῶν·
 αὐτὰρ ἐπειδὴ τεῖχος ἐπεσσυμένους⁹ ἐνόησαν
 Τρῶας, ἀτὰρ Δαναῶν γένετο ἰαχὴ τε φόβος τε,
 ἐκ δὲ τῷ αἵξαντε¹⁰ πυλάων πρόσθε μαχέσθην, 145

σύνθετον ἐκ τοῦ λαῶς καὶ περὶ θω, καὶ ἐξηγείται, κινουῦντες λίθους, ἀγωνιζόμενοι διὰ λίθων, ὀρεινοί. Οἱ Λαπιῆται ἦσαν ἡρωϊκὸν γένος ἐν Θεσσαλίᾳ, πολέμιον τῶν Κενταύρων.

1) Ὁ Λεοντεύς ἦτο υἱὸς τοῦ Κορώνου B, 746.

2) Κατὰ λέξιν οἱ ἔχοντες ὑψηλὰ τὴν κορυφὴν, ὑψικόρυφοι.

3) Ἀνθίστανται εἰς τὸν ἄνεμον καὶ εἰς τὴν βροχὴν.

4) Ἐκ τῆς διὰ καὶ ἐνεκ, ἐξ οὗ τὸ ἦν ἐ γ κ ο ν. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· α Διηνεκέες δὲ ῥίζαι αἱ διὰ πολλοῦ τόπου ἐννεγεμέναι καὶ τεταμέναι·.

5) Ἐντεῦθεν νοεῖται καὶ ὁ Ἄσιος πεζὸς μαχόμενος.

6) Ἐννοεῖ τὰς ἀσπίδας, ὡς ἐν H, 239 λέγει ὁ ποιητὴς τὴν ἀσπίδα βῶν ἀζαλέην.

7) Ὁ Ἰαμενός καὶ ὁ Ὀρέστης ἐφονεύθησαν ὑπὸ τοῦ Λεοντεύος ἐν στίχ. 193.

8) Δηλαδή οἱ περὶ τοὺς Λαπιῆτας. Τὸ δὲ ἀναφορικὸν εἴως καίεται ἐπὶ δεικτικῆς σημασίας, ὡς τὸ ὅς ἀντί τοῦ οὗτος.

9) Ὁ παρακείμενος ἔχει σημασίαν ἐνεστώτος.

10) Οὗτοι ἐξορμήσαντες ἐκ τῶν τειχῶν ἐν τοῖς προμάχοις ἐμάχοντο.

ἀγροτέροισι σύεσσιν¹ ἔοικότε, τώτ' ἐν ὄρεσσιν
 ἀνδρῶν ἤδ' ἐκ κυνῶν δέχαται² κολοσυρτόν ἰόντα,
 δοχμῷ³ τ' αἴσسونτε περὶ σφίσιν ἄγνυτον⁴ ὕλην,
 πρυμνήν⁵ ἐκτάμνοντες, ὑπαὶ δέ τε κόμπος ὀδόντων
 γίγνεται, εἰς ὃ κέ τις τε βαλὼν ἐκ θυμὸν ἔλῃται·
 ὥς τῶν κόμπει⁶ χαλκὸς ἐπὶ στήθεσσι φαεινὸς
 ἄντην βαλλομένων· μάλα γὰρ κρατερῶς ἐμάχοντο,
 λαοῖσιν⁷ καθύπερθε πεποιθότες ἤδ' ἐβίβην.
 οἱ δ' ἄρα⁸ χερμαδίοισιν ἐϋδμήτων ἀπὸ πύργων
 βάλλον, ἀμυνόμενοι σφῶν τ' αὐτῶν καὶ κλισιάων
 νηῶν τ' ὠκυπόρων. νιφάδες δ' ὥς πίπτον⁹ ἔραζε,
 ἄστ' ἄνεμος ζαῆς¹⁰, νέφεα σκιδόεντα δονήσας,

150

155

1) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Ἐπαι-
 νοῦνται δὲ καὶ οἱ τῆς παραβολῆς ταύ-
 της στίχοι, ὡς τῷ ψοφῶδει τῆς τῶν
 λέξεων προφορᾶς ἐμφαίνοντες τὸ τῆς
 ὑποθέσεως μέγεθος».

2) Παρακείμενος τοῦ δέχομαι ἄνευ
 ἀναδιπλασιασμοῦ, ὅπερ εἶναι τὸ μόνον
 παράδειγμα οὐ μόνον παρ' Ὀμήρῳ,
 ἀλλὰ παρ' ἅπασιν τοῖς συγγραφεῦσι πρὸ
 τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ὁ Εὐστά-
 θιος τὸν κολοσυρτόν παράγει παρὰ τὸ
 σύρειν, διότι ἐρμηνεύει οὕτως· «κτύ-
 πος ὁ ἀπὸ κάλων ἤγουν ξύλων συρο-
 μένων ἐν ὄρει. Ἐτεροι δὲ τὴν ἐκ φρυ-
 γάνων συρομένων αἰρομένην κόριν οὕτω
 καλοῦσι». Ἀλλὰ κατὰ τὸν Döderlein
 δὲν ὑπάρχει συγγένεια πρὸς τὸ σύ-
 ρειν καὶ συρφετός· οὗτος θεωρεῖ τὴν
 λέξιν σύνθετον ἐκ τοῦ κῶλος (=θόρυ-
 σος Ἡσύχ.) καὶ συρίσσω καὶ ἐρμηνεύει
 θόρυβον μετὰ συριγμοῦ.

3) Πλάγιοι, λοφαί· εἶναι δὲ ἐπιθε-
 τον ἀντὶ ἐπιρρήματος· τὸ ἔτυμον τῆς
 λέξεως φαίνεται ἀμφίβολον· διότι δὲν

εἶναι πιθανόν τὸ ὑπὸ τοῦ Döderlein
 λεγόμενον, παρὰ τὸ λαξὸς (ἐκ τοῦ λέ-
 χειν). Ἰσως παράγεται παρὰ τὸ δέ-
 χεσθαι, ὡς νομίζει ὁ Εὐστάθιος.

4) Συντρίβουσι τοὺς θάμνους.

5) Μὲ αὐτὰς τὰς ρίζας, προρρίζους
 ἐκκύπτοντες.

6) Οὕτως ἔχει ὁ λαμπρὸς χαλκὸς
 ἐπὶ τῶν στιθῶν ἐκ τῶν ἐμπροσθεν κτυ-
 πωμένων. Τοῦτο εἶναι ἴδιον γενναίων
 μαχητῶν.

7) Οἱ περὶ τὸν Ζηνόδοτον ἔγραφον
 λάεσσι, ὅπερ δὲν ἐπιδιοκιμάζεται.
 ἔχοντες πεποιθῆσιν εἰς τοὺς λαοὺς
 τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους.

8) Τὸ ἄρα εἶναι ἐπεξηγηματικόν,
 δηλαδὴ οὗτοι οἱ λαοὶ οἱ βοηθῶντες
 τοῖς Λαπίθαις.

9) Ἐννοεῖται τὸ ὑποκείμενον χερ-
 μάδια ἐκ τῶν ἡγουμένων. Διὰ τὴν
 πυκνότητα τῶν βαλλομένων λίθων πα-
 ραβάλλει τοὺς πρὸς νιφάδας.

10) Παρὰ τὸ ζα καὶ ἄημι, βίαιος,
 ὀρμητικὸς ἄνεμος.

ταρφείας¹ κατέχευεν ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ·
 ὥς τῶν ἐκ χειρῶν βέλεα² ῥέον, ἡμὲν Ἀχαιῶν
 ἡδὲ καὶ ἐκ Τρώων³. κόρυθες δ' ἄμφ' αὔον⁴ αὔτευν 160
 βαλλόμεναι μυλάκεσσι⁵ καὶ ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι.
 δῆ ῥα τότε ὤμωξέν τε καὶ ὦ πεπλήγετο⁶ μηρῷ
 Ἄσιος Ὑρτακίδης, καὶ ἀλαστήσας⁷ ἔπος ηὔδα·
 »Ζεῦ πάτερ, ἦ ῥά νυ καὶ σὺ φιλοφειδῆς ἐτέτυξο⁸
 πάγχυ μάλ'· οὐ γὰρ ἔγωγ' ἐφάμην ἥρωας Ἀχαιοῦς⁹ 165
 σγήσειν ἡμέτερόν γε μένος καὶ χεῖρας ἀάπτους.
 οἱ δ', ὥστε σφῆκες¹⁰ μέσον αἰόλοι ἤε μέλισσαι

1) Περὶ τοῦ τονισμοῦ τῆς λέξεως διεφώνουν δύο μεγάλοι τῆς ἀρχαιοτήτος γραμματικοί· ὁ μὲν Διονύσιος ὁ Θραξ ἔγραφε ταρφείας, ὁ δὲ Ἀρίσταρχος, οὗ ἡ γνώμη ἐκράτησε, ταρφείας, ὡς θαμειάς. Τὰ ἀρσενικά ὑποτίθενται θαμειός, ταρφειός καὶ οὐχὶ θαμύς καὶ ταρφύς. Σημαίνει δὲ συχνάς, πυκνάς.

2) Βέλεα λέγει τοὺς βαλλομένους λίθους, τὰ χερμάδια ἐν στίχ. 154.

3) Ὅντως φαίνεται παράδοξον, ὅτι προστίθενται καὶ οἱ Τρῶες, ἐν ᾧ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν δὲν εἶπεν ὁ ποιητής, ὅτι καὶ οὗτοι ἔβαλλον λίθους. Ἡ φράσις ἐκ Τρώων παρέχει δυσκολίαν τοῖς ἐρμηνευταῖς. Ὁ La Roche ἐρμηνεύει ἐκ χειρῶν.

4) Ἐπιρρηματικῶς, ξηρά, ὑποκώφως, ὡς τὸ καρφαλέον ἐν 409. Αἱ δὲ περικεφαλαῖαι περίξ (τῆς κεφαλῆς) ἔχουν ξηρά.

5) Μύλαξ κυρίως εἶναι ἡ μυλόπετρα, συνεκδοχικῶς δὲ πᾶς στρογγύλος λίθος. Τοῦτον ἐν Η, 270 εἶπε μυλοειδῆ πέτρων.

6) Ἀόριστος ὁ 6' μετὰ ἀναδιπλα-

σιασμοῦ τοῦ πλήσσω. Ἐκτόπησε τοὺς μηρούς, ὅπερ εἶναι σύνθεσις τοῖς λαοῖς τῆς Ἀνατολῆς πρὸς δῆλωσιν σφοδροῦ πάθους. Ὅρα Π, 125 καὶ ν, 128 καὶ Ξενοφ. ἐν Κυρ. παιδ. VII, 3, 6.

7) Παρὰ τὸ ἄλαστος = ἄλυστος (α καὶ λήθω). Κυρίως κατὰ τὸ ἔτυμον σημαίνει μνησικακῶ, εἴτα δὲ δυσχεραίνω, ὀργίζομαι.

8) Ἡ φράσις ὑποδηλοῖ, ὅτι μέχρι τοῦδε ὁ Ἄσιος εἶχε διάφορον γνώμην περὶ τοῦ Διός· νῦν ὅμως ἐπεισθὴ ἐκ τῶν πραγμάτων, ὅτι καὶ αὐτὸς ἀπαφνὰ φέβεται. Παράδ. ἀλλ. Γ, 183 καὶ Θ, 163

9) Ἐνταῦθα λέγονται ἥρωες οὐχὶ μόνον οἱ ἡγεμόνες τῶν Ἀχαιῶν, ἀλλὰ σύμπαντες, ὡς ἐν Β, 410.

10) Κατὰ τὸν Döderlein παρὰ τὸ σφάζειν. Ἡ ἐπομένη αἰτιατικὴ εἶναι τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ αἰόλοι = εὐκαμπτοί, εὐλύγιστοι. Καὶ οἱ σφῆκες καὶ αἱ μέλισσαι εἶναι ἔντομα ἀμυντικά καὶ δὴ οἱ ἀρχαῖοι εἶχον δύο παροιμίας, σφηκίαν ἐκίνησας καὶ εἰς μέλι ττας ἐκώμασας ἐπὶ τῶν παραδόξως κακουμένων.

οἰκία ποιήσωνται ὁδῶ ἐπὶ παιπαλοέσση¹,
οὐδ' ἀπολείπουσιν κοῖλον δόμον, ἀλλὰ μένοντες
ἄνδρας θηρητῆρας² ἀμύνονται περὶ τέκνων,
ὥς σίγ' οὐκ ἐθέλουσι πυλάων καὶ δῦ³ ἐόντε
χάσσασθαι, πρίν γ' ἡ κατακτάμεν ἡ ἀλῶναι. «

170

Ὡς ἔφατ', οὐδὲ Διὸς πεῖθε φρένα ταῦτ' ἀγορεύων.
Ἐκτορι⁴ γὰρ οἱ θυμὸς ἐβούλετο κῦδος ὀρέξαι.

[Ἄλλοι⁵ δ' ἄμφ' ἀλλήλῃσι μάχην ἐμάχοντο πύλῃσιν⁶ 175

¹) Τὸ ἔτυμον καὶ ἡ σημασία τοῦ ἐπιθέτου δὲν ὠρίσθησαν ἐτι ἀκριβῶς. Ἡ ἐκ τοῦ παιπαλῆ ἐτυμολογία, καθ' ἣν ἤθελε σημαίνει κονιορτώδης, ἐνταῦθα ἤθελεν ἴσως ἀρμόζει· ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἐπιθετον ἀπορίθεται καὶ εἰς ὅρους Ν, 17 καὶ εἰς σκοπιὰν κ, 97 καὶ εἰς τὰς πετρώδεις νήσους, Ἰμβρον, Χίον, Σάμον καὶ Ἰθάκην. Τούτου ἕνεκεν ὁ Damnn παράγει παρὰ τὸ αἰπύς, ὁ Hermann παρὰ τὸ πάλλω καὶ ἄλλοι ἄλλοθεν.

²) Συναπτεόν τῷ μένοντες ἀνθιστάμενοι κατὰ τῶν θηρευτῶν. Ὁ ποιητὴς δὲν ἐννοεῖ τοὺς κυνηγούς, ἀλλὰ πάντας, ὅσοι ἐνοχλοῦσι ταῦτα τὰ ἐντομα, Π, 259 «αὐτίκα δὲ σφίγχεσσιν ἐοικότες ἐξεγένοντο εἰνοδίοις, οὓς παῖδες ἐριδμαίνουσι ἔθοντες».

³) Ὁ ποιητὴς ἐπ' ἀνέρχεται εἰς τοὺς δύο Λαπίθας, ἐν ᾧ πρὸ ὀλίγου ἔλεγε περὶ πάντων τῶν Ἀχαιῶν. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν «Ἐν ὑπερβολῇ τὸ δύο· οἱ μὲν γὰρ τῶν τέκνων προϊστάμενοι σφῆκες καὶ τῶν μελίτων αἱ μελίτται πλείους εἰσίν. Οὗτοι δὲ καὶ δύο ὄντες κρείττονα διαπράττονται».

⁴) Τῷ Ἐκτορι καὶ οὐχὶ τῷ Ἀσίῳ ὁ Ζεὺς ἐπεφύλασσε τὴν δόξαν, ἵνα εἰσ-

πηρήσῃ πρῶτος εἰς τὸ τεῖχος. Ὅρα στίχ. 437.

⁵) Ὑπὸ τῶν κριτικῶν τῆς Ἀλεξανδρείας ἠθετοῦντο οἱ στίχοι 175-181, ὡς ἀναγινώσκωμεν παρὰ τῷ Σχολιαστῇ «Ἀθετοῦνται στίχοι στ', ὅτι παρῳδῶνται ἐκ τοῦ» ἄλλοι δ' ἄμφ' ἀλλήλῃσι μάχην ἐμάχοντο νήεσσιν (Ο, 414). Πρὸς πύλας δὲ πύλας ἐμάχοντο; Οὐδέπω γὰρ διαβεβήκασι τὴν τάφρον. Γελοῖον δὲ καὶ τὸ «ἀργαλέον δέ με ταῦτα θεὸν ὥς πάντ' ἀγορεύσαι». Τί γὰρ εἴρηται ἡδὴ τῆς τειχομαχίας; Πόθεν δὲ θεοπροπῆς πῦρ; Οὐδέπω γὰρ πυρὶ κέχρηται, ἀλλ' ὕστερον λέγει ὁ Ἐκτωρ «οἴσιτε πῦρ» (Αὐτόθι 718). Εὐθὺς δὲ καὶ τὸ λέγειν, ὅτι ἡνιῶντο οἱ βοηθοῦντες τοῖς Ἑλλήσι θεοὶ ἐπὶ τὸ ἐλαττοῦσθαι αὐτούς». Σημειωτέον, ὅτι ὁ Πίος ἀπελογεῖτο πρὸς τὰς ἀθετήσεις τοῦ Ἀριστάρχου, ἀλλ' οἱ νεώτεροι συμφωνοῦσιν ἐκείνῳ.

⁶) Ὁ Ἀρίσταρχος εἶχε τὴν γνώμην, ὅτι μόνον μία πύλη ὑπῆρχεν. Κατὰ τὸν Πίον ὅμως ὁ μὲν Ἄσιος ἐμάχετο περὶ τὴν ἐκπληκτον πύλῃν, οἱ δὲ ἄλλοι περὶ τὰς μικρὰς πύλας. Παρρητροῦμεν ὅμως, ὅτι οἱ Τρῶες δὲν εἶχον ἐτι διαβῆ τὴν τάφρον.

ἀργαλέον δέ με' ταῦτα θεὸν ὥς πάντ' ἀγορεύσαι.
 πάντη γὰρ περὶ τείχος δρώρει θεσπιδάεζ' πῦρ
 λάϊνον¹. Ἀργεῖοι δέ, καὶ ἀχνύμενοί περ, ἀνάγκη
 νηῶν ἡμύνοντο· θεοὶ δ' ἀκαχέατο⁴ θυμὸν
 πάντες, ὅσοι Δαναοῖσι μάχης ἐπιτάρροθοι ἦσαν. 180
 σὺν δ' ἔβαλον Λαίπθαι πόλεμον καὶ δηϊοτήτα.]

Ἐνθ' αὖ Πειριθόου υἱός, κρατερός Πολυποίτης,
 δουρὶ βάλεν Δάμασον κυνέης διὰ χαλκοπαρήου⁵.
 οὐδ' ἄρα χαλκείη κόρυς ἔσχεθεν⁶, ἀλλὰ διαπρὸ
 αἰχμῇ χαλκείῃ ῥήξ' ὀστέον, ἐγκέφαλος δὲ 185
 ἔνδον ἅπας πεπάλακτο· δάμασσε δέ μιν μεμαῶτα⁷.
 αὐτὰρ ἔπειτα Πύλωνα καὶ Ὀρμενον ἐξενάριξεν.
 υἱὸν δ' Ἀντιμάχοιο Λεοντεύς, ὄζος Ἄρης,
 Ἴππόμαχον βάλε δουρὶ, κατὰ ζωστήρα τυχήσας.
 αὖτις δ' ἐκ κολοεῖο ἐρυσσάμενος ξίφος δέξυ 190

¹) Ἡ παρεμβολὴ τοῦ προσώπου τοῦ ποιητοῦ θεωρεῖται ὑπὸ τοῦ Duenitzer ὡς ἀνθομηρικόν. Ἄλλ' ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ Β 485, ἐνθα ὁ ποιητὴς ἐπικαλούμενος τὰς Μούσας λέγει· «ὅμεις γὰρ θεαὶ ἔστε, πάρεστε τε, ἴστε τε πάντα, ἡμεῖς δὲ κλέος οἷον ἀκούομεν, οὐδὲ τι ἴδμεν».

²) Παρὰ τὸ θέσπις καὶ δαίω· πῦρ, ὅπερ ἀνῆψε θεός, θεόφλεκτον, μεγάλη πυρκαϊά.

³) Τινὲς τῶν ἀρχαίων ἐπειρῶντο νὰ συνάψωσι τὸ ἐπιθετον μετὰ τοῦ πῦρ, ὅπερ ἤθελον εἶναι δυσεξηγήτην. Εὖρον ὅμως καὶ τινὰ ἐξηγήσιν ὅλως ἀπίθανον, ἣν ἀναγινώσκωμεν παρὰ τῇ Σχολιαστῇ· «Λιθίνου τοῦ τείχους ὄντος καὶ τῶν Τρώων βαλλόντων, ἐκ τῆς συγκρούσεως τῶν βαλλομένων πῦρ

ἄπτεσθαί φησι πανταχόθεν τοῦ τείχους». Ὁ Bentley διώρθωσεν εἰς δῆρον. Ἄλλ' ἐν γένει συάπτεται μετὰ τοῦ τείχους καὶ θεωρεῖται ὡς υπερβατόν. Ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπέρβασις αὕτη ἄνευ ἀνάγκης οὐχὶ μικρὰν δυσκολίαν παρέχει τοῖς ἐρμηνευταῖς. Ἀλλὰ τί ἐγρησάμειε τὸ πῦρ περὶ τὸ τείχος; Τινὲς τῶν ἀρχαίων παρέβαλον πρὸς τὴν καύστειραν μάχην καὶ τὸ ἐμάχοντο δέμας πυρός.

⁴) Ἐκ τοῦ ἀκάχημαι, ὡς τὸ εἶατο ἐκ τοῦ ἡμαι.

⁵) Περικεφαλαία ἔχουσα χαλκῶς παρειάς, χάλκινα περικαλύμματα.

⁶) Τὸ ἀντικείμενον, δόρυ, νοεῖται ἐκ τῶν ἡγουμένων.

⁷) Κατέβαλεν αὐτόν ἐφορμῶντα.

Ἀντιφάτην μὲν πρῶτον, ἐπαίξας δι' ὀμίλου,
πληξ' αὐτοσχεδίν¹. ὁ δ' ἄρ' ὕπτιος οὐδὲ ἐρείσθη·
αὐτὰρ ἔπειτα Μένωνα καὶ Ἰαμενὸν καὶ Ὀρέστην
πάντας ἐπασσυτέρους πέλασε χθονὶ πουλυβοτείρῃ.

Ὅφρ' οἱ² τοὺς ἐνάριζον ἀπ' ἔντεα μαρμαίροντα, 195
τόφρ' οἱ³ Πουλυδάμαντι καὶ Ἐκτορι κοῦροι ἔποντο,
οἱ πλεῖστοι καὶ ἄριστοι ἔσαν, μέμασαν δὲ μάλιστα
τεῖχος τε ῥήξιν καὶ ἐνιπρήσειν πυρὶ νῆας,
οἳ ῥ' ἔτι μερμήριζον⁴ ἐφεσταότες παρὰ τάφρῳ.
ὄρνις γάρ σφιν ἐπῆλθε περησέμεναι⁵ μεμαῶσιν, 200
αἰετός ὑψιπέτης⁶ ἐπ' ἀριστερὰ λαὸν ἑέργων,
φοινήεντα⁷ δράκοντα φέρων δύνχεσσι πέλωρον
ζωὸν, ἔτ' ἀσπαίροντα· καὶ οὐπω λήθετο χάρμης⁸.
κόψε γὰρ αὐτὸν⁹ ἔχοντα κατὰ στῆθος παρὰ δειρὴν

1) Ἡ λέξις λαμβάνεται ἐπιρρηματικῶς, ὡς τὸ ἀντιφάτην καὶ ἀμφοδίνην.

2) Δηλαδή οἱ δύο Λαπίθαι.

3) Ἀναφορική πρότασις, ἥς ἡ δευτερεύουσα ἐπεται ἐν στίχ. 199. Ἡ δὲ ἐν τῷ ἐπομένῳ στίχῳ ἀναφορική πρότασις προσδιορίζει τήνδε.

4) Ἑταλανεύοντο ἀκόμη, ἦσαν ἀναποφάσιστοι.

5) Ἐννοεῖται τὸ ἀντικείμενον, τάφρον. Ἐφάνη ὄρνις, ἐν ᾧ οὗτοι ὤρμων νὰ διαβῶσι τὴν τάφρον.

6) Ὁ Εὐστάθιος παραδίδει· «Τὸ δὲ ὑψιπέτης βαρύνεται κατὰ Ἀρίσταρχον πρὸς διαστολὴν τοῦ ὑψιπέτης, ὃ δηλοῖ τὸν ἐξ ὕψους πηδῶντα». Τινὲς τῶν ἀρχαίων ἔστιζον μετὰ τὴν λέξιν ἀριστερὰ κατὰ τὴν στίξιν ταύτην ἢ φράσις ἐπ' ἀριστερὰ δέον νὰ συνταχθῇ

μετὰ τοῦ ἐπῆλθεν, ὅπερ δὲν ἐπιδοκιμάζεται ὑπὸ τῶν νεωτέρων. Ὁ αἰετός ἐχώριζε τοὺς μὲν Τρῶας πρὸς τὰ ἀριστερά, τοὺς δὲ Ἀχαιοὺς πρὸς τὰ δεξιά. Γνωστὸν δὲ, ὅτι ἐκείνοις μὲν ὁ οἰωνός ἦτο ἀπαίσιος, τούτοις δὲ αἴσιος.

7) Κατὰ τοὺς νεωτέρους τὸ χρῶμα τοῦ δράκοντος ἦτο κόκκινον ὡς ἐν Β, 308, Δὲν εἶναι ὅμως ἀπὸ βανός ἡ ἐρμηνεία τῶν ἀρχαίων λεγόντων, ὅτι ὁ δράκων ἦτο πεφοινιγμένος ἦτοι ἡμαγμένος ὑπὸ τοῦ ἰδίου αἵματος.

8) Καὶ ἀκόμη δὲν ἔπαυεν ὁ δράκων τὴν μάχην, τὴν ἀντίστασιν.

9) Ὁ Ἡρώδιανός καὶ ὁ Ἀπολλώνιος θεώρουν τὴν ἀντανουμίαν ὡς ἐγκλιτικὴν (δηλ. γὰρ αὐτὸν) ἐνταῦθα, ὅπερ ἦθελεν εἶναι τὸ μόνον παράδειγμα. Τοῦτο δὲ ἐποιοῦν, ὅπως μὴ τις συνάψῃ αὐτὸν ἔχοντα καὶ ἐννοῇ ἀμφοτέρα

ιδνωθεις¹ ὀπίσω· ὁ δ' ἀπὸ ἔθεν ἤκε χαμᾶζε
 ἀλγήσας ὀδύνησι, μέσῳ δ' ἐνὶ κάββαλ' ὀμίλῳ,
 αὐτὸς δὲ κλάγξας πέτετο πνοιῆς² ἀνέμοιο.
 Τρῶες δ' ἐρρίγησαν³, ὅπως ἴδον αἰόλον ὄφιν
 κείμενον ἐν μέσσοισι, Διὸς⁴ τέρας αἰγιόχοιο.
 δὴ τότε Πουλυδάμας θρασὺν Ἑκτορα εἶπε παραστάς· 210
 »Ἑκτορ, αἰὲ μὲν πῶς μοι ἐπιπλήσσεις ἀγορήσιν⁵

περὶ τοῦ αἵτοῦ. Τὸ αὐτὸν εἶναι ἀντικείμενον εἰς τὸ κόψε, δηλ. ἔκοψεν αὐτὸν (τὸν αἵτόν), ὃ ὁποῖος τὸν ἐκράτει. Ὁ Döderlein νομίζει, ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ αὐτὸν, ὅπερ οὐδὲν εἶναι ἀναγκαῖον.

¹) Ἡ κεφαλὴ τοῦ δράκοντος ἦτο ἐλευθέρα, ἣν κάμψας πρὸς τὰ ὀπίσω ἔκοψε τὸν αἵτόν.

²) Κατὰ τὸν La Roche εἶναι τοπικὴ δοτικὴ. Συνηθέστερον εὑρηται ἡ δοτικὴ μετὰ τοῦ αἵμα ἢ τῆς μετά, ὡς 6, 148. Ψ, 367 καὶ ἀλλαχοῦ.

³) Διότι ὁ οἰωνὸς ἐδήλου, ὅτι, ὡς ὁ αἵτοὺς ἡστοίχῃσε τοῦ δράκοντος, οὕτως οἱ Τρῶες θελοῦσιν ἀστοχῇσαι τῶν Ἀχαιῶν. Τὸ αἰόλον ὁ Σχολιαστὴς ἐρμηνεύει «ποικίλον καὶ κατάστικτον», ὅπερ δέχεται καὶ ὁ La Roche· πιθανώτερον ὅμως κατὰ τὸν Koch σημαίνει τὸν ἐλίσσόμενον. Τὴν ἀσυνήθη ἔκτασιν τῆς πρώτης συλλαβῆς τοῦ ὄφιν παρητήρησαν ἤδη οἱ ἀρχαῖοι, οἵτινες ὠνόμαζον τὸν τοιοῦτον στίχον μείσουρον ἢ μέσουρον Ἀθην. XIV, 632. α' Ἀκέφαλοι δὲ εἰσιν οἱ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τὴν χωλότητα ἔχοντες, λαγαροὶ δὲ οἱ ἐν μέσῳ, μέουροι δὲ εἰσιν οἱ ἐπὶ τῆς ἐκβολῆς. Τοῦ στιχηροῦ τούτου πάθους ἀνεύρισκον καὶ αἰτίαν,

ἣν ἀναγινώσκωμεν παρὰ τῷ Σχολιαστῇ· «Τὴν γὰρ κατάπληξιν τῶν Τρώων καὶ τὸν φόβον παρίστανει τῷ τάχει τοῦ στίχου εἰς βραχέας τελευτῶντος συλλαβάς». Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἤρρεσεν εἰς ἄλλους, οἵτινες διώρθωσαν εἰς ὄφιν, ὡς ἀναγινώσκωμεν παρ' Εὐσταθίου καὶ εὑρηται ἐν τινι χειρογράφῳ. Ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ μὲν Bentley διορθοῖ εἰς οὐφιν, ὁ δὲ Döderlein εἰς ὦφιν. Νομίζομεν, ὅτι οὐδεμία διόρθωσις εἶναι ἀνγκαία· διότι εἰ μὴ ὁ ποιητὴς ἐξέτεινε τὸ οὐ διὰ τὴν ἄρσιν, ἐθῆρευσεν μετρικὸν πάθος. Ὡς τὸ δράκων παράγεται παρὰ τὸ δέρκεσθαι, οὕτω τὸ ὄφιν ἐκ τῆς βίβης ὅπ, ἐξ ἧς καὶ τὸ ὄφα (ὀράω).

⁴) Τὰ τέρατα πέμπονται παρὰ τοῦ Διὸς. Ὅρα Β, 309 καὶ 324.

⁵) Καὶ ἐκ τῶν ἀρχαίων καὶ ἐκ τῶν νεωτέρων τινὲς ἐρμηνεύουσιν ἀγορεύσεις, λόγοις θεωροῦντες ἀκριδέστερον προσδιορισμὸν τοῦ μοι. Πιθανώτερον ὅμως εἶναι τοπικὴ δοτικὴ, δηλ. ἐν ταῖς συνελεύσεσι τοῦ λαοῦ. Ἡ προσβολὴ αὕτη κατὰ τοῦ Ἑκτορος μετὰ τὴν προθυμίαν, ἣν οὗτος εἰδείξεν, ὅπως ἀκολουθήσῃ τῇ συμβουλῇ τοῦ Πολυδάμαντος (στίχ. 80), φαίνεται παράδοξος.

ἔσθλα φραζομένω, ἐπεὶ¹ οὐδὲ μὲν οὐδὲ ἔοικε
 δῆμον² ἐόντα παρὲξ ἀγορευέμεν, οὐτ' ἐνὶ βουλῇ
 οὔτε ποτ' ἐν πολέμῳ, σὸν δὲ κράτος αἰὲν ἀέξειν³.
 νῦν δ'⁴ αὐτ' ἐξερέω ὥς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα. 215
 μὴ ἴομεν Δαναοῖσι μαχησόμενοι περὶ νηῶν⁵.
 ὦδε⁶ γὰρ ἐκτελέεσθαι ὀλομαι, εἰ ἐτεόν γε
 Τρωσὶν⁷ ὅδ' ὄρνις ἦλθε περησέμεναι μεμαῶσιν,
 αἰετὸς⁸ ὑψιπέτης ἐπ' ἀριστερὰ λαὸν ἔέργων,
 φοινήεντα δράκοντα φέρων δνύχεσσι πέλωρον 220
 ζών· ἄφαρ⁹ δ' ἀφέηκε, πάρος φίλα οἰκί' ἰκέσθαι,
 οὐδ' ἐτέλεσσε φέρων δόμεναι τεκέεσσιν ἐοῖσιν.
 ὥς ἡμεῖς, εἵπερ¹⁰ τε πύλας καὶ τεῖχος Ἀχαιῶν
 ῥηξόμεθα σθένει μεγάλῳ, εἴξωσι δ' Ἀχαιοί,

1) Ἡ αἰτιολογία αὕτη εἶναι κατὰ τὰς ἰδέας τοῦ Ἑκτοροῦ· φυσικά, διότι καὶ δὲν ἀρμόζει.

2) Ἀντὶ νὰ εἴπῃ δῆμου ἄνδρα (B, 198) = δημότην. Ὁ Bentley διορθοῖ εἰς δῆμου ἐόντα, ὅπερ ὅμως δὲν ἐγένετο δεκτόν. Ὅντως φαίνεται παρὰδοξον, ὅτι ὁ Πολυδάμας καταλέγει ἑαυτὸν ἐν τοῖς δημόταις. Ἀλλ' ὁρθῶς παρατηρεῖ ὁ Εὐστάθιος· «καὶ οὕτω καταμαλᾶξας ἀντιπαραστατικῶς λόγοις οὐ πρὸς ἀκρίβειαν, ἀλλὰ κολακικώτερον ἐπιφέρει». Τὸ δὲ παρὲξ σημαίνει διαφωνῶν πρὸς σέ, παρὰ τὴν θέλησίν σου.

3) Ἐκ τῶν ἡγουμένων ἐννοεῖται τὸ ἔοικεν· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἀρμόζει νὰ αὐξάνω τὴν δύναμίν σου.

4) Ἀντιτίθεται πρὸς τὸ αἰεὶ μὲν. Τὸ ἄριστα ληπτέον ἐπιρρηματικῶς.

5) Ὁ ῥήτωρ δὲν ἀποτρέπει τοὺς Τρῶας νὰ μάχωνται κατὰ τῶν Ἀχαιῶν, ἀλλὰ μόνον τὸ μαχησέσθαι περὶ νηῶν θεωρεῖ ὡς λίαν κινδυνώδες.

6) Πῶς μέλλει νὰ ἐκτελεσθῇ, λέγεται ἐν στίχ. 223.

7) Ἐθῆκε τὸ ὄνομα ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου, ὅπως ἐξάρχη τοῦτο.

8) Ὁ στίχος οὗτος λείπει ἐν τοῖς ἀρίστοις χειρογράφοις καὶ εἰκάζεται ὅτι παρενεβλήθη ἐκ τοῦ στίχ. 201.

9) Παρεμβύς, εὐθύς μετὰ τὴν ἐμφάνισίν του ἔρριψε κατὰ γῆς. Κατὰ τὸν Πολυδάμαντα δύο εἶναι τὰ ἀπαίσια· πρῶτον, ὅτι ὁ αἰετὸς ἐφάνη πρὸς τὰ ἀριστερὰ τῶν Τρῶων καὶ δευτέρον, ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ γείνη ὅλως κύριος τοῦ δράκοντος.

10) Ἡ πρότασις κεῖται ἀντιθετικῶς, ὡς ἐν A, 81.

οὐ κόσμω¹ παρὰ ναῦφιν ἐλευσόμεθ' αὐτὰ κέλευθα². 225
πολλοὺς γὰρ Τρώων καταλείψομεν; οὐς κεν Ἀχαιοὶ
χαλκῷ δηλώσωσιν³, ἀμυνόμενοι περὶ νηῶν.
ὦδὲ χ' ὑποκρίναιτο⁴ θεοπρόπης, ὅς σάφα θυμῷ
εἰδείη τεράων καὶ οἱ⁵ πειθοίατο λαοί. «

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κορυθαίολος Ἔκτωρ. 230
»Πουλυδάμα⁶, σὺ μὲν οὐκέτ' ἐμοὶ φίλα ταῦτ' ἀγορεύεις·
οἶσθα καὶ ἄλλον μῦθον ἀμείνονα τοῦδε νοῆσαι.
εἰ δ' ἔτεόν δὴ τοῦτον ἀπὸ σπουδῆς ἀγορεύεις,
ἐξ ἄρα δὴ τοι ἔπειτα θεοὶ φρένας ὤλεσαν αὐτοί,
ὅς κέλεαι Ζηνὸς μὲν ἐριγδούποιο λαθῆσθαι 235
βουλέων, ἅστε μοι αὐτὸς ὑπέσχετο καὶ κατένευσεν⁷.
τύνη⁸ δ' οἰωνοῖσι τανυπτερύγεσσι κελεύεις;

¹) Διτότης, ἀντὶ νὰ εἶπῃ αἰσχροῦς.

²) Δηλαδή τὴν αὐτὴν ὁδόν, δι' ἧς ἦλθομεν.

³) Τινὲς τῶν ἐκδοτῶν δέχονται τὴν γραφὴν δηλώσουσιν, ἀλλ' ὁ La Roche βεβαίωσι ἡμᾶς, ὅτι αἱ ἄρισται τῶν πηγῶν ἔχουσι δηλώσωσιν, ὅπερ κατὰ τοῦτον ἔχει σημασίαν μετ' ὀλίγον μελλόντος.

⁴) Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἡδυνάτο νὰ ἐξηγήσῃ μάντις. Τὴν αὐτὴν σημασίαν ἔχει τὸ ῥῆμα καὶ ἐν ο, 170 καὶ τ, 535.

⁵) Ἐνταῦθα περιεμένονεν τὸ ἀναφορικὸν ᾧ, ἀλλ' ὁ ποιητὴς τὴν ἀναφορικὴν πρότασιν κατέστησεν ἀνεξάρτητον, ὡς πολλαχοῦ.

⁶) Ὁ μὲν Ἀρίσταρχος ἔγραψεν ἄνευ τοῦ ν, Πουλυδάμα, ὁ δὲ Ζηνόδοτος καὶ ὁ Χαμαιλέων σὺν τῷ ν. Πρέπει νὰ προτιμήσωμεν τὴν γνώμην τοῦ πρώτου· διότι τὸ ὄνομα κλίνεται

οὐχὶ κατὰ τὸ Λῖαν, Θόαν Κάλχαν, ἀλλὰ κατὰ τὸ Λασδάμα ο, 153. Οἱ στίχοι 231-234 φέρονται καὶ ἐν Η, 357-360, ὅπου τὴν αὐτὴν γλῶσσαν μεταχειρίζεται ὁ ἱεὺς πρὸς τὸν Ἀντήνορα. Τὸ οὐκέτι ἐννοεῖται, ἂν ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι ὁ Ἔκτωρ πρὸ ὀλίγου ἠκολούθησε τῇ συμβουλῇ τοῦ Πολυδάμαντος.

⁷) Ἐννοεῖ τὴν ὑπόσχεσιν τὴν δοθεῖσαν διὰ τῆς Ἰριδος ἐν Λ, 186-209.

⁸) Ἡ ἀντιθέσις ὑπάρχει ἐν τῷ Ζηνὸς μὲν. Σημειωτέον δ', ὅτι ἡ ἀντιθέσις ἔπρεπε νὰ ᾔηται ἐντός τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως τῆς ἀρξαμένης διὰ τοῦ ὅς κέλεαι, ἀλλ' ὁ ποιητὴς τὸ δεύτερον μέρος κατέστησεν ἀνεξάρτητον. Τὸ τανυπτερύγεσσι λέγει ὁ Ἔκτωρ μετὰ περιφρονήσεως· ἐνθεν μὲν ἔχω τὰς βουλάς τοὺς Διός, ἐνθεν δὲ τὰς πτέρυγας τῶν ὀρνέων· ὑπερὶον θέλεις νὰ πιστεύσω ἐκ τῶν δύο;

πείθεσθαι, τῶν οὔτι μετατρέπομ' οὐδ' ἀλεγίζω¹,
 εἴτ' ἐπὶ δεξί', ἴωσι πρὸς ἧῶ τ' ἡέλιόν τε²,
 εἴτ' ἐπ' ἀριστερά τοίγε ποτὶ ζόφον ἡερόεντα. 240
 ἡμεῖς δὲ μέγαλοιο Διὸς πειθώμεθα βουλῇ,
 ὃς πᾶσι θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει.
 εἷς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι³ περὶ πάτρης.
 τίπτε σὺ δεῖδοικας πόλεμον καὶ δηϊοτήτα ;
 εἵπερ⁴ γάρ τ' ἄλλοι γε περικτεινώμεθα⁵ πάντες 245
 νηυσὶν ἐπ' Ἀργείων, σοὶ δ' οὐ δέος ἔστ' ἀπολέσθαι·
 οὐ γάρ τοι κραδίη μενεδήϊος⁶ οὐδὲ μαχήμεν.
 εἰ δὲ σὺ δηϊοτήτος ἀφέξεαι, ἡέ τιν' ἄλλον
 παρράμενος⁷ ἐπέεσσιν ἀποτρέψεις πολέμοιο,
 αὐτίκ' ⁸ ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ τυπείς ἀπὸ θυμὸν ὀλέσσεις. « 250
 Ὡς ἄρα φωνήσας ἡγήσατο, τοὶ δ' ἄμ' ἔποντο
 ἡχῇ θεσπεσίῃ· ἐπὶ δὲ Ζεὺς τερπικέραυνος
 ὤρσεν ἀπ' Ἰδαίων ὀρέων ἀνέμοιο θύελλαν,

1) Δὲν ἐννοεῖ μόνον τὴν προκειμένην περίστασιν, ἀλλ' ὅμιλε? γενικῶς.

2) Κατὰ τὸν Ἀρίσταρχον ὁ Ὀμηρος γινώσκει μόνον ἀνατολὴν καὶ δύσιν, κατ' ἄλλους ὅμως καὶ τὰ τέσσαρα κλίματα, ὡς λέγεται παρὰ τῷ Σχολιαστῇ· « δηλοῖ ἀνατολὴν καὶ δύσιν, τὰ δ' ἑτέρα εἰσὶν ἐφερμηνευτικά. Ἄλλοι δὲ οὕτως, ὡς ἀποδεικνύει ὁ ποιητὴς τὰ τοῦ κόσμου τέσσαρα κλίματα, κατὰ τοῦ περιγητοῦ σχῆμα, δι' οὗ δεικνύει τὴν γῆν. Ἀρχεται δὲ ἐκ τῆς ἄρκτου, ἔπειτα εἰς ἀνατολὴν, εἴτα εἰς μεσημβρίαν καὶ μετὰ τούτα εἰς δύσιν». Ὅρα καὶ κ, 190 καὶ ν, 240.

3) Εἶναι ἐπεξηγήσεις τοῦ εἰς οἰωνός· τὸ νὰ μάχηται τις ὑπὲρ τῆς πατρίδος

του εἶναι ὁ ἄριστος οἰωνός. Ἡ χρυσὴ αὕτη ῥῆσις πολλάκις ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐπανελήφθη.

4) Τὸ ἀσύνδετον δηλοῖ τὸ πάθος τοῦ Ἑκτορος, ὅστις μετὰ πικρᾶς εἰρωνείας σκώπτει τὸν Πολυδάμαντα ὡς δειλόν.

5) Οὕτως ἔχουσι τὰ ἄριστα χειρόγραφα καὶ οὐχὶ περὶ κτεινόμεθα.

6) Σημαίνει, ὅτι καὶ τὸ μενεπτόλεμος, ἀνδρείος, καρτερικός.

7) Παραπελθὼν, παραπλανῶν διὰ λόγων. Ἀντὶ τοῦ ἀποτρέψεις τὰ πλεῖστα χειρόγραφα ἔχουσι ἀποστρέψεις, ὅπερ ἔχει τὴν αὐτὴν μὲν σημασίαν, ἐντονωτέραν δέ.

8) Ἐν αὐτῷ λέγει μετὰ τόνου ἀπειλητικοῦ. Παράβαλλ. Α, 303.

ἢ ῥ' ἰθὺς νηῶν κονίην φέρεν¹. αὐτὰρ Ἀχαιοὶν
 θέλγε² νόον, Τρωσὶν δὲ καὶ Ἑκτορι κῦδος ὄπαζε. 255
 τοῦπερ δὴ τεράεσσι³ πεποιθότες ἡδὲ βίηφιν
 ῥήγνυσθαι μέγα τεῖχος Ἀχαιοῶν πειρήτιζον.
 κρόσσας⁴ μὲν πύργων ἔρυον, καὶ ἔρειπον⁵ ἐπάλλξεις,
 στήλας⁶ τε προβλήτας ἐμόχλεον, ἃς ἄρ' Ἀχαιοὶ
 πρῶτας ἐν γαίῃ θέσαν ἔμμεναι ἔχματα⁷ πύργων. 260
 τὰς οἷγ' αὐέριον⁸, ἔλποντο δὲ τεῖχος Ἀχαιοῶν
 ῥήξειν. οὐδέ νύ πω Δαναοὶ χάζοντο κελεύθου⁹,
 ἀλλ' οἷγε ῥινοῖσι¹⁰ βοῶν φράξαντες ἐπάλλξεις
 βάλλον ἀπ' αὐτῶν δηΐτους ὑπὸ τεῖχος ἰόντας.

1) 'Ο Döderlein τίθησι στιγμήν μετὰ τὸ θύελλαν καὶ κόμμα μετὰ τὸ φέρεν, ἵνα υποκείμενον τοῦ θέλγε καὶ ὄπαζεν ἦναι οὐχὶ ὁ Ζεὺς, ἀλλ' ἡ θύελλα. Ἀλλ' ὁ Hentze παρατηρεῖ, ὅτι καὶ τῶν δύο εἰρημένων ῥημάτων γίνεται χρῆσις μόνον ἐπὶ προσώπου.

2) Ἐξησθένει, παρέλκεν, ὡς ἐν O, 322 καὶ 594.

3) Ἐννοεῖ τὴν προηγουμένην θύελλαν, ἣν οἱ Τρῶες ἐθεώρησαν ὡς αἶσιον σημεῖον.

4) Περὶ τοῦ ὀνόματος μεγάλη διαφωνία ὑπῆρχε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Ὁ Ἀρίσταρχος ἐνόμιζεν, ὅτι ἡ λέξις σημαίνει πολεμικὰς κλίμακας ὑποτρόχους, ἥτοι μηχανὰς κλιμακώδεις, ὅπερ οἱ νεώτεροι δὲν δέχονται. Ἄλλοι ἔλεγον, ὅτι εἶναι «λίθοι ἐπ' κορυφῇ τοῦ τεύχους προνεύοντες». Ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ Köppen ἐξηγεῖ τὰς κρόσσας ἀναβαθμούς κατὰ τὸ χωρίον τοῦ Ἡροδότου II, 125 «Ἐποιήθη δὲ ὧδε αὕτη ἡ πυραμίς, ἀναβαθμῶν τρύ-

πον, τὰς μετεξέτεροι κρόσσας οἱ δὲ βωμίδας οὐνομάζουσιν». Φαίνεται, ὅτι αἱ κρόσσαι ἦσαν λίθοι ἐξέχοντες, ἐφ' ὧν ἐστηρίζοντο αἱ ἐπάλλξεις. Τούτων ἐξαχθέντων καταπίπτουσιν αἱ ἐπάλλξεις, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ἡ ἐπομένη φράσις.

5) Ἐπειρῶντο νὰ καταβάλωσι, νὰ ἀνατρέψωσιν.

6) Στήλαι εἶναι αἱ ἀντηρίδες αἱ στηρίζουσαι τὸ τεῖχος. Τὸ δὲ ἐμόχλεον σημαίνει ἐπειρῶντο διὰ μογλῶν νὰ ἀνατρέψωσιν.

7) Ἡ παραγωγή παρὰ τὸ ἔχω εἶναι προφανής, σημαίνει δὲ ὑποστηρίγματα, προπύργια.

8) Πρὸς τὰ ὀπίσω ἀνέστρεφον. Περὶ τῆς συνθέσεως τοῦ ῥήματος ὅρα A, 459.

9) Δὲν ἀπεσύροντο τῆς ὁδοῦ, δὲν ἀπείχον τῆς ὁδοῦ. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Οὐχ ὑπεχώρουν αὐτοῖς εἰσελθεῖν διὰ τῆς ἐπὶ τὰς ναῦς φερούσης ὁδοῦ».

10) Διὰ βοείων ἀσπίδων φράξαντες τὰ διάκενα τῶν ἐπάλλξεων.

Ἀμφοτέρω δ' Αἴαντε κελευτιόωντ'¹ ἐπὶ πύργων 265
 πάντοσε φοιτήτην, μένος ὀτρύνοντες² Ἀχαιῶν.
 ἄλλον μελιχίοις³, ἄλλον στερεοῖς ἐπέεσσιν
 νεΐκεον, ὄντινα⁴ πάγχυ μάχης μεθιέντα ἰδοῖεν.
 » ὦ φίλοι, Ἀργείων ὅς τ' ἔξοχος ὅς τε μεσῆεις⁵
 ὅς τε χειριότερος, ἐπεὶ⁶ οὐπω πάντες ὁμοῖοι 270
 ἄνδρες ἐν πολέμῳ, νῦν⁷ ἔπλετο ἔργον ἅπασιν·
 καὶ δ' αὐτοὶ τόδε που γιγνώσκετε. μή τις ὀπίσσω
 τετράφθω προτὶ νῆας ὁμοκλητῆρος⁸ ἀκούσας,
 ἀλλὰ πρόσσω ἴεσθε⁹ καὶ ἀλλήλοισι κέλεσθε¹⁰,
 αἶ κε Ζεὺς δώησιν Ὀλύμπιος ἀστεροπητῆς 275
 νεῖκος ἀπωσαμένους¹¹ δῆτους προτὶ ἄστρῳ δῖεσθαι. «
 ὦς τώγε προβοῶντες¹² μάχην ὤτρυνον Ἀχαιῶν.

1) Θαιμιστικὸν τοῦ κελεύω· συγνά-
 κεις παροτρύνοντες, πολλάκις προτρέ-
 ποντες.

2) Ἐπεξηγεῖ τὸ κελευτιόωντες.

3) Πρέπει νὰ νοήσωμεν ἐκ τοῦ ἐπο-
 μένου νεΐκεον ῥῆμα ἀνάλογον πρὸς
 τὸ μελιχίοις, δηλ. ὠτρυνον. Στε-
 ρεῖα ἔπη εἶναι τὰ ἀμελῆματα.

4) Ἡ ἀναφορικὴ πρότασις προσδι-
 ορίζει μόνον τὸ τελευταῖον ἐκ τῶν δύο
 εἰρημένων κώλων.

5) Μεσῆεις=μέσος, μεσαῖος μεταξὺ
 τῶν ἐξόχων καὶ τῶν χειροτέρων. Ἐ-
 πε δὲ ὁ Goebel ἀποδοκιμάζει τὴν τοι-
 αύτην κατὰληξιν τοῦ ἐπιθέτου, προ-
 τείνει, ὅπως διορθωθῇ εἰς μεσηγύς·
 ἀλλ' ὁ Hentze παρατηρεῖ, ὅτι ὑπάρ-
 χουσιν ἀνάλογα ἱκανά. φοιτιμέδεις, ὄξυ-
 υεις, φοινῆεις, ὑψιπετήεις.

6) Αἰτιολογεῖ τὴν εἰς τρία διαίρεσιν
 τῶν Ἀργείων. Τὸ δὲ οὐπω κεῖται ἐν
 τῇ σημασίᾳ τοῦ οὐπως, ὡς ἐν Γ, 306.

7) Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «Πάν-
 τες γὰρ νῦν χρησιμοί, ἀπὸ τείχους ἀ-
 μυνόμενοι, ὅπερ καὶ γυναῖκες ποιοῦσιν».

8) Κατὰ τὸν Duentzer ὁμοκλητῆρ
 εἶναι ὁ προτρέπων εἰς φυγὴν.

9) Τὰ πλεῖστα χειρόγραφα ἔχου-
 σιν ἴεσθε, ὅπερ ἀποδοκιμάζει ὁ La
 Roche, διότι τὸ εἶμι πλὴν τοῦ εἴ-
 σομαι καὶ εἰσάμην δὲν ἔχει ἄλ-
 λους χρόνους ἐκ τοῦ μέσου.

10) Ἐννοεῖται ἡ φράσις, πρόσσω
 ἴεσθαι.

11) Ἡμεῖς ἀποκρούσαντας τοὺς πο-
 λεμίους.

12) Κατὰ μὲν τὸν Σχολιαστήν· «ἔμ-
 προσθεν τῶν λοιπῶν βοῶντες, ἢ προ-
 μαχόμενοι·» κατὰ δὲ τὸν Duentzer
 ἡ πρόθεσις ἐνισχύει τὴν σημασίαν τοῦ
 ῥήματος. Ὁ Αἰδύμος παραδίδει, ὅτι
 ὑπῆρχε καὶ γραφή προβάοντες «οἶον
 προβαίνοντες καὶ ἀμείδοντες τόπον ἐκ
 τόπου».

τῶν¹ δ', ὥστε νιφάδες χιόνος πίπτωσι θαμειαί
 ἤματι χειμερίῳ, ὅτε τ' ὤρετο μητίετα Ζεὺς
 νιφόμεν, ἀνθρώποισι πιφαισκόμενος³ τὰ ἄ κῆλα· 280
 κοιμήσας⁴ δ' ἀνέμους χέει ἔμπεδον, ὅφρα καλύψῃ
 ὑψηλῶν ὀρέων κορυφὰς καὶ πρόνας⁵ ἄκρους
 καὶ πεδία λωτοῦντα⁶ καὶ ἀνδρῶν πίονα ἔργα,
 καὶ τ' ἐφ' ἄλός πολιτῆς κέχυται⁷ λιμέσιν τε καὶ ἄκταις,
 κύμα δέ μιν προσπλάζον ἐρύκεται⁸· ἄλλα τε πάντα 285
 εἰλύαται⁹ καθύπερθ', ὅτ' ἐπιβρίσῃ Διὸς ὄμβρος¹⁰.
 ὡς τῶν ἀμφοτέρωσιν λίθοι πωτῶντο¹¹ θαμειαί,
 αἱ μὲν ἄρ' ἐς Τρῶας, αἱ δ' ἐκ Τρώων ἐς Ἀχαιοὺς,

4) Ἀναφέρεται εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ τοὺς Τρῶας καὶ ἐπαναλαμβάνεται ἐν στ' χ. 287. Τὸ συνεκτικὸν τῆς παραβολῆς εἶναι ἡ πυκνότης τῶν νιφάδων, τὰ δὲ λοιπὰ ποιητικὸς κόσμος.

2) Καὶ κατὰ τὸ φθινόνπωρον καὶ κατὰ τὸ ἔαρ νίφει μὲν σπανίως, ἀλλ' οὐχὶ πυκνῶς.

3) Δεικνύων, φανερόντων. Κῆλα λέγονται τὰ τῶν θεῶν βέλη. Ὅρα, ὅτι ὁ ποιητὴς τὴν κατασκήπτουσαν νιφάδα λῆαν θεωρεῖ ὡς ἐπιδείξιν τοῦ Διὸς ἐκρηβολούντος.

4) Ὅταν οἱ ἄνεμοι παύωσιν, ἡ χιών εἶναι πυκνότερα. Εἰς τὸ χέει ἐννοεῖται ἡ αἰτιατικὴ χιών. Αἱ μὲν ἐκδόσεις τοῦ Ἀριστάρχου εἶχον ἔμπεδον, ἡ δὲ Μασσαλιωτικὴ ἄσπετον. Τὸ ἔμπεδον κεῖται χρονικῶς, δηλ. διηλεκτῶς, ἀδιαλείπτως.

5) Ὅρους ἐξοχάς, λόφους. Ὅρα Θ, 557.

6) Ἐχουσι μὲν τὰ χειρόγραφα λωτοῦντα, ἀλλ' ἡ Ἀριστάρχου καὶ ἡ

Μασσαλιωτικὴ λωτοῦντα, ὅπερ ἐκράτησε παρὰ τοῖς ἐκδόταις. Ἐγένετο δὲ ἐκ τοῦ λωτόεντα=λωτόφυτα πεδία ἔχοντα βοτάνην αὐτοφυῆ, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ἡ ἐπομένη φράσις, ἥτις σημαίνει γεώργια, καθ' ἃ λέγει ὁ Σχολιαστής.

7) Τὸ ὑποκείμενον εἶναι ἡ χιών.

8) Μόνον ἐνταῦθα ἀπαντᾷ τὸ μέσον. Ὁ Σχολιαστὴς ἐρμηνεύει οὕτως· «μόνον τὸ κύμα προσπλάζον ἀπερύκει αὐτήν, τὰλλα δὲ πάντα κικάλυπται». Ἀντὶ τοῦ ἄλλα τε, ὅπερ ἔχουσι τὰ χειρόγραφα, ὁ Bekker καὶ ὁ Hentze γράφουσιν ἄλλα δέ, ὅπερ δὲν εἶναι ἀπίθανον.

9) Δηλαδὴ χιόνι. Ὁ μὲν Παραφραστὴς μεταφράζει κικάλυπται, ὁ δὲ Ἡσύχιος καλύπτεται.

10) Ἀξίον σημειώσεως, ὅτι ἐνταῦθα ὄμβρον λέγει τὸν χιονισμόν.

11) Εἶνα· θαμιστικὸν τοῦ πέτομαι, ὡς τὸ στρωφᾶσθαι τοῦ στρέφεσθαι καὶ τὸ τρωπᾶσθαι τοῦ τρέπεσθαι. Ὅρα,

βαλλομένων¹· τὸ δὲ τεῖχος ὑπερ² πᾶν δοῦπος ὀρώρει.

Οὐδ' ἂν πω τότε γε³ Τρῶες καὶ φαίδιμος Ἴκτωρ 290
τείχεος ἐρρήξαντο πύλας καὶ μακρὸν ὀχθῆ⁴,
εἰ μὴ ἄρ' υἱὸν ἐὼν Σαρπηδόνα μητίετα Ζεὺς
ᾤρσεν ἐπ' Ἀργείοισι, λέονθ' ὥς βουσὶν⁵ ἔλιξιν.
αὐτίκα δ' ἀσπίδα μὲν⁶ πρόσθ' ἔσχετο πάντοσ' ἔειπεν,

ὅτι τὸ λίθος μετεχειρίσθη κατὰ γένος
θηλυκόν, ὡς καὶ ἐν τ, 494,

1) Ὁ μὲν Heyne ἐπειράθη νὰ δι-
ορθώσῃ εἰς, βαλλομένων δὲ τὸ
τεῖχος, ὅπερ παρὰ τὴν σύστασιν τοῦ
Döderlein δὲν γίνεται δεκτόν· ὁ δὲ
Köchly γράφει, βαλλόντων· τὸ
δὲ τεῖχος κτλ. Συνήθως τὸ βαλλο-
μένων ἐρμηνεύεται ἐν παθητικῇ σημα-
σίᾳ, ἐπαινείται δὲ ἡ γνώμη τοῦ La
Roche, ὅστις θεωρεῖ τὸ ῥῆμα ὡς ἀλ-
ληλοπαθές, ἂν καὶ τὸ βάλλεσθαι δὲν
ἔχει ἀλλαγῶς τοιαύτην σημασίαν. Ση-
μαίνει λοιπὸν τοιοῦτοτρόπως οἱ λίθοι
τούτων (τῶν Ἀχαιῶν καὶ Τρώων)
βαλλόντων καὶ βαλλομένων. Ἄλλοι
ἐπεχείρησαν νὰ συνάψωσι μετὰ τοῦ ἡ-
γουμένου Τρώων, ὅπερ δὲν φαίνεται
πιθανόν.

2) Ἡ σύνταξις ἔχει οὕτως· ὑπὲρ
δὲ πᾶν τὸ τεῖχος.

3) Κατὰ τὸν Nitzsch τὸ τμήμα
290—429 εἶναι προσθήκη ληφθεῖσα
ἐκ τινος ἀρχαιότερου ἄσματος τοῦ
Σαρπηδόνης καὶ δι' ἄλλας αἰτίας καὶ
διότι, ἐν ᾧ κατὰ τὴν κυρίαν διήγη-
σιν ὑπὸ τοῦ Διὸς, ἐπεφυλάσσετο τῷ
Ἴκτορι ἡ τιμή, ἵνα πρῶτος εἰσ-
έλθῃ εἰς τὰ τεῖχη τῶν Ἀχαιῶν, ἐν-
ταῦθα ἀποδίδεται τῷ Σαρπηδόνι. Τοῦτο
δὲν εἶναι ἀκριβές, διότι ὁ Σαρπηδὼν
δὲν εἰσέρχεται πρῶτος εἰς τὰ τεῖχη,

ἀλλ' ὁ Ἴκτωρ, ὡς γίνεται δῆλον ἐν
στίχ. 462. Ὁ ἡγεμὼν τῶν Λυκίων
διευκολύνει μόνον τὴν εἴσοδον, διότι
ἀποσπᾷ τοὺς Αἰάντας καὶ οὕτως ὁ
Πριαμίδης δὲν εὕρσκει ἐν τῇ πύλῃ
σπουδαίαν ἀντίστασιν. Πρὸς τοῦτοις οἱ
κριτικοὶ παρατηροῦσιν, ὅτι ὁ Σαρπη-
δὼν καίπερ πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν βα-
ρέως τρωθεὶς Ε, 662 ἐνταῦθα μετέχει
τῆς μάχης, ὥσπερ μηδὲν προηγεῖτο.
Ἀλλὰ παρ' Ὀμήρῳ οἱ τραυματαί
ταχέως θεραπεύονται. Ὁ Γλαῦκος,
ὅστις ἐν Μ, 387 τιτρώσκεται καὶ ἐν
Π, 508 δὲν εἶχεν ἔτι θεραπευθῆ, ἐν
Ξ, 462 σπεύδει πρὸς σωτηρίαν τοῦ
Ἴκτορος. Καὶ οἱ ἐν τῇ ἡγουμένη βί-
βλῳ τρωθέντες, ὁ Ἀγαμέμνων, ὁ
Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεύς, ἀγωνίζον-
ται ἐν τοῖς ἀγῶσι τοῦ Ἀχιλλέως τοῖς
θεθεῖσι πρὸς τιμὴν τοῦ θανόντος Πα-
τρόκλου Ψ, 290, 709, 755, 812 καὶ
887. Νομίζομεν, ὅτι δὲν εἶναι παρά-
δοξον, ἀλλ' ὁμηρικόν, διότι παρὰ τῷ
ποιητῇ τούτῳ τὰ πάντα τελοῦνται ἐν
βραχυτάτῳ χρόνῳ.

4) Ὁ ἐνικός ἀριθμὸς μαρτυρεῖ, ὅτι
μία ἦτο ἡ πύλη.

5) Δηλαδή ἐπὶ βουσὶν.

6) Περιεμένομεν τὴν ἀπόδοσιν ἐν
τῇ φράσει οὐρ δὲ 298, ἀλλ' ἔνεκα
τῆς παρεμπεισιότητος μακρᾶς ἀναφορι-
κῆς προτάσεως ἡ σύνταξις ἐγκατελεί-

καλήν χαλκείην ἐξήλατον¹, ἣν ἄρα χαλκεὺς
 ἤλασεν, ἔντοσθεν δὲ βοείας² ῥάψε θαμειᾶς
 χρυσεῖης ῥάβδοισι διηνεκέσιν³ περὶ κύκλον·
 τὴν ἄρ' ὄγε πρόσθε σχόμενος, δύο δοῦρε τινάσσων,
 βῆ ῥ' ἵμεν, ὥστε λέων ὄρεσίτροφος, ὅστ' ἐπιδευῆς
 δηρὸν ἔη κρειῶν, κέλεται δέ ἐ θυμὸς ἀγῆνωρ
 μῆλων πειρήσοντα⁴ καὶ ἐς πυκινὸν δόμον ἐλθεῖν·
 εἴπερ γάρ χ' εὖρησι παρ' αὐτόφι⁵ βώτορας ἄνδρας
 σὺν κυσὶ καὶ δούρεσσι φυλάσσοντας περὶ μῆλα,
 οὐ ῥά τ' ἀπείρητος⁶ μέμονε σταθμοῖο διεσθαί',
 ἀλλ' ὅγ' ἄρ' ἦ ἥρπαξε μετάλμενος, ἡὲ καὶ αὐτὸς
 ἔδλητ' ἐν πρώτοισι⁸ θοῆς ἀπὸ χειρὸς ἄκοντι·
 ὥς ῥα τότε ἀντίθεον Σαρπηδόνα θυμὸς ἀνῆκε
 τεῖχος ἐπαῖξαι διὰ τε ῥήξασθαι ἐπάλλξεις.

φθῇ τραπέσης τῆς ἀντιθετικῆς προτά-
 σεως εἰς μετοχήν.

1) Ὁ μὲν Ἀριστάρχος ἔγραφεν
 ἐξήλατον, ὃ δὲ Ζηνόδοτος ἐξήλα-
 τον, οὗ ἡ γραφὴ ἐκράτησε· διότι
 τὴν Ἀριστάρχειον γραφὴν μόνον ὁ
 Döderlein δέχεται. Κατὰ τὸν Nauck
 δύναται νὰ τραπῇ εἰς ἐνῆλατον, ὅπερ
 δὲν εἶναι ἀναγκαῖον. Ὁ Νικάνωρ οὐχὶ
 ὀρθῶς ἐξηγεῖ «τὴν ἔξω ἔλασμα χαλ-
 κοῦ ἔχουσάν». Τί σημαίνει τὸ ἐπίθε-
 τον, ἐξηγεῖ ἡ ἐπομένη ἀναφορικὴ πρό-
 τασις. Σημαίνει δὲ τὸ ἐλαύνειν, κατα-
 σκευάζειν, σφυρηλατεῖν.

2) Ἐννοεῖ δουράς ἢ βύρσας. Τὸ
 σάκος τοῦ Ἀλάντος εἶχεν ἐπὶ τοιαύ-
 τας. Ὅρα Η, 220. Τὸ βράπτειν ση-
 μαίνει καρφύνειν.

3) Ἀπὸ ἴτους εἰς ἴτυν, ἀπὸ τοῦ ἐνὸς
 μέρους τῆς περιφέρειας πρὸς τὸ ἕτερον.

4) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «διὰ

πειραν ληψόμενον». Ὁ ἐπόμενος καὶ
 δὲν εἶναι περισσός, ὥς τινες υπέλαθον.
 διότι εἶναι ἐπιδοτικός, ὡς ἐνόμιζε καὶ
 ὁ Διονύσιος· «οὕτως ἐνδεῆς τροφῆς,
 ὥστε καὶ ἐπὶ πεπυκνωμένον καὶ ἡσφα-
 λισμένον δόμον ἐλθεῖν».

5) Δηλαδὴ δόμων = σταθμῶν.

6) Τὸ ἐπίθετον ἐνταῦθα ἔχει ἐνε-
 ργητικὴν σημασίαν, χωρὶς νὰ κάμῃ πει-
 ραν, νὰ προσβάλῃ.

7) Μόνον ἐνταῦθα καὶ ἐν Ψ, 475
 κεῖται ὡς ἀμετάβατον ἐν τῇ σημασίᾳ
 τοῦ φεύγειν· δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ φύγῃ ἄνευ
 προσβολῆς ἐκ τοῦ σταθμοῦ.

8) Μᾶλλον ἀρμόζει ἐν Δ, 675· δι-
 ὅτι ἐνταῦθα κατὰ τὸν Ameis δὲν δυ-
 νάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν οὔτε λέουσι,
 οὔτε ἀνδράσι, οὔτε μῆλοισι. Ἰ-
 σως ὁμοῦς περιέπεσεν ἡ φράσις εἰς ἐ-
 πιρρηματικὴν σημασίαν, δηλ. ἐν τῇ
 πρώτῃ προσβολῇ ἐφονεύθη.

αὐτίκα δὲ Γλαῦκον προσέφη, παῖδ' Ἴππολόχοιο·

»Γλαῦκε, τίη δὴ νῶϊ τετιμήμεσθα μάλιστα 310

ἔδρη τε κρέασιν τ' ἠδὲ πλείοις δεπάεσσιν

ἐν Λυκίῃ, πάντες δὲ θεοὺς ὥς εισορόωσιν;

καὶ τέμενος νεμόμεσθα¹ μέγα Ξάνθοιο παρ' ὄχθας,

καλὸν φυταλιῆς καὶ ἀρούρης πυροφόροιο.

τῷ νῦν χρή Λυκίοισι μέτα πρώτοισιν ἐόντας 315

ἐστάμεν ἠδὲ μάχης καυστείρης ἀντιβολῆσαι,

ὄφρα τις ὧδ' εἴπη Λυκίων πύκα θωρηκτῶν².

«οὐ μὰν ἀκληεῖς³ Λυκίην κάτα κοιρανέουσιν

ἡμέτεροι βασιλῆες, ἔδουσί τε πίονα μῆλα

οἶνόν τ' ἔξαιτον μελιθεά· ἀλλ' ἄρα καὶ ἴς 320

ἐσθλή, ἐπεὶ Λυκίοισι μέτα πρώτοισι μάχονται.,

ὦ πέπον, εἰ μὲν⁵ γὰρ πόλεμον περὶ τόνδε φυγόντε

αἰεὶ δὴ μέλλοιμεν ἀγήρω⁶ τ' ἀθανάτω τε

ἔσσεσθ', οὔτε κεν αὐτὸς ἐνὶ πρώτοισι μαχοίμην

1) Ὁ Παραφραστής ἐξηγεῖ κεκτημένα. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Αἰδήμονος δὲ οἱ λόγοι καὶ μεγαλοφύχου καὶ εὐγνώμονος· αἰδεῖται γὰρ ταῖς τιμαῖς πλεονεκτεῖν καὶ μὴ ταῖς ἀνδραγαθίαις, μεγαλόφυχος δὲ ὢν καταφρονεῖ θανάτου, εὐγνωμοσύνης δὲ τὸ ὁμολογεῖν τὴν τιμὴν». Εἰς τὸ παρ' ὄχθας ἐννοεῖται ἡ μετοχὴ ὄν.

2) Οἱ τοιοῦτοὶ βραδύτερον ἐλέγοντο κατὰ φράξιν.

3) Τὰ ἄριστα τῶν χειρογράφων ἔχουσιν ἀκληεῖς, ἀνθ' οὗ ἄλλοι προτιμῶσι τὸ ἀκλειεῖς. Πρὸ τοῦ εἰ τὸ ἐκτείνεται συνήθως εἰς ἡ, ὡς ἐν τῷ ζαχρηεῖς M, 347. Ἐνταῦθα ὑπάρχει σχῆμα λιτότητος.

4) Κατὰ ζεύγμα ἐννοεῖται τὸ πίνουσιν· παραπλήσιον εἶναι τὸ ἐν υ, 311 «τέταμεν εισορόωντες μῆλων σφαζομένων οἶνον τε πινομένοιο καὶ σίτου (ἐσθιομένου)». Τὸ ἔξαιτος σημαίνει ἐξάετος.

5) Ἡ ἀπόδοσις ὑπάρχει ἐν τῷ νῦν δέ. Τὸ περιφυγόντε κατὰ τὸν La Roché εἶναι ἐντονώτερον τοῦ φυγόντε.

6) Δὲν ἀρκεῖ μόνη ἡ ἀθανασία, ἀλλὰ πρέπει νὰ ᾔναι τις καὶ ἀγήρω, ὡς διδάσκει ὁ τοῦ Τιθωνοῦ μῦθος. Ὁρθῶς παρατηρεῖ ὁ Σχολιαστής· «Καὶ τὴν παραυτίκα σωτηρίαν οὐκ ἀπαλλαγὴν θανάτου, ἀλλ' ἀναβολὴν χρόνου μικρὰν μετ' ἀδοξίας γινομένην φησὶν εἶναι».

οὔτε κε σὲ στέλλοιμι μάχην ἐς κυδιάνειραν·
 νῦν δ', ἔμπηξ γὰρ¹ κῆρες ἐφ'esτᾶσιν θανάτοιο
 μυρίαί, ἃς οὐκ ἔστι φυγεῖν βροτὸν οὐδ' ὑπαλύξαι,
 ἴομεν², ἥε τφ εὖχος ὀρέζομεν, ἥε τις ἡμῖν. α

᾿Ως ἔφατ', οὐδὲ Γλαῦκος ἀπετράπετ' οὐδ' ἀπίθησε³.
 τῷ δ' ἰθὺς βήτην Λυκίων μέγα ἔθνος ἄγοντε. 330

Τοὺς δὲ ἰδὼν ῥίγησ' υἱὸς Πετewo Μενεσθεύς·
 τοῦ γὰρ δὴ πρὸς πύργον ἴσαν κακότητα φέροντες.
 πάπτηνεν δ' ἀνὰ πύργον⁴ Ἀχαιῶν, εἴ τιν' ἴδοιτο
 ἡγεμόνων, ὅστις οἱ ἀρὴν⁵ ἐτάροισιν αἰμῦναι·
 ἐς δ' ἐνόησ' Αἴαντε δῶω, πολέμου ἀκορήτω, 335
 ἐσταότας, Τεῦκρόν τε, νέον⁶ κλισίῃθην ἰόντα,
 ἐγγύθεν⁷· ἀλλ' οὐ πῶς οἱ ἔην βώσαντι⁸ γεγωνεῖν·
 τόσσος γὰρ κτύπος ἦεν, αὐτὴ δ' οὐρανὸν ἴκε,
 βαλλομένων σακέων τε καὶ ἵπποκόμων τρυφαλειῶν

1) Κατὰ πρόληψιν αἰτιολογεῖ τὸ ἐπόμενον ἴομεν. Τὸ δὲ κῆρες θανάτοιο ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ θάνατοι.

2) Ἐννοεῖται ἡ μετοχὴ πειρώμενοι.

3) Ὁ Γλαῦκος οὐδὲν λέγει, ἀλλ' ἔπεται· διότι ὁ καιρὸς ἐπείγει.

4) Ἡ λέξις πύργος πολλὴν δυσκολίαν παρέχει τοῖς ἐρμηνευταῖς· διότι ἐν δυσὶ κατὰ συνέθειαν στίχοις ἔχει δύο διαφόρους σημασίας· ἐν μὲν τῷ ἡγουμένῳ σημαίνει τὸ ἐπὶ τοῦ τείχους ὀχύρωμα, ἐνταῦθα δὲ τὸ συντισπισμένον πλῆθος τῶν Ἀχαιῶν. Ὁ Döderlein ἐπειράθη νὰ ἀρῇ τὴν δυσκολίαν τιθεὶς κόμμα μετὰ τὴν λέξιν πύργον, ὅπως τὸ Ἀχαιῶν συνάψῃ μετὰ τοῦ ἡγεμόνων. Τοιαύτη ἀπόπειρα εἶχεν ἀποδοκιμασθῇ ἤδη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, ὡς ἀναγινώσκουμεν παρὰ τῷ Σχολιαστῇ·

αὐτὸ Ἀχαιῶν ἑκατέρωθεν δύναται προσδίδασθαι, βέλτιον δὲ τοῖς προτέροις, ἐπεὶ τὸ ἡγεμόνων ἐπιφέρεται». Τοῦτου ἕνεκεν ὁ Bekker, ὁ Franke καὶ ὁ Nauck εἰκάζουσιν, ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ, ἀνὰ τεῖχος.

5) Τὴν κατάραν, τὸν ὄλεθρον. Νομίζομεν δὲ, ὅτι δὲν εἶναι πιθανὴ ἡ ἀναγνώσις Ἀρὴν ἀντὶ ἀρῆν, ἣν ὁ Kayser συνίστησιν.

6) Πρὸ μιᾶς ἡμέρας ὁ Τεῦκρος εἶχε τρωθῇ ὑπὸ τοῦ Ἑκτορος Θ, 322. Διὰ τοῦτο νεωστὶ ἦλθεν ἐκ τῆς σκηνῆς τὸν κίνδυνον ἰδὼν.

7) Τὸ ἐγγύθεν συναπτεόν μετὰ τοῦ ἐν ὁήσε.

8) Ἀντὶ βοήσαντι, ὡς ἐν K, 463. Ἀλλὰ κατ' οὐδένα τρόπον ἦτο δυνατόν φωνάζας νὰ γείνη ἀκουστός.

καὶ πυλέων· πᾶσαι¹ γὰρ ἐπώχατο, τοὶ δὲ κατ' αὐτάς
ιστάμενοι πειρῶντο βίῃ ρήξαντες ἐσελθεῖν. 340

αἶψα δ' ἐπ' Αἴαντα² προΐει κήρυκα Θωώτην·

» Ἐρχεο, διε Θωῶτα³, θέων Αἴαντα κάλεσσον,
ἀμφοτέρω μὲν μᾶλλον⁴· ὁ γὰρ κ' ὄχ' ἄριστον ἀπάντων
εἶη, ἐπεὶ τάχα τῇδε⁵ τετεύχεται αἰπὺς ὄλεθρος. 345

ὦδε γὰρ ἔβρισαν⁶ Λυκίων ἀγοί, οἱ τὸ πάρος περ
ζαχρηεῖς⁷ τελέθουσι κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας.

εἰ δέ σφιν καὶ κεῖθι πόνος καὶ νεῖκος ὄρωρεν,
ἀλλὰ περ⁸ οἷος ἔτω Τελαμώνιος ἄλκιμος Αἶας,
καὶ⁹ οἱ Τεῦκρος ἅμ' ἐσπέσθω τόξων εὖ εἰδώς. « 350

Ὡς ἔφατ', οὐδ' ἄρα οἱ κῆρυξ ἀπίθησεν ἀκούσας,
βῆ δὲ θέειν παρὰ τεῖχος Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
στῆ δὲ παρ' Αἰάντεσσι κιών, εἴθα¹⁰ δὲ προσηύδα·

¹) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· ἀπάσας ἀντὶ τοῦ ὅλας· οὐ γὰρ ἦσαν πολλαὶ πύλαι, ἀλλὰ μία». Τινὲς ἀναγινώσκουσιν ἐπώχατο ἐκ τοῦ ἐπαιγνύναι ἢ ἐποίχεσθαι, ἀλλ' ἐν τοῖς νεωτέροις ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη τοῦ Ἀριστάρχου ἀναγνόντος ἐπώχατο, ὅπερ εἶναι ὑπερσυντελικὸς τοῦ ἐπέχω. Σημαίνει λοιπὸν ἐπέκειντο, ἐπικεκλιμέναι ἦσαν.

²) Ὁ Ζηνόδοτος ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ ἐπομένῳ στίχῳ ἔγραψεν Αἴαντες, ὅπερ δέχεται ὁ Duentzer. Ἡ γραφὴ εἶναι λίαν πιθανή, ὡς μαρτυροῦσιν οἱ στίχοι 335 καὶ 354.

³) Παρετυμολογεῖ τὸν Θωώτην ἀπὸ τοῦ θέειν.

⁴) Μᾶλλον ἀμφοτέροις ἢ ὁ εἰς μόνον. Τὸ ἐπόμενον ὅ καίται ἐπὶ δεικτικῆς σημασίας.

⁵) Διότι ταχέως ἐνταῦθα θά γείνηται ἄφευκτος ὄλεθρος.

⁶) Οἱ ἡγεμόνες τῶν Λυκίων ἐφόρμησαν μὲ ὅλον τὸ βάρος των, μὲ ὅλην τὴν δύναμίν των. Τὸ πάρος συντάσσεται ἐνεστώτι τῆς ὀριστικῆς, ὡς ἐν Α, 553, ὅπου ἰδέ.

⁷) Ὀρμητικοί· ἡ μεταφορὰ ἐλήφθη ἐκ τῶν ἀνέμων. Περὶ τοῦ ἐτύμου ὄρα Ε, 525.

⁸) Ἀλλὰ τοῦλάχιστον μόνος ἄς ἔλθῃ.

⁹) Ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρινῶν ἠθετεῖτο ὁ στίχος, ὡς ἀναγινώσκουμεν παρὰ τῷ Σχολιαστῇ· «Οὐ γὰρ πιθανὸν ὥσπερ ἐξ ἐπιτάγματος παρῆναι τὸν Τεῦκρον· διὰ παντός γὰρ ὑπασπιστῆς Αἰάντος φαίνεται».

¹⁰) Εὐθύς, ἀμέσως, ὡς ἐν Ε, 337, ἐνθα ἐπιθι τὴν σημείωσιν.

»Αἶαντ', Ἀργείων ἡγήτορε χαλκοχιτώνων,
 ἡνώγει Πετewο διοτρεφέος φίλος υἱός 355
 κεῖσ' ἴμεν, ὄφρα πόνοιο μίνυνθά περ ἀντιάσητον,
 ἀμφοτέρω μὲν μᾶλλον· ὁ γάρ κ' ὄχ' ἄριστον ἀπάντων
 εἶη, ἐπεὶ τάχα κεῖθι τετεύξεται αἰπὺς ὄλεθρος·
 ὦδε γάρ ἔβρισαν Λυκίων ἀγοί, οἳ τὸ πάρος περ
 ζαχρηεῖς τελέθουσι κατὰ κρachteρὰς ὑσμίνας. 360
 εἰ δὲ καὶ ἐνθάδε περ πόλεμος καὶ νεῖκος ὄρωρεν,
 ἀλλὰ περ οἷος ἴτω Τελαμώνιος ἄλκιμος Αἴας,
 καὶ² οἱ Τεῦκρος ἅμ' ἐσπέσθω τόξων εὖ εἰδώς.»

᾽Ως ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησε μέγας Τελαμώνιος Αἴας.
 αὐτίκ' Ὀϊλιάδην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα· 365

»Αἴαν, σφῶϊ μὲν αὖθι³, σὺ καὶ κρατερὸς Λυκομήδης,
 ἐσταότες Δαναοὺς ὀτρύνετον ἱφι μάχεσθαι·
 αὐτὰρ ἐγὼ κεῖσ' εἶμι καὶ ἀντιώ⁴ πολέμοιο.
 αἶψα δ' ἐλεύσομαι αὖτις, ἐπὴν εὖ τοῖς ἐπαμύνω.»

᾽Ως ἄρα φωνήσας ἀπέβη Τελαμώνιος Αἴας, 370
 καὶ οἱ Τεῦκρος ἅμ' ἦε⁵ κασίγνητος καὶ ὄπατρος·
 τοῖς δ' ἅμα Πανδίων⁶ Τεύκρου φέρε καμπύλα τόξα.
 εὔτε⁷ Μενεσθῆος μεγαθύμου πύργον ἵκοντο

¹) Δηλαδή εἰς τὸν πύργον τοῦ Μενεσθέως. Νὰ πορευθῇτε ἐκεῖ, ἵνα τοῦ κόπου τῆς μάχης ἐπ' ὀλίγον τουλάχιστον χρόνον μετάρχητε.

²) Καὶ ὁ στίχος οὗτος διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ἣν πρὸ ὀλίγου εἴπομεν, ἀθετεῖται.

³) Προσδιορίζει τὸ ἐσταότες.

⁴) Εἶναι μέλλων ἄνευ τοῦ σ, ὡς τὸ τέλεω ἐν Β, 330, κορέει Θ, 379, δαμᾶ ἐν Α, 61 καὶ ἄλλα πολλά.

⁵) Μόνον ἐνταῦθα ἀντὶ ἧς ἢ ἢ εἰ.

Ὁ Τεῦκρος ἐν Θ, 284 λέγεται νόθος υἱὸς τοῦ Τελαμῶνος.

⁶) Ἡ μέση συλλαβὴ εἶναι μακρά ὡς καὶ ἐν τοῖς Κρονίων, καὶ Ὑπερίων. Εἰκάζεται, ὅτι ἐνεκα τοῦ τραύματος τοῦ Τεύκρου ὁ Πανδίων φέρει τὰ τόξα αὐτοῦ.

⁷) Ἐχει τὴν αὐτὴν σημασίαν, ἣν καὶ τὸ ὅτε· ἢ ἀπόδοσις τοῦ χρονικοῦ λόγου καίται ἐν τῇ, οἱ δ' ἐπ' ἐπ' ἀλξεις, ὅπερ ἔχει τὸν δὲ κατὰ τὴν ὑμηρικὴν συνήθειαν.

τείχεος ἐντὸς ἰόντες (ἐπειγομένοισι δ' ἔκοντο)
οἱ δ' ἐπ' ἐπάλξεις βαῖνον ἐρεμνῇ λαίλαπι ἴσοι, 375
ἴφθιμοι Λυκίων ἡγήτορες ἡδὲ μέδοντες·
σὺν δ' ἐβάλλοντο¹ μάχεσθαι ἐναντίον, ὥρτο δ' αὐτή.

Αἶας δὲ πρῶτος Τελαμώνιος ἄνδρα κατέκτα,
Σαρπηδόντος ἐταῖρον, Ἐπικλῆα μεγάθυμον,
μαρμάρῳ² ὀκρίοντι βαλὼν, ὃ ῥα τείχεος ἐντὸς 380
κεῖτο μέγας παρ' ἐπαλξιν ὑπέρτατος³. οὐδὲ κέ μιν ῥέα
χείρεσσ' ἀμφοτέρης ἔχοι⁴ ἀνὴρ, οὐδὲ μάλ' ἡβῶν,
οἶοι νῦν⁵ βροτοῖο εἰς· ὃ δ' ἄρ' ὑψόθεν ἔμβαλ' αἰέρας⁶,
θλάσσε δὲ τετράφαλον⁷ κυνέην, σὺν δ' ὅστέ' ἄραξε
πάντ' ἄμυδις κεφαλῆς· ὃ δ' ἄρ' ἀρνευτῆρι⁸ ἐοικῶς 385
κάππεσ' ἀφ' ὕψηλοῦ πύργου, λίπε δ' ὅστέα θυμός.
Τεῦχος δὲ Γλαῦκον, κρατερόν παῖδ' Ἴππολόχοιο,
ἰὼ ἐπεσσύμενον βάλε τείχεος⁹ ὕψηλοιο,

¹) Ἡ φράσις ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν
ὁ μὲν ὅσπερ ἔλθον. Ὑποκείμενον εἶναι
οἱ Ἀχαιοὶ καὶ οἱ Τρῶες.

²) Ἐκ τοῦ μαρμαίρω καὶ σημαίνει
λίθον στιλπνόν, ἀκτινοβολοῦντα. Τὸ
ὄνομα εἶναι γένους ἀρσενικοῦ κατὰ
παράλειψιν τοῦ λίθους.

³) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Ὑπέρ-
τατος δὲ ὁ τοῦ αὐτοῦ σωροῦ τῶν λί-
θων ὑπερκείμενος». Ὁ σωρὸς τῶν λί-
θων ἐχρησίμευεν, ὅπως οἱ Ἀχαιοὶ
ρίπτωσι κατὰ τῶν πολεμίων. Τὸ ῥέα
ἐν τέλει τοῦ στίχου ἀναγνωστὸν μο-
νοσυλλάβως, ὡς ἐν Υ', 101.

⁴) Ὁρθῶς ἐρμηνεύει ὁ Σχολιαστής·
«Ὁν οὐδὲ κατέχειν ἀμφοτέρας ἡδύ-
νατό τις, τοῦτον ῥηϊδίως τῇ ἑτέρᾳ ἀ-
φίησιν Αἶας».

⁵) Τοῦτο μαρτυρεῖ, ὅτι ὁ Ὅμηρος

τίθησιν ἑαυτὸν μετὰ τὸν Τρωικὸν πό-
λεμον. Ὅρα Ε, 304 καὶ Ἰστορ. τῶν
ὁμηρ. ἐπῶν σελ. 45.

⁶) Μετεωρίσας τὴν χεῖρα, ὅπως ἡ
πληγὴ γαίην βιασιότερα.

⁷) Περικεφαλαίαν ἔχουσιν τέσσα-
ρας φάλους ἢ ἀσπίδες. Παράβαλλ.
Ε, 743.

⁸) Ἀρνευτῆρ λέγεται ὁ κολυμβη-
τής, ὅστις πίπτει κατακέφαλα Π, 745.
Ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ· «Ἀρνευτῆρα
δὲ λέγει τὸν κυδιστῆρα, ὡς καὶ ἀλλα-
χοῦ, παρὰ τοὺς ἄρνας, οἳ ἐν τῷ προ-
ΐεναι ὥσανει κυδιστῶσι τὸν ἀέρα κυ-
ρίττοντες».

⁹) Ἡ γενικὴ συντακτικὴ μετὰ τοῦ
ἐπεσσύμενον, ὡς καὶ ἐν Π, 511. Ἐ-
φορμῶντα κατὰ τοῦ τείχους ἐκτύ-
πησεν.

ἦ ῥ' ἴδε γυμνωθέντα¹ βραχίονα, παῦσε δὲ χάρμης.
 ἂψ δ' ἀπὸ τείχεος ἄλτο λαθών², ἵνα μή τις Ἀχαιῶν 390
 βλήμενον³ ἀθρήσειε καὶ εὐχετόωτ' ἐπέεσσιν.
 Σαρπηθόντι δ' ἄχος γένετο Γλαύκου ἀπιόντος,
 αὐτίκ' ἐπεὶ τ' ἐνόησεν· ὅμως δ' οὐ λήθετο χάρμης,
 ἀλλ' ὅγε Θεστορίδην⁴ Ἀλκμάονα δουρὶ τυχήσας
 νύξ', ἐκ δ' ἔσπασεν ἔγχος⁵· ὁ δ' ἐσπόμενος πέσε δουρὶ 395
 πρηνής, ἀμφὶ δὲ οἱ βράχε' τεύχεα ποικίλα χαλκῶ.
 Σαρπηθῶν δ' ἄρ' ἐπαλξιν ἐλὼν χερσὶ στιβαρῆσιν
 ἔλχ', ἡ δ' ἔσπετο⁶ πᾶσα διαμπερές, αὐτὰρ ὑπερθεν
 τεῖχος ἐγυμνώθη, πολέεσσι δὲ θῆκε⁷ κέλευθον.
 Τὸν δ' Αἴας καὶ Τεῦκρος ὁμαρτήσανθ'¹⁰ ὁ μὲν ἰῶ 400
 βεβλήκει τελαμῶνα¹¹ περὶ στήθεσσι φαεινὸν

1) Πειρώμενος ὁ Γλαῦκος νὰ ἀναδῇ τὸ τεῖχος δὲν ἡδυνήθη νὰ καλύψῃ τὸν βραχίονα διὰ τῆς ἀσπίδος.

2) Λάθρα, κρυφίως ὡς ἐν Ο, 541.

3) Ἡ μετοχὴ εἶναι κατηγορηματικὴ εἰς τὸ νοούμενον ἔ.

4) Τὸ ὅμως ἀπαντᾷ μόνον ἐνταῦθα καὶ ἐν λ, 565· διότι ὁ Ὅμηρος μεταχειρίζεται συνήθως τὸ ἔμψης. Διὰ τοῦτο οἱ κριτικοὶ πολλὰς διορθώσεις ἐπενόησαν· καὶ ὁ μὲν Lehrs εἰκάζει, ὁ δ' οὐδ' ὧς, ὁ δὲ Döderlein ἔτρεψε τὸ ὅμως εἰς ὁμῶς, δηλ. ὁμοίως ὡς τὸ πάρος.

5) Θέστωρ λέγεται καὶ ὁ πατήρ τοῦ Κάλχαντος Α, 69.

6) Μετὰ τὸ αὐτῆς δυνάμεως ὁ Σαρπηθῶν εἴλκε τὸ δόρυ, ὥστε συνελκετο καὶ ὁ Ἀλκμάων.

7) Ἀόριστος ἔ' τοῦ ἀχρήστου βράχω. Ἐδρόντησαν δὲ περὶ αὐτὸν τὰ ὄπλα. Παράδωλλ. Δ, 504.

8) Μετεχειρίσθη τὸ ῥῆμα τοῦτο ὥσει ἡ ἐπαλξίς ἦτο ἔμψυκος. Τὸ δὲ διαμπερές κεῖται τοπικῶς, πέρα καὶ πέρα, ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου εἰς τὸ ἕτερον.

9) Ὑποκείμενον εἶναι οὐχὶ ὁ Σαρπηθῶν, ἀλλὰ τὸ τεῖχος γυμνωθέν. Ἡ γύμνωσις τοῦ τεύχους κατέστησε δυνατόν, ἵνα πολλοὶ εἰσέλθωσιν, ὅπερ ὅμως δὲν ἐγένετο, διότι ὁ Αἴας καὶ ὁ Τεῦκρος ἐκώλυσαν τὸν Σαρπηθῶνα, ὡς γίνεταί· δηλον ἐν τοῖς ἐπομείοις.

10) Ἐκ τοῦ ὁμός, ὁμοῦ καὶ ἄρ, τ ἄ ω καὶ κυρίως σημαίνει συμβαλόντες, συντυχόντες, περιπίπτει δὲ εἰς σημασίαν ἐπιρρηματικὴν, συγχρόνως. Ὅρα, ὅτι ὁ ποιητὴς δὲν ἔθηκε γενικὴν, ἀλλ' ὀνομαστικὴν κατὰ τὰ μέρη, ἅπερ ἔπονται. Παραπλήσιον ὑπάρχει ἐν Η, 306.

11) Περὶ μὲν τοῦ τελαμῶνος ὄρα Β, 388, περὶ δὲ τῆς ἀμφιδρότης ἐν Β, 389.

ἀσπίδος ἀμφιβρότης· ἀλλὰ Ζεὺς κῆρας ἄμυνε
 παιδὸς ἐοῦ, μὴ νηυσὶν¹ ἐπὶ πρυμνήσι δαμείη·
 Αἴας δ' ἀσπίδα νύξεν ἐπάλμενος, οὐδὲ διαπρὸ
 ἤλυθεν ἐγγεῖη, στυφέλιξε δέ μιν μεμαῶτα². 405
 γώρησεν³ δ' ἄρα τυτθὸν ἐπάλξιος· οὐδ' ὅγε πάμπαν
 χάζετ', ἐπεὶ οἱ θυμὸς ἐέλπετο κῦδος ἀρέσθαι.
 κέκλετο δ' ἀντιθέοισιν⁴ ἐλιξάμενος Λυκίοισιν·

»Ω Λύκιοι, τί τ' ἄρ' ὧδε μεθίετε θούριδος ἀλκῆς;
 ἀργαλέον δέ μοι ἐστί, καὶ ἱρθίμῳ περ ἔοντι, 410
 μούνῳ ῥήξαμένῳ⁵ θέσθαι παρὰ νηυσὶ κέλευθον·
 ἀλλ' ἐφομαρτεῖτε· πλεόνων⁶ δέ τοι ἔργον ἄμεινον.»

Ὡς ἔφαθ', οἱ δὲ ἄνακτος ὑποδδείςαντες ὁμοκλήν
 μαῖλλον ἐπέβρισαν βουληφόρον ἀμφὶ ἄνακτα.
 Ἄργεῖοι δ' ἐτέρωθεν ἐκαρτύναντο φάλαγγας 415
 τείχεος ἔντοσθεν, μέγα δέ σφισι⁷ φαίνεται ἔργον·
 οὔτε γὰρ ἱρθιμοὶ Λύκιοι Δαναῶν ἐδύναντο

¹) Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν φρονεῖται ὁ Σαρπηδῶν ὑπὸ τοῦ Πατρόκλου ἐν τῇ πεδιάδι Π, 480.

²) Ὁ Σχολιαστὴς ἐρμηνεύει· «Μετὰ προθυμίας ἐφαλλόμενον».

³) Ἀπεσφύρη ὀλίγον ἀπὸ τὴν ἐπαλξιν.

⁴) Ἐπιστραφεῖς δὲ παρώτρυνε τοὺς ἰσοθέους Λυκίους. Τὸ ἐπιθετὸν ἀντίθεος ἀποδίδεται συνήθως ἡρωσι, σπανίως δὲ λαοῖς Π 421.

⁵) Τὸ ἀντικείμενον, τεῖχος, ἐννοεῖται. Ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ· «Ὅρα δὲ καὶ τὸ ῥήξαμένῳ γοργῶς λεχθέν, οὐ γὰρ εἶπε τεῖχος ῥήξαμένῳ ἢ πύλας ἢ λαόν, ἀλλὰ σιωπήσας ἀφῆκε ταῦτα νοεῖσθαι, οὐ μόνον διὰ σπουδῆν λόγου,

ἀλλὰ καὶ σεμνότερον καὶ ἐμφαντικώτερον».

⁶) Ἀντιτίθεται πρὸς τὸ μούνῳ. Ἐπειδὴ τὸ ἔργον εἶχε τὸ δῖγαμμα, τὸ τοῖ παρέχει μετρικὴν δυσκολίαν. Τοῦτου ἐνεκεν ὁ Bentley εἵκαζεν, ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ δέ τε, ὅπερ ὁ Heyne, ὁ Spitzner καὶ ὁ La Roche ἐπιδιοκίμαζουσιν. Τὸ τοῖ σημαίνει βεβαιότητα· βεβαίως ἡ συνηνωμένη ἐργασία πλειόνων δύναται περισσύτερα νὰ κατορθώσῃ.

⁷) Τοῖς Ἀχαιοῖς καὶ τοῖς Τρωσίν, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῶν ἐπομένων. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Ἀνεφαίνετο αὐτοῖς μέγα ἔργον, οἷον ἡ μάχη μείζων καὶ δεινότερα καθίστατο».

τείχος ῥηξάμενοι θέσθαι παρὰ νηυσὶ κέλευθον,
οὔτε ποτ' ¹ αἰχμηταὶ Δαναοὶ Λυκίους ἐδύναντο
τείχεος ἄψ' ² ὥσασθαι, ἐπεὶ τὰ πρῶτα πέλασθεν. 420
ἀλλ' ὥστ' ἄμπ' οὐροισι' ³ δὴ ἄνερε δηριάσθον,
μέτρ' ⁴ ἐν χερσὶν ἔχοντες, ἐπιξύνω ἐν ἀρούρῃ,
ὥτ' ὀλίγῳ ἐνὶ χώρῳ ⁵ ἐρίζητον περὶ ἴσης,
ὥς ἄρα τοὺς διέεργον ⁶ ἐπάλξεις· οἱ δ' ὑπὲρ αὐτέων ⁷
δῆρουν ἀλλήλων ἀμφὶ στήθεσσι βοείας 425
ἀσπίδας εὐκύκλους λαισῆιά ⁸ τε πετρόεντα.
πολλοὶ δ' οὐτάζοντο κατὰ χροά νηλεὶ χαλκῷ,
ἡμὲν ὅτεω ⁹ στρεφθέντι μετὰφρενα γυμνωθεῖη
μαρναμένων ¹⁰, πολλοὶ δὲ διαμπερὲς ἀσπίδος αὐτῆς.

¹) Τὸ ποτὲ μετὰ τοῦ παρατατικού δηλοῖ τὰς ἐπανειλημμένας ἀποπείρας.

²) Νὰ ὠθήσωσιν ὀπίσω ἀπὸ τοῦ τείχους.

³) Δύο ἄνδρες φιλονεικοῦσι περὶ ὧρων, οἵτινες συνήθως ἦσαν λίθοι. Τὸ δηριάσθαι παράγεται ἐκ τοῦ δῆρις = φιλονεικία.

⁴) Ὁ Σχολιαστής ἐρμηνεύει γεωμετρικοὺς καλὰ μούς, οἵτινες ἐχρησίμευον ὡς μονὰς πρὸς μέτρησιν. Τὸ ἐπίξυνος εἶναι ποιητικὸς τύπος ἀντὶ ἐπίκονος. Ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου κατὰ δύο τρόπους ἐξηγεῖται· « Ἐπίξυνον δὲ ἄρουραν ἢ τὸν ὕρον ἔστι νοεῖν, περὶ οὗ ἡ δῆρις, ὅ ἐστιν ἡ ἔρις, ἢ κατὰ τὴν ἐπιμερίζομένην γῆν, ἣν ἐκ κοινότητος ἰδιόσῃ τοῖς ἐρίζουσι » Ἡ δευτέρα ἐρμηνεία εἶναι ὀρθότερα, δηλ. πρόκειται περὶ κοινῆς γῆς, ἣν διανέμουσιν.

⁵) Ἡ φράσις αὕτη περιέχει τὸ κυριώτατον τῆς περιβολῆς. Σημειωτέον, ὅτι ὁ Ζηνόδοτος ἔγραφεν ὀλίγῃ ἐνὶ

χώρῃ, ἀλλ' ἡ γραφή δὲν ἐπεδοκιμάσθη. Ἐν τῇ φράσει περὶ ἴσης λείπει τὸ οὐσιαστικόν, μοίρας, περὶ ἴσου μεριδίου.

⁶) Τόσον ὀλίγον διεχίριζον τοὺς αἱ ἐπάλξεις.

⁷) Δηλαδή τῶν ἐπάλξεων. Ὁ ποιητὴς ἠδύνατο νὰ εἴπῃ οὕτως· ὥς ὑπὲρ ἐπάλξεων, αἱ τοὺς διέεργον, δῆρουν ἀσπίδας.

⁸) Λαισῆια εἶναι ἀσπίδες ἐξ ἀκατεργάστων δερμάτων. Ἐπειδὴ δὲ ἦσαν ἐλαφρότερα τῆς συνήθους ἀσπίδος, λέγονται πετρόεντα. Ὅρα Ε, 453.

⁹) Ἀναγνωστέον μετὰ συνίζησεως. Ἡ ἀσπίς ἐκάλυπτε τὸ στήθος· ἂν δὲ τις ἔφευγεν, ἔπρεπε νὰ θέσῃ ταύτην ἐπὶ τῶν νώτων· διότι ἄλλως ἐγίνετο τρωτὸς τοῖς πολεμίοις.

¹⁰) Ἡ γενικὴ ἐφαρτᾶται ἐκ τοῦ ὅτεω. Ἀντὶ τοῦ πολλοῦ δὲ περιεμμένον τὴν φράσιν, ἡ δὲ ὅς τις. Οὗτοι ἦσαν γεναῖοι πολέμισται, διότι ἐτίτρωσκοντο δι' αὐτῆς τῆς ἀσπίδος.

πάντη δὴ πύργοι καὶ ἐπάλλξιεσ αἵματι φωτῶν 430
 ἐρράδατ' ἄμφοτέρωθεν ἀπὸ Τρώων καὶ Ἀχαιῶν.
 ἀλλ' οὐδ' ὥς ἐδύναντο φόβον² ποιῆσαι Ἀχαιῶν,
 ἀλλ' ἔχον³ ὥστε τάλαντα γυνὴ χερνῆτις⁴ ἀληθής,
 ἦτε σταθμόν⁵ ἔχουσα καὶ εἶριον ἀμφὶς ἀνέλκει
 ἰσάζουσ', ἵνα παισὶν ἀεικέα⁶ μισθὸν ἄρῃται· 435
 ὥς μὲν τῶν ἐπὶ ἴσα μάχῃ τέτατο πτόλεμός τε,
 πρὶν γ' ὅτε δὴ Ζεὺς κῦδος ὑπέρτερον Ἑκτορι δῶκε
 Πριαμίδῃ, δὲ πρῶτος ἐσήλατο⁷ τεῖχος Ἀχαιῶν.
 ἦϋσεν δὲ διαπρύσιον Τρώεσσι γεγωνώς·
 »Ὅρνυσθ', ἱπτόδαμοι Τρώες, ῥήγνυσθε δὲ τεῖχος 440
 Ἀργείων καὶ νηυσὶν ἐνίετε θεσπιδαῆς πῦρ.«

1) Παθητικός παρακείμενος τοῦ ραίνω.

2) Ἀλλ' οὐδὲ τοιουτοτρόπως ἠδύναντο οἱ Τρώες νὰ φοβήσωναι τοὺς Ἀχαιοὺς, νὰ ποιήσωναι, ὥστε νὰ φοβηθῶσιν οἱ Ἀχαιοί.

3) Ὑποκείμενον εἶναι οἱ Λύκιοι καὶ οἱ Ἀχαιοί. Ἀξίον σημειώσεως, ὅτι τὸ ἔχον κεῖται ἐν ἀμεταβάτῳ σημασίᾳ, ἀντεῖχον, ἐκράτουν, ἔμενον σταθεροί, ὡς ἐν Ε, 492, ὅμως τὸ αὐτὸ ἐννοεῖται ἐν τῇ ἐπομένῃ φράσει ὡς μεταβατικός, καθ' ὃ μαρτυρεῖ τὸ τάλαντα.

4) Χερνῆτις λέγεται ἡ ζῶσα ἀπὸ τῆς ἐργασίας τῶν χειρῶν, ἡ ἀποχειροβίωτος. Ἀληθὴ δὲ λέγει ὁ ποιητὴς τὴν δικαίαν, τὴν ἄδολον. Τὴν παραβολὴν δικαίως ἐπήγουν οἱ ἄρχαοι, ὡς ἀναγινώσκωμεν παρ' Εὐσταθίου· «ἐπαινεῖται καὶ ὡς οὕτε δέσποιναν εἰσάγει ταλαντεύουσιν, αὐτὴν γὰρ οὐ πολλὰ λυπεῖ τὸ παρὰ βραχὺ ἶσον, οὕτε θερά-

παιναν, οὐδὲ γὰρ αὐτὴ λίαν ζητεῖ τὰ κριβές. Ἡ μέντοι ἀληθὴς χερνῆτις πάνυ τοῦτο ποιεῖ, οὕτε ἀποστερηθῆσαι θέλουσα, ὑπόκειται γὰρ ἀληθὴς, οὕτε αὐτὴ τοῦτο παθεῖν, πένησιν γάρ».

5) Μόνον ἐνταῦθα κεῖται ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ βάρους. Τὸ δὲ ἀμφὶς προσδιορίζει τὸ ἰσάζουσα, δηλ. καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη ἐξισοῦσα τὸ βάρος πρὸς τὸ ἔριον.

6) Ἵνα διὰ τοὺς παῖδας λάβῃ πενιχρὸν μισθόν.

7) Τοῦτο ἐν Π, 558 ἀποδίδεται τῷ Σαρπηδόνι, ἐν δὲ τῷ Ν, 679 πάλιν τῷ Ἑκτορι. Παρὰ τῷ Σχολιαστῇ πρὸς ἄρσιν τῆς διαφωνίας ἀναγινώσκωμεν· «Ἡ ἴσως ἐκάτερος τῆς ἰδίας τάξεως πρῶτος· ἢ ἀντὶ τοῦ ἐσάλευσε τὸ ἐσήλατο». Νομίζομεν, ὅτι περὶ Σαρπηδόνοσ λέγεται μετὰ τινος ὑπερβολῆς· διότι ἀναντιρρήτως ἡ τιμὴ αὕτη ἀνήκει τῷ Ἑκτορι.

᾽Ως φάτ' ἐποτρύνων, οἱ δ' οὔασι¹ πάντες ἄκουον,
 ἵθυσαν δ' ἐπὶ τεῖχος ἀολλέες. οἱ μὲν² ἔπειτα
 κροσσάων ἐπέβαινον ἀκαχμένα δούρατ' ἔχοντες,
 Ἔκτωρ δ' ἀρπάξας³ λαῶν φέρεν, ὅς ῥα πυλάων
 ἐστήκει πρόσθε, πρυμνός⁴ παχύς, αὐτὰρ ὕπερθεν
 βξὺς ἔην· τὸν δ' οὐ κε δύ' ἀνέρε δῆμου⁵ ἀρίστῳ
 ῥηϊδίως ἐπ' ἄμαξαν ἀπ' οὔδεος ὀχλίσσειαν⁶,
 οἷοι νῦν βροτοὶ εἰς· ὁ δέ μιν ῥέα πάλλε καὶ οἶος.
 [τόν⁷ οἱ ἐλαφρόν ἔθηκε Κρόνου παῖς ἀγκυλομήτεω].
 ὥς δ' ὅτε ποιμὴν ῥεῖα φέρει πόκον⁸ ἄρσενος οἶος
 χειρὶ λαβὼν ἐτέρῃ, ὀλίγον⁹ δέ μιν ἄχθος ἐπείγει,
 ὥς Ἔκτωρ ἰθὺς σανίδων φέρε λαῶν αἰίρας,
 αἷ ῥα πύλας εἵρυντο¹⁰ πύκα στιβαρῶς ἀραρυίας,

¹) Κατὰ ὁμηρικὴν συνήθειαν προστίθεται τὸ οὔασιν εἰς τὸ ἀκούειν, ὡς τὸ ὀφθαλμοῖσιν εἰς τὸ ὁρᾶν καὶ τὸ ποσὶ εἰς τὸ βαίνειν.

²) Δηλαδὴ οἱ Τρῶες, οὓς πρὸ ὀλίγου παρώτρυνεν ὁ Ἔκτωρ.

³) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν «Τὸ σύντομον καὶ ἰσχυρόν διὰ τοῦ ἀρπάξας ἐδήλωσεν».

⁴) Ἐνταῦθα περιεμένομεν τὸ οὐδέτερον ἐν ἐπιρρηματικῇ σημασίᾳ, δηλ. κατὰ τὴν ῥίξαν, κατὰ τὴν βάσιν παχύς. Παράβαλλ. Ε, 339. Τινὲς τῶν ἀρχαίων ἀνεγίνωνκον πρυμνοπαχύς. Ὁρθῶς παρατηρεῖ ὁ Εὐστάθιος· «τοῦτο δὲ πρὸς πιθανότητα, ἵνα τῷ μὲν πᾶχει λαμβάνηται, τῷ δὲ ὅξει ἀράξη τὰς πύλας ἐνεργῶς.»

⁵) Δηλαδὴ δύο ἰσχυροὶ ἄνδρες ἐκ τοῦ λαοῦ (δηλ. οὐχὶ ἐκ τῶν εὐγενῶν).

⁶) Ἡ παραγωγή τοῦ ῥήματος ἐκ

τοῦ κελλεῖν, ὡς νομίζει ὁ Döderlein, εἶναι ἀπ᾽θανός· διότι ἐκ τοῦ ὄχος (ὀχέω, ὀχεύω) παράγεται τὸ ὀχλέω, ὀχλεύω, ὀχλίζω καὶ μοχλός, μοχλεύω, μοχλίζω. Δὲν δύνανται εὐκόλως νὰ μετακινήσωσιν ἐκ τοῦ ἐδάφους εἰς τὴν ἄμαξαν.

⁷) Ὁ μὲν Ἀριστοφάνης ἡθέτει τὸν στίχον, ὁ δὲ Ζηνόδοτος οὐδὲ ἐγράφεν· διότι διὰ τοῦ στίχου τούτου ὁ Ἔκτωρ ἠθέλεν εἶναι ἀσθενέστερος.

⁸) Ἐκ τοῦ πέκω = κουρεύω. Ἡ λέξις διειρηθῆται μέχρις ἡμῶν, ποκάρι. Λέγει ἄρσενος, διότι ὁ κριὸς ἔχει πλεῖονα μαλλόν.

⁹) Ἐπὶ τοῦ ὀλίγον πίπτει ὁ τόνος τῆς ὅλης φράσεως, δηλ. μόνον ὀλίγον τὸ βάρος πιεῖται, βαρύνει.

¹⁰) Ὁ Παραφραστὴς ἐρμηνεύει ἐφύλαττον. Ἀντὶ τοῦ πύκα στιβαρῶς συνήθως ἀπαντᾷ πυκινῶς.

δικλίδας¹ ὑψηλὰς· δοιοὶ δ' ἔντοσθεν ὀχῆες
 εἶχον ἐπημιοβοί,² μία δὲ κληῖς ἐπαρήρει.
 στῆ δὲ μάλ' ἐγγὺς ἰών, καὶ ἐρεισάμενος³ βάλε μέσσας,
 εὖ διαβάς,⁴ ἵνα μὴ οἱ ἀφαιρότερον βέλος εἴη,
 ῥῆξε δ' ἅπ' ἀμφοτέρους θαιρούς·⁵ πῆσε δὲ λίθος εἴσω
 βριθοσύνη⁶, μέγα δ' ἀμφὶ πύλαι μύκον, οὐδ' ἄρ' ὀχῆες 460
 ἐσχεθέτην, σανίδες δὲ διέτμαγεν' ἄλλυδις ἄλλη
 λαὸς ὑπὸ ῥιπῆς. ὁ δ' ἄρ' ἔσθορε φαίδιμος Ἴκτωρ
 νυκτὶ θοῇ⁷ ἀτάλαντος ὑπώπια· λάμπε δὲ χαλκῷ
 σμερδαλέῳ, τὸν ἔεστο περὶ χροῖ, δοιὰ δὲ χερσὶν
 δοῦρ' ἔχεν. οὐ κέν τις μιν ἐρύκακεν⁸ ἀντιβολήσας 465

1) Κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γνώ-
 μην παράγεται ἐκ τοῦ κλίνω· δηλοῖ δὲ
 πύλας ἐχούσας δύο θυροφύλλα, δι-
 ούρους.

2) Δύο σύρται ἔχοντες ἀντίθετον δι-
 εῦθυνσιν. Κληῖς δὲ εἶναι ὁ σφηνίσκος,
 ὅστις ἐχρησίμειε πρὸς στερέωσιν τῶν
 ὀχέων, ὡς μέχρι τοῦδε δύναται τις νὰ
 ἴδῃ ἐν ταῖς ἀγροτικαῖς οἰκίαις τῶν νε-
 ωτέρων Ἑλλήνων.

3) Τὸ πλήρες ἤθελεν εἶναι ἐρει-
 σάμενος ποσὶ γαίῃ.

4) Διαστήσας, ἀνοίξας τὰ σκέλη.
 Ὁρθῶς παρατηρεῖ ὁ Σχολιαστής·
 «Συνεργεῖ γὰρ ἡ διάστασις πρὸς βιαιο-
 τέραν τοῦ βαλλομένου φορᾶν». Περὶ τοῦ
 ἐπιθέτου ἀφαιρός· ὅρα Η, 235. Ἴνα
 μὴ ὁ βαλλόμενος λίθος πῆσῃ ἀσθενέ-
 νεστερος.

5) Ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίξεως, ἐξ ἧς καὶ
 ἡ θύρα. Σημαίνει τοὺς σιρόφιγγας,
 δι' ὧν ἔκλειον αἱ πύλαι· τοιοῦτοι ἦσαν
 δύο, ὁ μὲν ἄνω, ὁ δὲ κάτω τῆς πύλης.

6) Διὰ τοῦ βάρους. Μεγάλως δὲ
 ἤχησαν πέραξ αἱ πύλαι.

7) Αἱ δὲ σανίδες διεισορπίσθησαν
 ἄλλαι εἰς ἄλλο μέρος· καὶ ἄλλαι εἰς
 ἄλλο ὑπὸ τῆς ὀρμῆς τοῦ λίθου.

8) Οἱ ἀρχαῖοι ἠγόρευον, ὅτι ὁ ποι-
 ητὴς δι' ἐναντίων εἰκόνων ἐκόσμησε τὸν
 Ἴκτορα, τὸν αὐτὸν ζοφώδη καὶ λαμ-
 πρόν εἰπόν. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν·
 «Νυκτὶ τὰ φοβερά ὁμοιοῦσιν, ὡς ἐκ
 τῶν ἐναντίων τοὺς εὐέκτους λέγουσιν».
 Ὑπώπια κατὰ μὲν τὸν Ameis σημαί-
 νουσι τὰ μέρη τοῦ προσώπου τὰ ὑπὸ
 τοὺς ὀφθαλμούς, ὡς δεικνύει καὶ ἡ
 σύνθεσις τῆς λέξεως, κατὰ δὲ τὸν La
 Roche τὰ βλέμματα τοῦ ὑπόδρα ἰ-
 δόντος.

9) Τὰ χειρόγραφα ἔχουσιν ἐρυ-
 κακοί, ἀλλ' ὁ Ἀρίσταρχος ἔγρα-
 φεν ἐρύκακεν, οὗ τὴν γνώμην προ-
 τιμᾷ ὁ La Roche, ὁ Duentzer καὶ
 ἄλλοι.

νόσφι¹ θεῶν, ὅτ' ἐσᾶλτο πύλας· πυρὶ δ' ὅσσε δεδήει.
 κέκλετο δὲ Τρώεσσιν ἐλιξάμενος καθ' ἑμίλον
 τεῖχος ὑπερβαίνειν· τοὶ δ' ὀτρύνοντι πίθοντο·
 αὐτίκα δ' οἱ μὲν τεῖχος ὑπέρβασαν, οἱ δὲ κατ' αὐτὰς
 ποιητὰς ἐσέχυντο² πύλας. Δαναοὶ δ' ἐφόβηθεν **470**
 νῆας ἀνὰ γλαφυράς, ὅμαδος δ' ἀλίσστος ἐτύχθη.

¹) "Ανευ τῆς βοήθειας θεῶν.

μεῖζονα χρομένοις ὑγροῖς ». Οἱ δὲ Δα-

²) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «φορὰ
 ὁμοία φαίνεται τοῖς ἀπὸ βραχέος εἰς

ναοὶ ἔφυγον εἰς τὰ γλαφυρὰ πλοῖα καὶ
 ἀκατάσχετος θόρυβος ἔγεινεν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ
ΤΗΣ Ν ΟΜΗΡΟΥ ΡΑΨΩΙΔΙΑΣ

Ποσειδῶν νικωμένους ἐλεῶν τοὺς Ἑλληνας ὁμοιοῦται
Κάλχαντι καὶ ἀμφοτέρους τοὺς Αἴαντας παρορμᾷ, ἔπειτα
δὲ καὶ τοὺς ἄλλους. Μετὰ ταῦτα Ἴδομενεὺς ἀριστεύει καὶ
ἀναιρεῖ Ὀθρυονέα καὶ τινὰς ἄλλους. Πολλοὶ δὲ αὐτῶν
ἀναιροῦνται. Τιτρώσκονται δὲ Δηΐφοβος καὶ Ἑλενος. Τοὺς
δὲ ὑπηκόους συναγαγὼν Ἑκτωρ ἐπάγει τοῖς πολεμίοις,
καὶ μεγάλως ἀμφοτέρωθεν ἀναιροῦνται.

ΙΛΙΑΔΟΣ Ν.

ΜΑΧΗ ΕΠΙ ΤΑΙΣ ΝΑΥΣΙΝ¹.

Ζεὺς δ' ἐπεὶ οὖν Τρῳάς τε καὶ Ἑκτορα² νηυσὶ πέλασσε,
τοὺς³ μὲν ἔα παρὰ τῇσι πόνον τ' ἐχέμεν καὶ διζύν
νωλεμέως, αὐτὸς δὲ πάλιν⁴ τρέπεν ὅσσε φαεινῷ,
νόσφιν⁵ ἐφ' ἵπποπόλων Θρηκῶν καθορώμενος αἶαν
Μυσῶν⁶ τ' ἀγγεμάχων καὶ ἀγαυῶν Ἴππημολγῶν 5
γλακτοφάγων, Ἀβίων⁷ τε, δικαιοτάτων ἀνθρώπων.

¹) Πλείστοι κριτικοὶ προσκρούουσιν εἰς τὸ ἀμέρμνον τοῦ Διὸς καὶ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ποσειδῶνος, ὅπως βοήθησεν τοῖς Ἀχαιοῖς, Πῶς ἡδύνατο νὰ πιστεύσῃ ὁ Ζεὺς, ἐρωτᾷ ὁ Hermann, ὅτι ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ εὐρισκομένοις τοῖς Ἀχαιοῖς δὲν ἤθελον βοηθήσῃ οἱ εὐνοϊκῶς πρὸς τούτους διακείμενοι θεοί; Ὁ Ζεὺς ὅμως ἐπίστευσε τοῦτο, (στ'χ. 8)· διότι ἐν Θ, 11 αὐστηρῶς ἀπηγόρευσε πᾶσι τοῖς θεοῖς τὴν ἀνάμειξιν εἰς τὴν μάχην. Ὡστε ὁ 8ος στίχος τῆσδε τῆς βραψφιδίας προδηλῶς ὑπομνήσκει τὰ ἐν τῇ 8ῃ εἰρημένα. Ὁρθῶς δ' ἀποφαίνεται ὁ Hentze, ὅτι ἡ προσδοκία τοῦ Διὸς δὲν ἀντιφάσκει πρὸς τὴν ἡγουμένην διήγησιν. Καθ' ὅλου δ' εἰπεῖν, ἐν ταῖς βραψφιδίαις ταῖς ἐπομέναις τῷ Θ ὑπόκειται ἡ ἔννοια, ὅτι ὁ Ζεὺς διευθύνει τὰ τοῦ πολέμου.

²) Ἐπιτάσσει τὸ μέρος παρὰ τὸν κανόνα, ὅπως τοῦτο ἐξάρχῃ.

³) Ἐννοεῖ τοὺς Τρῳάας καὶ τοὺς Ἀχαιοὺς.

⁴) Ἐστρεφε πρὸς τὰ ὀπίσω, ὡς ἐν Γ, 427, Στράβ. VII, 295 « τὸ γὰρ πάλιν τρέπεν μάλιστα μὲν ἔστιν εἰς τούπίσω ».

⁵) Μακρὰν τῆς μάχης.

⁶) Οἱ Μυσοὶ ἦσαν λαὸς Θρακικός, ὡς παρατηρεῖ ὁ Στράβων VII, 295 « Ὁμηρον ὀρθῶς εἰκάζειν μοι δοκεῖ Ποσειδῶνιος τοὺς ἐν τῇ Εὐρώπῃ Μυσοὺς κατονομάζειν, λέγω δὲ τοὺς ἐν τῇ Θράκῃ ». Ἄλλοι ἐθεώρησαν τὸ μὲν ἀγαυῶν ὡς κύριον ὄνομα, τὸ δὲ ἱππημολγῶν ὡς ἐπίθετον, δηλ. Ἀγαυῶν ἱππημολγῶν, Ἡσύχ. Ζ, 15 « Ἐστὶ δὲ καὶ ἔθνος Σκυθικόν Ἀγαυοὶ οὕτω καλούμενοι, καὶ ὅταν λέγῃ ὁ ποιητὴς καὶ Ἀγαυῶν ἱππημολγῶν ».

⁷) Ὑπὸ τῶν ἀρχαίων θεωρεῖται ὡς ἐθνικὸν ὄνομα ἢ ὡς ἐπίθετον (βοῖς μὴ χρωμένων, αἰόκων, βίᾳ μὴ χρωμένων,

ἐς Τροίην δ' οὐ πάμπανι ἔτι τρέπεν ὅσσε φαεινῷ·
οὐ γὰρ ὅγ' ἀθανάτων τιν' ἐέλπετο² ὃν κατὰ θυμὸν
ἐλθόντ' ἢ Τρώεσσι ἀρηξέμεν ἢ Δαναοῖσιν.

Οὐδ' ἀλασκοπιήν³ εἵχε κρείων ἐνοσίχθων· 10
καὶ γὰρ ὁ θαυμάζων⁴ ἦστο πτόλεμόν τε μάχην τε
ὑפוῦ ἐπ' ἀκροτάτης κορυφῆς Σάμου⁵ ὕλησσης
Θρηϊκίης· ἐνθεν γὰρ ἐφαίνετο πᾶσα μὲν Ἴδη,
φαίνετο δὲ Πριάμοιο πόλις καὶ νῆες Ἀχαιῶν.
ἐνθ' ἄρ' ὅγ' ἐξ ἀλὸς ἔξετ'⁶ ἰών, ἐλέαιρε δ' Ἀχαιοὺς 15
Τρωσὶν δαμναμένους, Διὶ δὲ κρατερῶς ἐνεμέσσα.

Αὐτίκα δ' ἐξ ὄρεος κατεβήσετο παιπαλόεντος⁷
κραιπνὰ⁸ ποσὶ προδιβάς· τρέμε δ' οὔρεα μακρὰ καὶ ὕλη
ποσσὶν ὑπ' ἀθανάτοισι Ποσειδάωνος ἰόντος.
τρίς⁹ μὲν ὀρέξ' ἰών, τὸ δὲ τέτρατον ἵκετο τέκμωρ¹⁰, 20

κακοβίων, μακροβίων, ὁμοίως βιούντων). Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ὁ Αἰσχύλος ὀνομάζει Γαδίους, Στερ. Βυζάντ. ἐν λ. "Αἱδιοι α" Ἐπειτα δ' ἤξεις δῆμον ἐνδιωκτάτων βροτῶν ἀπάντων καὶ φιλοξενωτάτων, Γαδίους, ἔν' οὗτ' ἄροτρον οὔτε γατόμος τέμνει δίκελλ' ἄρουραν, ἀλλ' αὐτοσπόροι γούα φέρουσι βίοντον ἄφθονον βροτοῖς».

¹⁾ Ἰσοδυναμεῖ κατὰ τὸν Koch πρὸς τὸ οὐ πᾶν, ὅπερ ἄγνοεῖ ὁ Ὀμηρος.

²⁾ Ἡ προσδοκία αὕτη τοῦ Διὸς ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς ἀπαγορεύσεως αὐτοῦ, ἐν Θ, 7.

³⁾ Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Ματαίαν τὴν κατὰσκοπὴν» ἀλαὸς γὰρ κατὰ διάλεκτον ὁ τυφλός».

⁴⁾ Μετὰ θαυμασμοῦ ἐθεᾶτο.

⁵⁾ Κατὰ τὸν Εὐστάθιον οἱ Ἴωνες ἔλεγον Σάμος Θρηϊκίῃ ἀντὶ Σαμοθρά-

κη, ὡς καὶ τὴν ἀκρόπολιν ἔλεγον Ἄκρην πόλιν. Ἡ Σαμοθράκη κεῖται παρὰ ταῖς ἀκταῖς τῆς Θράκης πρὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἑβρου. Λέγει δ' οὕτω πρὸς διαστολὴν τῆς Ἰωνικῆς καὶ τῆς Κεφαλληνιακῆς.

⁶⁾ Ὁ παρατατικὸς κεῖται ἀντὶ ὑπερσυντελικοῦ.

⁷⁾ Οἱ ἐτυμολόγοι διαφωνοῦσι περὶ τὸ ἔτυμον τῆς λέξεως. "Ὁρα εἰς M, 268.

⁸⁾ Ὁρμητικὰ διὰ τῶν ποδῶν βαδίζων,

⁹⁾ Δηλαδὴ ἐποίησε τρία βήματα. Τοῦτο εἶπεν ὑπερβολικώτερον ὁ Πίνδαρος ἐν Πυθ. III, 43 «βάματι δ' ἐν πρώτῳ κιχὼν παῖδ' ἐκ νεκροῦ ἄρπασε».

¹⁰⁾ Ἐν τῷ τετάρτῳ βήματι ἔφθασεν εἰς τὸ τέρμα τῆς πορείας αὐτοῦ,

Αἰγὰς¹· ἔνθα δὲ οἱ κλυτὰ δῶματα βένθεσι λίμνης²,
 χρύσεια μαρμαίροντα³ τετεύχεται, ἄφθιτα αἰεὶ⁴.
 ἔνθ' ἐλθὼν ὑπ' ὄχεσφι τιτύσκετο⁵ χαλκόποδ' ἵππῳ,
 ὦκυπέτα, χρυσέησιν ἐθείρησιν κομῶντε.
 χρυσὸν δ' αὐτὸς ἔδυνε περὶ χροῖ· γέντο δ' ἰμάσθλην 25
 χρυσεῖην εὖτυκτον, ἐοῦ δ' ἐπεβήσετο δίφρου·
 βῆ δ' ἐλάαν⁶ ἐπὶ κύματ'· ἄταλλε δὲ κήτε' ὑπ' αὐτοῦ
 πάντοθεν ἐκ κευθμῶν⁷, οὐδ' ἠγνοίησεν ἄνχκτα·
 γηθοσύνη⁸ δὲ θάλασσα δίστατο. τοὶ δ' ἐπέτοντο
 ῥίμφα μάλ', οὐδ' ὑπένερθε διαίνετο⁹ χάλκεος ἄξων· 30
 τὸν δ' ἐς Ἀχαιῶν νῆας εὐσκαρθμοὶ¹⁰ φέρον ἵπποι.

¹) Αἰγαί ὑπῆρχον ἐν Ἀχαΐᾳ, καὶ ἐν Εὐβοίᾳ, οὕτω δ' ὠνομάζετο καὶ μικρὰ νῆσος κειμένη μεταξύ Τήνου καὶ Χίου. Ἐνταῦθα ἐνονοῖται ἡ τελευταία. Ὁ Πορφύριος ἡγεῖται τὸ ζήτημα, διὰ τί ὁ Ποσειδῶν δὲν πορεύεται κατ' εὐθεΐαν εἰς Τροίαν, ἀλλὰ δαπανᾷ χρόνον ἐν Αἰγαίᾳ. Ἐλυε δὲ τὴν ἀπορίαν λέγων, ὅτι ὁ θεὸς ἐπραξεν οὕτω πρῶτον μὲν, ὅπως ἀποπλανήσῃ τὸν Δία, εἶτα δὲ, ὅπως καθοπλισθῇ εἰς τὸν κατὰ τοῦ Διὸς πόλεμον, ἐὰν φωραθεῖς κινδυνεύσῃ. Πάντα τὰ χειρόγραφα ἔχουσι ἔνθα δέ, ἀλλ' ὁ G. Hermann εἰκάσεν ἔνθα τε, ὡς ἀναγινώσκει ὁ Στράβων ἐν VIII, 386. Ἀλλ' ὁ Ameis θεωρεῖ τὴν διόρθωσιν περιττήν, ὡς καὶ ἐν Θ, 58 καὶ Θ, 363.

²) Ἐνταῦθα εἶναι ἡ θάλασσα ἡ περιεκλεισμένη ἐν κόλπῳ.

³) Κατὰ τὸν Ameis αἱ μαρμαρυγαὶ προήρχοντο ἐκ τοῦ χρυσοῦ.

⁴) Ὡς οἱ θεοὶ ἦσαν ἀθάνατοι, οὕτω καὶ τὰ τούτων αἰωνίως ἀφθάρτα.

⁵) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ «ὑποξευγνύς τοῖς ὄχεσιν εὐτρέπιζεν». Τὴν

ἐρμηναίαν τῶν πέντε στίχων ὅρα ἐν Θ, 41.

⁶) Εἶναι ἀνάλογον τοῦ βῆ δ' ἰέναι. Ἐν τῷ ἀτάλλειν ἡ μεταφορὰ ἐγένετο ἐκ τῶν νηπίων, ὡς καὶ ἐν τῷ παλῖν καὶ νηπιαχεύειν κατὰ τὸν Döderlein. Σημαίνει ἐσκίρτων, ἐπῆδων ἐκ χαρᾶς. Κατὰ τινὰς μὲν τὸ ῥῆμα παράγεται ἐκ τοῦ ἀταλός, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ τοῦ ἄλλομαι.

⁷) Ἐκ τοῦ κεύθειν = κρύπτειν. Μόνον ἐνταῦθα ἀπαντᾷ ἡ λέξις, διότι ἀλλαχοῦ εὐρηταί κευθμῶν, ἐν κ, 283. Οὕτως ὀνομάζει τὸν φωλεὸν τῶν κητῶν.

⁸) Ὁ μὲν Ἀρίσταρχος ἔγραψε γηθοσύνη (δηλ. ἐπιθετον), ὁ δὲ Ἀριστοφάνης, οὗ ἡ γραφή ἐκράτησε, γηθοσύνη. Ἡ θάλασσα διεχωρίζετο ἐκ χαρᾶς, ὅπως παράσχη ἐλευθέραν δίδον τῷ ἄρχοντι αὐτῆς.

⁹) Ἡ λέξις εἶναι συγγενὴς τοῖς ἰαίνω, δεύω, διερὸς. Ὁ ἄξων δὲν ὑγραίνεται ἐκ τῆς εὐκολίας καὶ ταχύτητος, μεθ' ἧς ἔτρεχον οἱ ἵπποι.

¹⁰) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Εὐ-

Ἔστι δέ τι σπέος εὐρὺ βαθείης βένθεσι λίμνης,
 μεσσηγὺς Τενέδοιο καὶ Ἰμβρου¹ παιπαλοέσσης·
 ἔνθ' ἵππους ἔστησε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
 λύσας ἐξ ὀχέων, παρὰ δ' ἀμβρόσιον βάλεν εἶδαρ
 ἔδμεναι· ἀμφὶ δὲ ποσσὶ πέδας² ἔβαλε χρυσείας,
 ἄρρηκτους ἀλύτους, ὅφρ' ἔμπεδον³ αὖθι μένοιεν
 νοστήσαντα ἀνακτα· ὃ δ' ἐς στρατὸν ὥχετ' Ἀχαιῶν.

35

Τρῶες δὲ φλογὶ ἴσοι ἀολλέες, ἡ δὲ θυέλλη,
 Ἑκτορι Πριαμίδῃ ἄμοτον μεμαῶτες ἔποντο,
 ἄβρομοι⁴ αὐτάχοι· ἔλποντο δὲ νῆας Ἀχαιῶν
 αἰρήσειν, κτενέειν δὲ παρ' αὐτόφιν⁵ πάντας ἀρίστους.

40

Ἀλλὰ Ποσειδάων γαιήοχος ἐννοσίγαιος
 Ἀργείους ὥτρυνε, βαθείης ἐξ ἀλὸς ἐλθών,
 εἰσάμενος⁶ Κάλχαντι δέμας καὶ ἀτειρέα φωνήν·
 Αἴαντε πρῶτῳ⁷ προσέφη, μεμαῶτε καὶ αὐτῷ·

45

σκάριστοι, ὃ ἔστιν εὐκίνητοι, ταχεῖς·
 σκαρθμός γάρ κατὰ δῖαλεκτον ὁ πούς». Καὶ ἐν τῇ
 δημῳδαὶ γλώσσῃ λέγομεν, ἐσκάρισα τὰ πρόδατα,
 ἔβαλον εἰς κίνησιν, ὥστε νὰ νέμωνται.

1) Ἡ Ἰμβρος κεῖται παρὰ τῇ Θρακικῇ παραλίᾳ.

2) Εἶναι τῆς αὐτῆς ῥίξης μετὰ τοῦ πέζα (ἀργυρόπεζα), ἐκατόμπεδος, pes καὶ σημαίνει δεσμὸν τῶν ποδῶν.

3) Στερεῶς, ἀμετακινήτως περιμένωσιν.

4) Παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν ἑρμηνευτῶν κρατεῖ ἡ τοῦ Ἀριστάρχου γνώμη, καθ' ἣν σημαίνει τοὺς ἄγαν βρομοῦντας καὶ ἄγαν ἰσχυροῦντας, δηλ. τὸ α θεωροῦσιν ὡς ἐπιτακτικόν. Ἀλλ' ὁ G. Curtius παρατηρεῖ, ὅτι τὸ α εἶναι στερητικόν, ὅπερ δέχεται καὶ ὁ

Koch. Νομίζομεν, ὅτι πιθανωτέρα εἶναι ἡ τοῦ Ἀριστάρχου.

5) Κεῖται ἀντὶ τοῦ παρ' αὐτῆς ὡς καὶ τὸ ἐσχαρόφιν. Συνήθως ὅμως ὁ ποιητὴς ἐν ἐπιθέτοις τρικαταλήκτοις ἔχει ἰδιαίτερον τύπον, ὡς ἐτέρηφι, δεξιτερῆφιν, κρατερῆφι, φαινομένηφι, ἡφι, ὡς παρατηρεῖ ὁ La Roche. Σημειωτέον δ', ὅτι ἀντὶ τοῦ αὐτόφιν φέρεται καὶ ἡ γραφὴ αὐτόφιν.

6) Αἱ μετοχαὶ ἐλθὼν καὶ εἰσάμενος δὲν συνδέονται· διότι ἡ μὲν πρώτη εἶναι χρονική, ἡ δὲ ἑτέρα τροπική. Ὁ Ποσειδῶν ἐξελέξατο τὴν μορφὴν τοῦ Κάλχαντος, διότι τὸ ἄξιωμα καὶ ἡ ἰσχυρά τούτου φωνὴ ἤθελε διεγείρει τὴν προσοχὴν τῶν μαχητῶν.

7) Ἐπειδὴ τὸ πρῶτος ἔχει ἐπεξηγηματικὴν σημασίαν, τίθεται συχνάκις

»Αἶαντε, σφὼ μὲν τε σαώσετε λαὸν Ἀχαιῶν
 ἀλκῆς μνησαμένω, μηδὲ κρυεροῖο¹ φόβοιο.
 ἄλλη² μὲν γὰρ ἐγὼ γ' οὐ δεῖδια χεῖρας ἀάπτους
 Τρώων, οἳ μέγα τεῖχος ὑπερκατέβησαν ὀμίλῳ³. 50
 ἔξουσιν⁴ γὰρ ἅπαντας ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί·
 τῇ δὲ δὴ αἰνότατον περιδεΐδια⁵ μή τι πάθωμεν,
 ἧ ῥ' ἔγ' ὁ λυσσώδης φλογὶ εἵκελος ἡγεμονεύει,
 Ἐκτωρ, ὃς Διὸς εὖχετ' ἐρισθενέος πάϊς⁶ εἶναι.
 σφῶν δ' ὧδε⁷ θεῶν τις ἐνὶ φρεσὶ ποιήσκειν, 55
 αὐτῷ θ' ἐστάμεναι κρατερῶς⁸ καὶ ἀνωγέμεν ἄλλους·
 τῷ κε καὶ ἐσσύμενόν περ ἐρώησαιτ'⁹ ἀπὸ νηῶν
 ὠκυπόρων, εἰ καὶ μιν Ὀλύμπιος αὐτὸς ἐγείρει. α
 Ἡ καὶ σκηπανίῳ¹⁰ γαιήοχος ἐννοσίγαιος
 ἀμφοτέρω κεκοπῶς¹¹ πλῆσεν μένεος κρατεροῖο, 60

ἀσυνδέτως. Εἰς τὸ μεμαῶτε ἐννοεῖται ἡ γενικὴ τοῦ σώζειν ἢ μάχεσθαι.

1) Ἐκ τοῦ κρύος, παγετώδης κατάφυκτος.

2) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ, κατὰ ταύτην τὴν τάξιν, δηλ. ἐν ἄλλοις τόποις τῆς μάχης, ἐν οἷς δὲν μάχεται ὁ Ἐκτωρ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ τῇ δὲ δὴ (στίχ. 52).

3) Κατὰ τὸν Παραφραστὴν σημαίνει τῷ πλήθει.

4) Θὰ κρατήσωσι, θὰ κωλύσωσιν. Ἐν τοιαύτῃ σημασίᾳ Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος ἔγραφε πολλάκις σχήσουσιν.

5) Διπλὴ ἐπίτασις· συνηθέστερον δ' ἅπαντ', αἰνῶς ἢ μάλ' αἰνῶς. Τὸ μὴ τι πάθωμεν εἶναι εὐφημισμός.

6) Κατὰ τὸν Koch ἐν τῷ στόματι τοῦ φίλου τοῖς Ἀχαιοῖς εἶναι μόνον

ῥητορικὴ ὑπερβολή. Ὅρα καὶ K, 50 καὶ Ω, 258.

7) Ἰσοδυναμεῖ κατ' ἐννοίαν πρὸς τὸ ὧδε. Τὸ ἐνὶ φρεσὶ ποιεῖν κεῖται ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου ἐνὶ φρεσὶ τίθεναι.

8) Καὶ οἱ ἴδιοι ἰσχυρῶς νὰ ἐμμείνητε, νὰ ἀντισταθῇτε καὶ τοὺς ἄλλους νὰ παροτρύνητε.

9) Ἀποτρέψαιτε. Μόνον ἐνταῦθα τὸ ῥῆμα ἅπαντ' ὡς μεταβατικόν.

10) Ὁ Κάλχας ἔφερε σκηπτρον, ὅπερ ἦτο σύμβολον τοῦ μαντικοῦ αὐτοῦ ἀξιώματος. Τοῦτο δὲ ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ θεοῦ χρησιμεύει ὡς μαγικὴ ῥάβδος. Ὅρα καὶ ν, 429.

11) Παρακείμενος τοῦ κόπτειν, κτυπήσας. Σημειωτέον, ὅτι αἱ ἐκδόσεις τοῦ Ἀριστάρχου εἶχον κεκοπῶς καὶ τετυφῶς.

γυῖα δ' ἔθηκεν ἐλαφρά, πόδας καὶ χεῖρας ὑπερθεν.
αὐτὸς δ', ὥστ' ἱρηξί' ὠκύπτερος ὤρτο πέτεσθαι,
ὅς ῥα τ' ἀπ' αἰγίλιπος² πέτρης περιμήκεος ἀρθείς
ὀρμήσῃ πεδίοιο³ διώκειν ὄρνεον ἄλλο,
ὥς ἀπὸ τῶν ἦξε Ποσειδάων ἐνοσίχθων.

65

τοῖν⁴ δ' ἔγνω πρόσθεν Ὀϊλῆος ταχὺς Αἴας,
αἶψα δ' ἄρ' Αἴαντα προσέφη Τελαμώνιον υἱόν·

» Αἴαν, ἐπεὶ⁵ τις νῶϊ θεῶν, οἱ Ὀλυμπον ἔχουσιν,
μάντει εἰδόμενος κέλεται παρὰ νηυσὶ μάχεσθαι
(οὐδ' ὅγε Κάλχας ἐστὶ, θεοπρόπος οἰωνιστής⁶·

70

ἴχνια⁷ γὰρ μετόπισθε ποδῶν ἡδὲ κνημῶν
ρεῖ⁸ ἔγνων ἀπιόντος· ἀρίγνωτοι δὲ θεοὶ περ)

¹) Κατὰ τινὰς μὲν ἐκ τοῦ ἱερός, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ τοῦ ἱεσθαί. Τὸ πτηνὸν εἶναι σύμβολον τῆς ταχύτητος, ἡ- τις καὶ ἐνταῦθα εἶναι τὸ κύριον τῆς παραβολῆς.

²) Περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως ὄρα εἰς I, 15. Ὡς λέγεται μακρὸς Ὀλυμπος ἐν A, 402, οὕτω καὶ περιμήκης πέτρῃ σημαίνει τὴν ὑπερύψηλον.

³) Ἀνήκει οὐχὶ εἰς τὸ ὀρμήσῃ, ἀλλ' εἰς τὸ διώκειν καὶ σημαίνει διὰ τῆς πεδιάδος. Ὁρθῶς ἐρμηνεύει ὁ Σχολιαστὴς τὴν ἐπομένην φράσιν· «ἕτερον τῷ εἶδει· τῶν γὰρ ὁμοφύλων ἱέραξ οὐχ ἀπτεται».

⁴) Μεταξὺ τούτων πρότερος ἐγνώρισεν Αἴας ὁ τοῦ Ὀϊλέως, ὅτι εἶναι θεός. Οὐχὶ ἀφυῶς ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «Ὡς ἴδιαν ἔχων ὁ Τελαμῶνιος δυναμὶν οὐ ταχέως ἤσθετο τῆς ἐπικουρίας· ὥς δὲ ἀσθενέστερος ὁ Λοκρὸς εὐθὺς νοεῖ».

⁵) Ὁ Νικάνωρ παρατηρεῖ, ὅτι ἡ ἀπόδοσις κείται ἐν τῇ φράσει καὶ δ' ἐ-

μοὶ αὐτῷ ἐν στίχ. 73, διότι τὰ διὰ μέσου λεγόμενα κείνται παρενθετικῶς. Τοῦτο δέχεται ὁ Dindorf, ἀλλ' ὁ Ameis, ὁ La Roche καὶ πλείστοι ἔχουσι τὴν γνώμην, ὅτι πρὸς τοιαύτην παραδοχὴν ἀντίκειται ἡ ἔννοια καὶ ὅτι ἡ ἀπόδοσις παρεδόθη εἰς λήθην.

⁶) Οἰωνιστὴς ἔχει τὴν αὐτὴν σημασίαν τοῦ οἰωνοπόλου, A, 69.

⁷) Δὲν εἶναι ὑποκοριστικόν, ὥς παρατηρεῖ ὁ Σχολιαστὴς· «Τὸ ἴχνιον προπαροξυτονητέον, ὁμοιστόνως τῷ ἀράχνιον· οὐ γὰρ ἐστὶν ὑποκοριστικόν, ἀλλ' ἀπὸ ῥήματος ἐσχημάτισται. Ὅτι δὲ ὁ ποιητὴς οὐδὲ ὑποκοριστικοῖς χρηταί, ἐδηλώσαμεν ἐν τῇ A». Κατὰ τὸν La Roche, περιεμένομεν ἐνταῦθα οὐχὶ ἴχνη, ἀλλὰ τὸ βάδισμα, τὴν κίνησιν. Οἱ πλείστοι ὅμως τῶν ἐρμηνευτῶν ἐξηγοῦσιν ὥς ζευγμα, δηλ. τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν καὶ τὴν μορφὴν τῶν κνημῶν.

⁸) Οἱ ἀρχαῖοι συνῆπτον μετὰ τοῦ ἀπιόντος, ὅπερ δέχεται καὶ ὁ Koch, ἀλλ' ὁ Ameis καὶ ὁ La Roche μετὰ

καί δ' ἐμοὶ αὐτῶ¹ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισι
μᾶλλον² ἐφορμᾶται πολεμίζειν ἢ δὲ μάχεσθαι,
μαιμώωσι³ δ' ἔνερθε πόδες καὶ χεῖρες ὑπερθεν. « 75

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη Τελαμώνιος Αἴας·
»Οὕτω νῦν καὶ ἐμοὶ περὶ δούρατι χεῖρες ἄαπτοι
μαιμώωσιν, καί μοι μένος ὥρορε⁴, νέρθε δὲ ποσσὶν
ἔσσυμαι ἀμφοτέροισι· μενοινώω δὲ καὶ οἶος⁵
Ἕκτορι Πριαμίδῃ ἄμοτον μεμαῶτι μάχεσθαι. « 80

Ὡς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
χάρμῃ⁶ γηθόσυνοι, τὴν σφιν θεὸς ἔμβαλε θυμῷ·
τόφρα⁷ δὲ τοὺς ὀπισθεν γαιήροχος ὥρσεν Ἀχαιοὺς,
οἱ παρὰ νηυσὶ θεῶσιν ἀνέψυχον⁸ φίλον ἦτορ.
τῶν ῥ' ἅμα τ' ἀργαλέω καμάτῳ φίλα γυῖα λέλυντο, 85
καὶ σφιν ἄχος κατὰ θυμὸν⁹ ἐγίγνετο δερκομένοισι
Τρῶας, τοὶ μέγα τεῖχος ὑπερκατέβησαν ὁμίλῳ.
τοὺς οἷγ' εἰσπορώντες ὑπ' ὀφρύσι δάκρυα λείβον·
οὐ γὰρ ἔφασαν φεῦξέσθαι ὑπὲκ¹⁰ κακοῦ. ἀλλ' ἐνοσίχθων

τοῦ ἔγνων. Τοῦτο εἶναι πιθανώτερον,
ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἐπομένη πρότασις.

¹) Τονίζει τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν
παρακείμενῃ τοῦ θεοῦ.

²) Ὁ δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως
ἐννοεῖται, δηλ. ἡ πρότερον.

³) Ἐγένετο κατ' ἐπέκτασιν ἐκ τοῦ
μαιμώωσι καὶ σημαίνει σφαδάζουσι, βι-
αίως κινεῖν, προθυμοῦνται.

⁴) Τινὲς θεωροῦσι παρακείμενον
ἀντὶ τοῦ ὥρορε, οἱ ἀκριβέστεροι ὁμῶς
ἀόριστον.

⁵) Ὁ μὲν La Roche ἐξηγεῖ καὶ
ἄνευ τῆς θείας βοήθειας, ὁ δὲ Ameis
ἐννοεῖ μονομαχίαν, ὡς ἐν Δ, 156.

⁶) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ἀρί-
σταρχος, τῇ εἰς πόλεμον προθυμίᾳ».

⁷) Ἐν τῷ μεταξύ. Ὅρα, ὅτι
οὔτε προηγείται, οὔτε ἔπεται τὸ
τόφρα.

⁸) Ἀνεπαύοντο, ἐλάμβανον ἀνα-
ψυχὴν.

⁹) Εἶχον διπλοῦν κακόν, κάματον
ἐν τῷ σώματι καὶ λύπην ἐν τῇ ψυχῇ.
Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Εἶδη δὲ τῆς
λύπης τέσσαρα, ἄχος, ἄλγος, φθόνος
καὶ ἔλεος. Ἄχος οὖν ἐστὶ λύπη ἀφω-
νίαν ἐμποιοῦσα· ἄλγος ἐστὶν ἡ λύπη
βαροῦσα καὶ ἐνοχλοῦσα ἐπὶ ἀσούλων
τῶν συμβαινόντων· φθόνος ἐστὶ λύπη
ἐπ' ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς· ἔλεος ἐστὶ λύπη
ἐπ' ἀλλοτρίοις κακοῖς».

¹⁰) Διότι ἐνόμισαν, ὅτι δὲν θὰ ὑπεκ-
φύγῃσι τὸ κακόν.

ρεῖα¹ μετεισάμενος κρατερὰς ὤτρυνε φάλαγγας. 90
 Τεῦκρον ἔπι πρῶτον καὶ Λήϊτον² ἤλθε κελεύων
 Πηνέλεών θ' ἥρωα Θόαντά τε Δηίπυρόν³ τε
 Μηριόνην τε καὶ Ἀντίλοχον, μήστωρας αὐτῆς·
 τοὺς δ' ἔποτρύνων ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 »Αἰδώς⁴, Ἀργεῖοι, κοῦροι νέοι· ὕμιν ἐγὼ γε 95
 μαρναμένοισι⁵ πέποιθα σαωσέμεναι νέας ἀμάς·
 εἰ δ' ὑμεῖς⁶ πολέμοιο μεθήσετε λευγαλίοιο,
 νῦν δὴ εἶδεται⁷ ἡμαρ ὑπὸ Τρώεσσι δαμῆναι.
 ὦ πόποι, ἦ μέγα θαῦμα τόδ' ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι,
 δεινόν, ὃ οὐποτ' ἐγὼ γε τελευτήσεσθαι⁸ ἔφασκον, 100
 Τρῶας⁹ ἐφ' ἡμετέρας ἰέναι νέας, οἳ τὸ πάρος περ
 φυζακινῆς¹⁰ ἐλάφοισιν εἰκέσαν, αἶτε καθ' ὕλην
 θώων¹¹ παρδαλίων τε λύκων τ' ἥια¹² πέλονται

¹) Συναπτόμενος μετὰ τοῦ ὤτρυνε. Τὸ μετεισάμενος εἶναι ἀόριστος τοῦ μέ-
 τειμι. Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Πρὸς
 αὐτοὺς ἀφικόμενος, μετελθὼν».

²) Ὁ Λήϊτος καὶ ὁ Πηνέλεως ἦσαν
 ἡγεμόνες τῶν Βοιωτῶν, Β, 494, ὁ δὲ
 Θόας τῶν Αἰτωλῶν Β, 638.

³) Οὗτος μνημονεύεται καὶ ἐν Ι,
 83. Τινὲς τῶν ἀρχαίων εἰκαζον, ὅτι
 εἶναι Πύλιος.

⁴) Κατὰ μὲν τὸν Σχολιαστὴν λεί-
 πει τὸ ἔστω, κατὰ δὲ τὸν Koch ἡ ὀνο-
 μαστική κεῖται ἀπολύτως (ἐπιφωνημα-
 τικῶς). Ἐξάγει τὸ νέοι, ὅπως τὴν μομ-
 φὴν τῆς δειλίας ποιήσῃ ἐντονωτέραν.

⁵) Ἡ μετοχή κεῖται ὑποθετικῶς,
 ἐὰν πολεμήσῃτε. Τὸ ἀμάς = ἡμετέρας.

⁶) Μετ' ἐμφάσεως ἐν σχέσει πρὸς
 τὴν προηγούμενην ἔννοιαν.

⁷) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Νῦν
 ἀνεφάνη ἡ ἡμέρα, ἐν ᾗ ὑπὸ τῶν Τρώων

ἀναιρεθίσσεσθαι». Ἐντέχνως ἐξάπτει τὸ
 φιλότιμον τῶν νέων εἰς αὐτοὺς ἀναφέ-
 ρων τὴν σωτηρίαν καὶ τὸν ὄλεθρον.

⁸) Τὸ μέσον ἔχει παθητικὴν σημα-
 σίαν, ὡς καὶ ἐν Μ, 66.

⁹) Προέταξε τὸ ὄνομα πρὸς ἔμφα-
 σιν, δηλ. τοὺς δειλοὺς ἐπὶ τὰς τῶν
 γενναίων, τοὺς ὀλίγους ἐπὶ τὰς τῶν
 πλειόνων. Τὸ ἰέναι εἶναι ἐπεξήγησις
 τοῦ τόδε.

¹⁰) Τὸ μὲν ἐπιθετον μόνον ἐνταῦθα
 εὔρηται, τὸ δὲ οὐσιαστικὸν φύζα οὐχί
 σπανίως. Ὁ Παραφραστὴς ἐξηγεῖ·
 «φευκτικαῖς καὶ δειλαῖς».

¹¹) Εἰκάζεται, ὅτι ὁ θῶς εἶναι τὸ
 παρ' ἡμῖν καλούμενον τσακάλι. Ὁ
 Σχολιαστὴς περιγράφει οὕτως· «Ὁ-
 μοῖον βαίνει τὸ ζῷον. Φασὶ δὲ αὐτὸ
 ἅμα τῷ τίκτεσθαι βαδίζειν· ἡ δὲ βᾶδι-
 σις αὐτοῦ ἀλματώδης».

¹²) Τὸ ὄνομα παραγόμενον ἐκ τοῦ

αὐτως¹ ἡλάσκουσαι ἀνάλκιδες, οὐδ' ἐπὶ² χάρμη·
 ὡς Τρῶες τὸ πρὶν γε μένος χειρᾶς Ἀχαιῶν 105
 μίμνενιν οὐκ ἐθέλεσκον³ ἐναντίον, οὐδ' ἡβαιόν.
 νῦν δὲ ἐκάς πόλιος κοίλῃς ἐπὶ νηυσὶ μάχονται
 ἡγεμόνος⁴ κακότητι μεθημοσύνησὶ τε λαῶν,
 οἳ κείνῳ ἐρίσαντες⁵ ἀμυνέμεν οὐκ ἐθέλουσι
 νηῶν ὠκυπόρων, ἀλλὰ κτείνονται ἀν' αὐτάς. 110
 ἀλλ' εἰ δὴ καὶ πάμπαν⁶ ἐτήτυμον αἰτίος ἐστιν
 ἥρως Ἀτρεΐδης, εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων,
 οὔνεκ' ἀπητίμησε⁷ ποδῶκεα Πηλείωνα,
 ἡμέας⁸ γ' οὐπὼς ἔστι μεθιέμεναι πολέμοιο.
 ἀλλ' ἀκεώμεθα⁹ θάσσον· ἀκεσταί τοι φρένες ἐσθλῶν. 115

ἵεναί κυρίως σημαίνει τὰ ἐφόδια, τὰ βρώματα τὰ ἐσθιόμενα οὐχὶ ἐν τῷ σῆκῳ, ἀλλ' ἐν ὁδῷ καὶ πλῶ. Ἐνταῦθα κεῖται ὡς τροφή τῶν ζώων.

1) Ὁ Düntzer συνάπτει μετὰ τοῦ ἀνάλκιδες, ἀλλ' ὁ Ameis ὀρθότερον μετὰ τοῦ ἡλάσκουσαι. Τὸ ἡλάσκειν εἶναι διάφορος τύπος τοῦ ἀλάσθαι = πλανᾶσθαι. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον τὸ ἀνάλκιδες εἶναι ἐπεξηγήσεις· «ἐρμηνεία τὸ ἀνάλκιδες, ὡς τῶν ἐλάφων διὰ τὸ ἀνελκεῖ μάτην οὕτω πλανωμένων».

2) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἔπεισι.

3) Δὲν ἐτόλμων, δὲν ἡδύναντο, ὡς ἐν Φ, 363. Τὸ ἐναντίον συναπτέον μετὰ τοῦ μίμνενιν.

4) Ὅτι ἔννοεῖ τὸν Ἀγαμέμνονα, γίνεταί ὃν ἔκ τῶν ἐπομένων. Ἐνεκα τοῦ σφάλματος τοῦ ἡγεμόνος καὶ τῶν ἀμελειῶν τῶν λαῶν.

5) Καὶ ὁ Ἀγαμέμνων ἐν Ξ, 49 εἰκάζει, ὅτι πλὴν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ ἄλλοι ὠργίζοντο καθ' ἑαυτοῦ.

6) Τὸ μὲν πάμπαν προσδιορίζει τὸ αἴτιον, τὸ δὲ ἐτήτυμον ὀλόκληρον τὴν πρότασιν.

7) Ἡ πρόθεσις ἔχει ἐπιτακτικὴν σημασίαν, ὡς καὶ ἐν τῷ ἀπολλύναι, ἀποκρύπτειν καὶ ἐν τῷ Ἡροδοτέῳ ἀπαμελεῖσθαι κατὰ τὸν Düntzer. Σημειωτέον, ὅτι ὁ Cobet εἰκάζει, οὔνεκ' ἄρ' ἡτίμησε.

8) Κεῖται ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου μετ' ἐμφάσεως. Ὁ γὰρ ἐτέθη ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα, δηλ. ἡμεῖς τοῦλάχιστον.

9) Κατὰ δύο τρόπους ἐξηγοῦν οἱ ἀρχαῖοι, ἢ τὴν ἑαυτῶν ἀμελειαν θεραπεύσωμεν, ἢ τὴν εἰς Ἀχιλλέα ἀτιμίαν. Τὸ δεύτερον δέχονται ὁ Bekker καὶ ὁ Koch, οἵτινες ἐξοβελλίζουν τοὺς στίχους 114 καὶ 115· διότι ἡ ἀξίωσις, ὅπως καταπραΰνῃσι τὸν Ἀχιλλέα, ἀντιφάσκει πρὸς τὴν ἐννάτην βραψυδίαν, ἐν ᾗ ἐγένετο τοιαύτη ἀπόπειρα. Κατὰ τὴν πρώτην ὁμοῦς ἐρμηνείαν οὐδεμία ἀντίφασις ὑπάρχει.

ὑμεῖς δ' οὐκέτι καλὰ¹ μεθίετε θούριδος ἀλκῆς
 πάντες ἄριστοι ἐόντες² ἀνὰ στρατόν. οὐδ' ἂν ἐγὼ γε
 ἀνδρὶ μαχησαίμην³ ὅστις πολέμοιο μεθείη
 λυγρὸς⁴ ἐὼν· ὑμῖν δὲ νεμεσσωμαι περὶ κῆρι.
 ὦ πέπονες, τάχα δὴ τι⁵ κακὸν ποιήσετε μεῖζον 120
 τῇδε μεθημοσύνη· ἀλλ' ἐν φρεσὶ θέσθε ἕκαστος
 αἰδῶ καὶ νέμεσιν⁶. δὴ γάρ μέγα νεῖκος ὄρωρεν.
 Ἐκτωρ δὴ παρὰ νηυσὶ βοὴν ἀγαθὸς πολεμίζει
 καρτερός, ἔρρηξεν δὲ πύλας καὶ μακρὸν ὄχληα⁷. «
 Ὡς ῥα κελευτιῶν⁸ γαιήοχος ὤρσεν Ἀχαιοὺς. 125
 ἀμφὶ δ' ἄρ' Αἰάντας δοιοὺς ἴσταντο φάλαγγες
 καρτεραί, ἄς⁹ οὐτ' ἂν κεν Ἄρης δνόσαιτο μετελθὼν
 οὔτε κ' Ἀθηναίη λαοσσόος¹⁰. οἱ γὰρ ἄριστοι
 κρινθέντες Τρῳάς τε καὶ Ἐκτορα δῖον ἔμιμνον,
 φράξαντες¹¹ δόρυ δουρί, σάκος σάκει προθελύμνω¹². 130
 ἀσπίς ἄρ' ἀσπίδ'¹³ ἔρειδε, κόρυς κόρυιν, ἀνέρα δ' ἀνὴρ·
 ψαῦον δ' ἱππόκομοι κόρυθες λαμπροῖσι φάλιοισι

1) Ἐχει ἐπιρρηματικὴν σημασίαν, καλῶς.

2) Εἶναι τὸ αἷτιον τοῦ οὐκέτι καλὰ.

3) Ἡ πρότασις αὕτη ἐπεξηγεῖ τὴν προηγουμένην αἰτίαν. Τὸ μάχεσθαι ἐνταῦθα σημαίνει λογομαχεῖν, φιλονεικεῖν, ὡς ἐν Z, 329 καὶ I, 32.

4) Κακός, ἀναλκις.

5) Τὸ ἄριστον τί ὀρίζεται διὰ τοῦ ἐπομένου μεῖζον.

6) Αἰδῶς μὲν εἶναι ἡ ἐντροπή αὐτοῦ τοῦ ὑποκειμένου, νέμεσις δὲ ἡ παρὰ τῶν ἄλλων κατάκρισις. Τὸ δὲ ἐνταῦθα δὲν ἀπέχει πολὺ τῆς σημασίας τοῦ ἥδῃ. Νεῖκος δὲ εἶναι ὁ πολεμικὸς ἀγὼν.

7) Τοῦτο ἐποίησεν ὁ Ἐκτωρ ἐν M, 460.

8) Εἶναι θαμιστικὸν τοῦ κελεύω, συχνάκις κελεύων.

9) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς συμπερασματικὴν πρότασιν, οὕτω κρατεραί, ὥστε.

10) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ λαός καὶ σεύω· ἡ τοὺς λαοὺς παρορμῶσα.

11) Συμπλησιάζαντες τὸ ἐν δόρυ εἰς τὸ ἄλλο.

12) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· ἀλλεπαλλήλῳ ἢ ἀλλεπαλλήλους πτυχὰς ἔχοντιν.

13) Τοῦτο ἐκάλουν οἱ ἔπειτα συνασπισμόν.

νευόντων¹· ὥς πυκνοὶ ἐφέστασαν ἀλλήλοισιν·
ἔγχεα δ' ἐπτύσσοντο² θρασειάων ἀπὸ χειρῶν
σειόμεν· οἱ δ' ἰθὺς³ φρόνεον, μέμασαν δὲ μάχεσθαι. 135

Τρῶες δὲ προὔτυψαν⁴ ἀολλέες, ἦρχε δ' ἄρ' Ἐκτωρ
ἀντικρὺ μεμαῶς, ὀλοοίτροχος⁵ ὥς ἀπὸ πέτρης,
ὄντε κατὰ στεφάνης⁶ ποταμὸς χειμάρροος ὥση,
ῥήξας ἀσπέτῳ ὄμβρῳ ἀναιδέος ἔχματα⁷ πέτρης·
ὑψι⁸ δ' ἀναθρώσκων πέτεται, κτυπέει δὲ θ' ὑπ' αὐτοῦ 140
ὕλη· ὁ δ' ἀσφαλέως⁹ θέει ἔμπεδον, ἕως ἵκηται
ἰσάπεδον¹⁰, τότε δ' οὔτι κυλίνδεται ἐσσύμενός περ·
ὥς Ἐκτωρ εἴως¹¹ μὲν ἀπείλει μέγχι θαλάσσης
ῥέα¹² διελεύσεσθαι κλισίας καὶ νῆας Ἀχαιῶν
κτείνων· ἀλλ' ὅτε δὴ πυκινῆς ἐνέκυρσε φάλαγξι, 145

1) Ὁ μὲν Pierron συντάσσει, κόρυθες ἱππόχομοι νευόντων φάλοισι λαμπροῖσι φαῦον, δηλ. αἱ περικεφαλαῖαι τῶν νευόντων ἔβανον διὰ τῶν φάλων τοὺς φάλους (δηλ. τῶν ἰσταμένων ἐμπρός), ὁ δὲ Ameis θεωρεῖ τὴν γενικὴν ὥς ἀπόλυτον.

2) Ἐκάμπτοντο, δηλ. ὅτε ἐκραδαίνοντο, ὡς γίνεται ἐν Γ, 19 καὶ Η, 213.

3) Εἶχον τὸν νοῦν των πρὸς τὰ ἐμπρός.

4) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «ἀντὶ τοῦ προέκρουσαν, προενέβαλλον εἰς πόλεμον. Καὶ ἔχρην οὕτω γενέσθαι. Οἱ γὰρ Ἀχαιοὶ οὐκέτι ὀρμῶσιν, ἀλλ' ἰστάμενοι μένουσι τοὺς προκρούσσοντας».

5) Περὶ τὸ ἔτυμον τῆς λέξεως ὑπάρχει διαφωνία· κατὰ μὲν τὸν Buttmann ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ ὀλοός καὶ τρέχων (δηλ. ὀλέθριος λίθος), κατὰ δὲ τὸν Döderlein ἐκ τοῦ εἴλω (δηλ. λαῶς εἰλυμένοι καὶ μετὰ κυλίσεως

τρέχων) καὶ κατὰ τὸν Grasshof ἀπιδόντα εἰς τὰς οὐλὰς δηλοῖ μυλόπετραν. Ὅπως δὲ ποτε σημαίνει λίθον στρογγύλον καὶ δυνάμενον εὐκόλως νὰ κυλίηται.

6) Στεφάνη εἶναι ἡ ἐξέχουσα ἄκρα τοῦ ὄρους, ὄφρυς τοῦ βράχου.

7) Ἐννοεῖ τὰς συνοχάς, τὰ ὑποστηρίγματα τοῦ λίθου.

8) Προσδιορίζει τὸ πέτεται. Τὸ ἀναθρώσκων ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «προσκραύων καὶ ἀφαλλόμενος». Ὅρα, ὅτι ποιητὴς προσωποποιεῖ τὸν λίθον.

9) Ἀνεμποδίστως, μὴ σφαλλόμενος. Ἀντὶ τοῦ ἕως ὁ Dindorf ἔγραψεν εἴς ὃς χάριν τοῦ μέτρου, ὅπερ δέχονται οὐχὶ ὀλίγοι ἐκδόται. Σημειωτέον, ὅτι ὑπῆρχε καὶ ἡ γραφή, ὅφρ' ἂν ἵκηται.

10) Οὕτω καλεῖται τὸ ὁμαλὸν ἔδαφος.

11) Τὸ ἀναφορικὸν κεῖται ἀντὶ τοῦ δεικτικοῦ τέως.

12) Ὁ Ἀρίσταρχος ἔγραψεν οὕτως,

στῇ ῥα μάλ' ἐγχιριμφοίς¹. οἱ δ' ἀντίοι υἷες Ἀχαιῶν,
 νύσποντες ξίφεσιν τε καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύουσιν²
 ὥσαν ἀπὸ σφείων· ὁ δὲ χασσάμενος πελεμήχθη.
 ἦυσεν δὲ διαπρύσιον Τρώεσσι γεγωνῶς·

»Τρῶες καὶ Λύκιοι καὶ Δάρδανοι ἀγχιμαχηταί, 150
 παρμένετ³. οὐ τοι δηρὸν ἐμὲ στήσουσιν Ἀχαιοί,
 καὶ μάλα πυργηδὸν⁴ σφέας αὐτοὺς ἀρτύναντες,
 ἀλλ', ὅτῳ, χάσσονται ὑπ' ἔγχεος, εἰ ἐτεόν με
 ὦρσε θεῶν ὄριστος⁵, ἐρίγδουπος πόσις Ἥρης. «

»Ὡς εἰπὼν ὦτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἐκάστου. 155
 Διήφοβος δ' ἐν τοῖσι μέγα φρονέων ἐδεβήκει
 Πριαμίδης, πρόσθεν δ' ἔχεν ἀσπίδα πάντοσ' εἴσην,
 κοῦφα ποσὶ προδιδὰς καὶ ὑπασπίδια⁶ προποδίζων.
 Μηριόνης δ' αὐτοῖο τιτύσκετο δουρὶ φαεινῷ,
 καὶ βάλεν, οὐδ' ἀφάμαρτε, κατ' ἀσπίδα πάντοσ' εἴσην 160
 ταυρεῖην· τῆς δ' οὔτι διήλασεν, ἀλλὰ πολὺ πρὶν

ἐν ᾧ ἄλλοι, βεῖα δ' ἐλεύσεσθαι. Αἱ
 ἐπόμεναι αἰτιατικαὶ ἀνήκουσιν οὐχὶ εἰς
 τὴν πρόθεσιν, ἀλλ' εἰς τὸ βῆμα.

¹) Δίαν πλησιάσας εἰς αὐτάς.

²) Κατὰ τινὰς τὸ δόρυ λέγεται ἀμ-
 φιγυόν, διότι ἔχει ἀμφοτέρω τὰ γυῖα,
 δηλ. τὰ ἄκρα, ἥτοι τὴν αἰχμὴν καὶ τὸν
 σαυρωτήρα ὀξεία, κατὰ δὲ τὸν Dö-
 derlein σημαίνει ἀμφίστομον, ὅπερ
 πιθανώτερον. Ὁ Εὐστάθιος παρέχει
 καὶ ἄλλην ἐρμηνείαν, ἣν δὲν ἐπιδοκι-
 μάζομεν. « Ἀμφίγυα δὲ λέγει ἔγχη ἢ
 τὰ ἀμφοτέρωθεν ἐπάγοντα γόον ἀπὸ τε
 τῆς ἔμπροσθεν αἰχμῆς καὶ τοῦ ἐν τῷ
 πέρατι σιδηρέου στόρακος ὡς οἶονεῖ
 ἀμφίγυα, καὶ Αἰολικῶς ἀμφίγυα ».

³) Δηλαδὴ μένετε παρ' ἐμοί. Δὲν

εἶναι δ' ὁρθή ἢ παρατήρησις τοῦ Σχο-
 λιαστοῦ. « Ἀλλήλοις. Αὐτὸς γὰρ ἔχει
 Δία, καὶ οὐ προσδεῖται τινος ».

⁴) Συνησπισμένοι κατὰ τετρά-
 γωνα.

⁵) Ἀντὶ τῆς κοινῆς γραφῆς ὄρι-
 στος ὁ Bekker ἔγραψεν ὄριστος, κατὰ
 κρᾶσιν ἐκ τοῦ ὁ ἄριστος. Ὁ Pierron
 ἐξηγεῖ, le puissant par excel-
 lence.

⁶) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸν ἐπιρρημα-
 τικὸν προσδιορισμὸν ὑπ' ἀσπίδι. Κατὰ
 τὸν Σχολιαστήν· « Ὑπὸ τὴν ἀσπίδα
 τοὺς πύδας τιθεῖς, τουτέστι περικαλύ-
 πτων αὐτοὺς τῇ ἀσπίδι κατὰ τὴν πο-
 ρείαν, ἐξ οὗ πρόδηλον, ὅτι οὐκ εἶχεν
 ὁ Διήφοβος ἀμφιδρότην ἀσπίδα ».

ἐν καυλῷ¹ ἐάγη δολιχὸν δόρυ· Δηίφοβος δὲ
 ἀσπίδα ταυρεῖην σχέθ'² ἀπὸ ἔο, δεῖτε δὲ³ θυμῷ
 ἔγχος Μηριόναο δαΐφρονος· αὐτὰρ ἔγ' ἥρως
 ἄψ' ἐτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο, χώσατο δ' αἰνῶς
 ἀμφοτέρων, νίκης⁴ τε καὶ ἔγχεος, ὃ ξυνέαξεν.
 βῆ δ' ἰέναι παρὰ τε κλισίας καὶ νῆας Ἀχαιῶν,
 οἰσόμενος δόρυ μακρόν, ὃ οἱ κλισίῃφι λέλειπτο.

165

Οἱ δ' ἄλλοι μάρναντο, βοή δ' ἄσθεστος ὁρώρει.
 Τεῦκρος δὲ πρῶτος Τελαμῶνιος ἄνδρα κατέκτα,
 Ἴμβριον⁵ αἰχμητὴν, πολυίππου Μέντορος υἱόν.
 ναῖε δὲ Πήδαιον⁶, πρὶν ἐλθεῖν υἷας Ἀχαιῶν,
 κούρην δὲ Πριάμοιο νόθην ἔχε, Μηδεσικᾶστην·
 αὐτὰρ ἐπεὶ Δαναῶν νέες ἤλυθον ἀμφιέλισσαι,
 ἄψ' εἰς Ἴλιον ἤλθε, μετέπρεπε δὲ Τρῶεσσι,
 ναῖε δὲ παρ Πριάμῳ· ὃ δέ μιν τίεν ἴσα τέκεσσι.
 τόν ῥ' υἱὸς Τελαμῶνος ὑπ' οὐατος ἔγχεϊ μακρῷ
 νύξ', ἐκ δ' ἔσπασεν ἔγχος· ὃ δ' αὐτ' ἔπεσεν μελίῃ⁸ ὥς,
 ἦτ' ὄρεος κορυφῇ ἔκαθεν περιφαινομένοιο⁹

170

175

1) Καυλὸς λέγεται τὸ ἄκρον τοῦ δόρατος, ὅπερ εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐπιδορατίδα, ἥτοι εἰς τὸν αὐλὸν τῆς λόγχης.

2) Ὅτε ὁ Μηριόνης ἔρριψε τὸ δόρυ, ὁ Δηίφοβος ἐκράτησε μακρὰν τοῦ σώματος αὐτοῦ τὴν ἀσπίδα, ὅπως μὴ τοῦτο φθάσῃ εἰς τὸ σῶμα. Τὸ οὗτος ἀπὸ εἶναι μακρόν, διότι ἡ ἐπομένη ἀντωνυμία πάντοτε εἶχε τὸ δίδυγμα.

3) Ἡ πρότασις αὕτη αἰτιολογεῖ τὴν προηγουμένην.

4) Διότι τὸ αἷτιον τοῦ χώσατο·

ἐλυπήθη, διότι ἀπώλεσε τὴν νίκην.

5) Ὁ Ἴμβριος μόνον ἐνταῦθα μνημονεύεται.

6) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Ἵπὸ τὴν Ἰδὴν πόλιν πρὸς Θήβην, οἱ δὲ πρὸς Καρίαν».

7) Λέγει πάλιν, διότι καὶ πρότερον εἶχεν ἐλθεῖν εἰς τὸ Ἴλιον διὰ τὸν γάμον. Τὸ δὲ μετέπρεπε σημαίνει διέπρεπεν, ἥτοι διαπρεπῆς.

8) Ἡ μελία φύεται ἐπὶ ὄρεων καὶ οὐχὶ ἐν πεδιάσιν.

9) Ὅρους περιφανοῦς, περίξ βλεπομένου.

χαλκῷ ταμνομένη τέρενα¹ χθονὶ φύλλα πελάσση· 180
 ὥς πέσεν, ἀμφὶ δὲ οἱ βράχε τεύχεα ποικίλα χαλκῷ.
 Τεῦκρος δ' ὠρμήθη μεμαῶς ἀπὸ τεύχεα δῦσαι².
 Ἐκτωρ δ' ὀρμηθέντος ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ.
 ἀλλ' ὁ³ μὲν ἄντα ἰδὼν ἠλεύατο χάλκεον ἔγχος
 τυτθόν· ὁ δ' Ἀμφίμαχον⁴, Κτεάτου υἱ' Ἀκτοριώνος, 185
 νισσόμενον⁵ πόλεμόνδε κατὰ στήθος βάλε δουρί.
 δούπησεν δὲ πεσών, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.
 Ἐκτωρ δ' ὠρμήθη κόρυθα κροτάροις ἀραρυτῶν
 κρατὸς ἀφαρπάξαι μεγαλήτορος Ἀμφιμάχοιο.
 Αἴας δ' ὀρμηθέντος ὀρέξατο⁶ δουρὶ φαεινῷ 190
 Ἐκτορος· ἀλλ' οὐ πη χροὸς⁷ εἶσατο, πᾶς δ' ἄρα χαλκῷ
 σμερδαλέῳ κεκάλυφθ'. ὁ δ' ἄρ' ἀσπίδος ὀμφαλὸν οὐτάρ⁸,
 ὥσε δέ μιν⁹ σθένει μεγάλῳ· ὁ δὲ χάσσαντ' ὀπίσσω

¹) Τρυφερά, γλωρά. Ὁ ποιητὴς ἐκφράζεται οὕτως, ὥσπερ συνήλγει τῷ δένδρῳ.

²) Τὸ ἀπαρέμφατον ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ μεμαῶς καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ ὠρμήθη κατὰ τὸν La Roche.

³) Δηλαδὴ ὁ Τεῦκρος.

⁴) Ὁ Ἀμφίμαχος ἦτο ἡγεμὼν τῶν Ἑπειῶν τῆς Ἡλίδος. Ὁρα Β, 620.

⁵) Βαδίζοντα, πορευόμενον εἰς τὸν πόλεμον.

⁶) Τὸ ὀρέγεσθαι συνετάχθη πρὸς γενικὴν, ὡς τὸ τιτύσκεσθαι ἐν στίχ. 159· διότι τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα τὴν σημασίαν τοῦ σκοπεῦν πρὸς ταύτην τὴν πτώσιν συντάσσονται. Ἐσκόπευσε κατὰ τοῦ ὀρμηθέντος.

⁷) Τὰ μὲν χειρόγραφα ἔχουσι χροός, ὁ δὲ Ζηνόδοτος ἔγραψε χρώς, ὅπερ δέχονται ἄριστοι ἐκδοταί, ὡς ὁ Ameis καὶ ὁ Düntzer. Τούναντίον τὴν γρα-

φὴν τῶν χειρογράφων ὑποστηρίζουσιν ἄλλοι σοφοὶ ἄνδρες, ὡς ὁ Döderlein, ὁ Pierron καὶ ὁ La Roche. Οἱ μὲν γράφοντες χρώς θεωροῦσι τὸ ἐπόμενον ῥήμα ὡς ἀόριστον τοῦ εἶδομαι, δηλ. τὸ σῶμα δὲν ἐφάνη, οἱ δὲ προτιμῶντες τὴν γενικὴν λέγουσιν ἀόριστον τοῦ εἶμι, δηλ. τὸ δόρυ δὲν διεήλθε διὰ τοῦ σώματος. Ἄν ἦτο ἀόριστος τοῦ εἶδομαι κατὰ τὸν La Roche, ἔπρεπε νὰ ᾔναι κατὰ παρατατικόν, ὡς ἐν Χ, 325 καὶ ἡ ἐπομένη φράσις ἦθελεν εἶναι περιττή. Ὡς ἀόριστος τοῦ εἶμι εὐρηται πολλαχού, ὡς ἐν Δ, 138, Ε, 538 μετὰ τῆς διὰ π ρ ὁ, ἀλλὰ καὶ ἄνευ προθέσεως ἐν Χ, 89.

⁸) Ἐκτύπησε τὸν ὀμφαλὸν τῆς ἀσπίδος. Γίνεται χρῆσις τοῦ ῥήματος οὐ μόνον ἐπὶ ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πραγμάτων, ὡς ἐν Η 258.

⁹) Δηλαδὴ τὸν Ἐκτορα.

νεκρῶν ἀμφοτέρων¹, τοὺς δ' ἐξείρυσσαν Ἀχαιοί·
 Ἀμφίμαχον μὲν ἄρα Στιχίος διός τε Μενεσθεύς, 195
 ἀρχοὶ Ἀθηναίων, κόμισαν μετὰ λαὸν Ἀχαιῶν,
 Ἴμβριον αὖτ' Αἴαντε, μεμαχότε θούριδος ἀλκῆς.
 ὥστε δύο αἶγα³ λέοντε κυνῶν ὑπο καρχαροδόντων
 ἀρπάζαντε φέρητον ἀνὰ ῥωπήϊα⁴ πυκνά,
 ὑψοῦ ὑπὲρ γαίης μετὰ γαμφηλῆσιν⁵ ἔχοντε, 200
 ὥς ῥα τὸν ὑψοῦ ἔχοντε δύο Αἴαντε κορυστὰ
 τεύχεα συλήτην· κεφαλὴν δ' ἀπαλῆς ἀπὸ δειρῆς
 κόψεν Οἰλιάδης⁶, κεχολωμένος Ἀμφιμάχοιο,
 ἦκε δέ μιν σφαιρηδὸν⁷ ἐλιζάμενος δι' ὀμίλου.
 Ἔκτορι δὲ προπάροιθε ποδῶν πέσεν ἐν κονίησιν. 205

Καὶ τότε δὴ περὶ⁸ κῆρι Ποσειδάων ἐχολώθη
 υἱωνοῖο⁹ πεσόντος ἐν αἰνῇ δηϊοτήτι,
 βῆ δ' ἰέναι παρά τε κλισίας καὶ νῆας Ἀχαιῶν

¹) Ἐννοεῖ τὸν Ἀμφίμαχον καὶ τὸν Ἴμβριον.

²) Τοῦτον ἐφόνευσεν ὁ Ἔκτωρ ἐν Ο, 329.

³) Ὁ Ζηνοδότος ἔγραφεν αἶγες λέων, διότι οἱ λέοντες δὲν συμμαχοῦσιν ἀλλήλοις. Κατὰ τὴν γραφὴν ταύτην δύο λέοντες ἤθελον ἀρπάξει δύο αἶγας. Ἡ παρατήρησις ὅμως αὕτη δὲν εἶναι ὀρθή, ὥς γίνεται δῆλον ἐν Ε, 554 καὶ Σ, 579. Καρχαρόδοντες λέγονται οἱ ἔχοντες ὄξεις καὶ ἐπικαμπεῖς ὀδόντας. Τοὺς μὲν Τρῶας παραβάλλει πρὸς φυλάττοντας κύνας, τοὺς δὲ Αἴαντας πρὸς ἀρπάζοντας λέοντας.

⁴) Οὕτω καλοῦνται οἱ τόποι, ἐν αἷς φύονται ῥώπες = χαμύκλαδα καὶ αὐτὰ τὰ χαμύκλαδα, ὡς ἐνταῦθα.

⁵) Ἡ λέξις οὔσα συγγενὴς τῇ γαμφός (κάμπτω) καὶ ἀπαντῶσα μόνον ἐν

τῇ πληθυντικῇ ἀριθμῷ σημαίνει τὰς γνάθους.

⁶) Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ, ὅτι τὸ ἀποτεμεῖν τὴν κεφαλὴν τοῦ νεκροῦ καὶ ρίψαι τοῖς πολεμίοις ἦτο πράξις ἀναξία τῆς μεγαλοπρεπείας τοῦ Τελαμωνίου Αἴαντος. Ἀλλὰ κατὰ τὸν La Roche τοῦτο δὲν ἐλέγχει ἰδιόζουσαν σκληρότητα τοῦ Λοκροῦ Αἴαντος ἐν χρόνοις, καθ' οὓς τὰ πτώματα τῶν φονευθέντων ἐρρίπτοντο εἰς τοὺς κύνας καὶ τοὺς οἰωνοὺς. Παραπλήσια φέρονται ἐν Ξ, 496 καὶ Σ, 176.

⁷) Συνέστρεψε τὴν χεῖρα ὁ ρίψας πρὸς τὸ εὐτονον τῆς βολῆς. Τὸ δι' ὀμίλου προσδιορίζει τὸ ἦκε.

⁸) Ἄλλοι γράφουσι περί, δηλ. περὶ σσῶς.

⁹) Ὁ Ἀμφίμαχος ἦτο ἔγγονος τοῦ Ποσειδῶνος, διότι ὁ πατὴρ τούτου

ὀτρυνέων Δαναούς, Τρώεσσι δὲ κήδε' ἔτευχεν.
 Ἰδομενεὺς δ' ἄρα οἱ δουρικλυτὸς ἀντεβόλησεν, 210
 ἐρχόμενος παρ' ἑταίρου¹, ὃ οἱ νέον ἐκ πολέμοιο
 ἦλθε, κατ' ἰγνύην² βεβλημένος ὀξεί χαλκῷ.
 τὸν μὲν ἑταῖροι ἔνεικον³, ὃ δ' ἰητροῖς ἐπιτείλας
 ἦιεν ἐς κλισίην⁴. ἔτι γὰρ πολέμοιο μενοίνα
 ἀντιάαν. τὸν δὲ προσέφη κρείων ἐνοσίχθων, 215
 εἰσάμενος φθογγὴν Ἀνδραίμονος υἱὲ Θόαντι⁵,
 ὃς πάσῃ Πλευρῶνι καὶ αἰπεινῇ Καλυδῶνι
 Αἰτωλοῖσιν ἄνασσε, θεὸς δ' ὥς τίετο δῆμω·
 » Ἰδομενεῦ, Κρητῶν βουληφόρε, ποῦ τοι ἀπειλαὶ
 οἴχονται, τὰς Τρωσὶν ἀπέειλεν⁶ υἱὲς Ἀχαιῶν; « 220
 Τὸν δ' αὖτ' Ἰδομενεὺς, Κρητῶν ἀγός, ἀντίον ἠῦδα·
 » ὦ Θόαν, οὔτις ἀνὴρ⁷ νῦν γ' αἵτις, ὅσσον ἐγὼ γε
 γιγνώσκω· πάντες γὰρ ἐπιστάμεθα⁸ πτολεμίζειν.
 οὔτε τινὰ δέος ἴσχει ἀκήριον⁹ οὔτε τις ὄκνον

Κτέατος ἦτο υἱὸς τοῦ εἰρημένου_θεοῦ.
 Ὅρα Α, 750.

1) Εἶναι ἀσύνηθες, ὅτι ὁ ποιητὴς
 δὲν ὀνομάζει τὸν ἑταῖρον. Τινὲς ἔγρα-
 φον Ἑταίρου, δηλ. κύριον ὄνομα.

2) Ἰγνύη εἶναι τὸ ὀπίσω μέρος τοῦ
 γόνατος, ὅπερ καὶ ἀγκύλη λέγεται κατὰ
 τὸν Εὐστάθιον.

3) Ἐκ τῆς μάχης εἰς τὴν σκηνήν.
 Ὅτι πλὴν τοῦ Μαχάονος καὶ Ποδα-
 λειρίου ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι ἰατροί, γί-
 νεται δῆλον ἐκ τοῦ Π, 28 καὶ Α 833.
 Ὅρα, ὅτι τὸ ἐπιτεῖλας ἔθηκεν ἄνευ
 ἀντιμειμένου.

4) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ἐπορεύετο
 εἰς τὴν σκηνήν, ἵνα ὀπλισθῇ, ὡς γίνε-
 ται δῆλον ἐκ τοῦ στίχ. 235 καὶ 241.
 Πότε ὅμως κατέθηκε τὰ ὅπλα, τοῦτο

δὲν λέγει ὁ ποιητής, ὅστις ἐν Α, 501
 μνημονεύει τοῦ Ἰδομενεὺς μαχό-
 μένου.

5) Ἐνταῦθα ὁ Ποσειδῶν μεταμορ-
 φοῦται τὸ δεύτερον.

6) Τὸ ἀπειλεῖν ἀπειλὰς καλεῖται,
 ἐτυμολογικὸν σχῆμα.

7) Λέγεται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν
 Δία, στίχ. 226.

8) Συνήθως οἱ ἐρμηνευταὶ ἐξηγοῦσι
 διὰ τοῦ δυνάμεθα, ἀλλὰ καὶ κυριο-
 λεκτικῶς δύναται νὰ ἐρμηνευθῇ. Ὁρ-
 θῶς δὲ παρατηρεῖ ὁ Σχολιαστὴς·
 « Πάντα περὶ ἐλαβεν ἐξ ὧν ἂν τις αἰτία
 θείῃ· ἢ γὰρ δι' ἀπειρίαν ἢ διὰ δέος ἢ
 δι' ὄκνον φεύγουσι τὰ θεινά ».

9) Φόβος κεχωρισμένος κηρός, ἀ-
 ποθαρρύνων.

εἰκων ἀνδύεται¹ πόλεμον κακόν· ἀλλὰ που οὕτως 225
 μέλλει δὴ φίλον εἶναι ὑπερμενέϊ Κρονίωνι,
 νωνύμνους² ἀπολέσθαι ἀπ' Ἄργεος ἐνθάδ' Ἀχαιοῦς.
 ἀλλὰ,³ Θόαν, καὶ γὰρ τὸ πάρος μενεδήϊος ἦσθα,
 ὀτρύνεις⁴ δὲ καὶ ἄλλον, ὅθι μεθιέντα ἴδῃαι·
 τῷ⁵ νῦν μήτ' ἀπόβληγε κέλευέ τε φωτὶ ἐκάστω. « 230

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα Ποσειδάων ἐνοσίχθων·
 » Ἰδομενεῦ, μὴ κεῖνος ἀνὴρ ἔτι νοστήσειεν
 ἐκ Τροίης, ἀλλ' αὖθι κυνῶν μέλπηθρα⁶ γένοιτο,
 ὅστις ἐπ' ἡματι τῷδε ἐκὼν⁷ μεθήσῃ μάχεσθαι.
 ἀλλ' ἄγε τεύχεα δεῦρο λαβὼν ἴθι· ταῦτα⁸ δ' ἅμα χρή 235
 σπεύδειν,⁹ αἶ κ' ὄφελός τι γενώμεθα καὶ μάλα δύ' ἐόντε¹⁰.
 συμφερτὴ¹¹ δ' ἀρετὴ πέλει ἀνδρῶν καὶ μάλα λυγρῶν·
 νῶϊ¹² δὲ καὶ κ' ἀγαθοῖσιν ἐπισταίμεσθα μάχεσθαι. «

Ὡς εἰπὼν ὁ μὲν αὖτις ἔβη θεὸς ἅμ' ὀνόον ἀνδρῶν·

1) Ἀντὶ ἀναδύεται, ἀποσύρεται, ἀποφεύγει τὸν πόλεμον. Τὸ ἀντίθετον εἶναι πόλεμον δύναι.

2) Ἀδοχοί, ἀφανεῖς.

3) Διακόπτει τὴν συνέχειαν, ὥπως μεταβῇ εἰς νέαν ἔννοιαν. Μενεδήϊος εἶναι ὁ μέγων τὸν πολέμιον, ὁ ἀνδρεῖος.

4) Ὁ ἐνεστὼς δηλοῖ τὸ συνήθως γινόμενον.

5) Δηλοῖ τὸ αἴτιον.

6) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· « Ἐμπαίγματα, παίγνια· μετὰ κόρον γὰρ σφαιρίζουσι τὰς σάρκας καὶ διαρρίπτουσιν οἱ κύνες ». Τὸ ὄνομα ἀπαντᾷ πάντοτε ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ.

7) Ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἐξωτερικὰ αἵτια, ἅπερ ἀναγκάζουσι τὸν πολεμιστήν.

8) Ἐπεξηγεῖται διὰ τῆς ἐπομένης

προτάσεως τῆς ἀρχομένης διὰ τοῦ α' καὶ ε'.

9) Δὲν σημαίνει ταχύνειν, ἀλλ' ἐνεργεῖν μετὰ κατοπαθείας καὶ ταλαιπωρίας.

10) Καίπερ μὴ ὄντες πλείονες τῶν δύο. Λέγει δ' οὕτω, ὥστε οἱ ἄλλοι εἶχον ἤδη ἀποκάμει.

11) Τὸ ἐπίθετον μόνον ἐνταῦθα ἀπαντᾷ καὶ ἔχει ἀναλογίαν πρὸς τὸ παρ' ἡμῖν ὑποφερτός. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν σημαίνει· « καὶ ἡ τῶν δειλῶν καὶ ἀνάνδρων δύναμις εἰς ταῦτο συνελθοῦσα ἀρετὴν γεννᾷ ». Τὸ ἐπιχείρημα γίνεται ἀπ' ἐλάσσονος, δηλ. εἰ ἐκ τῶν ἀνάνδρων γεννᾶται ἀρετὴ, πόσω μάλλον ἐκ τῶν γενναίων; Ὁ ἐπόμενος καὶ εἶναι ἐπιδοτικός πρὸς ἐλάσσονα.

12) Περιεμένον ἐπίθετον ἀντίθετον

Ἰδομενεὺς δ' ὅτε δὴ κλισίην εὐτυχτον ἴκανε, 240
 δύσετο τεύχεα καλὰ περὶ χροῖ, γέντο δὲ δοῦρε,
 βῆ δ' ἔμειν ἀστεροπῇ¹ ἐναλίγκιος, ἦντε Κρονίων
 χειρὶ λαβὼν ἐτίναξεν ἀπ' αἰγλήεντος Ὀλύμπου,
 δεικνὺς σῆμα βροτοῖσιν· ἀρίζηλοι δὲ οἱ αὐγαί².
 ὥς τοῦ χαλκὸς ἔλαμπε περὶ στήθεσσι θέοντος. 245
 Μηριόνης δ' ἄρα οἱ θεράπων ἐὺς ἀντεβόλησεν
 ἐγγὺς ἔτι κλισίης³. μετὰ γὰρ δόρυ χάλκεον ἦει
 οἰσόμενος· τὸν δὲ προσέφη σθένης⁴ Ἰδομενεὺς·

»Μηριόνη, Μόλου υἱέ, πόδας ταχύ, φίλταθ' ἐταίρων,
 τίπτ' ἦλθες πόλεμόν τε λιπὼν καὶ δηϊοτῆτα; 250
 ἥέ τι βέβληται, βέλεος δέ σε τείρει ἀνωκῆ,
 ἥέ τευ ἀγγελίης⁵ μετ' ἔμ' ἦλυθες; οὐδέ τοι αὐτὸς⁶
 ἦσθαι ἐνὶ κλισίῃσι λιλαίομαι, ἀλλὰ μάχεσθαι.«

Τὸν δ' αὖ Μηριόνης πεπνυμένος ἀντίον ἠΰδα·
 »[Ἰδομενεῦ, Κρητῶν βουλευφόρε χαλκοχιτώνων⁷,] 255
 ἔρχομαι⁸, εἴ τί τοι ἔγχος ἐνὶ κλισίῃσι λέλειπται,

τοῦ λυγρῶν, ἀλλὰ μετὰ μετριοφροσύνης εἶπεν, ὅτι εἶναι ἰσόμενοι καὶ γενναῖοι.

¹) Ὅμοιος πρὸς κεραυνόν. Ἡ παρβολὴ ἀναφέρεται οὐ μόνον πρὸς τὴν λαμπρότητα τῶν ὅπλων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ταχύτητα.

²) Αἱ δὲ λάμψεις εἶναι πασιδῆλοι, φωτεινόταται.

³) Ἡ σκηνὴ ἦτο τοῦ Ἰδομενεὺς· Ὅρα στίχ. 214.

⁴) Περιφρασῖς, ὡς βίη, μένος, ἔς Ἡρακλέους.

⁵) Εἶναι ἡ ἀρσενικοῦ γένους, (δηλ. ἄγγελος παρὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος ἢ παρ' ἄλλου ἡγεμόνος) ἢ θηλυκοῦ (δηλ.

ἐνεκα ἀγγελίας περὶ τινος πράγματος). Περὶ τούτου ὅρα εἰς Γ, 206.

⁶) Κατὰ τὸν Düntzer ὁ Ἰδομενεὺς ὑπὸ τὴν ἀγγελίαν ἐννοεῖ πρόσκλησιν εἰς μάχην. Πρὸς τοιαύτην ἐννοίαν ποιεῖ ἀντιθεσιν τὸ αὐτός, δηλ. καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος δὲν ἐπιθυμῶ νὰ μένω ἀδρανής.

⁷) Ὁ στίχος οὗτος λείπει ἐν τοῖς ἀρίστοις χειρογράφοις.

⁸) Ἐν στίχ. 168 λέγεται, ὅτι ὁ Μηριόνης ἐπορεύετο εἰς τὴν ἑαυτοῦ σκηνήν, ὅπως λάβῃ δόρυ, ἀλλ' ἀφ' οὗ εἶδε τὸν Ἰδομενεά, ἐπέρχεται εἰς τὸν νοῦν αὐτοῦ, ὅτι ἐκ τῆς σκηνῆς τούτου ταχύτερον ἡδύνατο νὰ πορισθῇ ἐκεῖνο, οὗ εἶχεν ἀνάγκην.

οἰσόμενος· τό νυ γὰρ κατεάξαμεν¹, ὃ πρὶν ἔχεσκον,
ἀσπίδα Διηφόβοιο βαλὼν ὑπερηνορέοντος. «

Τὸν δ' αὖτ' Ἰδομενεύς, Κρητῶν ἀγός, ἀντίον ἡῦδα·
»Δούρατα δ', αἱ κ' ἐθέλησθα, καὶ ἐν² καὶ εἴκοσι δῆεις 260
ἑσταότ' ἐν κλισίῃ πρὸς ἐνώπια³ παμφανόωντα,
Τρώϊα, τὰ κταμένων ἀποαίνυμαι⁴. οὐ γὰρ δῖω
ἀνδρῶν δυσμενέων ἐκὰς ἰστάμενος πολεμίζειν.
τῷ μοι δούρατά τ' ἔστι καὶ ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι,
καὶ κόρυθες καὶ θώρηκες λαμπρὸν γανόωντες⁵. 265

Τὸν δ' αὖ Μηριόνης πεπνυμένος ἀντίον ἡῦδα·
»Καὶ τοι ἔμοι παρὰ τε κλισίῃ καὶ νηϊ μελαίνῃ
πόλλ' ἔναρα Τρώων· ἀλλ' οὐ σχεδὸν ἐστίν⁶ ἐλέσθαι.
οὐδὲ γὰρ οὐδ'⁷ ἐμέ φημι λελασμένον ἔμμεναι ἀλκῆς,
ἀλλὰ μετὰ πρῶτοισι μάχην ἀνὰ κυδιάνειραν 270
ἵσταμαι, ὅππότε νεῖκος ὀρώρηται πολέμοιο.
ἄλλον⁸ πού τινα μᾶλλον Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
λήθω μαρνάμενος, σέ δὲ ἰδμεναι αὐτὸν⁹ οἶω. «

1) Ὅρα, ὅτι ἐπὶ ἐνὸς προσώπου μετεχειρίσθη τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ὡς ποιοῦσιν οἱ νεώτεροι. Τοιοῦτον καὶ τὸ ἐν στίχ. 785 καὶ Γ, 440 καὶ ν, 358. Ἐν ᾧ δὲ προηγείται πληθυντικός ἀριθμός, ἔπεται ἐνικός. Ἀνωμαλῆαι τοιαῦται ἀπαντῶσι συγχάκις παρὰ τοῖς τραγικοῖς.

2) Ἡ φράσις δὲν δηλοῖ ὠρισμένον ἀριθμὸν, ἀλλὰ πολλά, ὡς παρατηρεῖ ὁ Σχολιαστής. « δούρατα δῆ, κἂν ἐν ζητῆς, κἂν εἴκοσι θέλῃς, ὃ ἐστὶ πολλά ». Τὸ δῆεις εἶναι ἐπικὸς ἐνεστώς, ὅστις ἔχει σημασίαν μέλλοντος, ἐδ ῥήσεως.

3) Ἐνώπια λέγονται οἱ κατὰ τὴν εἰσόδον τοῖχοι.

4) Μετεχειρίσθη τὸν ἐνεστώτα, διότι ἡ ἐνέργεια δὲν ἔληξεν.

5) Τὸ γανῶν παραγόμενον ἐκ τοῦ γάνω (λάμψω) σημαίνει στίλβω, ἀκτινοβολῶ. Μέχρις ἡμῶν διετηρήθη ἡ λέξις ἐν τοῖς γανῶν, γανώματα.

6) Ἐκ τῆς προηγουμένης προτάσεως ἐννοεῖται τὸ ἔναρα, εἰς ἃ ἀνήκουσι καὶ τὰ δόρατα.

7) Ἐπαναλαμβάνει τὴν ἄρνησιν μετ' ἐμφάσεως.

8) Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐπόμενον σέ.

9) Λέγει τοῦτο, διότι ὁ Μηριόνης ὡς θεράπων τοῦ Ἰδομενέως ἐμάχετο παρ' αὐτῷ.

Τὸν δ' αὖτ' Ἰδομενεύς, Κρητῶν ἀγός, ἀντίον ἠΐδα·
 »Οἷδ' ἀρετὴν¹ οἶός ἐστι· τί σε χρὴ ταῦτα λέγεσθαι; 275
 εἰ γὰρ νῦν παρὰ νηυσὶ λεγοίμεθα² πάντες ἄριστοι
 ἐς λόχον, ἔνθα μάλιστ' ἀρετὴ διαίδεται³ ἀνδρῶν,
 (ἐνθ'⁴ ὅ τε δειλὸς ἀνὴρ, ὅς τ' ἄλκιμος, ἐξεφάνθη⁵·
 τοῦ μὲν γὰρ τε κακοῦ τρέπεται χρώς⁶ ἄλλουδὶς ἄλλῃ,
 οὐδὲ οἱ ἀτρέμας ἦσθαι ἐρητύετ'⁷ ἐν φρεσὶ θυμός, 280
 ἀλλὰ μετοκλάζει⁸ καὶ ἐπ' ἀμφοτέρους πόδας ἵξει,
 ἐν δέ τέ οἱ κραδίη μεγάλα στέρνοισι πατάσσει⁹
 κῆρας¹⁰ ὀιομένῳ, πάταγος δέ τε γίγνεται ὀδόντων·
 τοῦ δ' ἀγαθοῦ οὔτ' ἄρ' τρέπεται χρώς οὔτε τι λήην
 ταρβέει¹¹, ἐπὴν δὴ πρῶτον ἐσίζηται λόχον ἀνδρῶν, 285

1) Ἐννοεῖ τὴν κατὰ τὸν πόλεμον ἀνδρείαν. Τὸ λέγεσθαι κεῖται ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ διηγέσθαι, ὡς ἐν στίχ. 292.

2) Ἡ ἀπόδοσις κεῖται μετὰ τὸ τέλος τῆς μακρᾶς παρενθετικῆς προτάσεως ἐν στίχ. 287. Κατὰ μὲν τὸν La Roche ὁ ποιητὴς τὸ λέγεσθαι μετεχειρίσθη ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἐκλέγεσθαι, κατὰ δὲ τὸν Ameis ἐν τῇ τοῦ συναθροίζεσθαι καὶ κατὰ τὸν Düntzer ἐν τῇ τοῦ κατακλίνεσθαι.

3) Διαφαίνεται, καταφαίνεται. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ἐν μὲν γὰρ τοῖς πολέμοις ἔστι συνιδεῖν πρὸς ποῖους καὶ πόσους πολεμοῦμεν· ἐν δὲ τοῖς λόγοις τὰ τοιαῦτα ἄδηλά ἐστιν».

4) Οἱ πλείστοι τῶν ἐκδοτῶν ἄρχονται τῆς παρενθέσεως ἐκ τοῦ ἐπομένου στίχου, ἀλλ' ὁ Ameis ὀρθῶς ποιῶν ἄρχεται ἐντεῦθεν.

5) Ἐρχεται εἰς φῶς, ἐκδηλοῦται, ἐν ᾧ πρότερον ἐλάνθανεν.

6) Δὲν σημαίνει ἐνταῦθα τὸ σῶμα,

ἀλλὰ τὸ χρῶμα. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «πολύχρωμος δηλονότι γενόμενος κατὰ τὰς τῶν πολυπόδων βαφάς».

7) Πρόκειται περὶ τῆς διαταραχῆς ὑπὸ φόβου καρδίας, ἥτις δὲν δύναται νὰ κρατηθῇ, ὅπως μὴ μεταδώσῃ τὴν κίνησιν εἰς τὸ σῶμα.

8) Μεταβάλλει ὄκλασμα, καὶ ἐπεξηγεῖται διὰ τῆς ἐπομένης προτάσεως. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ὁκλάζων μετακαθίζεται ὁ δειλός».

9) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «κτυπεῖ, ἢ κινεῖται μερίζον παλμῶ ἀπὸ τοῦ πολλοῦ φόβου».

10) Διότι φαντάζεται θανάτους. Μετεχειρίσθη τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν πρὸς δηλωσιν τῶν διαφόρων εἰδῶν τοῦ θανάτου. Ὁ τριγμός τῶν ὀδόντων εἶναι σημεῖον φόβου, K, 375.

11) Ὑποκείμενον δὲν εἶναι τὸ χρῶς, ἀλλ' ὁ ἀγαθός, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπομένῃ προτάσει. Τὰ χειρόγραφα εἶχον ἐπειδὴν ἐπειδὴ ὅμως ὁ Ὅμηρος μόνον τὸ

ἀρᾶται δὲ τάχιστα μιγήμεναι¹ ἐν δαί λυγρῇ·
 οὐδέ κεν ἔνθα τεόν γε μένος καὶ χειρας ὄνοιτο².
 εἴπερ γάρ κε βλεῖτο³ πονεύμενος ἢ τυπείης,
 οὐκ ἂν ἐν αὐχέν' ὀπισθε πέσοι βέλος οὐδ' ἐνὶ νώτῳ,
 ἀλλὰ κεν ἢ στέρνων ἢ νηδύος ἀντιάσειε 290
 πρόσσω ἱεμένοιο⁴ μετὰ προμάχων ὀαριστύν.
 ἀλλ' ἄγε, μηκέτι ταῦτα λεγόμεθα⁵ νηπύτιοι ὥς
 ἐσταότες⁶, μὴ πού τις ὑπερφιάλως νεμεσήσῃ.
 ἀλλὰ σύγε κλισίηνδε κιὼν ἐλεῦ ὄβριμον ἔγχος.⁷ «
 Ὡς φάτο, Μηριόνης δὲ θεῶ ἀτάλαντος Ἄρηι 295
 καρπαλίμως κλισίηθεν ἀνείλετο χάλκεον ἔγχος,
 βῆ δὲ μετ' Ἴδομενῆα μέγα πτολέμοιο μεμηλώς⁸.
 οἶος δὲ βροτολογιγός Ἄρης πόλεμόνδε μέτεισι⁹,
 τῷ δὲ Φόβος φίλος υἱὸς ἅμα κρατερός καὶ ἀταρβής
 ἔσπετο, ὅστ' ἐφόδῃσε ταλάφρονά⁹ περ πολεμιστήν· 300
 τὼ μὲν ἄρ' ἐκ Θρήκης¹ Ἐφύρους μετὰ θωρήσσεσθον,

ἐπεὶ κεν ἡ ἐπὶ ν μεταχειρίζεται, εἰς
 ἐκεῖνο μὲν ἔτρεψεν ὁ Bekker, εἰς τοῦτο
 δὲ ὁ Thiersch.

¹) Δηλαδὴ τοῖς πολεμοῖσι.

²) Τὸ ὑποκείμενον εἶναι ἀόριστον,
 δηλ. τίς. Κανείς δὲν δύναται νὰ ψέξῃ.

³) Εὐκτική τοῦ συγκεκοιμένου ἀο-
 ρίστου ἐβλήμην. Τὸ πονοῦμενος ἐν-
 ταῦθα σημαίνει μαχόμενος.

⁴) Ἐννοεῖται ἡ γενική σου, ἥτις
 ἐφαρτᾶται ἐκ τοῦ στέρνων καὶ νη-
 δύος. Ὁ αριστύν ἐνταῦθα ὀνομάζει
 τὴν ὀμιλίαν καὶ συναναστροφὴν τῶν
 πρωταγωνιστῶν πρὸς δηλωσιν, ὅτι ὁ
 πόλεμος τῷ ἀνδρὶ παρέχει χαράν.

⁵) Ἐνταῦθα σημαίνει διαλεγώ-
 μεθα.

⁶) Μένοντες ἀδρανεῖς, μὴ μαχόμενοι.

⁷) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ: «πολ-
 λὴν φροντίδα μάχης ἔχων».

⁸) Πορεύεται εἰς τὸν πόλεμον. Τὸ
 ῥῆμα ἐνταῦθα δὲν ἔχει σημασίαν μελ-
 λοντας, διότι εἶναι παραβολή.

⁹) Καρτερόψυχος, καρτερικός. Τὸ
 ἐπίθετον μόνον ἐνταῦθα ἀπαντᾷ, διότι
 ἀλλαγῶν εὑρεται ταλασίφρων.

¹⁰) Ἡ Θράκη ἦτο ἡ πατρίς τοῦ
 θεοῦ τοῦ πολέμου, θ. 361. Κατὰ τὸν
 Στράβωνα VII, 330 καὶ IX, 442
 Ἐφύροι εἶναι οἱ κάτοικοι τῆς Κραν-
 νῶνος, οἱ Κραννῶνιοι, οἱ δὲ Φλεγύαι
 ἦσαν κάτοικοι τῆς Γυρτῶνος. Καὶ ἐ-
 κεῖνοι καὶ οὗτοι εἶναι λαοὶ Θισσα-
 λικοί.

ἤε μετὰ Φλεγύας μεγαλήτορας· οὐδ' ἄρα τῷ γε
ἐκλυόν ἀμφοτέρων¹, ἐτέροισι δὲ κυδὸς ἔδωκαν·
τοῖοι Μηριόνης τε καὶ Ἴδομενεύς, ἀγοὶ ἀνδρῶν,
ἦϊσαν ἐς πόλεμον κεκορυθμένοι αἶθοπι χαλκῷ.
τὸν καὶ Μηριόνης πρότερος πρὸς μῦθον ἔειπεν·

305

»Δευκαλίδη², πῇ τ' ἄρ μέμονας καταδύναι ὅμιλον;
ἢ ἐπὶ δεξιόφιν³ παντὸς στρατοῦ, ἢ ἀνὰ μέσσους,
ἢ ἐπ' ἀριστερόφιν; ἐπεὶ οὐ ποθὶ ἔλπομαι οὕτω⁴
δεύεσθαι πολέμοιο καρηκομόωντας Ἀχαιοὺς.«

310

Τὸν δ' αὖτ' Ἴδομενεύς, Κρητῶν ἀγός, ἀντίον ἠΰδα·
»Νηυσὶ μὲν ἐν μέσσησιν⁵ ἀμύνειν εἰσὶ καὶ ἄλλοι,
Αἰαντές τε δύω Τευκρός θ' ὃς ἄριστος Ἀχαιῶν
τοξοσύνη⁶, ἀγαθὸς δὲ καὶ ἐν σταδίῃ ὑσμίνῃ·

¹) Ἀμφοτέροι οἱ μαχόμενοι εὐχονται τῷ θεῷ τοῦ πολέμου καὶ τῷ υἱῷ αὐτοῦ νίκην, ἀλλ' οὗτοι δίδουσι μόνον εἰς τὸν ἕνα.

²) Ἐγένετο κατὰ συγκαπὴν ἐκ τοῦ Δευκαλιωνίδης· διότι ἦτο υἱὸς τοῦ Δευκαλίωνος καὶ οὐχὶ τοῦ Δευκάλου. Τοιαῦτα καὶ τὰ Ἀνθεμίδης (Δ, 488) ἐκ τοῦ Ἀνθεμίων καὶ Βουκολίδης (Ο, 388) ἐκ τοῦ Βουκολίων.

³) Ὑπὸ τῶν ἀρχαίων θεωρεῖται ὡς αἰτιατική, διότι ἄλλως μόνον ἐπὶ δεξιᾷ ἀπαντᾷ.

⁴) Τὸ ἀναφορικὸν ἐννοεῖται, δηλ. ὡς ἐπ' ἀριστερόφιν. Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «Οὐδαμοῦ, φησὶν, ἐνδεῖς τοσοῦτον οἶμαι τῶν βοηθησόντων εἶναι τοὺς Ἀχαιοὺς, ὅσον ἐπὶ τὰ ἀριστερά· ἐκεῖ γὰρ ἐρράγη τὸ τεῖχος». Κατὰ τὴν ἐξήγησιν ταύτην πρέπει νὰ λάβωμεν τὸν πόλεμον ἄντὶ τῶν πολε-

μούντων. Ὁρθότερον ὅμως δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν· εἶναι κατώτεροι τοῦ πολέμου, κατὰ τὸν πόλεμον, ὡς ἐν στιχ. 786 καὶ Ρ, 142.

⁵) Ὁ Geppert εὕρσκει ἀντίφασιν, ὅτι αἱ νῆες τοῦ Τελαμωνίου Αἰάντος τίθενται ἐν τῷ μέσῳ, ἐν ᾧ αὐταὶ ἔκκιντο ἐν τῷ ἄκρῳ τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος, ὡς γίνεται δηλὸν ἐν Θ, 222, Κ, 113 καὶ Λ, 5. Τὸ χωρίον ὅμως τοῦτο δὲν μαρτυρεῖ, ὅτι αἱ νῆες τοῦ εἰρημένου ἡγεμόνος ἔκκιντο ἐν τῷ μέσῳ, ἀλλ' ὅτι ὁ ἥρωες ἐμάχετο ἐνταῦθα, διότι ὁ κίνδυνος ἐνταῦθα ὑπῆρχεν. Ὁρα ἱστορ. τῶν ὁμηρ. ἐπῶν σελ. 323.

⁶) Ἐκ πάντων τῶν Ἀχαιῶν σχεδὸν μόνον ὁ Τευκρὸς μεταχειρίζεται τὸ τόξον. Ἐν τοῖς ἐπιταφίοις ἀγῶσι διακρίνεται (Ψ, 860) ὁ Μηριόνης, ὅστις μνημονεύεται ὡς τοιοῦτος καὶ ἐν τῇδε τῇ ραψωδίᾳ στιχ. 650.

οἳ μιν ἄδην ἐλώωσι¹ καὶ ἐσσύμενον πολέμοιο, 315
 Ἑκτορα² Πριαμίδην, καὶ εἰ μάλα καρτερός ἐστιν.
 αἰπύ³ οἱ ἐσσεῖται, μάλα περ μεμαῶτι μάχεσθαι,
 κείνων νικήσαντι μένος καὶ χεῖρας ἀάπτους
 νῆας ἐνιπρῆσαι, ὅτε μῆ⁴ αὐτός γε Κρονίων 320
 ἐμβάλοι αἰθόμενον δαλὸν νήεσσι θοῇσιν.
 ἀνδρὶ⁵ δέ κ' οὐκ εἴξειε μέγας Τελαμώνιος Αἴας,
 ὃς θνητός τ' εἴη⁶ καὶ ἔδοι Δημήτερος ἄκτῃν,
 χαλκῶ⁷ τε ῥηκτός μεγάλοισι τε χερμαδίοισιν.
 οὐδ' ἂν Ἀχιλλῇ ῥήξῃ νορι χωρήσειεν⁸
 ἔν γ' αὐτοσταδὴ⁹· ποσὶ δ' οὕτως ἐστὶν ἐρίζειν¹⁰. 325
 νῶϊν¹¹ δ' ὥδ' ἐπ' ἀριστερ' ἔχε στρατοῦ, ὄφρα τάχιστα

¹) Μέλων τοῦ ἐλαύνω. Τὴν γενικήν πολέμοιο ἄλλοι μὲν ἐξαρτῶσιν ἐκ τοῦ ἄδην, ἄλλοι δὲ ἐκ τοῦ ἐσσύμενον. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν σημαίνει· ἀκορεσθῆναι αὐτὸν ποιήσουσι τοῦ πολέμου, καίπερ προθυμίαν ἔχοντα». Προτιμοτέρα ὅμως εἶναι ἡ ἄλλη ἐρμηνεία· «λίαν ἀπελάσσουσι» ὡς ἐν Τ, 423.

²) Ἐπειδὴ ὁ στίχος οὗτος λείπει ἐν ἀρίστοις χειρογράφοις, ὑπὸ τινων ἐκδοτῶν ἐξοβελίζεται.

³) Μεταφορικῶς σημαίνει δυσχερές. Τὸ ἐσσεῖται, ὅπερ εἶναι θωρικὸν καὶ ἐπικόν, εὐρηται μόνον ἐνταῦθα καὶ ἐν Β, 393.

⁴) Ἐνταῦθα ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ εἰ μὴ, ἐκτός ἐάν.

⁵) Ἐτέθη ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου πρὸς ἔμφασιν.

⁶) Ἡ εὐκτική κεῖται κατ' ἀφομοίωσιν πρὸς τὴν κυρίαν πρότασιν, ὡς καὶ ἐν Ξ, 92, 107 καὶ πολλαχοῦ. Ἡ συνήθης ἐτυμολογία τοῦ ἄκτῃ ἐκ τοῦ ἄγνυμι ἀμφισβητεῖται ὑπὸ πολλῶν.

Οἱ θνητοὶ τρώγουσι καρπὸν τῆς γῆς ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς θεοὺς, οἵτινες τρώγουσιν ἀμβροσίαν.

⁷) Χαλκός ἐνταῦθα εἶνε τὸ δόρυ, διότι κατὰ τὸν La Boche ὁ Τελαμώνιος Αἴας οὐδέποτε μάχεται διὰ ξίφους. Ῥηκτός (ἐκ τοῦ ῥήγνυμι) λέγεται ὁ δυνάμενος νὰ διατρυπηθῇ. Χερμαδία εἶναι οἱ χειροπληθεῖς λίθοι, δηλ. τόσο μεγάλοι, ὥστε δύναται τις νὰ περὶλάβῃ διὰ τῆς χειρός.

⁸) Κεῖται ἀντὶ τοῦ εἴξειεν, ὡς ἐν Ρ, 101.

⁹) Ἐκ τοῦ αὐτός καὶ στάδιος κατὰ τὸ αὐτοσχεδία καὶ σημαίνει μάχην ἐκ τοῦ συστάδην, ἐν ᾗ ἀνὴρ μάχεται πρὸς ἄνδρα.

¹⁰) Ἐννοεῖται ἡ δοτικὴ Ἀχιλλῇ, εἰς ὃν κατ' ἐξοχὴν ἀνήκει τὸ ἐπίθστον ποδάρκης.

¹¹) Ὁ μὲν Σχολιαστὴς δέχεται ὡς γενικὴν συντάσσω πρὸς τὰ ἀριστερά, ἀλλ' οἱ νεώτεροι ὡς δοτικὴν τῆς σχέσεως. Τὸ ἀναφορικόν τοῦ ὧ δὲ ἐννοεῖται

εἶδομεν¹ ἤε τῷ εὖχος ὀρέζομεν, ἤε τις ἡμῖν. α

Ὡς φάτο, Μηριόνης δὲ θεῶ ἀτάλαντος Ἄρηι
ἦρχ' ἵμεν, ὅφρ' ἀφίκοντο κατὰ στρατόν, ἥ μιν ἀνώγει².

Οἱ δ' ὥς ἴδομενῆα ἴδον φλογὶ εἵκελον ἀλκήν, 330

αὐτὸν καὶ θεράποντα, σὺν ἔντεσι δαιδαλέοισι³,

κεκλόμενοι καθ' ὅμιλον ἐπ' αὐτῷ πάντες ἔδησαν.

τῶν⁴ δ' ὁμὸν ἴστατο νεῖκος ἐπὶ πρυμνῆσι⁵ νέεσσιν.

ὥς δ' ὅθ' ὑπὸ λιγέων⁶ ἀνέμων σπέρχωνσιν ἄλλαι

ἦματι τῷ, ὅτε τε πλείστη κόνις ἀμφὶ κελεύθους, 335

οὔτ'⁷ ἄμυδις κονίης μεγάλην ἴσῃσιν ὁμίχλην,

ὥς ἄρα τῶν ὁμός' ἦλθε μάχη, μέμασαν δ' ἐνὶ θυμῷ

ἀλλήλους καθ' ὅμιλον ἐναιρέμεν ὀξεί χαλκῷ.

ἔφριξεν⁸ δὲ μάχη φθισίμβροτος ἐγγείησι

μακρῆς, ἃς εἶχον ταμεσίχροας⁹. ὅσσε δ' ἄμερδεν 340

ται, ὡς ἔχεις. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν τὸ ἔχε σημαίνει πορεύου, βάδιζε.

¹) Εἶναι ὑποτακτικὴ ἀντὶ εἰδῶμεν.

²) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· « ἵνα ταχέως ἐπιγνῶμεν πότερον καύχησιν ἐτέρῳ δώσομεν ἢ ἕτερος ἡμῖν ».

³) Ἐννόησον τὸ ἀπαρέμφατον ἵμεν.

⁴) Ἀντὶ τοῦ διδαλᾶσθαι τοὺς ὑπὸ τῶν καὶ αἱ γραφαί, λευγαλέοισι καὶ μαρμαίροντας.

⁵) Δηλαδή τῶν Τρώων καὶ τῶν Ἀχαιῶν. Τὸ ὁμὸν ὁ Εὐστάθιος ἐξηγεῖ· « ὁμοῦ ποιοῦν εἶναι αὐτοὺς »· Τοῦτο ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ἐπομένου ὁμόςσε ἐν στιχ. 337.

⁶) Τὸ ἐπιθετον πρυμνός σημαίνει ἔσχατος, τελευταῖος.

⁷) Οἱ ἄνεμοι λέγονται λιγεῖς, διότι ὑποσυρρίπτουσιν.

⁸) Ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἀνέμους.

Τὸ κονίης εἶναι γενικὴ τῆς ὕλης εἰς τὸ ὁμίχλη. Παραπλήσιον εἶναι τὸ ἐν Ψ', 365 « κονίη ἴστατ' ἀειρομένη ὥστε νέφος ἢ ἐὶς θύελλα ».

⁹) Ποιητικῶς εἶπεν, ὅτι ἡ μάχη ἔφριξε διὰ τὴν ἀνάτασιν τῶν δοράτων, ὡς ἐν Δ, 282 « φάλαγγες κυά- νειαι, σακεσί τε καὶ ἔγχεσι πεφρικυῖαι ». Τὸ δὲ φθισίμβροτος σύνθετον ἐκ τοῦ φθίνω καὶ βροτός σημαίνει τὸν ἀνθρωποκτόνον.

¹⁰) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· « τμη- τικὰς τοῦ χρωτός » σαρκωτόμους. Τὸ ἔτυμον τοῦ ἀμείρειν ἀμφισβητεῖται, διότι κατὰ τινες μὲν παράγεται ἐκ τοῦ μείρομαι = ἀμείρομαι = στερῶμαι, κατ' ἄλλους δὲ εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ α (πλεοναστικὸν) καὶ μέρδω = μαρμαίρω. Ὅπως δὲ σημαίνει, ὅτι ἡ λάμψις ἐθάμβουσε τοὺς ὀφθαλμούς.

αὐγὴ¹ χαλκείη κορύθων ἄπο λαμπομενάων
 θωρήκων τε νεοσμήκτων² σακέων τε φαινῶν
 ἐρχομένων³ ἄμυδις. μάλα κεν θρασυκάρδιος εἶη
 δς τότε⁴ γηθήσειεν ἰδὼν πόνον οὐδ' ἀκάχοιτο.

Τῷ⁵ δ' ἀμφὶς φρονέοντε δύω Κρόνου υἱε κραταιῷ 345
 ἀνδράσιν ἡρώεσσιν ἐτεύχετον⁶ ἄλγεα λυγρά.

Ζεὺς μὲν ἄρα Τρώεσσι καὶ Ἑκτορι βούλετο νίκην,
 κυδαίνων Ἀχιλῆα πόδας ταχύν· οὐδ' ὅγε πάμπαν⁷
 ἤθελε λαὸν ὀλέσθαι Ἀχαιῶν Ἰλίοθι πρό,
 ἀλλὰ θέτιν κύδαινε καὶ υἷα καρτερόθυμον⁸. 350

Ἀργείους δὲ Ποσειδάων ὀρόθυνε⁹ μετελθών,
 λάθρη ὑπεξαναδύς¹⁰ πολιῆς ἀλός· ἤχθετο γάρ ῥα
 Τρωσὶν δαμναμένους¹¹, Διὶ δὲ κρατερῶς ἐνεμέσσα.

¹) Συνήθως αὐγὴ λέγεται ἐπὶ τοῦ
 ἡλίου, τῆς ἀστραπῆς καὶ τοῦ πυρός. Τὸ
 χαλκείη κείται ἀντὶ τῆς γενικῆς χαλκοῦ.

²) Τὸ ἐπίθετον εἶναι σύνθετον ἐκ
 τοῦ νέος καὶ σμήχω, δηλ. νεότερι-
 πτος, ἐστιλδωμένος.

³) Δηλαδὴ τῶν Ἀχαιῶν καὶ τῶν
 Τρώων.

⁴) Ἐπεξηγείται διὰ τοῦ ἰδὼν πόνον.

⁵) Οἱ στίχοι 345—60 ὑπὸ τοῦ
 Lachmann καὶ πολλῶν ἄλλων κριτι-
 κῶν ἐξοβελίζονται, διότι τῆς ἀφίξεως
 τοῦ Ποσειδῶνος ἐγένετο ἀφήγησις ἐν
 ἀρχῇ τῆς ῥαψωδίας· καὶ δὴ κατ' ἄλλον
 τρόπον. Ἐκεῖ μὲν ὁ θεὸς ἔρχεται με-
 γαλοπρεπῶς, ἐνταῦθα δὲ κρύφα πα-
 ρορμῇ τοὺς Ἀχαιοὺς. Πρὸ πάντων οἱ
 κριτικοὶ προσκρούουσιν εἰς τὴν φράσιν,
 λάθρη ὑπεξαναδύς πολιῆς ἀλός
 ἐν στιχ. 352. Ἀλλὰ καὶ ἐν ἀρχῇ τῆς
 ῥαψωδίας λέγεται, ὅτι λαθραῖως ὁ
 Ποσειδῶν ἦλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον
 τῶν Ἀχαιῶν, διότι ὁ Ζεὺς εἶχε τρέ-

ψει ἀλλαχοῦ τοὺς ὀφθαλμούς· Πρὸς
 τούτοις τὸ τμήμα τοῦτο περιέχει σπου-
 δαῖον δεσμόν, δηλ. τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ
 Διὸς τὴν δοθεῖσαν τῇ Θέτιδι. Διὰ τοῦ
 δεσμοῦ τούτου συνδέεται ἡδε ἡ ῥαψω-
 δία μετὰ τοῦ Α καὶ τοῦ Ὕλου.

⁶) Ἀντὶ ἐτεύχετην, ὡς καὶ τὸ διω-
 κετον ἀντὶ διωκέτην ἐν Κ, 364
 καὶ λαφύσσετον ἀντὶ λαφυσσέτην ἐν
 Σ, 583.

⁷) Ἐγένετο ἐκ τοῦ πᾶν καὶ σημαί-
 νει ἐντελῶς, ἐξ ὀλοκλήρου.

⁸) Καρτερόθυμον, καρτερικόν.

⁹) Ἐγένετο κατ' ἐπέκτασιν ἐκ τοῦ
 ὄρω καὶ σημαίνει διεγείρω, παρορμῶ.

¹⁰) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· « Ἡ ὑπὸ
 τὴν κάτω δηλοῖ σχέσιν, τὴν ἔξω ἢ ἐξ
 καὶ τὴν ἄνω ἢ ἀνά. Ἡ περισσὸν τὸ
 ὑπέξ ». Τὸ ῥῆμα εἶναι ἐκ τῶν ἀπαξ
 εἰρημένων, ὡς τὰ πλεῖστα τῶν μετὰ
 δύο ἢ τριῶν προθέσεων συνθετών.

¹¹) Οἱ ἐρμηνευταὶ προσκρούουσιν,
 ὅτι ῥῆμα δηλοῦν πάθος συνετάχθη πρὸς

ἢ μὲν ἀμφοτέροισιν ὁμὸν γένος ἦδ' ἰὰ πάτρῃ,
 ἀλλὰ Ζεὺς πρότερος γεγόνει καὶ πλείονα² ἦδη. 355
 τῷ ῥα καὶ ἀμφαδίην³ μὲν ἀλεξέμεναι ἀλέεινε,
 λάθρη⁴ δ' αἰὲν ἔγειρε κατὰ στρατόν, ἀνδρὶ ἐοικώς.
 τοῖ⁵ δ' ἔριδος κρατερῆς καὶ ὁμοίου πολέμοιο
 πείραρ⁶ ἐπαλλάξαντες ἐπ' ἀμφοτέροισι τάνυσσαν,
 ἄρρηκτόν τ' ἄλυτόν τε, τὸ πολλῶν γούνατ' ἔλυσεν. 360
 Ἔνθα, μεσαιπόλιός⁷ περ ἐὼν, Δαναοῖσι κελεύσας
 Ἰδομενεὺς Τρώεσσι⁸ μετάλμενος ἐν φόβον ὥρσε.
 πέφνε γὰρ Ὀθρυονῆα Καθησόθεν⁹ ἔνδον ἐόντα,

αἰτιατικῇν. Ὁ Σχολιαστὴς ἐπειράθη νὰ συντάξῃ, Ἀργεῖους δ' ὁρόθυνε Τρωσὶ δαμναμένους, θεωρῶν τὸ ἦχθετο γὰρ ῥα ὡς διὰ μέσου κείμενον. Ἀλλὰ πρὸς αἰτιατικὴν συντάσσεται καὶ τὸ γηθέω ἐν Θ, 378. Ἡ τοιαύτη σύνταξις παρὰ τοῖς τραγικοῖς εἶναι συνηθεστέρα, ὡς παρὰ Σοφοκλ. ἐν Αἴαντ. 136 «σὲ μὲν εὖ πράσσοντ' ἐπιχαίρω», ἐν Φιλοκτήτ. 1314 «ἦσθην πατέρα γε τὸν ἐμὸν εὐλογοῦντά σε».

¹) Οὐχὶ ὀρθῶς ὁ La Roche καὶ ὁ Düntzer ἐξηγοῦσι πατρίδα· διότι ἐνταῦθα σημαίνει τὸ γένος, τὴν καταγωγὴν.

²) Παρὰ τοῖς ὁμηρικοῖς ἀνθρώποις ἡ γνώσις παρήγετο ἐκ τῆς πείρας, Β, 555 καὶ Τ, 248.

³) Εἶναι ἐκ τῶν ἀπείρων θηλυκῶν ἐπιθέτων τῶν περιελθόντων εἰς ἐπιρρηματικὴν σημασίαν, ἀναφανδόν, φανερά.

⁴) Ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ἀνδρὶ ἐοικώς.

⁵) Ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Ποσειδῶν.

⁶) Ἡ ἔκβασις τῆς μάχης παραβάλλεται πρὸς μίτον, οὗ τὴν μίαν μὲν ἄκραν κρατεῖ ὁ Ζεὺς, τὴν δὲ ἐτέραν ὁ

Ποσειδῶν, ὡς ἐν Η, 102. Δυσκολίαν παρέχει τὸ ἐπαλλάξαντες· διότι κατ' ἄλλους μὲν σημαίνει ἐναλλάξ, δηλ. διδόντες ὅτ' ἐκ τῶν Ἀχαιοῦς, ἐκ τῶν Τρωῶν τὴν νίκην κατ' ἄλλους δὲ σημαίνει συνάψαντες, συνδέσαντες, ὡς εἴρηται ἐν ἀρχῇ τῆς σημειώσεως. Οὕτως οἱ δύο θεοὶ περιέπλεξαν τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ τοὺς Τρωῶς εἰς ἀκατάπαυστον πόλεμον, ἐκεῖνος μὲν διὰ τῆς ὑποσχέσεως πρὸς τὴν Θέτιδα, οὗτος δὲ διὰ τῆς ἀγάπης πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς.

⁷) Μεσαιπόλιος λέγεται ὁ μεταξὺ τρίχας ἔχων λευκάς, ὡς τὸ παρὰ Ξενοφῶντ. ἐν Κύρ. Παιδ. VIII, 9, 13 «σχιδὼν πορφυροῦς μεσδλευκος». Τὴν αὐτὴν σημασίαν ἔχει καὶ τὸ σπαρτοπόλιος.

⁸) Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐνώρσεν, ἀλλ' ἐννοεῖται καὶ εἰς τὸ μετάλμενος.

⁹) Ποῦ ἔκειτο ἡ Καθησός, ἡ Κάδηςος ἢ τὰ Κάδηςσα, δὲν εἶναι ὠρισμένον· διότι οἱ μὲν τίθέασιν ἐν Θράκῃ, οἱ δὲ ἐν Λυκίᾳ, οἱ δὲ ἐν Καππαδοκίᾳ καὶ ἄλλοι ἀλλοχού. Διὰ δὲ τοῦ ἐνδον δηλοῖ ἐν Ἰλίῳ.

ὅς ῥα νέον πολέμοιο μετὰ κλέος¹ εἰληλούθει.

ῥῆτε δὲ Πριάμοιο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην², 365

Κασσάνδρην, ἀνάεδνον³, ὑπέσχετο δὲ μέγα ἔργον,
ἐκ Τροίης ἀέκοντας⁴ ἀπώσμεν υἱας Ἀχαιῶν.

τῷ δ' ὁ γέρων Πρίαμος ὑπὸ τ' ἔσχετο καὶ κατένευσε
δωσέμεναι· ὁ δὲ μάρναθ', ὑποσχέσῃσι⁵ πιθήσας.

Ἰδομενεὺς δ' αὐτοῖο τιτύσκετο⁶ δουρὶ φαεινῷ, 370

καὶ βάλεν ὕψι' βιδάντα τυχῶν· οὐδ' ἤρκεσε θώρηξ
χάλκεος, ὃν φορέεσκε, μέσῃ δ' ἐν γαστέρι πῆξε⁸.

δούπησεν δὲ πεσών· ὁ δ' ἐπέυξατο φώνησέν τε·

»Ὅθρουονεῦ, περὶ δὴ σε βροτῶν αἰνίζομ'⁹ ἀπάντων,
εἰ ἔτεόν δὴ πάντα τελευτήσεις ὅσ' ὑπέστης 375

1) Οἱ ἐρμηνευταὶ ἐξηγοῦσι φήμην, ἀγγελίαν, δηλ. ὡς ἤκουσε τὸν πόλεμον. Ἡμεῖς ἔχομεν ἀμφιβολίαν τινά· διότι τὴν τοιαύτην ἐρμηνείαν κωλύει τὸ νέον. Εὐρισκόμεθα περὶ τὸ τέλος τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου καὶ νειωσὶ ὁ Ὅθρουονεὺς ἔμαθε περὶ αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ἐξηγοῦμεν, πρὸς πολεμικὴν δόξαν.

2) Ἐπειδὴ ὁ ποιητὴς ἐν Γ, 124 λέγει ἀρίστην τὸ εἶδος τὴν Λαοδίκην, ἡγέρθη ἀπορία παρὰ τοῖς ἀρχαίοις· ἔλυον δὲ ταύτην λέγοντες, ὅτι ἡ Κασσάνδρα ἦτο ἀρίστη ἐκ τῶν ἀγάμων, ἐκ δὲ τῶν ἐγγάμων ἡ Λαοδίκη. Ἡ φράσις ὅμως σημαίνει μόνον τὴν ἔξοχον κατὰ τὸ κάλλος.

3) Ἐδνα ἐλέγοντο τὰ ὑπὸ τῶν μνηστῆρων πρὸ τοῦ γάμου διδόμενα δῶρα. Ἀντὶ τούτων ὁ Ὅθρουονεὺς ὑπέσχετο νὰ ἀποδιώξῃ τοὺς Ἀχαιοὺς ἀπὸ τῆς Τροίας.

4) Ἐπιτείνει τὴν σημασίαν τοῦ ἀπώσμεν καὶ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ βῆν κατὰ τὸν Lià Roche.

5) Ὑποσχέσῃ ἀντὶ ὑπόσχεσις μόνον ἐνταῦθα ἀπαντᾷ. Μετεχειρίσθη τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν διὰ τὴν συχὴν ἐπανάληψιν τῆς ὑποσχέσεως.

6) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν «ἐπ' αὐτὸν ἐστοχάζετο».

7) Ὁ Εὐστάθιος ἐρμηνεύει· ἀπηδῶντα ἐνθουσιωδῶς, ἴσως δὲ καὶ κατὰ τι ὀρχήσεως εἶδος ἐνόπλιον». Τὸ τοιοῦτον ὑψηλὸν πῆδημα ἤρμοξε τῷ ἀλαζονικῷ ᾄδει τοῦ Ὅθρουονεως.

8) Ἐννοεῖται τὸ δόρυ.

9) Διάφορος τύπος τοῦ αἰνέω. Ὑπὲρ πάντας τοὺς θνητοὺς ἐπαινῶ σε· ὁ σαρκασμὸς τοῦ Ἰδομενεως διεγείρει τὸν γέλωτα τοῦ ἀκροατοῦ, τὸ δὲ γελοῖον δὲν ἀποκλείεται τοῦ ἥρωϊκοῦ ἔπους. Ὅρα εἰσαγωγ. σελ. 25. Ἐνταῦθα ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ· «Ὁ μῆτρος μέντοι τεχνικῶς μιγνύων τὰ ἄμικτα παραρρίπτει καὶ ἐνταῦθα τινὰς ἀστεϊσμοὺς ἐκ μεγαλαυχίας ἡρωϊκῆς, οἳ τοῖς μὲν ἀκροαταῖς ἔξω βελῶν ἐστῶσι παρασύρουσι τὰ χεῖλη πρὸς μει-

Δαρδανίδῃ Πριάμῳ· ὁ δ' ὑπέσχετο θυγατέρα ἦν.
καί κ' ἐταῖοι ἡμεῖς ταῦτα γ' ὑποσχόμενοι τελέσαιμεν,
δοῖμεν δ' Ἀτρεΐδαο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην,
Ἄργεος ἐξαγαγόντες, ὀπιέμεν², εἴ κε σὺν ἅμμιν
Ἰλίου ἐκπέρηςς εὐναιόμενον πτολίεθρον.

380

ἀλλ' ἔπευ³, ὄφρ' ἐπὶ νηυσὶ συνώμεθα ποντοπόροισιν
ἅμφὶ γάμῳ, ἐπεὶ οὔτι ἐδόνωται⁴ κακοὶ εἰμεν. α

Ὡς εἰπὼν ποδὸς ἔλκε κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην
ἥρως Ἰδομενεύς. τῷ δ' Ἄσιος⁵ ἦλθεν ἀμύντωρ
πεζὸς πρόσθ' ἵππων· τῷ δὲ πνεύοντε κατ' ὤμων⁶
αἰὲν ἔχ' ἡνίοχος θεράπων· ὁ δὲ ἔτο θυμῷ
Ἰδομενεῆα βαλεῖν. ὁ δὲ μιν φθάμενος βάλε δουρὶ
λαιμόν ὑπ' ἀνθερεῶνα⁷, διαπρὸ δὲ χαλκὸν ἔλασεν.
ἤριπε δ' ὥς ὅτε τις δρυὶς ἤριπεν, ἣ ἀχερωῖς⁸

385

διάμα ὑπανοίγοντες· αὐτοῖς δὲ τοῖς
τότε μαχομένοις ὑπαῆπτε τὸν θυμὸν
ἐπὶ πλεόν.»

1) Ἀναγέρεται εἰς τὸ ἐπόμενον.
Τινὲς τῶν ἀρχαίων ἔγραφον ταῦτά,
ὅπερ δὲν ἐκράτησεν.

2) Τὸ ἀπαρέμφατον ἐξαρτᾶται ἐκ
τοῦ δοῖμεν. Σημαίνει δὲ τὸ ῥῆμα νυμ-
φρεύεσθαι.

3) Λέγει τοῦτο ἐν σχέσει πρὸς τὸ
ποδὸς ἔλκε. Ὁρθῶς ποιεῖν ὁ Ἀρίσταρ-
χος ἐσχημάτιζε τὸ συνώμεθα ἐκ τοῦ
ἱημι ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἄλλους, οἵτινες
ἐψιλοῦν τὸ ῥῆμα, δηλ. ἐσχημάτιζον ἐκ
τοῦ εἶμι. Σημαίνει δὲ συμβόλαια καὶ
συνθήκας ποιησώμεθα. Ἐντεῦθεν καὶ
συνημοσύνη = συνθήκη, συμφωνία, ἐν
X, 261.

4) Ἐδόνωται λέγονται οἱ γονεῖς ἢ
συγγενεῖς οἱ φροντίζοντες περὶ τῶν

ἐδων, οἱ προικισταί.

5) Ἄσιος ὁ υἱὸς τοῦ Ὑρτάκου ἦτο
ἐκ τῆς Ἀρίσσης, B, 837.

6) Ὁ θεράπων ἐκράτει πάντοτε
τοὺς ἵππους τοῦ Ἀσίου ὅπισθεν αὐτοῦ.
Μόνος ὁ ἥρως οὗτος διήλθε τὴν τάφρον
μετὰ τοῦ ἄρματος, ἐν M, 110-17.

7) Οὕτω καλεῖται τὸ ἔμπροσθεν
μέρος τῆς σιαγόνης.

8) Ἀχερωῖς εἶναι ἡ λεύκη. Οἱ ἀρ-
χαῖοι ἐμυθολόγουν, ὅτι ὁ Ἡρακλῆς
ἐκόμισε ταύτην ἐκ τοῦ Ἀχέροντος,
ἐστέψατο διὰ ταύτης ἐπὶ τῇ νίκῃ τοῦ
Κερβέρου καὶ ἐντεῦθεν τὸ ὄνομα. Ἀλ-
λοὶ ἔγραφον ἀχελωῖς, δηλ. ὕδατοτρε-
φής· «ὡς Ἀχελφύου λεγομένου παντός
ὑδατος», καθ' ἃ λέγει ὁ Εὐστάθιος. Ὁ
δὲ Döderlein παράγει ἐκ τοῦ α
(στερητ.) καὶ χρώς, δηλ. ἄχρους,
λεύκη.

ἤε πίτυς¹ βλωθρή, τήντ' οὔρεσι τέκτονες ἄνδρες
 ἐξέταμον πελέκεσσι νήκεσσι² νήιον εἶναι.
 ὣς ὁ πρόσθ' ἵππων καὶ δίφρου κεῖτο τανυσθεῖς,
 βεδρυχώς³, κόνιος δεδραγμένος αἱματοέσσης.
 ἐκ δὲ οἱ ἡνίοχος πλήγη⁴ φρένας, ἃς πάρος εἶχεν.
 οὐδ' ὅγ' ἐτόλμησεν, δηῖων ὑπὸ χειρας ἀλύξας,
 ἅψ ἵππους στρέψαι⁵, τὸν δ' Ἀντίλοχος μενεχάρμης
 δουρὶ μέσον περόνησε⁶ τυχών· οὐδ' ἤρκεσε θώρηξ
 χάλκεος, ὃν φορέεσκε, μέσῃ δ' ἐν γαστέρι πῆξεν.
 αὐτὰρ ὅγ' ἀσθμαίνων εὐεργέος ἔκπεσε δίφρου,
 ἵππους δ' Ἀντίλοχος, μεγαθύμου Νέστορος υἱός,
 ἐξέλασε Τρώων μετ' εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς.

395

400

Δηίφοβος δὲ μάλα σχεδὸν ἤλυθεν Ἰδομενῆος,
 Ἀσίου ἀχνύμενος, καὶ ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ.
 ἀλλ' ὁ μὲν ἄντα ἰδὼν ἡλεύατο χάλκεον ἔγχος
 Ἰδομενεύς· κρύφθη γὰρ ὑπ' ἀσπίδι πάντοσ' εἴσῃ,
 τὴν ἄρ' ὅγε ῥινοῖσι βοῶν καὶ νώροπι⁷ χαλκῷ
 δινωτὴν⁸ φορέεσκε, δύω κανόνεσσ' ἀραρυῖαν.
 τῇ ὕπο πᾶς ἐάλῃ⁹, τὸ δ' ὑπέρπτατο χάλκεον ἔγχος,

405

¹) Εἶναι ἡ γνωστὴ πεύκη. Τὸ δὲ βλωθρὴ ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ μακρὰ παρὰ τὸ βλώσκειν. Ἄλλ' ὁ G. Curtius παράγει ἐκ τῆς αὐτῆς ρίζης, ἐξ ἧς καὶ τὸ βλάστη καὶ βλαστός.

²) Ἐκ τοῦ νέος καὶ ἀκή, νεωστὶ ἠκονημένος, νεακόνητος.

³) Παρακείμενος τοῦ βρυχάσμαι, ἔχων σημασίαν ἐνεστώτος. Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «Ἐναργῶς δείκνυσιν εἰδῶλον ἥρωος ἐν αὐτῷ τῷ θυμῷ τὴν ψυχὴν ἀφαιέντος καὶ ἀπρίξ τῆς γῆς δεδραγμένου».

⁴) Ὁ ἡνίοχος τοῦ Ἀσίου ἐξεπλάγη

κατὰ τὰς φρένας ὡς ἐπὶ τινι παραδόξῳ· διότι ἐνόμιζεν, ὅτι ὁ ἀρματηλάτης εἶναι ἀκαταμάχητος.

⁵) Περιεμένομεν στρέψας ἀλύξαι.

⁶) Διερύπησεν, ἐκάρφωσεν.

⁷) Διὰ στιλπνοῦ χαλκοῦ. Ἐννοεῖ τὰ ἐλάσματα τοῦ χαλκοῦ, δι' ὧν ἦσαν κεκαλυμμένα τὰ βόρεια δέρματα.

⁸) Περιφερῇ, ἐστρογγυλωμένη. Κανόνες δὲ εἶναι τὰ ὄργανα, δι' ὧν ἔχονται καὶ ἀναδοχάζονται αἱ ἀσπίδες. Ἴδὲ εἰς Θ, 193.

⁹) Ἀόριστος ὁ παθητικὸς τοῦ εἴλω· συνειλήθη, συνεκρύβη, ἐμαζεύθη.

καρφαλέον¹ δὲ οἱ ἄσπις ἐπιθρέξαντος αὔσεν
 ἔγχεος· οὐδ' ἄλ' ὄν ῥα βαρείης χειρός ἀφῆκεν,
 ἀλλ' ἔβαλ' Ἰππασίδην² Ὑψήνορα, ποιμένα λαῶν,
 ἦπαρ ὑπὸ πρᾶπίδων³, εἴθαρ δ' ὑπὸ γούνατ' ἔλυσε.
 Διήφορος δ' ἔκπαγλον⁴ ἐπεύξατο, μακρὸν αὔσας·

410

»Οὐ μὰν αὖτ' ἄτιτος⁵ κεῖτ' Ἄσιος, ἀλλὰ ἔφημι
 εἰς Ἀϊδὸς περ ἰόντα πυλάρτα⁶ κρατεροῖο
 γηθήσειν κατὰ θυμόν, ἐπεὶ ῥα οἱ ὦπασα πομπόν'».

415

Ὡς ἔφατ', Ἀργείοισι δ' ἄχος γένετ' εὐξαμένοιο,
 Ἀντιλόχῳ δὲ μάλιστα δαίφονι θυμόν ὄρινεν·
 ἀλλ' οὐδ', ἀχνύμενός περ, ἐοῦ ἀμέλησεν ἐταίρου,
 ἀλλὰ θεῶν περίβη καὶ οἱ σάκος ἀμφεκάλυψε.
 τὸν μὲν ἔπειθ' ὑποδύντε δῶμα ἐρίηρες ἐταῖροι,
 Μηχιστεύς, Ἐχίοιο πάϊς, καὶ δῖος Ἀλάστωρ,
 νῆας ἔπι γλαφυρὰς φερέτην βαρέα στενάχοντε⁸.

420

¹) Ἡ λέξις εἶναι συγγενῆς τοῦ κάρφω (ξηραίνω) καὶ σημαίνει ξηρόν καὶ ὑπόκωφον ἦχον, οἷον ἐκπέμπουσι ξηρὰ δέρματα. Ὁ τύπος τοῦ ἀορίστου (ἐπιθρέξαντος) ἀπαντᾷ μόνον ἐνταῦθα. Τὸ ῥῆμα σημαίνει τρέχειν ἐξ ἐπιπολῆς, μόλις ἐγίγινε.

²) Ὁ Ὑψήνωρ δὲν εἶναι ἄλλοθεν γνωστός, ἀλλ' εἰκάζεται, ὅτι εἶναι Πύλιος ἕνεκα τῆς σχέσεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἀντίλοχον.

³) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ἐβαλεν αὐτόν εἰς τὸ ἦπαρ ὑποκάτω τῶν φρενῶν. Φρένες δὲ αἱ διεζωσμέναι τὸν ὑπὸ τῷ πνεύμονι καὶ τῇ καρδίᾳ τόπον, ὅς καλεῖται διάφραγμα». Τὸ δὲ εἴθαρ εἶναι ἐπικόν ἐπίρρημα καὶ σημαίνει, εὐθύς.

⁴) Ἀκαίρως ὁ Διήφορος κομπάζει· διότι οὐδὲ ἐπέτυχεν ἐκείνου, καθ' οὗ

ἐσκόπευσε, οὐδέ τινα τῶν ἐπισήμων ἐφόνευσεν.

⁵) Ἐκ τοῦ α (στερητ.) καὶ τ' ὦ, ἀνεκδίκητος. Τὸ ἐνταῦθα εἶναι βραχύ, ἐν ᾧ ἐν Ξ, 484 μακρόν. Ἀλλὰ τὰ ἄντιτος καὶ παλίντιτος ἔχουσι πάντοτε τὸ ἰ βραχύ.

⁶) Πυλάρτης λέγεται ὁ ἀραρίσκων ἢ ὁ κλείων τὰς πύλας. Περὶ τοῦ ἐτύμου ὄρα εἰς Θ, 367.

⁷) Συνέπεμψα συνοδίτην, ἀκόλουθον. Ἐν ᾧ ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου λέγεται, ὅτι οἱ ἐν Ἄδου δὲν ἔχουσιν ἀναμνήσεις, ἂν μὴ πίωσιν αἶμα, λ, 390, ἐνταῦθα γίνεται λόγος περὶ χαρᾶς. Παράβαλλ. καὶ Ω, 592.

⁸) Ὁ μὲν Ζηνόδοτος ἔγραψε στενάχοντα, ὃ δὲ Ἀρίσταρχος στενάχοντε. Ἡ πρώτη γραφή εὐρηται μὲν ἐν πολλοῖς χειρογράφοις, ἀλλὰ δὲν

Ἴδομενεὺς δ' οὐ λῆγε¹ μένος μέγα, ἔετο δ' αἰεὶ
 ἦέ τινα Τρώων ἐρεβεννῇ νυκτὶ καλύψαι², 425
 ἦ αὐτὸς δουπῆσαι³ ἀμύνων λοιγὸν Ἀχαιοῖς.
 ἔνθ' Αἰσυήταο διοτρεφέος φίλον υἱόν,
 ἦρω' Ἀλκάθοον (γαμβρὸς δ' ἦν Ἀγχίσαιο
 πρεσβυτάτην δ' ὥπυιε θυγατρῶν, Ἴπποδάμειαν,
 τὴν περὶ κῆρι φίλησε πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ 430
 ἐν μεγάρῳ· πᾶσαν γὰρ ὁμηλικίην⁴ ἐκέκαστο
 κάλλει καὶ ἔργοισιν ἰδὲ φρεσὶ⁵· τοῦνεκκ καὶ μιν
 γῆμεν ἀνὴρ ὠριστος ἐνὶ Τροίῃ εὐρείῃ·)
 τὸν⁶ τόθ' ὑπ' Ἴδομενῇ Ποσειδάων ἐδάμασσε
 θέλξας⁷ ὅσσε φαεινά, πέδῃσε δὲ φαίδιμα γυῖα· 435
 οὔτε γὰρ ἐξοπίσω φυγέειν δύναντ' οὔτ' ἀλέασθαι⁸,

δύναται νὰ γείνη δεκτὴ· διότι ὁ Ὑψήνωρ εἶναι ἥδη νεκρὸς καὶ δὲν δύναται νὰ στενάζῃ. Κατὰ τὸν La Roche καὶ ἡ Ἀριστάρχειος γραφὴ παρέχει δυσκολίαν· διότι ἡ φράσις βαρεὰ στενάζων ἐν τῇ Ἰλιάδι εὐρηται μόνον ἐπὶ τετρωμένων. Διὰ τοῦτο ὁ Ameis τοὺς στίχους 421—423 ἐξοβελίζει, λέγων, ὅτι οἱ στίχοι ἀναρμόστως παρενεβλήθησαν ἐκ τοῦ Θ 330—334. Νομίζομεν ὅμως, ὅτι ἡ ἀθέτησις εἶναι τολμηρά· διότι τὸ βαρέως στενάζειν λέγεται μὲν ἐπὶ τραυματιῶν, ἀλλ' οὐδὲν κωλύει, ὅπως δεχθῶμεν, ὅτι ἡ φράσις ἔχει καλῶς καὶ διὰ τοὺς στενάζοντας δι' οἰανδήποτε αἰτίαν, ὡς ὄντως εὐρηται ἐν κ, 76 δ, 516 καὶ ἀλλαχοῦ.

1) Τὸ ῥῆμα εἶναι μεταβατικόν, ὡς καὶ Φ, 305 καὶ χ, 63.

2) Περὶ φράσεως ἀντὶ τοῦ κτείναι, φονεύσαι.

3) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ, ἐν πολέμῳ ἀποθάνειν.

4) Τὸ ἀφρημένον ἀντὶ τοῦ συγκεκριμένου· πάσας τὰς ἐχούσας τὴν αὐτὴν ἡλικίαν, τὰς ἡλικιωτίδας. Ὁ ὑπερσυντελικὸς τοῦ καίνυμαι ἔχει σημασίαν παρατατικοῦ, ἥτις ὑπερτέρα.

5) Ταῦτα λέγονται πρὸς σύστασιν τοῦ Ἀλκαθίου, διότι δι' ἀρετὴν ἔτυχεν ἀρίστης γυναικός.

6) Ἐπαναλαμβάνει τὴν φράσιν, ἥτις ἤρξατο ἐν στίχ. 427.

7) Θαμβώσας. Ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ· «ἐκτροπὴν τινα δηλοῖ καὶ μετὰ θέσιν τοῦ κατὰ φύσιν διὰ φόβον ἢ λύπην ἢ ἡδονὴν ἢ ἑτερόν τι πάθος ὑπερβάλλον καὶ ὅς ἂν ἐνεὸς μείνῃ παθόντι τοιοῦτον, ὁ τοιοῦτος θέλγεσθαι λέγεται». Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ὅσσε τίθεται πάντοτε ἐν δυϊκῷ ἀριθμῷ, μόνον δ' ἐνταῦθα ἐν πληθυντικῷ καὶ ἐν στίχ. 616 ὅσσε αἵματόεντα, καὶ ἐν ν, 401 καὶ 433 ὅσσε περικαλλέα.

8) Νὰ ἐκκλίνῃ. Κατὰ τὸν Ameis τὸ μὲν οὔτε φυγέειν εἶναι συνέπεια τοῦ

ἀλλ' ὥς τε στήλην¹ ἢ δένδρεον ὑψιπέτηλον
 ἀτρέμας ἐσταότα στήθος μέσον οὔτασε δουρὶ
 ἥρως Ἴδομενεύς, ῥήξεν δὲ οἱ ἀμφὶ χιτῶνα²
 χάλκεον, ὃς οἱ πρόσθεν ἀπὸ χροὸς ἤρκει ὄλεθρον· 440
 δὴ τότε γ' αὔον αὔσεν ἐρεικόμενος³ περὶ δουρί.
 δούπησεν δὲ πεσών, δόρυ δ' ἐν κραδίῃ ἐπεπήγει,
 ἥ ῥά οἱ ἀσπαίρουσα καὶ οὐρίαχον⁴ πελέμιζεν
 ἔγχεος· ἔνθα δ' ἔπειτ' ἀφίει μένος ὄβριμος Ἄρης⁵.
 Ἴδομενεύς δ' ἔκπαγλον ἐπεύξατο, μακρὸν αὖσας· 445

«Διέφοβ', ἥ ἄρα δὴ τι εἴσκομεν⁶ ἄξιον εἶναι
 τρεῖς⁷ ἐνὸς ἀντὶ πεφάσθαι; ἐπεὶ⁸ σύ περ εὐχέαι οὕτως
 δαιμόνι⁹, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐναντίον ἵστασ' ἐμεῖο,
 ὄφρα ἰδῇ¹⁰ οἷος Ζηνὸς γόνος ἐνθάδ' ἰκάνω,

πέδησε, τὸ δὲ οὐτ' ἀλέασθαι τοῦ
 θέλξας ὄσσε.

1) Ἀντὶ νὰ εἴπῃ, ὥστε στήλῃ ἀτρέ-
 μας ἔστη. Ἴδομενεύς δὲ μιν.

2) Ἐνταῦθα σημαίνει τὸν θώρακα.

3) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ, σχιζό-
 μενος, ῥησσόμενος.

4) Ἡ ὁποία πάλλουσα καὶ τὸ τε-
 λευταῖον μέρος τοῦ δόρατος ἐκίνει.
 Τοῦτο εἶναι ποιητικὴ ὑπερβολή.

5) Πολλὰς ἐρμηνείας εὐρίσκουμεν
 παρ' Εὐσταθίῳ, ἐξ ὧν πιθανώτεραι εἶναι·
 αἱ ἐξ ἧς δύο· «ἔνθα, τουτέστι περὶ τὴν
 παλλομένην καρδίαν, ἀφῆκε τὸ μένος ὁ
 σίδηρος, ἡγουν ἔστη τῆς προσωτέρω ὀρ-
 μῆς· ἢ καὶ ἄλλως, ἔνθα ὁ σίδηρος ἐ-
 ποίησε τὸν τετρωμένον ἀφείναι τὸ ψυ-
 χικὸν μένος, ἡγουν θαλεῖν». Ἡ πρώτη
 ἐρμηνεῖα ποιεῖ τὴν ῥηθείσαν ὑπερβολὴν
 μελίζω· διότι ἡ καρδία τοῦ τετρωμένου
 ἐκώλυσε τὴν ὀρμὴν τοῦ δόρατος. Ἄ-
 ξιον σημειώσεως, ὅτι ἐνταῦθα Ἄρης

σημαίνει τὸ πολεμικὸν ὄργανον.

6) Ἀρχαῖα χειρόγραφα εἶχον σ'
 εἴσκομεν, δηλ. σοι εἴσκομεν, ὅ-
 περ ἀπέρριπτεν ὁ Ἀρίσταρχος. Ὁ
 Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Ὅντως ἄρα δὴ
 τινος νομίζομεν ἄξιον εἶναι τὸ τοῦς
 τρεῖς τοῦτους ἀνθ' ἐνός; ἀνηρῆσθαι, ἐφ'
 ᾧ σὺ μάτην πεφιλότησσο». Ἀρὰ γε
 δυνάμεθα νὰ θεωρῶμεν ὡς ἄξιαν ἀν-
 τικατάστασιν τὸ νὰ φονευθῶσι τρεῖς
 ἀντὶ ἐνός; Παραπλήσιον εἶναι τὸ ἐν
 Ξ, 474.

7) Ἐφρονεύθησαν τρεῖς Τρῶες, ὁ
 Ὀθρυονεύς, ὁ Ἀσῖος καὶ ὁ Ἀλκάθοος
 καὶ εἷς Ἀχαιός, ὁ Ὑψίνωρ.

8) Αἰτιολογεῖ τὴν προηγουμένην
 σκωπτικὴν ἐρώτησιν.

9) Λέγει δαιμόνιον τὸν Διέφοβον
 ἅτε ἄνευ σπουδαίας ἀφορμῆς κομπά-
 σαντα.

10) Ὁ Ζηνόδοτος ἔγραφεν ἰδῆς,
 ὡς ἔχουσι καὶ τὰ πλεῖστα χειρό-

ὅς πρῶτον Μίνωα τέκε Κρήτη ἐπίουρον¹. 450
 Μίνως δ' αὖ τέκεθ' υἱὸν ἀμύμονα Δευκαλίωνα²,
 Δευκαλίων δ' ἐμὲ τίκτε πολέσσ' ἀνδρῶσιν ἀνακτα
 Κρήτη ἐν εὐρείῃ· νῦν δ' ἐνθάδε νῆες ἔνεικαν
 σοί τε κακὸν³ καὶ πατρὶ καὶ ἄλλοισι Τρώεσσιν.»
 Ὡς φάτο, Διήφοβος δὲ διάνδιχα μεμήριζεν, 455
 ἥ τινά που Τρώων ἐταρίσσαιτο⁴ μεγαθύμων
 ἄψ ἀναχωρήσας⁵, ἥ πειρήσαιτο καὶ οἶος.
 ὧδε δὲ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι,
 βῆναι ἐπ' Αἰνείαν⁶. τὸν δ' ὕστατον εὗρεν ὁμίλου
 ἐσταότ'· αἰεὶ γὰρ Πριάμῳ ἐπεμήνιε⁷ δίφῳ, 460
 εὖνεκ' ἄρ' ἐσθλὸν ἔόντα μετ' ἀνδράσιν⁸ οὔτι τίεσκεν.

γραφα, ἀλλ' ἐκράτησεν ἡ γνώμη τοῦ μεγάλου κριτικοῦ Ἀριστάρχου γράφοντος ! δ η.

¹) Κατὰ τοὺς ἀρχαίους γραμματικούς· εἶναι ἰσοδύναμον πρὸς τὸ οὖρος = φύλαξ ἢ πρὸς τὸ ἐπίσκοπος, ἔφορος ἐκ τοῦ ὁράω παραγόμενον. Ὁ La Roche παρατηρεῖ, ὅτι ἡ δοτικὴ δὲν εἶναι τοπική, ἀλλὰ σημαίνει, διὰ τὴν Κρήτην, ὡς ἐν Υ, 230 «Τρῶα δ' Ἐριχθόνιος τέκετο Τρώεσσιν ἀνακτα». Ὅρα καὶ K, 38.

²) Ὁ μέγας τῆς Ἀγγλίας πολιτικός Gladstone ἐν ταῖς ὁμηρικαῖς αὐτοῦ μελέταις § 9 δισχυρίζεται, ὅτι ἐν τῷδε τῷ χωρίῳ μόνον ὁ Μίνως καὶ ὁ Ἰδομενεὺς λέγονται ἡγεμόνες τῆς Κρήτης οὐχὶ δὲ καὶ ὁ Δευκαλίων καὶ ὅτι ὁ Ἰδομενεὺς νοεῖται οὐχὶ ὡς κληρονόμος τοῦ θρόνου τοῦ πάππου αὐτοῦ, ἀλλὰ μόνον ἐνὸς μέρους αὐτοῦ. Ἡ παράδοσις τῶν μεταγενεστέρων συνδέει τὸν Δευκαλίωνα μετὰ τῆς Θεσσα-

λίας, ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἄγνωστον τῷ Ὁμήρῳ.

³) Κατηγορηματικὸν εἰς τὸ νοοῦμενον μέ.

⁴) Τὸ ἐταρίζεσθαι σημαίνει ποιεῖσθαι τινα ἐταῖρον, συνεργόν.

⁵) Ἀντὶ ἀναχωρήσειε καὶ ἐταρίσσαιτο.

⁶) Ἐφάνη ὠφελιμώτερον νὰ πορευθῇ εἰς τὸν Αἰνείαν, ὅπως ζητήσῃ τὴν βοήθειαν τούτου.

⁷) Τῆς μῆνιδος ταύτης καὶ τῆς ὀλιγωρίας οὐδαμοῦ ἄλλοι μνημονεύει ὁ ποιητής. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν «Ὡς τιμώμενον αὐτὸν ὑπὸ τῶν Τρώων καὶ παραβλάπτοντα τὴν βασιλικὴν τιμὴν οὐκ ἐτίμα, δεδιὼς τὴν ἐπιβουλὴν». Λέγεται δ', ὅτι ἤκουσεν ὁ Πρίαμος παρὰ τῶν μάντεων, ὅτι μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας ἐμελλεν ὁ Αἰνείας νὰ κτίσῃ πόλιν.

⁸) Ὁ προσδιορισμὸς οὗτος κατὰ τὸν Σχολιαστήν δύναται νὰ ἀναφέρῃ-

ἀγχοῦ δ' ἰστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

«Αἰνεΐα, Τρώων βουληφόρε, νῦν σε μάλα χρή
γαμβρῷ¹ ἀμυνέμεναι, εἴ πέρ τί σε κῆδος ικάνει.
ἀλλ' ἔπευ, Ἀλκαθόω ἐπαμύνομεν, ὅς σε πάρος περ 465
γαμβρός ἐὼν ἔθρεψε δόμοις ἐνι τυτθὸν ἐόντα·
τὸν δέ τοι Ἰδομενεὺς δουρικλυτὸς ἐξενάριξεν. »

᾽Ως φάτο, τῷ δ' ἄρα θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ὄρινε,
βῆ δὲ μετ' Ἰδομενῆα² μέγα πτολέμοιο μεμηλώς.
ἀλλ' οὐκ Ἰδομενῆα φόβος³ λάβε τηλύγετον ὥς, 470
ἀλλ' ἔμεν', ὥς ὅτε τις σῦς οὔρεσιν ἀλκί πεποιθώς⁴,
ὥς τε μένει κολοσυρτὸν⁵ ἐπερχόμενον πολὺν ἀνδρῶν
χώρῳ ἐν οἰοπόλῳ⁶, φρίσσει δέ τε νῶτον ὑπερθεν·
ὀφθαλμῷ δ' ἄρα οἱ πυρὶ λάμπετον· αὐτὰρ ὀδόντας
θήγει, ἀλέξασθαι μεμαῶς κύνας ἡδὲ καὶ ἀνδρας· 475
ὥς μένεν Ἰδομενεὺς δουρικλυτὸς, οὐδ' ὑπεχώρει⁷,
Αἰνεΐαν ἐπιόντα βοηθόον⁸. αὔε δ' ἑταίρους,
Ἀσκάλαφόν⁹ τ' ἐσορῶν Ἀφαρῆά τε Δηΐπυρόν τε

ται εἰς τὸ ἐσθλὸν καὶ εἰς τὸ τίε-
σκεν, ἀλλὰ μόνον τὸ πρῶτον εἶναι
ὀρθόν, ὡς λέγει ὁ Ameis.

¹) Γαμβρός ἐνταῦθα εἶναι ὁ ἀνὴρ
τῆς ἀδελφῆς. Ὅρα, ὅτι μετεχειρίσθη
τὸ ἀμύνειν ἐπὶ ὑπερασπίσεως νεκροῦ.
Κῆδος δὲν σημαίνει τὴν συγγένειαν,
ὡς τινες ἐνόμισαν, ἀλλὰ τὴν λύπην διὰ
τὸν θάνατον συγγενοῦς.

²) Ὁ Αἰνεΐας ἀφείλε τὴν ὀλιγοῖαν
προβαίνει εἰς ἐνέργειαν διὰ τὴν λύπην
τοῦ θανάτου τοῦ γαμβροῦ. Ὅρθως δὲ
λέγει ὁ Σχολιαστής· « Ἡ γὰρ τοῦ φί-
λου συμφορὰ τὴν πρὸς τὸν ἐχθρὸν ἀ-
μαυροῖ μῆνιν ».

³) Φόβος ἐνταῦθα εἶναι ἡ φυγή.
Περὶ τοῦ ἐτόμου τῆς λέξεως τῇ λύ-

γετος εἴπομεν τὰ δέοντα ἐν Γ, 175.
Ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τρυφήλόν, ἢ διατε-
θρυμμένον παῖδα.

⁴) Ἡ κυρία ἐννοία τῆς παραβολῆς
εἶναι τὸ ἀλκί πεποιθώς.

⁵) Θόρυβος μετὰ συριγμοῦ. Ὅρα
εἰς M, 147.

⁶) Ἐκ τοῦ οἴος καὶ πέλομαι, μο-
νήρης, ἔρημος. Ὑποκείμενον τοῦ φρίσ-
σει εἶναι ὁ σῦς.

⁷) Κεῖται παρενθετικῶς,

⁸) Ὁρμητικὸς εἰς τὴν μάχην. Τὸ
αὔω, οὐ ὁ ἀόριστος ἦῦσα καὶ αὔσα,
σπανίως κεῖται μεταβατικῶς, ὡς ἐνταῦ-
θα, καὶ σημαίνει καλῶς μεγαλοφώνως.

⁹) Οἱ ἐνταῦθα καλούμενοι μνημο-
νεύονται καὶ ἐν I, 82.

Μηριόνην τε καὶ Ἀντίλοχον, μήστωρας αὐτῆς·
τοῦς· ὅγ' ἐποτρύνων ἔπεα πτερόεντα προσηύδα· 480

»Δεῦτε, φίλοι, καὶ μ.² οἷφ' ἀμύνετε· δεῖδια δ' αἰνῶς
Αἰνεΐαν ἐπιόντα πόδας ταχύν, ὅς μοι ἔπεισιν,
ὅς μάλα καρτερός ἐστι μάχῃ ἐνὶ φῶτας ἐναίρειν·
καὶ δ' ἔχει ἥβης ἄνθος, ὃ τε κράτος ἐστὶ μέγιστον.
εἰ γὰρ ὁμηλικὴ γε γενοίμεθα τῷδ' ἐπὶ θυμῷ,⁵ 485
αἰψά⁶ κεν ἡὲ φέροιτο μέγα κράτος, ἡὲ φεροίμην.»

»Ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἕνα⁷ φρεσὶ θυμὸν ἔχοντες
πλησίοι ἔστησαν, σάκε' ὤμοισι κλίναντες.
Αἰνεΐας δ' ἐτέρωθεν ἐκέκλετο οἷς ἐτάροισι,
Δηΐφοβὸν τε Πάριν τ' ἐσορῶν καὶ Ἀγρήνορα δῖον, 490
οἳ οἱ ἄμ.⁸ ἡγεμόνες Τρώων ἔσαν· αὐτὰρ ἔπειτα⁹
λαοὶ ἔπονθ', ὡς εἴ τε μετὰ κτίλον¹⁰ ἔσπετο μῆλα
πίομεν' ἐκ βοτάνης¹¹. γάνυται δ' ἄρα τε φρένα ποιμήν·

¹) Ἐν πολλοῖς χειρογράφοις ὁ στίχος οὗτος δὲν ἐφέρετο κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Σχολιαστοῦ.

²) Δηλαδή μοι οἷφ' = μονωθέντι. Ὁ ἐπόμενος δὲ ἔχει αἰτιολογικὴν σημασίαν.

³) Ἡ ἐπανάληψις ἐξαίρει τὴν ἐννοιαν. Τὸ ἔπειμι συντασσόμενον πρὸς δοτικὴν κεῖται ἐπὶ ἐχθρικῆς σημασίας.

⁴) Τὸ ὄνομα παράγουσιν ἐκ τῆς προθέσεως ἀνά. Μόνον ἐνταῦθα κεῖται ἐν μεταφορικῇ σημασίᾳ.

⁵) Ἐν τούτῳ τῷ φρονήματι. Ὁ Pierron ὁρθῶς ἐξηγεῖ, avec le courage qui m' anime.

⁶) Ἐννοεῖ ἄνευ τῆς βοηθείας τῶν καλουμένων εἰς ἐπικουρίαν.

⁷) Ἀλλαχοῦ λέγει ἴσον θυμὸν ἔχοντες, ἐν P, 720 καὶ ὁμόφρονά θυ-

μὸν ἔχουσιν ἐν X, 263.

⁸) Ἄμ' αὐτῷ. Τὸ ἄμα ἐτέθη μετὰ τὴν ἀντωνυμίαν, ὡς ἐν Δ, 415, 476 καὶ πολλαχοῦ.

⁹) Μετὰ τοὺς ἡγεμόνας.

¹⁰) Κτίλος εἶναι ὁ ἡγούμενος τῆς ποιμνῆς κριός, Γ, 196.

¹¹) Ἡ λέξις παραγομένη ἐκ τοῦ βόσκειν σημαίνει τὴν βόσκησιν. Ἡ ἐκ περιπέπτει εἰς τὴν σημασίαν τῆς μετὰ, ὡς ἐν T, 290 «ὡς μοι δέχεται κακὸν ἐκ κακοῦ αἰεί». Τοῦτο εἶναι σύνηδες καὶ τοῖς Ἀττικοῖς, ὡς παρὰ Ξενοφῶντ. ἐν Κύρ. παιδ. I, 4, 28 «γελᾶν ἐκ τῶν πρόσθεν δακρύων» καὶ ἐν Ἀναβάσ. IV, 6, 21 «ἐκ τοῦ ἀρίστου προήγαγεν ὁ Χειρίσσοφος τὸ στρατεύμα». Τὸ γάνυται σημαίνει χαίρει, εὐφραίνεται.

ὥς Αἰνεΐα θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι γεγῆθαι¹,
ὥς ἴδε λαῶν ἔθνος² ἐπισπόμενον ἑοῖ αὐτῷ.

495

Οἱ³ δ' ἄμφ' Ἀλκαθόῳ αὐτοσχεδὸν ὠρμήθησαν
μακροῖσι ξυστοῖσι· περὶ στήθεσσι δὲ χαλκὸς
σμερδαλέον κονάβιζε τιτυσκομένων καθ' ὅμιλον
ἀλλήλων⁴. δύο δ' ἄνδρες ἀρήϊοι ἔξοχον ἄλλων,
Αἰνεΐας τε καὶ Ἰδομενεύς, ἀτάλαντοι Ἄρηϊ,
ἵεντ' ἀλλήλων ταμέειν χροά νηλεῖ χαλκῷ.

500

Αἰνεΐας δὲ πρῶτος ἀκόντισεν Ἰδομενεύς·
ἀλλ' ὁ μὲν ἄντα ἰδὼν ἠλεύατο χάλκεον ἔγχος,
αἰχμὴ δ' Αἰνεΐαιο κραδαινομένη κατὰ γαίης
ῥχετ', ἐπεὶ ῥ' ἄλιον⁵ στιβαρῆς ἀπὸ χειρὸς ὄρουσεν.

505

Ἰδομενεύς δ' ἄρα Οἰνόμαον⁶ βάλε γαστέρα μέσσην,
ῥῆξε δὲ θώρηκος γύαλον⁷, διὰ δ' ἔντερα χαλκὸς
ῥφυσ⁸. ὁ δ' ἐν κονίησι πεσὼν ἔλε γαῖαν ἀγοστῷ⁹.

Ἰδομενεύς δ' ἐκ μὲν νέκυος δολιχόσχιον ἔγχος
ἐσπάσατ', οὐδ' ἄρ' ἔτ' ἄλλα¹⁰ δυνήσατο τεύχεα καλὰ
ὦμοιιν ἀφελέσθαι· ἐπείγετο¹¹ γὰρ βελέεσσιν.

510

1) Ἡ κυρία ἔννοια τῆς παραβολῆς εἶναι ἡ χαρά.

2) Τὸ πλῆθος τῶν πολεμιστῶν.

3) Ὁ Αἰνεΐας καὶ ὁ Ἰδομενεύς μετὰ τῶν συμμάχων αὐτῶν. Τὸ δὲ αὐτοσχεδὸν σημαίνει ὅπως πλησίον.

4) Δὲν εἶναι τὸ ὑποκείμενον, ἀλλὰ τὸ ἀντικείμενον τοῦ τιτυσκομένων. Τὸ δὲ ἔξοχον προσδιορίζει τὸ ἵεντο.

5) Τὸ ἐπίθετον κεῖται ἐπιρρηματικῶς· μάτην, χωρὶς νὰ τύχῃ τοῦ σκοποῦ.

6) Ὁ ποιητὴς δὲν εἶπεν, ὅτι ὁ Ἰδομενεύς ἀπέτυχε τοῦ Αἰνεΐου. Ἡ εἶναι σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος· ἡ ἐννοεῖται ἢ κατὰ πρόθεσιν.

7) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «οὐ κεχωρισμένος τοῦ θώρακος τόπος τὸ γύαλον, ἀλλὰ καθ' ὅλου τὸ κύτος· καὶ γὰρ τὰ κεκοιλωμένα ἄντρα γυῖα καλοῦσιν».

8) Διαφύσσω σημαίνει ἐξαντλῶ, μεταφορικῶς δὲ ἐκσπῶ, χύνω.

9) Σημαίνει τὸν ἀγκῶνα ἢ τὴν παλάμην. Περὶ τοῦ ἐτύμου ὅρα εἰς Λ, 425.

10) Ὅρα, ὅτι μετεχειρίσθη τὸ ἄλλα, ἐν ᾧ τὸ μὲν δολιχόσχιον ἔγχος ἀνήκει τῷ Ἰδομενεῖ, τὰ δὲ τεύχεα καλὰ τῷ φονευθέντι.

11) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Κατεσπύδετο γὰρ ὑπὸ τῶν βελῶν». Βέλη

οὐ γὰρ ἔτ'¹ ἔμπεδα γυῖα ποδῶν ἦν ὀρμηθέντι²,
οὔτ' ἄρ' ἐπαίτξαι³ μεθ' ἐόν βέλος οὔτ' ἀλέασθαι.
τῷ ῥα καὶ ἐν σταδίῃ⁴ μὲν ἀμύνετο νηλεὲς ἤμαρ,
τρέσσαι⁵ δ' οὐκέτι ῥίμφα πόδες φέρον ἐκ πολέμοιο. 515
τοῦ δὲ βάδην⁶ ἀπιόντος ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ
Δηίφοβος· δὴ⁷ γὰρ οἱ ἔχεν κότον ἐμμενὲς αἰεὶ.
ἀλλ' ὄγε καὶ τόθ' ἄμαρτεν, ὃ δ' Ἀσκάλαφον βάλε δουρί,
υἱὸν Ἐνυαλίοιο· δι' ὤμου δ' ὄβριμον ἔγχος
ἔσχεν⁸. ὃ δ' ἐν κοινίῃσι πεσὼν ἔλε γαῖαν ἀγοστῶ. 520
οὐδ' ἄρα πῶ τι πέπυστο⁹ βριήπυος ὄβριμος Ἄρης
υἱός¹⁰· ἐοῖτο πεσόντος ἐνὶ κρατερῇ ὕσμίνῃ,

ἐνταῦθα δὲν εἶναι τὰ οὕτω κοινῶς κα-
λούμενα, ἀλλὰ τὰ θόρατα.

¹) Ἐνεκα τῆς ἡλικίας. Γυῖα πο-
δῶν εἶναι τὰ ἄρθρα τῶν ποδῶν· καὶ
ἡμεῖς λέγομεν, δὲν μου βαστοῦν τὰ
κύτξια.

²) Ἐὰν ταχέως ἐκινεῖτο. Ὁ Ἰδο-
μενεὺς δὲν ἦτο θοὸς πολεμιστής,
ὥστε νὰ δράμῃ πρὸς τὴν βολὴν τοῦ
δόρατος (Δ, 357), οὔτε νὰ ὑπεκ-
φύγῃ τὸ παρά πολέμου ῥιφθέν.

³) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Οὔτε
ὀρμησάμενος ἐπὶ τὸ ἴδιον βέλος». Σημει-
ωτέον, ὅτι τινὲς τῶν ἀρχαίων ἔγραφον
ὕφ' ἐν, δηλ. μεθεὶς = τὸ ἀφ' ἐν βέλος.

⁴) Περιῆλθεν εἰς σημασίαν οὐσια-
στικοῦ κατὰ παράλειψιν τοῦ ὕσμινῃ,
ὡς ἐν Η, 241.

⁵) Σημαίνει φεύγειν ἄνευ τῆς ἐν-
νοίας τοῦ φόβου. Κατὰ τὸν Σχολια-
στήν· «Εἰκότως οὖν καὶ ἔμπροσθεν τοῦ
αὐτοῦ ἐκασεν, τῷ δι' ὑπομονῆς ἐδραί-
ας, οὐ δι' εὐκνησίας ἀμυνομένῳ τοὺς
ἐπίοντας».

⁶) Εἶναι τὸ ἀντιθετον τοῦ δρομαίως·
ἐν ᾧ κατὰ βῆμα ὑπεχώρει. Τὸ μὲν
ἄπειμι λέγεται, ὅταν ὁ ὑποχωρῶν ἔχῃ
ἐστραμμένον τὸ πρόσωπον πρὸς τὸν
πολέμιον, τὸ δὲ μεταστρέφομαι,
ὅταν γίνῃται τὸ ἀντίστροφον.

⁷) Διότι ὁ Ἰδομενεὺς εἶχε φονεύ-
σει πολλούς.

⁸) Τὸ διέχριν μεταχειρίζεται ὁ ποι-
ητὴς μόνον ὡς ἀμετάβατον· ἐπέρασεν
ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἄλλο ἄχρον.

⁹) Ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λέγεται, ὅτι
οἱ θεοὶ πάντα ἴσασιν, ἀλλ' ἡ ἀρχὴ
αὕτη δὲν ἐφαρμόζεται πανταχοῦ. Τὸν
θάνατον τοῦ υἱοῦ ἔμαθεν ὁ Ἄρης παρὰ
τῆς Ἥρας ἐν Ο, 110. Κατὰ τὸν Dö-
derlein τὸ βριαρὸν ἐγένετο ἐκ τοῦ
βαρύαρον (βαρύς), ὅπερ εὑρίσκεται παρὰ
τῷ Ἑσυχίῳ· ἐκ τούτου τοῦ βριαρὸς =
ἰσχυρός, καὶ τοῦ ἡπύω = φωνάζω, με-
γαλοφωνῶ, συνετέθη τὸ βριήπυος, ὅπερ
σημαίνει βαρύνωνος, βροντῶνός.

¹⁰) Τὸ πυνθάνεσθαι συνετάχθη πρὸς
γενικὴν τῆς μετοχῆς, ὡς καὶ ἐν Ρ, 377.

ἀλλ' ἐγ' ἄρ' ἄκρω¹ Ὀλύμπῳ ὑπὸ χρυσεόισι νέφεσσιν
ἦστο, Διὸς βουλῇσιν² ἐελμένος, ἔνθα περ ἄλλοι
ἀθάνατοι θεοὶ ἦσαν ἐεργόμενοι πολέμοιο.

525

Οἱ δ' ἄμφ' Ἀσκαλάφῳ αὐτοσχεδὸν ὠρμήθησαν³
Δηϊφοβὸς μὲν ἀπ' Ἀσκαλάφου πῆληκα⁴ φαεινὴν
ἤρπασε, Μηριόνης δὲ θεῶ ἀτάλαντος Ἀρηϊ
δουρὶ βραχίονα⁵ τύψεν ἐπάλμενος, ἐκ δ' ἄρα χειρὸς
αὐλῶπις⁶ τρυφάλεια χαμαὶ βόμβησε πεσοῦσα.

530

Μηριόνης δ' ἐξαῦτις ἐπάλμενος, αἰγυπιδὸς⁷ ὥς,
ἐξέρυσε πρυμνοῖο⁸ βραχίονος ὄβριμον ἔγχος,
ἅψ δ' ἐτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο. τὸν δὲ Πολίτης⁹,
αὐτοκασίγνητος, περὶ μέσσω χεῖρε τιτήνας⁹,
ἐξῆγεν πολέμοιο δυσσηχέος, ὄφρ' ἴκεθ' ἵππους
ὠκέας, οἳ οἱ ὄπισθε μάχης ἡδὲ πτολέμοιο

535

¹) Μόνον ἐνταῦθα εὐρηται ὡς ἐπί-
θετον τοῦ Ὀλύμπου. Δὲν σημαίνει τὴν
ὕψιστην κορυφὴν, ἀλλὰ τὸν ὑψηλὸν Ὀ-
λυμπον, ὡς ἐν Ξ, 352 « εὐδὲ πατήρ
ἀνὰ Γαργάφῳ ἄκρω ». Ἐν ξ, 44 ὁ
ποιητὴς λέγει· « αἰθρη πέπταται ἀνέ-
φελος, λευκὴ δ' ἐπιδέδρομεν αἴγλη ».
Χρυσοῦ νέφους γίνεται μνεία καὶ ἐν Ξ,
343 καὶ Σ, 205.

²) Ἐννοεῖ τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ
Διὸς τὴν γενομένην ἐν Θ, 7, ὅπως πάν-
τες οἱ θεοὶ ἀπέχουσι τῆς μάχης. Τὸ
ἐελμένος εἶναι παθητικὸς παρακείμενος
τοῦ εἴλω. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ση-
μαίνει κεκλεισμένος.

³) Πῆληξ εἶναι ἡ περιεφραλαία.
Περὶ τοῦ ἐτύμου λέγομεν ἐν Θ, 308.

⁴) Ὁ Μηριόνης ἐκτύπησε τὸν βρα-
χίονα τοῦ ἀρπάσαντος Δηϊφόβου.

⁵) Τοῦ βραχίονος κτυπηθέντος ἔπε-
σεν, ὡς εἰκός, ἡ ἀρπαγείσα περιεφα-

λαία. Περὶ τοῦ ἐτύμου τῶν λέξεων αὐ-
λῶπις καὶ τρυφάλεια ὄρα ἐν Ε, 182
καὶ Γ, 372.

⁶) Διὰ τὴν ὀξύτητα καὶ γοργότητα
δεξιῶς παραβάλλει τὸν Μηριόνην πρὸς
αἰγυπιόν, δηλ. γυπαετόν. Ὅρα, ὅτι ὁ
ποιητὴς τὸν βραδὺν διὰ τὸ γῆρος Ἰ-
δομενέα συνέχευσε τῷ ὀξυτάτῳ Μη-
ριόνῃ.

⁷) Ἐννοεῖ τὸ ἄκρον τοῦ βραχίονος
τὸ κατὰ τὸν ὦμον. Ὁ Μηριόνης ἐκ
τοῦ ἄκρου τοῦ ὦμου, ὅπου εἶχε τρώ-
σει τὸν πολέμιον, ἐξείλκυσε ἧτοι ἐ-
σπάσατο τὸ δόρυ αὐτοῦ.

⁸) Ὁ υἱὸς οὗτος τοῦ Πριάμου δι-
εκρίνετο κατὰ τὴν ταχύτητα τῶν πο-
δῶν, ἐν Β, 791.

⁹) Τὸ τιταίνω εἶναι τὸ τείνω μετὰ
ἀναδιπλασιασμοῦ. Σημαίνει δὲ ἀπλώ-
σας τὰς χεῖρας, ἀγκαλιάζοντας, ὡς
ἐξηγεῖ ὁ Σχολιαστής.

ἔστασαν ἡνίοχόν τε καὶ ἄρματα ποικίλ' ἔχοντες·
οἱ τόνγε προτὶ ἄστυ φέρον βαρέα στενάχοντα,
τειρόμενον· κατὰ δ' αἶμα νεουτάτου¹ ἔρρεε χειρός.

Οἱ δ' ἄλλοι μάρναντο, βοή δ' ἄσθεστος ὀρώρει. 540
ἔνθ' Αἰνέας² Ἀφαρρῆα Καλητορίδην ἐπορούσας
λαιμόν τυψ', ἐπὶ οἷ³ τετραμμένον, ὀξεί δουρί·
ἐκλίνθη δ' ἐτέρωσε κάρη, ἐπὶ δ' ἀσπίς ἐάφθη⁴
καὶ κόρυς· ἀμφὶ δὲ οἱ θάνατος χύτο θυμοραϊστής⁵.
'Αντίλοχος δὲ Θῶωνα⁶ μεταστρεφθέντα δοκεύσας 545
οὔτασ' ἐπαΐξας, ἀπὸ δὲ φλέβα⁷ πᾶσαν ἔκερσεν,

1) Εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ νέος καὶ οὐτάω καὶ σημαίνει τὸν νεωστὶ πληγωμένον, τὸν νεοτραυματίστον.

2) Ἡ κοινὴ γραφὴ ἦτο Αἰνείας, ἀλλ' ὁ Ἀρίσταρχος ἔγραψεν Αἰνέας, ὡς Ἑρμέας. Σημειωτέον, ὅτι τὸ εἰ σπανίως βραχύνεται εἰς ἰ παρὰ τοῖς ἐπικοῖς.

3) Ὁ Ἀφαρεύς εἶχεν ἐστραμμένον τὸ πρόσωπον πρὸς τὸν Αἰνείαν. Τὸ ἐναντίον λέγεται μεταστρεφθεὶς.

4) Κατὰ μὲν τὸν Ἀρίσταρχον εἶναι ἀόριστος παθητικὸς τοῦ ἔπομαι, κατὰ δὲ τὸν Τυραννίωνα τοῦ ἄπτω, ὡς λέγει ὁ Σχολιαστὴς· «ἀπὸ τοῦ ἄπτω, οὐ γίνεται ἀόριστος, φησὶν, ἦφθη, καὶ ποιητικῶς ἄφθη, προσόδῳ δὲ τοῦ εἰ ἐάφθη. Ὅτι δὲ τὸ προσερχόμενον εἰς ταῖς θασυνομέναις λέξεσι μεταληπτικὸν γίνεταί τῆς ἐκείνων θασύτητος, πρόδῃλον καὶ τοῦ ἔρσα ἔσθια ἐκινδάνε ἐώρων». Οἱ νεώτεροι εἶναι διηρημένοι κατὰ τὰς γνώμας τῶν δύο γραμματικῶν τῆς Ἀλεξανδρείας. Ὁ Τυραννίων ἐξηγεῖ συνήφθη αὐτῷ, δηλ. ἔμεινε προσληπτή, ὁ δὲ Ἀρίσταρχος ἐπηκολού-

θησεν αὐτῷ. Σημειωτέον, ὅτι ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ Fröhde ἀνάγων εἰς τὸ σαρσκριτικὸν να'raṭi θεωρεῖ τῆς αὐτῆς ῥίζης μετὰ τοῦ λάπτω. Ἐκ τῆς γνώμης ταύτης ἐξάγεται ἔννοια οὐχὶ κακὴ, ἣν ἐπιδοκιμάζει καὶ ὁ Ameis. Ὁ Ἀφαρεύς τραθεὶς εἰς τὸν λαιμόν κλίνει τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ ἕτερον μέρος, καὶ ἡ ἀσπίς συμπίπτει αὐτῷ.

5) Ἐκ τοῦ θυμοῦ καὶ βάλω καὶ σημαίνει καταστρεπτικὸς τῆς ψυχῆς, ψυχοφθόρος. Ἀνάλογον κατὰ τὸν Εὐστάθιον εἶναι τὸ κυνοραΐσταί, δηλ. τῶν κυνῶν φθαρτικὰ ζώδια.

6) Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο μνημονεύονται πολλοὶ Τρῶες. Ὁ ἐνταῦθα μνημονεύμενος εἶναι ἑταῖρος τοῦ Ἀσίου, Μ, 140. Τὸ δοκεύω=καιροφυλακτῶ, εἶναι διάφορος τύπος τοῦ δοκάω κατὰ τὸν La Roche, ὡς τὸ συλεύω τοῦ συλάω. Πιθανώτατον, ὅτι ἡ λέξις ἦτο κυνηγετικὴ. Παράδωλλ. Δ, 107.

7) Ἡ λέξις παράγεται ἐκ τοῦ φλέω, ὅπερ λεγόμενον ἐπὶ ὕγρων σημαίνει βρῦει, ἀναβρῦει, τρεχει. Κατὰ μὲν τὸν Σχολιαστὴν· «Λέγει δὲ τὴν

ἦτ' ἀνὰ νῶτα θέουσα διαμπερές¹ αὐχέν' ἰκάνει·
 τὴν ἀπὸ πᾶσαν ἔκερσεν· ὁ δ' ὕπτιος ἐν κονίῃσι
 κάππεσεν, ἄμφω χεῖρε φίλοις ἐτάροισι πετάσσας².
 Ἀντίλοχος δ' ἐπόρουσε, καὶ αἶνυτο τεύχε' ἀπ' ὤμων 550
 παπταίνων³. Τρῶες δὲ περισταδὸν ἄλλοθεν ἄλλος
 οὐταζον σάκος εὐρύ παναίολον, οὐδ' ἐδύναντο
 εἴσω ἐπιγράψαι⁴ τέρενα χροά νηλεῖ χαλκῷ
 Ἀντιλόχου· περί⁵ γάρ ῥα Ποσειδάων ἐνοσίχθων
 Νέστορος υἱὸν ἔρυτο καὶ ἐν πολλοῖσι βέλεσσιν. 555
 οὐ μὲν γάρ⁶ ποτ' ἄνευ δητῶν ἦν, ἀλλὰ κατ' αὐτοὺς
 στρωφᾷτ'⁷. οὐδὲ οἱ ἔγχος ἔχ' ἀτρέμας, ἀλλὰ μάλ' αἰεὶ
 σειόμενον ἐλέλικτο⁸. τιτύσκετο δὲ φρεσὶν ᾗσιν
 ἣ τευ ἀκοντίσσαι⁹, ἥε σχεδὸν ὀρμηθῆναι.

καλουμένην κοίλην φλέβα, τὴν ἐκ δεξιῶν τῆς ῥάχews ἀνερχομένην ἀπὸ τοῦ ἥπατος, καὶ κατὰ τὸ διάφραγμα χωροῦσαν ἐπὶ τὴν καρδίαν καὶ ἀπὸ ταύτης ἐπὶ τὸν τράχηλον», κατ' ἄλλους δὲ δηλοῖ τὴν ἀορτήν.

¹) Ὁ μὲν La Roche συνάπτει μετὰ τοῦ ἰκάνει, ὁ δὲ Ameis μετὰ τοῦ θέουσα, ὅπερ πιθανώτερον· τρέχουσα πέρα καὶ πέρα, καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῶν νώτων.

²) Τοῦτο ἐποίησε παρακαλῶν τοὺς φίλους εἰς βοήθειαν.

³) Ὁ Ἀντίλοχος ἐσχύλευε παρατηρῶν περίξ, ὅπως προφυλαχθῇ. Τὸ περισταδὸν σημαίνει κυκλοτερῶς, περικυκλώσαντες. Σημειωτέον δ', ὅτι ὁ Ζηνόδοτος καὶ Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος ἔγραφον παρασταδόν.

⁴) Δὲν ἠδύναντο νὰ ζουγρανίσωσιν ἐντὸς τὸ τρυφερόν σῶμα. Παράβαλλ. Δ, 139.

⁵) Ἡ πρόθεσις κεῖται ἐπιρρηματικῶς, περίξ, πανταχοῦ, κατὰ πάσης προσβολῆς. Ὁ Ποσειδῶν ἔσωσε τὸν Ἀντίλοχον ὡς πρόγονος τῶν Νηλεϊδῶν. Ὅρα γ, 7 καὶ λ, 254.

⁶) Αἰτιολογεῖ τὸ προηγούμενον ἐν πολλοῖς. Ἡ φράσις ἄνευ δητῶν ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ κατ' αὐτοὺς στρωφᾶτο.

⁷) Εἶναι θαμιστικόν τοῦ στρέφεσθαι. Ὑποκείμενον τοῦ ἔχει εἶναι τὸ ἔγχος· οὐδὲ τὸ δόρυ του ἔμενε νησυχον.

⁸) Συγχεκομμένος μέσος ἀόριστος β' τοῦ ἐλελίζω ἔχων παθητικὴν σημασίαν· τὸ δόρυ σειόμενον ἔτρεμεν, ἐκραδαίνετο. Τὸ τιτύσκεσθαι ἐνταῦθα ἐλήφθη ἐν μεταφορικῇ σημασίᾳ, δηλ. ἐσχόπευε μὲ τὸν νοῦν του, διανοεῖτο.

⁹) Τὸ ἀκοντίζειν δὲν σημαίνει τύπτειν τινὰ διὰ τοῦ δόρατος, ἀλλ' ἀφινεῖν αὐτὸ πύρρῳθεν· εἶναι ἀντίθετον τοῦ σχεδὸν ὀρμηθῆναι. Ὅρα Ψ. 817.

Ἄλλ' οὐ λήθ' Ἀδάμαντα τιτυσκόμενος καθ' ὅμιλον, 560
 Ἀσιάδην, ὃ οἱ οὔτα μέσον σάκος ὀξεί χαλκῷ
 ἐγγύθεν ὀρμηθεῖς· ἀμενήνωσεν¹ δὲ οἱ αἰχμὴν
 κυανοχαῖτα Ποσειδάων, βιότοιο μεγέρας².
 καὶ τὸ μὲν³ αὐτοῦ μείν' ὥς τε σκῶλος πυρίκαυστος,
 ἐν σάκει Ἀντιλόχοιο, τὸ δ' ἥμισυ κεῖτ' ἐπὶ γαίης· 565
 ἄψ δ' ἐτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο κῆρ' ἀλεείνων·
 Μηριόνης δ' ἀπιόντα⁴ μετασπόμενος βάλε δουρὶ
 αἰδοίων τε μεσηγὺ καὶ ὀμφαλοῦ⁵, ἔνθα μάλιστα
 γίγνεται Ἄρης⁶ ἀλεγεινὸς διζυροῖσι βροτοῖσιν.
 ἔνθα οἱ ἔγχος ἔπηξεν· ὃ δ' ἐσπόμενος⁷ περὶ δουρὶ 570
 ἥσπαιρ' ὥς ὅτε⁸ βοῦς, τόντ' οὔρεσι βουκόλοι ἄνδρες

¹ Ἐκ τοῦ ἀμενήνους παραγόμενον σημαίνει ἀνίσχυρον εἰργάσατο, ἡδυνάτισεν.

² Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Φθονήσας Ἀδάμαντι μὴ τὸν βίον Ἀντιλόχου ἀφελῆται». Τὸ μεγαίρειν συντάσσεται πρὸς αἰτιατικὴν καὶ δοτικὴν, ὡς ἐν Ψ, 865, ἐνταῦθα δὲ μόνον εὑρεται συντεταγμένον πρὸς γενικὴν.

³ Τὸ ἐν μέρος τοῦ δόρατος, ὡς ἐν δ, 508 «καὶ τὸ μὲν αὐτόθι μίμνε, τὸ δὲ τρύφος ἔμπεσε πόντω». «Ἄλλοι ἐννοοῦσι μέρος τῆς αἰχμῆς, ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη δὲν κρατεῖ παρὰ τοῖς ἐρμηνευταῖς. Ὁ ποιητὴς δὲν εἶπε μὲν, ὅτι τὸ δόρυ ἐθραύσθη, τοῦτο ὅμως ἐννοεῖται. Τὸ αὐτοῦ δὲν εἶναι ἀντωνυμία (δηλ. τοῦ δόρατος), ἀλλὰ τοπικὸν ἐπίρρημα, ὅπερ ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ἐν σάκει. Κατὰ τὸν Döderlein τὸ σκῶλος εἶναι διάφορος τύπος τοῦ σκόλοψ. Σκῶλος κατὰ μὲν τὸν Ἀπίωνα εἶναι πεπυρακτωμένη βάρδος, κατὰ δὲ τὸν Ἀρίσταρχον γέ-

νος τι ἀκάνθης. Ὁ δὲ Εὐστάθιος παρατηρεῖ· «Σκῶλος δὲ πυρίκαυστος εἶδος σκόλοπος, ὃν ἀποξύναντες ἀγρόται πυρακτοῦσιν, ὡς ἂν τὸ ἄκρον ἐξικμάσθην καὶ πιληθὲν καὶ οἶον βαφὴν εἴη ἀντὶ βέλους, περονᾶν δυνάμενον ὡς οἶον αἰχμὴ».

⁴ Δὲν λέγει μεταστρεφθέντα, ἀλλ' ἀπιόντα, ἥτοι ἔχοντα τὸ πρόσωπον πρὸς τὸν Μηριόνην, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ἡ θέσις τοῦ τραύματος.

⁵ Τὸ μέρος τοῦτο λέγεται ἤτρον, ἅτε δὲ λίαν νευρώδες εἶναι ἐπώδυνον.

⁶ Ἐνταῦθα σημαίνει τὸ τραῦμα, τὴν πληγὴν· διότι ὁ θεὸς τοῦ πολέμου διευθύνει τὸ ὄπλον καὶ ποιεῖ τὸ τραῦμα.

⁷ Δηλαδή ἀκολουθήσας τῇ ὁρμῇ τοῦ δόρατος ἔπεσεν.

⁸ Οὕτως ὁ τυπεῖς ἥσπαιρεν, ὡς ὅτε βοῦς ἀσπείρει. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ἡ προσθήκη τοῦ οὔρεσι ἄγριον δείκνυσιν τὸν ταῦρον».

ἰλλάσιν¹ οὐκ ἐθέλοντα βίη δῆσαντες ἄγουσιν·
ὥς ὁ τυπείς² ἥσπαιρε μίνυνθά περ, οὐ τι μάλα δὴν,
ὄφρα οἱ ἐκ χροὸς ἔγχος ἀνεσπάσας³ ἐγγύθεν ἐλθὼν
ἦρωις Μηριόνης· τὸν δὲ σκότος ὅσσε κάλυψεν.

575

Δηίπυρον δ' Ἑλενος ξίφει σχεδὸν ἤλασε κόρσῃν
Θρηϊκίῳ⁴, μέγαλῳ, ἀπὸ δὲ τρυφάλειαν ἄραξεν.
ἡ μὲν ἀποπλαγχεῖσα⁵ χαμαὶ πέσε, καί τις Ἀχαιῶν
μαρναμένων⁶ μετὰ ποσσὶ κυλινδομένην ἐκόμισσεν·
τὸν δὲ κατ' ὀφθαλμῶν ἐρεβεννὴ νύξ ἐκάλυψεν.

580

Ἀτρεΐδην δ' ἄχος εἶλε, βοὴν ἀγαθὸν Μενέλαον·
βῆ δ' ἐπαπειλήσας Ἑλένω ἥρωϊ ἄνακτι,
δξὺ δόρυ κραδάων· ὁ δὲ τόξου πῆχυν' ἀνέλκε.
τῷ δ' ἄρ' ὁμαρτήδην⁸ ὁ μὲν ἔγχρ' ὀξυόεντι
ἔστ' ἀκοντίσσαι, ὁ δ' ἀπὸ νευρῆφιν ὀιστῶ⁹.

585

¹) Ὁ Εὐστάθιος λέγει τὸ ἔτυμον καὶ τὴν σημασίαν τῆς λέξεως «Ἰλλά-
δες δέ, φασί, κατ' Ἴωνα· δεσμοὶ ἐξ
ἱμάντων ἢ λύγων ἀπὸ τοῦ εἰλῶ ἢ ἱλλῶ
τὸ συστρέφω». Το μὲν ἰλλάσιν προσ-
διορίζει τὸ δῆσαντες, τὸ δὲ βίη τὸ
ἐθέλοντα, ὡς λέγεται βίη ἀέκοντος
ἐν Α, 430. Δυνάμεθα ὅμως τὸ βίη
κατὰ τὸν Düntzer νὰ συνάψωμεν μετὰ
τοῦ ἄγουσιν.

²) Ἀκριβέστερον κατὰ τὸν Dünt-
zer ἡδύνατο νὰ εἴπῃ βληθεὶς, ὡς ἐν
στιγ. 567.

³) Συνήθως ὁ ποιητὴς μεταχειρί-
ζεται τὸ ἐκσπᾶν. Τὸ ἀνασπᾶν ὑπάρχει
μόνον ἀνταῦθα.

⁴) Οἱ Θρᾶκες μετεχειρίζοντο μέ-
γιστα ξίφη, βομφαίᾳ παρ' αὐτοῖς κα-
λούμενα· ὅρα καὶ Ψ, 807. Διὰ τοι-
αύτης βομφαίᾳς εὐκόλως ὁ Ἑλενος
ἡδύνατο νὰ ἀποκόψῃ τὴν περικεφαλαίαν.

⁵) Ἀποτιναχθεῖσα. Ἀστείως μετε-
χειρίσθη τὸ βῆμα κατὰ τὸν Εὐστάθιον.

⁶) Ἡ γενικὴ ἀνήκει οὐχὶ εἰς τὸ
Ἀχαιῶν, ἀλλ' εἰς τὸ ποσσὶ.

⁷) Κατὰ μὲν τὸν Döderleiu ἡ λέ-
ξις παράγεται ἐκ τοῦ πῆγνυμι, κατ'
ἄλλου· δὲ εἶναι συγγενὴς τῷ παχύς.
Πῆχυς ἐνταῦθα εἶναι ὁ συνδέων τοὺς
βραχίονας τοῦ τόξου καὶ ἐφ' οὗ τίθε-
ται τὸ βέλος. Ὅρα Λ, 375.

⁸) Τὰ χειρόγραφα ἔχουσιν ὁμαρ-
τήτην (ὅτλ. ὁμοῦ ἢ κατ' ἀλλήλων
ἐγένοντο. Ὅρα εἰς Μ, 400), ἀλλ' ἐκρά-
τησε παρὰ πολλοῖς ἐκδόταις τὸ ὁμαρ-
τήδην, ὡς ἔγραψεν ὁ Ἀρίσταρχος.
Τοῦτο τὸ ὁμαρτήδην ἐπίρρημα ὄν, οἶον
τὸ κλήδην καὶ υποβλήδην, σημαίνει,
ὡς τὸ ἁμαρτή, συγχρόνως, ταυτοχρό-
νως.

⁹) Ἐκ τοῦ ἡγουμένου ἀκοντίσαι ἐν-
νοεῖται τὸ ἀπαρέμφατον βαλεῖν.

Πριαμίδης μὲν ἔπειτα¹ κατὰ στῆθος βάλεν ἰϜ
 θώρηκος γύαλον, ἀπὸ δ' ἔπτατο πικρὸς οἰστός.
 ὡς δ' ὅτ' ἀπὸ πλατέος πτυόφιν² μεγάλην κατ' ἄλων
 θρώσκωσιν κύαμοι³ μελανόχροες, ἣ ἐρέβινθοι,
 πνοιῇ ὑπο λιγυρῇ καὶ λιχμητῆρος⁴ ἔρωῃ, 590
 ὡς ἀπὸ θώρηκος Μενελάου κυδαλίμοιο
 πολλὸν ἀποπλαγχθεὶς ἐκὰς ἔπτατο πικρὸς οἰστός.
 Ἀτρεΐδης δ' ἄρα χεῖρα, βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος,
 τὴν βάλεν ἧ⁵ ρ' ἔχε τόξον εὐξοον· ἐν δ' ἄρα τόξῳ
 ἀντικρὺ διὰ χεῖρὸς ἐλήλατο χάλκεον ἔγχος. 595
 ἂψ δ' ἐτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο κῆρ' ἀλεείνων,
 χεῖρα παρακρεμάσας⁶· τὸ δ' ἐφέλκετο μείλιον ἔγχος.
 καὶ τὸ μὲν ἐκ χεῖρὸς ἔρυσεν μεγάλθυμος Ἀγῆνωρ,
 αὐτὴν δὲ ξυνέδησεν εὐστρεφεῖ⁷ οἶδς ἀώτῳ,
 σφενδόνη⁸, ἣν ἄρα οἱ θεράπων ἔχε ποιμένι λαῶν. 600

1) Ἀναφέρεται εἰς τὸ μνημονευθὲν ἐν στίχῳ 584, ὡς καὶ ἐν α, 84. Ἐν τοιαύτῃ περιστάσει δύναται νὰ ἐξηγητῇται διὰ τοῦ λοιπόν.

2) Τὸ ὄνομα παράγεται ἐκ τοῦ πτύω καὶ εἶναι πτώσεως γενικῆς. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ἡ κατάληξις φε προστίθεται εἰς τὴν γενικὴν, δοτικὴν καὶ αἰτιατικὴν.

3) Εἶναι τὰ παρ' ἡμῶν γνωστὰ κουκιά. Οἱ ἀρχαῖοι ἐρμηνεύται παρατηροῦσιν, ὅτι ὁ ποιητὴς διὰ τοῦ ἐπιθέτου ἐκάλυψε τὸ ταπεινὸν τῆς λέξεως.

4) Εἶνε συγγενὴς τοῦ λίκνον. Διὰ τῆς ὁρμῆς, διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ λιχμητῆρος.

5) Αἱ ἐκδόσεις τοῦ Ἀριστάρχου εἶχον δοτικὴν, ἐν ᾧ ἄλλοι τινὲς ἔγραφον ἦ. Ἡ πρώτη γραφή, ἣν προετιμῆσαμεν, δηλοῖ, ὅτι ἔβαλεν εἰς τὸ αὐτὸ

μέρος τῆς χεῖρός, ἐν ᾧ ὁ Ἑλένος ἐκράτει τὸ τόξον, οἱ δὲ γράφοντες τὴν ἀντωνυμίαν κατ' ὀνομαστικὴν ἐδέχοντο ὁλόκληρον τὴν χεῖρα.

6) Ἀφήσας νὰ κρέμηται πλησίον. Ἔσυρε δὲ μεθ' ἑαυτοῦ τὸ δόρυ. Σημειωτέον, ὅτι ὁ La Roche λαμβάνει τὸ βῆμα οὐχὶ ὡς μέσον, ἀλλ' ὡς παθητικόν, ὡς καὶ ἐν E, 665.

7) Τὰ χειρόγραφα ἔχουσιν εὐστρόφῳ, ἀλλὰ παρὰ τοῖς ἐκδόταις ἐκράτησεν ἡ γνώμη τοῦ Ἀριστάρχου γράψαντος εὐστρεφεῖ. Ἡ λέξις αὐτον παραγομένη ἐκ ἄημι (πνέω) σημαίνει λεπτότατον ἔριον κινούμενον εἰς τὴν πνοὴν τοῦ ἀνέμου.

8) Ἡ σφενδόνη μνημονεύεται μόνον ἐνταῦθα καὶ ἐν στίχ. 716. Τούτου ἕνεκεν πολλοὶ ἐρμηνεύται, ὡς ὁ Pövelsen, ὁ Döderlein καὶ ὁ Dünt-

Πείσανδρος δ' ἰθὺς Μενελάου κυδαλίμοιο
 ἦϊε· τὸν δ' ἄγε μοῖρα κακὴ θανάτοιο τέλοςδε,
 σοί¹, Μενέλαε, δαμῆναι ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι.
 οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες²,
 Ἄτρεΐδης μὲν ἄμαρτε, πικραὶ δὲ οἱ ἐτράπετ' ἔγχος, 605
 Πείσανδρος δὲ σάκος Μενελάου κυδαλίμοιο
 οὔτασεν, οὐδὲ διαπρὸ δυνήσατο χαλκὸν ἐλάσσαι·
 ἔσχεθε³ γὰρ σάκος εὐρύ, κατεκλάσθη δ' ἐνὶ καυλῷ
 ἔγχος· ὁ δὲ⁴ φρεσὶν ἦσι χάρη καὶ ἐέλπετο νίκην.
 Ἄτρεΐδης δὲ ἐρυσσάμενος ξίφος ἀργυρόηλον 610
 ἄλτ' ἐπὶ Πείσανδρῳ· ὁ δ' ὑπ' ἀσπίδος⁵ εἴλετο καλὴν
 ἀξίνην⁶ εὐχαλκον, ἐλαίνῳ ἀμφὶ πελέκκῳ,
 μακρῷ ἐϋξέστω· ἅμα δ' ἀλλήλων ἐφίκοντο⁷.

ζεῖ νομίζουσιν, ὅτι ὁ ποιητὴς δὲν ἐννοεῖ ὄπλον, ἀλλ' ἀποδίδουσιν εἰς τὴν λέξιν σημασίαν, ἣν εἶχε παρὰ τοῖς ἑπειτα Ἑλλήσι, δηλ. μάλλον ἐπίδεσμον. Ἄλλ' ὁ Suhle ἐξηγεῖ ὡς ὄπλον, ὅπερ σαφέστερον φαίνεται ἐν στίχ. 716. Τὴν γνώμην ταύτην ἐπιδοκιμάζει καὶ ὁ Ameis. Φάρμακα ἐνταῦθα δὲν ἐπιτίθενται, ὡς ἐν Δ, 218 καὶ Α, 830· διότι ἡ ἐπίδεσις γίνεται πρόχειρος.

1) Εἶναι τὸ ποιητικὸν αἴτιον τοῦ δαμῆναι. Ὁ ποιητὴς καὶ ἐν Δ, 127 διὰ τῆς ἀποστροφῆς ἐδήλωσε τὴν συμπάθειαν αὐτοῦ πρὸς τὸν Μενέλαον.

2) Ἐπειδὴ ὁ Μενέλαος ἀφῆκε τὸ δόρυ αὐτοῦ εἰς τὴν πληγὴν τοῦ Ἑλένου ἐν στίχ. 597, εἰκάζεται, ὅτι ὁ ἥρωες ἦλθεν εἰς τὴν μάχην ἔχων δύο δόρατα, ὡς ἐν Γ, 18.

3) Τὸ ἀντικείμενον ἐννοεῖται, ἔγχος. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν « Ἐπέσχε τὴν ὁρμὴν τοῦ δόρατος ».

4) Ποιεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ προηγούμενον· δηλ. ἀπέτυχεν, οὗτος ὅμως ἔχρη. Ἐχάρη δέ, διότι ἐκτόπησε τὸ σάκος τοῦ Μενελάου.

5) Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· « Τὴν ὑπὸ τὴν ἀσπίδα κρυπτομένην· ἔφερον γὰρ πρὸς τὸ κατασχίσαι τὰς ναῦς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν μάχην ἐχρῶντο ».

6) Ἡ λέξις παραγομένη ἐκ τοῦ ἄγνουμι σημαίνει τὸν πέλεκυν. Τὸ ὄπλον τοῦτο οἱ μὲν Ἀχαιοὶ οὐδόλως μεταχειρίζονται, οἱ δὲ Τρῶες σπανίως ἐνταῦθα καὶ ἐν Ο, 741. Ὁ Εὐστάθιος ὀνομάζει τὸ ὄπλον βαρβαρικόν. Πέλεκκον δὲ λέγεται ὁ στείλειός, τὸ παρ' ἡμῖν καλούμενον στείλιάρι. Ἦτο δ' οὗτος κατεσκευασμένος ἐξ ξύλου ἐλαίας, ὅπως ἦναι στερεός.

7) Συνετάχθη τὸ βῆμα πρὸς γενικήν, ὡς τὸ ἐπαίσειν ἐν Ε, 263 καὶ τὸ ἐπισεύεσθαι ἐν Μ, 387.

ἦτοι ὁ μὲν κόρυθος φάλον ἤλασεν ἵπποδασείης
 ἄκρον ὑπὸ λόφον αὐτόν, ὁ δὲ προσιόντα ¹μέτωπον 615
 ῥινὸς ὑπὲρ πυμάτης². λάκε δ' ὅστέα, τῷ δέ οἱ ὅσσε
 πᾶρ ποσὶν αἱματόεντα³ χαμαὶ πέσον ἐν κοινίῃσιν,
 ἰδνῶθη⁴ δὲ πεσών. ὁ δὲ λάξ ἐν στήθεσι βαίνων
 τεύχεά τ' ἐξενάριξε καὶ εὐχόμενος ἔπος ἠΰδα·

»Λείφετέ θην⁵ οὕτω γε νέας Δαναῶν ταχυπώλων, 620
 Τρῶες ὑπερφάλοιοι, δεινῆς ἀκόρητοι αὐτῆς⁶,
 ἄλλης μὲν⁷ λώβης τε καὶ αἵσχεος οὐκ ἐπιδευεῖς,
 ἦν⁸ ἐμὲ λωβήσασθε, κακαὶ κύνες, οὐδέ τι θυμῷ
 Ζηνὸς ἐριθρεμέτεω⁹ χαλεπὴν ἐδδείσατε μῆνιν

¹) Ἐννοεῖ τὸν Πείσανδρον· εἶναι σῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος.

²) Ἄνωθεν τῆς ῥίξης τῆς μύτιδος· Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «Ἰστέον δὲ ὡς οἱ τὴν ῥίνα μύτιν καλέσαντες οὐ φαύλως οὕτως ὠνόμασαν. Ἔστι γὰρ καὶ τῆς λέξεως ταύτης χρήσις παρὰ τοῖς παλαιοῖς, ἐπὶ θαλασσίων μέντοι. Ἀριστοτέλης γοῦν φησὶ τὴν σπηρίαν ἔχειν τὸ μὲν ὕστρακον ἐν τῷ νώτῳ, ἐν δὲ τῇ μύτιδι τὸν θολόν». Τὸ δὲ λάκε εἶναι ἀόριστος ὁ τοῦ λάσκω καὶ σημαίνει, ἐκρότησαν τὰ ὅστιά.

³) Μετεχειρίσθη τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ὡς ἐν στίχ. 435. Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «Διὰ δὲ τοῦ πέσεν ἐδήλωσεν οὐκ ἐκχυθέντας τοὺς ὀφθαλμούς, ἀλλ' ἅμα τῇ ἰδίᾳ πῆξι ἐκπεπωκότας».

⁴) Ἐκურτώθη, συνεκάμφθη. Ὅρα καὶ B, 266.

⁵) Ὁ ποιητὴς μεταχειρίζεται τὸ ὄην εἰρωνικῶς, ὡς οἱ Ἀττικοὶ τὸ δήπου. Θὰ ἀφήσητε βέβαια τοιοῦτοτρόπως τοῦλάχιστον τὰ πλοῖα τῶν Δα-

ναῶν. Τὸ οὕτω κατὰ μὲν τὸν Ameis δηλοῖ μετὰ τοιαύτην ἤττιαν, κατὰ δὲ τὸν La Roche, ἔαν φονεύσθε, ὅπερ φαίνεται μοι πιθανώτερον.

⁶) Οἱ ἀρχαιότεροι ἐτίθουσιν μετὰ τὸ αὐτῆς τελείαν στιγμὴν, ἐννοοῦντες ἐν τῇ ἐπομένῃ προτάσει τὸ ἐστὶ. Ἄλλ' ὁ Bekker, ὃ ἀκολουθοῦσιν οἱ πλεῖστοι τῶν νεωτέρων ἐκδοτῶν, ἔθηκε κόμμα καὶ οὕτω δὲν εἶναι ἀνέχκη τοιαύτης ὑπονοήσεως.

⁷) Ἐχει τὴν ἀπόδοσιν αὐτοῦ ἐν τῇ φράσει, νῦν αὖτε ἐν στίχ. 628. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον εἶναι περίφρασις ἀντὶ λωβηταὶ καὶ αἰσχροί.

⁸) Ἀναφέρεται εἰς τὸ πόρρω κείμενον οὐσιαστικὸν λώβης, ὅπερ δηλοῖ τὴν κυρίαν ἔννοιαν. Ὁ Ὅμηρος μεταχειρίζεται τὸ ὄνομα κύων μόνον κατ' ἀρσενικὸν γένος πλήν, ὅταν ᾗναι ὑβριστικὸν ὄνομα γυναικῶν, ὡς ἐν Z, 314 καὶ Θ, 423. Διὰ τοῦ ὀηλυκοῦ γένους σκοπεῖ ὁ ποιητὴς νὰ δηλώσῃ τὴν δειλίαν τῶν Τρῶων. Ὅρα εἰς B, 235.

⁹) Ἐκ τοῦ ἐπιτατικοῦ ἐρι καὶ βρέ-

ξεινίου¹, ὅς τε ποτ' ὕμμι διαφθέρσει πόλιν αἰπὴν². 625
 οἳ³ μευ κουριδίην ἄλοχον καὶ κτήματα πολλὰ
 μάψ⁴ οἴχεσθ' ἀνάγοντες, ἐπεὶ φιλέεσθε⁵ παρ' αὐτῇ·
 νῦν αὖτ' ἐν νηυσὶν μενεαίνετε ποντοπόροισι
 πῦρ ὀλοὸν βαλέειν, κτεῖναι δ' ἥρωας⁶ Ἀχαιοῦς·
 ἀλλὰ ποθὶ σγήσεσθε, καὶ ἐσσύμενοί περ, Ἄρηος. 630
 Ζεῦ πάτερ, ἥ τέ σέ φασι περὶ⁷ φρένας ἔμμεναι ἄλλων,
 ἀνδρῶν ἡδὲ θεῶν· σέο δ' ἐκ τάδε⁸ πάντα τέλονται.
 οἷον⁹ δὴ ἄνδρεςσι χαρίζεαι ὕβριστῇσι,
 Τρωσὶν, τῶν μένος αἰὲν ἀτάσθαλον, οὐδὲ¹⁰ δύνανται
 φυλόπιδος κορέσασθαι ὁμοίου πολέμοιο. 635
 πάντων μὲν κόρος ἐστί, καὶ ὕπνου καὶ φιλότῃτος

μω, ὁ πολὺ βροντερός. Ἡ πρότασις αὕτη κατέστη ἀνεξάρτητος τῆς προηγούμενης ἀναφορικῆς.

¹) Ὁ Πάρις ἐξενίσθη ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Μενελάου, οἱ δὲ ξένοι ἤσαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Διός, ζ 207 καὶ ξ 56. Ὁ διὰ τοῦ σ μέλλων μόνον ἐνταῦθα ἀπαντᾷ.

²) Τὸ ἐπιθετικὸν αἰπός (ἀνωφερής, ὑψηλός) εἶναι διάφορος τύπος τοῦ αἰπός. Σημειωτέον, ὅτι ὁ Nauck τὸν τύπον αἰπός ἀπορρίπτει θέλων νὰ γράψῃ ἐνταῦθα πόλιν αἰπὴν κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἡδὲ αἰπὴν, θῆλυς ἐέρση.

³) Ὁ Düntzer καὶ ὁ La Roche τιθέασιν κόμμα μετὰ τὸ αἰπὴν ἀποδιδόντες τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν εἰς τὸ ὕμμι. Ἀλλ' ὁ Ameis τελείαν στιγμὴν τιθεὶς ἀναφέρει εἰς τὸ λωβήσασθε, ὅπερ ἐπεξηγεῖ. Περὶ τοῦ κουριδίῃ ὅρα εἰς Α, 414. Ὁ Πάρις μετὰ τῆς Ἑλένης καὶ πολλὰ πράγματα ἐκ τῶν

ἀνακτόρων τοῦ Μενελάου ἔλαβεν, ὡς γίνεται δῆλον ἐν Γ, 70.

⁴) Ἐνταῦθα σημαίνει ἀναιδώς, ἀσεβώς.

⁵) Ἐξενίσσεσθε πλησίον αὐτῆς, τὴν ὁποίαν ἔπειτα ἡρπάσατε.

⁶) Οἱ ἀρχαῖοι Σχολιασταὶ παρατηροῦσιν, ὅτι ἐνταῦθα ὁ ποιητὴς τοὺς ὅλους Ἑλλήνας ὀνομάζει ἥρωας οἰονεὶ ἀποσεμνύνων αὐτούς.

⁷) Λέγουσιν, ὅτι εἶσαι ἀνώτερος τῶν ἄλλων κατὰ τὰς φρένας.

⁸) Ἐννοεῖ τὴν ἐκπόρθησιν τῶν τειχῶν καὶ τὴν ἀπειλὴν τῶν πλοίων.

⁹) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· « Ἀντὶ τοῦ πῶς· ἔστι δὲ μετὰ θαύματος καὶ μέμψεως, ἅμα μὲν ἐπεὶ ταμίης ἐστὶ πολέμου, ἅμα δ' ἐπεὶ Τρωσὶν ἐδοθήκει διὰ Θετίν ».

¹⁰) Δὲν ἔμμεναι ὁ ποιητὴς ἐν τῇ ἀναφορικῇ προτάσει, ἀλλὰ κατέστησε τὸν λόγον ἀνεξάρτητον, ὡς ἐν Α, 79.

μολπῆς τε γλυκερῆς καὶ ἀμύμονος ὀρχηθμοῖο,
τῶν πέρ τις καὶ μᾶλλον ἐέλδεται ἐξ ἔρον εἶναι¹
ἢ πολέμου· Τρῶες δὲ μάχης ἀκόρητοι ἔασιν. «

Ὡς εἰπὼν τὰ μὲν ἔντε' ἀπὸ χροὸς αἱματόεντα 640
συλήσας ἐτάροισι δίδου Μενέλαος ἀμύμων,
αὐτὸς δ' αὖτ' ἐξαυτίς ἰὼν προμάχοισιν ἐμίχθη.

Ἔνθα οἱ υἱὸς ἐπᾶλτο Πυλαιομένεος² βασιλῆος,
Ἄρπαλίων, ὃ ῥα πατρὶ φίλῳ ἔπετο πτολεμιζῶν
ἐς Τροίην, οὐδ' αὖτις ἀφίκετο πατρίδα γαίαν· 645
ὃς ῥα τότε' Ἀτρεΐδαο μέσον σάκος οὔτασε δουρὶ
ἐγγύθεν, οὐδὲ διαπρὸ δυνήσατο χαλκὸν ἐλάσσαι,
ἄψ δ' ἐτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο κῆρ' ἀλεείνων,
πάντοσε παπταίνων, μὴ τις χροά χαλκῷ ἐπαύρη³.

Μηριόνης δ' ἀπιόντος⁴ ἴει χαλκήρε' οἷστον 650
καὶ ῥ' ἔβαλε γλουτὸν⁵ κάτω δεξιόν· αὐτὰρ οἷστός
ἀντυχρὺ κατὰ κύστιν ὑπ' ὀστέον ἐξεπέρησεν.
ἐζόμενος δὲ κατ'⁶ αὖθι, φίλων ἐν χερσὶν ἐταίρων
θυμὸν ἀποπνεύων, ὥς τε σκώληξ⁷ ἐπὶ γαίῃ

1) Ἀόριστος δευτέρου τοῦ ἐξίτημι. Τῶν ὁποίων βέβαια καὶ περισσότερον ἕκαστος ἐπιθυμεῖ νὰ ἀποβάλῃ τὴν ἐπιθυμίαν, ἤτοι νὰ κορεσθῇ. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· «Πᾶς τις, φησί, τῶν τερπνῶν βούλεται κορεσθῆναι ἢ τοῦ πολέμου· οἱ δὲ Τρῶες οὐχ οὕτως».

2) Ὁ Πυλαιμένος ἦτο ἡγεμὼν τῶν Παφλαγόνων, Β, 851.

3) Μέσος ἀόριστος ὁ τοῦ ἐπαυρίσσω. Ἀστείως μετεχειρίσθη τὸ ῥῆμα τοῦτο ὁ ποιητής, ὡς παρατηρεῖ ὁ Εὐστάθιος· «τῷ σιδήρῳ πληξαι συμβολικῶς καὶ ἀστείως ὁ ποιητής χροά χαλκῷ ἐπαυρεῖν ἔφη, τούτεστιν ἀπο-

λαῦσαι καὶ γεῦσασθαι χροὸς διὰ χαλκοῦ, ὡς εἴπερ ἔμψυχος ὢν ὁ χαλκὸς ἀπήλαυε».

4) Τὸ εἶναι συνετάχθη πρὸς γενικήν, ὡς τὸ τιτύσκεσθαι, οἷσταύειν, τοξάζεσθαι. Ὅρα ἐν Δ, 400.

5) Οὕτω λέγεται τὸ κωλόμηναν. Τὸ τραῦμα εἶναι ἀγενές.

6) Ἡ πρόθεσις ἀνήκει εἰς τὸ ἐζόμενος, δηλ. καθεζόμενος. Ἄλλοι γράφουσι κατὰ αὖθι.

7) Ἐν τῷ ὁμηρικῷ λεξικῷ τοῦ Ebeling ἡ λέξις λέγεται συγγενῆς τῷ σκελλός καὶ σκολιός. Οὐχί ἀφυσῶς παρατηρεῖ ὁ Εὐστάθιος· «Καὶ ὅρα τὸ τα-

κεῖτο ταθείς· ἐκ δ' αἶμα μέλαν ρέε, δευε δὲ γαῖαν. 655
 τὸν μὲν Παφλαγόνες μεγαλήτορες ἀμφεπένοντο,
 ἐς δίφρον δ' ἀνέσαντες¹ ἄγον προτὶ Ἴλιον ἱρὴν
 ἀχνύμενοι· μετὰ δέ σφι πατὴρ² κίε δάκρυα λείβων,
 ποινὴ³ δ' οὐ τις παιδὸς ἐγίγνετο τεθνηῶτος.

Τοῦ δὲ Πάρις μάλα θυμὸν ἀποκταμένοιο χολώθη. 660
 ξείνος γὰρ οἱ ἦν πολέσιν μετὰ Παφλαγόνεσσι·
 τοῦ ὄγε χωόμενος προτεῖ χαλκῆρε' διστόν.
 ἦν⁴ δέ τις Εὐχύνωρ, Πολυίδου μάντιος υἱός,
 ἀφνειός τ' ἀγαθός⁵ τε, Κορινθόθι οἰκία ναίων,

πεινὸν τῆς παραβολῆς... οὐ γὰρ σφαδάζει, οὐ βέδρυγεν, οὐ διαπετανύει χειρας, οὐ παντὶ μετώπῳ γῆν τύπτει, οὐ γαῖαν εἶλεν ἀγοστῶ, ἀλλὰ παρεθείς σκώληκος δίκην ταθείς κεῖται, οὐ κἄν τις θίγῃ, ἀκίνητος ἐστίν».

¹) Οἱ ἄριστοι τῶν ἀρχαίων γραμματικῶν ἔλεγον, ὅτι εἶναι ἀόριστος τοῦ ἀνέζω, ἄλλοι δὲ τοῦ ἀνέζημι. "Ανλοιπὸν δεχθῶμεν τὴν πρώτην γνώμην, σημαίνει ἀνακασάντες, ἂν δὲ τὴν δευτέραν, ἀναβιδάσαντες. Παρετηρήθη ὅμως, ὅτι ὁ ποιητὴς οὐδένα νεκρὸν καθήμενον ἐξάγει. Ὁ Koch λέγει, ὅτι ὁ νεκρὸς ἦτο ἔτι θερμὸς καὶ ὑγρὸς καὶ ὅτι ἐν τῷ στενῷ χώρῳ τοῦ δίφρου μόνον ὡς καθήμενος ἠδύνατο νὰ τεθῇ. Ἐπειδὴ εἰς τινὰς τῶν ἀρχαίων ὁ τρόπος τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ νεκροῦ ἐφάνη ἀσυνήθης, ἠθέτουν τὸν στίχον. Τούτους ὁρθῶς ἐλέγχει ὁ Εὐστάθιος· «οὐκ εὖ ποιοῦντες ἀφαιροῦνται γάρ, φασί, τοῦ ποιητοῦ τὸ κάλλιστον τῆς ποιήσεως, ἥγουν τὴν καινοτροπίαν τῆς πλάσεως καὶ τὸ ἀκμαῖον καὶ ποικίλον καὶ ἀνομοειδές».

²) Ὁ πατὴρ τοῦ Ἀρπαλίωνος ὠ-

νομάζετο Πυλαίμενης, ὅστις ἐφονεύθη ἐν Ε, 576 ὑπὸ τοῦ Μενελάου. Πρὸς ἄρσιν τῆς ἀντιφάσεως ὁ μὲν Ἀριστοφάνης ἠθέτει τοὺς στίχους 658 καὶ 659, ὁ δὲ Ἀρίσταρχος ἐνόμιζεν, ὅτι ἡ πρέπει νὰ ἀτεθήσωμεν ἢ νὰ θεωρήσωμεν ὡς ὁμωνυμίαν. Καὶ ὅντως οἱ ἀρχαῖοι εὗρισκον πολλὰς ταιαύτας, π.χ. Σχεδοῖοι ἦσαν δύο ἡγούμενοι τῶν Φωκίων, ὁ μὲν Περιμήδους, ὁ δὲ Ἰφίτου, οὗς ἀμφοτέρους φονεύει ὁ Ἐκτωρ ὡσαύτως ὑπῆρχον δύο Εὐρυμέδοντες ἡνίοχοι, ὁ μὲν τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὁ δὲ τοῦ Νέστορος. Πολλοὶ τῶν νεωτέρων κριτικῶν θεωροῦσι τοὺς στίχους τούτους ὡς νόθους, ὡς ὁ Kiene καὶ ἄλλοι. Σημειωτέον δ', ὅτι τινὲς τῶν ἀρχαίων οὐχὶ ἀπὸ θάνατος μετέγραφον εἰς, μετὰ δ' οὐ σφι πατὴρ κίε δάκρυα λείβων. Ἰδὲ εἰς B, 851 καὶ E, 576.

³) Σημαίνει ἀντίποινον, ἐκδίκησιν.

⁴) Εἶναι ἡ ἀγαπητὴ τῷ Ὀμήρῳ ἀρχὴ τῆς διηγήσεως. Ὁ Εὐχύνωρ ἀνῆγε τὸ γένος εἰς τὸν Μελάμποδα κατὰ τοὺς ἀρχαίους Σχολιαστάς.

⁵) Κατὰ μὲν τὸν La Roche σημαίνει τὸν ἀνδρεῖον, κατὰ δὲ τὸν Koch

ὅς ρ' εὖ εἰδὼς κῆρ' ὀλοὴν ἐπὶ νηὸς ἔβαινε. 665
 πολλάκι γὰρ οἱ ἔειπε γέρων ἀγαθὸς Πολύιδος,
 νούσῃ ὑπ' ἀργαλέῃ φθίσθαι οἷς ἐν μεγάροισιν,
 ἧ' μετ' Ἀχαιῶν νηυσὶν ὑπὸ Τρώεσσι δαμῆναι·
 τῷ ρ' ἅμα τ' ἀργαλέην θωὴν³ ἀλέεινεν Ἀχαιῶν
 νοῦσόν τε στυγερήν, ἵνα μὴ πάθοι ἄλγεα⁴ θυμῷ. 670
 τὸν βάλ' ὑπὸ γναθμοῖο⁴ καὶ οὐατος· ὦκα δὲ θυμὸς
 ῥῥετο ἀπὸ μελέων, στυγερὸς δ' ἄρα μιν σκότος εἶλεν.
 Ὡς οἱ μὲν μάρναντο δέμας πυρὸς αἰθομένοιο·
 Ἐκτωρ δ' οὐκ ἐπέπυστο Διὶ φίλος, οὐδέ τι ᾔδῃ
 ὅττι ρά οἱ νηῶν ἐπ' ἀριστερά⁵ δηϊόωντο 675
 λαοὶ ὑπ' Ἀργείων· τάχα δ' ἂν καὶ κῦδος⁶ Ἀχαιῶν
 ἔπλετο· τοῖος⁷ γὰρ γαιήροχος ἐννοσίγαιος
 ὦτρυν' Ἀργεῖους, πρὸς δὲ σθένει αὐτὸς ἄμυνεν·
 ἀλλ' ἔχεν⁸ ἥ τὰ πρῶτα πύλας καὶ τεῖχος ἐσᾶλτο,

τὸν εὐγενῆ. Πιθανώτερον φαίνεται μοι, τὸ πρῶτον, διότι ὁ Εὐχύνωρ προετίμησε τὸν ἐν πολέμῳ θάνατον.

1) Ὁ Εὐχύνωρ εἶχε διχθαδίας κῆρας ἥτοι δισσὰς μοῖρας θανάτου, ὡς ὁ Ἀχιλλεύς. Ὅρα I, 411.

2) Ἡ λέξις παραγομένη ἐκ τοῦ θέω, τίθημι σημαίνει τὴν ἐπιβαλλομένην ζημίαν (ἐκ τῆς λέξεως ταύτης παράγεται τὸ ἄθῳος). Κατὰ τὸν Σχολιαστήν ἐνταῦθα εἶναι ἡ μέμψις. Ἀλλ' ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ· «Σημειῶσαι δὲ ὅτι ἀρχαιότατον ἦν ζημιοῦσθαι τοὺς ἀστρατεύτους». Οἱ πλείστοι τῶν νεωτέρων ἐρμηνευτῶν προτιμῶσι τὴν ἐξήγησιν τοῦ Σχολιαστοῦ. Καὶ ἡ γνώμη ὁμῶς τοῦ Εὐσταθίου δὲν φαίνεται ἀπίθανος· διότι ὁ Ἐχέπωλος ἐν Ψ, 295 ἔδωκε τῷ Ἀγαμέμνονι τὴν ἵππον Ἀθῆν, ὅπως ἀποφύγῃ τὴν στρατείαν.

3) Ὡς εἴρηται ἐν στίχ. 667 ἡ νόσος ἤθελεν εἶναι βαρεῖα.

4) Ἐκ τοῦ γνάω ἥτοι κνάω καὶ σημαίνει τὴν σιαγὸνα καὶ εἴτα τὰς παρειάς, τὰ μάγουλα. Ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ, ὅτι τὸ τραῦμα ἐγένετο ὑπὸ τὸ οὖς. Ἡ θέσις τῆς πληγῆς ὀξύτητα θανάτου δηλοῖ, ὡς μαρτυροῦσι καὶ τὰ ἐπόμενα. Ποιεῖ δ' ἀντίθεσιν ἡ ταχύτης τοῦδε τοῦ θανάτου πρὸς τὸν ἐκ τῆς νόσου.

5) Ἐνταῦθα ἐμάχετο ὁ Ἰδομενεύς, ὡς γίνεται δῆλον ἐν στίχ. 326 καὶ 765 τῆσδε τῆς βασιλείας. Τὸ δὲ δηϊώω ἐκ τοῦ δηΐος (ὀλέθριος) παραγόμενον σημαίνει ἀφανίζω, καταβάλλω.

6) Κῦδος εἶναι ἡ δόξα τῆς νίκης.

7) Δηλαδὴ οὕτως ἰσχυρὸς ἐπικουρος.

8) Ὁ Εὐστάθιος ἐξηγεῖ διὰ τοῦ ἐπέτεχε καὶ ἐπέμενεν.

ῥηξάμενος¹ Δαναῶν πυκινὰς στίχας ἀσπιστάων,
 ἐνθ' ἔσαν Αἰαντός² τε νέες καὶ Πρωτεσιλάου
 θιν' ἐφ' ἀλὸς πολιῆς εἰρυμέναι· αὐτὰρ ὕπερθε
 τεῖχος ἐδέδμητο χθαμαλώτατον³, ἔνθα μάλιστα
 ζαχρηεῖς⁴ γίνοντο μάχῃ αὐτοὶ τε καὶ ἵπποι.

680

Ἐνθα δὲ Βοιωτοὶ καὶ Ἰάονες⁵ ἐλκεχίτωνες,
 Λοκροὶ καὶ Φθιοὶ⁶ καὶ φαιδιμόεντες Ἐπειοί,

685

¹) Ἡ μετοχή ἀνήκει οὐχὶ εἰς τὸ ἔχεν, ἀλλ' εἰς τὸ ἐσάλτο κατὰ τὸν La Roche.

²) Δὲν ἔννοεῖ τὰς ναῦς Αἰάντος τοῦ Τελαμωνίου, ἀλλὰ τοῦ Λοκροῦ, ὡς παρατηρεῖ ὁ Σχολιαστὴς καὶ γίνεται ὀρθὸν ἐκ τοῦ στίχ. 695. Διότι ὁ Ἐκτωρ ἐμάχετο ἐν τῷ μέσῳ, ἐν ᾧ αἱ νῆες τοῦ Τελαμωνίου Αἰάντος ἔκειντο ἐν τῇ ἄκρῃ τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος. Ὅρα Θ, 222. Κ, 413 καὶ Δ, 5. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον ὁ ποιητὴς ἐξελέξατο τοιοῦτον τόπον, ὅπως ἀνδραγαθήσῃ ὁ Ἐκτωρ· διότι αἱ νῆες τοῦ Πρωτεσιλάου εἶχον ἀκόσμως διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀρχηγοῦ.

³) Ἐκ τοῦ χαμαὶ παρενέσσει τοῦ 0. Σημαίνει δὲ χαμηλότερον.

⁴) Τὸ ζαχρηεῖς καὶ ἰωνικῶς ζαχρηῆς ἐκ τοῦ ζα καὶ χράω σύνθετον ὃν σημαίνει λίαν ὀρμητικὸς, ἀκάθεκτος. Τοῦτο δύναται νὰ λεχθῇ περὶ τῶν Ἀχαιῶν, ἀλλὰ μάλιστα περὶ τῶν Τρώων λέγεται, ὡς παρατηρεῖ ὁ Εὐστάθιος.

⁵) Τὸ ὄνομα Ἰάονες, ὡς ἀναγινώσκομεν παρὰ τῷ Kochi, παράγεται ἐκ τοῦ ἰέναι καὶ σημαίνει ὁδοιπόρους ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς μονίμους αὐτόχθονας, ὡς καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἰνδικῇ τὸ javana παράγεται ἐκ τοῦ ja, ἰέναι. Λέγων Ἰωνας ὁ ποιητὴς δὲν ἔννοεῖ

τούς ἐν τῷ βορείῳ τῆς Πελοποννήσου οἰκοῦντας, ἀλλὰ τοὺς Ἀθηναίους, ὡς γίνεται ὀρθὸν ἐκ τῶν ἐπομένων. Τὸ δὲ ἐλκεχίτων σημαίνει τὸν μακροχίτωνα, τὸν ἔχοντα ποδὴρ χιτῶνα, συρόμενον. Μέχρι δὲ τῆς στρατηγίας τοῦ Περικλέους κατὰ τὸν Εὐστάθιον οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ποδὴρες χιτῶνας. Τοῦτο μαρτυρεῖται καὶ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου I, 6 «ἐν τοῖς πρώτοις δὲ Ἀθηναῖοι τὸν τε σιδήρον κατέθεντο καὶ ἀνειμένη τῇ διαίτῃ ἐς τὸ τρυφερώτερον μετέστησαν καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῖς τῶν εὐδαίμωνων διὰ τὸ ἀερόδαιτον οὐ πολὺς χρόνος ἐπειδὴ χιτῶνάς τε λινοῦς ἐπαύσαντο φοροῦντες». Ὁ Gladstone ἐν τῷ ἐπιθέτῳ ἐλκεχίτωνες ἐνορᾷ συνηθείας λαοῦ ἀπολέμου λέγων, ὅτι τοῦτο κεῖται ἐν ἀποτόμῳ ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἀμιτροχίτωνας ἑταίρους τοῦ Σαρπηδόρος, II, 419, ὧν ὁ βραχὺς χιτῶν δὲν εἶχεν ἀνάγκην ζώνης.

⁶) Τὸ Φθίος ἐκτείνει τὸ παραλήγον διχρονον, ὡς τὸ διος καὶ Χιος. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους Φθιώται μὲν λέγονται οἱ ὑπὸ τῷ Ἀχιλλεῖ στρατευσάμενοι, Φθιοὶ δὲ οἱ ὑπὸ τῷ Πρωτεσιλάῳ καὶ Φιλοκτήτῃ. Τὸ φαδιμόεις παράγεται ἐκ τοῦ φαδιμος καὶ ἔχει τὴν αὐτὴν τούτου σημασίαν. Τοιαῦτα ἐπιθέτα ἐξ ἄλλων

σπουδῇ¹ ἐπαΐσσοντα νεῶν ἔχον, οὐδ' ἐδύναντο
 ὦσαι ἀπὸ σφείων φλογὶ εἵκελον Ἑκτορα δῖον·
 οἱ μὲν² Ἀθηναίων προλελεγμένοι· ἐν δ' ἄρα τοῖσιν
 ἦρχ' υἱὸς Πετewο Μενεσθεύς, οἱ δ' ἅμ' ἔποντο 690
 Φείδας τε Στιχίος τε Βίας τ' εὖς· αὐτὰρ Ἐπειῶν
 Φυλείδης τε Μέγης Ἀμφίων τε Δρακίος τε,
 πρὸ Φθίων δὲ Μέδων³ τε μενεπτόλεμός τε Ποδάρκης.
 ἦτοι ὁ μὲν νόθος υἱὸς Οἰλῆος θείοιο
 ἔσκε Μέδων, Αἰαντος ἀδελφεός· αὐτὰρ ἔναιεν 695
 ἐν Φυλάκῃ, γαίης ἄπο πατρίδος, ἄνδρα κατακτάς,
 γνωτὸν⁴ μητρὸς Ἐριώπιδος, ἣν ἔχ⁵ Οἰλέως·
 αὐτὰ δ' Ἰφίκλοιο πάϊς τοῦ Φυλακίδαο·
 οἱ μὲν πρὸ Φθίων μεγυχθύμων θωρηχθέντες,
 ναῦφιν⁷ ἀμυνόμενοι, μετὰ Βοιωτῶν ἐμάχοντο. 700

παραγόμενα εἶναι τὰ ὀξυδαίς, αἰπῆεις, μεσῆεις, ὑψηπῆεις, ἀλγινόεις (παρ' Ἡσιόδω) καὶ ἀργῆεις (παρὰ Πινδάρω). Ὁ ποιητὴς ἐνταῦθα δὲν ἐννοεῖ τοὺς Ἐπειοὺς τῆς Ἠλίδος, ἀλλὰ τοὺς τῶν Ἐχινάδων. Ὅρα Β, 627.

¹) Ἀνέκει οὐχὶ εἰς τὸ ἐπαΐσσοντα, ἀλλ' εἰς τὸ νεῶν ἔχον. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «τὸ σπουδῇ ἀντὶ τοῦ μόγις καὶ δυσέργως ἀπὸ τῶν νεῶν αὐτὸν ἀπεργον, ἐπεῖχον». Ὁ La Roche παρατηρεῖ, ὅτι ἡ γενικὴ νεῶν δὲν συντάσσεται τῷ ἐπαΐσσοντα, ἂν καὶ τὸ ῥῆμα συντάσσεται πρὸς γενικὴν ἐν Ε, 263, διότι ἡ μετοχὴ ἀπαντᾷ ἄνευ γενικῆς.

²) Ἡ ἀντιθέσις κεῖται ἐν τῷ αὐτῷ Ἐπειῶν. Εἰς τὸ προλελεγμένοι ἐννοεῖται τὸ ἦσαν. Τὸ προλελεγμένοι ὁ Εὐστάθιος ἐξηγεῖ· «ἐπιλέγδην προτεταγμένοι ὡς πρωτοστάται».

³) Ὁ Μέδων διώκει τὸν στρατὸν τοῦ ἐν Λήμνῳ καταλειφθέντος Φιλακτοῦ, Β, 727. Ὁ δὲ Ποδάρκης ἀνέλαβε τὴν ἀρχὴν τοῦ Πρωτεσιλάου, ὅστις ἦτο ἀδελφὸς αὐτοῦ, Β, 704.

⁴) Γνωτός, λέγεται ὁ συγγενὴς παντὸς βαθμοῦ, ἐνταῦθα δ' εἶναι ὁ ἀδελφός. Μητρὸς ἐνταῦθα λέγεται ἡ νόμιμος τοῦ Οἰλέως σύζυγος. Ἡ μήτηρ τοῦ Μέδωνος ὠνομάζετο Ῥήνη, Β, 728.

⁵) Δηλαδὴ γυναῖκα, ὡς ἐν Γ, 123.

⁶) Ὁ μὲν Μέδων ἦτο υἱὸς τοῦ Οἰλέως, ὁ δὲ Ποδάρκης τοῦ Ἰφίκλου, Β, 705.

⁷) Κατὰ τὸν La Roche εἶναι γενικὴ καὶ οὐχὶ δοτικὴ, διότι ὁ Ὀμηρὸς τὸ ναῦφι συνήθως ὡς γενικὴν μεταχειρίζεται καὶ τὸ ἀμύνω συντάσσεται καὶ πρὸς δοτικὴν καὶ πρὸς γενικὴν, ὡς Π, 522.

Αἴας δ' οὐκέτι πάμπαν, Ὀϊλῆος ταχὺς υἱός,
 ἵστατ' ἀπ' Αἴαντος Τελαμωνίου, οὐδ' ἠβαιόν,
 ἀλλ' ὥς τ' ἐν νειῶ¹ βόε οἶνοπε πηκτὸν ἄροτρον,
 ἴσον² θυμὸν ἔχοντε, τιταίνετον· ἀμφὶ δ' ἄρα σφι
 πρυμνοῖσιν³ κεράεσσι πολὺς ἀνακηκίει ἰδρῶς·
 τῷ μὲν τε ζυγὸν οἶον⁴ εὐξοον ἀμφὶς ἐέργει
 ἰεμένω κατὰ ὠλκα⁵· τέμει δέ τε τέλος ἀρούρης·
 ὥς τῷ παρβεβαῶτε μάλ' ⁶ ἔστασαν ἀλλήλοισιν.
 ἀλλ' ἦτοι Τελαμωνιάδῃ πολλοὶ τε καὶ ἐσθλοὶ
 λαοὶ ἔπονθ' ἔταροι, οἳ οἱ σάκος ἐξεδέχοντο⁷,
 ὅπποτε μιν κάματός τε καὶ ἰδρῶς γούναθ' ἴκοιτο.
 οὐδ' ἄρ' Ὀϊλιάδῃ μεγαλήτορι Λοκροὶ ἔποντο·
 οὐ γάρ σφι σταδίῃ ὑσμίνῃ μίμνε φίλον κῆρ·
 οὐ γάρ ἔχον κόρυθας χαλκῆρεας ἵπποδασείας,
 οὐδ' ἔχον ἀσπίδας⁸ εὐκύκλους καὶ μείλινα δοῦρα,

705

710

715

1) Ἐκ τοῦ νέος καὶ σημαίνει χέρ-
 σον ἀγρόν, ὅστις ἔμεινε ἀγεώργητος
 πρὸς ἀνανέωσιν. Τὸ δ' ἐπόμενον ἐπί-
 θετον ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· « μέλανες
 ἢ ξανθοί ». Ἄροτρον πηκτὸν εἶναι τὸ
 συνηρμοσμένον ἐκ πολλῶν τμημάτων.
 Ὅρα εἰς K, 353.

2) Συνηθέστερον λέγει ξ ν α θ υ -
 μ ὁ ν. N, 487.

3) Ἐννοεῖ τὰς ῥίζας τῶν κεράτων,
 διότι τὰ ἄνω δὲν ἰδρῶσιν. Τὸ δὲ ἀνα-
 κηκίει, λεγόμενον περὶ αἵματος καὶ ἰ-
 δρῶτος, σημαίνει ἀναβλύζει.

4) Οἱ ταῦροι βαίνουσι ὅλως πλη-
 σίον καὶ μόνον ὁ ζυγὸς χωρίζει αὐ-
 τοὺς. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· « πρὸς τρία
 ἢ παραβολή, πρὸς ὁμοφυλίαν τῶν δύο
 ἡρώων, πρὸς τὸ σύμπανον, καὶ τὴν
 σύστασιν ».

5) Ἡ ὀνομαστικὴ ὠλξ ἀντὶ ὠλαξ=

αὐλαξ δὲν ὑπάρχει. Κατὰ τοὺς ἀρ-
 χαίους γραμματικούς παράγεται ἐκ τοῦ
 ἔλξω. Τὸ δὲ τέμει εἶναι ἐνεστώς καὶ
 ἰσοδυναμεῖ τῷ τέμνει. Τέλσον (διάφο-
 ρος τύπος τοῦ τέλος) σημαίνει τὸ πέ-
 ρας τῆς γῆς, ὅπερ τέμνει τὸ ἄροτρον.
 Ὑποκείμενον τοῦ τέμει εἶναι τὸ ἄ-
 ροτρον.

6) Τὸ μάλα ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν
 τῆς ἐγγύτητος τῆς ὑπαρχούσης ἐν τῇ
 παρά.

7) Οἱ ἑταῖροι τοῦ Αἴαντος ἐλάμ-
 βανον τὸ βαρὺ τοῦτου σάκος, ὅπως ἀ-
 νακουφίσωσι τὸν ἥρωα. Ἡ τοιαύτη
 εἴδησις φαίνεται τῷ Düntzer παρά-
 δοξος.

8) Ἐν τῷ Καταλόγῳ 529 Αἴας ὁ
 Λοκρὸς λέγεται λινοθώρηξ ἐν ἀντι-
 θέσει πρὸς τοὺς ἄλλους Ἀχαιοὺς, οἵ-
 τινες λέγονται χαλκοχίτωνες.

ἀλλ' ἄρα τόξοισιν καὶ ἐϋστρόφῳ οἶός ἀώτῳ¹
 Ἴλιον εἰς ἅμ' ἔποντο πεποιοῦτες, οἷσιν ἔπειτα²
 ταρφέα³ βάλλοντες Τρώων ῥήγνυντο φάλαγγας.
 δὴ ῥα τόθ' οἱ μὲν πρόσθε σὺν ἔντεσι δαιδαλέοισι
 μάρναντο Τρωσὶν τε καὶ Ἑκτορι χαλκοκορυστῇ, 720
 οἱ δ' ὀπίθεν βάλλοντες⁴ ἐλάνθανον· οὐδέ τι χάρμης
 Τρῶες μιμνήσκοντο· συνεκλόνεον⁵ γὰρ δῖστοι.

Ἐνθα κε λευγαλέως⁶ νηῶν ἄπο καὶ κλισιάων
 Τρῶες ἐχώρησαν προτὶ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν,
 εἰ μὴ Πουλυδάμας θρασὺν Ἑκτορα εἶπε παραστάς· 725

»Ἑκτορ, ἀμήχανός⁷ ἔσσι παραρρητοῖσι πιθέσθαι.
 οὐνεκά τοι περὶ⁸ δῶκε θεὸς πολεμήϊα ἔργα,
 τοῦνεκα καὶ βουλῇ ἐθέλεις περιδόμεναι⁹ ἄλλων.
 ἀλλ' οὕπως ἅμα πάντα δυνήσεται αὐτὸς¹⁰ ἐλέσθαι.

Ἀλλὰ περὶ τῶν ἀνδρῶν, ὧν ἡγοῦνται οἱ δύο Αἴαντες, λέγει ὁ ποιητὴς ἐν Δ, 281 « πυκινὰ κίνυντο φάλαγγες κυάνας, σάκεσιν τε καὶ ἔγχεσι πεφρικυῖαι ». Τὰ δύο ταῦτα χωρία φαίνονται ἀντιφάσκοντα πρὸς ἄλληλα. Ἀλλ' ἄρα γε δὲν δυνάμεθα νὰ εἰκάζωμεν, ὅτι καὶ ἐν τῷ Δ μόνον οἱ στρατιῶται τοῦ Τελαμωνίου Αἴαντος εἶχον τὰ σάκη, οἱ δὲ τοῦ Λοκροῦ ἠκολούθουν, ὡς ἐν τῇδε τῇ περιγραφῇ;

1) Περὶ τῆς λέξεως ταύτης εἴπομεν ἐν στίχ. 599.

2) Ἀφ' οὗ ἦλθον εἰς τὴν Τροίαν.

3) Τὸ ἐπίθετον παράγεται ἐκ τοῦ τάρφος, ὅπερ ἐγένετο κατὰ μετάθεσιν ἐκ τοῦ τρέφω. Ταρφέες σημαίνει πυκνοί, ἀλλεπάλληλοι. Ἐνταῦθα τὸ ἐπίθετον κεῖται ἐπιρρηματικῶς.

4) Ἐνταῦθα σημαίνει τοξεύοντες.

5) Συνετάραττον, ἔφερον εἰς σύγ-

χυσιν. Ἐννοεῖται ἡ αἰτιατικὴ αὐτούς. Ὅτι οἱ Λοκροὶ διὰ τῶν βελῶν αὐτῶν ἠνάγκασαν τοὺς Τρῶας νὰ καταλίπωσιν τὴν μάχην, φαίνεται παράδοξον τῷ Düntzer. Διὰ τοῦτο καὶ δι' ἄλλας προηγουμένας αἰτίας ἀποφαίνεται, ὅτι τὸ χωρίον 685—722 ἀτόπως κεῖται καὶ εἶναι ἀσθενές.

6) Οἰκτρῶς, ἀυλῶς.

7) Ἐχει προσωπικὴν σύνταξιν ἀντὶ ἀπροσώπου, δηλ. ἀμήχανόν ἐστι πιθέσθαι σε. Τὸ οὐδέτερον ἐπίθετον παραρρητὰ εἰς οὐσιαστικὸν περιπεσὼν σημαίνει παραινέσεις, συμβουλὰς.

8) Παρέλειπε τὴν γενικὴν ὑπὲρ τοὺς ἄλλους.

9) Διὰ τοῦτο θέλεις νὰ ὑπερέχῃς τῶν ἄλλων κατὰ τὴν βουλὴν.

10) Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἔδωκε θεός. Παραπλήσιον λέγεται ἐν Δ, 320 καὶ παρὰ τῷ Διότῳ XXII, 51

ἄλλω μὲν γὰρ ἔδωκε θεὸς πολεμῆϊα ἔργα· 730
 [ἄλλω¹ δ' ὀρχηστύν, ἐτέρω κίθαριν καὶ αἰοδὴν·]
 ἄλλω δ' ἐν στήθεσσι τιθεῖ νόον εὐρύοπα Ζεὺς
 ἐσθλόν, τοῦ δέ τε πολλοὶ ἐπαυρίσκοντ'² ἄνθρωποι,
 καὶ τε πολέας³ ἐσάωσε, μάλιστα δέ κ' αὐτὸς ἀνέγνω⁴.
 αὐτὰρ ἐγὼν ἔρέω ὥς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα. 735
 πάντη γάρ⁵ σε περὶ στέφανος πολέμοιο δέδθεν·
 Τρῶες δὲ μεγάθυμοι, ἐπεὶ κατὰ τεῖχος ἔβησαν,
 οἱ μὲν ἀφυστᾶσιν σὺν τεύχεσιν, οἱ δὲ μάχονται
 παυρότεροι πλεόνεσσι⁶, κεδασθέντες κατὰ νῆας.
 ἀλλ' ἀναχασσάμενος κάλει ἐνθάδε πάντας ἀρίστους· 740
 ἔνθεν⁷ δ' ἂν μάλα πᾶσαν ἐπιφρασsaίμεθα βουλὴν,
 ἥ κεν ἐνὶ νῆεσσι πολυχλήϊσι πέσωμεν⁸,
 αἶ κ' ἐθέλῃσι θεὸς δόμεναι κράτος, ἥ κεν ἔπειτα
 πὰρ νηῶν ἔλθωμεν⁹ ἀπήμονες. ἥ γὰρ ἔγωγε

ἀναγινώσκειται· « non omnia nimirum eidem dii dedere: vincere scis, Hannibal, victoria uti nescis ».

¹) Ὁ στίχος οὗτος λείπει ἐν τοῖς ἀρίστοις χειρογράφοις καὶ παραδίδοται, ὅτι Ζηνόδοτος ὁ Μαλλώτης τοῦτον προσέθηκεν.

²) Ἐπὶ τοῦ συνήθους ὀμηρικοῦ τύ-

³) Εἶναι ὁ συνήθους ὀμηρικός τύπος τῆς αἰτιατικῆς πληθυντικῆς. Τὰ πλείστα ὅμως τῶν χειρογράφων ἔχουσιν πολεῖς, ὡς ἔχουσιν καὶ ἐν Q, 66, Y, 313 καὶ ἀλλαχοῦ. Ὁ Σχολιαστὴς γινώσκει καὶ γραφὴν πόλεις, περὶ ἧς λέγει· « εἰδὼν δὲ τὰς πόλεις ἀκούσωμεν, μεῖζων ἔσται ὁ ἔπαινος, ὅτι ἀνδρὸς ἐνὸς εὐδουλία καὶ πόλεις ὅλας σώζει ».

⁴) Τὴν ὠφέλειαν τοῦ ἐσθλοῦ νοός. Εἶναι γνωμικός ἀόριστος.

⁵) Λέγει τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ὁμιλεῖ. Μόνον ἐνταῦθα ὁ ποιητὴς μεταχειρίζεται τὸν τύπον στέφανος, ἀλλαχοῦ δὲ λέγει στεφάνη = κύκλος· πανταχοῦ ἤναψεν ὁ πόλεμος καὶ σε περιέκυκλωσεν.

⁶) Ὅτι οἱ Ἀχαιοὶ ἦσαν πολυπληθεότεροι τῶν Τρώων ἐδήλωσεν ὁ Ὀμηρος ἐν B, 122 καὶ Θ, 562, ὅπου ἰδὲ τὴν σημειώσιν μου.

⁷) Κεῖται ἐπὶ χρονικῆς σημασίας, δηλ. ἐκ τούτου, ἔπειτα.

⁸) Ἐνταῦθα μεταχειρίζεται τὸ ῥῆμα οὐχὶ περὶ τῶν φευγόντων Ἀχαιῶν, ἀλλὰ περὶ τῶν προσβαλλόντων Τρώων.

⁹) Σημαίνει ἐπιστρέφωμεν, ἐπαγέλθωμεν. Ἐκ τοῦ ἀπήμονες γίνεται δῆλον, ὅτι ὁ Πολυδάμας ἐπιθυμεῖ νὰ ἀναξεύξῃ, ἀλλὰ δὲν λέγει τοῦτο φανε-

δείδω μὴ τὸ χθιζόν¹ ἀποστήσωνται Ἀχαιοὶ 745

χρεῖος, ἐπεὶ παρὰ νηυσὶν ἀνὴρ ἄτος² πολέμοιο
μῖμνει, ὃν οὐκέτι πάγχυ μάχης στήσεσθαι³ δέω. «

Ὡς φάτο Πουλυδάμας, ἅδε δ' Ἑκτορι μῦθος ἀπήμων,
[αὐτίκα⁴ δ' ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἄλτο χαμᾶζε,]

καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα· 750

» Πουλυδάμα, σὺ μὲν αὐτοῦ ἐρύκακε⁵ πάντας ἀρίστους·
αὐτὰρ ἐγὼ κεῖσ' ⁶ εἶμι καὶ ἀντιῶ πολέμοιο·

αἶψα δ' ἐλεύσομαι αὖτις, ἐπὴν εὖ τοῖς ἐπιτείλω. «

Ἦ ῥα καὶ ὠρμήθη ὄρεϊ νιφθέντι⁷ ἑοικώς,
κεκληγώς, διὰ δὲ Τρώων πέτετ' ἡδ' ἐπικούρων. 755

οἱ δ' ⁸ ἐς Πανθοίδην ἀγαπήνορα Πουλυδάμαντα

ρῶς, διότι φοβεῖται, ὅτι δὲν θέλει δε-
χθῆ τοῦτο ὁ Ἑκτωρ.

¹) Χθιζόν χρεός εἶναι ἡ χθεσινή
ἦτα τῶν Ἀχαιῶν, ἣν εἰκονίζει ὁ ποιη-
τὴς ἐν τῷ Θ. Τὴν ἦταν δὲ ταύτην
θεωρεῖ ὡς δάνειον, ὅπερ θὰ λάθωσιν
οἱ Ἀχαιοί. Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· ἀ-
ποστήσωνται ἀντὶ τοῦ ἀποσταθμίσω-
σιν ἦγουν σταθμῷ ἀποδύσουσιν ἢ λή-
φονται, καὶ ὅπερ ἡμεῖς χθὲς νικῶντες
ἐλάβομεν, αὐτοὶ σήμερον εἰσπράξον-
ται. Εἰρήσθω δ', ὅτι τὰ πλεῖστα χει-
ρόγραφα ἔχουσιν ἀποτίσωνται ἢ
ἀποτίσονται.

²) Κατὰ συναίρεσιν ἐκ τοῦ ἄτος,
ἀκόςρεστος, ἄπληστος. Ὁ Πουλυδάμας
ἐννοεῖ τὸν Ἀχιλλεῖα, ὃν ἀποφεύγει νὰ
ὀνομάσῃ.

³) Ὁ ὅποιος νομίζω, ὅτι δὲν θὰ
ἀπόσχη τῆς μάχης.

⁴) Ἐν δυοῖς μόνον χειρογράφοις δὲν
ὑπάρχει ὁ στίχος οὗτος, ἀλλ' οἱ κριτι-
κοὶ οὐχὶ ἀτόπως εἰκάζουσιν, ὅτι εἶναι
νόθος· διότι ὁ Ἑκτωρ κατὰ συμβου-

λὴν τοῦ Πολυδάμαντος ἀφῆκε τὸ ὀ-
χημα αὐτοῦ πρὸ τῆς τάφρου. Οἱ Τρῶες
ἐν Ο, 385 εἰσήγαγον τὰ ἄρματα ἐντὸς
τοῦ τείχους τῶν Ἀχαιῶν.

⁵) Ἀόριστος ἑ' τοῦ ἐρύκα μετὰ
ἀναδιπλασιασμοῦ. Κράτει ἐδῶ ὅλους
τοὺς ἀρίστους. Λέγει δὲ τοῦτο, ὅπως
ποιήσωνται βουλὴν κατὰ τὴν πρότασιν
τοῦ Πολυδάμαντος ἐν στίχ. 741.

⁶) Ἐννοεῖ πρὸς τὰ ἀριστερά, ὡς
γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ στίχου 765. Ὁ
Ἑκτωρ κατὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ
τούτου δὲν πρόκειται νὰ μετάρχη τῆς
μάχης, ἀλλὰ μόνον νὰ δώσῃ διαταγὰς.
Τούτου ἕνεκεν ὁ Düntzer εἰκάζει, ὅτι
ὁ στίχος οὗτος καὶ ὁ ἐπόμενος ἐλήφθη-
σαν ἐκ τοῦ Μ, 368, ὅπου ὁ λόγος εἶ-
ναι περὶ πραγματικῆς μετοχῆς τῆς
μάχης.

⁷) Παραβάλλει τὸν Ἑκτορα πρὸς
ὄρος χιονοσκεπὲς πρὸς δῆλωσιν τοῦ
ὑψους. Παράβαλλ. ι, 191 καὶ κ,
113.

⁸) Δηλαδὴ ἐκείνοι, οὓς συνήγα-

πάντες ἐπεσσεύοντ', ἐπεὶ Ἑκτορος ἔκλυον αὐδὴν.
 αὐτὰρ ὁ Δηϊφοβὸν¹ τε βίην θ' Ἑλένοιο ἄνακτος
 Ἀσιάδην τ' Ἀδάμαντα καὶ Ἄσιον, Ὑρτάκου υἱόν,
 φοῖτα ἀνὰ προμάχους διζήμενος, εἴ που ἐφεύροι. 760
 τοὺς δ' εὖρ' οὐκέτι πάμπαν ἀπήμονας οὐδ' ἀνολέθρους².
 ἀλλ' οἱ μὲν δὴ νηυσὶν ἐπι πρυμνῆσιν Ἀχαιῶν
 χερσὶν ὑπ' Ἀργείων κέατο ψυχὰς³ ὀλέσαντες,
 οἱ δ' ἐν τείχει ἔσαν βεβλημένοι οὐτάμενοι τε.
 τὸν δὲ τάχ' εὖρε μάχης ἐπ' ἀριστερὰ δακρυόεσσης 765
 δῖον Ἀλέξανδρον, Ἑλένης πόσιν ἠυκόμοιο,
 θαρσύνονθ' ἐτάρους καὶ ἐποτρύνοντα μάχεσθαι.
 ἀγχοῦ δ' ἰστάμενος προσέφη αἰσχροῖς⁵ ἐπέεσσιν·
 »Δύσπαρι⁶, εἶδος ἄριστε, γυναιμανές, ἡπεροπευτά,
 ποῦ τοι⁷ Δηϊφοβός τε βίη θ' Ἑλένοιο ἄνακτος 770
 Ἀσιάδης τ' Ἀδάμας ἡδ' Ἄσιος, Ὑρτάκου υἱός;
 ποῦ δέ τοι Ὀθρυονεύς; νῦν ὤλετο πᾶσα κατ' ἄκρης⁸
 Ἴλιος αἰπεινή· νῦν τοι⁹ σῶς αἰπὺς ὄλεθρος.«

καθ' ὁδόν. Ἀγαπήνωρ λέγεται ὁ ἀγαπῶν τοὺς ἄνδρας ἢ τὴν ἡγορέην = ἀνδρείαν, δηλ. ὁ ἄνδρεως.

1) Πᾶσαι αὗται αἱ αἰτιατικαὶ ἀνήκουσιν εἰς τὸ διζήμενος.

2) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «οὐ πάμπαν μὲν γὰρ ἀπήμονες οἱ τραυματῆαι, οὐκ ἀνολέθροι δὲ οἱ τετελευτηκότες».

3) Ἐννοεῖ τὴν ζωὴν.

4) Οὗτοι εἶναι ὁ Δηϊφοβός καὶ ὁ Ἑλένος. Τὸ μὲν βεβλημένοι ἀναφέρεται εἰς τὸν Ἑλένον (593), τὸ δὲ οὐτάμενοι εἰς τὸν Δηϊφοβόν· διότι κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «οἱ μὲν ἀπὸ μῆκους βεβλημένοι δόρατι ἢ ἰφί, οἱ δὲ ἐκ τοῦ ἐγγύς τετρωμένοι ξίφει ἢ τινι τοιοῦτῳ».

5) Ὁ Ἑκτωρ οὐχὶ πρεπόντως ἐν-

ταῦθα ὑβρίζει τὸν Πάριν, διότι οὗτος ἐδεύχθη γενναῖος καὶ τοὺς ἄλλους παροτρύνει εἰς μάχην. Ἐφονεύθησαν μὲν καὶ ἐτρώθησαν ἥρωες, ἀλλ' αἴτιος εἶναι αὐτός ὁ Ἑκτωρ, ὅστις ἠνάγκασε τοὺς Τρώας νὰ διαδῶσι τὸ τεῖχος.

6) Τὸν στίχον τοῦτον ἔρμηνευόμενον ἐν Γ, 39.

7) Εἶναι ἀντωνυμία. Οἰοῖται ὁ ἔρω. τῶν ποιεῖ ὑπεύθυνον τὸν ἐρωτώμενον διὰ τὰ πρόσωπα, περὶ ὧν ἐρωτᾷ.

8) Κυρίως σημαίνει ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω, εἴτα δὲ ἐντελῶς. Ὁ Düntzer εἰκάζει, ὅτι δύναται νὰ γραφῇ μία λέξις, κατ' ἄκρης.

9) Δὲν εἶναι ἀντωνυμία, ἀλλὰ βεβαιωτικόν.

Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής·
 »Ἐκτορ, ἐπεὶ¹ τοι θυμὸς ἀναίτιον αἰτιάσθαι,
 ἄλλοτε δὴ ποτε μᾶλλον ἐρωῆσαι² πολέμοιο
 μέλλω³, ἐπεὶ οὐδ' ἐμὲ πάμπαν ἀνάλκιδα γείνατο μήτηρ.
 ἐξ οὗ γὰρ παρὰ νηυσὶ μάχην ἤγειρας⁴ ἐταίρων,
 ἐκ τοῦ δ'⁵ ἐνθάδ' ἐόντες ὁμιλέομεν Δαναοῖσι
 νωλεμέως· ἔταροι δὲ κατέκταθεν, οὓς σὺ μεταλλᾷς. 780
 οἷω Δηϊφοβός τε βίη θ' Ἐλένοιο ἄνακτος
 οἴχεσθον⁶, μακρῇσι τετυμμένω ἐγχείησιν
 ἀμφοτέρω κατὰ χεῖρα· φόνον δ' ἤμυνε Κρονίων.
 νῦν δ' ἄρχ', ὅππῃ σε κραδίη θυμὸς τε κελεύει·
 ἡμεῖς δ' ἐμμεμαῶτες ἅμ' ἐψόμεθ', οὐδέ τί φημι 785
 ἀλκῆς δευήσεσθαι⁷, ὅση δύναμὶς γε πάρεστι.
 πὰρ δύναμιν δ' οὐκ ἔστι, καὶ ἐσσύμενον⁸, πολεμίζειν. «
 Ὡς εἰπὼν παρέπεισεν ἀδελφειοῦ φρένας ἥρως.

1) Ἡ ἀπόδοσις τοῦ ἐπεὶ λείπει, ὡς καὶ ἐν Γ, 59, ὅπου ἰδὲ σημείωσίν μου. Δύναται νὰ νοηθῇ τὸ ἐρέω, ὡς καὶ ἐκεῖ. Ἀλλαχοῦ λέγεται θυμὸς ἀνώγει, κελεύει, ἐποτρύνει, κέλεται.

2) Ἀπεσύρθη ἐκ τῆς μάχης, ὑπεχώρησα. Τὸ ῥῆμα συνετάχθη πρὸς γενικήν, ὡς καὶ ἐν Τ. 170.

3) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ διὰ τοῦ ἔοικα. Ἐκ τοῦ ἡγουμένου ἄλλοτε μᾶλλον ἐξάγεται ἔννοια ἀντιθετος (ἢ νῦν), ἥτις αἰτιολογεῖται διὰ τῆς ἐπομένης προτάσεως. Τὰ ἄριστα χειρόγραφα ἔχουσιν οὐδὲ με, ὅπερ ἐπιδοκιμάζει ὁ La Roche, διότι ἐπὶ τῆς ἀντωνυμίας δὲν ὑπάρχει ἔμφασις· διότι τὸ οὐδὲ συνάπτεται μετὰ τοῦ πάμπαν ἀνάλκιδα.

4) Ὑπελέγχει τὸν ἀδελφὸν ὁ Πάρις, ὅτι ἠνάγκασε τοὺς Τρῶας νὰ ἔλθωσιν ἐνταῦθα.

5) Ἄλλοι γράφουσιν ἐκ τοῦ δ', ὅπερ κατὰ τὸν La Roche εἶναι ἡμαρτημένον· διότι διὰ τῆς ἀντωνυμίας ὅδε δεικνύομεν τι παρόν. Ὁ δὲ ἐν τῇ ἀποδόσει τῶν ἀναφορικῶν προτάσεων τίθεται οὐχὶ σπανίως, ὡς ἐν Ο, 69.

6) Ἐχει σημασίαν παρακειμένον. Ὁρθῶς παρατηρεῖ ὁ Σχολιαστὴς· «Συλληπτικῶς τὸ τῷ ἐτέρῳ συμβεβηκός ἐπ' ἀμφοτέρων τέταχεν· οὐ γὰρ ἀμφότεροι ἐτύπησαν, ἀλλ' ὁ μὲν Ἐλένος ἐβλήθη, ὁ δὲ Δηϊφοβός ἐτύπη».

7) Λέγω, ὅτι δὲν θὰ ἦμαι κατώτερος κατὰ τὴν ἀνδρείαν.

8) Ὑποκείμενον δὲν εἶναι ὁ Πάρις, ἀλλ' ἀρίστον, δηλ. τινά.

βάν δ' ἔμεν ἔνθα μάλιστα μάχη¹ καὶ φύλοπις ἦεν,
 ἀμφὶ τε Κεβριόνην καὶ ἀμύμονα Πουλυδάμαντα, 790
 Φάλκην Ὀρθαῖόν τε καὶ ἀντίθεον Πολυφῆτην
 Πάλμυν τ' Ἀσκάνιον² τε Μόρυν θ' υἱ' Ἱπποτίωνος,
 οἳ ῥ' ἐξ Ἀσκανίης ἐριβώλακος ἔλθον ἀμοιβοὶ³
 ἦοι τῇ προτέρῃ· τότε δὲ Ζεὺς ὤρσε μάχεσθαι.
 οἱ δ' ἴσαν, ἀργαλέων ἀνέμων ἀτάλαντοι ἀέλλῃ, 795
 ἥ ῥα θ' ὑπὸ βροντῆς⁴ πατρὸς Διὸς εἴσι πέδονδε,
 θεσπεσίῳ δ' ὁμάδῳ ἀλλὶ μίσγεται, ἐν δέ τε πολλὰ
 κύματα παφλάζοντα⁵ πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 κυρτὰ φαληριῶντα⁶, πρὸ μέν τ' ἄλλ', αὐτὰρ ἐπ' ἄλλα·
 ὡς Τρῶες πρὸ μέν ἄλλοι ἀρηρότες⁷, αὐτὰρ ἐπ' ἄλλοι, 800

1) Ὁ Ἑκτωρ ἐπανερχεται ἐκεῖ, ὅθεν ἦλθεν, ὅρα στίχ. 679. Παρὰ δόξαν, ὡς παρατηρεῖ ὁ Ameis, δὲν γίνεταί λόγος περὶ τῆς βουλῆς τῶν ἀρίστων, ἣν προϋτεινεν ὁ Πολυδάμας τῷ Ἑκτορι.

2) Ἐν τῷ Καταλόγῳ 862 μνημονεύεται ὁ Ἀσκάνιος καὶ ὅμως ἐνταῦθα λέγεται, ὅτι ἦλθε κατὰ τὴν παρελθοῦσαν πρωΐαν.

3) Ὁ μὲν Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «οἱ διαδεξάμενοι τοὺς ἔμπροσθεν παραγενομένους ἐπικούρους», ὁ δὲ Düntzer ἐννοεῖ ἀντικαταστάτας τῶν ἤδη πεσόντων ἢ τετρωμένων Φρυγῶν.

4) Κατὰ τὸν Ameis καὶ τὸν La Roche ἡ βροντὴ νοεῖται ὡς ἡ ἐνεργουσα δύναμις, ἥτις ἐν τοῖς ὑψηλοτέροις τοῦ οὐρανοῦ χώροις παρέχει τὴν κίνησιν εἰς τοὺς ἀνέμους. Ἄλλοι ὅμως ἐννοοῦσιν, ὅτι ἡ βροντὴ συνοδεύει τὸν ἀνεμοστρόβιλον, ὡς ἐν Σ, 492 «δαΐων ὑπο λαμπομενάων ἡγίνεον ἀνά

ἄστου» καὶ τ, 48. Οἱ ὁμηρικοὶ ὅμως ἀνθρωποὶ ἐπίστευον, ὅτι οἱ ἄνεμοι κατέρχονται εἰς τὴν γῆν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν νεφῶν, B, 146.

5) Βράζοντα, κοχλάζοντα. Ἡ λέξις εἶναι πεποιημένη μετὰ ἀναδιπλασιασμοῦ, ὡς καὶ τὸ καχλάζω ἐκ τοῦ χλάζω. Ἡ ὁμηρικὴ αὕτη παραβολὴ ἐπαινεῖται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων. Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «καὶ ἔχει ἕκαστον τῶν ὀνομάτων ἰδίαν χάριν· τὰ μὲν γὰρ παφλάζοντα πρὸς τὸν ἥχον, τὰ δὲ κυρτὰ πρὸς τὸν ὄγκον, τὰ δὲ φαληριῶντα πρὸς τὸ χρῶμα». Ὅρα, ὅτι αἱ λέξεις ἀπεικονίζουσι τὸ συμβαῖνον.

6) Τὸ φαληριάω παράγεται ἐκ τοῦ φαληρός=λαμπρός, λευκός. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «λευκανθίζοντα τῷ ἀφρῶ». Αἱ προθέσεις πρὸ καὶ ἐπὶ κεννται ἐπιρρηματικῶς· ἄλλα μὲν ἐμπρός, ἄλλα δὲ ὀπίσω.

7) Ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ, ὅτι οἱ Τρῶες ἐπορεύοντο πυκνῶς συνησπισμένοι,

χαλκῷ μαρμαίροντες ἄμ' ἡγεμόνεσσιν ἔποντο.
 Ἐκτωρ δ' ἡγεῖτο, βροτολοιγῷ ἴσος Ἀρηϊ,
 Πριαμίδης· πρόσθεν δ' ἔχεν ἀσπίδα πάντοσ' εἴσῃν,
 ῥινοῖσιν πυκινήν, πολλὸς δ' ἐπελήλατο χαλκός·
 ἀμφὶ δὲ οἱ κροτάφοισι φαεινὴ σείετο πῆληξ¹. 805
 πάντῃ δ' ἀμφὶ φάλαγγας² ἐπειρᾶτο προποδίζων,
 εἴ πῶς οἱ εἴξειαν ὑπασπίδια³ προβιδάντι·
 ἀλλ' οὐ σύγγει⁴ θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν Ἀχαιῶν.
 Αἶας δὲ πρῶτος προκαλῆσσαιτο, μάκρὰ βιβάσθων⁵.
 »Δαιμόνιε, σχεδὸν ἐλθέ· τίη δειδίσσεαι⁶ αὐτως 810
 Ἀργείους; οὔτοι τι μάχης ἀδάήμενές εἰμεν,
 ἀλλὰ Διὸς μάστιγι κακῇ ἐδάμημεν Ἀχαιοί.
 ἦ θὴν ποῦ τοι θυμὸς ἐέλπεται ἐξαλαπάξειν
 νῆας· ἄφαρ⁷ δέ τε χεῖρες ἀμύνειν εἰσὶ καὶ ἡμῖν.
 ἦ κε πολὺ⁸ φθαίῃ εὐναιομένη πόλις ὑμῇ 815
 χερσὶν ὑφ' ἡμετέρῃσιν ἀλοῦσά τε περθομένη τε.
 σοὶ δ' αὐτῷ⁹ φημι σχεδὸν ἔμμεναι, ὅππότε φεύγων

¹) Ἡ περικεφαλαία, τὸ κράνος.

²) Ἐδοκίμαζε τὰς φάλαγγας τῶν Ἀχαιῶν. Τὸ προποδίζων ὁ Σχολιαστής ἐρμηνεύει· «ἡρέμα ἕτερον ἐφ' ἕτερον πῶδα τιθεῖν».

³) Δηλαδή κακαλυμμένος ὑπὸ τῆς ἀσπίδος. Ὁ La Roche ἔχει ἐν τῇ ἐκδόσει αὐτοῦ π ρ ο β ι δ ῶ ν τ ι, ὅπερ φέρεται ἐν πάσαις ταῖς πηγαῖς· τὸ δὲ προβιδάντι εἶναι εἰκασία.

⁴) Ἐτάραττεν, ἐσύγχυζεν.

⁵) Μακρὰ βήματα κάμνων. Κατὰ τὸν Düntzer κεῖται ἀντὶ τοῦ βιβάς πρὸς πληρωσιν τοῦ στίχου. Τὸ δὲ σ θ εὔρηται καὶ ἐν ἄλλοις ῥήμασιν, ὡς ἐν τῷ ἔσ θ ε ι ν, δηλ. ἔδ-θειν.

⁶) Προσπαθεῖς νὰ βάλης εἰς φόβον μάτην τοὺς Ἀργεῖους. Τὸ οὕτως ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ στίχου 806.

⁷) Ἐκ τῶν ἡγουμένων δύναται νὰ νοηθῇ ὑποθετικὴ τις πρότασις, δηλ. ἐάν τολμήσῃς, παρευθὺς, ἄνευ πολλῆς σκέψεως, θά σε ἀποκρούσωσιν αἱ χεῖρες ἡμῶν.

⁸) Ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ συγκριτικοῦ τὴν ἐνυπάρχουσαν ἐν τῷ φθαίῃ. Ὁ τύπος ὑμὸς (= ὑμέτερος) εὔρηται μόνον ἐν τῷ θηλυκῷ γένει καὶ ἐν τῷ οὐδετέρῳ ἐν α, 375 καὶ β, 140.

⁹) Εἰς σὲ δὲ τὸν ἴδιον λέγω, ὅτι εἶναι ἐγγύς, ὅτε. Δὲν προμαντεύεται ὁ Αἶας, ἀλλὰ στοχάζεται.

ἄρήσῃ¹ Διὶ πατρὶ καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισι
θάσσοντας ἱρήκων² ἔμεναι καλλιτρίχας ἵππους,
οἳ σε πόλινδ' οἴσουσι κονίοντες πεδίοιο³. α

820

Ὡς ἄρα οἱ εἰπόντι ἐπέπτατο δεξιὸς ὄρνις⁴,
αἰετὸς ὑψιπέτης· ἐπὶ δ' ἵαχε λαὸς Ἀχαιῶν
θάρσυνος οἰωνῶ· ὁ δ' ἀμείβετο φαίδιμος Ἔκτωρ·

»Αἶαν ἄμαρτοεπές⁵, βουγάϊε, ποῖον ἔειπες·

825

εἰ γάρ⁶ ἐγὼν οὕτω γε Διὸς παῖς αἰγιόχοιο
εἶην ἡμάτα πάντα, τέκοι δέ με πότνια Ἥρη,
τιοίμην δ' ὥς τίετ' Ἀθηναίη καὶ Ἀπόλλων,
ὥς νῦν ἡμέρη ἦδε κακὸν φέρει Ἀργείοισι
πᾶσι μάλ'⁷, ἐν δὲ σὺ τοῖσι πεφῆσσαι, αἶ κε ταλάσσης

¹) Ἀόριστος τῆς ὑποτακτικῆς μετὰ σημασίας μέλλοντος.

²) Κατὰ τινὰς μὲν ἐκ τοῦ ἱερός, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ τοῦ ἱημι.

³) Τρέχοντες διὰ τῆς πεδιάδος καὶ διὰ τοῦ δρόμου ἐγείροντες κόνιν.

⁴) Τοῦτο εἶναι αἰσίον σημεῖον, ἀλλὰ τὸ σημαινόμενον δὲν πραγματοποιῆται. Ἐπειδὴ δὲ τὸν αἰτὸν οὐδεὶς ἄλλος θεὸς ἠδύνατο νὰ πέμψῃ ἢ ὁ Ζεὺς, ὁ Ἀμείας παρατηρεῖ, ὅτι τοῦτο εὐρίσκεται ἐν ἀντιφάσει πρὸς τὰ ἐν ἀρχῇ τῆς βῆψω-δίας, καθ' ἃ ὁ εἰρημένος θεὸς ἀπέστρεψε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκ τῆς μάχης.

⁵) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ μύθων ἄμαρτων, ὁ ἡμαρτημένα, ἄκριτα λέγων. Οὐχὶ διάφορον σημασίαν ἔχει τὸ ἀμαρτοεπής, ἐν Γ, 215. Τὸ δὲ βουγάϊος εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ γαίω καὶ τοῦ ἐπιτατικοῦ βοῦ, ὅπερ ὑπάρχει καὶ ἐν τοῖς βουλιμία, βούπεινα, βούσυκον, βούπαις καὶ βούδρωστις. Σημαίνει

λοιπὸν τὸν γαυριῶντα διὰ τὴν ῥώμην του. Σημειωτέον, ὅτι τινὲς τῶν ἀρχαίων ἄλλως ἐξηγοῦν, ὡς ἀναγινώσκομεν παρὰ τῷ Σχολιαστῇ· «ἀκουστέον διὰ τὸ ὑπερμεγέθη ἔχειν βοεῖαν ἀσπίδα, ὡς εἰ ἔλεγεν ὁ γαίω ἐπὶ τῇ ἀσπίδι».

⁶) Παραπλησίαν εὐχὴν ποιεῖ ὁ Ἔκτωρ ἐν Θ, 538. Οὕτως εἶναι πεπεισμένος ὁ ἥρωες, ὅτι αὕτη ἡ ἡμέρα φέρει κακὸν εἰς τοὺς Ἀργεῖους, ὥστε εὐχεται, ἵνα καὶ τὸ πρῶτον μέρος τῆς ὁμοιοματικῆς προτάσεως ᾖναι ἐξ ἴσου ἀληθές. Καὶ ἡμεῖς οἱ νεώτεροι ἐν ταυ-αὕτη περιστάσει λέγομεν, θὰ κάμω τοῦτο ἢ ἐκεῖνο, ἔτσι νὰ ἔχωμεν καλόν.

⁷) Προσδιορίζει τὸ πᾶσι. Τὸ δὲ πεφῆσσαι εἶναι μετ' ὀλίγον μέλλων τοῦ ἀχρήστου βήματος φένω, οὗ ὁ ἀόριστος ὅ' ἔπεφνον. Μεταξὺ δὲ τούτων σὺ θὰ φονευθῇς, ἐὰν τολμήσῃς. Ὁ ἐνεστώς ταλάω εἶναι ἀχρηστος.

μεῖναι ἐμὸν δόρυ μακρόν, ὃ τοι χροῖα λειριόεντα¹ 830
 δάψει· ἀτὰρ Τρώων κορέεις κύνας ἢ δ' οἰωνοὺς
 δημῷ καὶ σάρκεσσι, πεσὼν ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν. «

Ὡς ἄρα φωνήσας ἠγήσατο· τοὶ² δ' ἅμ' ἔποντο
 ἠχῇ θεσπεσίῃ, ἐπὶ δ' ἴαχε λαὸς ὀπισθεν.

Ἀργεῖοι δ' ἐτέρωθεν ἐπιάχον³, οὐδ' ἐλάθοντο 835
 ἀλκῆς, ἀλλ' ἔμενον Τρώων ἐπιόντας ἀρίστους.
 ἠχῇ δ' ἀμφοτέρων ἵκετ' αἰθέρα καὶ Διὸς ἀυγὰς⁴.

1) Τὸ ἐπιθετον ἐγένετο ἐκ τοῦ λείριον = κρίνον. Σημαίνει δὲ τὸ τρυφερόν, ὡς τὸ κρίνον. Λέγει ταῦτα ὁ Ἑκτωρ μετὰ σαρκασμοῦ.

2) Οἱ ἀκόλουθοι τοῦ Ἑκτορος.

3) Τοῦτο εἶναι σημεῖον εὐψυχίας.

4) Ἐννοεῖ τὸν οὐρανόν, τὴν κατοικίαν τῶν θεῶν, περὶ ἧς ὁ ποιητὴς λέγει ἐν ζ 44 «μάλ' αἴθρη πέπταται ἀνέφελος, λευκὴ δ' ἐπιδέδρομεν αἴγλη».

ΥΠΟΘΕΣΙΣ
ΤΗΣ Ε ΟΜΗΡΟΥ ΡΑΨΩΙΔΙΑΣ

Ἄγαμέμνων συμπαραλαβὼν τοὺς τραυματίας καὶ Νέστορα σὺν αὐτοῖς ἔξεισιν ἐπὶ τὸν πόλεμον. Ἦρα δὲ τὸν κεστὸν λαβοῦσα παρὰ τῆς Ἀφροδίτης κατέρχεται, καὶ τὸν Ὑπνον κρατήσασα κοιμίζει τὸν Δία. Ποσειδῶν δὲ τοῖς Ἑλλησι βοηθεῖ, καὶ πολὺς φόνος γίνεται τῶν Τρώων. Αἶας δὲ λίθῳ βαλὼν Ἑκτορα πλήττει. Ὁ δὲ ἀγαγὼν αἷμα λειποψυχεῖ.

ΙΛΙΑΔΟΣ Ε.

ΔΙΟΣ ΑΠΑΤΗ

Νέστορα¹ δ' οὐκ ἔλαθεν ἰαχὴ πίνοντά περ ἔμπης²,
ἀλλ' Ἀσκληπιάδην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

¹) Ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆσδε τῆς ῥαψωδίας στενωῶς τῷ τέλει τῆς προηγούμενης συνάπτεται, πρόδηλον· διότι ἐκεῖ μὲν ἐγένετο ἀλαλαγμός τῶν Ἀχαιῶν καὶ τῶν Τρώων, ἐνταῦθα δὲ λέγεται, ὅτι τοῦτον ἤκουσεν ὁ Νέστωρ. Ἀλλ' ὁ Ameis παρατηρεῖ, ὅτι ἡ συναρμογὴ αὕτη εἶναι μόνον φαινόμενη· διότι ἐν μὲν τῷ τέλει (στίχ. 836) τῆς ἡγουμένης ῥαψωδίας ἐλέγετο, ὅτι οἱ Ἀχαιοὶ ἐκαρτέρουν εἰς τὴν ἔφοδον τῶν Τρώων, ἐνταῦθα δὲ (στίχ. 15, 58 καὶ 140), ὅτι οἱ Ἀχαιοὶ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν. Κατὰ τὸν εἰρημένον κριτικὸν πρὸς ἐξήγησιν τῆς ἀντιφάσεως πρέπει νὰ δεχθῶμεν ἢ ὅτι ὁ ποιητὴς ἐσιώπησε περὶ τῆς μεταβολῆς ταύτης, ἢ ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς 14^{ης} ῥαψωδίας δὲν προϋποτίθησιν τὴν ἐν τῷ τέλει τῆς προηγούμενης θέσιν τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἄλλην. Νομίζομεν ὅμως, ὅτι οὐδεμία ἀντίφασις ὑπάρχει· διότι ὄντως ἐπὶ ἐνὸς σημείου οἱ Ἀχαιοὶ ἀντέχον εἰς τὴν ἔφοδον τῶν Τρώων, ἀλλ' ὀρθῶς ὁ ποιητὴς εἶπεν, ὅτι ἡττήθησαν ὑπὸ τῶν Τρώων, καὶ ἔφυγον· διότι ἀποβλέπει εἰς τὸ ὅλον τῆς μάχης ἀπὸ τῆς ἀποχωρήσεως τοῦ Νέστορος, ὅτι οἱ Ἀχαιοὶ δὲν μάχον-

ται ἐν τῷ πεδίῳ, ἀλλ' ἡττηθέντες ἔφυγον εἰς τὰ τεῖχη, ἅπερ διέβησαν οἱ Τρῶες. Τοῦτο ὄντως εἶναι ἤττα καὶ φυγὴ τῶν Ἀχαιῶν. Ὅτι δὲ τοῦτο ἐννοεῖ ὁ ποιητὴς, γίνεται ὁπλον ἐκ τοῦ στίχ. 15 «ἐρέριπτο δὲ τεῖχος Ἀχαιῶν». Πρὸς τούτοις ὁ Hermann παρατηρεῖ, ὅτι, ἂν ὁ Νέστωρ πρὸ τῆς σκηνῆς αὐτοῦ ἰστάμενος ἠδύνατο νὰ ἴδῃ, ὅ τι ἀγγελλεῖ (στίχ. 55), ἠδύνατο νὰ ἴδῃ καὶ ὁ Ἀγαμέμνων μετὰ τῶν ἀκολουθῶν αὐτοῦ καὶ δὲν ἦτο ἀναγκαῖος ὁ μεταξὺ τούτων διάλογος. Πρὸς ἄρσιν τῆς ἀπορίας ταύτης ὁ μὲν Faerber ἀντιπαρατηρεῖ, ὅτι ὁ Νέστωρ λέγει, οὐχὶ σκοπῶν νὰ διδάξῃ τὸν Ἀγαμέμνονα νέον τι, ἀλλὰ διότι ἐν τῇ βαθείᾳ αὐτοῦ συγκινήσει αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ εἴπῃ, ὅσα ἄρτι εἶδεν. Πιθανώτερον ὅμως ὁ Baumlein λέγει, ὅτι ὁ τύπος, ὅθεν ὁ Νέστωρ ἀποσχοπεῖ, δηλ. ἡ περὶ ἰωπὴ (στίχ. 8), καὶ ὁ τόπος, ὅθεν ὁ Ἀγαμέμνων καὶ οἱ ἀκόλουθοι αὐτοῦ, εἶναι διάφοροι· διότι αἱ νῆες τοῦ τελευταίου ἔκент ἀπάνευθε μάχης (ἐν στίχ. 30 καὶ 37).

²) Τὸ ἔμπης ὁ μὲν Düntzer, ἀποδίδει εἰς τὴν μετοχὴν πίνοντα, ὁ δὲ

»Φράζεο, δῖε Μαχᾶον, ὅπως ἔσται τάδε ἔργα·
μείζων δὴ παρὰ νηυσὶ¹ βοή θαλερῶν αἰζηῶν.
ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν πῖνε καθήμενος αἶθοπα οἶνον²,
εἰς δ' κε θερμὰ³ λοετρὰ ἐϋπλόκαμος Ἑκαμήδη
θερμήνῃ καὶ λούσῃ ἄπο βρότον⁴ αἵματόεντα·
αὐτὰρ ἐγὼν ἐλθὼν τάχα εἴσομαι⁵ ἐς περιωπὴν.»

Ὡς εἰπὼν σάκος εἶλε τετυγμένον⁶ υἱὸς ἐοῖτο,
κείμενον ἐν κλισίῃ, Θρασυμήδεος ἵπποδάμοιο,

5

10

La Roche εἰς τὸ ἔλαθεν, ὅπερ πιθανώτερον, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἐν P, 229 «ὅς δέ κε Πάτροκλον καὶ τεθνηῶτά περ ἔμπης Τρῳάας ἐς ἵπποδάμους ἐρύσῃ, εἴξῃ δέ οἱ Αἴας, ἥμισυ τῷ ἐνάριων ἀποδάσσομαι» ἐνθα προδήλως τὸ ἔμπης δὲν δύναται νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν μετοχήν. Ἄν καὶ ὁ Νέστωρ ἔπινεν, ὅμως οὐδόλως διέφυγε τὴν προσοχήν του ὁ ἀλαλαγμός. Ὁ ποιητὴς ἐπανέρχεται εἰς τὴν διήγησιν τὴν ὑπάρχουσαν ἐν N, 618. Τοῖς ἀρχαίοις ἐφάνη ἄπορον, ὅτι ὁ Νέστωρ ἐπὶ τοσοῦτον πίνει χρόνον. Ἀλλ' ὁ Πυρρόριος ἔλυε τὴν ἀπορίαν οὕτως: «καὶ ῥητέον, ὅτι οὐ τοσοῦτον χρόνον ἔπινεν, ἀλλ' ὁ μῆρος κατὰ παρέκδοσιν ἀπαγγελίας τὰς πράξεις, βουλευθεὶς ἐπὶ τὸν Νέστορα μεταδῆναι, πάλιν ἀπὸ ταύτης τῆς πράξεως ἤρξατο ἄφ' ἧσπερ αὐτὸν καὶ κατέλιπε ποιοῦντα.»

¹) Ὅτε ὁ Νέστωρ κατέλιπε τὸ πεδῖον τῆς μάχης, αὕτη ἐγένετο ἐν τῇ πεδιάδι.

²) Ζητεῖται, ἂν ἐγνωσῇ ὁ ποιητὴς τὸ δι' οἴνου κατασκευασθὲν κραῖμα (τὸν κυκεῶνα) ὑπὸ τῆς Ἑκαμήδους ἐν Δ, 624, ἢ καθαρὸν οἶνον. Τὸ μὲν πρῶτον δέχεται ὁ La Roche, τὸ δὲ δεύτερον

ὁ Amels. Πιθανώτερα φαίνεται ἡ πρώτη γνώμη, διότι ὁ ποιητὴς σκοπεῖ νὰ υπομνήσῃ τὰ ἐν ἐνδεκάτῃ ῥαψωδίᾳ γενόμενα. Ἀλλως τὸ πίνειν οἶνον ἐν κρίσει ὡς τῆς μάχης ἤθελεν εἶναι παράδοξον.

³) Τὰ λουτρά ὀνομάζει θερμὰ κατὰ πρόληψιν· διότι πρόκειται νὰ θερμανθῶσιν, ὅπως γείνωσι θερμὰ. Ἑκαμήδη εἶναι ἡ δούλη τοῦ Νέστορος, Δ, 624.

⁴) Βρότος κατὰ τὸν Σχολιαστὴν λέγεται οὐχὶ πᾶν αἶμα, ἀλλὰ μόνον τὸ ἀπὸ βροτοῦ πεφανευμένου. Ἐνταῦθα ὁ μῆρος κατὰ τὸν μόνον τετραμένον.

⁵) Κατὰ τὸν Düntzer εἶναι μέλλων τοῦ εἶμι· ἀλλ', ἂν οὕτως ἔχῃ, πρὸς τίνα σκοπὸν ἐτέθη τὸ ἐλθὼν; ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Koch. Διὰ τοῦτο δικαίως προτιμᾶται ἡ γνώμη, ὅτι εἶναι μέλλων τοῦ οἶδα. Περιωπὴ δὲ κατὰ τὸν Σχολιαστὴν σημαίνει· «πᾶν ὅθεν ἔστι περιοπτεύειν». Ὁ Koch εἰκάζει ἡ ὅτι ἕκαστος στρατηγὸς εἶχε τῇ αὐτῇ περιωπῇ, ἡ ὅτι τὸ ὅλον στρατόπεδον εἶχε μίαν μόνην.

⁶) Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ, ὅτι σημαίνει εὐτυχτον, ὡς ὁ ποιητὴς λέγει ὀρυκτὴν τάφρον καὶ ποιητὰς πύλας, ἐν οἷς λείπει τὸ εὔ.

χαλκῷ παμφαῖνον· ὁ δ' ἔχ' ἀσπίδα¹ πατρὸς ἐοῖτο.
 εἴλετο δ' ἄλκιμον ἔγχος, ἀκαχμένον ὀξεί χαλκῷ,
 στῆ δ' ἐκτὸς κλισίης, τάχα δ' εἰσίδεν ἔργον· αἰικέσ²,
 τοὺς μὲν ὀρινομένους³, τοὺς δὲ κλονέοντας ὀπισθε,
 Τρῶας ὑπερθύμους· ἐρέριπτο⁴ δὲ τεῖχος Ἀχαιῶν. 15
 ὡς δ' ὅτε πορφύρῃ⁵ πέλαγος μέγα κύματι κωφῷ,
 ὁσσόμενον⁶ λιγέων ἀνέμων λαιψήρᾳ κέλευθα
 αὐτῶς⁷, οὐδ' ἄρα τε προκυλίνδεται οὐδ' ἐτέρωσε⁸,

1) Ἡ ἀσπίς τοῦ Νέστορος ἦτο χρυσή καὶ πολυβύλητος. Ὅρα Θ, 192. Διὰ τὴν ἔλαβε ταύτην ὁ Θρασυμήδης, δὲν λέγει ὁ ποιητής.

2) Ἐννοεῖ τὴν ἥτταν τῶν Ἀχαιῶν, ὡς γίνεται ὁπλον ἐκ τῶν ἐπομένων.

3) Σημαίνει ταρασσομένους, ὡς ἐν I, 243. Ὅτι τὰ ἐνταῦθα δὲν ἀντιφάσκουσι πρὸς τὸ τέλος τῆς ἡγουμένης βραχυδίας, εἴρηται ἐν ἀρχῇ.

4) Ὑπερσυντελικὸς τοῦ ἐρείπω ἀντὶ ἐρήριπτο. Κυρίως εἰπεῖν, μόνον ἐν μέρει τοῦ τείχους εἶχε κρημνισθῆ, M, 398.

5) Κατὰ τὴν κρατοῦσαν γνώμην ὡς τὸ μορμύρω γίνεται ἐκ τοῦ μύρω κατ' ἀναδιπλασιασμόν, οὕτω καὶ τὸ πορφύρω ἐκ τοῦ φύρω. Οὕτω σημαίνει τὸ πέλαγος ταρασσεται, κυμαίνεται καὶ τὴν τοιαύτην ἐρμηνείαν ὑποστηρίζει καὶ τὸ ἐπόμενον ὥρμαινε. Ἀλλ' ὁ Döderlein τὸ πορφύρειν παράγει ἐκ τοῦ πορφυρέειν, ὡς τὸ μαρτύρεσθαι καὶ κύρειν γίνονται ἐκ τοῦ μαρτυρεῖσθαι καὶ κυρέειν. Κατὰ τοῦτον ὁ ποιητὴς δηλοῖ τὸ σκοτεινὸν κόκκινον χρῶμα, ὅπερ συχνάκις φαίνεται ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς θαλάσσαις. Τὴν ἐρμηνείαν ταύτην στηρίζει καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀρι-

στάρχου, ὅστις κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ἔλεγεν· «εἶθ' ὅταν ἀρχὴν λαμβάνῃ κινήματος ἡ θάλασσα, μελανίζειν». Τὸ δὲ πέλαγος κατὰ τὸν Κούρτιον εἶναι συγγενὲς τοῦ πλήσσω καὶ πλάζω καὶ τοῦ λατ. plaga. Κατὰ τοὺς ἐτυμολόγους τὸ κωφὸς παράγεται ἐκ τοῦ κόπτειν. Ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ· «Κῦμα δὲ κωφὸν τὸ μήπω ὑπαφρον καὶ παφλάζον, ὡς καὶ ἔχον ποιεῖν ἀκουστόν, καθάπου καὶ κωφὸν βέλος τὸ ἄρροιζον. Κωφὰ δὲ τὰ τοιαῦτα ὡς μὴ ἐνεργοῦντα εἰς ἀκοήν».

6) Μόνον ἐνταῦθα τὸ ῥῆμα λέγεται ἐπὶ ἀψύχου· σημαίνει προβλέπον, προσημαῖνον, ἀπειλοῦν. Τὸ δὲ ἐπὶ θετον λαιψήρως, ὅπερ σημαίνει ταχύς, γοργός, κατὰ μὲν τὸν Döderlein ἐγένετο ἐκ τοῦ λαίλαψ ἀντὶ λαιλαψήρως κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἡμιμέδιμνον, ὅπερ ἐγένετο ἡμέδιμνον, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ τοῦ αἵψα. Ἡ ὁμηρικὴ αὕτη παραβολὴ δικαίως ἐπαινεῖται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων.

7) Ὁ μὲν Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ ἀπράκτως, οἱ δὲ νεώτεροι μόνον οὕτως, δηλ. ἀορίστως ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ κεκριμένος οὐρος.

8) Οὐδὲ εἰς τὸ ἄλλο, εἰς τὸ ἀντί-

πρίν τινα κεκριμένον¹ καταθήμεναι ἐκ Διὸς οὔρον,
ὥς ὁ γέρων ὠρμαινεν δαϊζόμενος² κατὰ θυμόν 20
διχθάδι³, ἥ μεθ' ὅμιλον ἴοι Δαναῶν ταχυπώλων,
ἥ μετ' Ἀτρείδην⁴ Ἀγαμέμνονα, ποιμένα λαῶν.
ὦδε δὲ οἱ φρονέοντί δοάσσατο κέρδιον εἶναι,
βῆναι ἐπ' Ἀτρείδην. οἱ δ' ἀλλήλους ἐνάριζον
μαρνάμενοι· λάχε⁵ δέ σφι περὶ χροῖ χαλκὸς ἀτειρὴς 25
νυσσομένων⁶ ξίφεσιν τε καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύοισι.

Νέστορι δὲ ξύμβληντο⁷ διοτρεφεές βασιλῆες
πάρ νηῶν ἀνιόντες⁸, ὅσοι βεβλήατο χαλκῷ,
Τυδείδης Ὀδυσσεύς τε καὶ Ἀτρείδης Ἀγαμέμνων.
πολλὸν γάρ ῥ' ἀπάνευθε μάχης εἰρύατο νῆες⁹ 30
θὺν ἔφ' ἄλὸς πολιῆς· τὰς γάρ πρώτας¹⁰ πεδίοιन्दε
εἴρυσαν, αὐτὰρ τεῖχος ἐπὶ πρυμνῆσιν¹¹ ἔδειμαν.

θετον μέρος. "Ἄλλοι γράφουσιν οὐδε-
τέρω σε, ἀλλ' ὁ La Roche παρατη-
ρεῖ, ὅτι ὁ "Ομηρος δὲν γινώσκει τὸ
οὐδέτερος.

1) Οὕτω λήγεται ὁ ἄνεμος ὁ ἔχων
ὠρισμένην διεύθυνσιν.

2) Ὁ Σχολιαστής ἐξηγεῖ· « Διχθῆ
μεριζόμενος τῷ σκέμματι τὸν λογι-
σμόν, τουτέστιν ἐπὶ πολλὰ τὸν λογι-
σμόν μεταφέρων καὶ διασκοπούμενος ».

3) Δηλαδὴ πρὸς ἀναζήτησιν τοῦτου.

4) Ἐψόφει, ἐκρότει. Λέγων χαλ-
κὸν ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὴν πανοπλίαν,
δηλ. τὸν θώρακα, τὴν ἀσπίδα.

5) Περιεμένομεν τὴν μετοχὴν κατὰ
δοτικὴν, ὡς τὸ σφί. Τὴν γενικὴν ὁ μὲν
La Roche ἔφαρτεῖ ἐκ τοῦ χαλκός, ὁ
δὲ Ameis λέγει, ὅτι πλησιάζει εἰς τὴν
γενικὴν ἀπόλυτον.

6) Κατὰ τὸν La Roche ὁ ἀόρι-
στος οὗτος πανταχοῦ ἔχει μέσην ση-

μασίαν, ἐν ᾗ ὁ συγκεκομμένος ἀόρι-
στος τοῦ ἀπλοῦ, ἐβλήθη, ἔχει παθη-
τικὴν.

7) Ἐπειδὴ αἱ νῆες τῶν τριῶν ἡγε-
μόνων ἔκειντο παρὰ τῇ θαλάσῃ, μετε-
χειρίσθη τὸ ἀνιέναι, ὅπερ εἶναι ἐν
χρήσει ἐπὶ τῶν πορευομένων ἐκ τῆς
θαλάσσης πρὸς τὴν ξηράν. Τὸ δὲ βε-
βλήατο εἶπε κατὰ σύλληψιν, διότι μόνος
ὁ Διομήδης εἶχε τρωτῇ πόρρωθεν, Α,
369—400.

8) Δηλαδὴ τῶν τριῶν εἰρημένων
ἡγεμόνων.

9) Κεῖται κατηγορηματικῶς, δηλ.
ταύτας εἴλκυσαν πρώτας εἰς τὴν πε-
διάδα.

10) Ὁ Düntzer καὶ ὁ La Roche
προτιμῶντες τὴν γραφὴν πρυμνῆσιν
θεωροῦσιν ὡς ἰσοδύναμον ταῖς ναυ-
σίαν, ὡς ἐν Α, 409. Ἄλλ' ὁ Baumlein
καὶ ὁ Ameis δεχόμενοι τὴν γραφὴν

οὐδὲ γὰρ οὐδ', εὐρύς περ ἑών, ἐδυνήσατο πάσας
 αἰγιαλὸς νῆας χαδέειν, στείνοντο¹ δὲ λαοί·
 τῷ ῥα προκρόσσας² ἔρυσαν, καὶ πλησαν ἀπάσης
 35 ἡϊόνος στόμα³ μακρόν, ὅσον συνεέργαθον ἄκραι.
 τῷ ῥ' οἷγ' ὀφείοντες⁴ αὐτῆς καὶ πολέμοιο,
 ἔγχεϊ⁵ ἐρειδόμενοι, κίον ἄθροοι· ἄχυντο δὲ σφιν
 θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι⁶. ὁ δὲ ξύμβλητο γεραιός,
 Νέστωρ, πτῆξε⁷ δὲ θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι⁸ Ἀχαιῶν.
 40 τὸν καὶ φωνήσας προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων·
 »ᾠ Νέστορ Νηληιάδη, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν,
 τίπτε λιπὼν πόλεμον φθισήνορα⁹ δεῦρ' ἀφικάνεις ;

πρυμνήσιν λέγουσιν, ὅτι τὸ ἐπιθέ-
 τον κεῖται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ πρῶ-
 τας, δηλ. πλησίον τῶν τελευταίων
 πλοίων ἔκτισαν τὸ τεῖχος. Οἱ ἄρχαῖοι,
 ὡς ἀναγινώσκωμεν παρὰ τῷ Σχολια-
 στῇ, ἀπεδοκίμαζον τὴν τοιαύτην γρα-
 φὴν καὶ ἐρμηνείαν λέγοντες· «οὐ δύ-
 νηται δὲ ταῖς ἐσχάταις· οὐ γὰρ πρυμνόν
 ἄλλο ἄλλου, ἀλλ' αὐτὸ ἑαυτοῦ· πρυ-
 μνὸν δὲ σκέλος τὸ περὶ ἄκραν τὴν σάρ-
 κωσιν».

¹) Ἐστεινοχωροῦντο οἱ λαοί.

²) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Ἄλλην
 πρὸ ἄλλης παραλλήλως ἀνείλκυσαν
 κλίμακῃδὸν καὶ ἀνθυπέταξαν αὐτὰς ἄλ-
 ληλαις· κρόσσαι γὰρ καλοῦνται αἱ
 τειχομάχοι κλίμακες».

³) Κατὰ τὸν Παραφραστὴν σημαί-
 νει τοῦ αἰγιαλοῦ τὴν εἰσόδον. Ἄκραι
 εἶναι τὸ Ῥοῖτιον καὶ τὸ Σίγειον.

⁴) Εἶναι τὸ μόνον παράδειγμα ἐφε-
 τικοῦ ῥήματος εἰς σείω παρ' Ὀμήρω.
 Σημαίνει δὲ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἴδωσιν.
 Συνετάχθη δὲ πρὸς γενικὴν ὡς ἐφετικόν.

⁵) Ὅρα, ὅτι μετεχειρίσθη ἐνικόν

ἀριθμόν, ἐν ᾧ περιεμένομεν πληθυν-
 τικόν.

⁶) Οἱ γενναῖοι μαχηταὶ τῶν μὲν
 ἰδίων τραυμάτων ὀλιγωροῦσι, διὰ δὲ
 τὴν συμφορὰν τῶν συμμάχων λυ-
 ποῦνται.

⁷) Μόνον ἐνταῦθα τὸ ῥῆμα εὔρη-
 ται ὡς μεταβατικόν· ἐταπείνωσεν ἢ
 ἐπτύησεν· διότι οἱ τρεῖς ἡγεμόνες τῶν
 Ἀχαιῶν ὑπώπτευσαν, ὅτι ἡ ἀποχώ-
 ρησις αὐτοῦ ἐγένετο διὰ τι χαλεπόν.
 Σημειωτέον δ', ὅτι ὁ Σιδώνιος καὶ ὁ
 Ἡρωδιανὸς ἀνεγίνωσκον πῆξε, δηλ.
 ἐν ἀκινήσει ἐποίησεν, ἐπάγωσεν· ἄλλοι
 δὲ πλῆξε. Ἄλλ' ὁ Ἀρίσταρχος θεω-
 ρῶν τὸν στίχον περιττόν καὶ εὐρίσκων
 δυσκολίαν ἐν τῇ φράσει ἠθέτει τοῦτον.
 Λέγων ὁ ποιητὴς Ἀχαιοὺς ἐνταῦθα ἐν-
 νοεῖ τοὺς τρεῖς τετρωμένους ἡγεμόνας.

⁸) Ὁ φθεῖρων τοὺς ἄνδρας, ὁ λαο-
 φθόρος. Ὡς ἐκ τῶν ἐπομένων δῆλον
 γίνεται, ὁ Ἀγαμέμνων νομίζει, ὅτι ὁ
 Νέστωρ κατέλιπε τὴν μάχην διὰ τὴν
 κακὴν ἔκθεσιν αὐτῆς· διότι ἡγνύει τὰ
 ἐν τῇ ἐνδεκάτῃ βαψωδίᾳ συμβάντα.

δείδω μὴ δὴ μοι τελέσῃ ἔπος ὄβριμος¹ Ἐκτωρ,
ὥς ποτ' ἐπηπείλησεν ἐνὶ Τρώεσσ' ἀγορεύων²,
μὴ πρὶν πὰρ νηῶν προτὶ Ἴλιον ἀπονέεσθαι,
πρὶν πυρὶ νῆας ἐνιπρῆσαι, κτεῖναι δὲ καὶ αὐτούς.
καῖνος τὼς ἀγόρευε· τὰ δὲ νῦν πάντα τελεῖται.
ὦ πόποι³, ἦ ῥα καὶ ἄλλοι ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοὶ
ἐν θυμῷ βάλλονται ἐμοὶ⁴ χόλον, ὥσπερ Ἀχιλλεύς,
οὐδ' ἐθέλουσι μάχεσθαι ἐπὶ πρυμνῇσι νέεσσιν⁵. «

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα Γερήνιος ἱππότης Νέστωρ·
» Ἡ δὲ ταῦτά γ' ἐτοῖμα τετεύχεται⁶, οὐδέ κεν ἄλλως
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης αὐτὸς παρατεκτῆναιτο⁷.
τεῖχος μὲν γὰρ δὴ κατερήριπεν⁸, ὃ ἐπέπιθμεν
ἄρρηκτον νηῶν τε καὶ αὐτῶν⁹ εἴλαρ ἔσεσθαι·
οἱ δ' ἐπὶ νηυσὶ θοῇσι μάχην ἀλίστητον¹⁰ ἔχουσι
νωλεμές· οὐδ' ἂν ἔτι γνοίης, μάλα περ σκοπιάζων,
ὅπποτέρωθεν¹¹ Ἀχαιοὶ ὀρινόμενοι κλονέονται·
ὥς ἐπιμῖξ¹² κτείνονται, αὐτὴ δ' οὐρανὸν ἵκει.

45

50

55

60

Ἄλλ' ὁ Νέστωρ πρὸς τὴν τοιαύτην
μομφὴν οὐδεμίαν ἀποκρίσιν δίδωσιν,
ἴσως διότι ἐπέχει ὁ καιρὸς.

1) Τὸ ἐπιθετὸν τοῦτο ἀποδίδεται
κατ' ἐξοχὴν τῷ Ἀρεί, πλειστάκις τῷ
Ἐκτορι καὶ ἀπαξ μόνον τῷ Ἀχιλλεῖ.

2) Τοῦτο ἐποίησε τὴν προηγουμέ-
νην ἡμέραν ἐν τῷ στρατοπέδῳ Θ, 177.

3) Συνήθως ἡ φράσις εὐρηται ἐν ἄρ-
χῇ τοῦ λόγου. ἐνταῦθα δ' ἐν τῷ μέσῳ,
ὥς ἐν Ν, 99. Ὁ Ἀγαμέμνων καταφεύ-
γει εἰς τοιαύτην εἰκασίαν μὴ δυνάμενος
νὰ ἐξηγήσῃ, ὅτι οὕτως ἀπέβη ἡ μάχη.

4) Ἡ δοτικὴ ἀνήκει εἰς τὴν ὅλην
φράσιν, ἐν θυμῷ βάλλονταί
χόλον.

5) Δηλαδὴ ἀφ' οὗ πρόκειται περὶ

σωτηρίας τῶν πλοίων, δι' ὧν νὰ ἐπα-
νέλθωμεν οἴκαδε.

6) Ἐπηλήθευσαν, ἔγειναν πράγματα.

7) Ὁ Εὐστάθιος ἐξηγεῖ παραποιή-
σεις. Τὸ τετελεσμένον καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς
δὲν δύναται νὰ μεταβάλῃ.

8) Παρακείμενος τοῦ κατερήριπεν· τὸ
τεῖχος ἔχει ἤδη καταπέσει.

9) Κεῖται ἀντὶ τοῦ ἡμῶν αὐτῶν.

10) Ἐκ τοῦ α (στερητ.) καὶ λιᾶζο-
μαι· ἀκαμπτος, πεισματώδης.

11) Ἡ λέξις μόνον ἐνταῦθα εὐρηται
καὶ σημαίνει· ἀπὸ ποῖον ἐκ τῶν δύο
μερῶν.

12) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· « Ἀ-
θρόως ἀναμειγμένοι, ὥστε τῇ ὄψει
μὴ διαγιγνώσκων τοὺς πίπτοντας ».

ἡμεῖς δὲ φραζώμεθ' ὅπως ἔσται τάδε ἔργα,
εἴ τι νόος¹ ῥέξει· πόλεμον δ' οὐκ ἄμμε κελεύω
δύμεναι· οὐ γὰρ πως βεβλημένον ἔστι μάχεσθαι. «

Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·
» Νέστορ, ἐπειδὴ νηυσὶν ἐπὶ πρυμνῇσι μάχονται,
τεῖχος δ' οὐκ ἔχραισμε τετυγμένον, οὐδέ τι τάφρος,
οἷς² ἐπὶ πόλλ' ἔπαθον Δαναοί, ἔλποντο δὲ θυμῷ
ἄρρηκτον νηῶν τε καὶ αὐτῶν εἴλαρ ἔσεσθαι,
οὕτω που Διὶ μέλλει ὑπερμενέει φίλον εἶναι,
νωνύμους³ ἀπολέσθαι ἀπ' Ἀργεὸς ἐνθάδ' Ἀχαιοῦς.
ἦδεα μὲν⁴ γὰρ ὅτε πρόφρων Δαναοῖσιν ἄμυνεν,
οἶδα δὲ νῦν ὅτι τοὺς μὲν ὁμῶς μακάρεσσι θεοῖσι
κυδάνει⁵, ἡμέτερον δὲ μένος καὶ χεῖρας ἔδθησεν.
ἀλλ' ἄγεθ', ὥς ἂν ἐγὼν εἴπω, πειθώμεθα πάντες.
νῆες ὅσαι πρῶται⁶ εἰρύαται ἄγχι θαλάσσης,

65

70

75

1) Ἐὰν ἡ σύνεσις κατορθώσῃ τί-
ποτε. Τοῦτο λέγεται ἐν ἀντιθέσει πρὸς
τὸ πόλεμον δύμεναι.

2) Αἱ ἐκδόσεις τοῦ Ἀριστάρχου
διηλλάτον, διότι ἡ μὲν εἶχε οἷς ἔπι,
ἡ δὲ ἦ ἔπι. Κατὰ τὸν Düntzer ὁμοῦς
τὸ ἦ ἀναφέρεται μόνον εἰς τὴν τάφρον,
ἐν ᾧ τὸ τεῖχος ἀποτελεῖ τὴν κυρίαν
ἐννοίαν. Τὸ οἷς ἀποδίδεται εἰς τὸ τεῖ-
χος καὶ τὴν τάφρον ὡς εἰς ἓν ὅλον.
Εἰς τὸ ἔλποντο δυνάμεθα νὰ ἐννοήσω-
μεν τὸ ἄ, ὅπερ ἐξάγεται ἐκ τοῦ οἷς.

3) Ὁ στίχος οὗτος δὲν ὑπάρχει
ἐν ἀρίστοις χειρογράφοις.

4) Τὸ ἦδεα μὲν - οἶδα δὲ ἐν τῇ ῥη-
τορικῇ λέγεται ἀναφορά, ἥτις εὐρη-
ται πολλαχού παρ' Ὀμήρῳ. Τὰ ἀρι-
στα χειρόγραφα ἔχουσιν ὅτε, ὡς ἀνα-
γνώσκας καὶ ὁ Ἀριστάρχος· τούναντίον

ἐν τῷ ἐπομένῳ στίχῳ κατ' ἀξιοπιστα
χειρόγραφα δέον νὰ προτιμηθῇ τὸ ὅτι.
Πολλοὶ ὁμοῦς κριτικοί, ὡς ὁ Spitzner,
ὁ Bekker, ὁ Döderlein, ὁ Koch καὶ
ὁ Bäumlein ἐν ἀμποτεροῖς τοῖς στί-
χοις προτιμῶσι τὸ ὅτε, ὁμοῦς ἐν δια-
φόρῳ σημασία. Τούναντίον ὁ Düntzer
καὶ ἐν τοῖς δυοῖν στίχοις δέχεται τὸ ὅτι.
Κατὰ τὸν Ameis σημαίνει· οὕτω βε-
βαίως (πρότερον) εἶχον τὴν συνειδήσιν,
ὅτι εὐμενῶς ἔδοξεν τοῖς Δαναοῖς, ὡς
βεβαίως νῦν ἔχω τὴν συνειδήσιν, ὅτι
τούτους μὲν ἐξυψώνει, ἡμῶν δὲ τὴν δύ-
ναμιν καὶ τὰς χεῖρας ἔδθησεν.

5) Κυδάνει εἶναι διάφορος τύπος τοῦ
κυδαίνω, ὡς τὸ οἰδάνω τοῦ οἰδαίνω ἐν I,
554 καὶ τὸ μελάνω τοῦ μελαίνω ἐν H, 64.

6) Ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ἄγχι θα-
λάσσης.

ἔλκωμεν¹, πάσας δὲ ἐρύσσομεν εἰς ἄλα θίαν,
 ὕψι² δ' ἐπ' εὐνάνων ὀρμίσσομεν, εἰς ὃ κεν ἔλθῃ
 νύξ ἀβρότη³, ἣν καὶ τῇ ἀπόσχονται πολέμοιο
 Τρῶες· ἔπειτα⁴ δέ κεν ἐρυσσάμεθα νῆας ἀπάσας⁵.
 οὐ γάρ τις νέμεσις φυγέειν κακόν, οὐδ' ἀνὰ νύκτα⁶. 80
 βέλτερον ὅς⁷ φεύγων προφύγῃ κακόν ἢ ἐάλωῃ. «

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
 » Ἀτρεΐδῃ, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων.
 οὐλόμεν⁸, αἰθ' ὥφελλες ἀεικελίου στρατοῦ ἄλλου

1) Διὰ τῶν οὐρῶν δηλαδὴ, ἥτοι τῶν ταφροειδῶν ὀρυγμάτων, περὶ ὧν ἰδὲ ἐν Β, 153. Τὸ πάσας οἱ πλείστοι τῶν ἐρμηνευτῶν ἐξηγοῦσι διὰ τοῦ ὕλας ἢ ὡς κατηγόρημα εἰς τὸ νοούμενον ἀντικείμενον. Ἀλλ' ὁ Koch ἐννοεῖ τὰς πρώτας ναῦς, ἃς δὲν ἠδύναντο νὰ αἰσθανθῶσιν οἱ Τρῶες ἕνεκα τῆς ἀποστάσεως.

2) Ὑψηλὰ ἐν τῇ θαλάσῃ. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «τὸ γὰρ ὕψος ὕψηλότερον τῆς γῆς· διὸ ἀνάπλους μὲν ἡ ἀναγωγή καλεῖται, κατὰπλους δὲ ἡ προσόρμις». Εὐνὰς δὲ λέγει τὰς ἀγκύρας, ἥτοι λίθους μεγάλους, ὡς ἐν Α, 436. Τὸ δὲ ἀρμόζειν σημαίνει παρασκευάζειν τὸ πλοῖον πρὸς ἀπόπλουν.

3) Μόνον ἐνταῦθα ὑπάρχει τὸ ἀβρότη· συνήθως λέγεται ἀμβροσίη, ἀμβροτος.

4) Ἐὰν ἐπαληθεύσῃ ἡ προηγουμένη προσδοκία.

5) Ἐννοεῖ τὰς ὑπολοίπους ναῦς πλὴν τῶν πρώτων.

6) Συνηθέστερον λέγεται διὰ νύκτα ἐν Θ, 510 καὶ Β, 57. Καὶ αἱ δύο φράσεις κεῖνται χρονικῶς. Τὸ αἰσχρό-

τερον εἶδος τῆς φυγῆς εἶναι τὸ φυγεῖν ἐν καιρῷ νυκτός.

7) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ εἶτις. Ὡς ἔχει ἡ σύνταξις, φαίνεται σολοικοφανής. Εἶναι προτιμότερον, ἐάν τις διὰ τῆς φυγῆς διαφύγῃ τὸ κακόν ἢ ἐὰν φρονεῖται. Τοιοῦτον καὶ τὸ παρ' Ἡροδότῳ, ΙΙΙ, 23 «ὅς ἂν φεύγων καταφύγῃ ἐς τούτους».

8) Ὀλέθριε, φοροποιέ, ὡς ἐν Α, 2. Ὁ Πορφύριος παρετήρησεν, ὅτι ὁ Ἀγαμέμνων ἀστρατήγως προστάσσει τοῖς Ἕλλησι νὰ φύγωσιν. Ἐλυσὶ δὲ τὴν ἀπορίαν λέγων, ὅτι ἐγίνωσκεν, ὅτι οὗτοι δὲν θὰ φύγωσι διὰ τὴν οἰκεῖαν ἀρετήν. Ἐπίστευε δὲ ὁ Ἀγαμέμνων κατὰ τὸν Πορφύριον, ὅτι τοῦτο ἐμελλε νὰ πορίσῃται ἑαυτῷ εὐνοίαν· διότι προτιμᾷ καὶ αὐτὴν τὴν ἐκ τῆς φυγῆς ἀδοξίαν τοῦ ἐκείνων ὀλέθρου. Ἀλλοι ἔλεγον, ὅτι ὁ Ἀτρεΐδης καὶ ἐνταῦθα πειράται, ὅπερ δέχεται καὶ ὁ Koch. Ὁ Ὀδυσσεὺς ὅμως ἐνόμισεν, ὅτι ὁ βασιλεὺς σπουδαίως ἐποίησε τὴν πρότασιν καὶ ἐλέγχει τοῦτον πικρῶς. Τὸ ἀεικελίου ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ ἀνομοίου ἤμιν, δηλ. ταπεινοῦ, εὐτελοῦς.

σημαίνειν¹, μηδ' ἄμμιν ἀνασσέμεν, οἷσιν ἄρα Ζεὺς 85
 ἐκ νεότητος ἔδωκε καὶ ἐς γῆρας τολυπεύειν²
 ἀργαλέους πολέμους, ὅφρα φθιόμεσθα³ ἕκαστος.
 οὕτω⁴ δὴ μέμονας Τρώων πόλιν εὐρυάγουαν
 καλλείψειν, ἧς εἵνεκ' οἰζύομεν⁵ κακὰ πολλά;
 σίγα⁶, μὴ τίς τ' ἄλλος Ἀχαιῶν τοῦτον ἀκούσῃ 90
 μῦθον⁷, ὃν οὐ κεν ἀνὴρ γε διὰ στόμα πάμπαν ἄγοιτο,
 ὅστις ἐπίσταίτο⁸ ἧσι φρεσὶν ἄρτια βάξειν
 σκηπτοῦχος τ' εἴη, καὶ οἱ⁹ πειθοίατο λαοὶ
 τοσσοῖδ' ὅσοισιν σὺ μετ' Ἀργείοισιν ἀνάσσεις·
 [νῦν¹⁰ δέ σευ ὠνοσάμην πάγχυ φρένας, οἷον ἔειπες.] 95

¹) Μόνον ἐνταῦθα τὸ σημαίνειν συντάσσεται πρὸς γενικήν.

²) Τὸ ῥῆμα παράγεται ἐκ τοῦ τολύπη, δηλ. τουλούπα. Σημαίνει δὲ παρασκευάζειν, μετὰ κακοπαθείας ἐκτελεῖν. Ἀρίστα ἐνταῦθα εἰκονίζει τὸν βίον τοῦ ἡρωϊκοῦ λαοῦ τῶν Ἀχαιῶν.

³) Συνεσταλμένος ἀόριστος τῆς ὑποτακτικῆς, ὡς τὸ φέρεται ἐν Υ', 173.

⁴) Τὸ μὲν πρῶτον ἐπιχείρημα ὃ Ὀδυσσεὺς ἔλαβεν ἐκ τῶν ἀκροατῶν, τὸ δεύτερον δὲ τὸδε ἐκ τοῦ πράγματος, δηλ. καὶ ἂν ἄλλοι ἦσαν οἱ ὑπὴκοοι, δὲν ἔπρεπε νὰ συμβουλευθῇ τοιαῦτα. Τὸ τρίτον ἐπιχείρημα εἶναι, ὅτι ἀνάξια βασιλεύς ἐφθέγγατο.

⁵) Σημαίνει ὑπομένειν κακὰ. Μόνον ἐνταῦθα εὐρηται τὸ ῥῆμα συντεταγμένον πρὸς αἰτιατικήν.

⁶) Δαιμονίως ὡς πρὸς ἀμαρτάνοντα διαλέγεται, ὡς λέγει ὁ Σχολιαστὴς.

⁷) Ἐνταῦθα σημαίνει πρότασιν. Τὸ οὐ συναπτόν μετὰ τοῦ πάμπαν, οὐδόλως. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν «ὃν οὐχ ἕτερος εἴποι».

⁸) Ἡ εὐκτική ἐτέθη κατ' ἀφομοίωσιν πρὸς τὴν προηγούμενην, ὡς καὶ ἐν στίχ. 117 καὶ ἐν Ν, 322.

⁹) Ἀντὶ τῆς προσωπικῆς περιεμμένον τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν καὶ ᾧ, ὡς καὶ ἐν Α, 79.

¹⁰) Ὁ Ἀριστοφάνης καὶ ὁ Ἀρίσταρχος ἠθέλουν τὸν στίχον, ὡς ἀναγινώσκοντες παρὰ τῷ Σχολιαστῇ· «Ἀθετεῖται, ὅτι εἰ μὲν ἀπεδέχετο αὐτὸν κατὰ τι, νῦν δὲ μόνον ἐμέμφετο, ἐνεχώρει καὶ τὸ ἐν ἄλλῳ τόπῳ θεόντως φέρεσθαι». Τὴν γνώμην τῶν ἀρχαίων κριτικῶν ἀποδέχονται οἱ νεώτεροι ἐκδοταὶ πλὴν τοῦ La Roche, ὅστις εὐρίσκει τὴν ἀντιθέσιν ἀλλαχού, ἥτοι ἐν τῷ στίχῳ 92, δηλ. νῦν ὁμως (ἐπεὶ οὐκ ἄρτια βάξεις) πρέπει νὰ σε μεμφῶ. Ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἡ ἀντιθέσις οὐχὶ ἀφωδῆς ἐξευρέθη, ἀλλὰ φαίνεται πως βεβιασμένη. Κατὰ τὸν La Roche ὁ ἀόριστος ἐτέθη, ὡς παρὰ τοῖς ἑπειτα, ὡς παρὰ Σοφοκλ. ἐν Αἴαντ. 536 «ἐπῆνεσ' ἔργον καὶ πρόνοιαν ἦν ἔθου» καὶ ἐν στίχ. 693 «ἔφριξ'»

ὅς¹ κέλεαι, πολέμοιο συνεσταότος καὶ αὐτῆς,
 νῆας εὐσέλμους ἄλαδ' ἐλκέμεν, ὅφρ'² ἔτι μάλλον
 Τρωσὶ μὲν εὐκτὰ³ γένηται ἐπικρατέουσί περ ἔμπης,
 ἡμῖν δ' αἰπὺς ὄλεθρος ἐπιρρέπη⁴. οὐ γὰρ Ἀχαιοὶ
 σχήσουσιν πόλεμον νηῶν ἄλαδ' ἐλκομενάων,
 ἀλλ' ἀποπαπτανέουσιν⁵, ἐρωήσουσι δὲ χάρμης.
 ἔνθα κε σὴ βουλή δηλήσεται⁶, ὄρχαμε λαῶν. »

100

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·
 » ὦ Ὀδυσσεῦ, μάλα πῶς⁷ με καθίκεο θυμὸν ἐνιπῇ
 ἀργαλήῃ· ἀτὰρ οὐ μὲν ἐγὼν ἀέκοντας ἄνωγα
 νῆας εὐσέλμους ἄλαδ' ἐλκέμεν υἱᾶς Ἀχαιῶν.
 νῦν⁸ δ' εἴη ὅς τῃσδὲ γ' ἀμείνονα μῆτιν ἐνίσποι,
 ἦ νέος ἢ παλαιός· ἐμοὶ δέ κεν ἀσμένῳ εἴη. »

105

Τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης·
 » Ἐγγὺς ἀνὴρ⁹ (οὐ δηθὰ ματεύσομεν) αἶ κ' ἐθέλητε

110

ρωτι, περιχαρὲς δ' ἀνεπτόμαν ».

1) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἐπεὶ σὺ.
 Παροτρύνεις, ἐν ᾧ συγκροτεῖται μάχη,
 ὅπερ εἶναι· λίαν ἐπικίνδυνον.

2) Μετὰ σαρκασμοῦ λέγει, ὥσει
 τοῦτο ἦτο ὁ σκοπὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος,
 ὡς ἐν B, 359.

3) Ἀποδῶσι κατὰ τὴν εὐχὴν
 των.

4) Ἡ μεταφορὰ ἐλήφθη ἐκ τῶν
 ζυγοστατουμένων σωμάτων κατὰ τὸν
 Σχολιαστὴν.

5) Δηλαδὴ θὰ περιβλέψωσιν εἰς τὰ
 πλοῖα καὶ θὰ φοβηθῶσιν. Βεβαίως δὲν
 ἦτο δυνατόν οἱ μὲν νὰ μάχωνται, οἱ
 δὲ νὰ φεύγωσιν.

6) Ἐθῆκε τὸ ῥῆμα ἄνευ ἀντικειμέ-
 νου. Τότε ἡ σὴ συμβουλή δυνατόν νὰ

βλάβῃ, ἀρχηγὲ τῶν ἀνδρῶν. Τοῦτο
 λέγεται μετὰ πικρίας.

7) Ἐνισχύει τὸ μάλα, ὡς ἡ ἀντω-
 νυμία τις ἐνισχύει τὰ ἐπιθετα. Τὸ δὲ
 καθικνεῖσθαι σημαίνει ἐγγίζειν, πληγύ-
 νειν. Ἐνιπῇ δὲ εἶναι ἐπιτίμησις, ἡ
 ἐπίπληξις, Δ, 402.

8) Ἀφ' οὗ ἀποδοκιμάζεις τὴν συμ-
 βουλήν μου. Ὁ Ἀγαμέμνων λέγει
 ταῦτα εὐχόμενος.

9) Δὲν εἶναι μακρὰν ὁ ἀνὴρ, ὃν ζη-
 τεῖς. Ὁ Πορφύριος ἡγεῖται τὸ ζήτημα,
 διὰ τί ὁ Διομήδης καὶ οὐχὶ ὁ Νέστωρ
 ἐνταῦθα συμβουλεύει. Ἐλκε δὲ τὴν
 ἀπορίαν λέγων· « ὅτι τὸ μὲν γῆρας ἐν
 τοῖς δεινοῖς ἐστὶν ἐπισχετικόν, ἡ δὲ
 νεότης θαρσαλεωτέρα ». Τὸ δὲ μα-
 τεύειν σημαίνει ἐπίζητεῖν.

πείθεσθαι, καὶ μή τι κότῳ ἀγάσῃσθε¹ ἕκαστος,
 οὐνεκα δὲ γενεῇφι νεώτατός² εἰμι μεθ' ὑμῖν·
 πατρός δ'³ ἐξ ἀγαθοῦ καὶ ἐγὼ γένος εὖχομαι εἶναι,
 Τυδέος⁴, ὃν Θήβησι χυτὴ κατὰ γαῖα καλύπτει.
 Πορθεῖ⁵ γὰρ τρεῖς παῖδες ἀμύμονες ἐξεγένοντο, 115
 ὦκεον δ' ἐν Πλευρώνι καὶ αἰπεινῇ Καλυδῶνι⁶,
 "Αγρὸς⁷ ἡδὲ Μέλαις, τρίτατος δ' ἦν ἱππότης Οἰνεύς,
 πατρός ἐμοῖο πατὴρ· ἀρετῇ δ' ἦν ἕξοχος αὐτῶν.
 ἀλλ' ὁ μὲν⁸ αὐτόθι μεῖνε, πατὴρ δ' ἐμὸς "Αργεῖ νάσθη⁹
 πλαγχθείς· ὥς γάρ που Ζεὺς ἤθελε καὶ θεοὶ ἄλλοι. 120
 Ἀδρήστοιο δ' ἔγρημε θυγατρῶν¹⁰, ναῖε δὲ δῶμα
 ἀφνειὸν βιότοιο, ἄλλης δὲ οἱ ἦσαν ἄρουραι

1) Περιέλθῃτε εἰς ἀγανάκτησιν, ἀγανακτήσητε.

2) Τῷ Ameis φαίνεται παράδοξον, ὅτι ὁ Διομήδης αἰτεῖ συγγνώμην διὰ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἐν I, 32 ἐν ὁμοίᾳ περιστάσει τὴν γνώμην αὐτοῦ μετὰ παρρησίας ἐδήλωσε καὶ ἐν I, 697 ἡ γνώμη αὐτοῦ ἐπηνέθη.

3) Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν νεότητά. Εἰς τὸ καὶ ἐγὼ ἐννοεῖται, ὡς καὶ ὑμεῖς.

4) Τὸν στίχον τοῦτον ὁ μὲν Ζηνόδοτος ἠθέλει, ὁ δὲ Ἀριστοφάνης ὅλως παρέλειπε. Δὲν εἶναι μὲν γνωστὴ ἡ αἰτία τῆς ἀθετήσεως, ἀλλ' εἰκάζεται, ὅτι εἶναι ἡ ἐξῆς· κατὰ μῦθον τῶν μεταγενεστέρων οἱ πρὸ τῶν Θηδῶν πεσόντες στρατιῆγοι ἐτάφησαν ἐν Ἐλευσίνι. Ἡ ἔνστασις ὅμως αὕτη δὲν εἶναι ἰσχυρά, διότι κατὰ τὸν Πausanίαν 9, 18, 2 καὶ ἐν Θήβαις ὑπῆρχε τάφος τοῦ Τυδέως. Τινὲς δὲ τῶν νεωτέρων κριτικῶν ἀθετοῦσι τὸν στίχον, διότι ἡ ἐνταῦθα μνεία τοῦ Τυδέως φαίνεται αὐτοῖς

ἐσπυρμένη, ἅτε περὶ τούτου λέγοντος τοῦ Διομήδους ἀπὸ τοῦ στίχου 119.

Ἐπειδὴ ὅμως ἐν τῷ τελευταίῳ τούτῳ χωρίῳ ὁ Τυδεὺς δὲν ὀνομάζεται, τὸ ὄνομα ἐνταῦθα εἶναι ἀναγκαῖον κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Ameis, ὅστις μετὰ τοῦ La Roche δὲν ἀθετεῖ τὸν στίχον.

5) Τὸ ἐκγίγνεσθαι συντάσσεται πρὸς γενικὴν, μόνον δ' ἐνταῦθα πρὸς δοτικὴν.

6) Ὁ Σχολιαστὴς εὐρίσκει σύλληψιν, διότι οἱ μὲν δύο ὦκουν ἐν Π' πλευρώνι, ὁ δὲ Οἰνεὺς ἐν Καλυδῶνι.

7) Κατὰ τὸν Ἀπολλοδώρου 1, 8, 6 ὁ "Αγριος ἦτο πατὴρ τοῦ Θεραΐτου.

8) Ὁ Οἰνεὺς ἐν Καλυδῶνι ἔμεινεν.

9) Ἀόριστος παθητικὸς τοῦ ναίω· ὁ δὲ ἐμὸς πατὴρ ἀποκατέστη ἐν τῷ "Αργεῖ. Ὁ Τυδεὺς κατέλιπε τὴν πατρίδα αὐτοῦ, διότι ἄκων ἐφόνευσε τὸν πατράδελφον Μέλαινα ἢ ἄλλον τινα.

10) Ἀντὶ ἀντικειμένου ἔχομεν γενικὴν διαιρετικὴν. Ἡ γυνὴ τοῦ Τυδέως ὠνομάζετο Δηΐπυλη, E, 412.

πυροφόροι, πολλοὶ δὲ φυτῶν ἔσαν ὄρχατοι¹ ἀμφίς,
πολλὰ δὲ οἱ πρόβατ'² ἔσκε· κέκαστο³ δὲ πάντας Ἀχαιοὺς
ἐγχείη· τὰ δὲ μέλλετ' ἀκουέμεν⁴, εἰ ἔτεόν περ. 125
τῷ οὐκ ἂν με γένος γε κακόν⁵ καὶ ἀνάλκιδα φάντες
μῦθον⁶ ἀτιμήσαιτε πεφασμένον, ὃν κ' εὖ εἶπω.
δεῦτ' ἴομεν πόλεμόνδε, καὶ οὐτάμενοι⁷ περ, ἀνάγκη·
ἐνθα δ' ἔπειτ' αὐτοὶ μὲν ἐχώμεθα⁸ δηϊοτῆτος
ἐκ βελέων⁹, μὴ πού τις ἐφ' ἔλκει ἔλκος ἄρηται· 130
ἄλλους δ' ὀτρύνοντες ἐνήσομεν¹⁰, οἳ τὸ πάρος περ
θυμῷ ἦρα φέροντες¹¹ ἀφροσύνας οὐδὲ μάχονται. «
Ὡς ἔφαθ', οἳ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἡδ' ἐπίθοντο·
βάν δ' ἴμεν, ἦρχε δ' ἄρα σφιν ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων.
Οὐδ' ἀλαοσκοπιὴν εἶχε κλυτὸς ἐννοσίγαιος, 135

¹) Περί τοῦ ἐτόμου τῆς λέξεως ὑ-
πάρχει διαφωνία· ὁ μὲν Εὐστάθιος
παράγει ἐκ τοῦ ὀρύσσειν οἷον ὀρύχατοι,
ὁ δὲ Düntzer θεωρεῖ συγγενῇ τῷ ὀρ-
χεῖσθαι καὶ ὁ Döderlein ἐκ τοῦ ὀρέγω.
Ὁ τελευταῖος λέγει τὸ ὄρχατος ἴσο-
δύναμον τῷ ὄρχος κατὰ τὸν Σχολια-
στὴν τοῦ Ἀριστοφάν. ἐν Ἀχαρν. 994,
ἐν ᾧ ὁ τοῦ Θεοκρίτου εἰς I, 148 πα-
ρατηρεῖ· «ὄρχος ὁ βότρυς, εἰς ὃν ἐντί-
θεται τὸ φυτόν, παρὰ τὸ ὀρύσσειν ὄρ-
χατος δέ, ἡ ἐπίστιγος φυτεία, παρὰ
τὸ ἔρχεσθαι». Ὡσαύτως καὶ περὶ τὴν
σημασίαν τῆς λέξεως διαφωνοῦσιν οἱ
ἐρμηνευταί, ὧν ἄλλοι μὲν ἐννοοῦσι
κῆπους, ἄλλοι δὲ ἀμπελούς καὶ ἄλλοι
δενδροστοιχίας, ὅπερ φαίνεται μοι πι-
θανώτερον, ὡς δεικνύει τὸ ἀμφίς.

²) Παρὰ μὲν τοῖς ἔπειτα πρόβατον
σημαίνει μόνον ἓν εἶδος τῶν τετραπό-
δων, παρ' Ὀμήρῳ δὲ πάντα τὰ τε-
τράποδα.

³) Ὑπερσυντελικὸς τοῦ καίνυμαι
ἔχων σημασίαν παρατατικού· ὑπερεῖχε
ὅλους τοὺς Ἀχαιοὺς κατὰ τὸ δόρυ.

⁴) Ὁ ἐνεστώτης ἔχει σημασίαν πα-
ρακειμένου, ὡς τὸ πεύθομαι ἐν Λ, 498·
πρέπει νὰ ἔχητε ἀκούσει, ἐὰν ταῦτα
βέβαια ᾔηναι ἀληθῆ. Αὕτη εἶναι ἡ ἀνά-
γνωσις τοῦ Ἀριστάρχου, αἱ δὲ δημώ-
δεις ἐκδόσεις εἶχον, ὡς ἔτεόν περ.

⁵) Ἀγενῆ, ταπεινόν.

⁶) Μῦθος ἐνταῦθα εἶναι ἡ πρότα-
σις. Τὸ δὲ πεφασμένον κατὰ τινὰς
μὲν εἶναι παρακειμένου τοῦ φημί, κατ'
ἄλλους δὲ τοῦ φαίνω.

⁷) Καλῶς ποιεῖ τὴν πρότασιν οὐχὶ
ὁ Νέστωρ, ἀλλ' εἰς τῶν τετρωμένων.

⁸) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἀπέχόμεθα,
ὡς ἐν Β, 9 καὶ Γ, 84.

⁹) Ἐξω τῶν βελῶν, ἔξω τῆς μάχης.

¹⁰) Ἐκ τῶν ἡγουμένων ἐννοεῖται ἡ
δοτικὴ, δηϊοτῆτι.

¹¹) Σημαίνει χαριζόμενοι ἑαυτοῖς.

ἀλλὰ μετ' αὐτοὺς ἤλθε παλαιῷ φωτὶ¹ ἰοικώς,
δεξιτερὴν δ' ἔλε χεῖρ' Ἀγαμέμνωνος Ἀτρείδαο,
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

» Ἀτρείδη, νῦν δὴ που Ἀχιλλῆος ὀλοὸν κῆρ²
γῆθεῖ ἐνὶ στήθεσσι, φόνον καὶ φύζαν Ἀχαιῶν 140
δερκομένω³, ἐπεὶ οὐ οἱ ἐνὶ φρένες οὐδ' ἡβαιαί.
ἀλλ' ὁ μὲν ὥς⁴ ἀπόλοιτο, θεὸς δὲ ἐσιφλώσειε·
σοὶ δ' οὐπω⁵ μάλα πάγχυ θεοὶ μάκαρες κοτέουσιν,
ἀλλ' ἔτι που Τρώων ἡγήτορες ἡδὲ μέδοντες
εὐρὺ κονίσουσιν⁶ πεδίον, σὺ δ' ἐπόψαι αὐτὸς 145
φεύγοντας προτὶ ἄστρ' νεῶν ἄπο καὶ κλισιάων. «

1) Πάντοτε ὁ ποιητὴς ὀνομάζει τὸ πρόσωπον, οὗ τὴν μορφήν λαμβάνει θεὸς τις. Ἰσως τοῦτου ἕνεκεν ὁ Ζηνόδοτος ἔγραφεν, ἀντιθέτω Φοῖνιχι ὁπάσων Πηλεΐωνος. Ἀλλ' ὁ αὐθαίρετος τῆς ἀρχαιότητος κριτικὸς δὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι ὁ Φοῖνιξ εὗρίσκειται ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Ἀχιλλέως καὶ οὐχὶ ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης καὶ ὅτι αἱ ἐπόμεναι ὕβρεις καὶ ἀραὶ δὲν ἀρμόζουσιν εἰς τὸ στόμα τοῦ παιδαγωγοῦ.

2) Ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς ἔπεσιν εὐρίσκομεν πάντοτε ψόγον κατὰ τοῦ Ἀγαμέμνωνος διὰ τὴν πρὸς τὸν Ἀχιλλεὺς ἀδικίαν· ἐνταῦθα δὲ συμβαίνει τὸ ἐναντίον. Τὴν αἰτίαν λέγει ὁ Σχολιαστὴς· «Καὶ ἔστιν ἀρμόδιον τῷ καιρῷ παραμυθίαν τινὰ παρέχειν τῷ Ἀγαμέμνωνι, ὅτι οὐ διὰ τὴν αὐτοῦ ἀμαρτίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν Ἀχιλλέως ἀφροσύνην δυστυχεῖ τὸ ἑλληνικόν».

3) Τὰ πλείεστα καὶ ἄριστα τῶν χειρογράφων κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ La Roche ἔχουσι δοτικὴν καὶ οὐχὶ γενικήν. Προηγείται μὲν γενική, ἀλλ' ἡ

τοιαύτη ἀνωμαλία τῆς συντάξεως εὑρηται καὶ ἀλλαχοῦ, ὡς ἐν I, 636 καὶ K, 188.

4) Ἐννοεῖται τὸ ἀναφορικόν κατὰ μὲν τὸν Σχολιαστὴν ὡς Ἑλληνες ἢ ὡς ἡμᾶς ἐθέλει (δὴλ. ἀπολεσθῆναι), κατὰ δὲ τὸν Ameis ἀναφέρεται εἰς τὸ γῆθεῖ. Τὸ δὲ σιφλὸν ἐκ τοῦ σιφλὸς παραγόμενον σημαίνει καθιστῶ τινὰ ἀνάπηρον, τυφλόν. Συνήθως οἱ ἑρμηνευταὶ ἐξηγοῦσι διὰ τοῦ ἐξολοθρεῖν, ἀλλ' ὁ Goebel ἀπορρίπτει τὴν ἑρμηνείαν ταύτην· διότι οὕτως ἡ φράσις αὕτη ἤθελεν εἶναι ἐπανάληψις τῆς προηγουμένης. Οὗτος ἐξηγεῖ, οἱ θεοὶ νὰ καταστήσωσιν ἐπίμωμον, μωμητόν.

5) Κατὰ μὲν τὸν Σχολιαστὴν τὸ πω παρέλκει, κατὰ δὲ τὸν Ameis κεῖται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐπόμενον ἔτι που, καὶ κατὰ τὸν Düntzer ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ πῶς, ὡς ἐν Γ, 306, ὅπερ πιθανώτερον.

6) Ποιητικὴ περιγραφή τῶν φευγόντων, οἵτινες ἐν τῇ ταχείᾳ φυγῇ διεγείρουσι κύνιν.

ὦς εἰπὼν μέγ' ἄυσεν, ἐπεσσύμενος πεδίοιο.
 ὅσσον δ' ἐννεάχιλοι¹ ἐπίαχον ἢ δεκάχιλοι
 ἄνδρες ἐν πολέμῳ, ἔριδα ξυνάγοντες Ἄρης,
 τόσσην ἐκ στήθεσφιν ὅπα κρείων ἐνοσίχθων
 ἤκεν· Ἀχαιοῖσιν δὲ μέγα σθένος ἔμβαλ' ἐκάστω
 καρδίῃ, ἄλληλκτον πολεμίζειν ἡδὲ μάχεσθαι.

150

Ἥρῃ δ' εἰσεῖδε χρυσόθρονος ὀφθαλμοῖσι
 σταῖς² ἐξ Οὐλύμποιο ἀπὸ ρίου³· αὐτίκα δ' ἔγνω
 τὸν μὲν ποιπνύοντα μάχην ἀνὰ κυδιάνειραν,
 αὐτοκασίγνητον καὶ δαέρα⁴, χαῖρε δὲ θυμῷ.
 Ζῆνα δ' ἐπ' ἀκροτάτης κορυφῆς πολυπίδακος Ἴδης
 ἤμενον εἰσεῖδε, στυγερός⁵ δὲ οἱ ἔπλετο θυμῷ.
 μερμήριξε δ' ἔπειτα βοῶπις πότνια Ἥρῃ
 ὅπως ἐξαπάφοιτο⁶ Διὸς νόον αἰγιόχοιο.
 ἦδε⁷ δὲ οἱ κατὰ θυμὸν ἀρίστη φαίνετο βουλή,
 ἔλθειν εἰς Ἴδην εὖ ἐντύνασαν⁸ ἑ αὐτήν,

155

160

¹) Ἀντὶ ἐννεακισχιλίοι ποιητικῶς.
 Ἐπειδὴ μέχρι τοῦδε δὲν εὐρέθη ὄργανον, δι' οὗ μετρεῖται ἡ φωνή, πρόδηλον, ὅτι ὁ ποιητὴς λέγει τὰ τοιαῦτα πρὸς δηλωσιν οὐχὶ ἀκριβεῖας, ἀλλ' ἀπλῶς μεγάλου ἀριθμοῦ.

²) Εἶναι ἀκριβέστερος προσδιορισμὸς τοῦ ἐξ Οὐλύμποιο. Ῥίον λέγεται ἡ κορυφὴ ὄρους τινός, Θ, 48.

³) Δαῖρ εἶναι ὁ ἀνδράδελφος. Ὁ Ποσειδῶν ἦτο υἱὸς τοῦ Κρόνου, ὡς καὶ ἡ Ἥρα.

⁴) Ἐγένετο μισητὸς εἰς τὴν ψυχὴν της, διότι ὁ Ζεὺς ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἠδύνατο νὰ στρέψῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν μάχην καὶ βοηθήσῃ τοῖς Τρωσίν, ἐν ᾧ αὐτὴ ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου

ᾧφειλε νὰ ἰσχυράξῃ. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «ἔστι δὲ καὶ τοῦτο ἦθος γυναικῶν· ἀποτυγχάνουσαι γὰρ τῶν προκειμένων στυγοῦσι τοὺς ἄνδρας».

⁵) Ἀόριστος ὁ τοῦ ἐξαπαφίσκω = ἐξαπατῶ. Ὁρθῶς δὲ λέγει ὁ Σχολιαστής· «Τρία εἰσὶ δι' ὧν περιγινόμεθα, βία, πειθῶ, ἀπάτη. Θεωροῦσα οὖν αὐτὸν ἄμαχον μὲν διὰ τὴν ἰσχὺν ἄπιστον δὲ τὴν γνώμην, ἐπὶ τὴν ἀπάτην κατέφυγεν».

⁶) Καθ' ἑλξιν ἀφωμοιώθη πρὸς τὴν βουλήν, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ εἴπῃ τόδε.

⁷) Καλῶς κοσμήσασαν ἑαυτήν. Ὁρα, ὅτι ἔθηκεν αἰτιατικὴν, ἐν ᾧ προηγείται ἡ δοτικὴ οἱ. Τινὲς τὴν αἰτιατικὴν τρέπουσιν εἰς ὀνομαστικὴν, διότι ἡ ἐπομένη λέξις ἔχει τὸ δῖγαμμα.

εἴ πως ἰμείραιτο¹ παραδραθέειν φιλότῃτι
 ἢ χροῖη², τῷ δ' ὕπνον ἀπήμονά τε λιάρον³ τε
 χεύη⁴ ἐπὶ βλεφάροισιν ἰδὲ φρεσὶ πευκαλίμησι⁵. 165
 βῆ δ' ἵμεν ἐς θάλαμον, τὸν οἱ φίλος υἱὸς ἔτευξεν,
 "Ηφαιστος, πυκινὰς δὲ θύρας σταθμοῖσιν ἐπῆρσε⁶
 κληῖδι κρυπτῇ⁷, τὴν δ' οὐ θεὸς ἄλλος ἀνῶγεν.
 ἔνθ' ἤγ' εἰσελθοῦσα θύρας ἐπέθηκε φαεινάς.
 ἀμβροσίη⁸ μὲν πρῶτον ἀπὸ χροὸς ἱμερόεντος 170
 λύματα⁹ πάντα κάθηρεν, ἀλείφατο δὲ λίπ' ἐλαίῳ,
 ἀμβροσίῳ ἐδανῶ¹⁰, τὸ ῥά οἱ τεθυωμένον ἦεν
 τοῦ καὶ κινυμένοιο Διὸς κατὰ χαλκοβατὲς δῶ
 ἔμπης ἐς γαῖαν τε καὶ οὐρανὸν ἔκετ' αὐτμή.
 τῷ ῥ' ἤγε χροά καλὸν ἀλειψαμένη, ἰδὲ χαίτας 175
 πεζαμένη¹¹, χερσὶ πλοκάμους ἔπλεξε φαεινοὺς,
 καλοὺς ἀμβροσίους, ἐκ κράατος ἀθανάτοιο.
 ἀμφὶ δ' ἄρ' ἀμβρόσιον ἑανὸν¹² ἔσαθ', ὃν οἱ Ἀθήνη

¹) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «εἰς ἱμε-
 ρον ἀπαχθεῖη». Τὸ δὲ παραδραθέειν
 εἶναι ἀόριστος ὁ τοῦ παραδραθάνω,
 ὅπερ σημαίνει συγκοιμῶμαι, ἐπὶ συνου-
 σίας.

²) Εἶναι συγγενὴς τῷ χροῖ. Ὁρθῶς
 ἐξηγεῖ ὁ Σχολιαστὴς· «τῷ ἰδίῳ αὐτῆς
 σώματι».

³) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ χλιαρός,
 καὶ ὡς τὸ λαῖνα πρὸς τὸ χλαῖνα καὶ
 σημαίνει κυρίως ὑπόθερμος, εἴτα δὲ
 εὐάρεστος.

⁴) Ἐπειδὴ ἡ ὑποτακτικὴ παρέχει
 δυσκολίαν, τινὲς εἰκάζουσιν, ὅτι πρέπει
 νὰ γραφῇ χεύει, ὅπερ δὲν ἐγένετο
 δεκτὸν ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν.

⁵) Πευκαλῖμος σημαίνει τὸν φρόνι-
 μον, τὸν συνετόν. Περὶ τοῦ ἐτύμου ἰδὲ

ἐν Θ, 366.

⁶) Ὁ Σχολιαστὴς ἐρμηνεύει ἐφήρ-
 μοσεν.

⁷) Διὰ μυστικοῦ κλειθροῦ.

⁸) Ἐνταῦθα προσηλῶς δὲν εἶναι ἡ
 τροφή τῶν θεῶν, ἀλλὰ μέσον καθα-
 ρισμού.

⁹) Λύματα εἶναι αἱ ἀκαθαρσίαι.

¹⁰) Οἱ ἀρχαῖοι παράγοντες ἐκ τοῦ
 ἡδύς ἐξηγοῦσιν διὰ τοῦ εὐώδης. Κατὰ
 τὸν Σχολιαστὴν· «μύρον μὲν οὐκ ὀνο-
 μάξει, τεθυωμένον δὲ ἔλαιον τὸ μύ-
 ρον λέγει, ὥστε εἰδέναι μὲν τὴν χρῆσιν,
 τὸ δὲ ὄνομα μὴ».

¹¹) Μέσος ἀόριστος τοῦ πέχω καὶ
 σημαίνει διακρίνασα, κτενίσασα.

¹²) Σημαίνει τὸν πέπλον. Ὅρα εἰς
 Γ, 385.

ἔξυσ' ἄσκησασα, τίθει δ' ἐνὶ δαίδαλα πολλά·
 χρυστείης δ' ἐνετῆσι² κητὰ στῆθος περονᾶτο. 180
 ζώσατο δὲ ζώνην³, ἑκατὸν θυσάνοις ἀραρυῖαν,
 ἐν δ' ἄρα ἔρματα⁴ ἦκεν ἐϋτρήτοισι λοβοῖσι,
 τρίγληνα⁵ μορθέντα· χάρις δ' ἀπελάμπετο πολλή.
 κρηδέμνω⁶ δ' ἐφύπερθε καλύψατο δῖα θεῶν
 καλῶ νηγατέφ'· λευκὸν⁷ δ' ἦν ἡέλιος ὥς· 185
 ποσσὶ δ' ὑπὸ λιπαροῖσιν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα.
 αὐτὰρ ἐπειδὴ πάντα περὶ χροῖ θήκατο κόσμον,
 βῆ ῥ' ἵμεν ἐκ θαλάμοιο, καλεσσαμένη δ' Ἀφροδίτην⁸
 τῶν ἄλλων ἀπάνευθε θεῶν πρὸς μῦθον ἔειπεν·

»Ἡ ῥά νύ μοί τι πίθοιο, φίλον τέκος⁹, ὅττι κεν εἴπω, 190
 ἡέ κεν ἀρνήσαιο, κοτεσσαμένη τόγε θυμῷ,
 οὐνεκ' ἐγὼ Δαναοῖσι, σὺ δὲ Τρῶεσσιν ἀρήγεις ; «
 Τὴν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη·

¹) Ἄλλοι μὲν ἐξηγοῦσιν ὕφανεν, ἄλλοι δὲ ἔλειανεν ἐκ μεταφορᾶς τῶν ζύλων.

²) Ἡ λέξις ἐκ τοῦ ἐνὶ ἡμὶ παραγομένη σημαίνει εἶδος πόρπης, καρφίτζης. Κατ' ἀρχαιότερον ἔθος ὁ πέπλος ἐπερονᾶτο εἰς τὸ στῆθος, ἐν ᾧ βραδυτέρον κατὰ τὴν κατάκλειδα τοῦ ὤμου.

³) Ὁ Düntzer καὶ ἄλλοι προτιμῶσι τὰς δοτικὰς, ζώνην καὶ ἀραρυίην, ὡς ἔγραφεν ὁ Ἀρίσταρχος.

⁴) Παράγεται ἐκ τοῦ εἴρω, sero καὶ σημαίνει τὰ ἐνώτια, ὡς ἐν σ, 297. Λοβοὶ δὲ εἶναι τὰ ἄκρα τῶν ὠτων.

⁵) Γλήνη λέγεται ἡ τοῦ ὀφθαλμοῦ κόρη, τρίγληνα δὲ τὰ ἔχοντα τρεῖς ὀφθαλμοειδεῖς λίθους. Τὸ δὲ μορθέντα οἱ ἀρχαῖοι ἐξηγοῦσι τὰ μετὰ πολλοῦ

μόρου καὶ κακοπαθείας γινόμενα, ὅπερ ἀπίθανον. Ἄλλοι παράγουσιν ἐκ τοῦ μόρος (= μέρος) ἐξηγοῦντες ἐνώτια ἐκ τεχνικῶς συνηρμωσμένων μερῶν συγκείμενα. Οὐχὶ ἀπιθάνως ὁ Döderlein θεωρεῖ τὴν λέξιν ταυτοσημον τῷ μαρμαίροντα, ἐξαστράπτοντα.

⁶) Κρηδέμνον εἶναι τὸ κεφαλοδέσμιον, ὅπερ φέρουσι καὶ αἱ ἡρωίδες, Γ, 141.

⁷) Σχεδὸν πάντα τὰ χειρόγραφα ἔχουσι λευκόν, εὔρηται δὲ καὶ ἡ παρεπιγραφὴ λαμπρόν.

⁸) Συνήθως οἱ θεοὶ διέτρισον ἐν τοῖς μεγάροις τοῦ Διὸς.

⁹) Καλεῖ οὕτω τὴν Ἀφροδίτην, διότι προτίθεται νὰ παρακαλέσῃ αὐτήν.

» Ἡρη, πρέσβα¹ θεά, θύγατερ μεγάλοιο Κρόνιοι,
αὐδα ὃ τι φρονέεις· τελέσαι δέ με θυμὸς ἄνωγεν, 195
εἰ δύνάμαι τελέσαι γε καὶ εἰ τετελεσμένον² ἔστί· »

Τὴν δὲ δολοφρονέουσα³ προσηύδα πότνια Ἡρῇ·
» Δὸς νῦν⁴ μοι φιλότητα καὶ ἥμερον, ὥτε σὺ πάντας
δαμνᾷ⁵ ἀθανάτους ἡδὲ θνητοὺς ἀνθρώπους.
εἶμι γὰρ ὀψομένη πολυφόρου πείρατα⁶ γαίης, 200
᾿Ωκεανὸν τε, θεῶν γένεσιν⁷, καὶ μητέρα Τηθύν,
οἷ με σφοῖσι⁸ δόμοισιν ἐὺ τρέφον ἡδ' ἀτίταλλον,
δεξάμενοι Ῥεΐης⁹, ὅτε τε Κρόνον εὐρύσπα Ζεὺς

¹) Σεπτῇ, σεβασμία, Ε, 721.

²) Ἐάν ποτε ἐτελέσθῃ, δύναται καὶ νῦν νὰ τελεσθῇ. Ἰσως περιέμενέ τις τὸ τελεσθὲς ἢ τελευτητός, ἀλλὰ κατὰ τὸν La Roche ὁ Ὅμηρος μεταχειρίζεται τὰ ἐπίθετα ταῦτα μόνον ἐν συνθέσει μετὰ τοῦ α τοῦ στερεοτ., ὡς πλεῖστα ἄλλα, ἄαπτος, ἄδλητος, ἀδάκρυτος, ἄδυτος κτλ.

³) Ἡ Ἡρα ἀπατᾷ τὴν Ἀφροδίτην, διότι δὲν λέγει περὶ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς, ὅτι πρόκειται νὰ ἐνεργήσῃ πρὸς βλάβην τῶν Τρώων, οὓς εὖ νοεῖ ἡ θεὰ τοῦ κάλλους.

⁴) Οὐχὶ ἀπιθάνως ὁ Cobet εἰκάζει· ἀμάρτημα τοῦ ἀντιγραφέως, ὅστις ἀντέγραψε νῦν ἀντὶ τοῦ νυν = οὖν.

⁵) Μέσον τοῦ δαμνάω, ὡς τὸ πειρᾶ ἐν Ω, 390. Ὁ Cobet εἶχασε δάμνασαι, ὅπερ δὲν φαίνεται πιθανόν. Καὶ ὁ Σοφοκλῆς λέγει περὶ τοῦ Ἑρωτος ἐν Ἀντιγόν. 788 « καὶ σ' οὐτ' ἀθανάτων φύξιμος οὐδεὶς οὐδ' ἀμερίων σέ γ' ἀνθρώπων ».

⁶) Τὰ πέρατα τῆς γῆς ἐσχημάτιζεν ὁ ᾿Ωκεανός, Θ, 478, ὅπου ἰδὲ τὴν σημείωσίν μου, καὶ λ, 13. Αὕτη μὲν

ἡ αἰτιατικὴ ἀνήκει εἰς τὸ εἶμι, αἱ δὲ ἐπόμεναι εἰς τὸ ὀψομένην.

⁷) Τὸ ἀφηρημένον ἀντὶ τοῦ συγκεκριμένου, δηλ. τὸν πατέρα. Ἐν Φ, 795 λέγεται, ὅτι ἐκ τοῦ ᾿Ωκεανοῦ ἔχουσι τὴν γένεσιν πάντες οἱ ποταμοὶ καὶ αἱ θάλασσαι καὶ αἱ κρήναι καὶ τὰ φρέατα· ἐνταῦθα ὅμως, ὡς καὶ ἐν στήλ. 246 γίνεται δῆλον, ὁ ᾿Ωκεανός εἰκονίζεται ὡς ἡ ἀρχὴ τῶν πάντων. Οὐχὶ δ' ἀτόπως ὁ Gladstone καὶ ἄλλοι λέγουσιν, ὅτι ἐνταῦθα κεῖται τὸ σπέρμα τοῦ βραδύτερον ἀναπτυχθέντος κοσμικοῦ συστήματος, ὅπερ ἐν τῇ ὕδατι ἀνεύρισκε τὴν πρώτην ἀρχὴν τῶν ὄντων.

⁸) Ἡ κοινὴ γραφὴ ἦτο οἷ με ἔν σφοῖσι. ἀλλ' ὁ La Roche παρατηρεῖ, ὅτι τὰ ἄριστα τῶν χειρογράφων ἔχουσιν οἷ με σφοῖσι, ὅπερ ἐδέξαντο οἱ ἄριστοι τῶν ἐκδοτῶν. Τὸ δὲ ἀτιτάλλω ἐγένετο δι' ἀναδιπλασιασμοῦ ἐκ τοῦ ἀτάλλω καὶ σημαίνει περιποιῶμαι.

⁹) Ὅτε ἤρξατο ὁ φοβερός ἀγὼν τοῦ Διὸς πρὸς τὸν Κρόνον, ἡ Πέα κατέφυγε πρὸς ἀσφάλειαν εἰς τὸν ᾿Ωκεανόν.

γαίης νέρθε¹ καθεῖσε καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
 τοὺς εἶμ' ὀφομένη, καὶ σφ' ἄκριτα² νείκεα λύσω· 205
 ἤδη γὰρ δηρὸν χρόνον ἀλλήλων³ ἀπέχονται
 εὐνῆς καὶ φιλότῃτος, ἐπεὶ χόλος ἔμπεσε θυμῷ.
 εἰ κείνω⁴ γ' ἐπέεσσι παραιπεπιθοῦσα φίλον κῆρ
 εἰς εὐνὴν ἀνέσαιμι⁵ ὁμωθῆναι φιλότῃτι,
 αἰεὶ κέ σφι φίλῃ τε καὶ αἰδοίῃ καλεοίμην. « 210

Τὴν δ' αὖτε προσέειπε φιλομμειδῆς Ἀφροδίτη·
 »Οὐκ ἔστ' οὐδὲ ἔοικε τεὸν ἔπος ἀρνήσασθαι·
 Ζηνὸς γὰρ τοῦ ἀρίστου ἐν ἀγκοίνῃσιν⁷ ἰαύεις. «

Ἡ καὶ ἀπὸ στήθεσφιν ἐλύσατο κεστὸν⁸ ἱμάντα
 ποικίλον, ἔνθα τὲ οἱ θελκτήρια πάντα⁹ τέτυκτο· 215
 ἔνθ' ἐνὶ μὲν φιλότῃς, ἐν δ' ἱμερος, ἐν¹⁰ δ' ὀαριστὺς
 πάρφασις¹¹, ἥτ' ἔκλεψε νόον πύκα περ φρονεόντων.

1) Ὁ ποιητὴς ἀντὶ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἐγένετο ὁ ἀγὼν, λέγει τὸν χρόνον τῆς νίκης καὶ τῆς καθεύξεως τοῦ Κρόνου.

2) Τὰ μὴ δυνάμενα νὰ κριθῶσιν, ἀτελεῦτητα, ἀτελείωτα.

3) Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ εὐνῆς καὶ φιλότῃτος. Ἐπειδὴ ὁ Ὀκεανὸς καὶ ἡ Τηθύς εἰκονίζονται ὡς γεννήτορες τῶν ὄντων, οἱ ὁμηρικοὶ ἄνθρωποι, ὡς εἰκάζομεν, ἤθελον νὰ ἐξηγήσωσι διὰ τῆς ἀποχῆς ταύτης τὴν λήξιν τῆς δημιουργίας τῶν ὄντων.

4) Κατὰ τὸν Ἀρίσταρχον εἶναι σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος· πιθανώτερον ὅμως ὁ La Roche τὸ μὲν φίλον κῆρ ἀποδίδει εἰς τὸ παραιπεπιθοῦσα τὸ δὲ κείνω εἰς τὸ κύριον ῥῆμα. Τὸ παραιπεπιθοῦσα εἶναι ἀόριστος ὁ τοῦ παραπεῖθιν, ὅπερ σημαί-

νει· πείθω τινὰ δι' ἀπατηλῶν λόγων νὰ μεταβάλῃ γνώμην.

5) Ἀόριστος α' τῆς ὀριστικῆς ἀνεῖσα, οὗ ὁ ἐνεστώς ἄχρηστος. Ὅρα εἰς N 657. Ἐὰν ἡδυνάμην νὰ τοὺς ἀναδιδάσω εἰς τὴν εὐνὴν. Τὸ ὁμῶς ἐκ τοῦ ὁμῶς παραγόμενον σημαίνει συγκοιμῶμαι, συμμίσγνυμαι.

6) Σημαίνει, οὐ δυνατόν οὐδὲ πρέπον ἐστὶ.

7) Ἐγένετο κατ' ἐπέκτασιν ἐκ τοῦ ἀγκῶν· κοιμᾶσαι ἐν ταῖς ἀγκάλας.

8) Εἶναι ἡ κεντητὴ ζώνη. Λέγεται πολυέστος ἱμάς, ἐν Γ, 371.

9) Δὲν σημαίνει ὅλα, ἀλλὰ παντοῖα.

10) Ἡ ἐπανάληψις τῆς αὐτῆς λέξεως λέγεται ἀναφορά. Ὀαριστὺς εἶναι ἡ ἐρωτικὴ ὁμιλία.

11) Ὁ Εὐστάθιος ἐξηγεῖ «πειθὼ τὴν ἐξ ὁμιλίας». Εἶναι παράθεσις εἰς

τὸν ῥά οἱ ἔμβαλε χερσίν¹ ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν·

»Τῇ² νῦν, τοῦτον ἱμάντα τεῶ ἑγκάτθεο κόλπῳ³,
ποικίλον, ᾧ ἔνι πάντα τετεύχεται· οὐδέ σέ φημι 220
ἄπρηκτόν⁴ γε νέεσθαι, ὅ τι φρεσὶ σῇσι μενοινᾷς.«

Ὡς φάτο, μείδῃσεν δὲ βοῶπις πότνια Ἥρη,
μειδῆσασα δ' ἔπειτα ἐῷ ἑγκάτθετο κόλπῳ.

Ἡ μὲν ἔβη πρὸς δῶμα Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη,
Ἥρη δ' αἵξασα λίπεν ῥίον Οὐλύμποιο 225

Πιερίην⁵ δ' ἐπιβᾶσα καὶ Ἡμαθίην ἐρατεινήν
σεύατ' ἐφ' ἵπποπόλων Θρηκῶν ὄρεα νιφόεντα,
ἀκροτάτας κορυφάς⁶· οὐδὲ χθόνα μάρπτε ποδοῖν·
ἐξ Ἀθόω⁷ δ' ἐπὶ πόντον ἐβήσετο κυμαίνοντα,
Λημνον δ' εἰσαφίκανε, πόλιν⁸ θείοιο Θόαντος. 230

τὸ προηγούμενον ὄνομα. Σημειωτέον, ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης ἐν Ἠθικ. Νικομαχ. VII, 6 καὶ Ἠθικ. Εὐδēm. VI, 6 ἔλεγε τὸ ὄνομα τοῦτο παρὰθεσιν καὶ εἰς τὰ τρία προηγούμενα, ὅπερ δέχεται ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ Düntzer.

¹) Κατὰ τὸν La Roche ἡ μὲν μία δοτικὴ ἀνήκει εἰς τὸ ῥῆμα, ἡ δ' ἑτέρα εἰς τὴν πρόθεσιν, δηλ. οἱ βάλεν ἐν χερσίν.

²) Ἐκράτησεν ἡ γνώμη τοῦ Buttmann καὶ Döderlein, ὅτι εἶναι προστακτικὴ ἀκρίστου ῥήματος τάειν συγγενοῦς τοῦ τείνειν, τιταίνειν, τανύειν. Ὅτι οὕτως ἔχει, μαρτυρεῖ τὸ πληθυντικὸν τῆς ε, ὅπερ εὑρεται παρὰ τῷ Σχολιαστῇ τοῦ Ἀριστοφάνους ἐν Ἀχαρν. 204. Σημαίνει λοιπὸν ἀπλωσον (δηλ. τὴν χεῖρα), λάβε, ὡς τὸ γαλλικὸν tiens. Ἀποδοκιμάζεται δὲ ἡ γνώμη, ὅτι εἶναι ἐπίρρημα, ὡς δέχεται ὁ La Roche. Τὸ ῥῆμα δὲν ἔχει μὲν

ἀντικείμενον, ἀλλὰ δὲν ἦτο τοῦτο καὶ ἀναγκαῖον.

³) Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «τῷ τοῦ ἱματίου κόλπῳ, τῷ κατὰ τὸ στήθος πτύγματι τοῦ κόλπου».

⁴) Ἐχει ἐνεργητικὴν σημασίαν, δηλ. μὴ πρήξασα.

⁵) Πιερία μὲν εἶναι ἀκώρεια τοῦ Ὀλύμπου κατὰ τοὺς παλαιούς, Ἡμαθία δὲ ἡ βραδύτερον κληθεῖσα Μακεδονία.

⁶) Εἶναι ἀκριβέστερος προσδιορισμὸς τοῦ ὄρεα. Ἡ ἐπομένῃ φράσις σημαίνει· οὐδὲ τὴν γῆν ἡγγίξε διὰ τῶν ποδῶν.

⁷) Λέγεται, ὅτι ὀνομάσθη οὕτως ἔκ τινος Γίγαντος, ἐφ' οὗ ὁ Ποσειδῶν τὸ ὄρος ἐπέθηκεν. Τὸ ο παρνετέθη, ὡς καὶ ἐν τοῖς φάωσ καὶ Κώως.

⁸) Ὁ Koch νομίζει, ὅτι ἐν Λημνῷ ὑπῆρχεν ὁμώνυμος πόλις, πηθα-

ἐνθ' ὕπνω¹ ξύμβλητο, κασιγνήτῳ Θανάτοιο²,
ἐν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν·

» Ὑπνε, ἀναξ πάντων³ τε θεῶν πάντων τ' ἀνθρώπων,
ἡμὲν δὴ ποτ' ἐμὸν ἔπος ἔκλυες, ἡδ' ἔτι καὶ νῦν
πεῖθευ· ἐγὼ δέ κέ τοι ιδέω⁴ χάριν ἡματα πάντα. 235

κοίμησόν μοι Ζηνὸς ὑπ' ὀφρύσιν ὅσσε φαινώ,
αὐτίκ' ἐπεὶ κεν ἐγὼ παραλέξομαι ἐν φιλότῃτι.
δῶρα⁵ δέ τοι δώσω καλὸν θρόνον, ἄφθιτον αἰεὶ,
χρύσειον· Ἡφαιστος δέ κ' ἐμὸς παῖς ἀμφιγυήεις
τεύξει ἀσκήσας, ὑπὸ δὲ θρῆνυν⁶ ποσὶν ἦσει, 240
τῷ κεν ἐπισχοίης⁷ λιπαροὺς πόδας εἰλαπινάζων. «

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσεφώνεε νήδυμος Ὑπνος·
» Ἥρη, πρεσβῆ θεά, θύγατερ μεγάλαιο Κρόνοιο,
ἄλλον μὲν κεν ἔγωγε θεῶν αἰειγενετάων
ῥεῖα κατευνήσαιμι, καὶ ἄν⁸ ποταμοῖο ῥέεθρα 245

νώτερον δ' οἱ ἄλλοι ἐρμηνεύται λέγου-
σιν, ὅτι πόλιν ὀνομάζει τὴν ὅλην νῆ-
σον, ὡς ἐν Β, 677. Ὁ Θόας ἦτο πα-
τήρ τῆς Ὑψιπύλης, μεθ' ἧς ὁ Ἰάσων
ἐγέννησε τὸν Εὐνήον, Η, 468.

1) Διὰ τί ὁ Ὑπνος διέτριβεν ἐν
Λήμνῳ, δὲν λέγει ὁ ποιητής. Ἰσως
ἐνταῦθα ἐτιμαῖτο, ὡς καὶ ὁ Ἡφαιστος,
ὅστις ἔχει γυναῖκα Χάριν Σ, 382. Οἱ
ἀρχαῖοι πρὸς ἐξηγήσιν ἔλεγον, ὅτι οἱ
Λήμνιοι ἦσαν πολύοινοι καὶ φίλοινοι
καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ὑπνος διέτριβε παρ'
αὐτοῖς.

2) Μνηστήμαχος ὁ κωμικός ἔλεγεν,
ὕπνος τὰ μικρὰ τοῦ θανάτου
μυστήρια. Ὁ δὲ Σχολιαστὴς πα-
ρατρῖει· « ἀμφοτέρω δὲ κακῶν ἀνα-
παύουσι. Καὶ ὁ μὲν χωρίζει τὴν ψυ-
χὴν, ὁ δὲ συστέλλει μικρόν· καὶ ὁ μὲν

διαλύει τὰς αἰσθήσεις, ὁ δὲ στερίσκει
μόνον ».

3) Τοῦτου ἐνεκεν λέγεται πανδα-
μάτωρ ἐν Ω, 4.

4) Τὰ ἄριστα τῶν χειρογράφων
ἐχρυσιν ἰδέω χάριν, ὀλίγα δὲ εἰ-
δέω. Εἶναι δὲ ἐπιπρὸς τύπος ἀντὶ τοῦ
εἰδῶ.

5) Ὅρα, ὅτι ἔθηκε κατιγόρημα
πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ εἰς ἐνικόν. Λέ-
γει τὸν θρόνον ἄφθιτον ὡς ἔργον τοῦ
Ἡφαιστου.

6) Εἶναι μικρὸν ὑποπόδιον εἰς τοὺς
πόδας τοῦ θρόνου προσηρημένον.

7) Ἐπὶ τοῦ ὁποίου δύνασαι νά
κρατῇς τοὺς πόδας σου.

8) Τοῖς γραμματικοῖς μεγάλην δυσ-
κολίαν παρέχει ὁ ἄν μετὰ τὸ προηγού-
μενον κέν. Ἄλλ' οὐχὶ πολὺ διάφορον

Ὠκεανοῦ, ὅσπερ γένεσις πάντεσσι¹ τέτυκται·
 Ζηνὸς δ' οὐκ ἂν ἔγωγε Κρονίονος² ἄσπον ἰκοίμην,
 οὐδὲ κατευνήσαιμ', ὅτε μὴ αὐτός γε κελεύει.
 ἦδ' ἄρ' με καὶ ἄλλο³ τεῖ ἐπίνυσσεν ἐφετμή,
 ἦματι τῷ ὅτε κεῖνος⁴ ὑπέρθυμος Διὸς υἱὸς
 ἐπλεεν Ἰλιόθεν, Τρώων πόλιν ἐξαλαπάξας.
 ἦτοι ἐγὼ μὲν ἔλεξα⁵ Διὸς νόον αἰγιόχοιο
 νήδυμος ἀμφιχυθείς· σὺ δὲ οἱ κακὰ μῆσαο θυμῷ,
 ὄρσας' ἀργαλέων ἀνέμων ἐπὶ πόντον ἀήτας⁶,
 καὶ μιν ἔπειτα Κόωνδ' εὐναιομένην ἀπένεικας⁷,
 νόσφι φίλων πάντων⁸. ὁ δ' ἐπεγρόμενος χαλέπαινε,
 ριπτάζων⁹ κατὰ δῶμα θεούς, ἐμὲ δ' ἔξοχα πάντων

250

255

εἶναι τὸ ἐν Ω, 437 « σοὶ δ' ἂν ἐγὼ
 πομπὸς καὶ κε κλυτὸν Ἄργος ἰκοί-
 μην ». Ἐκ τῆς προηγουμένης προτά-
 σεως ἐννοεῖται τὸ ξῆμα.

1) Κατὰ μὲν τὸν Düntzer εἶναι
 ἀρσενικοῦ γένους, δηλ. θεοῖς, κατὰ δὲ
 τὸν Ameis οὐδετέρου, δηλ. δι' ὅλα τὰ
 ὄντα.

2) Μόνον ἐνταῦθα καὶ ἐν λ, 620
 εὐρηται Κρονίονος, ἀλλαχού δὲ Κρο-
 νίωνος.

3) Οὕτως ἔχουσι τὰ ἄριστα χειρό-
 γραφα καὶ οὕτως ἐδέχτο ὁ Ἀρίσταρ-
 χος. Οἱ πλείστοι τῶν ἐκδοτῶν διατη-
 ροῦσι τὴν γραφὴν ταύτην, ἄλλοι δ'
 ἐπειράθησαν νὰ διορθώσωσιν. Ὁ μὲν
 Brugmann δέχεται ὡς ἀρχαίαν γρα-
 φὴν καὶ ἄλλοι³ ἔτι ἐπίνυσσες
 ἐφετμή, ὁ δὲ Ameis καὶ ὁ Düntzer
 προτιμῶσι τὴν γραφὴν, ἄλλοτε σὴ
 ἐπίνυσσεν ἐφετμή. Ἡ γραφὴ τῶν
 ἀρίστων χειρογράφων, ἣν ἔχομεν ἐν
 τῷ κειμένῳ, παρέχει τὴν δυσκολίαν,

ὅτι τὸ ἄλλο πρέπει νὰ ἐξηγήσωμεν διὰ
 τοῦ ἄλλοτε, ὡς ὅντως ἐξηγεῖ ὁ La
 Roche κατὰ τὸ ἐν X, 322 καὶ Ψ,
 454. Νομίζομεν, ὅτι πιθανώτερον ἐξη-
 γεῖ ὁ Paisi' καὶ ἄλλον σωφρονισμόν
 μοι ἔκαμε, δηλ. μοι ἔκαμε βλάβην καὶ
 διὰ τοῦτου μ' ἐσωφρόνισεν. Τὸ ἐπί-
 νυσσεν εἶναι ἀόριστος τοῦ πινύσσω =
 σωφρονίζω.

4) Μετ' ἐμφάσεως, ἐκαίνος ὁ ἐνδο-
 ξος δηλ. ὁ Ἡρακλῆς. Ὑπέρθυμος εἶ-
 ναι ὁ μεγαλόψυχος, ὁ γενναῖος.

5) Ἐνταῦθα σημαίνει ἐκοίμῃσα.

6) Ἡ λέξις παραγομένη ἐκ τοῦ
 ἄ ημι σημαίνει πνοήν. Ἐν Ο, 26
 λέγεται, ὅτι ὁ πνεύσας ἄνεμος ἦτο ὁ
 Βορρᾶς.

7) Σημαίνει ἡ πρόβεισις, ὅ τι καὶ ἐν
 τοῖς ἀποπλάζω καὶ ἀποσφάλλω. Ἀ-
 πῆγαγες, ἀπεμάχρυνας.

8) Ἐννοεῖ τοὺς ἐταίρους, μεθ' ὧν
 ἐστρατεύσατο, Ε, 641.

9) Οὐχὶ ὁρθῶς ὁ Düntzer νομίζει,

ζήτει· καὶ κέ μ' αἶστον¹ ἀπ' αἰθέρος ἔμβαλε πόντῳ,
εἰ μὴ Νύξ δμῆτειρα² θεῶν ἐσάωσε καὶ ἀνδρῶν·
τὴν ἰκόμην³ φεύγων, ὃ δ' ἐπαύσατο, χῳόμενός περ. 260
ἄζετο γὰρ μὴ Νυκτὶ θοῇ ἀποθύμια⁴ ἔρδοι.
νῦν αὖ⁵ τοῦτό μ' ἄνωγας ἀμήχανον ἄλλο τελέσσαι. «

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε βοῶπις πότνια Ἥρη·
» Ὕπνε, τίη δὲ σὺ ταῦτα μετὰ φρεσὶ σῆσι μενοινᾷς ;
ἦ φῆς⁶ ὥς Τρώεσσιν ἀρηξέμεν εὐρύσπα Ζῆν', 265
ὥς Ἡρακλῆος περιχώσατο, παιδὸς ἑοῖο⁷ ;
ἀλλ' ἴθ', ἐγὼ δὲ κέ τοι Χαρίτων⁸ μίαν ὀπλοτεράων
δώσω ὀπιέμεναι⁹ καὶ σὴν κεκλησθαι ἄκοιτιν.
[Πασιθέην¹⁰, ἥς αἰὲν ἐέλδεται ἡματα πάντα.] «

ὅτι ἐνταῦθα ἐννοεῖται ἡ τιμωρία μόνον
τῆς Ἥρας· διότι ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ πάν-
τας τοὺς συλλαμβάνοντας τὴν Ἥρα, ὡς
ἄρθῳ λέγει ὁ Σχολιαστής. Ὅτι δὲ
ὑπῆρχον τοιοῦτοι, γίνεται ὁ δῆλον ἐκ
τοῦ Ο, 22 καὶ Α, 590.

¹) Σύνθετον ἐκ τοῦ α (στερητικ.)
καὶ ἰδεῖν, εἰδέναι καὶ σημαίνει τὸν
ἀφανῆ.

²) Δαμάστρια. Εἰκάζεται, ὅτι ὁ
ποιητὴς ἐννοεῖ ἐνταῦθα τὴν Νύκτα ὡς
μητέρα τοῦ Ὕπνου, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις
μύθοις λέγεται. Ἄξιον σημειώσεως,
ὅτι ὁ Ἀριστοφάνης καὶ ὁ Ζηνόδοτος
ἔγραφον μήτειρα = μήτηρ.

³) Δηλαδὴ ἰκέτευσα.

⁴) Ἀπομακρυσμένα τοῦ θυμοῦ,
δυσάρεστα, Α, 562· ἀλλ' ἀπὸ θυμοῦ
μᾶλλον ἐμοὶ ἔσαι.

⁵) Γίνεται ἀντίθεσις πρὸς τὴν φρά-
σιν ἥδη γάρ με καὶ ἄλλο ἐν
στίχ. 249.

⁶) εἶναι εἰρωνικὴ ἐρώτησις. Ὅτι
τὸ α εἰς τὴν Ζῆνα ἐκθλίβεται πρὸ τοῦ
φωνήεντος τοῦ ἐπομένου στίχου, ὅρα
σημείωσίν μου εἰς Θ, 206.

⁷) Ἐξάγει πρὸς δηλώσιν τῆς με-
γάλους τοῦ Διὸς ὀργῆς.

⁸) Οἱ μετ' Ὀμηρον γινώσκουσι
τρὶς Χάριτας, τὴν Ἀγλαίαν, τὴν Εὐ-
φροσύνην καὶ τὴν Θαλίαν, ἀλλὰ παρὰ
τῷ ποιητῇ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἶναι ἀό-
ριστος, ὡς γίνεται ὁ δῆλον ἐκ τῆς φρά-
σεως μίαν ὀπλοτεράων. Ὡς νεω-
τάτην τῶν Χαρίτων ὁ Ἡσίοδος (ἐν
Θεογον. 946) ὀνομάζει οὐχὶ τὴν Πα-
σιθέαν, ἀλλὰ τὴν Ἀγλαίαν. Τινὲς τὸ
ὀπλοτεράων λέγουσι θετικόν, ὡς τὸ
ὀρέστερος καὶ θηλύτερος, ὅπερ δὲν εἶ-
ναι ὀρθόν, διότι εὐρηται καὶ ἐν τῷ
ὑπερθετικῷ ὀπλότατος.

⁹) Τὸ ὑποκείμενον ἐξάγεται ἐκ τῆς
προηγούμενης δοτικῆς.

¹⁰) Ὁ στίχος οὗτος ἀθετεῖται ὑπὸ

Ὡς φάτο, χήρατο¹ δ' Ὑπνος, ἀμειβόμενος δὲ προσηύδα· 270
 » Ἀγρει νῦν μοι ὅμοσον ἀάατον² Στυγὸς ὕδωρ·
 χειρὶ δὲ τῇ ἐτέρῃ μὲν ἔλε χθόνα³ πουλυβότειραν,
 τῇ δ' ἐτέρῃ ἄλλα μαρμαρέην⁴, ἵνα νῶϊν ἅπαντες
 μάρτυροι ὦσ' οἱ ἔνερθε θεοὶ Κρόνον ἀμφὶς ἐόντες,
 ἧ μὲν ἐμοὶ δώσειν Χαρίτων μίαν ὀπλοτεράων, 275
 Πασιθέην, ἧς τ' αὐτὸς ἐέλδομαι ἥματα πάντα. »

Ὡς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
 ὦμνυε δ' ὡς ἐκέλευε, θεοὺς δ' ὀνόμηνεν ἅπαντας
 τοὺς ὑποταρταρίους⁵, οἱ Τιτῆνες καλέονται. 280
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ὅμοσέν τε τελεύτησέν τε τὸν ὄρκον,
 τὼ βήτην Λήμνου τε καὶ Ἴμβρου ἄστυ λιπόντες,
 ἡέρα ἐσσαμένω, ῥίμφα πρήσσοντε κέλευθον.

τε τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων. Φαίνεται δ', ὅτι ἐλήφθη ἐκ τοῦ στίχου 276. Οὐ μόνον ἐν τοῖς ἀρίστοις τῶν χειρογράφων λείπει, ἀλλὰ καὶ ὁ Σχολιαστής ἐν στίχ. 276 παρατηρεῖ· « Ἐπιτηδες μὲν ἐσιώπησεν ἡ Ἥρα τὸ ὄνομα τῆς ἐρωμένης, ἵνα μὴ ὀνειδίσῃ τὸν ἔρωτα· ὁ δὲ Ὑπνος καὶ τὸ ὄνομα προσέθηκεν εἰς βεβαίωσιν ».

¹) Μέσος ἀόριστος α' τοῦ χαίρω, ὅστις μόνον ἐνταῦθα εὑρεται.

²) Περὶ τῆς σημασίας τῆς λέξεως μεγάλη διαφωνία ἐπικρατεῖ. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν τὸ α καὶ στέρησιν καὶ ἐπίτασιν δηλοῖ, ἤτοι ἀδελφὲς μὲν τοῖς εὐόχοις, πολυβλαβὲς δὲ τοῖς ἐπιόχοις. Τὸ δεύτερον φαίνεται πιθανώτερον. Κατὰ τὸν Ameis τὸ ὕδωρ τῆς Στυγὸς λέγεται βλαβερόν γενικῶς μὲν, διότι ἀνήκει εἰς τὸ βασίλειον τῶν νεκρῶν, εἰδικῶς δέ, διότι οἱ θεοὶ εἰς τοῦτο ὁμόσαντες καὶ τὸν ὄρκον παρα-

θάντες ἠδύναντο νὰ ἀπολέσωσι τὴν ἀθανασίαν αὐτῶν. Ὁ ὄρκος πρόκειται νὰ γείνῃ μόνον εἰς τὸ ὕδωρ τῆς Στυγὸς, οἱ δὲ Τιτᾶνες καλοῦνται ὡς μάρτυρες.

³) Κατὰ τὸν Nägelsbach ἡ Ἥρα ἐνταῦθα εἰκονίζεται ἐν ὑπερφυσικῇ μεγέθει. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ λεγόμενον γίνεταί ἐπὶ νήσου, δὲν εἶναι ὅλως ἀναγκαῖα ἡ τοιαύτη ὑπόθεσις, ὡς παρατηρεῖ ὁ Ameis.

⁴) Ἐκ τοῦ μάρμαρος παραγόμενον τὸ ἐπίθετον σημαίνει τὸν στιλπνόν, τὸν ἀκτινοβόλον.

⁵) Ἀντὶ ἔωσι, ὡς ἐν ω, 491. Ἐνταῦθα ἔννοεῖ τοὺς Τιτᾶνας, ὡς γίνεταί ὅλην ἐκ τοῦ στίχ. 279.

⁶) Ὁ Σχολιαστής παρατηρεῖ· αὐτοὺς ἐν τῷ Ταρτάρῳ ὄντας· οὐδὲν γὰρ ἐστὶν ὑπὸ Τάρταρον».

⁷) Ἀπέχει ἡ Λῆμνος τῆς Ἴμβρου στάδια 120.

Ἴδην δ' ἰκέσθην πολυπίδακα, μητέρα θηρῶν,
 Λεκτόν¹, ἔθι πρῶτον λιπέτην ἄλλα· τῷ δ' ἐπὶ χέρσου
 βήτην, ἀκροτάτῃ² δὲ ποδῶν ὑπο σείετο ὕλη. 285
 ἔνθ' ὕπνος μὲν ἔμεινε πάρος Διὸς ὅσσε³ ἰδέσθαι,
 εἰς ἐλάτην ἀναβάς περιμήκετον⁴, ἥ τότε ἔν Ἴδῃ
 μακροτάτῃ πεφυῖτα δι' ἡέρος αἰθέρ' ἴκανεν·
 ἔνθ' ἦσ' ὅζοισιν πεπυκασμένος⁵ εἰλατίνουσιν,
 ὄρνιθι λιγυρῇ ἐναλίγκιος⁶, ἦντ' ἐν ὄρεσσιν 290
 χαλκίδα⁷ κικλήσκουσι θεοί, ἄνδρες δὲ κύμινδιν.

Ἦρῃ δὲ κραιπνῶς προσεβήσετο Γάργαρον⁸ ἄκρον.
 Ἴδης ὑψηλῆς· ἶδε δὲ νεφεληγερέτα Ζεὺς.
 ὥς δ' ἶδεν, ὥς⁹ μιν ἔρωσ πυκινὰς φρένας ἀμφεκάλυψεν,
 οἷον ὅτε πρῶτόν¹⁰ περ ἐμισγέσθην φιλότῃτι, 295

1) Εἶναι παράθεσις εἰς τὴν Ἴδην, ἥτις ἔχει τρία ἀκρωτήρια τὸ Λεκτόν, τὸ Γάργαρον καὶ τὴν Φαλάκην.

2) Κεῖται κατηγορηματικῶς εἰς τὸ ὕλη· ἐσείοντο αἱ κορυφαὶ τοῦ δάσους, τῶν δένδρων.

3) Ὑποκείμενον τοῦ ἰδέσθαι· πρὶν οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Διὸς νὰ τὸν παρατηρήσωσιν.

4) Ταυτόσημον τῷ περιμήκης = ὑπερύψηλος. Διὰ τοῦ τ ὅ τε ὑποδεικνύει ὁ ποιητής, ὅτι ἐγένετο μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον. Ὁρα ἱστορ. τῶν ὁμηρ. ἐπῶν σελ. 45 καὶ ἐξῆς.

5) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· « Πιθανῶς, ἵνα καὶ διὰ τὸ ὕψος καὶ διὰ τοὺς κλάδους καὶ διὰ τὴν μεταμόρφωσιν μὴ ὀρῶτο ».

6) Περὶ τῆς μεταμορφώσεως τῶν θεῶν εἰς ζῶα ἀνάγνωθι εἰς H, 59. Εἰς τὸ ἐν ὄρεσσιν ἐννοεῖται ἡ μετοχὴ οὔσαν ἢ διατρέχουσαν.

7) Ὁ Εὐστάθιος λέγει, ὅτι εἶναι μέλας, χαλκίζων τὴν χροιάν. Ἐμυθεύθη δέ, ὅτι ἡ Ἀρπαλὺκη μετεμορφώθη εἰς χαλκίδα, ἀφ' οὗ βίβ' ἐμίγη τῷ πατρὶ αὐτῆς Κλυμένει καὶ ἐψήσασα τὸν υἱὸν Πρέσβωνα παρέθηκεν αὐτῷ. Τὸ πτηνὸν τοῦτο εἶναι νυκτόβιον καὶ κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην ἐν Ἱστορ. τῶν ζώων 9, 92 ἔχει μέγεθος, ὅσον ἱέραξ ὁ φασσοφόνος. Περὶ τῆς διωνυμίας ὅρα τὴν εἰσαγωγὴν μου σελ. 31.

8) Περὶ Γαργάρου ἰδὲ εἰς Θ, 48.

9) Διὰ τοῦ ὥς - ὥς δηλοῦται ἡ ἀμεσος ἀκολουθία τῶν πράξεων, ὥς ἐν T, 16.

10) Ὁ μὲν Ἀρίσταρχος ἔγραφε πρῶτόν περ, ἄλλοι δὲ πρῶτιστον. Οἱ ὁμηρικοὶ θεοὶ ἐν πολλοῖς εἰκονίζονται ἀνηθικώτεροι τῶν ἀνθρώπων, ὅπερ ὑποδεικνύει, ὅτι ἐποιήθησαν ἐν χρόνοις, καθ' οὓς τὰ ἔθνη τῶν ἀνθρώπων ἦσαν μᾶλλον ἔκλυτα.

εἰς εὐνὴν φοιτῶντε, φίλους λήβοντε τοκῆας¹.

στῇ δ' αὐτῆς προπάρειθεν ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν·

» Ἦρῃ, πῇ μεμαυῖα κατ' Οὐλύμπου τόδ'² ἰκάνεις;

ἵπποι δ'³ οὐ παρέασι καὶ ἄρματα, τῶν κ' ἐπιβαίης. «

Τὸν δὲ δολοφρονέουσα προσηύδα πότνια Ἦρῃ· 300

» Ἐρχομαι⁴ ὀφομένη πολυφόρβου πείρατα γαίης,

Ὤκεανόν τε, θεῶν γένεσιν, καὶ μητέρα Τηθύν,

οἳ μὲ σφοῖσι δόμοισιν ἐὺ τρέφον ἡδ' ἀτίταλλον·

τοὺς εἴμ' ὀφομένη, καὶ σφ' ἄκριτα νείκεα λύσω.

ἦδ' ἡ γὰρ δηρὸν χρόνον ἀλλήλων ἀπέχονται 305

εὐνῆς καὶ φιλότῃτος, ἐπεὶ χόλος ἔμπεσε θυμῷ.

ἵπποι δ' ἐν πρυμνωρείῃ⁵ πολυπίδακος Ἴδης

ἑστᾶσ', οἳ μ' οἴσουσιν ἐπὶ τραφερήν⁶ τε καὶ ὑγρὴν.

νῦν⁷ δὲ σεῦ εἵνεκα δεῦρο κατ' Οὐλύμπου τόδ' ἰκάνω,

μή πῶς μοι μετέπειτα χολώσεται, αἶ κε σιωπῇ⁸ 310

οἴχωμαι⁹ πρὸς δῶμα βαθυρρόου Ὤκεανοῖο. «

¹) Χωρὶς οἱ γονεῖς αὐτῶν νὰ τὸ ἐννοήσωσιν.

²) Κεῖται ἐπιρρηματικῶς· εἰς πῦρον μέρος ἐφορμῶσα ἐκ τοῦ Ὀλύμπου ἔρχεται ἐνθάδε;

³) Ἐπειδὴ ὁ Ζεὺς εἴκασεν, ὅτι ἡ Ἦρα εἰς ἀπομεμαχρυσμένους τόπους πορεύεται, ἀπορεῖ, ὅτι δὲν παρέλαβε τὸ ἄρμα αὐτῆς.

⁴) Ὁ Σχολιαστὴς ἀποδοκιμάζει παλαιὰν ἀθέτησιν ἐξ στίχων, διότι δηθὲν οὗτοι ἀμβλύνουσι τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Διός. Οὗτος δὲ παρατηρεῖ· «οὐ γὰρ ἡμβλύνθη τοῦ κιστοῦ ἐπιτείνοντος. Ἄλλως τε περὶ ἀφροδισίων λέγουσα ἐπιτείνει τὸ πάθος, καὶ τὸν πόθον πλέον ἐξάπτει. Ἄλλως τε λέγονται, ἵνα μὴ

ὑστερον αἰτία ᾗ ὡς εἰς τοῦτο ἐπίτηδες ἐλθοῦσα».

⁵) Ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ πρυμνός καὶ ὄρος καὶ σημαίνει τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους. Ἐχει τὴν αὐτὴν σημασίαν τοῦ ὑπώρεια.

⁶) Τὰ δύο ταῦτα ἐπιθέτα ἐγένοντο οὐσιαστικά. Τὸ τραφερός κατὰ τὸν Döderlein ἐγένετο ἐκ τοῦ τραφεῖν. Σημαίνει δὲ διὰ ξηραῖς καὶ διὰ θαλάσσης.

⁷) Ἄνευ ἐμφάσεως, ἥτις πίπτει ἐπὶ τῆς ἀντωνυμίας· σεῦ κατὰ τὸν Düntzer. Κατὰ τὸν Ameis ὁμοῦς ποιεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἐπικειμένην ἀποδημίαν εἰς τὸν Ὤκεανόν. Τὸ δεῦρο ἐπιτείνει τὸ τόδε.

⁸) Χωρὶς νὰ εἰπῶ σοι περὶ τούτου.

⁹) Ἐπειδὴ ἡ Ἦρα δὲν ἀπέρχε-

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·
 » Ἥρῃ, κείσε μὲν ἔστι καὶ ὕστερον ὀρμηθῆναι,
 νῶϊ δ' ἄγ' ἐν φιλότῃ¹ τραπέομεν εὐνηθέντε.
 οὐ γὰρ πώποτέ μ' ὦδε θεᾶς ἔρος οὐδὲ γυναικὸς
 θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι περιπροχυθεὶς² ἐδάμασσαν,
 [οὐδ'³ ὁπότ' ἤρασάμην Ἰξιονίης ἀλόχοιο,
 ἣ τέκε Πειρίθοον, θεόφιν μήστωρ' ἀτάλαντον·
 οὐδ' ὅτε περ Δανάης καλλισφύρου Ἀκρισιώνης⁴,
 ἣ τέκε Περσῆα, πάντων ἀριδείκετον⁵ ἀνδρῶν·
 οὐδ' ὅτε Φοῖνικος κούρης⁶ τηλεκλειτοῖο,
 ἣ τέκε μοι Μίνων' τε καὶ ἀντίθεον Ῥαδάμανθυν·
 οὐδ' ὅτε περ Σεμέλης⁷ οὐδ' Ἀλκμήνης ἐνὶ Θήβῃ,
 ἧ⁸ ῥ' Ἡρακλῆα κρατερόφροννα γείνατο παῖδα·
 ἣ δὲ Διώνυσον Σεμέλη τέκε, χάρμα¹⁰ βροτοῖσιν·

315

320

325

ται σιωπῇ, περιεμένομεν εὐκτιχίν.

1) Ὁ προσδιορισμὸς οὗτος ἀνήκει οὐχὶ εἰς τὸ τραπέομεν, ἀλλ' εἰς τὸ εὐνηθέντε.

2) Χυθεὶς πέριξ. Ὁ Ἰξίων ἔγραφε περιπλεχθεὶς, ὅπερ δὲν ἐπιδόκιμάζεται.

3) Ἀρχαῖοι καὶ νεώτεροι κριτικοὶ ἀθετοῦσι τοὺς ἐπομένους ἐνδεκαστίχους. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν α' ἀθετοῦνται στίχοι ια', ὅτι ἄκαιρος ἡ ἀπαρθίμησης τῶν ὀνομάτων· μᾶλλον γὰρ ἀλλοτριῶσιν τὴν Ἥραν ἢ πρόσάγεται. Καὶ ὁ ἐπειγόμενος συγκαίμῃθῃναι διὰ τὴν τοῦ κεστοῦ δύναμιν πολυλογεῖ. Καὶ Ἀριστοφάνης προσητέει· Ὁ Ὅμηρος μεταχειρίζεται μόνον τὸν τύπον ἡρασάμην, οἱ δ' ἔπειτα τὸν ἡράσθην. Ἡ Δία πρῶτον ἐφάρη ὑπὸ τοῦ Διὸς καὶ εἶτα ἐξεύχθη τῷ Ἰξίονι.

4) εἶναι πατρωνυμικόν, ὡς τὸ

Ἀδρηστήνη καὶ Εὐνήνη, I, 553. Ὁ Ζεὺς συνευρέθη τῇ θυγατρὶ τοῦ Ἀκρίσιου μεταμορφωθείς εἰς χρυσὴν βροχίν.

5) Ἐκ τοῦ ἐπιτατικοῦ ἀρι καὶ δεῖκνυμι. Σημαίνει τὸν δακτυλοδεικτούμενον, τὸν ἔξοχον.

6) Ἐννοεῖ τὴν Εὐρώπην, ἥτις κατ' ἄλλους δὲν ἦτο θυγάτηρ τοῦ Φοῖνικος, ἀλλὰ τοῦ Ἀγήνορος.

7) Ἀκολουθοῦντες τῷ Ἀριστάρχῳ δεχόμεθα τὸ Μίνων καὶ οὐχὶ τὸ Μίνω, ὡς ἔγραφεν ὁ Ζηνόδοτος. Ἀνάλογον εἶναι τὸ γέλων, ὅπερ εὔρηται ἐν σ. 350.

8) Ἡ μὲν Σεμέλη ἦτο θυγάτηρ τοῦ Κάδμου, ἣ δὲ Ἀλκμήνη τοῦ Ἡλεκτρύονος.

9) Ἀναφέρεται εἰς τὴν Ἀλκμήνην.

10) Πρὸς χάραν τῶν θνητῶν. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν λέγεται οὕτω περὶ τοῦ Διονύσου, διότι ἦτο εὐρέτης τοῦ οἴνου.

οὐδ' ὅτε Δήμητρος καλλιπλοκάμοιο ἀνάσσης,
οὐδ' ὅποτε Λητοῦς ἔρικυδέος, οὐδὲ σεῦ αὐτῆς,]
ὡς σέο νῦν ἔραμαι καί με γλυκὺς ἱμέρος αἰρεῖ. «

Τὸν δὲ δολοφρονέουσα προσηύδα πότνια Ἥρη·
» Αἰνότατε Κρονίδῃ, ποῖον τὸν μῦθον ἔειπες. 330

εἰ νῦν ἐν φιλότῃτι λιλαίεαι εὐνηθῆναι
Ἰδῆς ἐν κορυφῇσι, τὰ δὲ¹ προπέφονται ἅπαντα,
πῶς κ' ἔοι, εἴ τις νῶϊ θεῶν αἰειγενετάων
εὐδοντ' ἀθρήσειε, θεοῖσι δὲ πᾶσι μετελθὼν
πεφράδοι²; οὐκ ἂν ἔγωγε τεὸν πρὸς δῶμα νεοίμην 335
ἐξ εὐνῆς ἀνστᾷσα, νεμεσσητὸν δέ³ κεν εἶη.

ἄλλ' εἰ δὴ ῥ' ἐθέλεις καί τοι φίλον ἔπλετο θυμῷ,
ἔστιν τοι θάλαμος, τόν τοι φίλος υἱὸς ἔτευξεν
Ἥφαιστος, πυκινὰς δὲ θύρας σταθμοῖσιν ἐπῆρσεν·
ἐνθ' ἴομεν κείμενοι⁴, ἐπεὶ νύ τοι εὐαδεν εὐνή. « 340

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·
» Ἥρη, μήτε θεῶν τόγε δείδιθι⁵ μήτε τιν' ἀνδρῶν
ᾔψεσθαι· τοῖόν τοι ἐγὼ νέφος ἀμφικαλύψω,
χρύσειον· οὐδ' ἂν νῶϊ διαδράκοι⁶ ἡέλιός περ,
οὔτε καὶ ὀξύτατον⁷ πέλεται φάος εἰσοράσθαι. « 345

1) Κατὰ τὸν Düntzer ἡ πρότασις αὕτη κεῖται παρενθετικῶς, ἀνθ' ἧς περιεμένομεν ἀναφορικὴν ἀρχομένην ἐκ τοῦ ὅτι.

2) Ἀόριστος ὁ τοῦ φράζω, ὅπερ σημαίνει φανερῶν.

3) Δηλοῖ αἴτιον τῆς προηγουμένης προτάσεως.

4) Μέλλων τοῦ κέω = κεῖμαι ἄνευ τοῦ σ. Τὸ δὲ εὐαδεν, φιλοῦται, ὡς λέγει ὁ Εὐστάθιος, κατ' ἔθος Αἰολικόν καὶ σημαίνει ἤρσεν, ἡδὺ ἔδοξεν. Οἱ

ἀρχαῖοι ἐρμηνεύται παρατηροῦσιν, ὅτι ἡ Ἥρα θέλει νὰ κλείσῃ τὸν Δία ἐν τῷ δωματίῳ, ἵνα μὴ διαναστᾷς ἐκ τοῦ προχείρου ἴδῃ τὴν μάχην.

5) Μόνον ἐνταῦθα τὸ δεῖδω συντάσσεται πρὸς αἰτιατικὴν καὶ ἀπαρέμφατον.

6) Εἶναι ἀόριστος ὁ τοῦ διαδέρκομαι = διορῶ.

7) Λέγεται περὶ τοῦ Ἥλιου, ὅτι πάντ' ἐφορᾷ καὶ πάντ' ἐπακούει, ἐν λ, 109. Τὸ χρυσοῦν νέφος ἐξαρκεῖ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς πανούργου θεᾶς.

Ἡ ῥα καὶ ἀγκὰς¹ ἔμαρπτε Κρόνου παῖς ἦν παράκοιτιν·
τοῖσι δ' ὑπὸ χθῶν διὰ φύεν νεοθηλέα² ποίην,
λωτόν³ ὃ' ἐρσήεντα ἰδὲ κρόκον ἠδ' ὑάκινθον
πυκνὸν καὶ μαλακόν, ὃς⁴ ἀπὸ χθονὸς ὑψόσ' ἔεργεν.
τῷ ἔνι λεξάσθην, ἐπὶ δὲ νεφέλῃν ἔσσαντο
καλὴν χρυσεῖην· στιλπναί⁵ δ' ἀπέπιπτον ἔερσαι.

350

Ὡς ὁ μὲν ἀτρέμας⁶ εὖδε πατὴρ ἀνὰ Γαργάρω ἄκρῳ,
ὑπνῷ καὶ φιλότῃτι δαμείς, ἔχε δ' ἀγκὰς ἄκοιτιν·
βῆ δὲ θέειν ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν νήδυμος Ὑπνος,
ἀγγελίην ἐρέων γαιηόχῳ ἐννοσιγαίῳ.
ἀγχοῦ δ' ἰστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

355

»Πρόφρων νῦν Δαναοῖσι, Ποσειδάων, ἐπάμυνε,
καὶ σφιν κῦδος ὄπαζε μίνυνθά' περ, ὄφρ' ἔτι εὖδει

διότι προφυλάττει μὲν ἐκ τῶν ξένων
βλεμμάτων, ἀλλὰ καὶ κωλύει τὸν Δία,
ὅπως ἴδῃ τὰ τῆς μάχης.

1) Ἐπίρρημα, ὡς τὸ ἐκάς καὶ ἀν-
δρακάς· ἀγκαλιαστά. Ἐκ τούτου γίνε-
ται καὶ τὸ ῥῆμα ἀγκάζομαι.

2) Τὸ ἐπιθέτον εἶναι σύνθετον ἐκ
τοῦ νέος καὶ θάλλω καὶ σημαίνει τὸν
νεόφυτον, τὸν νεόβλαστον. Ἀρχαῖοι
καὶ νεώτεροι ἐρμηνευταὶ παρατηροῦσιν,
ὅτι ὁ ποιητὴς ἐνταῦθα ἐνύφανεν τὸν μῦ-
θον τοῦ καλουμένου ἱερσοῦ γάμου
τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας ἥτοι τοῦ οὐ-
ρανοῦ καὶ τῆς γῆς κατὰ τὴν ἑαρινὴν
ὥραν, καθ' ἣν ἅπαντα τὰ φυτὰ ἐκ τῆς
γῆς ἀναφύονται.

3) Περὶ τοῦ λωτοῦ, ὅστις εἶναι εἶ-
δος τριφυλλίου, ὅρα εἰς Β, 776. Τὸ
δὲ ἐρτήεις σημαίνει δροσερός, δροσώ-
δης. Ὁ κρόκος, ὅστις ἔτι καὶ νῦν οὐ-
τως ὀνομάζεται, ἔχει μαλακὰ φύλλα.
Ὑάκινθος κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶναι

ἡ κυανῇ ἴρις, ἥτοι τὸ κυανοῦν κρίνον.
Ἐνθ' ὁ ποιητὴς ἀνθηρῶς περιγράφει
τὴν θεῖαν εὐνὴν, δὲν προστιθεῖσι τὸ ῥό-
δον διὰ τὸ ἀκανθῶδες.

4) Κατὰ τὸν Ameis ἀναφέρεται
μόνον εἰς τὸν ὑάκινθον ἕνεκα τῶν ἐπι-
θέτων, ἃ προστεθήσαν εἰς αὐτόν. Ὁ
Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «οὐκ εἶα αὐτοὺς
ἐπὶ γῆς θλίβεσθαι, ἀλλ' ἀνείχε καὶ
ἀπεκώλυεν αὐτούς».

5) Λαμπραὶ σταγόνες δρόσου ἀπέ-
πιπτον ἐκ τῆς χρυσῆς νεφέλης. Τὸ
ἔρση οἱ ἐτυμολόγοι παράγουσιν ἐκ τοῦ
ἄρδεν.

6) Πῶς ὁ Ζεὺς ἐδουλόθη εἰς ὑπνον,
τοῦτο δὲν εἶπεν ὁ ποιητὴς. Τινὲς τῶν
ἀρχαίων πρὸ τοῦ στίχου τούτου προσ-
έθετον τόν, διή ῥα τότ' ὀφθαλ-
μοῖσι Διὸς χύτο νήδυμος
ὑπνος.

7) Ἄν καὶ ἐπ' ὀλίγον χρόνον, ἐφ'
ὅσον ἀκόμη κοιμᾶται ὁ Ζεὺς.

Ζεύς, ἐπεὶ αὐτῷ ἐγὼ μαλακὸν περὶ κῶμα¹ κάλυψα·

Ἦρῃ δ' ἐν φιλότῃ παρήπαφεν² εὐνηθῆναι. «

360

Ὡς εἰπὼν ὁ μὲν ὄχρετ' ἐπὶ κλυτὰ³ φύλ' ἀνθρώπων,
τὸν δ' ἔτι μάλλον⁴ ἀνῆκεν ἀμυνέμεναι Δαναοῖσιν.

αὐτίκα δ' ἐν πρώτοισι⁵ μέγα προθορῶν ἐκέλευσεν·

» Ἀργεῖοι, καὶ δὴ αὐτὲ⁶ μεθίεμεν Ἑκτορι νίκην

Πριαμίδῃ, ἵνα⁷ νῆας ἔλῃ καὶ κυδὸς ἄρῃται;

365

ἀλλ' ὁ μὲν οὕτω⁸ φησὶ καὶ εὐχεται, οὐνεκ' Ἀχιλλεύς

νηυσὶν ἐπιγλαφυρῇσι μένει κεχολωμένος ἥτορ·

κείνου δ' οὐτι λῆν ποθὴ ἔσσεται, εἴ κεν οἱ ἄλλοι

ἡμεῖς ὀτρυνώμεθ' ἀμυνέμεν ἀλλήλοισιν.

ἀλλ' ἄγεθ', ὥς ἂν ἐγὼν εἴπω, πειθώμεθα πάντες.

370

ἄσπίδες⁹ ἔσσαι ἄρισται ἐνὶ στρατῷ ἡδὲ μέγισται,

1) Ὁ Εὐστάθιος παρατηρεῖ, ὅτι ἐκ τοῦ κοῖμημα ἐγένετο κατὰ συγκοπήν κοῖμα καὶ κῶμα, ὡς ἀγκοῖνη καὶ ἀγκώνη. Ἡ κοινή γραφή ἦτο κ ὦ μ' ἐκάλυψα, ἀλλὰ τὰ ἄριστα χειρόγραφα ἔχουσιν, ὡς ὑπάρχει ἐν τῷ κειμένῳ.

2) Ἀόριστος ὁ τοῦ παραπαρίσκω = παραπέθω, παρασύρω.

3) Περιβόητα, ἐνδοξα. Εἶναι δύσκολον νὰ ἀποφανθῇ τις, διατὶ ὁ ποιητὴς ὀνομάζει οὕτω τὰ φύλα τῶν ἀνθρώπων. Τινὲς νομίζουσιν, ὅτι οὕτω λέγονται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ κτήνη, ἀλλ' ὁ Ὀμηρος λέγει καὶ κλυτὰ μῆλα ἐν ι, 308. Κατὰ τὸν Düntzer καλοῦνται οὕτω διὰ τὴν δύναμιν καὶ ἰσχύον αὐτῶν.

4) Τὸ ἔτι μάλλον προσδιορίζει τὸ ἀμυνέμεναι. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν τὸ ἀνῆκεν δηλοῖ ἀνέπεισεν ἢ παρώρμηνεν.

5) Μεταξὺ τῶν προμάχων. Τὸ

μέγα = μεγαλοφώνως προσδιορίζει τὸ ἐκέλευσεν.

6) Κοινῶς ἐγράφετο δ' αὐτ ε, ὅπερ νῦν ἀποδοκιμάζεται. Καὶ πάλιν δὲ παρὰ χωροῦμεν τὴν νίκην εἰς τὸν Ἑκτορα; Εἶναι ἄδηλον, ἐν τίνι μορφῇ λέγει ταῦτα ὁ Ποσειδῶν. Μόλις δύναται τις νὰ δεχθῇ τὴν μορφήν τοῦ παλαιοῦ ἀνδρός, ἣν ὁ Θεὸς ἔσχεν ἐν στίχ. 136.

7) Σκοπιτικῶς. ὥστε τοῦτο ἦτο ὁ σκοπὸς τῶν Ἀργείων, ὡς ἐν Β, 359.

8) Κεῖται ἀντὶ τοῦ νῆας αἰρησέμεν. Ὁρθῶς παρατηρεῖ ὁ Σχολιαστὴς: «Οὐκ ἔλπεται, ἀλλ' εὐχεται» καυχῆματι γὰρ ἐστὶν ὁ Ἑκτωρ. Ἐμείωσε δὲ αὐτὸν οὐκ ἀλλή θοοροῦντα, ἀλλὰ τῇ σπάνει τῶν πολεμίων».

9) Ἀφωμοιωθὴ πρὸς τὴν ἀναφορικὴν πρότασιν. Ἡ σύνταξις ἔχει οὕτως: ἔσσάμενοι (ἄσπιδες) ἔσσαι ἄσπίδες (εἰσὶν) ἄρισται.

ἑσάμενοι, κεφαλὰς δὲ παναίθησιν¹ κορύθεσσι
κρύψαντες², χερσίν τε τὰ μακρότατ' ἔγχε' ἑλόντες,
ἴομεν· αὐτὰρ ἐγὼν ἡγήσομαι, οὐδ' ἔτι φημί

Ἑκτορα Πριαμίδην μενέειν, μάλα περ μεμαῶτα. 375

ὃς δέ κ' ἀνὴρ³ μενέχαρμος, ἔχει δ' ὀλίγον⁴ σάκος ὦμφ,
χείροσι φωτὶ δότω, ὃ δ'⁵ ἐν ἀσπίδι μείζονι δύτω. «

Ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἡδ' ἐπίθοντο·
τοὺς δ' αὐτοὶ βασιλῆες ἐκόσμεον⁶ οὐτάμενοί περ,
Τυδείδης Ὀδυσσεύς τε καὶ Ἀτρεΐδης Ἀγαμέμνων⁷. 380
οἰχόμενοι δ' ἐπὶ πάντας ἀρήϊα τεύχε' ἄμειβον.

1) Τὸ ἐπίθετον εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ πᾶν καὶ αἶθω καὶ σημαίνει πάμφλεκτος, ὁλόλαμπρος.

2) Ἐνταῦθα ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ καλύψαντες.

3) Λεῖπει τὸ ἦ. Μόνον ἐνταῦθα ἀπαντᾷ τὸ μενέχαρμος, ἀλλαχοῦ δὲ μενεχάρμης, ὅπερ εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ μένω καὶ χάρμη, ὃ μένων ἐν τῇ μάχῃ, ὃ καρτερικός, ὃ γενναῖος. Οἱ Ἀλεξανδρινοὶ ἠθέτουν τὸν στίχον τοῦτον μετὰ τοῦ ἐπομένου δι' αἰτίαν, ἣν ἀναγινώσκωμεν παρὰ τῷ Σχολιαστῇ· «ὅτι γελοῖον μὴ τὰ ἀρμύζοντα ἀναλαμβάνειν, ἀλλὰ μεῖζονα εἰς ἐμποδισμόν τῆς χρήσεως. Τὸ τε μενέχαρμος φησιν οὐκ οἶδεν ὁ ποιητής». Οἱ πλεῖστοι τῶν νεωτέρων κριτικῶν, ὡς ὁ Bekker, ὁ Nitzsch, ὁ Koch καὶ ἄλλοι δέχονται τὴν ἀθέτησιν. Ὁ δὲ La Roche δὲν τίθησιν ἐν ἀγκύλαις τοὺς δύο τούτους στίχους, διότι λέγει, ὅτι οὕτω πρέπει νὰ ἀθετήσωμεν καὶ τοὺς δύο ἐπομένους, 381 καὶ 382, ἐν οἷς ἡ ἀλλαγὴ τῶν ὅπλων γίνεται. Ὑμῖν φαίνεται οὐχὶ γελοῖον, ὅτι οἱ ἄριστοι ἐν τῷ μεγίστῳ

κινδύνῳ ἀναλαμβάνουσι τὰ ἄριστα ὅπλα. Σπουδαιοτέρα δυσκολία εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Ameis δεικνυμένη, ὅτι, ἐν ᾧ ἡ μάχη εὐρίσκεται ἐν πλήρει ἀκμῇ, γίνονται τοιαῦτα, ἅπερ προὑποθέτουσιν ἀνακωχὴν ὅπλων. Νομίζομεν ὅμως, ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι ἀλλότριον τοῦ ὁμηρικοῦ ἔθους· διότι συχνάκις ὁ ποιητὴς περιγράφει πράξεις ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς μάχης, αἵτινες νῦν ἐν ὁμοίᾳ περιστάσει δὲν δύνανται νὰ τελεσθῶσιν. Ἰσως τὸ εἶδος τοῦ Τρωικοῦ πολέμου ἐπέτρεπε τὰ τοιαῦτα.

4) Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «μικρὰν ἀσπίδα» ἔστι δὲ ποσότης ἀντὶ πληκτικότητος».

5) Εἶναι τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον τοῦ δότω, δηλ. ὁ αὐτός.

6) Ἐπειδὴ ἡ ἀλλαγὴ τῶν ὅπλων ἦτο ἀσύνηθές τι, αὐτοὶ οἱ ἡγεμόνες ἀναλαμβάνουσι τὴν ἐπιστάσιαν, ὡς παρατηρεῖ ὁ Koch.

7) Πᾶσι τοῖς ἐρμηνευταῖς φαίνεται παράδοξον, ὅτι ἐνταῦθα δὲν μνημονεύεται ὁ Νέστωρ, ὅστις μετὰ τῶν τριῶν ἡγεμόνων ἦλθεν εἰς τὴν μάχην.

ἐσθλὰ μὲν ἐσθλὸς ἔδυνε, χέρεια¹ δὲ χεῖροιν δόσκειν.
αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἔσσαντο περὶ χροῖ νώροπα χαλκόν,
βάν ῥ' ἱμεν' ἤρχε δ' ἄρα σφι Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
δεινὸν ἄορ² τανύηκες ἔχων ἐν χειρὶ παχείῃ, 385
εἵχελον ἀστεροπῇ· τῷ³ δ' οὐ θέμις ἐστὶ μιγῆναι
ἐν δαί⁴ λευγαλέῃ, ἀλλὰ δέος ἰσχάνει⁵ ἄνδρας.

Τρῶας δ' αὖθ' ἐτέρωθεν ἐκόσμει φαίδιμος Ἴκτωρ.
δὴ ῥα τότε αἰνοτάτην ἔριδα πτολέμοιο⁶ τάνυσσαν
κυανοχαῖτα Ποσειδάων καὶ φαίδιμος Ἴκτωρ, 390
ἦτοι ὁ μὲν Τρῶεσσιν⁷, ὁ δ' Ἀργείοισιν ἀρήγων.
ἐκλύσθη⁸ δὲ θάλατσα ποτὶ κλισίας τε νέας τε

¹) Ἡ κοινὴ γραφή ἦτο χέρεια, ἀλλὰ τὰ χειρόγραφα ἔχουσι χέρεια, ὡς ἔγραφε καὶ ὁ Ἀρίσταρχος, καθ' ὃ ἔδειξεν ὁ La Roche. Ἐνταῦθα γεννᾶται ἡ ἐξῆς ἀπορία· τίς ἡδύνατο νὰ ὁμολογήσῃ ἑαυτὸν χείρωνα καὶ παραδῶσῃ τὰ ὅπλα τῷ κρείττονι; Οἱ ἄρχαιοι ἔλυσαν τὴν ἀπορίαν λέγοντες, ὅτι τοῦτο ἐγένετο διὰ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου.

²) Φοδερὸν ὄξυ ξίφος κρατῶν εἰς τὴν παχείαν χεῖρα. Περὶ τοῦ ἐτύμου τοῦ τανύηκες ὅρα εἰς H, 77.

³) Ὁ μὲν Döderlein ἀναφέρει τὴν ἀντωνυμίαν εἰς τὸν Ποσειδῶνα, ἄλλοι δὲ τὸ τῷ θεωροῦσιν ἰσοδύναμον τῷ σὺν τῷ καὶ ἔννοοῦσι τὴν δοτικὴν Ποσειδῶνι, δηλ. μετὰ τούτου τοῦ ξίφους δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον τῷ Ποσειδῶνι νὰ ἀναμυγθῇ εἰς τὴν μάχην. Πρὸς τὰς ἐρμηνείας ταύτας ἀντίκειται ἡ ἐπομένη ἀντίθεσις, ἥτις ἐξαίρει τὸν φόβον τῶν ἀνθρώπων διὰ τὸ ξίφος τοῦ Ποσειδῶνος. Πιθανώτερον ὁ Ameis τὴν ἀντωνυμίαν ἀναφέρει εἰς

τὸ ξίφος καὶ ἐξαρτᾷ ἐκ τοῦ μιγῆναι, δηλ. τοῦτο νὰ θίγῃ τις εἰς τὴν μάχην δὲν εἶναι δυνατόν, ἐπιτετραμμένον. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν εἶναι ὅπλον εἰς φόβον, καὶ οὐχὶ εἰς φόνον.

⁴) Τὸ ὄνομα εὐρηται μόνον ἐν τῇ ἀποκεκομμένῃ δοτικῇ καὶ σημαίνει μάχην.

⁵) Εἶναι διάφορος τύπος τοῦ ἰσχω = ἀναχαιτίζω, ἐμποδίζω. Ἐκ τούτου γίνεται τὸ ἰσχανάω, ὡς ἐκ τοῦ ἐρύκω τὸ ἐρυκᾶνω, ἐρυκανάω.

⁶) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «πρὸς διαστολὴν ἑτεροίων ἐρίδων διωρίσται».

⁷) Ἔθηκε τὰ ὀνόματα κατὰ σχῆμα δεύτερον πρότερον.

⁸) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Ἐκλυδωνίσθη συναγανακτοῦσα Ποσειδῶνι καὶ αὔξουσα τὴν βοήν τῶν Ἀχαιῶν». Καὶ οἱ νεώτεροι ἐρμηνευταὶ παρατηροῦσιν, ὅτι ἡ θάλασσα διὰ τῆς ἐνεργείας αὐτῆς δεικνύει τὴν συμπάθειαν αὐτῆς πρὸς τὸν ἄνακτα. Παραπλήσιον γίνεται ἐν N, 29 καὶ Φ, 387. Ὁ φιλόσοφος τῆς Ἀγγλίας πολιτευτῆς Gladstone εὐφυνῶς ἐξετάζει τὸν διά-

'Αργείων' οἱ δὲ ξύνισαν μεγάλῳ ἀλαλητῷ.
 οὔτε θαλάσσης κύμα τόσον βοάει¹ ποτὶ χέρσον,
 ποντόθεν² ὀρνύμενον πνοιῇ Βορέῳ ἀλεγεινῇ.
 οὔτε πυρὸς τόσσος γε πέλει βρόμος³ αἰθομένοιο
 οὔρεος ἐν βήσσης, ὅτε τ' ὤρετο κχιέμεν ὕλην⁴
 οὔτ' ἄνεμος τόσσον γε ποτὶ⁵ δρυσὶν ὑψικόμοισιν
 ἡπίει⁶, ὅστε μάλιστα μέγα βρέμεται χαλεπαίνων,
 ὅσση ἄρα Τρώων καὶ Ἀχαιῶν ἔπλετο φωνή
 δεινὸν αὐτάντων, ὅτ' ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρουσαν.

395

400

Αἴαντος δὲ πρῶτος⁷ ἀκόντισε φαίδιμος Ἔκτωρ
 ἔγχει, ἐπεὶ τέτραπτο⁸ πρὸς ἰθὺ οἱ, οὐδ' ἀφάρματε,

φορον τρόπον, καθ' ὃν οἱ ὁμηρικοὶ ἄνθρωποι ἔδλεπον τὴν φύσιν. Παρὰ τοῖς νεωτέροις ἡ φύσις ἔχει οὕτως εἰπεῖν ὑγεινὴν σημασίαν. Τὰ καλὰ σχήματα τῆς φύσεως παρίστανται ἡμῖν μόνον ὡς καλὰ σχήματα, ἐν ᾗ τῷ Ὀμήρῳ ἦσαν συγχρόνως τὰ ἐνδύματα τῆς ζωῆς, ὅφ' ἧς ὁλόκληρος ἡ φύσις ἐπληροῦτο. Κατὰ ταῦτα ὁ Ὀμηρος ἐνεργεῖ, ὅπου ἡμεῖς πάσχομεν· διότι εἰς ὅσων τὴν θέαν ἡμεῖς εὐαρέστως παραδιδόμεθα, ταῦτα αὐτοὺς μετὰ τολμηρᾶς ἐνεργείας πάντοτε ἀσπάζεται νὰ ζωοποιήσῃ. Ἡ μὲν ἔμφυτος φύσις εἰς θειότητα, ἡ δὲ ἄφυτος εἰς ζωὴν προάγεται. Καθ' ὅλου εἰπεῖν, ὅπου ἡμεῖς μορφᾶς καὶ σχήματα ζητοῦμεν, ὁ Ὀμηρος ἀναζητεῖ ζωὴν.

¹) Καὶ τὸ ῥῆμα τοῦτο ὁ Gladstone ἐξηγεῖ κατὰ τὴν ζωοποίησιν τῆς φύσεως, δηλ. φωνάζει, ὡς οἱ Ἀχαιοὶ ἰάρουσιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου.

²) Ἐκ τοῦ πελάγους, ἐκ τῆς ἀνοικτῆς θαλάσσης. Τὸ ἐπίρρημα μόνον ἐνταῦθα εὔρηται.

³) Ἡ λέξις παράγεται ἐκ τοῦ βρέμω (λατίν. fremo) καὶ σημαίνει τὸν ἦχον τοῦ καιομένου πυρὸς, τὸν πάταγον.

⁴) Κατὰ τὸν La Roche ἡ κρεῖττων γραφὴ εἶναι περὶ δρυσίν.

⁵) Τὸ ῥῆμα εἶναι συγγενὲς τοῦ ἔπος καὶ εἰπεῖν καὶ ἀλλαχοῦ μὲν σημαίνει φωνάζειν, ἐνταῦθα δὲ συρίττειν. Κατὰ μὲν τὸν Düntzer τὸ μάλιστα προσδιορίζει τὸ χαλεπαίνων, κατὰ δὲ τὸν La Roche αἱ δύο λέξεις ἀνήκουσιν ὁμοῦ, ὡς τὸ μάλιστα λαμπρύν, ἐν Ε, 5. Φαίνεται, ὅτι ἡ σύγκρισις γίνεται πρὸ ἄλλα στοιχεῖα. Ὅρα εἰς Β, 220. Τὸ δὲ χαλεπαίνων σημαίνει χαλεπῶς ἐμπίπτων, ἀγριεύων.

⁶) Ὁ Ameis ἐνταῦθα περιέμενε πρῶτον, ἀλλ' ἡ εἰκασία αὐτῇ δὲν ἔχει ὑπόστασιν· διότι ὁ ποιητὴς θέλει νὰ δηλώσῃ, ὅτι πρῶτος ἠκόντισεν ὁ Ἔκτωρ καὶ εἶτα ὁ Αἴας.

⁷) Ὑποκείμενον εἶναι ὁ Αἴας, ἡ δὲ σύνταξις ἔχει οὕτως, ἰθὺ τέτραπτο πρὸς οἱ = αὐτῷ. Ἡ φράσις οὐδ' ἀφάρ-

τῇ¹ ῥα δ'ὲν τελαμῶνε περι στήθεσσι τετάσθην,
 ἥτοι ὁ μὲν σάκεος, ὁ δὲ φασγάνου ἀργυροήλου· 405
 τῷ οἱ ῥυσάσθην τέρενα χροά. χῶσατο δ' Ἔκτωρ,
 ὅττι ῥά οἱ βέλος ὠκὺ ἐτώσιον ἔκφυγε χειρός,
 ἅψ δ' ἐτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο κῆρ' ἀλεείνων.
 τὸν μὲν ἔπειτ' ἀπιόντα μέγας Τελαμώνιος Αἴας
 χερμαδίῳ², τὰ ῥα πολλά, θοάων ἔχματα νηῶν, 410
 πᾶρ ποσὶ μαρναμένων ἐκυλίνδετο, τῶν³ ἐν αἰείρας
 στήθος βεβλήκει ὑπὲρ ἄντυγος⁴, ἀγχόθι δειρῆς,
 στρόμβον⁵ δ' ὥς ἔσσευε βαλὼν, περὶ δ' ἔδραμε πάντη.
 ὥς δ' ὅθ' ὑπὸ πληγῆς⁶ πατρὸς Διὸς ἐξερίπη δρῦς
 πρόρριζος, δεινὴ δὲ θεοῖο γίγνεται ὁδμή 415
 ἐξ αὐτῆς· τὸν δ' οὐ περ ἔχει θράσος⁷ ὅς κεν ἰδῆται
 ἐγγὺς ἐὼν, χαλεπὸς⁸ δὲ Διὸς μεγάλοιο κεραυνός,
 ὥς ἔπεσ' Ἔκτορος ὦκα⁹ χαμαὶ μένος ἐν κονίῃσι.

μαρτεν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἔτυχεν καὶ
 κίετα παρηνθετικῶς.

1) Δηλαδή ἐκεῖ, ἐνθα ἠκόντισεν,
 ὅπου ἦσαν δύο ἱμάντες ἐξηπλωμένοι.

2) Χερμαδίον λέγεται ὁ λίθος ὁ
 δυνάμενος νὰ ληρθῇ διὰ τῆς χειρός.
 Ὅρα εἰς Δ, 518. Τὸ μὲν τὰ εἶναι
 τὸ ὑποκείμενον, τὸ δὲ πολλὰ τὸ κα-
 τηγορούμενον. Ἡ ἀναφορικὴ πρότα-
 σις προσδιορίζει τὸ γένος, εἰς ὃ ἀνήκει
 τὸ χερμαδίον. Ἐχμα παράγεται ἐκ
 τοῦ ἔχω καὶ σημαίνει ἔρεισμα, ὑπο-
 στήριγμα.

3) Ἀφ' οὗ ὁ ποιητὴς ὥρισε τὴν
 ποιότητα τοῦ λίθου, ἐπαναλαμβάνει
 τὴν σύνξιν τὴν διακοπεῖσαν ἐν στίχ.
 410, ἀλλὰ κατὰ διάφορον τρόπον.

4) Ἐννοεῖται τῆς ἀσπίδος.

5) Τὸ ὄνομα παραγόμενον ἐκ τοῦ
 στρέφω σημαίνει πᾶν συνεστραμμένον,

τὸν βέμβικα, τὸν σφοῦρον. Ἀντικείμε-
 νον τοῦ ἔσσευε εἶναι ὁ Ἔκτωρ, ὅστις
 εἶναι καὶ ὑποκείμενον τῆς ἐπομένης
 προτάσεως. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν·
 «ὁ δὲκὴν οὖν στρόμβου ἐποίησεν αὐτὸν
 στρέφεσθαι, σφοδρῶς πληξας». Οὐχὶ
 πολὺ διάφορον εἶναι τὸ ἐν Δ, 447
 «ὄλμον δ' ὥς ἔσσευε κυλίνδεσθαι δι'
 ὁμίλου».

6) Τὰ πλείστα χειρόγραφα ἔχουσιν
 ὑπὸ ἢ ὑπαὶ ῥιπῆς κατὰ τὸν La Ro-
 che. Ὁ μὲν Αἴας παραβάλλεται πρὸς
 τὸν Δία, ὁ δὲ λίθος πρὸς κεραυνὸν καὶ
 ὁ Ἔκτωρ πρὸς δρῦν.

7) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ὑπονοεῖ-
 ται ἡ φράσις, ἀλλὰ δέος.

8) Ἐνταῦθα σημαίνει ἐπικίνδυνος. Ἡ
 πρότασις ἔχει αἰτιολογικὴν σημασίαν.

9) Ὁ μὲν Ἀρίσταρχος ἀνεγίνω-
 σκεν ὦκ' ὡς, ἐν δὲ τῇ Μασσαλιωτικῇ

χειρὸς δ' ἔκβαλεν ἔγχος¹, ἐπ' αὐτῷ δ' ἀσπίς ἐάθη
καί² κόρυς, ἀμφὶ δὲ οἱ βράχε τεύχεα ποικίλα χαλκῷ. 420
οἱ δὲ μέγα ἰάχοντες ἐπέδραμον υἱες Ἀχαιῶν,
ἐλπόμενοι ἐρύεσθαι³, ἀκόντιζον δὲ θαμειᾶς
αἰχμᾶς· ἀλλ' οὔτις ἐδυνήσατο ποιμένα λαῶν
οὐτάσαι οὐδὲ βαλεῖν⁴. πρὶν γὰρ περίβησαν ἄριστοι,
Πουλυδάμας τε καὶ Αἰνείας καὶ δῖος Ἀγένηωρ 425
Σαρπηδῶν τ', ἀρχὸς Λυκίων, καὶ Γλαῦκος⁵ ἀμύμων.
τῶν δ' ἄλλων οὔτις εὖ⁶ ἀκήδεσεν, ἀλλὰ πάροιθεν
ἀσπίδας εὐκύκλους σχέθον αὐτοῦ⁷. τὸν δ' ἄρ' ἔταῖροι
χερσὶν αἰείραντες φέρον ἐκ πόνου⁸, ὄφρ' ἔκεθ' ἔππους
ὠκέας, οἱ οἱ ὅπισθε μάχης ἡδὲ πτολέμοιο 430
ἔστασαν ἡνίοχόν τε καὶ ἄρματα ποικίλ' ἔχοντες·
οἱ τόνγε προτὶ ἄστυ φέρον βαρέα στενάχοντα.

Ἄλλ' ὅτε δὴ πόρον⁹ ἔζον εὐρρεὶος ποταμοῖο,
Ξάνθου¹⁰ δινήεντος, ὃν ἀθάνατος τέκετο Ζεὺς,

καὶ τῇ Χίᾳ ἐκδόσει ὑπῆρχεν ὦκα,
ὑπερ ἐκράτησεν.

¹) Ὡς φαίνεται, εἶχε δύο δόρατα
(ὡς ἐν Γ, 338), διότι ἐν ἔριψε κατὰ
τοῦ Αἴαντος. Ὅρα στίχ. 407. Περὶ
τῆς σημασίας τοῦ ἐάθη ἀνάγνωθι
ἐν Ν, 543.

²) Ὁ στίχος οὗτος λείπει ἐν τισὶ
χειρογράφοις.

³) Οἱ Ἀχαιοὶ ἐνόμισαν, ὅτι ὁ Ἑ-
κτωρ ἐφονεύθη καὶ ἤθελον νὰ ἐλκύσωσι
τοῦτον ὡς νεκρόν. Ὅρα Ο, 288.

⁴) Προδήλιος ὁ ποιητὴς διαστέλλει
τὰ δύο ῥήματα· διότι τὸ μὲν οὐτάσαι
δηλοῖ τὸ ἐγγύθεν, τὸ δὲ βαλεῖν τὸ πόρ-
ρωθεν.

⁵) Ἐπειδὴ ὁ Γλαῦκος ἐν Μ, 387
τρωθεὶς καὶ ἐν Π, 509 ἔτι πάσχων

δὲν δύναται νὰ μετᾷσχη τῆς μάχης, ὁ
Giseke θεωρεῖ τὸν στίχον ὡς προσθή-
κην τῶν μεταγενεστέρων.

⁶) Γενικὴ τῆς προσωπικῆς ἀντω-
νυμίας ἀντὶ οὗ. Κατὰ τὸν Σχολια-
στήν· «οὐδὲ τῶν ἄλλων ἦν τις ὃς
ἡμέλησεν».

⁷) Ἡ γενικὴ αὕτη ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ
πάροιθεν.

⁸) Πόνος ἐνταῦθα εἶναι ὁ ἀγών, ὡς
ἐν Ζ, 77.

⁹) Οἱ περὶ τὸν Ἑκτορα ἐκ τῆς
παραλίας πρὸς τὴν πόλιν πορευόμενοι
ὤφειλον νὰ διαβῶσι τὸν Ξάνθον. Οὗ-
τος εἶχε πού περάσμα, περὶ οὗ γίνεται
λόγος καὶ ἐν Φ, 1 καὶ Ω, 692.

¹⁰) Ὁ ποταμὸς οὗτος ἐλέγετο Σκά-
μανδρος, ἀλλ' ἔνεκα τοῦ χρώματος αὐ-

ἔνθα μιν ἐξ ἵππων πέλασαν¹ χθονί, καὶ δ' οἱ ὕδωρ 435
 χεῦαν· ὁ δ' ἀμπνύνθη² καὶ ἀνέδρακεν ὀφθαλμοῖσιν,
 ἐζόμενος δ' ἐπὶ γοῦνα³ κελαινεφές αἶμ' ἀπέμεσσε.
 αὖτις δ' ἐξοπίσω πλῆτο⁴ χθονί, τὼ δέ οἱ ὄσσε
 νύξ ἐκάλυψε μέλαινα· βέλος⁵ δ' ἔτι θυμὸν ἐδάμνα.

Ἄργεῖοι δ' ὡς οὖν ἶδον Ἑκτορα νόσφι κιόντα⁶, 440
 μᾶλλον ἐπὶ Τρώεσσι θόρον, μνήσαντο δὲ χάρμης.
 ἔνθα πολὺ πρῶτιστος Ὀϊλῆος ταχὺς Αἴας
 Σάτνιον⁷ οὔτασε δουρὶ μετάλμενος ὀξύεντι
 Ἥνοπίδην, ὃν⁸ ἄρα νύμφη τέκε νηῖς ἀμύμων
 Ἥνοπι βουκολέοντι παρ' ὄχθας Σατνιόεντος. 445
 τὸν μὲν Ὀϊλιάδης δουρικλυτὸς ἐγγύθεν ἐλθὼν
 οὔτα κατὰ λαπάρην⁹· ὁ δ' ἀνετράπετ', ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτῷ
 Τρῶες καὶ Δαναοὶ σύναγον κρατερὴν ὑσμίνην.
 τῷ¹⁰ δ' ἐπὶ Πουλυδάμας ἐγγέσπαλος ἦλθεν ἀμύντωρ

τοῦ, ὅπερ κατὰ πάσας τὰς ὥρας τοῦ
 ἔτους μέχρι τοῦ νῦν ὑπάρχει κατὰ τὸν
 Düntzer, ἐπωνομάζετο Ξάνθος. Νῦν
 λέγεται Μανδερέ.

1) Κατέθεντο εἰς τὴν γῆν.

2) Ἀόριστος παθητικὸς τοῦ ἀνα-
 πνέω. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν σημαί-
 νει· « Ἀνεκτίσαστο τὸ πνεῦμα, ἔμφρων
 ἐγένετο ». Ἐλαβεν ἀναψυχὴν καὶ ἡ-
 νοίε τοὺς ὀφθαλμούς.

3) Προσδιορίζει τὸ ἐζόμενος καὶ
 οὐχὶ τὸ ἀπέμεσσε, ὡς τινες τῶν ἀρ-
 χαίων κακῶς ὑπέλαβον.

4) Μέσος ἀόριστος συγχεομμένος
 τοῦ πελάζω. Ὁρθῶς παρατηρεῖ ὁ
 Σχολιαστὴς· « Προσενεχθέντος γὰρ
 αὐτῷ τοῦ ὕδατος πρὸς ὀλίγον ἑαυτὸν
 συνέλεξεν, ἐμέσας δὲ τὸ αἶμα πάλιν
 παρείθη ».

5) Κατὰ τινὰς μὲν σημαίνει τὸν
 βεβλημένον λίθον, κατ' ἄλλους δὲ τὸν
 βεβλημένον τόπον, τὸ τραῦμα.

6) Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐφέρετο καὶ
 ἡ γραφὴ ν ό σ φ ι ν ἑ ό ν τ α.

7) Ὅρα, ὅτι δὲν ὀνομάζεται Σατ-
 νιοείσιος, ὡς ὁ γεννηθεὶς παρὰ τῷ Σι-
 μόεντι ἐκαλεῖτο Σιμοείσιος, Δ, 474.

8) Ἐπεξηγηματικὴ ἀναφορικὴ πρό-
 ταςις. Νηῖδες εἶναι νύμφαι τῶν γλυ-
 κέων ὑδάτων, ὡς Νηρηίδες τῆς θα-
 λάσσης. Τοιαύτη εἶναι ἡ Ἀδαρβαρή
 ἐν Ζ, 22.

9) Σχεδὸν πάντα τὰ ἀντίγραφα
 ἔχουσι καλ λαπάρην, ὅπερ δὲν ἐδέ-
 ξαντο οἱ ἐκδοταί.

10) Ὁ Πολυδάμας ἐπῆλθεν, ὅπως
 σώσῃ τὸ σῶμα τοῦ Σατνίου.

Πανθοίδης, βάλε δὲ Προθοήνορα¹ δεξιὸν ὦμον, 450
 υἱὸν Ἀρηιλύκοιο, δι' ὦμου δ' ὄβριμον ἔγχος
 ἔσχεν, ὃ δ' ἐν κονίησι πεσὼν ἔλε γαῖαν ἀγοστῶ.
 Πουλυδάμας δ' ἔκπαγλον ἐπεύξατο μακρὸν αὔσας·
 »Οὐ μὰν αὖτ' οἶω μεγαθύμου Πανθοίδαο²
 χειρὸς ἄπο στιβαρῆς ἄλιον πηδῆσαι³ ἄκοντα, 455
 ἀλλὰ τις Ἀργείων κόμισε⁴ χροῖ, καί μιν οἶω
 αὐτῷ σκηπτόμενον⁵ κατίμεν δόμον Ἄιδος εἴσω.«
 Ὡς ἔφατ', Ἀργείοισι δ' ἄχος γένετ' εὐξαμένοιο⁶.
 Αἶνanti δὲ μάλιστα δαίφρονι θυμὸν ὄρινε,
 τῷ Τελαμωνιάδῃ· τοῦ γὰρ πέσεν⁷ ἄγχι μάλιστα. 460
 καρπαλίμως δ' ἀπιόντος ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ.
 Πουλυδάμας δ' αὐτὸς μὲν ἀλεύατο κῆρα μέλαιναν
 λικριφίς⁸ αἶψας, κόμισεν δ' Ἀντήνορος υἱὸς
 Ἀρχέλοχος· τῷ γάρ ῥα θεοὶ βούλευσαν ὄλεθρον.
 τὸν ῥ' ἔβαλεν κεφαλῆς τε καὶ αὐχένος ἐν συνεοχμῷ⁹, 465
 νείατον ἀστράγαλον¹⁰, ἀπὸ δ' ἄμφω κέρσε τένοντε·
 τοῦ δὲ πολὺ πρότερον κεφαλὴ στόμα τε ρίνες¹¹ τε

1) Προθοήνωρ εἶναι εἰς τῶν πέντε στρατηγῶν τῶν Βοιωτῶν, Β, 494.

2) Μετὰ φρονήματος εἶπεν ἀντί· τὸν ἐμὸν ἄκοντα.

3) Συνηθέστερον λέγει ὁ ποιητὴς ἐτώσιον ἐκφυγεῖν.

4) Μετὰ σαρκασμοῦ εἴρηται, δηλ. ἐδέξατο αὐτὸν φιλοφρόνως καὶ δὲν ἀφῆκεν ἔξω.

5) Στριζόμενος, ἀκουμβῶν. *Ο σαρκασμός ἐξακολουθεῖ.

6) Οἱ Ἀχαιοὶ ἐλυπήθησαν μᾶλλον διὰ τὴν χλεύην ἢ διὰ τὸν φόνον.

7) Ὑποκείμενον εἶναι ὁ Προθοήνωρ.

8) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ π λ α - γ ῖ ω ς ὀ ρ μ ῆ σ α ς. Ἡ λέξις εἶναι συγγενὴς τῶν λέχρις, λέχριος, liquus καὶ obliquus.

9) Ἐκ τοῦ συνέχω παραγόμενον σημαίνει τὴν συνοχήν, τὴν σύνδεσιν.

10) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ἀστράγαλον δὲ φησι τὸν σπῆνδυλον τὸν ἐν τῷ ἰνίῳ». Ὁ Ἀριστοτελὴς παρατηρεῖ, ὅτι ἀστραγάλους ἐν τοῖς ποσὶν οὔτε ὁ ἄνθρωπος οὔτε ἄλλο τι τῶν μονωνύχων καὶ ἀκεράτων ζώων ἔχει.

11) Ἡ λέξις παράγεται ἐκ τοῦ ῥέω· ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ σημαίνει τοὺς ῥώθωνας. Τὸ εἶδος τῆς πτώσεως τοῦ

οὔδ' εἰ πληντ' ἤπερ κνημαι καὶ γούνα πεσόντος.

Αἴας δ' αὖτ' ἐγέγωνεν¹ ἀμύμονι Πουλυδάμαντι·

»Φράζω, Πουλυδάμα, καὶ μοι νημερτές ἐνίσπες, 470

ἦ ῥ' οὐχ οὗτος ἀνὴρ Προθοήνορος ἀντὶ πεφάσθαι²

ἄξιος; οὐ μὲν μοι κακὸς³ εἶδεται οὐδὲ κακῶν ἔξ,

ἀλλὰ κασιγνήτος Ἀντήνορος ἵπποδάμοιο,

ἦ παῖς· αὐτῷ⁴ γὰρ γενεὴν ἄγχιστα ἐφκει. «

Ἦ ῥ' εὖ γιγνώσκων⁵, Τρῶας δ' ἄχος ἔλλαβε θυμόν. 475

ἐνθ' Ἀκάμας⁶ Πρόμαχον Βοιώτιον οὔτασε δουρί,

ἀμφὶ κασιγνήτῳ βεβαῶς· ὁ δ' ὕφελκε ποδοῖν.

τῷ⁸ δ' Ἀκάμας ἔκπαγλον ἐπεύξατο μακρὸν αὐσας·

» Ἀργεῖοι ἰόμωροι⁹, ἀπειλῶν ἀκώρητοι,

οὐ θην οἰοσίν γε πόνος τ' ἔσεται καὶ οἷζυς 480

ἡμῖν, ἀλλὰ πολ' ὤδε¹⁰ κατακτανέεσθε καὶ ὕμμες.

φράξεσθ' ὥς ὑμῖν Πρόμαχος δεδμημένος εὔδει¹¹

ἔγχει ἐμῷ, ἵνα μή τι κασιγνήτοιό γε ποινή¹²

¹ Ἀρχελόχου δηλοῖ τὴν δύναμιν τοῦ βαλόντος.

² Παρατατικός, ὡς καὶ ἐν Ω, 703 καὶ Θ, 305. Τὸ ῥῆμα ἔχει τύπους γεγώνω, γεγωνέω καὶ γέγωνα, ὡς τὸ ἀνώγω, ἀνωγέω καὶ ἄνωγα.

³ Τὸ νὰ ᾔται φρονεμένος οὗτος ὁ ἀνὴρ δὲν εἶναι ἄξιον ἀντιστάθμισμα τοῦ Προθοήνορος. Παραπλήσιον λέγεται ἐν Ν, 477.

⁴ Ἀγενής, ταπεινὸς κατὰ τὸ γένος.

⁵ Δηλαδὴ τῷ Ἀντήνορι. Γενεὴ εἶναι τὸ γένος. Διὰ δὲ τοῦ ἐφκει δηλοῖ τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἐφόνευσε τὸν Ἀντηνορίδην.

⁶ Οὐχὶ τὸ πρόσωπον, ἀλλ' ὅτι ἀνήκει εἰς τὸ γένος τοῦ Ἀντήνορος.

⁷ Ὁ Ἀκάμας ἦτο ἀδελφὸς τοῦ Ἀρχελόχου, Β, 823 καὶ Μ, 100.

⁸ Ἐννοεῖ τὸν Πρόμαχον, ὅστις ἤθελε νὰ ἐλκύσῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἀρχελόχου.

⁹ Ἡ δοτικὴ ἐφαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐπεύξατο.

¹⁰ Περὶ τοῦ ἐτόμου καὶ τῆς σημασίας τῆς λέξεως ὅρα εἰς Δ, 247.

¹¹ Ὡς νῦν φονεύεται ὁ Πρόμαχος. Ὁ ἐπόμενος μέσος μέλλων ἔχει παθητικὴν σημασίαν.

¹² Μόνον ἐνταῦθα τὸ ῥῆμα εὐρηται ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ θνήσκειν. Ἀπαντᾷ ὅμως τὸ κοιμᾶσθαι ἐν Λ, 241.

¹³ Ὁ μὲν Ἀρίσταρχος παρῆγε τὴν λέξιν ἐκ τοῦ φόνος, ὁ δὲ D⁸-

δηρὸν ἄτιτος¹ ἔη. τῷ καὶ κέ² τις εὔχεται ἀνὴρ
γνωτὸν ἐνὶ μεγάροισιν ἀρῆς³ ἀλκτῆρα λιπέσθαι. «

485

Ὡς ἔφατ', Ἀργείοισι δ' ἄχος γένετ' εὐξαμένοιο.
Πηνέλεω δὲ μάλιστα δαΐφρονι θυμὸν ὄρινεν.
ὠρμήθη⁴ δ' Ἀκάμαντος· ὁ δ' οὐχ' ὑπέμεινεν ἔρωήν
Πηνελέω⁵ ἀνακτος· ὁ δ' οὔτασεν Ἴλιονῆα,
υἷὸν Φόρβαντος πολυμήλου, τὸν ῥα μάλιστα
Ἑρμείας Τρώων ἐφίλει καὶ κτῆσιν⁶ ὅπασσε.
τῷ δ' ἄρα ὑπὸ μήτηρ μοῦνον τέκεν Ἴλιονῆα·
τὸν τόθ' ὑπ' ὀφρύος οὔτα κατ' ὀφθαλμοῖο θέμεθλα⁷,

490

derlein ἐκ τοῦ πένειν, πόνοσ καὶ
ὁ Curtius λέγει συγγενῇ τῶν λατινι-
κῶν poena καὶ purus. Σημαίνει δὲ
τὴν ἐκδίκησιν.

¹) Ἐκ τοῦ α (στερητ.) καὶ τίω,
Τὸ εἶναι μακρόν, ἐν ᾧ ἐν N, 414
βραχύ.

²) Οὕτως ἔχουσι πάντα τὰ χειρό-
γραφα. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ κέν μόνον
ἐνταῦθα συνάπτεται ἐνεστώτι τῆς ὀρι-
στικῆς, παρέχει πράγματα τοῖς γραμ-
ματικοῖς. Ὁ G. Hermann τὸ κέν
ἔτρεψεν εἰς τέ, ὅπερ ἐδέξατο καὶ ὁ
Düntzer. Οἱ πλείστοι ὅμως διατη-
ροῦσι τὴν γραφὴν τῶν χειρογράφων
παντοῖα μηχανώμενοι· ὁ μὲν Doe-
derlein λέγει τὸ εὔχεται ὑποτακτικῇν,
ὁ δὲ Faisi ἐξηγεῖ τὸ κέν διὰ τοῦ πού
(οἶμαι) καὶ ἄλλοι συντάσσουσι τοῦτο
τῷ ἀπαρεμφάτῳ, ὅπερ ἤθελεν ἰσοδυ-
ναμεῖ τῷ, ὅτι λείποιτο ἄν. Ἡ
γνώμη αὕτη ἴσως εἶναι πιθανωτέρα
τῶν προηγουμένων. Τοιοῦτον εἶναι καὶ
τὸ παρ' Ἀνδοκίδῃ, I, 117 «τάχα γὰρ ἂν
αὐτὸ βούλεσθε πυθέσθαι», Δημοσθέν.
πρὸς Λεπτίν. 35 «πρὸς πολλοῖς, οἷς

ἂν ὁ νόμος βλάψαι ὑμᾶς φαίνεται».

³) Ὁ μὲν Ζηνόδοτος ἀνεγίνωσκεν,
ὡς ὑπάρχει ἐν τῷ κειμένῳ, ὁ δὲ Ἀρί-
σταρχος ἐνὶ μεγάροις Ἀρεῶ καὶ
τὰ ἄριστα χειρογράφα ἔχουσιν ἐνὶ
μεγάροις Ἀρεῶς. Ἡ ἀνάγνωσις
τοῦ Ζηνοδότου ἐκράτησε παρὰ τοῖς
ἐκδοταῖς, εἰ καὶ ὑπαρχοῦσιν οἱ ὑπο-
στηρίζοντες τὴν τοῦ Ἀριστάρχου, ὡς
ὁ Kayser καὶ ὁ Düntzer. Ἡ φράσις
σημαίνει· διὰ τοῦτο ἕκαστος εὔχεται
νὰ ᾔηται δυνατόν νὰ καταλίπη ἀδελφὸν
ἐκδικητὴν τοῦ ὀλέθρου.

⁴) Τὸ ῥῆμα συνετάχθη πρὸς γενι-
κὴν, ὡς καὶ ἐν Δ, 335.

⁵) Ἄλλοι γράφουσι Πηνελέοιο ἢ
Πηνελέω.

⁶) Ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ θρέμματα.
Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὁ Ἑρμῆς ἦτο
προστάτης τῶν ποιμένων ἐπιμήλι-
ος, κριοφόρος καὶ νόμιος ἐπονο-
μαζόμενος, Πausan. II. 3, 4 «ὅτι
Ἑρμῆς μάλιστα δοκεῖ θεῶν ἐφορᾶν
καὶ αὔξειν ποιμένας». Ἰδὲ καὶ IX, 34, 3.

⁷) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Βάσεις
ἐφ' ὧν ἤδρασαι ὁ ὀφθαλμός».

ἐκ δ' ὥσε γλήνην¹· δόρυ δ' ὀφθαλμοῖο διαπρὸ
καὶ διὰ ἰνίου ἤλθεν, ὃ δ' ἔζετο χεῖρε πετάσσας
ἄμφω. Πηνέλεως δὲ ἐρυσσάμενος ξίφος δξύ
αὐχένα μέσσον ἔλασσεν, ἀπήραξεν² δὲ χαμᾶζε
αὐτῇ σὺν πήληχι κάρη· ἔτι δ' ὄβριμον ἔγχος
ἦεν ἐν ὀφθαλμῷ· ὃ δ' φῆ³ κώδειαν ἀνασχὼν
πέφραδὲ τε Τρώεσσι καὶ εὐχόμενος ἔπος ηὔδα·

495

500

»Εἰπέμεναί⁴ μοι, Τρῶες, ἀγαυοῦ Ἰλιονῆος
πατρὶ φίλῳ καὶ μητρὶ γοήμεναι ἐν μεγάροισιν·
οὐδὲ γὰρ ἡ Προμάχοιο δάμαρ Ἀλεγνηορίδαο
ἀνδρὶ φίλῳ ἐλθόντι γανύσσεται⁵, ὁππότε κεν δῇ
ἐκ Τροίης σὺν νηυσὶ νεώμεθα κοῦροι Ἀχαιῶν.«

505

Ὡς φάτο, τοὺς δ' ἄρα πάντας ὑπὸ τρόμος ἔλλαβε γυῖα,
πάπτηνεν δὲ ἕκαστος ὅπῃ φύγοι αἰπὺν ὄλεθρον.

Ἔσπετε⁶ νῦν μοι, Μοῦσαι Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
ὅστις δὴ πρῶτος βροτόεντ' ἀνδράγρι⁷ Ἀχαιῶν
ἦρατ', ἐπεὶ ῥ' ἐκλινε μάχην κλυτὸς ἐννοσίγαιος.

510

Αἴας ῥα πρῶτος Τελαμώνιος Ὕρτιον οὔτα

1) Τὸν βολβὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ.

2) Μετὰ κρότου ἀπέκοψεν.

3) Δὲν ἐπιδοκιμάζεται ἡ ἀνάγνωσις τοῦ Ἀριστάρχου, ὅστις ἀνεγίνωσκεν ὃ δὲ φῆ = ἔφη καὶ ἠθέτει τὸν ἐπόμενον στίχον· διότι κώδεια δὲν σημαίνει κεφαλὴν ἀνθρώπου, ἀλλὰ μήκωνος = παπαρούνας. Ἡ δὲ παραβολὴ εἶναι ἐπιτυχής· διότι ἡ ἐπὶ τοῦ ἄκρου τοῦ δόρατος ἐμπεπαρμένη κεφαλὴ ὁμοίαζε πρὸς κώδειαν. Περὶ τοῦ φῆ ὅρα εἰς Β, 144. Οὗτος δὲ ὡς κεφαλὴν παπαρούνας ὑψώσας ἔδειξεν εἰς τοὺς Τρῶας.

4) Τὸ ἀπαρέμφατον κεῖται ἀντὶ προστακτικῆς.

5) Δὲν θὰ χαρῇ, δὲν θὰ εὐφρανθῇ διὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἀνδρός της.

6) Ὁ ποιητὴς ἐπικαλεῖται τὰς Μοῦσας ἐν νέοις ἢ ἐν δυσκόλοις. Ἐνταῦθα ἡ ἐπὶ κλησὶς τῶν Μουσῶν φαίνεται πως ἄκαιρος, εἰ καὶ ὁ Σχολιαστὴς λέγει· «οὐκ ἀσκόπως τῷ προσιμίῳ χρῆται· καὶ νύτῃς γὰρ γέγονε μάχης ἀμειψάντων τῶν ἀριστέρων τὰ ὅπλα». Ἀλλ' ὁ Ameis παρατηρεῖ, ὅτι ἡ μεταβολὴ τῆς μάχης ἐγένετο, ἀφ' οὗτο ὁ Ἐκτωρ ἀπέστη.

7) Ἡ λέξις ἐγένετο ἐκ τοῦ ἀνήρ καὶ ἄγρα, ὡς τὸ βοάγρια. Σημαίνει δὲ τὰ παρὰ τῶν φονευθέντων ἀφαιρού-

Γυρτιάδην¹, Μυσῶν ἡγήτορα καρτεροθύμων
 Φάλκην δ' Ἀντίλοχος καὶ Μέρμερον ἐξενάριξε·
 Μηριόνης δὲ Μόρυν τε καὶ Ἴπποτίωνα κατέκτα,
 Τεῦκρος δὲ Προθόωνά τ' ἐνήρατο καὶ Περιφήτην· 515
 Ἀτρεΐδης² δ' ἄρ' ἔπειθ' Ὑπερήνορα, ποιμένα λαῶν,
 οὔτα κατὰ λαπάρην, διὰ δ' ἔντερα χαλκὸς ἄφυσσε³
 δηώσας· ψυχὴ δὲ κατ' οὔταμένην ὠτειλὴν⁴
 ἔσσυτ' ἐπείγομένη⁵, τὸν δὲ σκότος ὅσσε κάλυψε.
 πλείστους δ' Αἴας εἴλεν, Ὀϊλῆος ταχὺς υἱός· 520
 οὐ γὰρ οἱ τις ὁμοῖος ἐπισπένθαι⁶ ποσὶν ἦεν
 ἀνδρῶν τρεσσάντων⁷, ὅτε τε Ζεὺς ἐν φόβον ὄρση.

μενα ὅπλα, τὰ λάφυρα. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· « τὰ σκύλα τὰ ἀπὸ ἀνδρῶν ἀγρευόμενα ».

¹) Φαίνεται, ὅτι τὸ πατρωνυμικὸν ἐσχηματίσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος διὰ προσθήκης τοῦ διγάμματος. Ἐπειδὴ ὁ Ὑρτίος δὲν μνημονεύεται ἐν τῷ Καταλόγῳ (στίχ. 858) ὡς ἀρχηγὸς τῶν Μυσῶν, εἰκάζεται, ὅτι ἦτο ὑπαρχηγός.

²) Δὲν λέγει ὁ ποιητής, ὁπότερος τῶν Ἀτρεϊδῶν ἦτο. Ἐννοεῖ ὅμως τὸν Μενέλαον, ὡς γίνεται ὁδηγὸν ἐν P, 24. Ἄλλως ὁ Ἀγαμέμνων ἦτο τετρωμένος.

³) Ἐξέσπασε κατασπαράζας.

⁴) Ἡ διὰ τοῦ θανάτου ἀπαλλασσομένη τοῦ σώματος ψυχὴ ἐξέρχεται ἢ διὰ τοῦ στόματος, I, 409, ἢ διὰ τοῦ τραύματος, II, 505.

⁵) Κεῖται ἀντὶ ἐπιρρήματος, ἐσπευσμένως, ταχέως.

⁶) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· « ἐπιδιώξαι, ἐπακολουθεῖν τῇ τῶν ποδῶν ὁρμῇ ».

⁷) Ἐὰν οἱ ἄνδρες ᾔθελον τραπῇ εἰς φυγὴν· δηλ. ὁ Αἴας ἦτο θεινός κατὰ τὴν καταδίωξιν τῶν φευγόντων. Ἡ ἔννοια ἐνταῦθα εἶναι γενικὴ, διότι τὴν φυγὴν τῶν Τρώων δὲν ἤγειρεν ὁ Ζεὺς, ὅστις κοιμᾶται.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ Ο ΟΜΗΡΟΥ ΡΑΨΩΙΔΙΑΣ

Ζεὺς ἐγερθεὶς καὶ θεασάμενος τοὺς Τρῶας νικωμένους
Ἦραν ἐπιπλήσσει, καὶ Ἴριν μεταπέμπει πρὸς Ποσειδῶνα,
κελεύων ἀφίστασθαι τοῦ πολέμου, Ἀπόλλωνα δέ, ὅπως
ἀνδρώσῃ τὸν Ἑκτορα, ὃς ἀναλαβὼν αἰγίδα τοὺς Ἕλληνας
εἰς φυγὴν τρέπει, καὶ μέχρι τῶν νεῶν συνδιωχθέντων,
Αἴας ὁ Τελαμώνιος πολλοὺς ἀναιρεῖ τῶν πολεμίων, τοὺς
ταῖς ναυσὶ πῦρ ἐπιφέροντας.

ΙΛΙΑΔΟΣ Ο.

ΠΑΛΙΩΕΙΣ ΠΑΡΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Αὐτὰρ¹ ἐπεὶ διὰ τε σκόλοπας καὶ τάφρον ἔβησαν
φεύγοντες, πολλοὶ δὲ² δάμεν Δαναῶν ὑπὸ χερσίν,
οἱ μὲν³ δὴ παρ' ὅχεσφιν ἐρητύοντο μένοντες,
χλωροὶ⁴ ὑπαὶ δείους, πεφοβημένοι, ἔγρετο δὲ Ζεὺς

1) Δὲν ἀπαιτεῖται μακρὰ μελέτη, ὅπως διῶθη τις, ὅτι ἡ βραψωδία αὕτη προϋποτίθῃσιν τὴν ἡγουμένην καὶ στενῶς μετ' αὐτῆς συνδέεται· διότι ἡ ἐκεῖ τὸν Δία ἐξαπατήσασα θεὰ ἔτι μετ' αὐτοῦ κοιμᾶται καὶ ὁ ἐξαπατηθεὶς ὀργίζεται διὰ τὴν ἀπάτην. Οἱ ἐν τῇ ἡγουμένῃ βραψωδία ἡττηθέντες Τρῶες ἐν τῇδε ἔτι φεύγουσι καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ Διᾶ ἀντὶς βληθεὶς Ἐκτωρ ἐνταῦθα ἐμεῖ αἶμα. Βεβαίως ὑπὸ τῶν κριτικῶν προβάλλονται πολλοὶ ἀπορίαι, ἀλλὰ ἡ εὐκόλως δύνανται νὰ λυθῶσιν, ἢ δὲν ἔχουσι πολλὴν ἀξίαν. Ὁ Ameis παρατηρεῖ, ὅτι ἡ ἀπεικόνισις τῆς μάχης εἶναι ξηρὰ καὶ εὐτελής, ἐνίοτε δ' ἀνυψοῦται εἰς πλουσίαν ἀνάπτυξιν, εἰς ἣν ἀνταποκρίνεται ζωηρὰ καὶ ἐναργὴς παραστάσις. Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον δὲν εἶναι ἀλλότριον τῆς διανοίας τοῦ Ὁμήρου, ὅστις ἐνίοτε κοιμᾶται κατὰ τὴν ἀρχαίαν τοῦ Ὁρατίου παρατήρησιν. Ἀποποιοῖ δ' ὅλως εἶναι αἱ ἀπορίαι τοῦ Bischoff· διὰ τί καὶ τίνας ἔνεκεν ὁ Ζεὺς ταχέως ἡγέρθη; πῶς ἡ Ἡρα, ἥτις δὴ τὰ πάντα μετ' ἐπιτηδεύει καὶ λεπτότητος ἐμνηχανορράφησε, τὴν

πιθανότητα ταύτην παρεῖδε, περὶ ἧς ὅμως ἐπρεπε νὰ προνοήσῃ; Τὰς τοιαύτας ἀπορίας καὶ αὐτὸς ὁ Ameis ἀποδοκιμάζει. Τουναντίον κατὰ τὸν Jacob ἡ ἀπεικόνισις τῆς Ἡρας ἐν τῇδε τῇ βραψωδίᾳ εἶναι κατὰ πάντα σύμφωνος τῇ τῆς ἡγουμένης καὶ διὰ τοῦτο ἀρχικὴν ἐνότητά τούτων τῶν μερῶν πρέπει νὰ δεχθῶμεν. Οἱ κριτικοὶ κατὰ τοῦτο ἔχουσι δίκαιον, ὅτι ἐν τῇδε τῇ βραψωδίᾳ ὑπάρχουσι χωρία τινὰ ἄξια ἀθετήσεως, ὅπερ οἱ ἀρχαῖοι ἤδη παρετήρησαν. Ἡ πρόθεσις ἀνήκει εἰς τὸ ἐπόμενον ῥῆμα, δηλ. διέβησαν. Περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως σκόλοψ ἰδὲ εἰς H, 441.

2) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ἡ πρότασις αὕτη κεῖται διὰ μέσου.

3) Οἱ φεύγοντες Τρῶες, οἵτινες πλὴν τοῦ Ἀσίου Ὑρτακίδου εἶχον καταλείψει τὰ ἄρματα αὐτῶν πρὸ τῆς τάφρου, M, 82.

4) Ὡχροὶ, χλωμοί. Τινὲς τῶν ἀρχαίων τὸν ἐπόμενον προσδιορισμὸν συνήπτον μετὰ τοῦ πεφοβημένοι ἐξηγουντες ὑπὸ δέους πεφευγότες, ὅπερ δὲν ἐπιδοκιμάζεται.

Ἰδὼς ἐν κορυφῇσι παρὰ χρυσοθρόνου Ἥρης.
 στῆ δ' ἄρ' ἀναίξας¹, ἶδε δὲ Τρῶας καὶ Ἀχαιοὺς,
 τοὺς μὲν ὀρινομένους, τοὺς δὲ κλονέοντας ὀπισθεν
 Ἀργεῖους, μετὰ δέ σφι Ποσειδάωνα ἀνακτα.
 Ἔκτορα δ' ἐν πεδίῳ ἶδε κείμενον, ἀμφὶ δ' ἑταῖροι
 εἶαθ'². ὁ δ' ἀργαλέω ἔχετ' ἄσθματι κῆρ ἀπινύσσων,
 αἶμ' ἐμέων, ἐπεὶ οὐ μιν ἀφαυρότατος³ βάλ' Ἀχαιῶν.
 τὸν δὲ ἰδὼν ἐλέησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,
 δεινὰ⁴ δ' ὑπόδρα ἰδὼν Ἥρην πρὸς μῦθον ἔειπεν·
 »Ἡ μάλα δὴ κακότεχνος⁵, ἀμήχανε, σὸς δόλος, Ἥρη,
 Ἔκτορα δῖον ἔπαυσε μάχης, ἐφόβησε δὲ λαοὺς.
 οὐ μὲν οἶδ'⁶ εἰ αὖτε κακορραφίης ἀλεγεινῆς
 πρώτη⁷ ἐπαύρηται καὶ σε πληγῇσιν⁸ ἰμάσσω.

¹) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Ἀνορήσας τῆς κατακλίσεως, συνησθημένος τῆς ἀπάτης καὶ ἑαυτοῦ κατεγνωκώς, ὅτι ὕπνωσεν».

²) Δὲν σημαίνει ἐκάθηντο, ἀλλ' ἀπλῶς εὐρίσκοντο, διέτριβον. Ἡ δὲ λέξις ἄσθμα ἐκ τοῦ ἄω παραγομένη σημαίνει βαρεῖαν ἀναπνοήν, δύσπνοϊαν. Τὸ ἀπινύσσω γίνεται ἐκ τοῦ ἀχρήστου ἀπίνυτος (α στερητ. καὶ πινυτός) καὶ σημαίνει ἀναισθητῶ τὴν ψυχὴν. Τινὲς ἔγραφον, Κῆρ α πινύσσων, δηλ. θάνατον προσδοκῶν. Ἀλλ' ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Σχολιαστής· «Οὐδαμοῦ δὲ τὸ πινύσσειν ἐπὶ τοῦ προσδοκᾶν ἔταξεν Ὅμηρος. Πῶς δὲ δύναται προσδοκᾶν ὁ ἐσκοτωμένος καὶ ψυχορραγῶν ὑπὸ τῆς πληγῆς;».

³) Τοῦτο εἶναι λιτότης, δηλ. οὐχὶ ἀσθενέστατος, ἀλλ' ἰσχυρότατος.

⁴) Ἐτέθη πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς φράσεως ὑπόδρα ἰδὼν.

⁵) Κακότεχνος λέγεται ὁ κακὸς τέχνας μετερχόμενος, ὁ κακὸς τροπος. Τὸ δὲ ἀμήχανος ἔχει δύο σημασίας ἢ τὴν μὴ δυναμένην εὐρεῖν μηχανὴν ἢ ἐκείνην, καθ' ἧς δὲν δύναται τις νὰ εὕρῃ μηχανήν, ὅπερ ἐνταῦθα σημαίνει.

⁶) Μετ' εἰρωνείας ἀπειλή. Διὰ τοῦ αὐτοῦ υποδηλοῖ τὴν ἄλλοτε γενομένην τιμωρίαν διὰ τὴν καταδιώξιν τοῦ Ἡρακλέους. Τὸ δὲ κακορραφίη εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ κακὸς καὶ ράπτω καὶ σημαίνει δολοπλοκίαν.

⁷) Ἐννοεῖ προτέραν τῶν συνεργασμένων τῇ Ἥρᾳ, δηλ. τοῦ Ποσειδῶνος, Ἰσως δὲ καὶ τοῦ Ὑπνου. Τὸ δὲ ἐπαυρίσκομαι σημαίνει γεύομαι, ἀπολαύω καὶ λέγεται εἰρωνικῶς, ὡς ἐν Α, 410.

⁸) Ὁ Σχολιαστής ἐξηγεῖ τὴν φράσιν τροπικῶς, ὡς ἐν Μ, 37 «Ἀργεῖοι δὲ Διὸς μάλιστα δαμέντες». Ἀλλ' οὐχὶ ἀπιθάνως ὁ Koeh ἐρμηνεύει κυριαλῶς

ἣ οὐ μέμνη ὅτε τ' ἐκρέμω ὑψόθεν¹, ἐκ δὲ ποδοῖν
 ἄκμονας² ἦχα δ' ὡς, περὶ χερσὶ δὲ δεσμὸν ἱηλα³
 χρύσειον⁴ ἄρρηκτον; σὺ δ' ἐν αἰθέρι καὶ νεφέλῃσιν 20
 ἐκρέμω· ἡλάστεον⁵ δὲ θεοὶ κατὰ μακρὸν Ὀλυμπον,
 λῦσαι δ' οὐκ ἐδύναντο παρασταδόν⁶. ὃν δὲ λάβοιμι,
 ῥίπτασκον⁷ τεταγὼν ἀπὸ βηλοῦ, ὅφρ' ἂν ἱκηται⁸
 γῆν ὀλιγῇ πελέων⁹. ἐμὲ δ' οὐδ' ὥς¹⁰ θυμὸν ἀνίει

κτικῶς, δηλ. διὰ τῆς μάστιγος κτυπήσω. Μὴ δυνάμενοι νὰ ἐξηγήσωσι τῶν ἀρχαίων τινές, διὰ τί ὁ Ζεὺς ἀκόσμως ὕβρισε τὴν Ἥραν ἐπειρῶντο νὰ ἐξηγήσωσι τὸν μῦθον ἀλληγορικῶς. Ἐλεγον λοιπόν, ὅτι ὁ Ζεὺς ἦτοι ὁ αἰθήρ ἔδεσε τὴν Ἥραν, δηλ. τὸν αἶρα καὶ ὅτι ἐκ τοῦ αἵρος ἐκρέμασε δύο ἄκμονας, ἦτοι τὸ ὕδωρ καὶ τὴν γῆν. Τὰ τοιαῦτα ὅμως φιλοσοφήματα εἶναι ἐπινοιαὶ τῶν μεταγενεστέρων καὶ ἀλλότρια τῆς ὁμηρικῆς Μούσης.

1) Ἴσως οὐχὶ ἀτόπως ὁ Ameis τὸ ἐπόμενον ἐρωτηματικὸν μεταθέτει ἐνταῦθα καὶ ἐκεῖ, ἐνθα οἱ ἐκδύται θεῖ-
 τούσι τὸ ἐρωτηματικόν, στίζει διὰ κόμματος. Διότι οὕτως ὁ Ζεὺς μνημονεύει τῆς πράξεως καὶ εἶτα εἰσέρχεται εἰς τὰ καθ' ἕκαστον.

2) Συνήθως οἱ ἐρμηνεύονται παρά-
 γουσι ἐκ τοῦ κάμνειν.

3) Ἀύριτος τοῦ ἰάλλω· δεσμὸν περιέβαλον.

4) Πάντα τὰ τῶν Θεῶν ἦσαν χρυσαῖα.

5) Τὸ ἀλαστέω παραγόμενον ἐκ τοῦ ἄλαστος (ἀλγισμότητος) σημαίνει εἶμαι θυμωμένος, χολιάζω.

6) Ἰσθύναι περὶ τὴν μετοχὴν παραστάντες, δηλ. δὲν ἡδύναντο νὰ

σταθῶσι πλησίον καὶ λύσωσιν. Ἡ ἐπομένη εὐκτική δηλοῖ τὸ πολλάκις γενόμενον ἐν τῇ παρελθόντι.

7) Παρατατικός θαμιστικός τοῦ ῥίπτω. Ἰδὲ περὶ τοῦ τεταγὼν εἰς Α, 591. Συλλαβὼν ἔρριπτον ἐκ τοῦ βηλοῦ.

8) Ἐνταῦθα ὁ Naber ἀπαιτεῖ εὐκτικήν, ἣν ἀποκρούει ὁ La Roche· διότι αὕτη ἡθελεν εἰκονίσει τὸ σκοπούμενον ἀποτελεσματὸς τυχαῖον. Παραπλήσιον εἶναι τὸ ἐν κ, 65 αἷ μὲν σ' ἐνδυκέως ἀπεπέμπομεν, ὅφρ' ἂν ἱκηται πατρίδα σὴν καὶ π, 233.

9) Οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον τὴν λέξιν σύνθετον ἐκ τοῦ ὀλίγος καὶ πέλειν, δηλ. ὁ ὀλίγον ἔχων τὸ πέλειν. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Döderlein δὲν δύναται νὰ ἐξηγήσῃ τὸ συνθετικὸν φωνῆν η, λέγει, ὅτι αὕτη εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ ἀπαλός, ὡς τὸ εὐφηνής ἐκ τοῦ ἄφηνος. Ὁμολογοῦμεν, ὅτι ὁ εἰρημένος ἐτυμολόγος ἔχει εὐχέρειαν περὶ τὸ ἐξευρίσκειν ἀνάλογα, ἀλλὰ πάντοτε ἡ γραμματικὴ ἀναλογία δὲν ἐφαρκεῖ. Τὸ ῥῆμα σημαίνει λιποθυμῶ ἢ ὅτι εἶπεν ὁ ποιητὴς διὰ τῆς φράσεως, ὀλίγος δ' ἔτι θυμὸς ἐν ἦεν ἐν Α, 593.

10) Ἄν καὶ τὴν ὀργὴν μου ἀφῆχα κατὰ σοῦ καὶ κατ' ἄλλων Θεῶν. Τινές

ἀζηχῆς¹ δδύνη Ἡρακλῆος θείοιο, 25
 τὸν σὺ ξὺν Βορέῃ² ἀνέμῳ πεπιθοῦσα θυέλλας
 πέμψας ἐπ' ἀτρύγετον πόντον, κακὰ μητιώσας,
 καί μιν ἔπειτα Κόωνδ' εὐναιομένην ἀπένεικας³.
 τὸν μὲν ἐγὼν ἔνθεν ρυσάμην καὶ ἀνήγαγον⁴ αὖτις
 Ἄργος ἐς ἱππόβοτον, καὶ πολλὰ περ ἀθλήσαντα⁵. 30
 τῶν σ' αὖτις⁶ μνήσω, ἔν' ἀπολλήξῃς ἀπατάων,
 ὄφρα⁷ ἴδῃ ἦν τοι χραίσμη φιλότης τε καὶ εὐνή,
 ἣν⁸ ἐμίγῃς ἐλθοῦσα θεῶν ἅπο καὶ μ' ἀπάτησας. «
 Ὡς φάτο, ῥίγησεν δὲ βοῶπις πότνια Ἥρη,
 καί μιν φωνήσας⁹ ἔπεα πτερόεντα προσηύδα 35
 » Ἴστω⁹ νῦν τόδε Γαῖα καὶ Οὐρανὸς εὐρύς ὑπερβε
 καὶ τὸ κατειδόμενον Στυγὸς ὕδωρ, ὅστε¹⁰ μέγιστος
 ὄρκος δεινότατός τε πέλει μακάρεσσι θεοῖσι,
 σὴ θ' ἱερὴ κεφαλὴ¹¹ καὶ νωτῆρον λέχος αὐτῶν

τῶν ἀρχαίων ἀνεγίνωσκον θυμός, ὁ
 δ' Ἀρίσταρχος θυμόν, ὅπερ ὑποστη-
 ρίζει ὁ Σχολιαστής· ἀῖμεινον δὲ θυ-
 μὸν γράφειν, ἵνα δηλοῖ τὸ ἔνδον θερμόν
 ἦτοί τὴν ψυχὴν».

¹) Συνεχῆς, ἀδιάλειπτος. "Ορα εἰς
 Δ, 435.

²) Διὰ τῆς βοήθειας τοῦ Βορέα, ὅστις
 ἦτο ὠργισμένος, διότι ὁ Ἡρακλῆς ἐφό-
 νευσε τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ. Περὶ τῆς στρα-
 τείας τοῦ Ἡρακλέους καὶ τῆς καταδιώ-
 ξεως τούτου ἰδὲ εἰς Ε, 640 καὶ Ξ, 250.

³) Ἀπεμάκρυνας, ἀπήγαγες.

⁴) Τοῦτο λέγεται ἐν ἀντιθέσει πρὸς
 τὸ ἀπένεικας.

⁵) Ἄν καὶ πολλοὺς ἀγῶνας ὑπέ-
 στη, πρὸς οὓς ἐπολέμησεν.

⁶) Τὸ αὖτις μνήσω ἰσοδυναμεῖ πρὸς
 τὸ ἀναμνήσω.

⁷) Ἐπειδὴ ὑπάρχουσι δύο τελικαὶ
 προτάσεις, εὐρίσκουσι δυσκολίαν τινὲς
 τῶν ἐρμηνευτῶν, ἐξ ὧν ὁ Düntzer
 τίθησιν ἄνω στιγμὴν μετὰ τὴν λέξιν
 ἀπατάων καὶ ἔννοεῖ τὸ μνησθαι πρὸ τοῦ
 ὄφρα. Νομίζομεν, ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι
 ὀρθόν· διότι ἡ ἀνάμνησις τοῦ Διὸς
 οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ τιμωρία, περὶ ἧς
 εἶπεν ἐν στίχ. 17.

⁸) Σύστοιχος αἰτιατική· ἄλλως
 ἔπρεπε νὰ θέσῃ δοτικήν, διότι λέγεται,
 μιγῆναι φιλό τη τι καὶ εὐνή. Ὁ
 Ζηηόδοτος καὶ ὁ Ἀριστοφάνης παρέ-
 λειψαν τὸν στίχον τοῦτον ὡς περιττόν.

⁹) Εἶναι ὁ σεμνότετος τῶν θεῶν
 ὄρκων ἐν τε τῇ Ἰλιάδι καὶ τῇ Ὀδυσσεΐα.

¹⁰) Ἡ ἀντωνυμία ἀφωμοιώθη πρὸς
 τὸ ἐπόμενον οὐσιαστικὸν ὄρκος.

¹¹) Ἐννοεῖται πάλιν τὸ Ἴστω. Παρ'

κουρίδιον¹, τὸ μὲν οὐκ ἂν ἐγὼ ποτε μάψ ὀμόσαιμι· 40
 μῆ² δι' ἐμὴν ἰότητα Ποσειδάων ἐνοσίχθων
 πημαίνει Τρῳάς τε καὶ Ἑκτορα, τοῖσι δ' ἀρήγει,
 ἀλλὰ που³ αὐτὸν θυμὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει,
 τειρομένους⁴ δ' ἐπὶ νηυσὶν ἰδὼν ἐλέησεν Ἀχαιοὺς.
 αὐτὰρ τοι καὶ⁵ κείνῳ ἐγὼ παραμυθησαίμην 45
 τῇ ἴμεν, ἥ κεν δὴ σύ, κελαινεφές, ἡγεμονεύης⁶. «
 Ὡς φάτο, μείδῃσεν δὲ πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,
 καὶ μιν ἀμειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 »Εἰ⁷ μὲν δὴ σύγ' ἔπειτα, βοῶπις⁸ πότνια Ἥρη,

Ὅμηρος ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία ἐμός, σός, ὅς συνάπτεται μετὰ τοῦ αὐτοῦ, αὐτῆς, σπανίως δέ, ὡς ἐνταῦθα, μετὰ τοῦ αὐτῶν.

1) Εἶναι ἡ κοίτη τῆς κουρίδης ἀλόχου, ἡ νόμιμος κοίτη.

2) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν ἤθελεν εἶναι πληρέστερον, ἂν ὑπῆρχεν ὁ σύνδεσμος ὅτι ἡ ὥς, ὅπως συνάπτεται ἡ φράσις τῷ ἡγουμένῳ ἴστω. Ἄλλως ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ ἀπαρέμφατον καὶ οὐχὶ ὀρθὴ ἔγκλισις· ἀλλ' ἐπὶ ὄρκου εὐρηται καὶ ἀλλαχοῦ τοιαύτη ἀνωμαλία, ἐν K, 330. Τὴν ἰότητα οἱ ἐτυμολόγοι παράγουσι παρὰ τὸ ἴς, ἐξ οὗ καὶ τὸ ἴμερος = πόθος. Σημαίνει δὲ θέλησιν, ἐντολήν. Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «παρακέχρυσται τὸν ὄρκον» οὐ γὰρ διὰ τὴν αὐτῆς βούλησιν ὁ Ποσειδῶν τοῖς Ἑλλήσι βοήθει, αὐτὴ μέντοι συνεργεῖ καὶ κοιμήσασα τὸν Δία. Ἐν τοῖς νεωτέροις ἡγέρθη διαφωνία, ἐξ ὧν ὁ μὲν Geppert διισχυρίζεται, ὅτι ἡ Ἥρα ἐπιορκεῖ, ὁ δὲ Nägelsbach τοῦτο ἀρνεῖται. Κατὰ τύπον ἡ θεὰ λέγει τὴν ἀλήθειαν, διότι αὕτη δὲν ἐνετεῖλατο τῷ Ποσειδῶνι,

ὅπως βοηθήσῃ τοῖς Ἀχαιοῖς, ἀλλ' ἄνευ τῆς ἀπάτης τῆς Ἥρας ὁ θεὸς τῆς θαλάσσης δὲν ἠδύνατο νὰ θέσῃ ἐκτός μάχης τὸν Ἑκτορα, δι' ὃ ὁ Ζεὺς κακίζει τὴν σύζυγον ἐν στίχ. 15.

3) Ὡς νομίζω. Τὸ δὲ αὐτὸν σημαίνει αὐτὸν τὸν ἴδιον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ δι' ἐμὴν ἰότητα.

4) Ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἀριστοφάνους, τῇ Μασσαλιωτικῇ καὶ τῇ Ἀργολικῇ ἐφέρετο κτεινομένων, ὅπερ ὑποστηρίζει ὁ Σχολιαστὴς. «Καὶ ἔστιν ἐμφατικώτερον τοῦ τειρομένων. Ἄμα δὲ εἰς ἔλεον τῶν Ἑλλήνων ἐπάγεται τὸν Δία καὶ ὑπὲρ Ποσειδῶνος λεληθότως ἀπολογεῖται».

5) Οὐ μόνον ὁ Ποσειδῶν δὲν βλέπει διὰ τὴν ἐμὴν ἐντολήν, ἀλλὰ καὶ θέλω παραινέσει.

6) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «ἐν παντί σοι ἡγεμόνι χρῆσθαι».

7) Τοῦτο ὑπὸ τοῦ Lange καὶ τοῦ Ameis θεωρεῖται ὡς εὐχὴ καὶ διὰ τοῦτο τίθεται ἄνω στιγμὴ μετὰ τὴν λέξιν καὶ θίξις. Κατὰ τοὺς ἄλλους ὅμως ἐκδότας εἶναι ὑποθετικὸς λόγος.

8) Ἡ ὀνομαστικὴ κεῖται ἀντὶ τῆς

ἴσον ἐμοὶ φρονέουσα¹ μετ' ἀθανάτοισι καθίζαις,²
 τῷ κε Ποσειδάων γε, καὶ εἰ μάλα³ βούλεται ἄλλῃ,
 αἵψα μεταστρέψει νόον μετὰ σὸν καὶ ἐμὸν κῆρ⁴.
 ἀλλ' εἰ δὴ ῥ' ἐτέόν γε καὶ ἀπρεκέως ἀγορεύεις,
 ἔρχεο νῦν μετὰ φύλα⁵ θεῶν, καὶ δεῦρο κάλεσσον
 Ἴρην τ' ἐλθέμεναι καὶ Ἀπόλλωνα κλυτότοξον,
 ὄφρ'⁶ ἡ μὲν μετὰ λαὸν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
 ἔλθῃ, καὶ εἴπησι Ποσειδάωνι ἄνακτι

50

55

κλητικῆς. Εἰρήσθω δ', ὅτι ὁ μὲν Ἀριστοφάνης ἔγραψε βοῶπις, ὁ δ' Ἀρισταρχος βοῶπι, ὅπερ προτιμᾷ ὁ La Roche.

¹) Ὁμονοῦσα καὶ ταῦτό βουλομένη.

²) Δὲν ἔχει εἴης, διότι λέγει ἐν σχέσει πρὸς τὸ συνέδριον τῶν θεῶν. Ἐν τισιν ἐκδόσεσιν ἐφέρετο ἡ γραφή, ἀθανάτοισι θεοῖσι.

³) Προσδιορίζει τὸ ἄλλῃ.

⁴) Κατὰ τὴν ἰδικὴν σου καὶ τὴν ἰδικὴν μου καρδίαν, θέλησιν.

⁵) Περιγραφικῶς, ὡς τὸ ἔθνος καὶ ἔθνεα Ξ, 361.

⁶) Ὑπὸ τῶν κριτικῶν τῆς Ἀλεξανδρείας ἠθετοῦντο οἱ στίχοι 56-77 διὰ πολλὰς καὶ διαφόρους αἰτίας. Ἐλεγον, ὅτι ἡ προέκθεσις αὕτη ὁμοιάζει πρὸς τοὺς Εὐριπίδειους προλόγους, ὅτι οἱ στίχοι εἶναι εὐτελεῖς, ὅτι τὸ χωρίον περιέχει γλωσσικὰς δυσκολίας καὶ ἀφήγησιν πράξεων, αἵτινες δὲν ἐκτελοῦνται ἐν στίχ. 63 λέγεται, ὅτι οἱ Ἀχαιοὶ θέλουσι πέσει εἰς τὰς ναῦς τοῦ Ἀχιλλέως, ὅπερ δὲν συμβαίνει. Σχεδὸν πάντες οἱ νεώτεροι κριτικοὶ ἔχουσι τὴν αὐτὴν γνώμην. Σημειωτέον, ὅτι ὁ Ζηνόδοτος δὲν ἠθέτει τὸ ὅλον

χωρίον, ἀλλὰ μόνον τοὺς στίχους 64-77. Ἐτι πλεον ὁ Ameis περιορίζει τὸ ἐν ἀγκύλαις τιθέμενον χωρίον, δηλ. 64-71, ὅπερ καὶ ἡμεῖς ἐποιήσαμεν. Ἄλλ' ἐνταῦθα ἐγείρεται ἔτι σπουδαιότερον ζήτημα, διότι ὁ Lachmann παρατηρεῖ, ὅτι οὐδεὶς συνετὸς ἄνθρωπος ἠδύνατο νὰ ἐμβάλῃ τοὺς στίχους τούτους εἰς τὴν τελείαν Ἰλιάδα, εὐκόλως ὅμως εἰς ἐν μόνον ἄσμα, ὅπερ ἄλλην σειρὰν τῶν γεγονότων δὲν ἀπέκλειε ἠδύνατο δ' αὕτη ὑπὸ ἄλλων ὄντως νὰ ποιηθῇ ἢ μόνον ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ ποιητοῦ νὰ ὑπάρχῃ. Τὴν αὐτὴν τῷ Lachmann γνώμην ἔχουσι καὶ ἄλλοι σοφοὶ ἄνδρες, ὡς ὁ Benicken καὶ ὁ Gerlach, ἐν ᾧ πλείστοι ἄλλοι σπουδαῖοι κριτικοί, οἷος ὁ Bernhardt, ὁ Bekker, ὁ Düntzer καὶ ὁ Köchly δέχονται ἀπλὴν διασκευὴν. Ὅτι εἶναι τοιαύτη, οὐδεμία ἀμφιβολία. Τοῖς δὲ περὶ τὸν Lachmann ἠδύνατό τις νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι τῶν διασκευαστῶν καὶ νοθευτῶν ἄλλοι μὲν εἶναι σοφώτεροι, ἄλλοι δ' ἀμαθέστεροι, οἷος ὁ τὴν προσθήκην τήνδε ποιήσας. Ἀνθρωπος, ὅστις οὕτως ἀκαίρως παρενέβαλε προφητείας εἰς τὸ στόμα τοῦ Διός, ἠδύνατο πολὺ εὐκόλως νὰ μὴ διατηρῇ ἐν τῇ αὐτοῦ

παυσάμενον πολέμοιο τὰ ἅ πρὸς δώμαθ' ἰκέσθαι,
 Ἑκτορα δ' ὀτρύνῃσι μάχην ἐς Φοῖβος Ἀπόλλων,
 αὖτις δ' ἐμπνεύσῃσι μένος, λελάθῃ δ' ὀδυνάων, 60
 αἱ νῦν μιν τείρουσι κατὰ φρένας, αὐτὰρ Ἀχαιοὺς
 αὖτις ἀποστρέψῃσιν, ἀνάλκιδα φύζαν ἐνὸρσας,
 φεύγοντες δ' ἐν νηυσὶ πολυκλήϊσι πέσωσι
 [Πηλείδew Ἀχιλῆος²· ὁ δ' ἀνστήσει³ ὃν ἑταῖρον
 Πάτροκλον· τὸν δὲ κτενεῖ ἔγχει φαίδιμος Ἑκτωρ 65
 Ἴλιου προπάροιθε, πολέας ὀλέσαντ' αἰζηοὺς
 τοὺς ἄλλους⁴, μετὰ δ' υἱὸν ἐμὸν Σαρπηδόνα διον.
 τοῦ δὲ χολωσάμενος κτενεῖ Ἑκτορα διος Ἀχιλλεύς.
 ἐκ τοῦ δ'⁵ ἄν τοι ἔπειτα παλίωξιν παρὰ νηῶν
 αἰὲν ἐγὼ τεύχοιμι⁶ διαμπερές, εἰς ὃ κ' Ἀχαιοὶ 70
 Ἴλιον⁷ αἰπὺ ἔλοιεν Ἀθηναίης διὰ βουλᾶς.]

μνήμη ὁλόκληρον τὴν Ἰλιάδα καὶ νὰ ὑποπέσῃ εἰς τοιαῦτα ἁμαρτήματα.

1) Ἀόριστος μετὰ ἀναδιπλασιασμοῦ τοῦ λανθάνω· κάμη δὲ νὰ λησμονήσῃ τοὺς πόνους.

2) Τινὲς τῶν ἀρχαίων, ὅπως ἄρῳσι τὴν ἀντίφασιν, περὶ ἧς εἵπομεν πρὸ ὀλίγου, ἔλεγον, ὅτι ἐννοεῖται τὸ ἕνεκα, δηλ. διὰ τὸν Ἀχιλλεῖα ἔπесαν εἰς τὰς ναῦς. Τοῦτο ὅμως εἶναι σοφιστικὴ ἐρμηνεία.

3) Καὶ τοῦτο οἱ κριτικοὶ δὲν θεωροῦσιν ἀκριβές· διότι ὁ Ἀχιλλεὺς δὲν ἔπεμψε τὸν Πάτροκλον ἐξ ἰδίας προθυμίας, ἀλλὰ κατὰ παράκλησιν τοῦ ἑταίρου.

4) Ὁ ποιητὴς θέλει νὰ δηλώσῃ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τὸν ἐμὸν υἱὸν Σαρπηδόνα. Ὁ μὲν La Roche περιέμενε τὸν σύνδεσμον καί, ὁ δὲ Ameis λέγει τὴν σύνδεσιν ἄλογον.

5) Ἀναφέρεται εἰς τὴν φράσιν κτενεῖ Ἑκτορα διος Ἀχιλλεύς. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Παλίωξις δὲ ἐστὶν ἡ ἐξ ὑποστροφῆς τῶν φευγόντων δίωξις, ὅταν οἱ πρότερον φεύγοντες ὕστερον πάλιν αὐτοὶ διώκωσι θαρρῆσαντες». Ἀκριβῶς ὅμως ἡ παλίωξις ἀρχεται ἤδη, ἀπ' οὗτο ὁ Ἀχιλλεὺς ἐμφανίζεται εἰς τὴν μάχην, ὡς παρατηρεῖ ὁ Ameis.

6) Ἡ εὐκτική μετὰ τοῦ ἄν ἔχει σημασίαν μέλλοντος.

7) Μόνον κατὰ θηλυκὸν γένος μεταχειρίζεται τὸ ὄνομα ὁ ποιητὴς. Τοῦτο ἐνεκεν ἀρχαίοι καὶ νεώτεροι ἄθετοῦσι τὸ γωρίον. Πρὸς ἄρσιν τῆς δυσκολίας ὁ Ἀρίσταρχος ἔγραψεν, Ἴλιον ἐκπέρσωσιν. Ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων ὁ Düntzer εἰκάζει Ἴλίου ἄστου, ὡς Ἰλίου πόλιν ἐν E, 642. Ὁ δούρειος ἵππος, δι' οὗ ἔαλω τὸ Ἴλιον, κατε-

τὸ πρὶν¹ δ' οὐτ' ἄρ' ἐγὼ παύω χόλον οὔτε τιν' ἄλλον
 ἀθανάτων Δαναοῖσιν ἀμυνέμεν ἐνθάδ'² ἐάσω,
 πρὶν γε τὸ Πηλεΐδαο τελευτηθῆναι ἐέλδωρ³,
 ὥς οἱ ὑπέστην πρῶτον, ἐμῷ δ' ἐπένευσα κάρητι,
 ἥματι τῷ ὅτ' ἐμεῖο θεὰ Θέτις⁴ ἤψατο γούνων,
 λισσομένη τιμῆσαι Ἀχιλλεῖα πτολίπορθον⁵. »

75

Ὡς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
 βῆ δὲ κατ' Ἰδαίων ὄρέων ἐς μακρὸν Ὀλυμπον.
 ὥς δ' ὅτ' ἂν αἴξῃ νόσος⁶ ἀνέρος, ὅστ' ἐπὶ πολλὴν
 γαῖαν ἐληλουθῶς φρεσὶ πευκαλίμῃσι νοήσῃ
 » ἔνθ' εἶπεν⁷, ἥ ἔνθα, « μενοινήσῃ τε πολλά,

80

σχευάσθῃ ὑπὸ τοῦ Ἑπειοῦ βοηθείᾳ τῆς
 Ἀθηνᾶς, ἐν θ, 493.

1) Ἀναφέρεται εἰς τὸν στίχον 63ον
 καὶ ὁ προσδιορισμὸς ἀναπτύσσεται ἀ-
 κριβέστερον διὰ τῆς φράσεως πρὶν γε
 ἐν στίχ. 74. Ἐν τισὶ χειρογράφοις
 φέρεται παύσω, ἀλλ' ὁ Ἀρίσταρχος
 καὶ ὁ Ἡρωδιανὸς ἀνεγίνωσκον παύω,
 ὅπερ προτιμᾶται ὑπὸ πλείστων σπου-
 δαίων κριτικῶν· διότι ἡ μὲν διατήρη-
 σις τῆς ὀργῆς νοεῖται ὡς νῦν ὑπάρ-
 χουσα, ἡ δὲ ἀπόκρουσις (οὔτε-ἐάσω)
 τῶν ἄλλων θεῶν θέλει ἀρχίσαι ἐν τῷ
 μέλλοντι, ἐὰν παρὰ τούτων γείνη ἀπό-
 πειρα βοηθείας. Διὰ τοῦτο δὲν εἶναι
 ἀνάγκη οὔτε νὰ θεωρήσωμεν τὸ παύω
 ὡς μέλλοντα, οἷα τὰ ἀνύω καὶ ἐρύω,
 ὡς δέχεται ὁ Düntzer, οὔτε νὰ τρέ-
 ψωμεν εἰς, οὔτ' ἂν ἐγὼ παύω, ὡς
 προτείνει ὁ Cobet, ὅπως λάβωμεν μελ-
 λοντικὴν ἔννοιαν.

2) Ἐννοεῖ τὸ πεδῖον τῆς μάχης,
 διότι ἡ Ἰδὴ ἔκειτο πλησίον αὐτοῦ.

3) Πρὶν ἐκτελεσθῇ ἐκείνη ἡ ἐπιθυ-
 μία, ἡ εὐχή.

4) Εἶναι λίαν ταπεινωτικὴ ἡ ὑπό-
 μνησις αὐτῆς. Ἡ παράκλησις τῆς Θέ-
 τιδος γίνεται ἐν Α, 500.

5) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν εἶχεν ἐκ-
 πορθήσει εἴκοσι πόλεις.

6) Παραβολὰς ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ
 κόσμου ὁ ποιητὴς σπανιώτατα μετα-
 χειρίζεται, δηλ. ἐνθαῦθα καὶ ἐν η, 36
 « τῶν νέες ὠκεῖαι ὡς εἰ πτερὸν ἡ ἐνό-
 ημα ». Κατὰ τὸν Πορφύριον· « Ὡς-
 περ νοῦς ἀνδρὸς πολλὴν ἐπεληλυθὸς
 γῆν καὶ πολλὰ ἱστορηκότος ἐν ὑπομνή-
 σει ποιεῖται τὰ ἱστορούμενα καὶ τα-
 χέως ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλο μεταβαίνει,
 οὕτω καὶ ἡ Ἥρα τότε ἐκ τῆς Ἰδῆς
 ὁξέως παρεγένετο εἰς τὸν Ὀλυμπον ».

7) Οὕτως ἔγραψεν ὁ Ἀρίσταρχος
 καὶ οὕτως ἔχουσι πλεῖστα χειρόγρα-
 φα, ἐν ᾧ ὁ Εὐστάθιος παρέχει τρεῖς
 γραφὰς εἶπεν, εἶπεν καὶ ἤπεν. Ἐκράτησεν
 ὁ μῦθος ἡ γνώμη τοῦ ἀρίστου κριτικοῦ
 τῆς Ἀλεξανδρείας. Εἶναι δὲ πρώτου
 προσώπου καὶ οὐχὶ τρίτου, διότι ὁ
 ποιητὴς εἰσάγει αὐτὸν τὸν ἄνδρα οἰοῦναι
 ἐπιλογιζόμενον. Τὸ εἶπεν δυνάμεθα νὰ

ὥς κραιπνῶς μεμαυῖα διέπτατο πότνια Ἥρη·
ἔκετο δ' αἰπὺν Ὀλυμπον, ὁμηγερέεσσι δ' ἐπῆλθεν
ἀθανάτοισι θεοῖσι Διὸς δόμῳ· οἱ δὲ ἰδόντες
πάντες ἀνήϊξαν καὶ δεικανόωντο¹ δέπασσιν.

ἡ δ' ἄλλους μὲν ἔασε², Θέμιστι δὲ καλλιπαρήῳ
δέκτο δέπας· πρώτη γὰρ ἐναντίη ἦλθε θεούσα³,
καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

» Ἥρη, τίπτε βέβηκας, ἀτυζομένη⁴ δὲ ἔοικας ;
ἡ μάλα δὴ σ' ἐφόβησε Κρόνου παῖς, ὅς τοι ἀκοίτης⁵. «

Τὴν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα θεὰ λευκώλενος Ἥρη·
» Μῆ με, θεὰ Θέμι, ταῦτα διείρεο· οἶσθα καὶ αὐτῇ,
οἷος ἐκείνου θυμὸς ὑπερβίαλος καὶ ἀπηγνής.
ἀλλὰ σύγ' ἄρχε⁶ θεοῖσι δόμοις ἐνὶ δαιτὸς εἴσης·
ταῦτα δὲ καὶ μετὰ πᾶσιν ἀκούσεαι ἀθανάτοισιν,

λάβωμεν ἡ ὡς πρῶτον ἐνικὸν πρόσω-
πον τοῦ παρατατικοῦ τοῦ εἰμί, ἡ ὡς
πρῶτον πρόσωπον τοῦ ἐνικοῦ τῆς εὐ-
κτικῆς τοῦ εἰμι. Κατὰ τὸν Σχολια-
στήν σημαίνει ὑπὲρ ἔχον ἡ πο-
ρευομένη. Ἀλλ' ὁ Spitzner παρα-
τηρεῖ, ὅτι μόνον τὸ πορευομένη εἶναι
ὁρθόν· διότι τὸ ἔνθα ἡ ἐνθα ὑποδει-
κνύει κίνησιν. Ἐνταῦθα νομίζει τις,
ὅτι ἀκούει αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ οὕτως
εὐχομένου. Τὰ ἄριστα χειρόγραφα
ἔχουσι μενοινησεῖε, ὅπερ ὑποστη-
ρίζει ὁ Spitzner, ἀλλ' ἐκράτησεν ἡ
γνώμη τοῦ Ἀριστάρχου γράφωντος,
ὡς ὑπάρχει ἐν τῷ κειμένῳ. Σημαίνει
δὲ πολλά διαλογίζεται, παντοειδῆ
σχέδια κάμνει.

¹) Τὸ δεικανόμαι σημαίνει δεξι-
οῦμαι, μὲ τὸ ποτήριον ὑποδέχομαι,
προσφέρω τοῦτο.

²) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ, παρη-
τήσατο, δηλ. δὲν ἐδέχθη παρὰ τούτων
τὸ ποτήριον.

³) Ὑπῆρχε καὶ ἡ γραφὴ φέρουσα,
ἀλλὰ προτιμωτέρα ἡ θεούσα, ἥτις
δηλοῖ σπουδὴν δεξιώσεως.

⁴) Ὁμοιάσεις μὲ τεταραγμένην,
μὲ ἔντρομον. Ὁ ἐπόμενος σύνδεσμος
κεῖται αἰτιολογικῶς.

⁵) Ἐκ τοῦ α (ἀθροιστ.) καὶ κοίτη,
ὁμόκοιτος, σύζυγος. Συχνότερον εὐ-
ρηται τὸ θηλυκὸν ἀκοίτης.

⁶) Κατὰ τὸν Düntzer ὁ ποιητὴς
ἐννοεῖ διακονίαν, καὶ οὐχὶ ἑναρξιν.
Τοῦτο δικαίως ἀποκρούει ὁ La Roche·
διότι ἀνὴρ Θέμις ἦτο ὑπηρετικὸν πρόσω-
πον, ἡ Ἥρα δὲν ἠδύνατο παρὰ ταύ-
της κατὰ προτίμησιν νὰ δεχθῇ τὸ πο-
τήριον. Τὴν διακονίαν ἐν τοῖς συμπο-
σίοις τῶν θεῶν εἶχεν ἡ Ἥβη. Ἡ Ἥρα

οἷα Ζεὺς κακὰ ἔργα πιφαύσκεται¹· οὐδέ τί φημι
πᾶσιν ὁμῶς θυμὸν κεχαρησέμεν², οὔτε βροτοῖσιν
οὔτε θεοῖς³, εἰπέρ τις ἔτι νῦν δαίνυται εὐφρων. »

Ἡ μὲν ἄρ' ὥς εἰποῦσα καθέζετο πότνια Ἥρη, 100
ὥχθησαν⁴ δ' ἀνὰ δῶμα Διὸς θεοί· ἡ δ' ἐγέλασσε
χείλεσιν⁵, οὐδὲ μέτωπον ἐπ' ὀφρύσι κυανέησιν
ιάνθη⁶· πᾶσιν δὲ νεμεσσηθεῖσα μετηύδα·

» Νήπιοι, οἱ Ζηνὶ μενεαίνομεν⁷ ἄφρονέοντες.
ἡ ἔτι μιν μέμαμεν καταπαυσέμεν ἄσπον⁸ ἰόντες, 105
ἡ ἔπει ἡὲ βίη· ὁ δ' ἀφήμενος⁹ οὐκ ἀλεγίξει
οὐδ' ὀθεταί· φησὶν γὰρ ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι
κάρτεϊ τε σθένει τε διακριδόν¹⁰ εἶναι ἄριστος.

παρακελεύεται τὴν θεὰν νὰ ἀρξῇται
μεταξὺ τῶν θεῶν τοῦ συμποσίου, ἐξ οὗ
ἠγγέλθη.

¹) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «ἐνδελ-
κνυται καὶ οὐ κρυφίως ποιεῖ».

²) Ἡ προηγουμένη ἄρνησις προσ-
διορίζει τότε τὸ ῥῆμα, ὅπερ σημαίνει
χαροποιήσιν.

³) Ἐχει ἐν νῷ τὸν Ἄρη, ὅστις
θέλει λειπθῆ διὰ τὸν υἱὸν Ἀσκάλαφον.

⁴) Οἱ θεοὶ ἠγανάκτησαν, διότι ἡ-
κουσαν (στίχ. 97-99), ὅτι οἱ λόγοι
τῆς Ἥρας ἀφορῶσι καὶ εἰς ἑαυτούς.

⁵) Τὸν γέλωτα τοῦτον οἱ ἀρχαῖοι
ὠνόμαζον Σαρδόνιον, ὃν ὁ Εὐστάθιος
ἐξηγεῖ· «τὸν μετὰ δηγμοῦ καρδίας βα-
ρυνομένης». Ὁ θεὸς ποιητὴς ἐν τῇ
ἀπεικονίσει διαφόρων παθῶν τῆς ψυ-
χῆς ἀκολουθεῖ τῷ ἐξῆς κανόνι κατὰ
τὸν Gerlach· τὴν ἔκφρασιν τῶν μὲν
διαρκῶν καὶ ἀρχουσῶν διαθέσεων τῆς
ψυχῆς τίθῃσιν ἐπὶ τοῦ μετώπου, τὰς

δὲ διαβατικάς καὶ στιγμιαίας διεγέρσεις
δηλοῖ διὰ τῶν κατωτέρων μερῶν τοῦ
προσώπου, ἅπερ εὐκόλως κινεῖται.
Πλαστικὸν παράλληλον τούτου εἶναι ὁ
Ἀπόλλων τοῦ Belvedere. Παραπλή-
σιον εἶναι καὶ τὸ ἐν Η, 212, ἐνθα ὁ
Αἴας μέλλων νὰ μονομαχήσῃ πρὸς τὸν
Ἑκτορα εἰκονίζεται μετὰ δὲ ὁ βλο-
συροῖσι, προσώπασιν.

⁶) Κυρίως ἐθερμάνθη, εἴτα δὲ ἐφαι-
δρύνθη. Τὸ πᾶσιν ἀνήκει εἰς τὸ με-
τηύδα. Νεμεσσηθεῖσα σημαίνει κατα-
ληφθεῖσα ὑπὸ ἀγανακτήσεως.

⁷) Οἱ ὅποιοι ὀργιζόμεθα κατὰ τοῦ
Διὸς ἐν τῇ ἀνοησίᾳ ἡμῶν. Λέγει τοῦτο,
διότι μόνον διὰ τῆς ὀργῆς δὲν δύνανται
νὰ διαπράξωσι τι.

⁸) Κατὰ λέξιν πλησιέστερον ἐρχό-
μενοι, δηλ. προσβάλλοντες, ὡς ἐν Α, 567.

⁹) Ἀποκαθήμενος, καθήμενος μα-
κρὰν ἡμῶν.

¹⁰) Ἐκκρίτως, κατ' ἐξοχὴν.

τῷ ἔχει¹⁾, ὅτι κεν ὕμμι κακὸν πέμπησιν ἐκάστω.
 ἤδη γὰρ νῦν ἔλπομ²⁾ Ἄρηί γε πῆμα τετύχθαι· 110
 υἱὸς γὰρ οἱ ὅλωλε μάχῃ ἐνι, φίλτατος ἀνδρῶν,
 Ἀσκάλαφος³⁾, τὸν φησιν ὄν ἔμμεναι ὄβριμος Ἄρης. α
 Ὡς ἔφατ', αὐτὰρ Ἄρης θαλερῶ πεπλήγετο μηρῷ
 χερσὶ καταπρηνέσσ⁴⁾, ὀλοφυρόμενος δ' ἔπος ηὔδα·
 »Μὴ νῦν⁵⁾ μοι νεμεσῆσέτ', Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες 115
 τίσασθαι φόνον υἱὸς ἰόντ⁶⁾ ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.
 εἴπέρ μοι καὶ μοῖρα Διὸς πληγέντι κεραυνῷ⁷⁾
 κεῖσθαι ὁμοῦ⁸⁾ νεκύεσσι μεθ' αἵματι καὶ κονίησιν. α
 Ὡς φάτο, καὶ ῥ' ἵππους κέλετο Δεῖμόν⁹⁾ τε Φόβον τε
 ζευγνύμεν, αὐτὸς δ' ἔντε' ἐδύσετο παμφανόωντα. 120
 ἔνθα κ' ἔτι μείζων¹⁰⁾ τε καὶ ἀργαλεώτερος ἄλλος

1) Διὰ τούτου υπομένετε, ἀνέχεσθε, διότι τὸ κακὸν πέμπει εἰς ἕκαστον ἐξ ὑμῶν καὶ οὐχὶ εἰς πάντας ὁμοῦ.

2) Εἰρωνικῶς, διότι τὴν εἰδησιν γινώσκει ἀκριδῶς, ὡς ἐν Η, 499.

3) Ὁ Ἀσκάλαφος ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Δηϊφόβου ἐν Ν, 518. Ὁ Ribbeck εὗρίσκει παραδόξον, ὅτι ἡ μὲν Ἡρα ἔμαθε περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀσκαλάφου, οὐχὶ δ' οἱ ἄλλοι θεοί. Ἀλλ' ὁρθῶς παρατηρεῖ ὁ Ameis, ὅτι τῷ ποιητῇ ἐφάνη ἱκανόν, ὅτι ἡ εἰρημένη θεὰ μετέδωκε εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Ἡ ἐπομένη φράσις σημαίνει, ὅν φησι ἔόν υἱόν εἶναι.

4) Εἰς τὰ πρόσω καὶ πρὸς τὰ κάτω τεταμέναις χερσὶ, ὅπερ εἶναι ἴδιον παντός ὑπερεκπλαγέντος ἐπὶ λυπηρῶ ἀκούσματος. Τὸ ἔθος τοῦτο ὑπάρχει ἐν τῇ Ἀνατολῇ, Ξενοφ. ἐν Κύρ. παιδ. VII, 3, 6 καὶ διατηρεῖται μέχρις ἡμῶν.

5) Ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις.

6) Κατὰ τὸν Naber εἶναι αἰτιατικὴ καὶ οὐχὶ δοτικὴ, δηλ. συμφωνεῖ πρὸς τὸ υποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου. Ὁ Ἄρης εὗρίσκεται ἐν δυσχερεῖ θέσει· διότι τὸν υἱόν αὐτοῦ ἐφόνευσεν ὁ Τρῶς Δηϊφόβος· ἂν μὲν συμμαχήσῃ τοῖς Ἀχαιοῖς, ἐλέγχεται ἀλλοπρόσαλλος, ἂν δὲ τοῖς Τρωσίν, οὐ μόνον δὲν ἐκδικεῖ τὸν υἱόν, ἀλλὰ καὶ βοηθεῖ τοῖς φονεῦσιν.

7) Ὅντως ὁ Ζεὺς ἠπειλῆσε τοὺς θεούς, ὅσοι παρὰ τὴν θέλησιν αὐτοῦ ἤθελον ἀναμιχθῇ ἐν τῇ μάχῃ, Θ, 12.

8) Κεῖται ὡς πρόθεσις συντασσόμενη πρὸς δοτικὴν, ὡς ἐν Ε, 867. Οἱ θεοὶ κατ' ἀρχὴν λέγονται ἀθάνατοι, ἀλλὰ φοβοῦνται τὸν θάνατον.

9) Ὁ Δεῖμος καὶ ὁ Φόβος ἦσαν υἱοὶ τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς Ἀφροδίτης. Ὅρα εἰς Δ, 440.

10) Εἶχεν ἤδη ὀργισθῇ ὁ Ζεὺς διὰ

παρ Διὸς ἀθανάτοισι χόλος καὶ μῆνις¹ ἐτύχθη,
εἰ μὴ Ἀθήνη πᾶσι περιδείσασα² θεοῖσιν
ῶρτο διέκ προθύρου³, λίπε δὲ θρόνον ἔνθα θάασσε,
τοῦ⁴ δ' ἀπὸ μὲν κεφαλῆς κόρυθ' εἴλετο καὶ σάκος ὦμων, 125
ἔγχος δ' ἔστησε στιβαρῆς ἀπὸ χειρὸς ἑλοῦσα
χάλκεον· ἡ δ' ἐπέεσσι καθάπτετο⁵ θοῦρον Ἄρηα·

»Μαινόμενε, φρένας ἤλέ⁶, διέφθορας. ἡ νύ τοι αὖτως
οὔατ' ἄκουέμεν ἐστί, νόος δ' ἀπόλωλε καὶ αἰδώς.
οὐκ αἶεις ἅ τέ φησι θεὰ λευκώλενος Ἥρη, 130
ἡ δὴ νῦν παρ Ζηνὸς Ὀλυμπίου εἰλήλουθεν;
ἡ ἐθέλεις⁸ αὐτὸς μὲν ἀναπλήσας⁹ κακὰ πολλὰ
ἄψ ἵμεν Οὐλυμπόνδε, καὶ ἀχνύμενός περ, ἀνάγκη,
αὐτὰρ τοῖς ἄλλοισι κακὸν μέγα πᾶσι φυτεῦσαι;
αὐτίκα γὰρ Τρῶας μὲν ὑπερθύμους καὶ Ἀχαιοὺς 135
λείψει, ὃ δ' ἡμέας εἴσι κυδοιμήσων¹⁰ ἐς Ὀλυμπον,
μάρψει¹¹ δ' ἐξείης ὅς τ' αἵτιος ὅς τε καὶ οὐκί.

τὴν ἀνάμειξιν εἰς τὴν μάχην κατὰ τοῦ
Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἥρας.

¹) Δύο συνώνυμα πρὸς ἐνίσχυσιν
τῆς ἐννοίας.

²) Ἐκράτησεν ἡ γνώμη τοῦ Ἀρι-
στάρχου, ὅστις ἔγραφε δι' ἐνὸς δ.

³) Ἐννοεῖ τῆς οἰκίας καὶ οὐχὶ τῆς
αὐλῆς. Ἡ ἐπομένη σύνταξις εἶναι πα-
ρατακτική, διότι ἔπρεπε νὰ ᾔηται λι-
ποῦσα.

⁴) Ἡ γενικὴ αὕτη ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν
ἐπομένων κεφαλῆς καὶ ὦμων.

⁵) Μέση λέξις ὅτι μὲν λεγομένη
ἐπὶ φιλικῶν λόγων, ὡς Α, 582, ὅτε
δὲ ἐπὶ μομφῆς, ὡς ἐν Π, 421.

⁶) Ἐγένετο κατ' ἀποκοπὴν ἐκ τοῦ
ἤλεε, καὶ διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ δε-

χθῶμεν ὀνομαστικὴν ἡλός. Ἡ λέξις
παραγομένη ἐκ τοῦ ἄλη, ἀλάομαι ση-
μαίνει τὸν διεστραμμένον, τὸν συγκε-
χυμένον. Τὸ δὲ διέφθορας ἐξηγεῖται,
ἀπόλλωλας, ἐχάθης.

⁷) Βεβαίως λοιπὸν μάτην ἔχεις
ᾧτα διὰ νὰ ἀκούῃς. Κατὰ τὸν Εὐστά-
θιον· «ἐνθα νοῦς ἀπόλλωλεν, ἐκεῖ μάτην
ἐστὶν ἀκούειν».

⁸) Εἰρωνικὴ ἐρώτησις.

⁹) Συμπληρώσας τὸ μέτρον πολ-
λῶν συμφορῶν, ὡς ἐν Θ, 34.

¹⁰) Θὰ ἔλθῃ νὰ συνταράξῃ ἡμᾶς
μετὰ θορύβου.

¹¹) Κατὰ σειρὰν θέλει πιάσει καὶ
ἐκείνον, ὅστις εἶναι αἷτιος καὶ ἐκείνον,
ὅστις δὲν εἶναι.

τῷ σ' αὖ νῦν κέλομαι μεθέμεν χόλον υἱὸς ἔησ'·
 ἦδη² γάρ τις τοῦγε βίην καὶ χεῖρας ἀμείνων
 ἦ πέφατ'³, ἦ καὶ ἔπειτα πεφήσεται· ἀργαλέον δὲ
 πάντων ἀνθρώπων ῥύσθαι γενεήν⁴ τε τόκον τε. »

140

᾽Ως εἰποῦσ' ἰδρυσε⁵ θρόνῳ ἔνι θοῦρον Ἄρηα.
 Ἑρῆ δ' Ἀπόλλωνα καλέσσατο δώματος ἐκτός
 Ἰρίν θ', ἥτε θεοῖσι μετάγγελος⁶ ἀθανάτοισι·
 καὶ σφεας φωνήσας⁷ ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

145

»Ζεὺς σφῶ εἰς Ἴδην κέλετ' ἐλθέμεν ὅττι τάχιστα·
 αὐτὰρ⁸ ἐπὴν ἔλθητε, Διὸς τ' εἰς ὦπα ἱδῆσθε,
 ἔρδειν ὅττι κε κείνος ἐποτρύνῃ καὶ ἀνώγῃ. «

Ἡ μὲν ἄρ' ὥς εἰποῦσα πάλιν κίε πότνια Ἑρῆ,
 ἔξετο δ' εἰνὶ θρόνῳ· τῷ δ' αἰτῶντε πετέσθην.

150

¹) Τὴν ὀργὴν διὰ τὸν καλὸν σου υἱόν. Περὶ τῆς λέξεως ὄρα εἰς Α, 393.

²) Τὸ προτεταγμένον ἦδη ἀνήκει μόνον εἰς τὸ πέφαται. Τοῦτο λέγει ἡ Ἀθηνᾶ πρὸς παραμυθίαν τοῦ Ἀρεως διὰ τὸν θάνατον Ἀσκαλάφου.

³) Παρακείμενος, οὗ ὁ μὲν ἐνεστώς ἄχρηστος, ὁ δὲ ἀόριστος ὅς ἔπεφνον. Ὁ Εὐστάθιος ἐξηγεῖ· «ἡ τέθνηκεν ἢ τεθνήξεται».

⁴) Τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς υἱούς, ἤτοι ὅλους τοὺς συγγενεῖς, ὡς ἐν Η, 128.

⁵) Ὅτι ὁ Ἄρης καὶ ἡ Ἀθηνᾶ εἰσῆλθον πάλιν εἰς τὴν αἰθουσαν τῶν θεῶν, δὲν εἶπεν ὁ ποιητής.

⁶) Ἡ πρὸς τινος πεμπομένη ἄγγελος.

⁷) Ὁ στίχος οὗτος καὶ ὁ ἐπόμενος ἀθετοῦνται ὑπὸ τινων ἀρχαίων ὡς ἀναγινώσκωμεν παρὰ τῷ Σχολιαστῇ· «Ἄ-

θετοῦνται ἀμφοτέροι, ὅτι ἀνηθοποίητοί εἰσι· καὶ γὰρ εἰ μὴ ἐνετείλατο ἡ Ἑρᾶ, ὠφείλον ὑπακούειν τῷ Διί. Καὶ λόγον ἂν εἶχεν ἡ ἐντολή, εἰ κεχαρισμένον τι αὐτῇ ἐπετέλουν καὶ μὴ ἐναντίον, ὥστ' ἔδει μᾶλλον παρακαλεῖν εἰς τὸ παριδεῖν τι τῶν ὑπὸ Διὸς προστασσομένων». Καὶ τινες τῶν νεωτέρων, ὡς ὁ Bekker, ὁ Köchly καὶ ὁ Benicken ἀθετοῦσι τοὺς στίχους. Τούναντίον ὁ La Roche δὲν εὐρίσκει τοὺς λόγους τῆς ἀθετήσεως ἐπαρκεῖς. Νομίζομεν, ὅτι οἱ στίχοι εὐστόχως κεῖνται, διότι δηλοῦσι τὴν δυσάρεσκίαν τῆς Ἑρας, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «ὅθεν τὸ δυσάρεστον ἐμφαίνει, ὡς φαμεν πρὸς τινος ὀργιζόμενοι, ποιεῖ ὁ θελεις. Ὅτι δὲ μεμφέμενοι οἱ λόγοι, δῆλον ἀπὸ τοῦ σιωπῆσαι τὴν αἰτίαν τῆς κλήσεως, καίτοι ἀλλαχοῦ παλιλλογεῖν εἰωθώς».

Ἴδην δ' ἴκανον πολυπίδακα, μητέρα θηρῶν,
 εὖρον δ' εὐρύσπα Κρονίδην ἀνά Γαργάρω ἄκρω
 ἤμενον· ἀμφὶ δέ μιν θυόεν¹ νέφος ἐστεφάνωτο.
 τῷ δὲ πάροιθ' ἐλθόντε Διὸς νεφεληγερέταο
 στήτην· οὐδὲ σφωὶν ἰδὼν ἐχολώσατο² θυμῷ, 155
 ὅττι οἱ³ ὥκ' ἐπέεσσι φίλης ἀλόχοιο πιθέσθην.
 Ἴριν δὲ προτέρην⁴ ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 »Βάσκ' ἴθι, Ἴρι ταχεῖα, Ποσειδάωνι ἄνακτι
 πάντα τὰδ' ἀγγείλαι⁵, μηδὲ ψευδάγγελος εἶναι.
 παυσάμενόν μιν ἄνωχθι μάχης ἡδὲ πτολέμοιο 160
 ἔρχεσθαι μετὰ φύλα θεῶν⁶ ἢ εἰς ἄλα δῖαν.
 εἰ δέ μοι οὐκ ἐπέεσσ' ἐπιπείσεται, ἀλλ' ἀλογήσει⁷,
 φραζέσθω⁸ δὴ ἔπειτα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
 μή μ' οὐδέ, κρατερός περ ἐὼν, ἐπιόντα ταλάσση⁹
 μεῖναι, ἐπεὶ εὖ¹⁰ φημι βίη πολλὴ φέρτερος εἶναι 165

1) Θυῶδες, πλήρες θυμιάματος, τεθυμιαμένον, ὡς ἐξηγεῖ ὁ Σχολιαστής, ὅστις λέγει· «ἀπὸ τῶν ἀγαδοθέντων ἐκ τῆς γῆς ἀνθῶν καὶ τοῦ τῆς Ἥρας μύρου». Θυῶδες νέφος περιεκάλυπτεν αὐτόν.

2) Κατὰ τὸν La Roche εἶναι λιτότης ἀντί, λίαν ἐχάρη.

3) Εἶναι ἡθικὴ δοτικὴ.

4) Προσηκόντως πέμπει πρῶτον τὴν Ἴριν εἰς τὸν Ποσειδῶνα, ἵνα τοῦτον ἀποστήσας παρορμήσῃ εἰς τὸν Ἑκτορα διὰ τοῦ Ἀπόλλωνος.

5) Δὲν ἐφαρτᾶται ἐκ τοῦ ἴθι κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἐρμηνευτῶν, ἀλλὰ κεῖται ἀντὶ προστακτικῆς.

6) Ἐννοεῖ εἰς τὸν Ὀλυμπον.

7) Κατὰ δύο τρόπους ἐξηγεῖ ὁ Σχολιαστής· «Τὸ δὲ ἀλογήσει οἱ μὲν, λόγον μου οὐ ποιήσει, ἀλλὰ καταφρονήσει, οἱ δὲ ἄλογος γένηται καὶ μωρανεῖ». Ἡ πρώτη ἐρμηνεία εἶναι πιθανότερα.

8) Ἀντὶ ἀπειλῆς ἔχει παραίνεσιν. Ἡ Ἴρις ὅμως λέγει τοῦτο ὡς ἀπειλήν ἐν στίχ. 179.

9) Ὁ ἐνεστώς ταλάω εἶναι ἄχρηστος. Ἄς σκεφθῇ, μήπως οὐδὲ ἀποτολήμῃ νάμ' ὑπομείνῃ προσβάλλοντα.

10) Τινές, ὡς ὁ Düntzer, γράφουσιν εὖ, δηλ. μετὰ περισπωμένης. Ἀλλ' ὁ τύπος οὗτος κατὰ τὸν La Roche κεῖται ἀντὶ τοῦ ἑαυτοῦ, ἐν ᾧ ἐνταῦθα ἀπαιτεῖται ἡ ἐννοία τοῦ αὐτοῦ.

καί¹ γενεῇ πρότερος· τοῦ² δ' οὐκ ὅθεται φίλον ἦτορ
ἶσον ἐμοὶ φάσθαι, τόντε στυγέουσι³ καὶ ἄλλοι. «

Ὡς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησε ποδὴν νημος ὠκέα Ἴρις,
βῆ δὲ κατ' Ἰδαίων ὀρέων εἰς Ἴλιον⁴ ἱρήν.

ὥς δ' ὅτ' ἂν ἐκ νεφέων πτῆται⁵ νιφὰς ἤε χάλαζα 170

ψυχρὴ ὑπὸ ῥιπῆς⁶ αἰθρηγενέος Βορέαο,

ὥς κραίπνωσ μεμαυῖα διέπτατο ὠκέα Ἴρις,

ἀγχοῦ δ' ἰσταμένη προσέφη κλυτὸν ἐννοσίγαιον·

» Ἀγγελίην⁷ τινά τοι, γαίηοχε κυανοχαῖτα,
ἦλθον δεῦρο φέρουσα παραὶ Διὸς αἰγιόχοιο. 175

παυσάμενόν σ' ἐκέλευσε μάχης ἡδὲ πτολέμοιο

ἔρχεσθαι μετὰ φύλα θεῶν ἢ εἰς ἄλλα δῖαν.

εἰ δὲ οἱ οὐκ ἐπέεσσ' ἐπιπείσεις, ἀλλ' ἄλογήσεις,

ἡπείλεις καί⁸ κείνος ἐναντίδιον πολεμίζων

¹) Ὁ στίχος οὗτος καὶ ὁ ἐπόμενος ἀθετοῦνται ὑπὸ τινων ἀρχαίων εἰκαζόντων, ὅτι ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ λόγου τῆς Ἰριδος. Ἐπάγουσι δὲ οἱ ἀθετοῦντες τὴν ἐξῆς αἰτίαν· «ἀναρμόστως γὰρ ὁ Ζεὺς, ὥσπερ δεδοικῶς καὶ συλλυθῆναι βουλόμενος, εἰξάτω μοι, φησί, καθόσον εἰμὶ προγενέστερος· τὰ γὰρ τοιαῦτα τῶν δεομένων». Ἐκ τῶν νεωτέρων ἐπιδοκιμαζοῦσι τὴν ἀθέτησιν ὁ Döderlein καὶ ὁ Düntzer, ἀλλ' οἱ πλείστοι δὲν εὐρίσκουσιν ἐπαρκῆ τὴν αἰτίαν τῆς ἀθετήσεως. Φαίνεται, ὅτι ὁ Ζεὺς θέλει νὰ στηρίξῃ τὴν ἐντολὴν αὐτοῦ οὐ μόνον ἐπὶ τῆς δυνάμεως, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ δικαίου. Γενεὴ ἐνταῦθα εἶναι ἡ ἡλικία, ὡς ἐν Γ, 215 τὸ γένος.

²) Τοῦτου ὅμως, δηλ. τοῦ Ποσειδῶνος, ἡ ἀγαπητὴ καρδιά δὲν ἐντρέπεται νὰ ἰσχυροῖ μὲ ἐμέ. Παράβαλλ. στίχ. 182.

³) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ καταπλήσσονται.

⁴) Ἐχει εὐρυτέραν σημασίαν· διότι δὲν σημαίνει τὴν πόλιν, ἀλλὰ τὴν χώραν.

⁵) Ἀόριστος τοῦ πέτομαι, ὅστις ἐν τῇ ὀριστικῇ εἶναι ἐπτάμην. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν σημαίνει ταχέως φέρεται.

⁶) Ὅτι ἡ λέξις παράγεται ἐκ τοῦ ῥίπτω, πρόδηλον· σημαίνει δὲ ὑπὸ τῆς φορᾶς, ὑπὸ τῆς ὀρμῆς τοῦ Βορρᾶ. Ζητεῖται, ἂν τὸ αἰθρηγενὲς ἔχῃ ἐνεργητικὴν σημασίαν, δηλ. αἶθρος ἦτοί ψυχὸς παράγων, ἢ παθητικὴν, δηλ. ἐν τῷ αἰθέρι γεννηθεῖς. Ἡ δευτέρα σημασία δέον νὰ προτιμηθῇ· διότι τὰ εἰς γενεὴς σύνθετα ἐπίθετα ἔχουσι παθητικὴν σημασίαν. Παράβαλλ. Ν, 796.

⁷) Μετὰ μετριότητος δὲν λέγει ἐντολήν, ἀλλ' ἀγγελίαν.

⁸) Δηλαδὴ ὡς σὺ ἀντενεργεῖς κατὰ τοῦ Διὸς ἐλθὼν εἰς τὸ πεδῖον τῆς μά-

ἐνθάδ' ἐλεύσεσθαι· σὲ δ' ὑπεξαλέασθαι¹ ἀνώγει 180
 χεῖρας, ἐπεὶ σέο φησὶ βίη πολὺ φέρτερος εἶναι
 καὶ γενεῇ πρότερος· σὸν δ' οὐκ ὄθεται φίλον ἦτορ
 ἴσον οἱ φάσθαι, τόντε στυγέουσι καὶ ἄλλοι. »

Τὴν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη κλυτὸς ἐννοσίγαιος·
 » ὦ πόποι, ἦ ῥ', ἀγαθὸς περ ἐὼν, ὑπέροπλον ἔειπεν, 185
 εἰ² μ' ὁμότιμον ἐόντα βίη ἀέκοντα καθέξει.
 τρεῖς γάρ τ' ἐκ Κρόνου εἰμὲν ἀδελφοί, οὐς τέκετο Ῥέα³,
 Ζεὺς καὶ ἐγώ, τρίτατος δ' Ἀΐδης, ἐνέροισιν⁴ ἀνάσσω.
 τριχθὰ δὲ πάντα⁵ δέδασται, ἕκαστος δ' ἔμμορε τιμῆς⁶.
 ἦτοι ἐγὼν ἔλαχον πολιὴν ἄλλα ναιέμεν αἰεὶ 190
 παλλομένων⁷, Ἀΐδης δ' ἔλαχε ζόφον⁸ ἡρόεντα,
 Ζεὺς δ' ἔλαχ' οὐρανὸν εὐρὺν ἐν αἰθέρι καὶ νεφέλῃσι·
 γαῖα δ' ἔτι ξυνή⁹ πάντων καὶ μακρὸς Ὀλυμπος.

γης. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· « Ὁ καὶ πρόσκειται, ἵνα δείξῃ ὡς οὐκ ἄρξει ὁ Ζεὺς τῆς μάχης, ἀλλ' ἀμυνόμενος παρέσται ». Κοινῶς ἐγράφετο πολεμίζων, ὡς εἶχεν ἡ ἔκδοσις τοῦ Ζηνοδότου, ἀλλ' ὁ Ἀρίσταρχος ἔγραφε πολεμίζων, ὕπερ προτιμητέον· διότι τὰ κινήσεως σημαντικὰ συντάσσονται πρὸς τελικὴν μετοχὴν χρόνου μέλλοντος.

¹) Ἀόριστος τοῦ ὑπεξαλέσθαι, ὅπερ σημαίνει ὑπεκφεύγω.

²) Κατὰ τὸν Koch εὐγενής, ἰσχυρός. Τὸ δὲ ὑπέροπλον σημαίνει ὑπερήφανον, ἀλαζονικόν.

³) Εἶναι βραχυλογία ἀντί, εἰ ἔειπεν καθέξειν. Ὁμότιμος λέγεται ὁ ἔχων ἴσην τιμὴν, ἴσον ἀξίωμα.

⁴) Οἱ μὲν ἀρχαῖοι παρῆγον ἐκ τοῦ ῥεῖν, Πλάτ. ἐν Κρατύλ. 402, B, ο δὲ νεώτεροι κατὰ μετὰθεσιν ἐκ τοῦ

ἔρα = γῆ. Ἡ λέξις ἐν τῷ μέτρῳ λαμβάνεται ὡς μονοσύλλαβος, ὡς καὶ παρὰ Σοφοκλ. ἐν Οἰδίποδ. τυράνν. 1073.

⁵) Ἐκ τῆς ἐν καὶ ἔραζε κατὰ τὸν La Roche, οἱ ἐν τῇ γῇ, οἱ κάτω, λατιν. inferi. Ἡ λέξις ἀπαντᾷ μόνον ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ.

⁶) Βεβαίως ἐξαιρουῦνται τὰ ἐν στίχ. 193 μνημονευόμενα.

⁷) Τιμὴ εἶναι ἡ ἀρχή, ἡ ἐξουσία, ὡς ἐν A, 278 καὶ B, 197.

⁸) Γενικὴ διαίρεσις εἰς τὸ ἐγὼν, δηλ. ἐγὼ ἐκ τῶν ἀδελφῶν, οἵτινες ἔρριψαν κλήρους διὰ τὴν ἀρχήν.

⁹) Ἡ λέξις εἶναι συγγενὴς τῶν δνόφος, γνόφος, κνέφας καὶ σημαίνει σκότος.

¹⁰) Μόνον ἐνταῦθα τὸ ἐπιθετον συντάσσεται πρὸς γενικὴν, συχναίς δὲ παρὰ τῷ Πλάτῳ, ὡς ἐν Συμποσ. 205, A αὐτὸν ἔρωτα τοῦτον κοινὸν εἶναι

τῷ ῥα καὶ οὔτι Διὸς βέομαι¹ φρεσίν, ἀλλὰ ἔκηλος²,
καὶ κρατερός περ ἐών, μενέτω τριτάτῃ ἐνὶ μοίρῃ. 195
χερσὶ³ δὲ μήτι με πάγχυ κακὸν ὥς δειδισσέσθω.
θυγατέρεσσιν⁴ γάρ τε καὶ υἷαςι βέλτερον εἶη
ἐκπάγλοις⁵ ἐπέεσσιν ἐνισσέμεν, οὓς τέκεν αὐτός,
οἱ ἔθεν ὀτρύνοντος⁶ ἀκούσονται καὶ ἀνάγκη. «

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα ποδὴνεμος ὠκέα Ἴρις· 200
»Οὔτω γὰρ δὴ τοι, γαιήοχε κυανοχαῖτα,
τόνδε φέρω⁷ Διὶ μῦθον ἀπηνέα τε κρατερόν τε,

πάντων ἀνθρώπων». Ἐνταῦθα ὁ ποιη-
τὴς ἀποχωρίζει τὸν Ὀλυμπον ἀπὸ τοῦ
οὐρανοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ ἀπὸ τῆς γῆς, εἰ
καὶ κεχωρισμένως λέγει, ὥς ἐν ι, 21.
Ἡ μὲν γῆ ἦτο κοινή, διότι πάντες ἐπ'
αὐτῆς ἐτιμῶντο διὰ λατρείας καὶ πάν-
τες ἐπενήργουν ἐπ' αὐτῆς.

1) Κατὰ δύο τρόπους ἐξηγοῦσιν οἱ
ἀρχαῖοι ἢ « διό οὐκ ἂν κατὰ τὴν αὐτοῦ
γνώμην βιώσομαι », ὥς λέγει ὁ Σχο-
λιαστής ἢ « οὐκ ὀφείλω βαίνειν ὅποι
ποτὲ βουλὴ ταῖς Διὸς φρεσὶ » κατὰ
τὸν Εὐστάθιον. Ὑπὸ τῶν νεωτέρων
κατὰ τὰς δύο ταύτας ἐρμηνείας ἐτυμο-
λογεῖται ἡ λέξις· ὁ Thiersch, ὁ Spitz-
ner καὶ ὁ Döderlein ἀνάγουσιν εἰς τὴν
ρίζαν βα τοῦ βαίνω, ὁ δὲ Curtius
λέγει, ὅτι εἶναι μέλλων τοῦ βίωω. Κατ'
ἄλλους ὁμως εἶναι ἐνεστώς τῆς ὑπο-
τακτικῆς ἐχούσης σημασίαν μέλλοντος
τὸ αὐτὸ ῥήμα εὐρηται καὶ βέομαι ἐν
X, 430, ἐνθα φαίνεται, ὅτι ἡ γνώμη
τοῦ Κουρτίου εἶναι πιθανωτέρα.

2) Τὸ ἐπίθετον ἔχει ἐνεργητικὴν
σημασίαν, ἥσυχος, μὴ ἐγείρων ἀξιώ-
σεις ἐπὶ κοινῶν πραγμάτων, ἀλλ' εὐ-
χριστούμενος εἰς τὰ ἴδια.

3) Διὰ δὲ τῆς ἰσχύος μὴ ἐκφοβεῖται
ὥς πολὺ ἄνδρον ὄντα. Ὑπὸ νοεῖ δέ,
ὅτι ὁ Ζεὺς ἰσοπάλῳ ἀπειλεῖ. Ὁ Πο-
σειδῶν ἐν Θ, 210 ἀναγνωρίζει τὴν ὑπε-
ροχὴν τοῦ Διὸς. Παράβαλλ. καὶ N, 355.

4) Ὡς τῇ Ἀθηνᾷ καὶ τῷ Ἀρεῖ.
Κατὰ τὸν Ameis ὁ ἐπόμενος γὰρ δὲν
εἶναι αἰτιολογικός, ἀλλὰ βεβαιωτικός.
Οὕτως ὁ λόγος γίνεται εἰρωνικός· διότι
τὸ λεγόμενον εἰκονίζεται ὥς τι γνωστὸν
καὶ ἀνεγνωρισμένον.

5) Ὁ Σχολιαστής ἐξηγεῖ· « ὑπε-
ρηφάνοις ἢ ὑπερέχουσιν ». Τὸ δὲ ἐνίσσω
εἶναι διάφορος τύπος τοῦ ἐνίπτω καὶ
σημαίνει κατὰ πτομαι, ἐπιπλήσσω. Τὸ
ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος, ὅπερ ἀπαι-
τεῖ αἰτιατικὴν, ἐξάγεται ἐκ τῶν προη-
γουμένων δοτικῶν.

6) Κελεύοντες, ἐπιτάσσοντες. Τὸ
ἀκούειν ἐνταῦθα κεῖται ἐν τῇ σημασίᾳ
τοῦ εὐπειθεῖ εἶναι.

7) Εἶναι ὑποτακτικὴ δηλοῦσα ἀπο-
ρίαν. Τεχνέντως ἡ συνετὴ Ἴρις δὲν
ἀποτρέπει, οὐδ' ἀπ' εὐθείας συμβου-
λεύει, ἀλλὰ διαπυρρύνεται οὕτως, ὥστε
αὐτὸς ὁ Ποσειδῶν δύναται νὰ ἀπο-
τραπῇ.

ἤ τι μεταστρέψεις¹; στρεπταὶ μὲν τε φρένες ἐσθλῶν.
οἷσθ' ὥς πρεσβυτέροισιν² Ἑρινύες αἰὲν ἔπονται. α

Τὴν δ' αὖτε προσέειπε Ποσειδάων ἐνοσίχθων· 205

» Ἴρι θεά, μάλα τοῦτο ἔπος κατὰ μοῖραν ἔειπες·
ἐσθλὸν καὶ τὸ³ τέτυκται, ὅτ' ἄγγελος αἰσίμα εἰδῇ.
ἀλλὰ τόδ' αἰνὸν ἄχος κραδίην καὶ θυμὸν ἰκάνει,
ὅππότε⁴ ἂν ἰσόμορον⁵ καὶ ὁμῇ πεπρωμένον αἴσῃ
νεικείειν ἐθέλῃσι χολωτοῖσιν ἐπέεσσιν. 210

ἀλλ' ἦτοι νῦν μὲν γε⁶ νεμεσσηθεὶς ὑποείξω·
ἄλλο⁷ δέ τοι ἐρέω, καὶ ἀπειλήσω τόγε θυμῷ⁸.
αἶ κεν ἄνευ ἐμέθεν⁹ καὶ Ἀθηναίης ἀγέλειης,
Ἥρης⁹ Ἑρμείω τε καὶ Ἡφαίστοιο ἄνακτος,

¹) Κατὰ τὸν La Roche ἔννοεῖται ἡ αἰτιατικὴ μῦθον. Ὁ νοῦς τῶν ἀγαθῶν εἶναι εὐμετάστρεπτος. Ὅρα εἰς I, 497.

²) Αἱ Ἑρινύες εἶναι τιμωροὶ πάσης παραβάσεως τοῦ οἰκογενειακοῦ δικαίου. Ἐν τῷδε τῷ χωρίῳ καὶ ἐν ἄλλοις ὁ μέγας τῆς Ἀγγλίας πολιτευτῆς Gladstone ἀνευρίσκει ἔχνη πρωτοτοκείων.

³) Ἐπεξηγεῖται διὰ τῆς ἐπομένης χρονικῆς προτάσεως.

⁴) Δὲν διαφέρει τοῦ ὁμότιμον, δηλ. σημαίνει τὸν λαβόντα ἴσον μέρος ὡς δεικνύει καὶ ἡ ἐπομένη πρότασις. Σημειωτέον δ', ὅτι αὕτη ἤγειρε διαφωνίας· ὁ μὲν Neumann ἔννοει τὸ κεκληρωμένον τρίτον μέρος τοῦ κόσμου, ὁ δὲ Christ τὴν θέσιν, ἣν ὁ Ποσειδῶν μεταξὺ τῶν θεῶν κατέχει. Πιθανώτερον φαίνεται τὸ δεύτερον καὶ εἰς ὁμοίαν μοῖραν προωρισμένον.

⁵) Τὰ χειρόγραφα ἔχουσι κε, ἀλλ'

ὁ Ἀρίσταρχος ἀνεγίνωσκε γε, ὅπερ προτιμᾶται δικαίως ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν.

⁶) Οἱ στίχοι 212 - 217 ἀθετοῦνται ὑπὸ τοῦ Ἀριστάρχου· «ὅτι εὐτελῆ τὰ κατὰ τὴν σύνθεσιν καὶ τὰ κατὰ τὴν διανοίαν. Προσιπὼν γὰρ νεμεσσηθεὶς ὑποείξω οἶονεῖ μεταμεληθεὶς ἐπιφέρει ἀπειλήσω». Τὴν ἀθέτησιν δέχονται πολλοὶ τῶν νεωτέρων κριτικῶν, ὡς ὁ Heyne, ὁ Wolf, ὁ Düntzer καὶ ἄλλοι. Τοῦναντίον ὁ La Roche παρατηρεῖ, ὅτι ὁ λόγος τοῦ Ποσειδῶνος δὲν δύναται νὰ λήγῃ εἰς τὸν στίχον 211. Οὗτος δέχεται, ὅτι μόνον ὁ στίχος 214 εἶναι προσθήκη μεταγενεστέρα. Ὅντως τὸ ἀθετούμενον χωρίον εἶναι ἀναγκαῖον, διότι ὁ θεὸς τῆς θαλάσσης θέλει νὰ καλύψῃ τὴν ὁποχώρησιν αὐτοῦ διὰ τῆς ἀπειλῆς.

⁷) Ἐκ καρδίας, σπουδαίως, ὡς ἐν E, 135.

⁸) Παρὰ τὴν θέλησιν ἐμοῦ.

⁹) Ὑπὸ πλείστων κριτικῶν ὁ στί-

Ἰλίου αἰπείνης πεφιδήσεται¹, οὐδ' ἐθελήσει
ἐκπέρσαι, δοῦναι δὲ μέγα κράτος Ἀργείοισιν,
ἴστω τοῦθ', ὅτι νῶϊν ἀνήκεστος χόλος ἔσται. α 215

Ὡς εἰπὼν λίπε λαὸν Ἀχαιϊκὸν ἐννοσίγαιος,
δύνε δὲ πόντον ἰών², πόθεςαν δ' ἥρωες Ἀχαιοί.
καὶ τότε Ἀπόλλωνα προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς· 220

»Ἐρχεο νῦν, φίλε Φοῖβε, μεθ' Ἐκτορα χαλκοκορυστήν·
ἤδη μὲν γάρ τοι³ γαίηροχος ἐννοσίγαιος
οἴχεται εἰς ἄλλα δῖαν, ἀλευάμενος χόλον αἰπὺν
ἡμέτερον⁴. μάλα γάρ κε μάχης ἐπύθοντο καὶ ἄλλοι,
οἵπερ νέρτεροι⁵ εἰσι θεοί, Κρόνον ἀμφὶς ἐόντες. 225
ἀλλὰ τόδ' ἡμὲν ἐμοὶ πολὺ κέρδιον ἢδὲ οἷ⁶ αὐτῶ

χος οὗτος ἀθετεῖται· διότι ὁ Ἑρμῆς καὶ ὁ Ἡφαιστος μέχρι τοῦδε οὐδεμίαν ἐπιθυμίαν ἔδειξαν πρὸς ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου. Ἀλλ' οὗτοι ἐν Υ', 36 ἀριθμοῦνται ἐν τοῖς θεοῖς, οἵτινες βοηθοῦσι τοῖς Ἀχαιοῖς. Πρὸς τούτοις παρετηρήθη, ὅτι τὸ νῶϊν (στ'χ. 217) δηλ. ὁ δουκὸς ἀριθμὸς μόνον εἰς τὸν Ποσειδῶνα καὶ τὴν Ἀθηνᾶν ἀναφέρεται, ἥτοι δὲν περιλαμβάνει τοὺς θεοὺς τοὺς ἐν τῷ ἀθετουμένῳ στ'χῳ. Κατὰ τὸν Benicken ὅμως τὸ νῶϊν ἀναφέρεται εἰς τὸν Δία καὶ τὸν Ποσειδῶνα, δηλ. μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ Διὸς θὰ ὑπάρχῃ ἀνάτοος ὀργή.

¹) Εἶναι μέλλων τοῦ φείδομαι, ὅστις ἔλαθεν ἀναδιπλασιασμόν, ὥς τὸ πεπιθήσω καὶ κεκαδήσω.

²) Ἐνταῦθα οὐδὲν λέγει περὶ τοῦ ἄρματος, ὃ ἐχρήσατο ὁ Ποσειδῶν, ὅτε ἤρχετο εἰς τὸ Τρωϊκὸν πεδῖον πρὸς βοήθειαν τῶν Τρώων, Ν, 23.

³) Εἶναι βεβαιωτικόν. Μεθ' ἡδο-

νῆς ὁ Ζεὺς παρατηρεῖ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Ποσειδῶνος ἐκ τῆς Ἰδης.

⁴) Κεῖται ἀντὶ τοῦ ἐμόν. Διότι ἄλλως ἤθελεν ἐγερθῆ οὕτως ἰσχυρά μάχη, ὥστε ἤθελον ἀκούσει ταύτην καὶ οἱ Τιτᾶνες. Διὰ τοῦ ἄλλοι θέλει ὁ ποιητὴς νὰ δηλώσῃ μὴ μετέχοντας τῆς μάχης, μὴ παρόντας. Τίνας δ' ἐννοεῖ, ἐπεξηγεῖ διὰ τῆς ἐπομένης ἀναφορικῆς προτάσεως.

⁵) Κατὰ μὲν τὸν Nägelsbach ἐννοεῖται ὁ δευτέρος ὅρος τῆς συγκρίσεως τῶν ἄλλων θεῶν, δηλ. ἐννοεῖ θεοὺς, οἵτινες ὑπάρχουσι βαθύτερον ἢ οἱ Ὀλύμπιοι· κατὰ δὲ τὸν Σχολιαστήν· « Πρὸς σύγκρισιν τῶν μετὰ Ἀἰδωνέως διαγόντων ». Ἡ κοινὴ γραφὴ εἶναι ἐν ἐρτεροι, ἀλλ' ὁ La Roche παρατηρεῖ, ὅτι τὰ ἄριστα χειρόγραφα ἔχουσι νέρτεροι, καὶ οὕτω φαίνεται, ὅτι ἀνέγνω ὁ Ἀρίσταρχος.

⁶) Ὁ La Roche τονίζει οἱ ἐξηγῶν εἰ ἰpsi. Κατὰ τοῦτον ἡ ἀντωνυ-

ἔπλετο, ὅττι πάροιθε¹ νεμεσσηθεὶς ὑπόειξε
 χείρας ἐμάς, ἐπεὶ οὐ κεν ἀνιδρωτί² γ' ἐτελέσθη.
 ἀλλὰ σύγ' ἐν χείρεσσι λάβ' αἰγίδα θυσσανόεσσαν,
 τήν³ μάλ' ἐπισσεΐων φοβέειν ἥρωας Ἀχαιοὺς· 230
 σοὶ δ' αὐτῷ⁴ μελέτω, ἐκατηβόλε, φαίδιμος Ἔκτωρ·
 τόφρα γὰρ οὖν οἱ ἔγειρε μένος μέγα, ὄφρα ἂν Ἀχαιοὶ
 φεύγοντες νῆάς τε καὶ Ἑλλήσποντον ἴκωνται.
 κεῖθεν⁵ δ' αὐτὸς ἐγὼ φράσομαι ἔργον τε ἔπος τε,
 ὥς κε καὶ αὖτις Ἀχαιοὶ ἀναπνεύσωσι⁶ πόνοιο. » 235
 Ὡς ἔφατ', οὐδ' ἄρα πατὴρ ἀνηκούστησεν⁷ Ἀπόλλων,
 βῆ δὲ κατ' Ἰδαίων ὄρέων, ἔρηκι⁸ ἐοικῶς
 ὠκέϊ φασσοφόνῳ⁹, ὅστ' ὠκιστος πετεηνῶν.

μία ἡδύνατο νὰ ἔχη περιπωμένην,
 ἂν ἦτο αὐτοπαθής.

1) Ἐχει χρονικὴν σημασίαν, πρό-
 τερον. Τὸ ὑπεκρίνει μόνον ἐνταῦθα συν-
 τάσσεται πρὸς αἰτιατικὴν, ἀλλαχοῦ δὲ
 πρὸς δοτικὴν.

2) Ἄνευ ἰδρωτός, ἄνευ πόνου.

3) Τινὲς κριτικοὶ προτιμῶσι τὴν
 δοτικὴν τῇ, ἣτις εὑρεται ἐν τισι χει-
 ρογράφοις. Ἡ αἰτιατικὴ ἀνήκει εἰς τὸ
 ἐπισείων, ἐκ τῆς αἰτιατικῆς δὲ ταύ-
 τῃς ἐξάγεται ἡ δοτικὴ ἢ προσδιορίζουσα
 τὸ φοβέειν.

4) Κατὰ τὸν Ameis γίνεται ἀντί-
 θεσις πρὸς τὸ τὴν ἢ τῇ· πιθανώτερον
 ὅμως ὁ Koch εὐρίσκει τὴν ἀντίθεσιν
 ἐν τῷ αὐτῷ ἐγὼ ἐν στίχ. 234.
 Οἱ στίχοι 231-235 ὑπὸ τοῦ Ἀρι-
 στοφάνους καὶ τοῦ Ἀριστάρχου ἡθε-
 τοῦντο· «ὅτι ἄκαυροι οἱ λόγοι, ἐπὶ
 τοσοῦτον ἔγειρε τὸν Ἔκτορα ἕως ἐπὶ
 τὰς ναῦς φύγωσι· μετὰ δὲ ταῦτα ἐγὼ

βουλεύσομαι ὡς δεῖ τοὺς φεύγοντας
 ἀναπνεύσαι. Καὶ ἄκαιρος ἡ πρόρρησις
 καὶ οὐ κεχαρισμένη τῷ Ἀπόλλωνι.
 Καὶ παρὰ Ἀριστοφάνει ἡθετοῦντο.».
 Τινὲς τῶν νεωτέρων ἀθετοῦσι μείζον
 τιμῆμα.

5) Ἐχει χρονικὴν σημασίαν, δηλ.
 ἐκ τοῦτου τοῦ χρόνου.

6) Βραχυλογικῶς τὸ ῥῆμα συνε-
 τάχθη πρὸς γενικὴν ἀντί, λήξαντες
 πόνοιο ἀναπνεύσωσιν.

7) Ἀλλαχοῦ λέγεται οὐδ' ἂν π (ι-
 θ η σ ε). Τὸ αὐτὸ ῥῆμα ἐν Υ', 14 εὑρη-
 ται καὶ νηκουστέω, ὡς τὸ ἀνώνυμος καὶ
 νώνυμος, ἀνάποινος, καὶ νήποινος,
 ἀνήνεμος καὶ νηνεμή.

8) Ὁ ἱεραξ ἦτο ἱερὸν πτηνὸν τοῦ
 Ἀπόλλωνος, σ, 526.

9) Ἡ φάσσα κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη
 εἶναι ὁμοία τρυγόνι. Κατὰ τὸν Σχο-
 λιαστήν· «οἰκείως ἐπεὶ καὶ ὁ θεὸς κά-
 τεισιν ἐπὶ φόνῳ τῶν Ἀχαιῶν». Προ-

εὖρ' υἱὸν Πριάμοιο δαΐφρονος, Ἑκτορα δῖον,
 ἤμενον, οὐδ' ἔτι κεῖτο, νέον δ' ἐσαγείρετο¹ θυμόν, 240
 ἀμφὶ ἐ γινώσκων² ἐτάρους· ἀτὰρ ἄσθμα καὶ ἰδρώς
 παύετ', ἐπεὶ μιν ἔγειρε Διὸς νόος³ αἰγιόχοιο.

ἀγχοῦ δ' ἰστάμενος προσέφη ἐκάεργος Ἀπόλλων·

»Ἑκτορ⁴, υἱὲ Πριάμοιο, τίη δὲ σὺ νόσφιν ἀπ' ἄλλων
 ἦς' ὀλιγηπελέων⁵; ἥ ποῦ τί σε κῆδος ἰκάνει; « 245

Τὸν δ' ὀλιγοδρανέων⁶ προσέφη κορυθαίολος Ἑκτωρ·

»Τίς δὲ σὺ ἐσσι, φέριστε θεῶν, ὅς μ' εἴρεαι ἄντην;
 οὐκ αἶεις δ' με νηυσὶν ἔπι πρυμνῆσιν Ἀχαιῶν,
 οὓς ἐτάρους ὀλέκοντα, βοὴν ἀγαθὸς βάλεν Αἴας
 χερμαδίῳ πρὸς στήθος, ἔπαυσε δὲ θούριδος ἀλκῆς; 250
 καὶ δὴ ἔγωγ' ἐφάμην νέκυας καὶ δῶμ' Ἀΐδαο
 ἤματι τῷδ' ἔξεσθαι⁸, ἐπεὶ φίλον αἶον⁹ ἤτορ. «

στίθῃσι δ' οὗτος, ὅτι ὑπάρχουσι δέκα εἶδη ἱεράκων, ὧν ἓν τὸ φασσοφόνον. Ὁ Dünitzier ὁμῶς λέγει, ὅτι τὸ φασσοφόνος εἶναι μόνον ἐπίθeton καὶ οὐχὶ δηλωτικὸν εἶδους.

1) Συνήθροϊζε τὴν συνείδησιν, ἀνελάμβανε τὰς δυνάμεις του. Ὁρθῶς δ' ὁ Ἀριστάρχος ἔγραφε τὸ ῥῆμα κατὰ παρατατικόν, ἐν ᾧ ἄλλοι κατ' ἀόριστον· διότι δηλοῖ τὸ κατ' ὀλίγον γινόμενον. Ὅρα Φ, 417 καὶ X, 475.

2) Ἀναγνωρίζων περὶ ἑαυτὸν τοὺς εἰσάφρους.

3) Νόος ἐνταῦθα εἶναι ἡ θέλησις.

4) Διὰ τῆς ἐρωτήσεως ταύτης ὁ Ἀπόλλων σκοπεῖ μόνον, ὅπως ποιήσῃ ἔναρξιν τοῦ λόγου· διότι τὰ περὶ τὸν Ἑκτορα ἐγίνωσκεν.

5) Οὐχὶ πιθανῶς ὁ Döderlein παράγει ἐκ τοῦ ἀπαλὸς κατ' ἀναλογίαν τοῦ εὐηφηνῆς ἐκ τοῦ ἄφενος. Οὕτως

ἐξηγεῖται μὲν τὸ συνδετικὸν φωνῆεν, ἀλλὰ μένουσιν ἄλλα ἀνεξήγητα καὶ δὴ ἡ σημασία. Διὰ τοῦτο ἐπιδοκιμάζεται ἡ γνώμη τῶν ἀρχαίων, ἣν ἀναγινώσκουμεν παρὰ τῷ Σχολιαστῇ· «ὀλίγην ἔχων τοῦ πέλειν μοῖραν, ἐγγὺς ὢν τοῦ ἐκλείψαι». Κατὰ τὴν σημασίαν δὲν διαφέρει πολὺ τοῦ ὀλιγοδρανέων, ὀλιγοθυμῶν. Ἐκ τοῦτου τοῦ ὀλιγοπελῆν ἐν ε, 468.

6) Ἐκ τοῦ ὀλιγοδρανῆς, ὅπερ εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ ὀλίγος καὶ δρᾶν. Σημαίνει τὸν ὀλίγον δυνάμενον νὰ δρᾷ, τὸν ἀδύνατον.

7) Ἰσοδυναμεῖ ἐνταῦθα πρὸς τὸ ὅτι.

8) Τὰ χειρόγραφα ἔχουσιν ὁ ψ ε σ θ α ι, ἀλλὰ προτιμᾶται ἡ γνώμη τοῦ Ἀριστάρχου, ὅστις ἔγραψεν ἔξεσθαι.

9) Ἐχομεν δύο αἶω, τὸ μὲν σημαίνει αἰσθάνομαι, τὸ δὲ ἐκπνεῶ. Ὁ Döderlein νομίζων, ὅτι εἶναι τὸ πρῶ-

Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἀναξ' ἐκάεργος Ἀπόλλων·

»Θάρσει νῦν· τοῖόν τοι ἄοσσητῆρα¹ Κρονίων
ἐξ Ἴδης προέηκε παρεστάμεναι καὶ ἀμύνειν, 255

Φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσάορον², ὅς σε πάρος περ
ρύομα³, ὁμῶς αὐτόν τε καὶ αἰπυνόν πτολίεθρον·
ἀλλ' ἄγε νῦν ἵππευσιν⁴ ἐπότηρυνον πολέεσσι

νηυσὶν ἐπὶ γλαφυρῇσιν ἐλκυνέμεν ὠκέας ἵππους·
αὐτὰρ ἐγὼ προπάροιθε κιῶν ἵπποισι κέλευθον 260
πᾶσαν λειανέω, τρέψω δ' ἥρωας Ἀχαιοῦς.»

¹Ὡς εἰπὼν ἔμπνευσε μένος μέγα ποιμένι λαῶν.

ὥς⁵ δ' ὅτε τις στατὸς ἵππος, ἀκοστήσας ἐπὶ φάτνῃ,

τον ἀναγκάζεται νὰ ἐννοήσῃ τὴν μετο-
χὴν βεβλημένον ἐκ τοῦ βάλειν ἐν
στίχ. 249 καὶ ἐξηγεῖ, ἡσθάνομην, ἐπί-
στευον, ὅτι ἐκτυπήθην εἰς τὴν καρδίαν
μου, τὴν βάσιν τῆς ζωῆς. Πιθανώτερον
ὅμως εἶναι τὸ δεύτερον ῥῆμα, δηλ.
ἐξέπνευον, ἐξήμουν τὴν καρδίαν μου,
τὴν ψυχὴν μου. Τὸ α εἶναι μακρόν
ἐνεκα τῆς αὐξήσεως, ὡς ἐν K, 532·
ὁμως ἐν Λ, 463 καὶ Σ 222 μένει
βραχύ. Ὡσαύτως τὸ ἄάω ἐν τοῖς
παρωχημένοις χρόνοις ὅτε μὲν ἔχει
μακρόν τὸ α, ὅτε δὲ βραχύ, ὡς λέγει
ὁ La Roche.

¹) Ἡ λέξις παραγομένη ἐκ τοῦ
(ἄοσσεῖω, ὅπερ δὲν εὐρίσκεται παρ'
Ὀμήρῳ, ἀλλὰ παρὰ τῆς ἑπειτα) ση-
μαίνει βοηθῶν, ὑπερασπιστὴν. Σημειω-
τέον δ', ὅτι ὑπάρχει διαφωνία περὶ τὴν
παραγωγὴν· δηλ. ὁ μὲν Düntzer πα-
ράγει ἐκ τοῦ ὄλσθαι, (οὔτω σημαίνει
τόν συμφροντιστήν), ὁ δὲ Döderlein
ἐκ τῆς ῥίξης ὅπ (δηλ. ὁ συμβλέπων)
καὶ ἄλλοι ἐκ τοῦ ἀοῖέω = ὑπηρετῶ.

²) Τὸ ἐπιθετον εἶναι σύνθετον ἐκ

τοῦ χρυσὸς καὶ ἄορ καὶ σημαίνει τὸν
χρυσοφάσγανον.

³) Ὁ ἐνεστώς συντάσσεται τῷ πά-
ρος, διότι σημαίνει τὸ συνήθως γινό-
μενον, ὡς καὶ ἐν A, 553.

⁴) Ἐν τῇ πρώτῃ εἰσβολῇ, ἥτις ἐγέ-
νετο ἐν τῷ M, πλὴν τοῦ Ἀσίου οἱ Τρῶες
κατέλειπον τὰ ἄρματα πρὸ τῆς τάφρου.

⁵) Ἡ καλλιότης αὕτη παραβολὴ
ὑπάρχει καὶ ἐν Z, 506-511, ὅπου ἰδὲ
τὴν ἐρμηνείαν. Οἱ κριτικοὶ ὅμως τῆς
Ἀλεξανδρείας παρετήρησαν, ὅτι ἡ πα-
ραβολὴ ἀρμόζει εἰς τὸν Πάριν, οὐχὶ
δὲ καὶ εἰς τὸν Ἑκτορα. Τούτου ἕνεκεν
ἠθέτουσαν τὸ χωρίον (265-268), ὡς
παραδίδει ὁ Σχολιαστής· «Ἀθε-
τοῦνται στίχοι δ', καὶ ἀστερίσκοι πα-
ράκεινται, ὅτι οἰκειότερον ἐπ' Ἀλε-
ξάνδρου· καὶ τὸ τῆς καλλονῆς καὶ τὸ
τῆς ὄλης μορφῆς καὶ τὸ τῆς στάσεως
τοῦ ἵππου πρὸς τὸν ἐν θαλάμῳ διατε-
τριφὸς ἀντιπαράκειται, ἥ τε κατὰ τὴν
αἰφνίδιον ἐξόρμησιν ὁμοιότης. Καὶ τὸ
αὐσιδίων, ὕψος δὲ κάρη ἔχει» ἐφ' Ἑκτο-
ρος τοῦ ἀρτίως ἑαυτὸν ἀνιστάντος· ἐκ

δεσμὸν ἀπορρήξας θείῃ πεδίῳ κροαίνων,
 εἰωθὼς λούεσθαι ἑυρρεῖος ποταμοῖο, 265
 κυδιόων· ὕψοῦ δὲ κάρη ἔχει, ἀμφὶ δὲ χαῖται
 ὦμοις αἵσσονται· ὁ δ' ἀγλαΐῃφι πεποιθὼς,
 ῥίμφα ἐγούνα φέρει μετὰ τ' ἤθεα καὶ νομὸν ἵππων·
 ὥς Ἐκτωρ λαιψηρὰ πόδας καὶ γούνατ' ἐνώμα
 ὀτρύνων² ἵππηας, ἐπεὶ θεοῦ ἔκλυεν αὐδὴν. 270
 οἱ δ' ὥστ' ἢ ἔλαφον κεραὸν ἢ ἄγριον αἶγα³
 ἔσσεύαντο κύνες τε καὶ ἀνέρες ἀγροῖωται·⁴
 τὸν⁵ μὲν τ' ἡλίδατος πέτρῃ καὶ δάσκιος ὕλη

τῆς λιποθυμίας οὐχ ἀρμόζειν. Ὡσαύτως πλείστοι νεώτεροι, ὡς ὁ Hermann καὶ ὁ Hoffmann ἀθετοῦσι τὸ χωρίον. Ὁ Ameis παρατηρεῖ, ὅτι οὔτε ἡ θέσις, ἐξ ἧς ὁρμάται ἡ παραβολή, οὔτε τὸ εἶδος τῆς κινήσεως ἀνταποκρίνεται ἐνταῦθα προσηκόντως εἰς τὰς προκειμένας περιστάσεις· πρὸς τούτοις ἡ ὅλη λαμπρὰ περιγραφὴ σχολάζει, διότι ἡ χρῆσις τῆς παραβολῆς (στ' χ. 269) ἐξαίρει μόνον τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεως. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ὡς νομίζομεν, ὁ ποιητὴς τὴν παραβολὴν ἐποίησε χάριν τοῦ Πάριδος, παρετήρησεν ὅμως, ὅτι αὕτη ἀρμόζει καὶ τῷ Ἐκτορι. Καθ' ἡμᾶς ἡ χρῆσις τῆς παραβολῆς δὲν εἶναι ἄκαιρος οὐδ' αὕτη ἀφορᾷ μόνον εἰς τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεως, ὡς λέγει ὁ Ameis. Διότι ὁ ἀκροατὴς ἐπίστευεν, ὅτι ὁ Ἐκτωρ διὰ τὸ δεινὸν τραῦμα ἠγέρθη μὲν, ἀλλ' ὅτι ἔδαιεν ἀσθενῶς. Τούναντιον ὁ Ὅμηρος προτιθεῖται διὰ ταύτης τῆς παραβολῆς νὰ δείξῃ, ὅτι ὁ ἥρωας θείᾳ βουλήσει ἔδραμεν εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης πλήρης ζωῆς καὶ ἀμῆς, ὡς ὁ ἵππος ὁ

ἀπὸ τῆς φάτνης ἐφορμώμενος. Ἄξιον σημειώσεως εἶναι, ὅτι ὁ ποιητὴς παρέλειπε νὰ διηγηθῇ, ὅτι ὁ Ἐκτωρ ἀπὸ τῶν ὀχθῶν τοῦ Ξάνθου, ὅπου εἶχε κατατεθῇ (Ξ, 435), ἐπέστρεψεν εἰς τοὺς ἑαυτοῦ. Ἀλλ' αἱ τοιαῦται παραλείψεις δὲν εἶναι ἀήθεις τῷ ποιητῇ.

¹) Κεῖται κατὰ πρόληψιν, ὡς ἐν K, 358. Τὰ γόνατα ἐκίνει γοργῶς.

²) Τινὲς τῶν ἀρχαίων ἔγραφον ὀτρυνέων. Ἡ γραφὴ αὕτη δὲν εἶναι ἀτυχῆς καθ' ἡμᾶς, διότι οὕτως ἐξηγεῖται, πῶς ὁ Ἐκτωρ ἔφθασεν εἰς τοὺς ἄλλους Τρῶας, ὅπερ πρὸ ὀλίγου ἐθεωρήσαμεν ὡς παράλειψιν τοῦ ποιητοῦ.

³) Εἶναι διάλυσις Ἰωνικῇ, ὡς λέγει ὁ Σχολιαστὴς.

⁴) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· « Ἀγρόται. Οὕτω δὲ τοὺς θηρευτὰς αἰ φασιν οἱ Ἀττικοί ».

⁵) Δηλαδὴ τὸν αἰγαγρον· οὗτος καταφεύγει εἰς τοὺς βράχους, ὁ δὲ ἔλαφος εἰς τὰ δάση. Περὶ τῆς παραγωγῆς τῆς λέξεως ἡλίδατος διαφωνοῦσιν οἱ ἐτυμολόγοι· ἡ συνηθὴς παραγωγὴ εἶναι ἐκ τοῦ ἡλίου καὶ βαίνω, δηλ.

εἰρύσατ', οὐδ' ἄρα τέ σφι κιχήμεναι αἴσιμον¹ ἦεν·
 τῶν² δέ θ' ὑπὸ ἰαχῆς ἐφάνη λῆς ἡϋγένειος 275
 εἰς ὁδόν³, αἶψα δὲ πάντας ἀπέτραπε καὶ μεμαῶτας·
 ὥς Δαναοὶ εἴως⁴ μὲν ὁμιλαδὸν αἰὲν ἔποντο,
 νύσσοντες ξίφεσιν τε καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύοισιν·
 αὐτὰρ ἐπεὶ ἶδον Ἑκτορ' ἐποικχόμενον στίχας ἀνδρῶν,
 τάρβησαν, πᾶσιν δὲ παραὶ ποσὶ κάππεσε⁵ θυμός. 280

Τοῖσι δ' ἔπειτ' ἀγόρευε Θόας⁶, Ἀνδραίμονος υἱός,
 Αἰτωλῶν ὄχ' ἄριστος, ἐπιστάμενος⁷ μὲν ἄκοντι,
 ἐσθλὸς δ' ἐν σταδίῃ· ἀγορῇ δέ ἐπαῦροι Ἀχαιῶν
 νίκων, ὁππότε κοῦροι⁸ ἐρίσσειαν περὶ μύθων·
 ὃ σφιν εὐφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν· 285

»Ὡ πόποι, ἦ μέγα θαῦμα τοδ' ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι·
 οἷον δ' αὖτ' ἐξαυτίς⁹ ἀνέστη, κῆρας ἀλύξας,

ὕψηλῃ, ἐφ' ἧς μόνον ὁ ἥλιος βαίνει·
 ἄλλῃ ἐτυμολογία εἶναι ἐκ τοῦ ἀλιτεῖν
 καὶ βαίνειν, ἔνθα τις εὐκόλως ὀλι-
 σθαίνει· ὁ δὲ Düntzer παράγει ἐκ τοῦ
 ἄλιψ (παρ' Ἑσυχίου), δηλ. πέτρῃ
 ἄνευ σταγόνων ὕδατος, ἥτοι ξηρὰ,
 σκληρὰ. Πασῶν δὲ τῶν παραγωγῶν
 μάλιστα ἀπὸ θανος φαίνεται μοι ἡ τοῦ
 Döderlein, ὅστις παράγει ἐκ τοῦ ἀλ-
 θας=ἄχυμος, νεκρός, δηλ. ὠχρός ὡς
 νεκρός. Τὸ δὲ δασύκις εἶναι σύνθετον
 ἐκ τοῦ ἐπιτατικού δα καὶ σκιὰ καὶ
 σημαίνει τὸν δασύσκιον, τὸν δασώδη.

1) Δὲν ἦτο πεπρωμένον νὰ τὸν
 φθάσωσι, νὰ τὸν πιάσωσιν.

2) Δηλαδὴ κυνῶν τε καὶ ἀνδρῶν.
 Ὁ Σχολιαστὴς ἐννοεῖ τὴν μετοχὴν
 ἐγερθεῖς. Τὸ λῆς εἶναι διάφορος τύπος
 τοῦ λέοντος. Ἡϋγένειος εἶναι σύνθετον
 ἐκ τοῦ ἡὺς καὶ γένειον καὶ σημαίνει τὸν
 ἔχοντα καλὴν γενεαῖα, πυκνὴν χαίτην.

3) Ἐπειδὴ τὸ φαίνεσθαι περιέπε-
 σεν εἰς σημασίαν κινήσεως σημαντικοῦ
 ῥήματος ἐδέξατο προσδιορισμὸν δη-
 λούντα τὴν εἰς τόπον κίνησιν, ὡς ἐν
 P, 487.

4) Κεῖται ἀντὶ τοῦ τέως, ὡς ἐν M, 141.

5) Κατέπεσε τὸ θάρρος αὐτῶν. Ὁ
 Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «τὰς ψυχὰς ἐτα-
 πεινώθησαν ἅπαντες, λιποψυχήσαντες
 τὴν σωτηρίαν παρὰ τοῖς ποσὶν εἶχον».

6) Τοῦτου τὴν μορφήν ἔλαβεν ὁ
 Ποσειδῶν ἐν N, 215.

7) Ἡ μετοχὴ ἔχει ἐπιθετικὴν ση-
 μασίαν, ἔμπειρος. Τὸ δὲ ἄκοντι κεῖται
 ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐν σταδίῃ
 (ὁμίλῃ).

8) Ὁ Θόας μόνον πρὸς νέους ἡδύ-
 νατο νὰ ἐρίσῃ περὶ ῥητορικῆς, οὐχὶ δὲ
 πρὸς πρεσβυτέρους, οἷος ὁ Νέστωρ καὶ
 ὁ Ὀδυσσεύς. Παραπλήσιον τὸ ἐν I, 54.

9) Πάλιν ἐκ νέου, ὡς ἐν N, 642.

Ἔκτωρ. ἦ θήν¹ μιν μάλα ἔλπετο θυμὸς ἐκάστου
 χερσὶν ὑπ' Αἴαντος θανέειν Τελαμωνιάδῃ.
 ἀλλὰ τις αὖτε θεῶν ἐρρύσατο καὶ ἐσάωσεν 290
 Ἔκτορ², ὃ δὴ πολλῶν Δαναῶν ὑπὸ γούνατ' ἔλυσεν,
 ὡς καὶ νῦν ἔσσεσθαι³ δόμοι· οὐ γὰρ ἄτερ γε
 Ζηνὸς⁴ ἐριγδούπου πρόμος ἴσταται ὧδε μενοιῶν.
 ἀλλ' ἄγεθ' ὥς ἂν ἐγὼν εἴπω, πειθώμεθα πάντες.
 πληθύν⁴ μὲν ποτὶ νῆας ἀνώξομεν ἀπονέεσθαι 295
 αὐτοὶ δ', ὅσσοι ἄριστοι ἐνὶ στρατῷ εὐχόμεθ' εἶναι,
 στείομεν,⁵ εἰ κε πρῶτον ἐρύξομεν ἀντιάσαντες,
 δούρατ' ἀνασχόμενοι· τὸν δ' οἶω καὶ μεμαῶτα
 θυμῷ⁶ δεῖσεσθαι Δαναῶν καταδύναι ὅμιλον. «
 Ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἡδ' ἐπίθοντο. 300
 οἱ μὲν ἄρ' ἄμφ' Αἴαντα καὶ Ἰδομενῆα ἀνακτα,
 Τεῦκρον Μηριόνην τε Μέγην τ', ἀτάλαντον Ἄρηϊ,

¹) Εἶναι βεβαιωτικόν· ἀναμφιδό-
 λως ἕκαστος ἠλπίζεν, ὅτι ὁ Ἔκτωρ
 ἔθανεν.

²) Δηλαδή πολλῶν γούνατα λύσειν.

³) Παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Διός.

⁴) Οὕτω λέγει τοὺς κοινούς στρα-
 τιώτας ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἀρίστους.
 Κατὰ τὸν Hoerner ἡ συμβουλή αὐτῇ
 τοῦ Θόαντος δὲν ἐφηρμύσθη, εἰ καὶ
 τοῦτο διαρρηθὲν λέγει ὁ ποιητὴς ἐν στίχ.
 305, ὡς μαρτυροῦσιν αἱ φράσεις, Ἄρ-
 γεῖοι δ' ὑπέμειναν ἀολλέες ἐν
 στίχ. 312 καὶ ἐν τῷ ἐπομένῳ στίχῳ
 ἀπὸ νευρηφί δ' ὅσσοι θρω-
 σκον, ἐν ᾧ οἱ ἄριστοι ἐμάχοντο οὐχὶ
 διὰ τόξων, ἀλλὰ διὰ δοράτων. Πρὸς
 τοῦτοῖς τοὺς πίπτοντας Ἀργεῖους λέ-
 γει λαὸν καὶ παραβάλλει τοὺς μα-

χομένους πρὸς ποίμνιον προβάτων, ἐν
 ᾧ ἡ παραβολὴ αὐτῇ δὲν ἀρμόζει εἰς
 τοὺς ἀρίστους τῶν Ἀχαιῶν. Ὁμολο-
 γοῦμεν, ὅτι αἱ παρατηρήσεις αὐταὶ μετ'
 εὐφυΐας ἐγένοντο, παρατηροῦμεν ὅμως,
 ὅτι, ἀφ' οὗ οἱ ἄριστοι τῶν Ἀργείων
 ἀπετέλεσαν, οὕτως εἰπεῖν, σῶμα ἐπι-
 λέκτων, πᾶσαι αἱ εἰρημέναι φράσεις
 ἡδύναντο προσηκόντως νὰ λεχθῶσι καὶ
 περὶ τοῦ σώματος τούτου.

⁵) Ἀντὶ στέωμεν, ὡς ἐρείομεν, θαί-
 ομεν, βελομεν, κιχείομεν, Α, 62 καὶ
 143. Τὸ εἶ κεν φέρεται εἰς μέλλοντα
 τῆς ὀριστικῆς, ὡς ἐν Ε, 242.

⁶) Ὁ προσδιορισμὸς οὗτος ἀνήκει
 εἰς τὸ δεῖσεσθαι καὶ οὐχὶ εἰς τὸ με-
 μαῶτα, ὡς ἐν Ν, 163.

ὕσμίνην¹ ἤρτυνον, ἀριστῆας καλέσαντες,
Ἐκτορι καὶ Τρώεσσι ἐναντίον². αὐτὰρ ὀπίσσω
ἡ πληθὺς³ ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἀπονέοντο. 305

Τρῶες δὲ προὔτυψαν⁴ ἀολλέες, ἤρχε δ' ἄρ' Ἐκτωρ
μακρὰ βιδάς⁵. πρόσθεν δὲ κί' αὐτοῦ Φοῖβος Ἀπόλλων
εἰμένος ὤμοισιν νεφέλην⁶, ἔχε δ' αἰγίδα θοῦριν,
δεινὴν ἀμφιδάσειαν⁷ ἀριπρεπέ', ἣν ἄρα χαλκεὺς
Ἥφαιστος Διὶ δῶκε φορήμεναι ἐς φόβον ἀνδρῶν. 310
τὴν ἄρ' ὅγ' ἐν χεῖρεσσιν ἔχων ἡγήσατο λαῶν.

Ἀργεῖοι⁸ δ' ὑπέμειναν ἀολλέες, ὥρτο δ' αὐτὴ
ὄξει⁹ ἀμφοτέρωθεν, ἀπὸ νευρῆφι δ' ὀϊστοὶ
θρῶσκον⁹. πολλὰ δὲ δοῦρα θρασειᾶων ἀπὸ χειρῶν
ἄλλα μὲν ἐν χροῖ πῆγνυτ' ἀρηϊθῶων αἰζηῶν, 315
πολλὰ δὲ καὶ μεσσηγύ, πάρος χροῖα λευκὸν ἐπαυρεῖν,
ἐν γαίῃ ἴσταντο, λιλαιόμενα χροὸς ἄσαι.
ὄφρα μὲν αἰγίδα χερσὶν ἔχ' ἀτρέμα¹⁰ Φοῖβος Ἀπόλλων,
τόφρα μάλ' ἀμφοτέρων βέλε' ἤπτετο, πῆπτε δὲ λαός.
αὐτὰρ ἐπεὶ¹¹ κατενώπα ἰδὼν Δαναῶν ταχυπῶλων 320

¹) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Παρεσκεύαζον, ὥστε μάχεσθαι».

²) Ἀνήκει εἰς τὸ ὕσμίνην ἤρτυνον.

³) Ὡς περιληπτικὸν συντάσσεται πληθυντικῶς ῥήματι.

⁴) Ἐφώρμησαν εἰς τὰ ἔμπρος.

⁵) Ἡ κοινὴ γραφὴ εἶναι βιδάς, ἀλλ' ὁ Ἀρίσταρχος ἔγραφε βιδῶν, ὅπερ προτιμᾷ ὁ La Roche.

⁶) Ὁ Ἀπόλλων δὲν εἶναι ὁρατός, ὡς ἡ Ἀθηνᾶ ἐν B, 446.

⁷) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Οἱ μὲν ἀμφίμαλλον, οἱ δὲ κύκλῳ δασεῖαν, διὰ τοὺς θυσάνους». Ἡ δευτέρα ἐρμηνεία

εἶναι ὀρθή. Σημαίνει λοιπὸν χροσσωτήν, θυσανωτήν.

⁸) Κατὰ τὰ πρό ὀλίγου εἰρημένα ἐννοεῖ μόνον τοὺς ἀρίστους.

⁹) Προσωποποιεῖ τὰ βέλη. Οἱ στίχοι 314-17 ἐρμηνεύονται ἐν Δ, 571-4.

¹⁰) Χάριν τοῦ μέτρου δὲν λέγει ἀτρέμας, ὡς ἀλλαχόθι. Ὁμοίως ἐναλλάσσονται τὰ ἄχρις καὶ ἄχρη, μέχρης καὶ μέχρη, ἰθὺς καὶ ἰθύ, ἀντικρὺς καὶ ἀντικρύ.

¹¹) Ἐφ' ὅσον ὁ Ἀπόλλων ἐκράτει τὴν αἰγίδα ἀκίνητον, ἡ μάχη ἦτο ἀμ-

σεῖσ', ἐπὶ δ' αὐτὸς ἄϋσε μάλα μέγα, τοῖσι¹ δὲ θυμὸν
 ἐν στῆθεσσιν ἔθελξε², λάθοντο δὲ θούριδος ἀλκῆς.
 οἱ δ', ὥστ' ἡέ βοῶν ἀγέλην ἢ πῶϋ μέγ' οἴων
 θῆρε δύω³ κλονέωσι μελαίνης νυκτὸς ἀμολγῶ,
 ἐλθόντ' ἐξαπίνης σημάντορος⁴ οὐ παρεόντος,
 ὡς ἐφόβηθεν Ἀχαιοὶ ἀνάλκιδες⁵. ἐν γὰρ Ἀπόλλων
 ἔχε φόβον, Τρῳσὶν δὲ καὶ Ἑκτορι κῦδος ὄπαζεν.

325

Ἐνθα δ' ἀνὴρ ἔλεν ἄνδρα κεδασθείσης ὑσμίνης⁶.
 Ἑκτωρ μὲν Στιχίον τε καὶ Ἀρκεσίλαον ἐπεφνε,
 τὸν⁷ μὲν Βοιωτῶν ἡγήτορα χαλκοχιτώνων,
 τὸν δὲ Μενεσθῆος μεγαθύμου πιστὸν ἑταῖρον·
 Αἰνείας δὲ Μέδοντα καὶ Ἴασον ἐξενάριξεν·
 ἦτοι ὁ μὲν νόθος υἱὸς Οἰλῆος θείοιο
 ἔσκε Μέδων, Αἴαντος ἀδελφεός· αὐτὰρ ἔναϊεν

330

φίρροπος· ἀπ' οὗτου ὅμως ἔσεισε ταύ-
 την, οἱ Ἀχαιοὶ ἡττήθησαν. Ὁ μὲν
 Ἀρίσταρχος ἔγραφε κατενώπα ἢ κατ'
 ἐνώπα προϋποτιθεῖς οὐσιαστικόν τι
 ἐν ὧ ψ, ὁ δὲ Ἀλεξίων καὶ πλείστοι ἄλ-
 λοι κατένωπα ὡς κατέναντα κατὰ
 συγκοπὴν ἐκ τοῦ κατενώπια, ὡς μηρία
 μῆρα, σιτία, σῖτα. Τὸ διηρημένον κατ'
 ἐνώπα ἐδέξατο ὁ Döderlein καὶ ὁ
 La Roche, ὅστις λέγει αἰτιατικὴν κατὰ
 μεταπλασμόν ἐκ τοῦ ἐνωπῆ, ὡς τὸ
 ἰῶκα ἐκ τοῦ ἰωκῆ. Ἡμεῖς ἐδεξάμεθα
 τὸ κατενώπα, ὅπερ ἔχουσι τὰ πλείστα
 χειρόγραφα. Σημαίνει δὲ κατὰ πρόσω-
 πον. Ἐκ τούτου ἐξαρτᾶται ἡ γενικὴ
 Δαναῶν.

1) Ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ ἀπόδοσις
 τῆς χρονικῆς προτάσεως.

2) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «Παρέ-
 λυσεν, ἐσχώτωσεν. Τοῦτο δὲ φησιν ἐπὶ

τοῦ τὸν λογισμόν οὐκ ἐκ φανεροῦ φθεί-
 ρεσθαι».

3) Ὑπαινίσσεται τὸν Ἀπόλλωνα
 καὶ τὸν Ἑκτορα. Μέλαινα νύξ εἶναι
 ἡ ἀσέληνος. Διὰ τοῦ ἀμολγῶ δηλοῖ τὸ
 σκότος. Περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως
 ὄρα εἰς Λ, 173.

4) Μόνον ἐνταῦθα εὐρηται ἐν τῇ
 σημασίᾳ τοῦ ποιμένου. Λέγεται ὅμως
 ἐν Κ, 485 «μῆλοισιν ἀσημάντοισιν».

5) Ὁ μὲν Koch θεωρεῖ ὡς κατηγόρη-
 μα κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ἀνάλκιδες
 τότε γενόμενοι, ὁ δὲ La Roche
 συντάσσει τῷ ἐφόβηθεν, δηλ. ἔφυ-
 γον ἄνευ ἀντιστάσεως.

6) Δηλαδή διεσπάρθη ἡ τάξις τῶν
 ἀρίστων.

7) Ἀναφέρεται εἰς τὸν Ἀρκεσίλαον,
 ὅστις ἦτο ἡγεμὼν τῶν Βοιωτῶν,
 Β, 495.

ἐν Φυλάκῃ, γαίης ἄπο πατρίδος, ἄνδρα κατακτάς, 335
 γνωτὸν¹ μητρειῆς Ἐριώπιδος, ἣν ἔχ' Ὀϊλεύς·
 Ἴσος αὖτ' ἀρχὸς² μὲν Ἀθηναίων ἐτέτυκτο,
 υἱὸς δὲ Σφήλοιο καλέσκετο³ Βουκολίδαο.
 Μηκιστῇ⁴ δ' ἔλε Πουλυδάμας, Ἐχίον δὲ Πολίτης 340
 πρώτῃ⁵ ἐν ὕσμίνῃ, Κλονίον δ' ἔλε δῖος Ἀγῆνωρ.
 Δηϊόχον δὲ Πάρις βάλε νείατον⁶ ὦμον ὀπισθε
 φεύγοντ' ἐν προμάχοισι, διαπρὸ δὲ χαλκὸν ἔλασεν.
 "Οφρ' οἱ τοὺς ἐνάριζον' ἀπ' ἔντεα, τόφρα δ' Ἀχαιοὶ
 τάφρῳ καὶ σχολόπεσσιν ἐνιπλήξαντες⁸ ὀρυκτῇ 345
 ἔνθα⁹ καὶ ἔνθα φέβοντο, δύνοντο δὲ τεῖχος ἀνάγκῃ.
 Ἐκτωρ δὲ Τρώεσσιν ἐκέκλετο μακρὸν αὔσας·
 »Νηυσὶν ἐπισσεύεσθαι, ἔαν¹⁰ δ' ἔναρα βροτόεντα·
 ὃν δ' ἂν ἐγὼν ἀπάνευθε νεῶν ἐτέρωθι¹¹ νοήσω,
 αὐτοῦ¹² οἱ θάνατον μητίσομαι, οὐδέ νυ τόνγε 350
 γνωτοὶ τε γνωταὶ τε πυρὸς λελάχωσι¹³ θανόντα,
 ἀλλὰ κύνες ἐρύουσι¹⁴ πρὸ ἄστεος ἡμετέροιο.«

1) Γνωτὸς εἶναι ὁ παντὸς βαθμοῦ συγγενής, κατ' ἐξοχὴν δὲ ὁ ἀδελφός.

2) Ὁ ἐνταῦθα μόνον μνημονευόμενος Ἴσος ἦτο ὑπαρχηγός τοῦ Μενεσθέως.

3) Ἐνταῦθα περιέμενέ τις καλέσκετο, ὡς καλέσκε ἐν Ζ, 402.

4) Κατ' ἀποκοπὴν ἀντὶ Μηκιστέα, ὡς ἐκ τοῦ Τυδέα ἐγένετο Τυδεῖς ἐν Δ, 384.

5) Ἐν τῇ πρώτῃ τάξει, ἐν τοῖς πρωταγωνισταῖς.

6) Ἐννοεῖ τὸν πρὸς τῷ ἀγῆνι. Οἱ ἀρχαῖοι παρετήρησαν, ὅτι οὗτος ἐκ τῶν Ἑλλήνων ὀπισθεν ἐτρώθη καὶ ὁ Ἡφαιεύς ἐν Η, 11.

7) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· α"Εως

οὗ αὐτοὶ τοὺτους ἐσκόλευον, ἀφαιρούμενοι αὐτῶν τὰ ἡμαγμένα ὄπλα. ».

8) Ἐμπεσόντες εἰς τὴν ἐσκαμμένην τάφρον. Ὅρα, ὅτι τὸ ἐπίθετον ὀρυκτῇ ἀπεχώρισε τοῦ οἰκείου οὐσιαστικοῦ μετὰ τινος ἐλευθερίας.

9) Δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἔφευγον.

10) Τὸ αὐτὸ κέλευσμα δίδει ὁ Νέστωρ ἐν Ζ, 68, ἀλλ' ἡπιώτερον.

11) Ἐν ἄλλῳ τόπῳ, ὅστις εἶναι ἀντίθετος τῶν πλοίων, μακρὰν αὐτῶν.

12) Ἐν τῇ αὐτῇ θέσει, ἥτοι παρευθός.

13) Συναῖψε τὴν ὑποτακτικὴν τῇ ὀριστικῇ.

14) Μέλλων τῆς ὀριστικῆς, ὡς ἐν Δ, 454.

Ὡς εἰπὼν μάστιγι κατωμαδὸν¹ ἤλασεν ἵππους,
 κεκλόμενος Τρώεσσι κατὰ στίχας². οἱ δὲ σὺν αὐτῷ
 πάντες ὁμοκλήσαντες³ ἔχον ἐρυσάρματας ἵππους
 ἡγήθησπεσίη· προπάρειθε δὲ Φοῖβος Ἀπόλλων 355
 ῥεῖ' ὄχθας καπέτοιο⁴ βαθείης ποσσὶν ἐρείπων
 ἐς μέσσον⁵ κατέβαλλε, γεφύρωσεν δὲ κέλευθον
 μακρὴν ἢ δ' εὐρεῖαν, ὅσον τ' ἐπὶ⁶ δουρὸς ἐρωή
 γίγνεται, ὁππότε ἄνθρωπος σθένης πειρώμενος⁷ ᾗσι.
 τῇ⁸ ῥ' οἷγε προχέοντο φαλαγγηδόν, πρὸ⁹ δ' Ἀπόλλων, 360
 αἰγίδ' ἔχων ἐρίτιμον· ἔρειπε δὲ τεῖχος¹⁰ Ἀχαιῶν
 ῥεῖα μαλ', ὥς ὅτε τις ψάμαθον¹¹ πάϊς ἄγχι θαλάσσης,
 ὅστ' ἐπεὶ οὖν ποιήσῃ ἀθύρματα¹² νηπιέησιν,
 ἀψ αὖτις συνέχευε ποσσὶν καὶ χερσὶν ἀθύρων.

1) Οὐχὶ πολὺ πιθανῶς ἐξηγεῖ ὁ Σχολιαστής· «Κατὰ τῶν ἰδίων ἵππων, ἀφ' οὗ τὸν βάρβαρον καὶ μετὰ θυμοῦ παριππεύοντα δηλοῖ». Πιθανώτερον ὁ Εὐστάθιος· «ἀντὶ τοῦ ἀνατείναντας ὥμων τὴν μάστιγα» δηλ. πάσῃ τῇ δυνάμει ἔτυψε τοὺς ἵππους. Μέχρι τοῦδε ὁ Ἐκτωρ ἔβαινε πεζός, ὡς γίνεταί ὁ δῆλον ἐν στίχ. 269 καὶ 307.

2) Κατὰ τὸν La Roche τὰ πλεῖστα καὶ ἄριστα χειρόγραφα ἔχουσιν ἐπὶ στίχας.

3) Ἐννοεῖται ἡ δοτικὴ ἵπποις. Τὸ ἔχειν ἐνταῦθα σημαίνει διευθύνειν. Ἐῖπεν ἐρυσάρματας κατὰ μεταπλασμόν ἀντὶ ἐρυσαρμάτων.

4) Ἀντὶ σκάπετος ἐκ τοῦ σκάπτειν. Ἡ φράσις σημαίνει τὰ χεῖλη τῆς τάφρου.

5) Δηλαδὴ τῆς τάφρου. Ἐνταῦθα δὲν θηλοὶ γέφυραν ἐκ ξύλων γεγομψω-

μένων, ἀλλ' ὅτι ἐκ τοῦ χώματος τῶν ὀχθῶν τῆς τάφρου ἔστρωσεν ὁδόν.

6) Ἀντὶ ἐφ' ὅσον, ὡς ἐν Φ, 251. Ἐφ' ὅσον φθάνει ἡ ὁρμή τοῦ δόρατος. Λέγει τοῦτο ὡς μέτρον ἀποστάσεως.

7) Μετεχειρίσθη τοῦτο τὸ ῥῆμα, ὅπως δηλώσῃ ἰσχυρὰν βολὴν δόρατος, ᾗτοι μεγάλην ἀπόστασιν. Τὸ ᾗσι εἶναι ἀόριστος τοῦ ἴημι. Ἐννοεῖται δὲ ἡ αἰτιατικὴ δόρυ.

8) Διὰ τῆς κατασκευασθείσης ὁδοῦ. Ὅρα, ὅτι διὰ τοῦ φαλαγγηδὸν τὴν τῆς ὁδοῦ εὐρύτητα ὑπεδήλωσεν.

9) Ἐκ τοῦ προχέοντο ἐννοεῖται τὸ κίε.

10) Δὲν ἐννοεῖ τὸ ὅλον τεῖχος, ἀλλὰ μόνον ἓν μέρος αὐτοῦ, ὅπερ ἔκειτο ἀντικρὺ τῆς κατασκευασθείσης ὁδοῦ ἐπὶ τῆς τάφρου.

11) Σωρὸν ἄμμου.

12) Ἐκ τοῦ ἀθύρω παραγόμενον

ὥς ῥα σύ, ἥϊε¹ Φοῖβε, πολὺν κάματον καὶ διζὺν
σύγχεας Ἀργείων, αὐτοῖσι δὲ φύζαν ἐνῶρσας.

365

Ὡς οἱ μὲν παρὰ νηυσὶν ἐρητύοντο² μένοντες,
ἀλλήλοισι τε κεκλόμενοι καὶ πᾶσι θεοῖσι

χεῖρας ἀνίσχοντες μεγάλ³ εὐχετόωντο ἕκαστος·

Νέστωρ αὖτε μάλιστα Γερήνιος, οὔρος Ἀχαιῶν,

370

εὐχετο, χεῖρ' ὀρέγων εἰς οὐρανὸν ἀστερόεντα⁴.

»Ζεῦ πάτερ, εἵποτέ τίς τοι ἐν Ἀργεῖ⁵ περ πολυπύρῳ
ἢ βοὸς ἢ ὄϊος κατὰ πίονα μηρία καίῳν

εὐχετο νοστήσαι, σὺ δ' ὑπέσχεο καὶ κατένευσας,

τῶν μνησai, καὶ ἄμυνον, Ὀλύμπιε, νηλεὲς ἤμαρ⁶,

375

μηδ' οὕτω Τρώεσσιν ἔα δάμνασθαι Ἀχαιοῦς.»

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος, μέγα δ' ἔκτυπε μητίετα Ζεὺς,
ἀράων αἰών⁷ Νηληιάδαο γέροντος.

σημαίνει παιδιάν, παίγνιον. Εἶναι κα-
τηγορούμενον εἰς τὸ νοούμενον ἀντικει-
μενον φάμαθον. Νηπιέη εἶναι ὁ παι-
δαριώδης τρόπος, ἡ παιδιὰ.

1) Τὸ ἐπιθετον εἶναι ἀμφιβόλου
ἐτύμου καὶ σημασίας. Τὰ μὲν χειρὸ-
γραφα ἔχουσιν ἥϊε, ὁ δὲ Ἀρίσταρχος
ἔγραφεν ἥϊε· κατ' ἐκείνην τὴν γρα-
φὴν ἡ λέξις ἐκ τοῦ ἰάομαι παραγομένη
σημαίνει τὸν ἱατρόν. Ἀλλ' ὁ Σχολια-
στής παρατηρεῖ· «ἐνιοὶ δὲ φιλῶς ἀνα-
γινώσκοντες ἀπέδωσαν ἱατρέ, οὐκ ὀρ-
θῶς, ἐπεὶ θεῶν ἱατρόν Ποιήονα Ὀμη-
ρος παραδίδωσιν». Κατὰ δὲ τὴν Ἀρι-
στάρχειον γραφὴν, ἣν δὲν προτιμῶμεν,
παράγεται ἐκ τοῦ ἱήμι καὶ ἰσοδυναμεῖ
πρὸς τὸ ἀφήτωρ = τοξότης. Τὴν παρα-
γωγὴν ταύτην δέχονται ὁ Düntzer, ὁ
Koch καὶ ἄλλοι. Ὁ δὲ La Roche
παράγων ἐκ τοῦ εἶμι ἐξηγεῖ σπεύ-
δοντα, πορευόμενον, ὑπερ ἀρμόζει πρὸς

θεὸν ταῦτιζόμενον τῷ ἡλίῳ. Κατ' ἄλλους
παράγεται ἐκ τοῦ ἐπιφωνήματος ἱή, ἡ
ἐκ τοῦ εὖς ἢ ἐκ τοῦ αἶειν = ἀκούειν.

2) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Τῆς
ὁρμῆς ἐπέχοντο».

3) Μεγαλοφώνως ἠῦχοντο. Προση-
κόντως ἐποίησεν ἐνταῦθα τοὺς Ἀχαιοὺς
εὐχόμενους· διότι ὁρθῶς λέγει ὁ Σχο-
λιαστής· «Δυστυχίας ἐπίτασις καὶ σω-
τηρίας ἀπόγνωσις εὐχῇ θεῶν».

4) Κατὰ ταύτην τὴν ὥραν τῆς ἡμέ-
ρας ὁ οὐρανὸς δὲν ἦτο ἀστερόεις, ἀλλὰ
καὶ ἂν μὴ φαίνωνται οἱ ἀστέρες, ὑπάρ-
χουσιν ἐν τῷ οὐρανῷ.

5) Ἐννοεῖ τὴν Πελοπόννησον ἢ τὴν
ὅλην Ἑλλάδα κατὰ τὸν Σχολιαστήν.

6) Δηλαδὴ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου.

7) Ὁ Ζεὺς ἐπήκουσε τῶν εὐχῶν
τοῦ Νέστορος, καθ' ὅσον οἱ Ἀχαιοὶ
δὲν ἀπωλέσθησαν, ἀλλ' ἐνόστησαν.

Τρῶες δ' ὥς ἐπύθοντο Διὸς κτύπον αἰγιόχοιο,
 μᾶλλον¹ ἐπ' Ἀργείοισι θόρον, μνήσαντο δὲ χάρμης. 380
 οἱ δ', ὥστε μέγα κύμα θαλάσσης εὐρυπόροιο²
 νηὸς ὑπὲρ τοίχων³ καταβήσεται, ὀππότε⁴ ἐπείγῃ
 ἰς ἀνέμου· ἢ γάρ τε μάλιστά γε κύματ' ὀφέλλει·
 ὥς Τρῶες μεγάλη ἰαχῇ κατὰ τεῖχος ἔβαινον,
 ἵππους δ' εἰσελάσαντες ἐπὶ πρύμνησι μάχοντο 385
 ἔγχεσιν ἀμφιγύοις αὐτοσχεδόν⁵, οἱ μὲν ἄφ' ἵππων,
 οἱ δ'⁶ ἀπὸ νηῶν ὕψι μελαινάων ἐπιβάντες
 μακροῖσι ξυστοῖσι⁶, τά ῥά σφ' ἐπὶ νηυσὶν ἔκειτο
 ναύμαχα⁷, κολλήεντα, κατὰ στόμα εἰμένα χαλκῷ.
 Πάτροκλος⁸ δ', εἰως μὲν Ἀχαιοὶ τε Τρῶές τε 390

1) Τὸ ὑπὸ τοῦ Διὸς πεμφθὲν ἐν-
 θαρρυντικὸν σημεῖον τοῖς Ἀχαιοῖς ἐπὶ-
 νεγκε τὸ ἀντίθετον ἀποτέλεσμα· διότι
 οἱ Τρῶες θάρρος ἐκ τούτου λαβόντες
 ὀρμητικώτερον κατὰ τῶν Ἀχαιῶν
 ἐπέδραμον.

2) Μεγαλοπόρου, πλατείας. Προ-
 σηκόντως ὁ Σχολιαστὴς ἐπαινεῖ τὴν
 παραβολήν· «Τί γὰρ ἐναργέστερον ἢ
 ἐμφαντικώτερον ἢ καθάπαξ συμφωνώ-
 τερον ταύτης τῆς εἰκόνης; χειμῶνι
 μὲν τὸν κίνδυνον εἰκάζει, σκάφει δὲ τὸ
 τεῖχος, τοὺς δὲ μετὰ βοῆς ἐπιόντας
 κύμασιν».

3) Λέγει τὰ πλάγια, τὰς παρειάς
 τοῦ πλοίου. Τὸ δὲ καταβήσεται εἶναι
 συνεσταλμένος ἀόριστος τῆς ὑποτα-
 κτικῆς.

4) Ἐκ τοῦ σύνεγγυς. Τὴν ἐκ τοῦ
 σύνεγγυς ἀντίστασιν σχεδὴν ὀνομάζου-
 σιν. Ὁ ποιητὴς ἐνταῦθα κατέμειξεν
 ἵππομαχίαν ναυμαχίαν.

5) Ἐν τῇ διαιρέσει ταύτῃ ὁ ποιη-

τὴς ἐπελάθετο, ὅτι ὑποκείμενον ἐν τοῖς
 ἡγουμένοις στίχοις 384 καὶ 385 ἦσαν
 μόνον οἱ Τρῶες.

6) Εὐστόν λέγεται τὸ ἀπεξεσμένον
 ξύλον, τὸ δύρου.

7) Μακρὰ δόρατα χρήσιμα εἰς ναυ-
 μαχίαν. Ζητεῖται ὅμως, ἂν ἐν τῷ
 ἡρωϊκῷ αἰῶνι ἐγίνοντο ναυμαχίαι· διότι
 ὁ ποιητὴς οὐδαμοῦ μνημονεύει τοιού-
 των. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Φασὶ δὲ
 μήπω γνωρίζεσθαι παρ' αὐτοῖς ναυμα-
 χίαν· ὅπως δὲ ἀναστέλλοιεν τοὺς ἀπὸ
 γῆς εἴργοντας, τοῦτο ἐπετίθουσιν, καὶ
 ἵνα μὴ ἀνταναχθῶσιν οἱ Τρῶες». Τὸ
 δὲ κολλήεντα δηλοῖ συγκεκολλημένα,
 συνηρμοσμένα διὰ γόμφων, ἢ βλήτρων,
 ὡς λέγει αὐτὸς ὁ ποιητὴς ἐν στίχ. 678.
 Στόμα εἶναι τὸ ἐμπρόσθιον μέρος τοῦ
 δόρατος. Ἀντὶ τῆς φράσεως ταύτης
 συνήθως εὔρεται, κεκορυμμένα χαλκῷ.

8) Τὸν Πάτροκλον κατέλιπεν ὁ
 ποιητὴς ἐν τῷ τέλει τοῦ Δ.

τείχεος¹ ἀμφεμάχοντο θοάων ἔκτοθι νηῶν,
 τόφρ' ὄγ' ἐνὶ κλισίῃ ἀγαπήνορος Εὐρυπύλοιο
 ἦστό τε καὶ τὸν ἕτερπε λόγοις², ἐπὶ δ' ἔλκει λυγρῷ
 φάρμακ' ἀκέσματ'³ ἔπασσε μελαινάων ὀδυνάων.
 αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τεῖχος⁴ ἐπεσσυμένους ἐνόησε
 Τρῶας, ἀτὰρ Δαναῶν γένετο ἰαχὴ τε φόβος τε,
 ὦμωξέν τ' ἄρ' ἔπειτα καὶ ὦ πεπλήγητο μηρῷ
 χερσὶ καταπρηνέσσ', ὀλοφυρόμενος δ' ἔπος ηὔδα·

395

»Εὐρύπυλ', οὐκέτι τοι δύναμαι, χατέοντί περ ἔμψης,
 ἐνθάδε παρμενέμεν· δὴ γὰρ μέγα νεῖκος ὄρωρεν·
 ἀλλὰ σέ μὲν θεράπων⁵ ποτιτερπέτω, αὐτὰρ ἔγωγε
 σπεύσομαι εἰς⁶ Ἀχιλλῆα, ἐν' ὀτρύνω πολεμίζειν.

400

¹) Τὸ ἀμφιμάχεσθαι συντασσόμενον πρὸς αἰτιατικὴν δηλοῖ τὸν τόπον, δηλ. περὶ τὸ τεῖχος. Ὅπου δὲ συντάσσεται πρὸς γενικήν, αὕτη δηλοῖ αἰτίαν, δηλ. μάχεσθαι πρὸς κτῆσιν ἢ πρὸς ὑπεράσπισιν τινος, ὡς Π, 496, 533 καὶ Σ, 20. Ἐνταῦθα δέον νὰ δεχθῶμεν κατ' ἐξάφρην τὴν γενικήν ὡς τοπικήν, δηλ. περὶ τὸ τεῖχος, διότι ἐν τῷ Ο μάχη πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ τείχους δὲν ἐγένετο. Τοιαύτη ἐγένετο μὲν ἐν τῷ Μ, ἀλλ' ἐκείνην δὲν δύναται ἐνταῦθα νὰ ἐννοῇ ὁ ποιητής.

²) Μόνον ἐνταῦθα καὶ ἐν α, 56 ὑπάρχει ἡ λέξις· διότι ἀντὶ ταύτης ὁ ποιητὴς μεταχειρίζεται τὴν λέξιν μῦθος, ὡς ἐν Α, 643 «μύθοισιν τέρποντο πρὸς ἀλλήλους ἐνέποντες». Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ὁ Μένανδρος ἔλεγεν· «ἰατρός ἐστιν ὁ λόγος ἀνθρώποις νόσων· ψυχῶν γὰρ οὗτος μόνος ἔχει κουφίσματα».

³) Εἶναι κατηγόρημα εἰς τὸ φάρ-

μακα. Οἱ ἐρμηνευταὶ παρατηροῦσιν, ὅτι κατὰ τὰ εἰρημένα ἐν Α, 846-848 ἡ ἐπίθεσις ἄλλων ἀκεσμάτων δὲν ἦτο ἀνγκαία.

⁴) Ἰσως οὐχὶ ἀπιθάνως ὁ Nitzsch εἰκάζει, ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ νῆας. Ὁ αὐτὸς κίνδυνος ὑπῆρξεν ἤδη ἐν Μ, 470 καὶ ὅμως ὁ Πάτροκλος δὲν ἔσπευσεν εἰς τὸν Ἀχιλλέα.

⁵) Τοιοῦτος θεράπων μνημονεύεται, ὅτι ὑπῆρχεν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Εὐρυπύλου, Α, 843. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ἡ πρόθεσις ἡ ἐν τῷ ἐπομένῳ ῥήματι ὑπάρχουσα σημαίνει προσθήκην, δηλ. πρὸς τῷ φαρμάκῳ. Πιθανώτερον ὅμως σημαίνει τὸ πλησίον, δηλ. παρακαθήμενος τερπέτω.

⁶) Κατὰ τὸν Koch κείται ἀντὶ τῆς ὡς ἡ πρὸς· διότι ὁ δισχυρισμός, ὅτι ἡ εἰς ἐν ταύτῃ τῇ συντάξει σημαίνει τὸν τόπον, ἐν ᾧ μένει ὁ Ἀχιλλεύς, δὲν ἐβεβαιώθη.

τίς δ' οἶδ', εἴ κέν οἱ σὺν δαίμονι θυμὸν ὀρίνω
παρεϊπών ; ἀγαθὴ δὲ παραίφασίς¹ ἐστὶν ἑταίρου. α

Τὸν μὲν ἄρ' ὥς εἰπόντα πόδες φέρον· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ 405

Τρῶας ἐπερχομένους μένον ἔμπεδον, οὐδὲ δύναντο,

παυροτέρους² περ ἐόντας, ἀπώσασθαι παρὰ νηῶν·

οὐδέ ποτε Τρῶες Δαναῶν ἐδύναντο φάλαγγας³

ῥηξάμενοι κλισίῃσι μιγήμεναι⁴ ἤδὲ νέεσσιν.

ἀλλ' ὥστε στάθμη⁵ δόρου νήϊον ἐξιθύνει 410

τέκτονος ἐν παλάμῃσι δαήμενος, ὅς ῥά τε πάσης

εὖ εἰδῆ σοφίης⁶ ὑποθημοσύνησιν Ἀθήνης,

ὥς μὲν τῶν ἐπὶ ἴσα μάχῃ τέτατο πτόλεμός τε.

ἄλλοι δ' ἄμφ' ἄλλησι μάχην ἐμάχοντο νέεσσιν.

Ἐκτωρ δ' ἄντ'⁷ Αἴαντος ἐείσατο κυδαλίμοιο. 415

1) Ἐνταῦθα σημαίνει παραίνεσιν, προτροπήν.

2) Οἱ Τρῶες μετὰ τῶν ἐπικούρων ἦσαν 50,000 κατὰ τὰ εἰρημένα ἐν Θ, 562, ἐν ᾧ οἱ Ἀχαιοὶ ὑπολογίζονται εἰς 120,000 μέχρι 140,000. Ὅρα εἰς B, 128.

3) Οὐχὶ ἀτόπως οἱ κριτικοὶ παρατηροῦσιν, ὅτι τὰ ἐνταῦθα λεγόμενα δὲν συνᾶδουσι τοῖς ἐν στίχ. 385-389· διότι ἐνταῦθα οἱ μὲν Τρῶες μάχονται οὐχὶ ἀφ' ἁρμάτων, ἀλλὰ πεζοί, οἱ δὲ Ἀχαιοὶ οὐχὶ ἀπὸ τῶν πλοίων, ἀλλὰ κατὰ φάλαγγας.

4) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ πελάζειν. Τα ἄριστα χειρόγραφα ἔχουσιν οὐδὲ νέεσσιν, ἀλλ' ἡ γραφή ἀπορρίπτεται ὑπὸ τῶν κριτικῶν· διότι αἱ σκηναὶ καὶ αἱ νῆες ἀποτελοῦσι μόνον μίαν ἔννοιαν, ὡς ἐν A, 306. 328 καὶ πολλαχοῦ.

5) Ἡ λέξις παραγομένη ἐκ τοῦ ἴσθμι σημαίνει ἐργαλεῖον τεκτονικόν,

ἥτοι σχοινίον λεπτὸν ἐρυθρῷ ἢ μέλανι χρώματι κεχρισμένον, ὅπερ μεταχειρίζονται οἱ τέκτονες πρὸς εὕρεσιν ἀκριβοῦς ἰσότητος. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ παροιμία κατὰ τὸν Εὐστάθιον, στάθμης ἀκριβέστερος. Ὁ Σχολιαστὴς παραδίξει, ὅτι αὕτη ἐλέγετο καὶ κατευθυντήρια.

6) Σοφία σημαίνει ἐμπειρίαν, ἐπιτηδεύματα καὶ εὕρηται μόνον ἐνταῦθα ἢ λέξις, τὸ δὲ σοφὸς οὐδαμοῦ τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν. Ἀντὶ ταύτης ἀπαντᾷ ἡ λέξις τέχνη. Ὅρα, ὅτι τὸ εἰδέναι συνετάχθη πρὸς γενικὴν, ὡς ἐν M, 229. Τὸ δὲ ὑποθημοσύνη παραγόμενον ἐκ τοῦ ὑποτιθέναι εὕρηται μόνον ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ καὶ σημαίνει διδασκαλίαν, συμβουλήν.

7) Δηλαδὴ ἄντα. Τὸ εἶσατο, ὅπερ ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ διὰ τοῦ ὠρμησεν, εἶναι ἀόριστος τοῦ εἶμι. Συχνότερον ἀπαντᾷ εἶσατο.

τῷ δὲ μιῆς περὶ νηὸς ἔχον πόνον, οὐδὲ δύναντο
οὕθ' ὁ τὸν ἐξελάσαι καὶ ἐνιπρῆσαι πυρὶ νῆα,
οὕθ' ὁ τὸν ἄψ ὤσασθαι, ἐπεὶ ῥ' ἐπέλασσε γε δαίμων¹.

ἔνθ' υἷα Κλυτίοιο² Καλήτορα φαίδιμος Αἴας,
πῦρ ἐς νῆα φέροντα, κατὰ στῆθος βάλε δουρί·
δούπησεν δὲ πεσών, δαλὸς δὲ οἱ ἔκπεσε χειρός.

420

Ἐκτωρ δ' ὡς ἐνόησεν ἀνεψιὸν ὀφθαλμοῖσιν
ἐν κονίῃσι πεσόντα νεὸς προπάροιθε μελαίνης,
Τρωσὶ τε καὶ Λυκίοισιν ἐκέκλετο μακρὸν αὔσας·

»Τρῶες καὶ Λύκιοι καὶ Δάρδανοι ἀγχιμαχῆταί, 425
μὴ δὴ πῶ χάξεσθε μάχης³ ἐν στείνει τῷδε,
ἀλλ' υἷα Κλυτίοιο σάωσατε, μὴ μιν Ἀχαιοὶ
τεύχεα συλήσωσι νεῶν ἐν ἀγῶνι⁴ πεσόντα.«

ᾧ εἰπὼν Αἴαντος ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ.
τοῦ μὲν ἄμαρθ', ὁ δ' ἔπειτα Λυκόφρονα, Μάστορος υἱόν, 430
Αἴαντος θεράποντα⁵ Κυθήριον, ὅς ῥα παρ' αὐτῷ
ναῖ', ἐπεὶ ἄνδρα κατέκτα Κυθήροισι ζαθέοισι⁶,
τόν ῥ' ἔβαλεν κεφαλὴν ὑπὲρ οὐατος ὀξεί χαλκῷ,

¹) Ὁ μὲν Σχολιαστὴς ὑπονοεῖ τὸν Ἀπόλλωνα ἢ τὸν Δία, οἱ δὲ νεώτεροι νομίζουσιν, ὅτι τοῦτο εἶπεν ὁ ποιητὴς ἀορίστως.

²) Ἐν Υ', 238 λέγεται, ὅτι ὁ Κλυτίος ἦτο ἀδελφὸς τοῦ Πριάμου. Διὰ τοῦτο ὁ Καλήτωρ ὀνομάζεται ἀνεψιὸς (ἐξ ἀδελφῶν) τοῦ Ἐκτορος.

³) Ἡ γενική ἐφαρτᾶται ἐκ τοῦ στείνει. Στείνος δὲ σημαίνει τὸν χώρον τὸν μεταξὺ τοῦ τείχους καὶ τῶν νεῶν, ὡς λέγει ὁ Koch. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ὁμοῦς εἶναι ὁ τόπος ὁ

μεταξὺ τῶν νεῶν καὶ τῶν ἱππῶν.

⁴) Ἐκ τοῦ ἄγῳ παραγομένη ἡ λέξις δηλοῖ τὸν συνανθορόσεως. Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «ἐν τῷ ἀθροίσματι τῶν νεῶν, τῷ ναυστάθμῳ». Ἐν Ω, 141 ὁ ποιητὴς λέγει· «ἐν νηῶν ἀγύρει».

⁵) Δι' ὁμοίαν αἰτίαν ὁ Πάτροκλος ἐγένετο θεράπων τοῦ Ἀχιλλέως, Ψ, 90.

⁶) Κατὰ τὸν Ameis τοῦτο λέγεται ἐν σχέσει πρὸς τὴν λατρείαν τῆς Ἀφροδίτης.

ἑσταότ' ἄγχ' Αἴαντος· ὁ δ' ὕπτιος ἐν κονίησι
νῆος ἄπο πρυμνῆς χαμάδις πέσε, λύντο δὲ γυῖα. 435

Αἴας δ' ἐρρίγησε, κασίγνητον δὲ προσηύδα·

»Τεῦκρε πέπον, δὴ νῶϊν ἀπέκτατο πιστὸς ἑταῖρος
Μαστορίδης, ὃν νῶϊ Κυθηρόθεν¹ ἔνδον ἐόντα
ἶσα φίλοισι τοκεῦσιν² ἐτίομεν ἐν μεγάροισι·

τὸν δ' Ἐκτωρ μεγάλθυμος ἀπέκτανε, ποῦ νύ τοι ἰοὶ 440
ὠκύμοροι³ καὶ τόξον, ὅ τοι πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων· «

Ὡς φάθ', ὁ δὲ ξυνέηκε, θέων δὲ οἱ ἄγχι παρέστη,
τόξον ἔχων ἐν χειρὶ παλίντονον⁴ ἠδὲ φαρέτρην
ιοδόκον⁵· μάλα δ' ὤκα βέλη Τρώεσσιν ἐφίει.

καὶ ῥ' ἔβαλε Κλείτον⁶, Πεισήνορος ἀγλαὸν υἱόν, 445

Πουλυδάμαντος ἑταῖρον, ἀγαυοῦ Πανθοίδαο,
ἡνία χερσὶν ἔχοντα· ὁ μὲν πεπόννητο⁷ καθ' ἵππους·

τῇ⁸ γὰρ ἔχ', ἥ ῥα πολὺ πλεῖσται κλονέοντο φάλαγγες,

¹) Ὁ Σχολιαστὴς ἐρμηνεύει· «Ἐκ Κυθήρων ἐπιδημοῦντα τοῖς ἡμῶν οἰ-
κοις».

²) Οὐχὶ ὀρθῶς ὁ Ζηνόδοτος ἔγραφε
τέκεσσιν· διότι ὁ Αἴας καὶ ὁ Τεῦ-
κρος ἐστρατεύσαντο πρὶν παιδοποιή-
σασιν.

³) Ἐκ τοῦ ὠκύς καὶ μόρος, ὁ τα-
χύως θάνατον ἐπιφέρει. Ὁ Σχολια-
στὴς νομίζει, ὅτι ὁ Ἀπόλλων οὐχὶ τὸ
τόξον, ἀλλὰ τὴν τοξικὴν ἐμπειρίαν
ἐδωρήσατο τῷ Τεῦκρῳ.

⁴) Εὐκαμπτον, ἐλαστικόν. Ὁρα
εἰς Θ, 266. Κατὰ τὸν Ameis εἰς τὸ
φαρέτρην ἐννοητέον τὸ φορέων, ὅπερ
ἐξάγεται ἐκ τοῦ ἡγουμένου ἔχων.

⁵) Οὕτως ὀνομάζει τὴν φαρέτραν,

ἢ λέξεις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ ἰός κα
δέχομαι.

⁶) Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὑπῆρχον
οἱ θέλοντες τὸ μὲν Κλείτον νὰ γραφῇ
ὡς ἐπίθετον, δηλ. κλειτόν (ἐνδοξόν),
τὸ δὲ ἀγλαόν ὡς κύριον ὄνομα, ἀλλ
ἡ γνώμη αὕτη δικαίως ἀπερρίφθη.

⁷) Ἡσχολεῖτο νὰ διευθύνῃ τοὺς
ἵππους..

⁸) Ἐκεῖ διηύθυνε τοὺς ἵππους.
Ὁ Κλείτος ὡς ἡνίοχος ὤφειλε νὰ
κατέχῃ τοὺς ἵππους παρὰ τῷ Πο-
λυδάμαντι, ὅστις ἐμάχετο πεζός. Ἡ-
θελήσεν ὅμως διὰ τῆς ἀνδρείας αὐ-
τοῦ νὰ προσελκύσῃ τὴν εὐνοίαν τοῦ
Ἐκτορος καὶ τῶν Τρώων.

Ἑκτορί¹ καὶ Τρώεσσι χαρίζομενος· τάχα δ' αὐτῷ²
 ἦλθε κακόν, τὸ οἱ οὔτις ἐρύκακεν ἱεμένων περ. 450
 αὐχένι γὰρ οἱ ὀπισθε³ πολύστονος ἔμπεσεν ἰός·
 ἥριπε δ' ἐξ ὀχέων, ὑπερώησαν⁴ δὲ οἱ ἵπποι
 κεῖν' ὄχεα κροτέοντες⁵. ἀναξ δ' ἐνόησε τάχιστα
 Πουλυδάμας, καὶ πρῶτος ἐναντίος ἦλυθεν ἵππων.
 τοὺς μὲν ὄγ' Ἀστυνόω, Προτιάκονος υἱέϊ, δῶκεν, 455
 πολλὰ δ' ἐπώτρυνε σχεδὸν ἴσχειν εἰσροδώντα⁶
 ἵππους· αὐτὸς δ' αὖτις ἰὼν προμάχοισιν ἐμίχθη.
 Τεῦκρος δ' ἄλλον οἷστόν ἐφ' Ἑκτορι χαλκοκορυστῇ
 αἶνυτο⁷, καὶ κεν ἔπαυσε μάχης ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν,
 εἴ μιν ἀριστεύοντα βαλὼν ἐξείλετο θυμόν⁸. 460
 ἀλλ' οὐ λῆθε⁹ Διὸς πυκινὸν νόον, ὅς ρ' ἐφύλασσε

¹) Οἱ στίχοι 449 - 451 ἠθετοῦντο ὑπὸ τῶν κριτικῶν τῆς Ἀλεξανδρείας, διότι ἔλεγον, ὅτι οὗτοι ἀρμόζουσιν Ἱππολόω τῷ ἐπικούρῳ (P, 291), οὐχὶ δ' ἐνταῦθα, ὡς λέγει ὁ Σχολιαστής· «οὐ γὰρ Ἑκτορι χαρίζομενος, ἀλλ' ἑαυτῷ καὶ πατρί. Καὶ τὰ τῆς πληγῆς ἀνακλόουθα· πῶς γὰρ ὁ ἀντίον ἡνιοχὼν ἐπὶ τὰ ὀπισθε κατὰ τὸν αὐχένα τύπεται; » Ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ Nitzsch δέχεται τὴν ἀθέτησιν, οὐχὶ ὁρθῶς· διότι ἐπειδὴ ὁ Κλειτος ἦτο Δάρδανος, ἦτοι ἐπικούρος, ὡς καὶ ὁ Πολυδάμας, ὅντως ἐχαρίζετο τῷ Ἑκτορι καὶ τοῖς Τρωσίν. Ἐτρώθη μὲν οὗτος ὀπισθε κατὰ τὸν αὐχένα, ἀλλ', ὡς φαίνεται, εἶχε λάβει ἀντιθετον διεύθυνσιν πρὸς τὰ πλοῖα.

²) Αὐτῷ τῷ ἴδιῳ, ἐν ᾧ ἄλλοις ᾗθελε νὰ ἐπενέγκῃ κακόν.

³) Διὰ τὴν πρὸ ὀλίγου εἰρημένην αἰτίαν ὁ Ἀριστοφάνης ἔγραφε πρὸς θε.

⁴) Ὑπερώησαν, ἀπεσύρθησαν.

⁵) Κραταλίζοντες, μετὰ κρότου σύροντες.

⁶) Νὰ κρατῇ τοὺς ἵππους πλησίον προσέχων πρὸς τὸν Πολυδάμαντα, ὅπως οὗτος ἔχῃ προχείρου αὐτοῦς.

⁷) Δηλαδή ἐκ φαρέτρης. Ὁ μὲν Ἀριστοφάνης ἀνεγίνωσκε μάχην, ὁ δὲ Ζηνόδοτος μάχης, ὅπερ ἔχουσι τὰ πλεῖστα χειρόγραφα καὶ προτιμᾶται ὑπὸ τῶν ἀρ/στων ἐκδοτῶν. Διότι τὸ μὲν παύειν μάχην δὲν ἀπαντᾷ ἀλλαχοῦ, τὸ δὲ παύειν τινὰ μάχης εἶναι σὺνηθες, ὡς ἐν O, 250, M, 389.

⁸) Τὸ ἐξαιρεῖσθαι μόνον ἐνταῦθα καὶ ἐν P, 678 εὔρηται πρὸς διπλὴν αἰτιατικὴν συντεταγμένον.

⁹) Ἐννοεῖται ἡ φράσις αἰνόμενος οἷστόν ἐκ τοῦ στίχ. 458. Ὁ Schuster πειράται νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι ἐνταῦθα καὶ ἐν τῇ ἐπομένῃ διηγῇσει σωματικῶς ἦτο παρὼν ὁ Ζεὺς ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης, ὅπερ δὲν φαίνεται πιθανόν. Διότι ὁ εἰρημένος θεὸς ἐνεργεῖ πόρρωθεν.

Ἔκτορ', ἀτὰρ Τεῦκρον Τελαμώνιον εὖχος ἀπηύρα,
 ὅς οἱ ἐϋστρεφέα¹ νευρὴν ἐν ἀμύμονι τόξῳ
 ῥῆξ' ἐπὶ τῷ ἐρύοντι². παρεπλάγχθη δὲ οἱ ἄλλη
 ἰὸς χαλκοβαρής³, τόξον δὲ οἱ ἔκπεσε χειρός.

465

Τεῦκρος δ' ἐρρίγησε, κασίγνητον δὲ προσηύδα·

» ὦ πόποι, ἣ δὴ πάγχυ μάχης ἐπὶ⁴ μῆδεα κείρει
 δαίμων⁵ ἡμετέρης, ὃ τέ μοι βιὸν ἔκβαλε χειρός,
 νευρὴν δ' ἐξέρρηξε νεόστροφον, ἣν ἐνέδησα
 πρῶϊόν⁶, ὅφρ' ἀνέχοιτο θαμὰ θρώσκοντας ὀϊστούς. «

470

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα μέγας Τελαμώνιος Αἴας·

» ὦ πέπον, ἀλλὰ βιὸν μὲν ἔα καὶ ταρφέας ἰοὺς
 κεῖσθαι, ἐπεὶ συνέχευε⁷ θεὸς Δαναοῖσι μεγέρας·
 αὐτὰρ χερσὶν ἐλὼν δολιχὸν δόρυ καὶ σάκος ὦμψ⁸
 μάρναό τε Τρῶεσσι καὶ ἄλλους ὄρνυθι λαούς.

475

μὴ μὰν ἀσπουδί⁹ γε, δαμασσάμενοί περ ἔλοιεν
 νῆας ἐϋστέλμους, ἀλλὰ μνησώμεθα χάρμης. «

ὦς φάθ', ὃ δὲ¹⁰ τόξον μὲν ἐνὶ κλισίῃσιν ἔθηκεν,

1) Ἐκ τοῦ εὖς καὶ στρέφω καὶ σημαίνει τὸν καλοστρεϊμμένον.

2) Συνετάχθη πρὸς τὸ οἶ, ἣ δὲ σύνταξις ἔχει οὕτως· ῥῆξε νευρὴν οἱ ἐρύοντι (νευρὴν) ἐπὶ τῷ (δηλ. τῷ Ἔκτορι).

3) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ τὴν αἰτίαν· «ἐπὶ γὰρ τὸ χαλκωθὲν μέρος καταφέρεται τῷ βάρει».

4) Ἡ πρόθεσις ἀνήκει εἰς τὸ ῥῆμα, ἐπικείρει=κουρεύει, ἐλαττώνει, ματαιώνει τὰ σχέδια, τὰς προθέσεις.

5) Δὲν ἐννοεῖ ὠρισμένον θεόν, ἀλλὰ λέγει γενικῶς.

6) Ἐπίρρημα, πρωτῆ. Σημειωτέον, ὅτι ὁ μὲν Ζηνόδοτος ἔγραφε πρῶην,

ὃ δὲ Ἀρίσταρχος καὶ τὰ δύο πρῶην καὶ πρῶιον. Τὴν προηγουμένην ἡμέραν ὁ Ἔκτωρ διὰ λίθου εἶχε ῥῆξει τὴν νευρὰν τοῦ τόξου τοῦ Τεύκρου, ἐν Θ, 328.

7) Τὸ ἀντικείμενον ἐννοεῖται ἐκ τῆς προηγουμένης προτάσεως, δηλ. βιὸν καὶ ἰοὺς. Ὁ Nägelsbach διὰ πολλῶν παραδειγμάτων δεικνύει, ὅτι καὶ παρ' Ὀμήρῳ φθονερὸν τὸ θεῖον, ἐν ᾧ ἄλλοι νομίζουσιν, ὅτι ἡ ἐννοια αὕτη ἀνεπτύχθη βραδύτερον.

8) Ἐκ τοῦ ἐλὼν πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν τὴν μετοχὴν βαλὼν.

9) Ἄνευ ἀγῶνος, ἄνευ κακοπαθείας.

10) Βεβαιεῖται ὑπὸ τοῦ La Roche,

αὐτὰρ ὅγ' ἄμφ' ὤμοισι σάκος θέτο τετραθέλυμνον¹,
κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέην² εὐτυχτον ἔθηκεν 480

[Ἴππουριν³, δεινὸν δὲ λόφος καθύπερθεν ἔνευεν.]

εἴλετο δ' ἄλκιμον⁴ ἔγχος, ἀκαχμένον ὀξεί χαλκῷ,
βῆ δ' ἰέναι, μάλα δ' ὤκα⁵ θέων Αἴαντι παρέστη.

Ἐκτωρ δ' ὡς εἶδεν Τεύκρου βλαφθέντα βέλεμνα⁶,
Τρῳσὶ τε καὶ Λυκίοισιν ἐκέκλετο μακρὸν αὖσας 485

» Τρῶες καὶ Λύκιοι καὶ Δάρδανοι ἀγχιμαχηταί,
ἄνδρες ἔστε, φίλοι, μνήσασθε δὲ θούριδος ἀλκῆς
νῆας ἀνὰ γλαφυράς⁷. δὴ γὰρ ἶδον ὀφθαλμοῖσιν
ἀνδρὸς ἀριστῆος Διόθεν⁸ βλαφθέντα βέλεμνα.

ῥεῖα δ' ἀρίγνωτος Διὸς ἀνδράσι⁹ γίγνεται ἀλκή, 490

ἡμὲν ὁτέοισιν¹⁰ κῦδος ὑπέρτερον ἐγγυαλίξῃ,

ἡδ' ὄτινας¹¹ μινύθῃ τε καὶ οὐκ ἐθέλῃσιν ἀμύνειν,

ὡς νῦν Ἀργείων μινύθει μένος, ἅμμι δ' ἀρήγει.

ἀλλὰ μάχεσθ' ἐπὶ νηυσὶν ἀολλέες· ὅς δέ κεν ὑμέων

βλήμενος ἡὲ τυπείς θάνατον καὶ πότμον ἐπίσπῃ, 495

ὅτι τὰ χεῖριστα τῶν χειρογράφων ἔχουσιν, ὁ δ' αὖ, ὅπερ ἀπορρίπτεται ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν. Τὸ εἰ γίνεται μακρὸν πρὸ τοῦ τ, ὡς ἐν Σ, 385 καὶ 424.

¹) Τετράπτυχος, τετράθυρσος.

²) Ὡς τοξότης ὁ Τεῦκρος δὲν ἔφερε περικεφαλαίαν.

³) Ἐν τοῖς ἀρίστοις χειρογράφοις λείπει ὁ στίχος, ἀλλ' ὁ Düntzer δὲν ἀθετεῖ τοῦτον.

⁴) Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ ἀλκιμοποιόν.

⁵) Προσδιορίζει: τὸ παρέστη.

⁶) Εὗρηται μόνον ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ καὶ σημαίνει βέλη.

⁷) Ὁ προσδιορισμὸς οὗτος ἀνήκει

εἰς τὸ μνήσασθαι. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «προτρέπει γὰρ αὐτοὺς ἐπὶ τὰς ναῦς ὁρμᾶν».

⁸) Ἐπειδὴ ὁ Ζεὺς διευθύνει τὰς μάχας, ὁ Μενέλαος ἐν Γ, 365 αἰτιᾶται τὸν Δία, ὅτι ἔθραυσε τὸ ξίφος αὐτοῦ.

⁹) Ἡ παρὰ τοῦ Διὸς παρεχόμενη βοήθεια εὐκόλως γίνεται κατάδηλος εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Αἰτιολογεῖ τὸ Διὸς βλαφθέντα.

¹⁰) Ἐν τῷ μέτρῳ κεῖται ὡς τρισύλλαβον.

¹¹) Ἀντὶ τοῦ οὐστῖνας. Τὸ οὐκ μετὰ τοῦ ἐθ ἐλθσιν ἀποτελεῖ μίαν ἔννοιαν (ἀρνεῖσθαι)· ἄλλως· ἔπρεπε νὰ μετα-

τεθνάτω¹. οὐ οἱ ἀεικὲς ἀμυνομένῳ περὶ πάτρης
τεθνάμεν· ἀλλ' ἄλογός τε σόη καὶ παῖδες ὀπίσσω²,
καὶ οἶκος καὶ κλῆρος³ ἀκήρατος, εἴ κεν Ἀχαιοὶ
οἴχωνται σὺν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν⁴. «

Ὡς εἰπὼν ὥτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἑκάστου.

500

Αἶας δ' αὖθ' ἐτέρωθεν ἐκέκλετο οἷς ἐτάροισιν·

»Αἰδῶς⁵, Ἀργεῖοι· νῦν ἄρκιον⁶ ἢ ἀπολέσθαι
ἢ σαωθῆναι καὶ ἀπώσασθαι κακὰ νηῶν.

ἢ ἔλπεσθ⁷, ἣν νῆας ἔλη κορυθαίολος Ἑκτωρ,
ἐμβადὸν⁸ ἵξεσθαι ἣν πατρίδα γαῖαν ἑκάστος ;

505

ἢ οὐκ ὀτρύνοντος⁹ ἀκούετε λαὸν ἅπαντα

Ἑκτορος, ὅς δὴ νῆας ἐνιπρῆσαι μενεαίνει ;

χειρισθῇ τὸ μῆ. Παραπλήσιον εἶναι
τὸ ἐν Γ, 289.

¹) Τὴν καλλίστην ταύτην ἔννοϊαν πολ-
λοὶ ποιηταὶ θέλοντες νὰ ἐμπνεύσωσι
στρατιωτικὸν ἐνθουσιασμὸν παρέλαβον,
ὡς ὁ Καλλίνος I, 6 « τιμῆν τε γὰρ ἔστι
καὶ ἀγλαὸν ἀνδρὶ μάχεσθαι γῆς πέρι
καὶ παίδων καὶ κουριδίης τ' ἀλό-
χου », Τυρταῖος, X, 13 « θυμῷ γῆς
πέρι τῆσδε μαχώμεθα καὶ περὶ παίδων
θνήσκωμεν » καὶ X, 1 « τεθνάμεναι
γὰρ καλὸν ἐνὶ προμάχοισι πετόντα
ἄνδρ' ἀγαθὸν περὶ ἣ πατρίδι μαρνά-
μενον », Σιμωνίδ. 103, 3 « οἱ βού-
λοντο πόλιν μὲν ἐλευθερίᾳ τεθαλυῖαν
παισὶ λιπεῖν, αὐτοὶ δ' ἐν προμάχοισι
θανεῖν ». Τὸ οὐ - ἀεικὲς εἶναι λιτότης.

²) Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πεσόν-
τος. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· « Καλὴ
δὲ καὶ ἡ προσθήκη τοῦ ὀπίσω, αἰωνίαν
διαδοχὴν τοῦ γένους περισταῖσα ».

³) Κλῆρος εἶναι τὰ κτήματα· διότι
κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· « οἱ πρῶτοι

καταλαβόντες χώραν κλήρω αὐτὴν
διενείμαντο ». Τὸ δὲ ἀκήρατος παρα-
γόμενον ἐκ τοῦ κεράννυμι σημαίνει
ἀδλαβής.

⁴) Εἶναι λίαν παράδοξον, ὡς παρα-
τηρεῖ ὁ Αἰνείδης, ὅτι ὁ Ἑκτωρ λέγει
περὶ φυγῆς τῶν Ἀχαιῶν, ἐν ᾧ οὗτος
ἐλπίζει νὰ καύσῃ τὰς ναῦς αὐτῶν.

⁵) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν ἔννοεῖται
τὸ ἐγγενέσθω.

⁶) Ὁ Koch ἐξηγεῖ, νῦν ἑτοιμὸν
ἔστι, νῦν πάρεστι. Παραπλήσιον εἶναι
τὸ τοῦ Ἡροδότ. VII, 11 « ἀλλὰ ποι-
εῖν ἢ παθεῖν προκίεταί ἄγων ».

⁷) Εἰρωνικὴ ἐρώτησις.

⁸) Σημαίνει πεζῇ, μὲ τὰ πόδια.
Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· « ἑλπίετε
ἐμβάντες ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἀφίξεσθαι
ἐπὶ τὰς πατρίδας, ὅ ἐστι θάδην ἐπὶ τῆς
θαλάσσης πορευόμενοι ».

⁹) Τὸ ἀντικείμενον τῆς παραελευ-
σεως κεῖται ἐν τῇ ἐπομένῃ ἀναφορικῇ
προτάσει.

οὐ μὰν ἔς γε χορὸν¹ κέλετ' ἐλθέμεν, ἀλλὰ μάχεσθαι.
 ἡμῖν δ' οὐτις τοῦδε² νόος καὶ μῆτις ἀμείνων,
 ἢ αὐτοσχεδὶν³ μῖξαι χεῖράς τε μένος τε. 510
 βέλτερον⁴ ἢ ἀπολέσθαι ἓνα χρόνον ἢ ἐβιῶναι,
 ἢ δηθὰ στρεῦγεσθαι⁵ ἐν αἰνῇ δηϊοτήτι
 ὧδ'⁶ αὐτως παρὰ νηυσὶν ὑπ' ἀνδράσι χειροτέροισιν. «
 Ὡς εἰπὼν ὥτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἐκάστου.
 ἔνθ' ἔκτωρ μὲν ἔλε Σχεδίων⁷, Περιμήδεος υἱόν, 515
 ἀρχὸν Φωκῶν, Αἴας δ' ἔλε Λαοδάμαντα

¹) Ὁ γὰρ τονίζει τὴν ἀντίθεσιν τὴν ὑπάρχουσαν ἐν τῷ χορῷ πρὸς τὴν μάχην. Ἡ αὐτὴ ἀντίθεσις ὑπάρχει ἐν Γ, 393 «οὐδὲ κε φαίης ἀνδρὶ μαχησάμενον τὸν γ' ἐλθεῖν, ἀλλὰ χορόνδε».

²) Ἡ ὅδε (νοῦς = γνώμη, ἀπόφασις) ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ἐπομένου ἀπαρεμφάτου. Τοιοῦτον τὸ παρ' Εὐριπίδ. ἐν Ἡρακλείδ. 297. «οὐκ ἔστι τοῦδε παισὶ κάλλιον γέρας, ἢ πατρός ἐσθλοῦ κάγαθοῦ πεφυκέναι» καὶ ἐν Μῆδ. 553 «τί τοῦδ' ἂν εὐρημ' εὖρον εὐτυχέστερον, ἢ παιδα γῆμαι βασιλέως;».

³) Τινὲς τῶν ἀρχαίων ἔγραφον αὐτοσχεδὶν, ὅπερ δὲν ἐπιδοκιμάζεται. Τὸ μῖξαι σημαίνει συμβαλεῖν. Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ: «Οὐδὲ δέ φησιν ἡμῖν ἔστι προτιμότερον ἢ χωρῆσαι εἰς χεῖρας».

⁴) Τὸ ἀσύνδετον δηλοῖ αἰτίαν. Ἐκ τῶν τριῶν ἢ οἱ μὲν δύο πρῶτοι εἶναι διαζευκτικοί, ὁ δὲ τρίτος συγκριτικός. Ἡ φράσις ἓνα χρόνον δηλοῖ ἀπαξ, ὡς ἐν μ. 250, καὶ προσδιορίζει καὶ τὰ δύο ἀπαρέμφата. Ἀντιτίθεται δὲ πρὸς τὸ δηθὰ. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν

«βέλτιον καθ' ἓνα χρόνον συντόμως ἀπολέσθαι ἢ πολλὸν χρόνον φθειρεσθαι». Οὐχὶ πολλὸν διάφορον εἶναι τὸ τοῦ ἡμετέρου ἐθνικοῦ ποιητοῦ. Καλλίτερα μῖξαι ὧρας ἐλεύθερῃ ζωῇ παρὰ σαράντα χρόνια σκλαβικὰ καὶ φυλακή.

⁵) Ἡ λέξις εἶναι συγγενὴς τῶν στράγγω, στραγγίζω, στραγγεύομαι. Ἀπιθάνως δ' ὁ Döderlein συνάπτει τοῖς τείρειν, τρύειν, τρύχειν λέγων, ὅτι τὸ σ εἶναι πρόθεμα. Καὶ ἡμεῖς οἱ νεώτεροι ἐπὶ τῆς κατ' ὀλίγον ἐξαντλήσεως μεταχειρίζομεθα τὸ στραγγίζειν.

⁶) Δηλαδή ὡς μέχρι τοῦδε πρᾶττομεν, ὡς μέχρι τοῦδε γίνεται. Διὰ τοῦ αὐτως δηλοῦται τὸ ἄνευ ἀποτελέσματος. Τῷ Düntzer οἱ τρεῖς στίχοι (511-513) φαίνονται οὕτως ἀτόπως θεθειμένοι, ὥστε νομίζει, ὅτι εἶναι προσθήκη τῶν μεταγενεστέρων.

⁷) Εἶναι διάφορος τοῦ ἐν Β, 517 μνημονευομένου. Ὁ Ameis παρατηρεῖ, ὅτι ἐν ταῖς ἐπομέναις μάχαις κατὰ παράδοξον τρόπον οὐδὲν ἴχνος ὑπάρχει, ὅτι οἱ ἥρωες τῶν Ἀχαιῶν μάχονται ἐπὶ τῶν νεῶν (στ'χ. 520 καὶ 524). τοῦναντίον ἔχουμεν κανονικὴν

ἡγεμόνα πρυλέων¹, Ἀντήνορος ἀγλαὸν υἱόν·
 Πουλυδάμας δ' ὦτον Κυλλήνιον² ἐξενάριξε,
 Φυλείδew ἔταρον, μεγαθύμων ἀρχὸν Ἐπειῶν.
 τῷ δὲ Μέγης ἐπόρουσεν ἰδὼν· ὁ δ' ὕπαιθα³ λιάσθη 520
 Πουλυδάμας. καὶ τοῦ μὲν ἀπήμβροτεν· οὐ γὰρ Ἀπόλλων
 εἶα Πάνθου⁴ υἱὸν ἐνὶ προμάχοισι δαμῆναι·
 αὐτὰρ ὅγε Κροίσμου στῆθος μέσον οὕτασε δουρί.
 δούπησεν δὲ πεσών· ὁ δ' ἀπ' ὤμων τεύχε' ἐσύλα.
 τόφρα δὲ τῷ ἐπόρουσε Δόλοψ, αἰχμῆς⁵ εὖ εἰδώς, 525
 Λαμπετίδης⁶ (ὃν Λάμπος ἐγείνατο, φέρτατος ἀνδρῶν⁷,
 Λαομεδοντιάδης, εὖ εἰδότα θούριδος ἀλκῆς)
 ὃς τότε Φυλείδαο μέσον σάκος οὕτασε δουρὶ
 ἐγγύθεν ὀρμηθεὶς· πυκινὸς δὲ οἱ ἤρκεσε θώρηξ,
 τὸν ῥ' ἐφόρει γυάλοισιν⁸ ἀρηρότα· τὸν ποτε Φυλεὺς 530
 ἦγαγεν ἐξ Ἐφύρης⁹, ποταμοῦ ἅπο Σελλήεντος.

μάχην πρὸ τούτων (στίχ. 584 καὶ 566).

¹) Πρυλέες εἶναι οἱ πεζοὶ στρατιῶται. Παράβαλλ. Ε, 744.

²) Ἦτο ἐκ τῆς Κυλλήνης, ἐπινείου τῶν Ἥλείων.

³) Ἐγένετο ἐκ τῆς προθέσεως ὑπαὶ κατ' ἐπέκτασιν. Ὑποκάτω ὑπεξέκλινεν.

⁴) Ὁ Πάνθοος δὲν ὀνομάζεται μὲν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος, ἀλλὰ τοιοῦτος νοεῖται, ὡς ἐνόησε καὶ ὁ Βιργίλιος ἐν Αἰνείαδ. II, 319 καὶ 430.

⁵) Τῆς διὰ τοῦ δόρατος μάχης, ὡς διὰ τοῦ τόξων ἐννοεῖ τὴν τοξικὴν ἐν Β, 718.

⁶) Κατὰ τὸν Koch τὸ πατρωνυμικὸν ἐσχηματίσθη μετὰ τινος ἐλευθερίας· ἔπρεπε νὰ ᾔῃαι Λαμπτίδης, διότι ἐσχηματίσθη ἐκ τοῦ Λάμπος καὶ οὐχί

ἐκ τοῦ Λάμπετος. Ἀλλὰ κατὰ τὸν Leo Meyer τοῦ πατρωνυμικοῦ κεῖται ὡς βάσις τὸ Λάμπετος ἢ Λαμπέτης, οὗ τὸ συγκεκομμένον εἶναι Λάμπος, ὡς τὸ Ἀλκιμος παρὰ τὸ Ἀλκιμέδων καὶ Εὐρυμος παρὰ τὸ Εὐρυμέδων.

⁷) Τὰ ἄριστα χειρόγραφα ἔχουσι, φέρτατον υἱόν, ὅπερ ὁ La Roche εἰσήγαγεν εἰς τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ.

⁸) Ὁ θώραξ συνίστατο ἐκ δύο γυάλων, ὧν τὸ μὲν ἐκάλυπτε τὸ στῆθος, τὸ δὲ τὰ νῶτα.

⁹) Τὸ ὄνομα τοῦτο εἶχον πολλοὶ πόλεις ἐν τῷ ὀμηρικῷ αἰῶνι, ἀλλ' ὁ ποιητὴς φαίνεται, ὅτι ἐννοεῖ τὴν ἐν Ἥλιδι. Ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς Ἐφύρας, ἣτις ἦτο ὀνομαστή διὰ τὰς μαγικὰς βοτάνας, οἱ ἐρμηνευταὶ εἰκάζουσιν, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ κοινοῦ θώρακος.

ξείνος γὰρ οἱ ἔδωκεν ἄναξ ἀνδρῶν Εὐφύτης¹
 ἐς πόλεμον φορέειν, δητίων ἀνδρῶν ἀλεωρῆν².
 ὅς³ οἱ καὶ τότε παιδὸς ἀπὸ χροὸς ἤρκεσ' ὄλεθρον.
 τοῦ⁴ δὲ Μέγης κόρυθος χαλκῆρεος ἵπποδασείης 535
 κύμβαχον⁵ ἀκρότατον νύξ' ἔγχει ὀξυόεντι,
 ῥῆξε δ' ἄφ' ἑπείων λόφον αὐτοῦ· πᾶς⁷ δὲ χαμαῖζε
 κάππεσεν ἐν κονίησι, νέον φοίνικι⁸ φαεινός.
 εἶος δ' ἑπὶ πολέμιζε μένων, ἔτι δ' ἔλπετο νίκην,
 τόφρα δὲ οἱ¹⁰ Μενέλαος ἀρήϊος ἦλθεν ἀμύντωρ, 540
 στῆ δ' εὐράξ¹¹ σὺν δουρὶ λαθῶν, βάλε δ' ὦμον ὀπισθεν.
 αἰχμὴ δὲ στέρνοιο διέσσυτο μαιμώωσα¹²,
 πρόσσω ἱεμένη· ὁ δ' ἄρα πρηνὴς ἐλιάσθη.
 τὼ μὲν ἐεισάσθη¹³ χαλκῆρεα τεύχε' ἀπ' ὦμων
 συλήσειν· Ἔκτωρ δὲ κασιγνήτοισι¹⁴ κέλευσε 545

1) Ἐσχηματίσθη κατὰ τὸ Περι-
φύτης καὶ Πολυφύτης.

2) Πρὸς ἄμυναν κατὰ τῶν πο-
λεμίων.

3) Διγλαδὴ ὁ θώραξ.

4) Τοῦ Δόλοπος. Ἡ γενικὴ ἑξα-
τάται ἐκ τοῦ κόρυθος.

5) Ἡ λέξις παράγεται ἐκ τοῦ κύμβη
καὶ σημαίνει τὸ διάκενον τῆς περικε-
φαλαίας, εἰς ᾗ καθίσταται ὁ λόφος.

6) Εἶναι τμησίς, δηλ. ἀπέρρηξεν
αὐτοῦ (τοῦ Δόλοπος).

7) Ὁ λόφος.

8) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «νεωστὶ
πεφοινιγμένος, ἄνθει νεωστὶ κεχρωσμέ-
νος εἰς λαμπρότητα, φοινικῶν χρώματι
νεωστὶ λελαμπρισμένος». Ὅρα, ὅτι ἡ
τέχνη τοῦ βάπτειν τὰς τρίχας τῶν
ἵππων δὲν ἦτο ἄγνωστος τῷ Ὀμήρῳ.

9) Ἐφ' ὅσον ὁ Δόλοψ ἐπολέμει
κατὰ τοῦ Μέγης.

10) Τῷ Μέγῃ.

11) Ἐπίρρημα παραγόμενον ἐκ τοῦ
εὐρος, ὡς τὸ μουνᾶξ καὶ ὀδάξ. Συνη-
θως σημαίνει ἐκ τοῦ πλαγίου, ἐνταῦθα
δὲ τὸ ὀπισθεν, ὡς δεικνύει τὸ ἐπόμενον.

12) Προθυμουμένη, σφόδρα ἐπιθυ-
μοῦσα. Εἶναι προσωποποιεῖα, ὡς ἐν
στίχ. 317.

13) Ἀόριστος τοῦ εἶμι. Τὰ κινή-
σεως σημαντικὰ ῥήματα δηλοῦσι τὸν
σκοπὸν οὐχὶ δι' ἀπαρεμφάτου, ὡς ἐν-
ταῦθα, ἀλλὰ διὰ μετοχῆς. Τοῦτο εἶ-
νεκεν ὁ Van Herwerden καὶ ὁ Na-
her προτείνουν· νὰ μεταβάλλωμεν εἰς
συλήσονται.

14) Ἐνταῦθα δὲν σημαίνει ἀδελφούς,
ἀλλὰ συγγενεῖς. Ὁ Μεγάληνπος εἶναι

πᾶσι μάλα, πρῶτον¹ δ' Ἰκεταονίδην ἐνένιπεν,
 ἰφθιμον Μελάνιππον· ὁ δ' ὄφρα² μὲν εἰλίποδας βοῦς
 βόσκη' ἐν Περκώτῃ³, δῆτιον ἀπονόσφιν ἐόντων·
 αὐτὰρ ἐπεὶ Δαναῶν νέες ἤλυθον ἀμφιέλισσαι,
 ἄψ εἰς Ἴλιον ἦλθε, μετέπρεπε δὲ Τρώεσσι, 550
 ναῖε δὲ παρ Πριάμῳ, ὁ δέ μιν τίεν ἴσα τέκεσσι·
 τὸν ῥ' Ἔκτωρ ἐνένιπεν ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν·

»Οὕτω⁴ δῆ, Μελάνιππε, μεθήσομεν; οὐδέ νυ σοὶ περ
 ἐντρέπεται⁵ φίλον ἦτορ ἀνεψιοῦ κταμένοιο;
 οὐχ ὀράας, οἷον Δόλοπος περὶ τεύχε' ἔπουσιν;⁶ 555
 ἀλλ' ἔπευ· οὐ γὰρ ἔτ' ἔστιν ἀποσταδὸν⁷ Ἀργείοισι
 μάρνασθαι, πρὶν γ' ἢ κατακτάμεν⁸ ἢ κατ' ἄκρης
 Ἴλιον αἰπεινὴν ἐλέειν κτάσθαι⁹ τε πολίτας.»

»Ὡς εἰπὼν ὁ μὲν ἤρχ', ὁ δ' ἄμ' ἔσπετο ἰσόθεος φῶς.
 Ἀργείους δ' ὥτρυνε μέγας Τελαμώνιος Αἴας· 560

»ὦ φίλοι, ἀνέρες ἔστε, καὶ αἰδῶ θέσθ' ἐνὶ θυμῷ,
 ἀλλήλους τ' αἰδεῖσθε κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας.

ἀνεψιός, ἦτοι ἐξάδελφος τοῦ Ἑκτορος·
 διότι ὁ Ἰκετάων ἦτο ἀδελφός τοῦ
 Πριάμου, Υ, 237.

¹) Πρὸ πάντων, κατ' ἐξοχὴν. Τὸ
 δὲ ἐνένιπεν ὁ Σχολιαστής ἐξηγεῖ διὰ
 τοῦ ἐπέπληξεν.

²) Ἐπὶ τινι χρόνῳ, ὅστις ὀρίζεται
 ἀκριβέστερον διὰ τῆς φράσεως, δῆτιον
 ἀπονόσφιν ἐόντων.

³) Πόλις κειμένη παρά τῳ Ἑλλη-
 σπόντῳ.

⁴) Δηλαδὴ ὡς νῦν μεθίμεν.

⁵) Δὲν κάμπτεται, δὲν συγκινεῖται
 ἢ καρδίᾳ σου. Κατὰ τὸν Reisig ἡ
 ἐπομένη γενικὴ ἐφαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐν-

τρέπεται. Τὸ ἐν τῇ λέξει ἀνεψιοῦ
 εἶναι μακρὸν μόνον ἐνταῦθα.

⁶) Τὸ περιέπειν σημαίνει ἀσχολεῖ-
 σθαι. Συνηθέστερον εὐρηται τὸ ἀμφιέ-
 πειν, Α, 482 καὶ 716.

⁷) Ἐκ τοῦ ἀφίστημι, μακρόθεν.
 Ἀπαντᾷ καὶ ἀποσταδὰ ἐν Ζ, 143. Τὸ
 ἀντίθετον εἶναι αὐτοσχεδία.

⁸) Ὑποκείμενον μὲν ἔχει τὸ ἡμᾶς,
 ἀντικείμενον δὲ τοὺς Ἀργείους. Διὰ τοῦ
 λόγου τούτου δηλοῖ ὁ Ἔκτωρ, ὅτι
 μέγας καὶ τελευταῖος ἀνὼν πρόκειται.

⁹) Μέσος ἀόριστος τοῦ κτείνειν ἐν
 παθητικῇ σημασίᾳ.

αἰδομένων δ' ἄνδρῶν πλέονες σόοι ἤε πέφανται·
φρυγόντων δ' οὔτ' ἄρ κλέος ὄρνυται οὔτε τις ἀλκή.^α

Ἦς ἔφαθ', οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ² ἀλέξασθαι μενέαινον, 565
ἐν θυμῷ δ' ἐβάλλοντο ἔπος, φράζαντο δὲ νῆας
ἔρκει³ χαλκείῳ· ἐπὶ⁴ δὲ Ζεὺς Τρῶας ἔγειρεν.
Ἀντίλοχον⁵ δ' ὠτρυνε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος·

» Ἀντίλοχ', οὔτις σεῖο νεώτερος ἄλλος Ἀχαιῶν⁶,
οὔτε ποσὶν θάσσω· οὔτ' ἄλκιμος ὥς σὺ μάχεσθαι· 570
εἰ⁷ τινὰ που Τρώων ἐξάλμενος ἄνδρα βάλοισθα.^α

Ἦς εἰπὼν ὁ μὲν αὖτις ἀπέσσυτο, τὸν δ' ὀρόθυνεν·
ἐκ δ' ἔθορε προμάχων, καὶ ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ
ἀμφὶ ἑ παπτήνας⁸. ὑπὸ δὲ Τρῶες κεκάδοντο⁹,
ἄνδρὸς ἀκοντίσσαντος. ὁ δ' οὐχ ἄλιον βέλος ἤκεν, 575
ἀλλ' Ἴκετάονος υἱόν, ὑπέρθυμον Μελάνιππον,
νισσόμενον¹⁰ πόλεμόνδε, βάλε στῆθος παρὰ μαζόν.

¹) Ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «Χωρὶς τοῦ συνδέσμου ἔγραφεν Ἀρίσταρχος αἰδομένων ἀνδρῶν, πάντως ἵνα ἀσύνδετος γενόμενος ὁ λόγος πλέον τε διασπῇ καὶ μᾶλλον ἐμφήνη».

²) Ἄνευ παρακλεούσεως.

³) Ἀσπίσι κεκαλυμμέναις ὑπὸ χαλκοῦ. Καὶ ἐν στίχ. 618 λέγει ὁ ποιητὴς πυργηδὸν ἀρηρότες.

⁴) Κατὰ τὸν Ameis κεῖται ἐπιρρηματικῶς, τοῦναντίον, ἐναντίον τοῦ ἔρκους.

⁵) Ὁ Ἀντίλοχος πολλαχοῦ εἰκονίζεται ὡς κατ' ἐξοχὴν φίλος τοῦ Μενελάου.

⁶) Τὸ κόμμα ἐξαλείφοντες ὁ Orpenrieder καὶ ὁ Düntzer θεωροῦσι τὸ νεώτερος οὐχὶ ὡς κατηγορούμενον, ἀλλ' ὡς ὑποκείμενον, δηλ. οὐδεὶς

ἄλλος νεώτερος· Ἀχαιὸς δὲν εἶναι ταχύτερος σοῦ κατὰ τοὺς πόδας. Τούναντίον ὁ La Roche ὑποστηρίζει τὸ κόμμα· διότι ἡ διὰ τοῦτου ἐξαγομένη ἔννοια εἶναι συνετῶς λελογισμένη, ὅπως πεισθῇ ὁ Ἀντίλοχος.

⁷) Ἡ εὐχὴ ἐνταῦθα δηλοῖ μετριωτέραν παρακλεῦσιν ἢ προσταγὴν.

⁸) Κατὰ τὸν Εὐστάθιον· «ὧδε καὶ ἐκεῖ τὰ κατ' αὐτὸν περιδεδάμενος προμηθέστερον δι' ἀσφάλειαν».

⁹) Ἀόριστος δευτέρως μετὰ ἀναδιπλασιασμοῦ τοῦ χάζομαι· ὑπεχώρησαν, ἀπεσύρθησαν.

¹⁰) Πορευόμενον, βαδίζοντα εἰς τὴν μάχην. Ἡ χρῆσις τῆς φράσεως ταύτης ἐπὶ τοῦ Μελάνιππου, ὃν περιέγραφεν ἐν στίχ. 546, φαίνεται παράδοξος. Ἀλλ' ὁ Σχολιαστὴς παρατηρεῖ· «Οὐχ

δοῦπησεν δὲ πεσών, τὸν δὲ σκότος ὅσσε κάλυψεν.
 Ἀντίλοχος δ' ἐπόρουσε κύων ὥς, ὅστ' ἐπὶ νεβρῶ
 βλημένῳ αἶξῃ, τὸν τ' ἐξ εὐνήφι θορόντα 580
 θηρητῆρ ἐτύχησε βαλὼν¹, ὑπέλυσε δὲ γυῖα·
 ὥς ἐπὶ σοί, Μελάνιππε², θόρ' Ἀντίλοχος μενεχάρμης
 τεύχεα συλήσων. ἀλλ' οὐ λάθην Ἑκτορα δῖον,
 ὅς ῥά οἱ ἀντίος ἦλθε θεῶν ἀνὰ δηϊοτήτα³.
 Ἀντίλοχος δ' οὐ μεῖνε, θοός περ ἐὼν πολεμιστής, 585
 ἀλλ' ὄγ' ἄρ' ἔτρεσε⁴ θηρὶ κακὸν ῥέξαντι ἰοικώς,
 ὅσπερ κύνᾳ κτείνας ἢ βουκόλον ἀμφὶ βόεσσι
 φεύγει, πρὶν περ ὄμιλον ἀολλίσθημενα⁵ ἀνδρῶν·
 ὥς τρέσε Νεστορίδης, ἐπὶ δὲ Τρῳῆς τε καὶ Ἑκτωρ
 ἡχῇ θεσπεσίῃ βέλεα στονόεντα χέοντο⁶. 590
 στῇ δὲ μεταστρεφθεῖς, ἐπεὶ ἴκετο ἔθνος ἑταίρων.
 Τρῳῆς δὲ λείουσιν ἰοικότες ὠμοφάγοισι
 νηυσὶν ἐπεσσεύοντο⁷, Διὸς δ' ἐτέλειον φετμᾶς⁸,

ὡς νῦν πρῶτον ἐξιώντα, ἀλλὰ διὰ τὴν τροπὴν Ἑκτορος ἐπὶ τὸ θρᾶσαι τι ὀρμώντα».

¹) Συνηθέστερον λέγεται τυχῆσας ἢ τυχὼν ἔβαλεν, ὡς ἐν Δ, 106. Τὸ ὑπολύειν γυῖα μεταχειρίζεται ὁ ποιητῆς ἐπὶ βαρέως τετρωμένων πολεμιστῶν.

²) Εἶναι ἀποστροφή, περὶ ἧς ἰδὲ εἰς Δ, 127.

³) Ἡ ἀνὰ μετὰ αἰτιατικῆς δηλοῖ κίνησιν ἐντὸς μεγάλης ἐκτάσεως.

⁴) Ἐτράπη εἰς φυγὴν. Θῆρ ἐνταῦθα εἶναι ὁ λέων. Ὁ Σχολιαστὴς ἐπαινεῖ τὴν παραβολήν· «Δαιμονίως τῇ παραβολῇ κέχρηται» καὶ γὰρ ἡ φυγὴ τοῦτω κατὰ πρόνοιαν, οὐ κατὰ δειλίαν γίνεται.

Καλῶς δὲ οὐκέτι παραδέβληται κυνὶ· οὐ γὰρ ἔδει τὸν ἥρωα φεύγοντα κυνὶ εἰκάζειν, ἀλλὰ λέοντι οὐ δεδιότι τοὺς ἐναντίους, ἀλλ' ἔφοδον πλειόνων ὑφωμένῳ ἀγροίκων».

⁵) Ἀόριστος παθητικός τοῦ ἀολ- λῆω = συναθροίζω, συνάγω.

⁶) Ἐντεῦθεν ἡ Ἀρτεμις ἔχει τὸ ἐπίθετον ἰοχέαιρα.

⁷) Κατὰ τὸν Ameis αἱ λέξεις παρέχουσι τὴν αἰσθησιν, ὥστε οἱ Τρῳῆς πρὸ ὀλίγου διεβησαν τὰ τεῖχη καὶ κατὰ τῶν νεῶν ἐφώρμησαν.

⁸) Τὰς ἐντολάς, τὰς προσταγὰς. Οὐχὶ ἀκαίρως λέγει ὁ ποιητὴς περὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ Διὸς ἐνταῦθα, ἐνθα τὸ κρίσιμώτατον μέρος τῆς μάχης ἐπικείται.

ὃ σφισιν αἰὲν ἔγειρε μένος μέγα, θέλγε¹ δὲ θυμὸν
 Ἀργείων καὶ κῦδος ἀπαίνυτο, τοὺς δ' ὀρόθυνεν. 595
 Ἑκτορι γὰρ οἱ θυμὸς ἐβούλετο κῦδος ὀρέξαι
 Πριαμίδῃ, ἵνα νηυσὶ κορωνίσιν θεσπιδᾶς² πῦρ
 ἐμβάλοι ἀκάματον, Θέτιδος δ' ἐξαίσιον³ ἄρῃν
 πᾶσαν⁴ ἐπικρήνει· τὸ⁵ γὰρ μένε μητίετα Ζεὺς,
 νηὸς καιομένης σέλας ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι. 600
 ἐκ γὰρ δὴ τοῦ ἔμελλε παλῖωξιν παρὰ νηῶν
 θησέμεναι Τρώων, Δαναοῖσι δὲ κῦδος ὀρέξειν.
 τὰ φρονέων νήεσσιν ἔπι γλαφυρῇσιν ἔγειρεν
 Ἑκτορα Πριαμίδην, μάλα περ μεμαῶτα καὶ αὐτόν.
 μαίνεται⁶ δ' ὥς ἔτ' Ἀρης ἐγγέσπαλος ἢ ὀλοὸν πῦρ 605
 οὔρεσι μαίνεται, βαθέης ἐν τάρφεσιν ὕλης·
 ἀφλοισμὸς⁸ δὲ περὶ στόμα γίγνεται, τὼ δέ οἱ ὅσσε
 λαμπέσθην βλοσυρῇσιν ὑπ' ὀφρύσιν, ἀμφὶ δὲ πῆληξ
 σμερδαλέον κροτάφοισι τινάσσετο¹⁰ μαρναμένοιο

¹) Ὁ Σχολιαστής· ἐξηγεῖ, ἐπὶ τὸ χειρὸν ἡπάτα.

²) Ἐκ τοῦ θέσπις καὶ θαίω, θεόφλεκτον, ὑπὸ θεοῦ ἀναφθέν.

³) Ὁ Σχολιαστής ἐξηγεῖ· «τὴν ἔξω τοῦ αἵσιου γινομένην», τὴν ἄδικον. Κατὰ τὸν Koch ἡ υποκειμενικὴ αὕτη κρίσις δηλοῖ τὴν συμπάθειαν τοῦ ποιητοῦ ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν. Ὁ La Roche ὁμῶς ἐξηγεῖ ὀλεθρίαν, φοβεράν ἀράν.

⁴) Ἐν πάσῃ τῇ περιοχῇ, καθ' ὅλοκληρίαν.

⁵) Ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ἐπομένου ἀπαρεμφάτου, ἰδέσθαι. Τὸ μένειν κεῖται ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ περιμένειν, ὡς ἐν Δ, 247.

⁶) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «κᾶν ἐν

τῇ συνθέτῃ δὲ ἐπὶ τῶν υπερβαλλόντων ἐν τοῖς ἔργοις κατ' ἀνδρείαν μαίνεται φαμεν, μανίαν τὴν ἐνθουσιαστικὴν πρᾶξιν λέγοντες. Καὶ Πλάτων δὲ διαιρῶν τὰς μανίας δεικνύσι τὰς ἀγαθὰς τε καὶ θείας».

⁷) Ἐγένετο κατὰ μετὰθεσιν ἐκ τοῦ τρέφω καὶ σημαίνει πυκνὸν φύλλωμα. Ὅρα εἰς Ε, 555.

⁸) Ὑπὸ τινων μὲν θεωρεῖται ἡ λέξις ὡς συγγενὴς τοῦ ἀφρός, ὑπ' ἄλλων δὲ τοῦ φλοίσβου. Πιθανώτερον φαίνεται τὸ πρῶτον· διότι ἀρμόζει ὁ ἀφρός εἰς τὸ στόμα τοῦ λυσσῶντος.

⁹) Δειναῖς, φοβεραῖς. Περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως ὄρα εἰς Η, 212.

¹⁰) Περιγράφει τὸν κορυθαίολον.

[Ἔκτορος¹· αὐτὸς γάρ οἱ ἀπ' αἰθέρος ἦεν ἀμύντωρ **610**
 Ζεὺς, ὅς μιν πλεόνεσσι μετ' ἀνδράσι² μοῦνον ἔοντα
 τίμα καὶ κύδαινε. μινυνθάδιος³ γὰρ ἔμελλεν
 ἔσσεσθ'· ἤδη γάρ οἱ ἐπώρνυε μόρσιμον ἤμαρ
 Παλλὰς Ἀθηναίη ὑπὸ Πηλεΐδαο βίηφι⁴].
 καὶ ῥ' ἔθελεν ῥῆξαι στίχας ἀνδρῶν πειρητίζων, **615**
 ἧ δὴ πλεῖστον ὅμιλον ὄρα καὶ τεύχε' ἄριστα·
 ἄλλ' οὐδ' ὥς δύνατο ῥῆξαι, μάλα περ μενεαίνων.
 ἴσχον⁵ γὰρ πυργηδὸν ἀρηρότες, ἡύτε πέτρῃ
 ἠλίδατος μεγάλῃ, πολίης ἀλὸς ἐγγὺς ἐοῦσα,
 ἦτε μένει λιγέων ἀνέμων λαιψηρὰ κέλευθα⁶ **620**
 κύματά τε τροφέντα⁷, τὰ τε προσερεύγεται αὐτὴν·
 ὥς Δαναοὶ Τρῶας μένον ἔμπεδον οὐδ' ἐφέβοντο.

1) Οἱ ἐξῆς πέντε στίχοι ἠθετοῦντο ὑπὸ τοῦ Ζηνοδότου καὶ τοῦ Ἀριστάρχου. Τὴν ἀθέτησιν ἐπιδοκιμάζουσι καὶ οἱ νεώτεροι. Διότι καὶ ἀκαίρως κεῖνται καὶ τὴν συνέχειαν διαταράσσουσι καὶ ἐν τοῖς μέρεσι δυσκολίας παρέχουσι, π. γ. ἡ προσθήκη Ἔκτορος ἦτο περιττὴ· λέγει ἀπ' αἰθέρος, ἐν ᾧ ὁ Ζεὺς ἦτο ἐπὶ τῆς Ἰδῆς. Ὅρθως δὲ λέγει ὁ Σχολιαστὴς· «καὶ τὴν ἐνθουν ὁρμὴν τοῦ Ἔκτορος ταῦτα παρενεργμένα ἐκλύει».

2) Κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἀθετούντων ἡ φράσις αὕτη εἶναι ἀκατάληπτος.

3) Ἡ αἰτιολογία αὕτη ἀντιφάσκει πρὸς τὰ ἐν 596 - 598 εἰρημένα. Καὶ ἐν N, 347 λέγει ὁ ποιητής· «Ζεὺς μὲν βᾶ Τρῶεσσι καὶ Ἔκτορι βούλετο νίκην, κυδάνων Ἀχιλλῆα πόδας ὠκύν».

4) Ὁ ποιητὴς κατὰ τὸν Düntzer

ἤθελεν εἰπεῖν, ὑπὸ χειρὶν Πηλεΐωνος, Φ, 208.

5) Ἀντεῖχον, ἐκράτουν, δὲν ὑπεχώρουν.

6) Τὰς ταχείας ἐφόδους τῶν ἀνέμων. Ἐνταῦθα ἐνθυμούμεθα τοὺς πολυθρυλήτους στίχους τοῦ ποιήσαντος τὸν Ὑμνον εἰς τὴν ἐλευθερίαν· «σὺν τὸν βράχῳ ποῦ ἀφίνει καθ' ἀκάθαρτο νερό εἰς τὰ πόδια τοῦ νὰ χύνη εὐκολόσθετο ἀφρό, ὅπου ἀφίνει ἀνεμοζάλη καὶ χαλάζει καὶ βροχὴ νὰ τοῦ δέρνη τὴν μεγάλῃ, τὴν αἰώνια κορυφή».

7) Ἡ λέξις παραγομένη ἐκ τοῦ τροφῇ σημαίνει εὐτραφῇ, ὀγκώδη. Τὸ δὲ προσερεύγεται δηλοῖ ἐκδράσσονται, φέρονται. Τινὲς τῶν ἀρχαίων ἀνεγίνωσκον ἀκτῇ, ἀλλ' ὁ Ἀρίσταρχος αὐτήν, δηλ. τὴν πέτρην, ὕπερ δικαίως προτιμᾶται ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν.

αὐτὰρ ὁ λαμπόμενος¹ πυρὶ πάντοθεν ἔνθορ' ὀμίλῳ,
 ἐν δ' ἔπεσ'² ὥς ὅτε κῦμα θοῇ ἐν νηὶ πέσῃσι
 λάβρον ὑπὸ νεφέων³ ἀνεμοτρεφές· ἡ δέ τε πᾶσα 625
 ἄχνη⁴ ὑπεκρύφθη, ἀνέμοιο δὲ δεινὸς ἀήτης⁵
 ἰστίῳ ἐμβρέμεται⁶, τρομέουσι δέ τε φρένα ναῦται⁷
 δειδιότες· τυτθὸν⁸ γὰρ ὑπὲκ θανάτοιο φέρονται·
 ὥς ἐδαίζετο⁹ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι νῆαρχων.
 αὐτὰρ ὅγ'¹⁰ ὥστε λέων ὀλοόφρων βουσὶν ἐπελθὼν, 630
 αἷ' ῥά τ' ἐν εἰαμενῇ¹¹ ἔλεος μεγάλοιο νέμονται
 μυρίαί, ἐν δέ τε τῇσι νομεύς, οὐπω σάφα εἰδὼς¹²
 θηρὶ μαχήσασθαι ἔλικος¹³ βοὸς ἀμφὶ φονῇσιν·

1) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Περι-
 λαμπόμενος ὑπὸ τῶν ὀπλῶν ὡς ὑπὸ
 πυρός».

2) Δὲν εἶπεν ἐπῆλθεν ἢ ἐπέδραμεν,
 ἀλλ' ἐνέπεσεν, ὅπως δηλώσῃ σφοδρὰν
 βίαν.

3) Οἱ ἄνεμοι ἐκ τῶν νεφῶν ἐξορ-
 μῶσιν, Β, 145. Ἀνεμοτρεφές σημαί-
 νει τὸ ὑπὸ ἀνέμου τετραμμένον, ηὔξη-
 μένον, ὑψηλόν.

4) Ἡ δὲ ναῦς ὑπὸ τῆς ἄχνης ἐσκε-
 πᾶσθη. Ἀχνη δὲ κατὰ τὸν Σχολιαστήν
 εἶναι τὸ ἀφρώδες τῆς θαλάσσης ἀπό-
 βλημα.

5) Τινὲς γράφουσιν ἀήτης, ὅπερ
 δικαίως ἀποδοκιμάζεται ὑπὸ τῶν ἀρί-
 στων κριτικῶν. Οἱ γράψαντες ἀήτης
 ἐπλανήθησαν, ὡς φαίνεται, ἐκ τοῦ ἀρ-
 σενικοῦ γένους τοῦ ἐπιθέτου. Ἀλλὰ τὸ
 τοιοῦτον εὐρίθεται ἐν ἀρχαῖς, ὡς ἐν τοῖς
 ὀλοώτατος ὁδμή, θῆλυς ἐέρση,
 κ λ υ τ ὁ ς Ἀ μ φ ι τ ρ ῖ τ η. Τὸ ἀήτης
 κατὰ τὸν Düntzer παράγεται ἐκ τοῦ
 ἄητος (ἄημι), ὡς τὸ πινυτή ἐκ τοῦ
 πινυτός καὶ τὸ νηπίη ἐκ τοῦ νήπιος.

Σημαίνει δὲ τὴν πνοήν.

6) Μετὰ ἤχου πνεῖ, συρίττει.

7) Ὁ Σχολιαστὴς νομίζει, ὅτι εἶ-
 ναι οἱ ἐπιβάται· διότι τούτους μικροὺς
 κίνδυνος ταράσσει.

8) Μόνον ὀλίγον, μόλις. Λέγεται,
 ὅτι Ἀνάχαρσις ὁ Σκύθης ἐρωτήσας
 τινὰ τῶν ναυτῶν καὶ μαθὼν, ὅτι τέσ-
 σαρας δακτύλους ἀπέχουσι τῆς θαλάσ-
 σης, εἶπεν, ὅτι τοσοῦτο καὶ τοῦ θα-
 νάτου.

9) Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «Διεκό-
 πτετο ἡ ψυχὴ ἀγωνιώσας».

10) Τὸ ὑποκείμενον τοῦτο μένει ἄνευ
 ῥήματος, ἀλλ' ἡ ἔννοια ἀναλαμβάνεται
 ἐν στίχ. 635.

11) Εἶναι τόπος χαμαλὸς καὶ χλοε-
 ρός. Περὶ τοῦ ἐτύμου λέγομεν ἐν
 Δ, 483.

12) Ὁ ποιμὴν εἰκονίζεται ὡς ἀπει-
 ρος, διότι οὔτε κύνες ἐπαφίησιν, οὔτε
 λαμπάδας προσάγει εἰς ἐκκλησίαν τοῦ
 θηρίου.

13) Περὶ τὸ ἔτυμον καὶ τὴν σημα-
 σίαν ὑπάρχει διαφωνία. Τινὲς μὲν πα-

ἦτοι ὁ μὲν¹ πρώτῃσι καὶ ὑστατίῃσι βόεσσιν
 αἰὲν ὁμοστιχάει², ὁ δὲ τ' ἐν μέσσησιν ὁρούσας
 βοῦν ἔδει, αἱ δὲ τε πᾶσαι ὑπέτρεσαν· ὥς τότε Ἀχαιοὶ
 θεσπεσίως³ ἐφόβηθεν ὑφ' Ἑκτορι καὶ Διὶ πατρὶ
 πάντες, ὁ δ' οἷον ἔπεφνε Μυκηναῖον Περιφρήτην,
 Κοπρῆος⁴ φίλον υἱόν, ὃς Εὐρυσθῆος ἀνακτος
 ἀγγελίης⁵ οἴχνεσκε βίῃ Ἡρακλεΐῃ·
 τοῦ γένετ' ἐκ πατρὸς πολὺ χεῖρονος υἱὸς ἀμείνων⁶
 παντοίας ἀρετᾶς, ἡμὲν πόδας⁷ ἤδ' ἐμάχεσθαι,
 καὶ νόον ἐν πρώτοισι Μυκηναίων ἐτέτυκτο·
 ὃς ῥα τότε Ἑκτορι κῦδος ὑπέρτερον ἐγγυάλιξε.
 στρεφθεῖς⁸ γὰρ μετόπισθεν ἐν ἀσπίδος ἀντυγι πάλτο⁹,
 τὴν αὐτὸς φορέεσκε ποδηγεέ¹⁰, ἕρκος ἀκόντων·
 τῇ δ' ἔγ' ἐνὶ βλαφθεῖς¹¹ πέσεν ὕπτιος, ἀμφὶ δὲ πῆλῃξ

635

640

645

ράγουσιν ἐκ τοῦ ἐλίσσω, ἄλλοι δὲ ἐκ
 τῆς ῥίξης σελ, ἐξ ἧς καὶ τὸ σέλας.
 Πιθανώτερον κεῖται ἀντὶ τοῦ εἰλίπους,
 ὡς ἐδέχετο ὁ Διονύσιος. Τὴν ἐπομέ-
 νην φράσιν ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «ὕπερ
 τοῦ μὴ ἀναισεθῆναι».

1) Ἀηλαδὴ ὁ νομεύς. Ἀντὶ νὰ εἴπῃ,
 ποτὲ μὲν πρώταις, ποτὲ δὲ ὑστάταις
 κατὰ τὸν Koch.

2) Συμπορεύεται, συμβαδίζει. Τὸ
 ῥῆμα τοῦτο ὁ Διονύσιος εἶπε βάρβαρον
 καὶ ὁ Bekker ἔτρεψεν εἰς ὁμοῦ στι-
 χάει παρὰ τὸ κύρος τῶν χειρογράφων.

3) Κατὰ κράτος ἔφυγον.

4) Ὁ Κοπρῆος ἦτο κήρυξ τοῦ Εὐ-
 ρυσθέως, ὅστις ἐκόμιζε τὰς ἐντολὰς
 τῶν ἄλλων τῷ Ἡρακλεῖ μένοντι ἔξω
 τῆς πόλεως. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Εὐρυσθέης
 ἐφοβεῖτο τὸν Ἡρακλέα, δὲν ἐπέτρεπε
 τοῦτ' ὡς νὰ εἰσέλθῃ.

5) Εἶναι ὁ ἀγγελίης = ἄγγελος ὡς
 λέγεται ἐν Γ, 206. Κατὰ τὸν La
 Roche δὲν δύναται ἐνταῦθα νὰ ᾔῃ
 γενικὴ τοῦ αἵτιος, δηλ. ἀγγελίης ἕνεκα·
 διότι ἕνεκα τοῦ θαμιστικοῦ οἴχνεσκε
 ἔπρεπε νὰ ᾔῃ κατὰ πληθυντικὸν ἀριθ-
 μόν, ἀγγελιάων. Τὸ οἴχνεσκε ση-
 μαίνει, συνήθως, συγκαίως ἐπορεύετο.

6) Καθ' Ὁμηρον, ἐν δ, 276 «παῦ-
 ροι δὲ τε πατρός ἀρείους».

7) Ἐννοεῖ τὴν ταχύτητα τῶν ποδῶν.

8) Τὸ στρεφθεῖς μετόπισθεν ἰσοδου-
 ναμεῖ πρὸς τὸ μεταστρεφθεῖς.

9) Συγκεκομμένος μέσος ἀόριστος
 πρῶτος τοῦ ἄλλω· προσέκρουσεν εἰς
 τὴν ἄκραν τῆς ἀσπίδος.

10) Ποδηγεῖς εἶναι ἡ ποδήρης, ἡ
 ἀνδρομήκης. Ὅρα εἰς K, 24.

11) Ἐμπλεχθεῖς, ἐμπερδευθεῖς,
 Z, 39.

σμερδαλέον κονάβησε περί κροτάφοισι πεσόντος.
 Ἐκτωρ δ' ὄξυ νόησε, θεῶν δέ οἱ ἄγχι παρέστη,
 στήθει δ' ἐν δόρυ πῆξε, φίλων δέ μιν ἐγγὺς ἐταίρων 650
 κτεῖν'· οἱ δ' οὐκ ἐδύναντο, καὶ ἀχνύμενοί περ ἐταίρου,
 χραισμείν· αὐτοὶ γὰρ μάλα δείδισαν Ἐκτορα διον.

Εἰσωποὶ δ' ἐγένοντο νεῶν, περὶ δ' ἔσχεθον² ἄκραι
 νῆες, ὅσαι πρῶται εἰρύατο· τοὶ δ' ἐπέχυντο.

Ἀργεῖοι δὲ νεῶν μὲν ἐχώρησαν καὶ ἀνάγκη 655
 τῶν πρωτέων⁴, αὐτοῦ δὲ παρὰ κλισίῃσιν ἔμειναν
 ἄήροοι, οὐδὲ κέδασθεν ἀνά στρατόν· ἴσχε γὰρ αἰδῶς
 καὶ δέος· ἄζηχες⁵ γὰρ ὁμόκλεον ἀλλήλοισι.

Νέστωρ αὖτε μάλιστα Γερήνιος, οὖρος Ἀχαιῶν,
 λίσσεθ' ὑπὲρ τοκέων γουνούμενος ἄνδρα ἕκαστον· 660
 »ὦ φίλοι⁶, ἀνέρες ἔστε, καὶ αἰδῶ θέσθ' ἐνὶ θυμῷ

¹) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ εἰς ὧ πα
 ἐγένοντο. Ἀλλὰ ζητεῖται τὸ υποκεί-
 μενον· οἱ Ἀχαιοὶ ἢ οἱ Τρῶες; Τὸ
 πρῶτον δέχονται οἱ πλείστοι τῶν ἐρ-
 μηνευτῶν, δηλ. οἱ Ἀχαιοί, οἵτινες μέ-
 γρι τοῦδε εἶχον ἐστραμμένα τὰ νῶτα
 πρὸς τὰς ναῦς, νῦν ὑποχωρήσαντες
 ἔχουσι ταύτας πρὸ αὐτῶν καὶ βλέπουσι
 ταύτας. Τούναντίον ὁ Düntzer δέχε-
 ται ὡς υποκείμενον τοὺς Τρῶας, ὡς
 καὶ τινες τῶν ἀρχαίων, καθ' ἃ ἀναγι-
 νώσκωμεν παρὰ τῷ Σχολιαστῇ· «οἱ δέ,
 ὅτι ὑποχωρησάντων τῶν Ἑλλήνων ἐν
 ἀπόψει γέγονε τὸ πλῆθος τῶν νεῶν τοῖς
 Τρῶσι». Ἄξιον σημειώσεως, ὅτι ὁ
 Döderlein οὔτε τοὺς Ἀχαιοὺς, οὔτε
 τοὺς Τρῶας δέχεται ὡς υποκείμενον,
 ἀλλὰ τοὺς ἐταίρους τοῦ Περιφύτου.
 Εἶναι ὅμως φανερόν, ὅτι ὁ ποιητὴς
 ἐνταῦθα λέγει γενικώτερον περὶ τῶν
 Ἀχαιῶν καὶ τῶν Τρῶων. Διὰ τοῦτο

ἡ πρώτη γνώμη εἶναι πιθανωτέρα τῶν
 δύο ἄλλων.

²) Ἐννοεῖται τὸ ἀντικείμενον αὐ-
 τοῦς. Ὁ Σχολιαστὴς ἐξηγεῖ· «αἱ
 ἄκραι νῆες ἀνέλαβον αὐτούς».

³) Δηλαδὴ οἱ Τρῶες.

⁴) Ἐννοεῖ τὰ πλοῖα τῆς πρώτης
 σειρᾶς πρὸς τὸ τεῖχος. Σημειωτέον,
 ὅτι γράφεται καὶ προτέρων. Ἀφ' οὗ
 οἱ Ἀχαιοὶ κατέλιπον τὰς πρώτας ναῦς,
 διὰ τὴν δὲν ἔκαυσαν ταύτας οἱ Τρῶες;
 Τὸ ζήτημα τοῦτο ἤγειρε τὸ πρῶτον ὁ
 Πορφύριος καὶ ἐν τοῖς νεωτέροις προ-
 βάλλει ὁ Hoerner. Τὸ αὐτοῦ δηλοῖ
 τὴν θέσιν, ἣν κατέλαβον οἱ Ἀχαιοὶ
 μετὰ τὴν ὑποχώρησιν· ἀκριβέστερον
 ὁρίζεται διὰ τοῦ παρὰ κλισίῃσιν.

⁵) Ἀδιαλείπτως. Περὶ τῆς παραγω-
 γῆς ἰδὲ εἰς Δ, 435. Ὁ γὰρ δὲν ἐξηγεῖ
 τὰ ἀμέσως ἡγούμενα, ἀλλὰ τὸ ἔμειναν.

⁶) Ἡ παρακείμενος αὕτη τοῦ Νέ-

ἄλλων ἀνθρώπων¹, ἐπὶ δὲ μνήσασθε ἕκαστος
παίδων ἢ δ' ἀλόχων² καὶ κτήσιος ἢ δὲ τοκῶν,
ἡμὲν ὅτεφ' ἑώρουσι καὶ ὧ κατατεθνήκασι·

τῶν ὕπερ ἐνθάδ'³ ἐγὼ γουνάζομαι οὐ παρεόντων
ἐστάμεναι κρατερῶς· μηδὲ τρωπᾶσθε φόβονδε. »

665

Ὡς εἰπὼν ὥτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἐκάστου.
[τοῖσι⁴ δ' ἀπ' ὀφθαλμῶν νέφος ἀχλύς ὥσεν Ἀθήνη
θεσπέσιον· μάλα δέ σφι φόως γένετ' ἀμφοτέρωθεν,
ἡμὲν πρὸς νηῶν καὶ⁵ ὁμοῖου πολέμοιο.

670

Ἐκτορα δὲ φράσσαντο⁶ βοὴν ἀγαθὸν καὶ ἑταίρους,

στονος φαίνεται τῷ Lachmanu, Düntzer καὶ Hoerner ὡς κακὴ ποιήσις καὶ ἀπορριπτέα. Πρὸς τούτοις παρετηρήθη, ὅτι παραδόξως μένει ἄνευ ἀποτελέσματος. Οἱ ἀρχαῖοι ὁμῶς ἐπήνουν τὸν λόγον, ὡς ἀναγινώσκουμεν παρὰ τῷ Σχολιαστῇ· «Καλῶς δὲ ἔχει ἡ προτροπὴ τέκνων καὶ γάμων ἀσφάλειαν, πλοῦτου φυλακὴν ἀναπαύρετον, γονέων ζώντων μὲν αἰδῶ τεθνηκότων δὲ μνήμην». Νομίζομεν δ', ὅτι καὶ ἀποτέλεσμα ἐκ τοῦ λόγου ἐπῆλθε· διότι οἱ Ἀχαιοὶ δὲν ἐσκεδάσθησαν εἰς τὸ στρατόπεδον, ἀλλ' ἔμειναν ἀθρόοι (στίχ. 656). Τοῦτο ἐπετεύχθη διὰ τῆς παρακελεύσεως ἀλλήλων καὶ διὰ τοῦ λόγου τοῦ Νέστορος.

¹) Τὴν παρὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀκολουθοῦσαν αἰσχύνην.

²) Ἐχει πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἕνεκα τῆς πληθύσεως τοῦ ὑποκειμένου. Ταῦτα δύνανται νὰ ἐπανιδώσιν, ἐὰν σώσωσι τὰς ναῦς καὶ διὰ τούτων ἐπανελεῶσιν.

³) Προσδιορίζει τὸ ἐστάμεναι.

⁴) Τοὺς ἐξ στίχους τοὺς ἐν ἀγκύ-

λαις τεθειμένους· ἠθέτουν οἱ ἀρχαῖοι· διότι ὁ ποιητὴς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν δὲν εἶπε περὶ ὁμίχλης καὶ διότι ἡ Ἀθηνᾶ ἔμενεν ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου διὰ τὴν ἀπειλὴν τοῦ Διός. Πῶς λοιπὸν νῦν παρεφάνη καὶ ἀφείλε τὸ νέφος τῆς ἀχλύος; Ἡ δευτέρα αὕτη αἰτία δὲν φαίνεται σπουδαία· διότι αὕτη ὡς θεὰ ἠδύνατο νὰ πράξῃ τοῦτο καὶ ἀποῦσα. Ἡ πρώτη ὁμῶς εἶναι σπουδαία καὶ οἱ πλείστοι τῶν κριτικῶν δέχονται τὴν ἀθίτησιν. Τινὲς ὁμῶς, ὡς ὁ Wittmann καὶ ὁ Döderlein, πειρῶνται νὰ σώσωσι τὸ χωρίον ἐξηγουντες τὸ νέφος ἀχλύς ἐν μεταφορικῇ σημασίᾳ· δηλ. τοῦτο μὲν σημαίνει τὴν ἀπελπιστικὴν θέσιν τῶν Ἀχαιῶν, τὸ δὲ φόως τὴν σωτηρίαν. Οὐχὶ ἀπιθάνως ὁ Schömann παρατηρεῖ, ὅτι ἐνταῦθα πρόκειται τμήμα περιγραφῆς μάχης, ἧς τὸ προηγουμένον μέρος ἐν τῇ συνθέσει τοῦ ποιήματος δὲν παρελήφθη.

⁵) Ἐνταῦθα περιεμένομεν ἡ δ' ἐ, ὡς συνήθως.

⁶) Παρατήρησαν, ἐνόησαν.

ἡμὲν ὅσοι μετόπισθεν ἀφέστασαν οὐδ' ἐμάχοντο,
ἡδ' ὅσοι παρὰ νηυσὶ μάχην ἐμάχοντο θοῇσιν.]

Οὐδ' ἄρ' ἔτ' Αἴαντι¹ μεγαλήτορι ἦνδανε θυμῷ
ἐστάμεν, ἔνθα περ ἄλλοι ἀφέστασαν² υἱὲς Ἀχαιῶν· 675
ἀλλ' ὅγε νηῶν ἱκρί³ ἐπώχετο μακρὰ βιβιάσθων,
νώμα δέ ξυστὸν μέγα ναύμαχον⁴ ἐν παλάμῃσι,
κολητὸν βλήτρωσι⁵, δυωκαεικοσίπηγυ.
ὥς δ' ὅτ' ἀνὴρ ἵπποισι κελητίζειν⁶ εὖ εἰδώς,
ὅστ' ἐπεὶ ἐκ πολέων πίσυρας⁷ συναίρεται ἵππους, 680
σεύας ἐκ πεδίοιο μέγα προτὶ ἄστυ δίηται⁸
λαοφόρον⁹ καθ' ὁδόν· πολέες τέ ἐθηήσαντο
ἄνδρες ἡδὲ γυναικες· ὁ δ' ἐμπεδον¹⁰ ἀσφαλὲς αἰεὶ
θρώσκων ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλον ἀμείβεται¹¹, οἱ δὲ πέτονται·

¹) Σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος ἀντί, θυμῷ Αἴαντος.

²) Οἱ ἄλλοι Ἀχαιοὶ ἔμενον παρὰ ταῖς σκηναῖς, στίχ. 656.

³) Κατὰ τινὰς μὲν εἶναι τὰ καταστρώματα, κατ' ἄλλους δὲ τὰ κατὰ τὴν πρῶτην καὶ πρῶτην στανιδώματα, ὅπερ πιθανώτερον· διότι καταστρώματα, ὡς παρὰ τοῖς ἔπειτα, τὰ ὁμηρικὰ πλοῖα δὲν εἶχον. Μετεπῆδα ἀπὸ τοῦ ἐνός στανιδώματος· τῶν πλοίων εἰς τὸ ἕτερον κήμων μεγάλα βήματα, ὡς ἐπεξηγείται ἐν στίχ. 686.

⁴) Περὶ τοῦ ξυστοῦ ναυμάχου ὄρα εἰς στίχ. 389.

⁵) Ἡ λέξις παραγομένη ἐκ τοῦ βάλλω σημαίνει γόμφον, σύμβλημα, συμπλεκῆν. Ὅτι ὁ ἐπόμενος ἀριθμὸς εἶναι υπερβολικός, πρῶτον διότι διὰ τοιοῦτου δόρατος ἦτο ἀδύνατον νὰ μάχῃται.

⁶) Τὸ κελητίζειν ἐκ τοῦ κέλης πα-

ράγεται καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ κέλλω = τρέχω. Σημαίνει δὲ ἐλαύνειν ἐπὶ κέλητος, τρέχειν τινὰ ἔριππον. Ὁ ἐνταῦθα μνημονευόμενος ἀνὴρ εἶναι τεχνικός· ἵππεὺς δυνάμενος νὰ μεταπηδᾷ ἀμοιβαίως ἀπὸ τοῦ ἐνός ἵππου ἐπὶ τὸν ἕτερον. Ἴδὲ καὶ ε, 371.

⁷) Αἰολικῶς ἀντί τέσσαρας. Ἐκ τῆς φράσεως ταύτης ὁ Ameis εἰκάζει, ὅτι δὲν εἶναι τεχνικός ἵππεύς, ἀλλὰ πλούσιος γεωκλήμων. Τὸ δὲ συναίρεται εἶναι ἀόριστος τῆς ὑποτακτικῆς συνεσταλμένος. Ὅρα εἰς K, 499. Κατὰ τὸν Σχολιαστήν· «ἐκ πολλῶν τοῦς ἐπιτηδείους καὶ οἷον ἀρίστους καὶ ἰσοταχεῖς συναγάγῃ ἐκλεξάμενος».

⁸) Ἐλαύνῃ, διώκῃ τοὺς ἵππους πρὸς τὴν πόλιν.

⁹) Τὴν φέρουσιν τὸν λαόν, τὴν λεοφόρον.

¹⁰) Στερεῶν, ἀνεν σφάλματος.

¹¹) Δηλαδὴ ἐπαμείβεται ἄλλον ἄλ-

ὥς Αἴας ἐπὶ πολλὰ θοάων ἱκρια νηῶν
 φοίτα μακρὰ βιβιάς, φωνή¹ δὲ οἱ αἰθέρα' ἴκανεν,
 αἰεὶ δὲ σμερδόν² βοῶν Δαναοῖσι κέλευε
 νηυσὶ τε καὶ κλισίῃσιν ἀμυνέμεν. οὐδὲ μὲν Ἔκτωρ
 μίμνεν ἐνὶ Τρώων ὁμάδω³ πύκα θωρηκτάων·
 ἀλλ' ὥστ' ὀρνίθων πετεηνῶν αἰετὸς αἰθῶν⁴
 ἔθνος ἐφορμαῖται, ποταμὸν πάρα βοσκομενάων,
 χηνῶν ἢ γεράνων ἢ κύκνων δουλιχοδείρων,⁵
 ὥς Ἔκτωρ ἴθυσε⁶ νεὸς κυανοπρώροιο,
 ἀντίος ἀΐξας· τὸν δὲ Ζεὺς ὤσεν⁷ ὀπισθε
 χειρὶ⁸ μάλα μεγάλη, ὥτρυνε δὲ⁹ λαὸν ἄμ' αὐτῷ.
 Αὖτις δὲ δριμεῖα¹⁰ μάχη παρὰ νηυσὶν ἐτύχθη.
 φαίης¹¹ κ' ἀκμητάς καὶ ἀτειρέας ἀλλήλοισιν
 ἄντεσθ' ἐν πολέμῳ· ὥς ἐσσυμένως ἐμάχοντο.

λοτε. Τὴν ἐπομένην πρότασιν ἔθηκε παρατακτικῶς, ἐν ᾗ ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ ἐξηρητημένη πρότασις, δηλ. ἐν ᾗ οἱ ἵπποι τρέχουσι ταχέως.

¹) Ἡ φωνὴ ὀρίζεται ἀκριβέστερον διὰ τοῦ ἐπομένου στίχου.

²) Ἐχει τὴν αὐτὴν σημασίαν τοῦ σμερδαλέον=φοδερὸν, Ε, 302.

³) Ἐνταῦθα σημαίνει πλῆθος, συν-ἀθροισιν.

⁴) Τινὲς μὲν ἐξηγοῦσι σπινθηροδολῶν, ὀρμητικὸς, ἄλλοι δέ, ὡς ὁ La Roche, ἐρυθρόχρους.

⁵) Μακρολαΐμων. Ὅρα εἰς Β, 460.

⁶) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τό, κατ' εὐθὺ ὥρμησεν. Ἡ ναῦς λέγεται κυανό-πρωρος ὡς ἔχουσα κυανόχρου πρῶραν.

⁷) Ἡ κοιὴ γραφὴ ἦτο ὦρσεν, ἀνθ' ἧς ὁ Ἀρίσταρχος ὀρθῶς ἔγραψεν ὦσεν· διότι τό ὦρσεν οὐτε εἰς τό

ὀπισθεν, οὔτε εἰς τό χειρὶ με-γάλη ἀρμόζει.

⁸) Ὁ Schuster δέχεται τὴν σωματικὴν παρουσίαν τοῦ Διὸς, ὅπερ δὲν φαίνεται ἡμῖν πολὺ πιθανόν. Ἴσως διὰ τῆς χειρὸς ἐννοεῖ τὴν δύναμιν.

⁹) Εἶναι ἀντιθετικὸς, δηλ. ἀπώ-θησε μὲν τὸν Ἔκτορα, ὅμως παρώ-τρυνε τὸν λαόν. Μένει ἀκατάληπτον, ὡς παρατηρεῖ ὁ Ameis, τί ἀπέτρεψε τοὺς Τρῶας τοῦ κατασχεῖν τὰς ναῦς τῶν Ἀχαιῶν, ἀφ' οὗ οὗτοι ἀπεσύρ-θησαν ἐκ τῶν πρώτων, ὡς εἴρηται ἐν στίχ. 655,

¹⁰) Ὁρμητικὴ, πεισματώδης. Τὸ ἐπιθ. τον μόνον ἐνταῦθα προσδιορίζει τὴν μάχην, ἀλλαχού δὲ πάθῃ.

¹¹) Ἰσοδυναμεῖ πρὸς τό φαίης ἄν-τις. Ἡ δύνάτο τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἀκά-ματοι καὶ ἄφρατοι μεταξύ των ἐπο-λέμουν.

τοῖσι¹ δὲ μαρναμένοισιν ὅδ' ἦν νόος· ἦτοι Ἀχαιοὶ
οὐκ ἔφασαν φεύξεσθαι ὑπὲρ κακοῦ, ἀλλ' ὀλέεσθαι². 700
Τρωσὶν δ' ἔλπετο θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἐκάστου
νῆας ἐπιπρήσειν κτενέειν θ' ἥρωας Ἀχαιοὺς.
οἱ μὲν τὰ φρονέοντες ἐφέστασαν³ ἀλλήλοισιν·
Ἐκτωρ δὲ πρυμνῆς νεὸς ἤψατο ποντοπόροιο,
καλῆς ὠκυάλου⁴, ἣ Πρωτεσίλαον ἔνεικεν 705
ἐς Τροίην, οὐδ' αὖτις ἀπήγαγε πατρίδα γαῖαν.
τοῦ περ δὴ περὶ νηὸς Ἀχαιοὶ τε Τρῳᾶς τε
δῆρουν ἀλλήλους αὐτοσχεδόν· οὐδ' ἄρα τοίγε
τόξων αἰκάς⁵ ἀμφὶς μένον οὐδέ τ' ἀκόντων,
ἀλλ' οἷγ' ἐγγύθεν ἰστάμενοι, ἓνα θυμὸν ἔχοντες, 710
ὀξέσι δὴ πελέκεσσι καὶ ἀξίνησι⁶ μάχοντο
καὶ ξίφεσιν μεγάλοισι καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύοισι.
πολλὰ δὲ φάσανα καλὰ μελάνδετα⁷ κωπήεντα

¹) Δηλαδή τοῖς Ἀχαιοῖς καὶ τοῖς Τρωσίν.

²) Ὁρθῶς ἐξηγεῖ ὁ Σχολιαστής· «Οὐ λέγει ὅτι ἀπεγνωκότες τῆς σωτηρίας ἐμάχοντο, ἀλλ' ὅτι ταύτην εἶχον τὴν διάνοιαν ὡς μέχρι θανάτου μαγνησόμενοι ἢ φευξόμενοι. Οἱ δὲ Τρῳᾶς ἠλπίζον τὰς ναῦς ἐμπρῆσειν καὶ κτείνειν τοὺς Ἀχαιοὺς».

³) Ἰσταντο, ἐπέκειντο ἐναντίον ἀλλήλων.

⁴) Κατὰ μὲν τὸν Döderlein ἡ λέξις εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ ὠκυὸς καὶ ἄλλοματι, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ τοῦ ὠκύος καὶ ἄλς καὶ κατὰ τὰ ἐνετικά σχόλια τὸ τελευταῖον μέρος τῆς λέξεως εἶναι παραγωγικὴ κατάληξις. οἷα τὰ Ἀταλός καὶ Βάταλος, ὅπερ ὑπὸ τινων προτιμάται. Οἱ ἄρχαιοι παρετήρουν, ὅτι εὐπρεπῶς ὁ ποιητὴς ἤγαγε

τὸν Ἐκτορα ἐπὶ τὴν ναῦν τοῦ Πρωτεσίλαου· διότι οὔτε τὸν ἡγεμόνα ἡδυνάτο τις νὰ κακίσῃ, ὅτι δὲν ἐκώλυσε τὸν ἐμπρησμόν, οὔτε τοὺς στρατιώτας ἄτε ἀστρατηγήτους ὄντας. Περὶ τοῦ Πρωτεσίλαου ἰδὲ B, 701.

⁵) Ὡς ἐκ τοῦ φυλάσσω γίνεται φυλακή, οὕτω καὶ ἐκ τοῦ αἵσσω αἰκή = ὀρμή, φορά. Τὸ ἀμφὶς κεῖται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐγγύθεν ἰστάμενοι, δηλ. χωριστά, μακρὰν ἰστάμενοι.

⁶) Τοῦ εἴδους τούτου τῶν ὅπλων γίνεται μνεία καὶ ἐν N, 612. Ὁ Ἀρίσταρχος ἠθέλει τὸν στίχον, διότι εἶναι εὐτελεῆς καὶ διὰ τὴν μνείαν τῶν τοιοῦτων ὅπλων. Ἐν ταῖς ναυσὶν ὁμοῦς ἡ χρῆσις τοιοῦτων ὅπλων δὲν φαίνεται οὕτω παράδοξος, ὡς ἐν τῷ ἑτέρῳ χωρίῳ.

⁷) Ἡ μὲν σύνθεσις τῆς λέξεως σα-

ἄλλα μὲν ἐκ χειρῶν¹ χαμάδις πέσον, ἄλλα δ' ἀπ' ὤμων
ἀνδρῶν μαρναμένων· ῥέε δ' αἷματι γαῖα μέλαινα. 715

Ἐκτωρ δὲ πρύμνηθεν² ἐπεὶ λάβεν, οὐχὶ μεθίει,
ἄφλαστον³ μετὰ χερσὶν ἔχων, Τρωσὶν δὲ κέλευεν·

»Οἴσετε⁴ πῦρ, ἅμα δ' αὐτοὶ ἀολλέες ὄρνυτ' αὐτήν·
νῦν ἡμῖν πάντων⁵ Ζεὺς ἄξιον ἡμαρ ἔδωκε,
νῆας ἐλεῖν⁶, αἱ δεῦρο θεῶν ἀέκητι μολοῦσαι 720

ἡμῖν πῆματα πολλὰ θέσαν κακότητι⁷ γερόντων,
οἳ μ' ἐθέλοντα μάχεσθαι ἐπὶ πρυμνῇσι νέεσσιν
αὐτόν τ' ἰσχανάσκον⁸ ἐρητύοντό τε λαόν.

ἀλλ' εἰ δὴ ῥα τότε βλάπτε φρένας εὐρύοπα Ζεὺς
ἡμετέρας, νῦν αὐτὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει. « 725

Ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα μᾶλλον ἐπ' Ἀργείοισιν ὄρουσαν.
Αἴας δ' οὐκέτ' ἔμιμνε· βιάζετο γὰρ βελέεσσιν·

φῆς (ἐκ τοῦ μέλας καὶ δέω), ἡ δὲ σημασία ἀμφισβητεῖται· οἱ μὲν ἐξηγοῦσι σιδηρόδετα, ὕπερ ἀπ' ἰθανον, οἱ δὲ μελαίνας ἔχοντα λαῖας, ὕπερ πιθανώτερον. Τὸ δὲ κωπηέντα σημαίνει τὰ ἔχοντα ὠραίᾳς κώπας ἢ λαβὰς.

1) Τὰ ξίφη ἔπεσαν χαμαὶ ἢ διότι ἀπεκόπησαν αἱ χεῖρες (δηλ. τὸ κάτω μέρος τῆς χειρὸς), ἢ οἱ ὦμοι αὐτοί. Φαίνεται, ὅτι διὰ τῶν πελέκεων ἔκοπτον τὰς χεῖρας κατὰ τοὺς ὦμους.

2) Κεῖται ἀντὶ τῆς γενικῆς πρύμνης.

3) Ὁ μὲν Döderlein παράγει ἐκ τοῦ ἀνὰ πλάσσειν, δηλ. συγκεκομμένον ἐκ τοῦ ἀνὰ πλάστον, ὡς τὸ ὁμφὴ ἐκ τοῦ ἐνοπή, ἄλλοι δὲ ἐκ τοῦ φλάσθαι = ὠλάσθαι καὶ ἄλλοι ἐκ τοῦ φλάω, παφλάζω, δηλ. μὴ παφλάζομενον ὑπὸ τῶν κυμάτων. Ὁ ποιητὴς δὲν ἐννοεῖ τὸ ἀκροτόλιον, ἀλλὰ τὸ ἐπὶ

τῆς πρύμνης ὑπάρχον κόσμημα. Κατὰ δὲ τὸν Εὐστάθιον εἶναι· « ταινία εἰς παράσημον ὑπὲρ τῆς νηὸς ». Ὁ Ἡρόδοτος μνημονεύει πλειόνων ἀφλάστων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πλοίου, VI, 114.

4) Ἐπικόος ἀόριστος ἔχων σημασίαν ἐνεστώτος, ὡς ἐν Γ, 103.

5) Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν· « πάντων πόων ἰσόρροπον ὁ Ζεὺς ἡμέραν ἔχαρ' ἵστατο ».

6) Ἐπεξηγεῖ τὸ ἡμαρ.

7) Διὰ τῆς δειλίας τῶν γερόντων. Οὗτοι ἐπεθύμουν νὰ ἀποδοθῇ ἡ Ἐλίνη, ὅπως παύσῃται ὁ πόλεμος, Γ, 158. Ὁρῶς δὲ παρατηρεῖ ὁ Σχολιαστής· « τὸ δὲ ἴδιον ἀσθενὲς τοῖς γέρονσι περιάπτει· οὐ γὰρ ἠθέλεν ἐξέναι δι' Ἀχιλλέα ».

8) Ὁ θαιμιστικὸς παρατατικὸς τοῦ ἵσχανάω· συγνάκις ἀνεχαίτιζον, ἐκώλυον.

ἀλλ' ἀνεχάξετο τυτθόν, διόμενος¹ θανέεσθαι,
 θρήνυν² ἐφ' ἐπταπόδην, λίπε δ' ἱκρία νηὸς εἵσης.
 ἔνθ' ἄρ' ὄγ' ἐσθήκει δεδοκημένος³, ἔγχει δ' αἰεὶ 730
 Τρώας ἄμυνε νεῶν⁴, ὅστις φέροι ἀκάματον πῦρ·
 αἰεὶ δὲ σμερδόνον βοόων Δαναοῖσι κέλευεν·

» Ω φίλοι, ἥρωες Δαναοί, θεράποντες Ἄρης,
 ἀνέρες ἔστε, φίλοι, μνήσασθε δὲ θούριδος ἀλκῆς·
 ἤε τινὰς φαμεν εἶναι ἀοσσητῆρας ὀπίσσω, 735
 ἤε τι τεῖχος ἄρειον⁵, ὃ κ' ἀνδράσι λιογὸν ἀμύναι;
 οὐ μὲν⁶ τι σχεδὸν ἐστί πόλις πύργοις ἀραρυῖα,
 ἧ κ' ἀπαμυναίμεσθ' ἑτεραλκέα⁷ δῆμον ἔχοντες·
 ἀλλ' ἐν γὰρ Τρώων πεδίῳ πύκα θωρηκτάων,
 πόντῳ κεκλιμένοι ἐκάς ἡμεθα πατρίδος αἵης· 740
 τῷ ἐν χερσὶ φόως⁸, οὐ μειλιχίη πολέμοιο. «

Ἡ καὶ μαχιμῶων ἔφεπ' ἔγχει ὀξυόεντι.

¹) Νομίζων, ὅτι θελεῖ φονευθῆ, ἐὰν μείνῃ. Ἐνταῦθα ὑποτίθεται, ὅτι ὁ Αἴας, ἄφ' οὗ ὁ ἀγὼν συνεκεντρώθη ἐπὶ τῆς νηὸς τοῦ Πρωτεσιλάου, ἔλαβε στερεὰν θέσιν ἐπὶ ταύτης, ἀφ' ἧς τὴν μεταπήδησιν ἀπὸ νηὸς εἰς ναῦν.

²) Θρήνυς εἶναι ὑποπόδιον ἢ καθέδρα τῶν κοιμηταῶν ἢ τοῦ κυβερνήτου. Τοῦτο ἔκειτο βαθύτερον ἐπὶ τῆς νηὸς. Ἐπταπόδης δὲ λέγεται ὁ ἔχων ἐπὶ πόδων μῆκος.

³) Παθητικός παρακείμενος τοῦ δέχομαι = δέχομαι· δοκεῖν, ἐπιτηρῶν, καραδοκῶν.

⁴) Τελευταῖον ὁ Αἴας ἡγωνίζετο πρὸς σωτηρίαν μόνον τῆς νηὸς τοῦ Πρωτεσιλάου (Π, 1), ἀλλὰ ταύτης καιομένης ἡδύναντο πᾶσαι νᾶ πάθωσι τὸ αὐτό.

⁵) Ὁ Koch θεωρεῖ ὡς ἐπιθετον βαθμοῦ συγκριτικοῦ καὶ ἐξηγεῖ διὰ τοῦ βέλτιον (ἐκείνου, ὃ περιβάλλει τὸ στρατόπεδον). Οἱ πλείστοι ὅμως τῶν ἐρμηνευτῶν δέχονται ὡς ἐπιθετον θετικοῦ βαθμοῦ, ἐκ τοῦ Ἄρης, δηλ. ἰσχυρόν, ὡς ἐξηγεῖται διὰ τῆς ἐπομένης ἀναφορικῆς προτάσεως. Ἰδὲ καὶ εἰς Δ, 407.

⁶) Ἐντονος ἀπόκρισις εἰς τὴν προηγουμένην ἐρώτησιν.

⁷) Τὸ ὄνομα εὐρεται μόνον κατ' αἰτιατινὴν καὶ σημαίνει τὸν δίδοντα τὴν βοήθην τῆς νίκης εἰς τὸν καταπεπονημένον, δηλ. σημαίνει τὸν ἑφελόν. Ὅρα εἰς Η, 26.

⁸) Ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν κεῖται ἡ σωτηρία, οὐ/ὲ ἐν τῇ χαλαρώσει τοῦ πολέμου. Οὕτως ἐννοεῖ τὸ χωρίον ὁ Ἀρίσταρχος, ἀλλὰ Διονύσιος ὁ Θράξ

ὅστις δὲ Τρώων κοίλῃς ἐπὶ νηυσὶ φέροιτο
 σὺν πυρὶ κηλείῃ¹, χάριν Ἑκτορος ὀτρύναντος,
 τὸν δ' Αἴας οὔτασκε δεδεγμένος ἔγχρ' μακρῷ· 745
 δώδεκα δὲ προπάρειθε νεῶν αὐτοσχεδὸν οὔτα.

τὸ μειλιχίη δὲν ἔγραφε κατὰ δοτικὴν,
 ἀλλὰ κατ' ὀνομαστικὴν ἐξηγῶν κατὰ
 τὸν Εὐστάθιον· « ἐν χερσὶν ἡμῶν ἡ
 σωτηρία, προσήνεια δὲ οὐκ ἔστι πο-
 λέμου ».

¹) Τὸ ἐπίθετον κήλεος καὶ κή-

λειος παραγόμενον ἐκ τοῦ καίω σημαί-
 νει καυστικός, φλογερός. Ἡ ἐπομένη
 φράσις δηλοῖ πρὸς χάριν τοῦ Ἑκτο-
 ρος. Ἄλλ' ἐν τῇ αὐτῇ σημασίᾳ εὐρη-
 ται μόνον ἐνταῦθα πρὸς Ὀμήρῳ.
 Ἄλλαχοῦ λέγεται χάριν, ἥρα φέρων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ

Σελίς	Στίχος	Ἀντί	Ἀνάγνωτε
242	19	ο	οί.
269	35	καί	καί.
270	30	πλεόνες	πλείονες.
274	5	ἐπεύξατο	ἐπεύξατο.
282	35	περὶλοιπός	περίλυπος.
290	8	Ἀαιῶν	Ἀχαιῶν.
308	9	ἐπεὶ	ἐπεὶ.
310	16	ἐννητέον	ἐννοητέον.
347	13	Εὐβοία	Εὐβοία.
367	17	La Boche	La Roche.
381	32	μεγαλοφωνῶ	μεγαλοφωνῶ.
383	25	ὄνομα	ὄνομα.
394	15	ποδήρεις	ποδήρεις.
401	11	ὄππη	ὄππη.
408	22	Πυρφόριος	Πορφύριος.
410	32	πρύμνησιν	πρύμνησιν.
415	9	εἴη	εἴη.
418	6	ἀνάγκη	ἀνάγκη
423	7	εἴμι	εἴμι.
424	2	εἴμ'	εἴμ'.
439	31	σύνξιν	σύνταξιν.
465	13	Ποσειδῶν	Ποσειδῶν.
470	9	ἥρωας	ἥρωας.
483	6	ἶσα	ἶσα.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Αρ. Βιβλίου	Τίτλος	Εκδότης	Χρονιά
1	Εισαγωγή στην Ιστορία	Εκδόσεις Α	1980
2	Εισαγωγή στην Φυσική	Εκδόσεις Β	1981
3	Εισαγωγή στην Χημεία	Εκδόσεις Γ	1982
4	Εισαγωγή στην Βιολογία	Εκδόσεις Δ	1983
5	Εισαγωγή στην Γεωγραφία	Εκδόσεις Ε	1984
6	Εισαγωγή στην Ιστορία	Εκδόσεις Α	1985
7	Εισαγωγή στην Φυσική	Εκδόσεις Β	1986
8	Εισαγωγή στην Χημεία	Εκδόσεις Γ	1987
9	Εισαγωγή στην Βιολογία	Εκδόσεις Δ	1988
10	Εισαγωγή στην Γεωγραφία	Εκδόσεις Ε	1989
11	Εισαγωγή στην Ιστορία	Εκδόσεις Α	1990
12	Εισαγωγή στην Φυσική	Εκδόσεις Β	1991
13	Εισαγωγή στην Χημεία	Εκδόσεις Γ	1992
14	Εισαγωγή στην Βιολογία	Εκδόσεις Δ	1993
15	Εισαγωγή στην Γεωγραφία	Εκδόσεις Ε	1994
16	Εισαγωγή στην Ιστορία	Εκδόσεις Α	1995
17	Εισαγωγή στην Φυσική	Εκδόσεις Β	1996
18	Εισαγωγή στην Χημεία	Εκδόσεις Γ	1997
19	Εισαγωγή στην Βιολογία	Εκδόσεις Δ	1998
20	Εισαγωγή στην Γεωγραφία	Εκδόσεις Ε	1999
21	Εισαγωγή στην Ιστορία	Εκδόσεις Α	2000
22	Εισαγωγή στην Φυσική	Εκδόσεις Β	2001
23	Εισαγωγή στην Χημεία	Εκδόσεις Γ	2002
24	Εισαγωγή στην Βιολογία	Εκδόσεις Δ	2003
25	Εισαγωγή στην Γεωγραφία	Εκδόσεις Ε	2004
26	Εισαγωγή στην Ιστορία	Εκδόσεις Α	2005
27	Εισαγωγή στην Φυσική	Εκδόσεις Β	2006
28	Εισαγωγή στην Χημεία	Εκδόσεις Γ	2007
29	Εισαγωγή στην Βιολογία	Εκδόσεις Δ	2008
30	Εισαγωγή στην Γεωγραφία	Εκδόσεις Ε	2009
31	Εισαγωγή στην Ιστορία	Εκδόσεις Α	2010
32	Εισαγωγή στην Φυσική	Εκδόσεις Β	2011
33	Εισαγωγή στην Χημεία	Εκδόσεις Γ	2012
34	Εισαγωγή στην Βιολογία	Εκδόσεις Δ	2013
35	Εισαγωγή στην Γεωγραφία	Εκδόσεις Ε	2014
36	Εισαγωγή στην Ιστορία	Εκδόσεις Α	2015
37	Εισαγωγή στην Φυσική	Εκδόσεις Β	2016
38	Εισαγωγή στην Χημεία	Εκδόσεις Γ	2017
39	Εισαγωγή στην Βιολογία	Εκδόσεις Δ	2018
40	Εισαγωγή στην Γεωγραφία	Εκδόσεις Ε	2019
41	Εισαγωγή στην Ιστορία	Εκδόσεις Α	2020
42	Εισαγωγή στην Φυσική	Εκδόσεις Β	2021
43	Εισαγωγή στην Χημεία	Εκδόσεις Γ	2022
44	Εισαγωγή στην Βιολογία	Εκδόσεις Δ	2023
45	Εισαγωγή στην Γεωγραφία	Εκδόσεις Ε	2024

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίας

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ.

[illegible]

800

ΜΙ

Μιστριώτης, Γ.

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

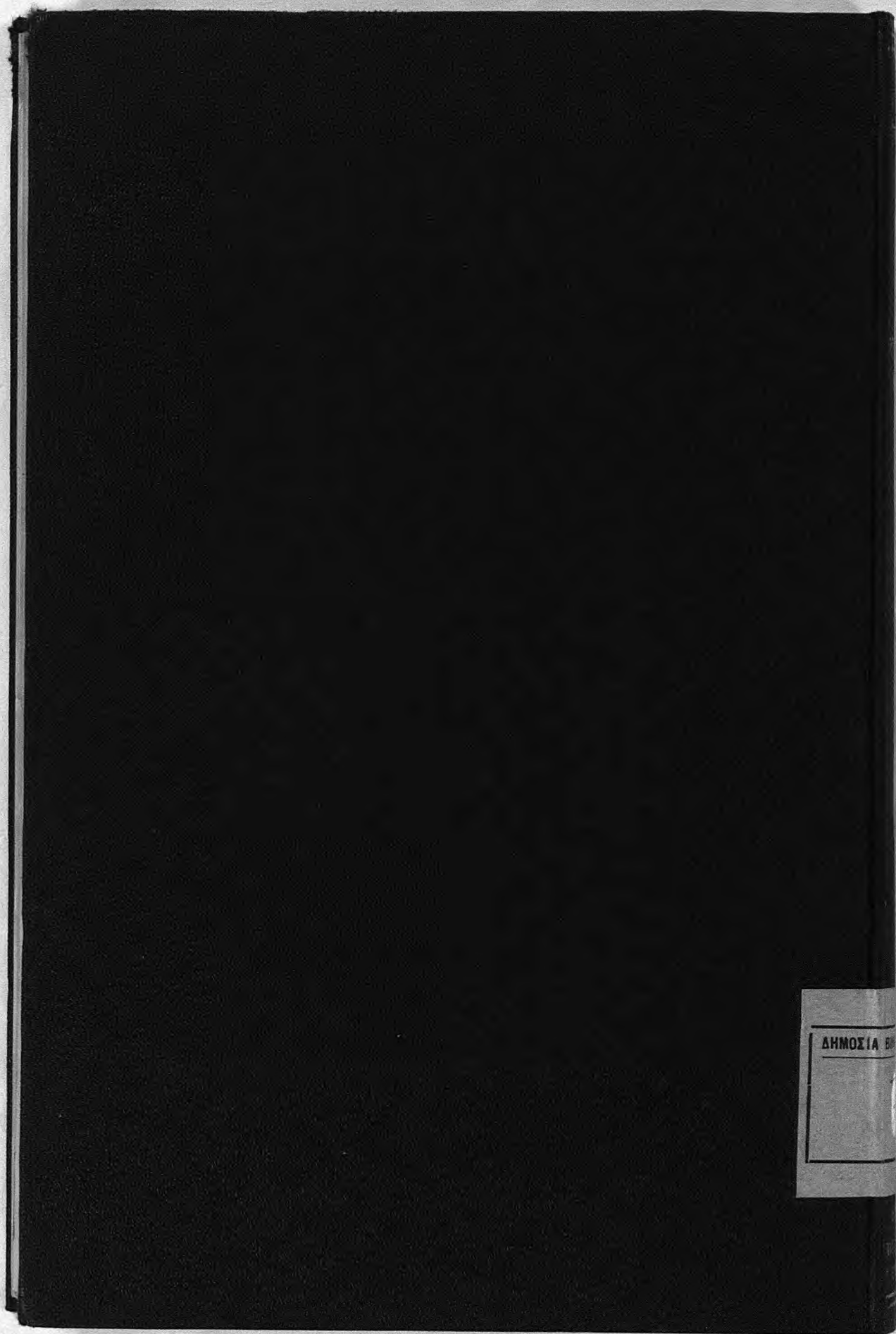
ἀριθ. χρ. 739

Ἡμερομηνία
ἐπιστροφῆς

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας